V. İ. LENİN

TASFİYECİLİK ÜZERİNE

SOL
YAYINLARI

V. İ. LENİN • TASFİYECİLİK ÜZERİNE

TASFİYECİLİK ÜZERİNE

V. İ. LENİN

İKİNCİ BASKI

TASFİYECİLİK ÜZERİNE

V. İ. LENİN

ÇEVİREN
YURDAKUL FİNCANCI

V. İ. Lenin'in
Against Liquidationism
(Progress Publishers, Moscow 1973)
adlı derleme yapıtını,
İngilizcesinden,
Yurdakul Fincancı
dilimize çevirdi ve kitap,
Tasfiyecilik Üzerine
adı ile,
Sol Yayınları
tarafından
Ekim 1993
(Birinci baskı: Temmuz 1977)
tarihinde,
Ankara'da, *Şahin Matbaası*'nda bastırıldı.

ISBN 975-7399-28-0

İÇİNDEKİLER

7 Bir "İşçi Kongresi"
8 *Sotsial-Demokrat* n° 1 Üzerine Notlar
10 Devrimci Çevrelerde Darkafalılık
12 RSDİP'nin Beşinci Kongresi İçin Karar Taslağı
12 Parti-Dışı İşçi Örgütleri ve Proletarya İçinde Anarko-Sendikalist Eğilimler
15 Öfkeli Başağrısı
18 RSDİP'nin Beşinci (Bütün-Rusya) Konferansının Malzemesi
18 I. Bugünkü Durum ve Partiyi Bekleyen Ödevler Hakkında Karar Taslağı
21 II. Örgütlenme Sorunları Komisyonu İçin Yöneltiler (Direktifler)
23 Yolda
32 *Proletari*'nin Genişletilmiş Yazıkurulu Konferansı
35 Karar: Partide Bolşeviklere Düşen Ödevler
39 Tasfiyeciliği Tasfiye
48 Tasfiyeciler Kendilerini Eleveriyor
56 Tasfiyecilerin Yöntemleri ve Bolşeviklere Düşen Parti Ödevleri
59 Birliğe Doğru
68 Tasfiyecilerin Partiye Karşı Yükselttiği *Golos* (Ses)
77 Bir Yazarın Notları
77 II. Partimizdeki "Birlik Bunalımı"
78 1. Birlik Hakkında İki Görüş
84 2. "İki Cephede Savaş"ve Sapmaların Yenilmesi
88 3. Birlik ve Hizip Diplomasisi Deyimleri
96 4. Partideki Durum Hakkındaki Kararın 1. Maddesi
102 *Raboçaya Gazeta*'nın Yayın Hayatına Girişi Hak nda Açıklama
109 Parti Yanlısı Tüm Sosyal-Demokratlara Açık Mektup
122 Rusya'da Parti-İçi Savaşımın Tarihsel Anlamı
123 I
128 II
132 III
135 IV
141 Polemik Notlar
145 Bir Yasalcı İle Bir Tasviyecilik-Karşıtı Arasında Konuşma
156 RSDİP İkinci Paris Grubunun Kabul Ettiği Partideki Durum Hakkında Karar
156 G i r i ş
157 I
160 II
161 III
166 Rus Sosyal-Demokrat Hareketi İçindeki Reformculuk
180 Bir Liberal İşçi Partisi Bildirgesi
180 I
185 II
188 III
192 Partideki Bunalımın Tepe Noktası
199 RSDİP'nin Altıncı (Prag) Bütün-Rusya Konferansı

199 Karar Taslağı: Bugünkü Durumda Partiye Düşen Görevler
201 Karar: Parti Çalışmalarının Niteliği ve Örgütlenme Biçimleri
202 Karar: Tasfiyecilik ve Tasfiyeciler Grubu
205 Devrimci Hızlanış
208 Dördüncü Duma Seçimleri Arifesinde
214 Reformcuların ve Devrimci Sosyal-Demokratların Seçim Bildirgeleri
223 Yasadışı Parti ve Yasal Eylem
224 I
227 II
229 III
231 IV
233 RSDİP Merkez Yönetim Kurulu İle Parti Eylemcilerinin Krakov Toplantısı
233 Bildiri
237 Karar: Devrimci Hızlanış, Grevler ve Partiye Düşen Görevler
239 Karar: Yasadışı Örgütün Geliştirilmesi
241 Karar: Tasfiyecilik Karşısındaki Tutum ve Birlik
244 Sosyal-Demokratlara
244 "İşçi Yığınları ve Yeraltı"
248 Tartışmalı Konular
248 Açık Bir Parti ve Marksistler
248 I. 1908 Kararı
252 II. 1910 Kararı
255 III. Tasfiyecilerin 1908 ve 1910 Kararlarına Karşı Takındıkları Tutum
258 IV. Tasfiyeciliğin Sınıfsal Anlamı
262 V. "Açık Bir Parti İçin Savaşım" Sloganı
265 VI
270 Marksizm Savaşımı
275 Marksizm ve Reformculuk
279 İşçi Sınıfı Hareketi İçinde İdeolojik Savaşım
283 İki Yol
287 Birlik Birlik Diye Birliğe Vurulan Darbe
288 I. "Hizipçilik"
292 V. Trotski'nin Tasfiyeci Görüşü
298 İşçi Sınıfı Hareketi İçindeki Değişik Eğilimlerin Gücü Hakkında Nesnel Bilgiler
302 RSDİP Merkez Yönetim Kurulunun Brüksel Konferansına Sunduğu Rapor ve Merkez Yönetim Kurulunun Temsilcilerine Buyrultu
308 İkinci Enternasyonalin Çöküşü
312 Sosyalizm ve Savaş
312 Dördüncü Bölüm. — Bölünmenin Tarihi ve Rusya'da Sosyal-Demokrasinin Bugünkü Durumu
313 Ekonomistler ve Eski *İskra*
313 Menşevizm ve Bolşevizm
314 Marksizm ve Tasfiyecilik
316 Marksizm ve Sosyal-Şovenizm

317 *Açıklayıcı Notlar*
344 *Adlar Dizini*

BİR "İŞÇİ KONGRESİ"

TOVARİŞ[1] gazetesi, Akselrod yoldaşın bir "işçi kongresi" için çaba harcadığını yazıyor. Bizim elimizde de, menşeviklerin[2] gerçekte böyle bir çaba gösterdiklerine ilişkin bilgiler var. Bu tür sorunların açıkça tartışılmasını bir parti görevi sayıyoruz. Yoksa, en önde gelen menşeviklerin *açık* bir işçi kongresi için yürüttükleri kampanya partiden *saklanmış* olmaz mı? Eğer Akselrod görüşlerini herhangi bir yerde bastırma olanağına sahip değilse, gazetemizin sütunları kendisine açıktır.

Proletari, n° 1,
21 Ağustos 1906

SOTSİYAL-DEMOKRAT[3] N°1 ÜZERİNE NOTLAR

(PARÇA)

PROLETARİ'nin[4] 1. sayısındaki notumuza* Akselrod yoldaş *Sotsiyal-Demokrat*'ta öfkeli bir karşılık verdi. Bir işçi kongresi toplama tahriklerini partiden "saklı" diye nitelediğimiz için, küçük puntolarla dizilmiş birbuçuk sütun uzunluğundaki yazıda şaşkınlığını dile getiriyor, itiraz ediyor, güvence veriyor ve bizi paylıyor. Akselrod bunun ne demeye geldiğini anlayamamış. Ama aynı zamanda kendi kendine şöyle diyor: "Yakın gelecekte, bir işçi kongresi sorununu, *siyasal tartışma arenasına* getirmek için, (elime geçen fırsatı) *kullanacağım* [italikler bizim]. Pekâlâ, pek güzel! Ama bu çok önceden yapılmış olmalıydı! Belli çevrelerde kulaktan kulağa fısıldayacak yerde "sorunu *siyasal tartışma* arenasına getirerek" işe *başlamalıydınız*. O zaman girişiminiz parti

* Bkz: Bu kitabın 7. sayfası —*Ed.*

açısından doğru olurdu, devrimci sınıfa özgü özdenlik ve değerlilik niteliğini taşırdı. Böyle yapsaydınız, burjuva basını, sosyal-demokratlar arasında karışıklık yaratamaz, belli çevrelerde kulaktan kulağa aktarılan bu fısıltılar hakkında heyecan uyandırıcı haberler yayınlayamaz, binbir türlü yanlış yargıya ortam hazırlayamazdı. Çok yazık ki, gecikmiş, uzun, cansıkıcı "Yazıkuruluna Mektup"unda dahi Akselrod, ne tür bir kongre önerdiğine, kongrenin ne zaman, hangi temel üzerinde toplanmasını istediğine, kongreyi kimin toplayacağına ve kongrenin amacının ne olduğuna ilişkin *tek sözcük* söylemeyerek, sorunun özünden şimdi bile *kaçınıyor*. Akselrod bütün bu noktaları, şu tür sözlerle geçiştiriyor: Kongre için hazırlık çalışması, sosyal-demokrasiye canlılık aşılayıcı bir etki yapacaktır, "öyleki, bu çalışma, gerçek bir sosyal-demokratik içerikle doludur, yani hizip çıkarlarının ve kaygılarının yerini, işçi sınıfının yaşamsal çıkarlarıyla ilk ağızda en çok bağlantılı olan toplumsal-siyasal sorunlar ve ödevler almaktadır".

Yoldaş, biraz insaf! Bu, gerçekte, iri laflarla örtülmüş boş bir sözden başka bir şey değil. Kongre için yapılacak hazırlık, sosyal-demokrasiye öyle bir canlılık aşılayacak ki, bu, gerçekten sosyal-demokratik olacak! Ne yeni, ne zekice! "Hizip kaygıları"nın yerini toplumsal-siyasal sorunlar ve ödevler alacak. İyi ama, partiyi hiziplere bölen şey, bu sorunlar ve ödevler konusundaki farklı anlayışlar değil mi? Gerçek bir kurt masalı.

Akselrod'un yanında yer alan Plehanov da bir parti kongresi için yapılan savaşımın nedenleri üzerine bayağı, kaba imalarda bulunuyor, Akselrod'un "*mümkün olan en kısa zamanda*" bir işçi kongresi toplanmasına ilişkin "hoşnut edici fikri"ne övgüler düzüyor. Evet, evet... gerçek bir sosyal-demokratik çalışmanın sosyal-demokrasiye canlılık katacağı görüşünden daha hoşnut edici ne olabilir ki?

1906 Ekiminin başlarında
yazıldı

İlk kez 1931'de
Lenin Derlemesi XVI'da
yayınlandı

DEVRİMCİ ÇEVRELERDE DARKAFALILIK

(PARÇA)

İŞÇİ kongresini ele alalım. Kısa süre önce (6 Ekimde) kadetlerin[5] gazetesi *Tovarişş*, bu kongrenin sırrını ortaya döktü. Bu gazetenin verdiği habere göre, "bir işçi kongresi sorununu ortaya atmış olan kıdemli sosyal-demokrat önderlerden biri" birkaç gün önce yaptığı bir konuşmada şöyle demişti: "Onlar ["işçi kongresi"nin üyeleri]* sosyal-demokrasinin tüm programını, ola ki, ufak-tefek değişikliklerle benimseyebilirler. Böylece parti bir yeraltı örgütü olmaktan çıkar." Durum oldukça açık. Kıdemli önderler, parti programının değiştirilmesini, böylece partinin yasal bir örgüt olmasını istediklerini açıkça söylemeye utanıyorlar. Peki, diyelim ki, cumhuriyeti, kurucu meclisi bir yana koyduğumuzu söyledik, proletaryanın sosyalist diktatörlüğünü anmaz olduk,

* Burada ve bu kitapta başka yerlerde alıntılara yerleştirilen köşeli ayraçlar içindeki sözler Lenin tarafından konmuştur. —*Ed.*

(Sosyalistlere-Karşı Yasadan[6] önce Alman sosyal-demokratlarının programında söylendiği gibi) partinin salt yasal yollardan savaşım vereceğini belirttik, falan. "*İşte o zaman* parti bir yeraltı örgütü olmaktan çıkacak." Böylece —"kıdemli önderler"in kapıldığı hayale göre— "tutucu" yasa-dışı olma durumundan, devrimcilik ve yeraltı örgütü olma niteliğinden "ilerici" anayasaya dayalı yasallığa geçiş sağlanmış olacak. İşçi kongresinin, utana-sıkıla saklanan özü, işte budur. İşçi kongresi, "tutucu" sosyal-demokratlara kıdemli önderlerin salık verdiği bir çeşit kloroformdur. Sosyalist-Devrimci Partide[7] Peşehonovların yaptığı ameliyatı, acı vermeksizin sosyal-demokratlar üzerinde de gerçekleştirebilmek için bu kloroformu öne sürüyorlar. Aradaki tek fark şu: Peşehonovlar, pratik işadamıdırlar, nereye gittiklerini biliyorlar, oysa bizim kıdemli önderlerimiz için aynı şeyi söylemek haksızlık olur. Bugünkü siyasal durumda bir işçi kongresinden sözetmenin aylak işi olduğunu bir türlü anlamıyorlar. Bu durum, devrimci hızlanış doğrultusunda değiştiği zaman, o zamana kadar devrimci sosyal-demokrat partisinin yayılışı bir işçi kongresini gereksiz duruma sokmamış olsa bile, böyle bir kongre, kendisiyle birlikte çıkarcı, huzurlu bir yasallığın zaferini getirmeyecek. Bugünkü durum gericiliğin tam ve ömürlü zaferi doğrultusunda değişirse, o zaman da işçi kongresi sosyal-demokrat programı öylesine *budayacak ki*, Akselrod bile dehşete düşecek.

Kadet basınının işçi kongresini, neden yürekten desteklediğinde anlaşılmayacak bir şey yok. Destekliyor, çünkü bu tasarımın altında darkafalı ve oportünist eğilimlerin yattığını biliyor. Kendini partisiz sosyalist sayan kadet bay Portugalov'un, Akselrod'un "akıllı tutumu"ndan hoşnut olması, Akselrod'un partiye tepeden bakan bir "çevrenin örgütü" (100.000-150.000 üyeli bir "çevre", yani Avrupa ölçüleriyle düşünürseniz, seçimlerde bir ya da birbuçuk milyon oy!) yollu sözlerine sıkı sıkıya sarılması üzerine basa basa "sınıf mı parti için parti mi sınıf için, anlayalım" diye sorması hiç de boşuna değil. Bu cin-fikir soruyu burjuva yazarlarına yönelik bir başka soruyla yanıtlayalım: Kafa mı mide için, yoksa mide mi kafa için?

Proletari, n° 6,
29 Ekim 1906

RSDİP'NİN BEŞİNCİ KONGRESİ İÇİN KARAR TASLAĞI[8]

(PARÇA)

PARTİ-DIŞI İŞÇİ ÖRGÜTLERİ VE PROLETARYA İÇİNDE ANARKO-SENDİKALİST EĞİLİMLER

(1) Akselrod yoldaşın parti-dışı bir işçi kongresine ilişkin çabalarıyla ilintili olarak, RSDİP saflarında (Larin, Şçeglo, El, İvanovski, Mirov, bir de Odessa yayını *Osvobojdeniye Truda*[9] tarafından temsil edilen) bir eğilim belirdi. Bu eğilim, Sosyal-Demokrat İşçi Partisini yıkmayı, onun yerine, herhangi bir partiye bağlı olmayan siyasal bir proletarya örgütü kurmayı amaçlıyor.

(2) Bunun yanısıra parti-dışı işçi kongresi ve parti-dışı örgütler sloganını kullanmak suretiyle, parti dışında, proletarya arasında ve gerçekte partiye karşı, anarko-sendikalist girişimler göze çarpıyor. (*Soyuznoye Dyelo*[10] ve onun Moskova'daki grubu, Odessa'daki anarşist basın, vb.).

(3) RSDİP'nin kasım ayında yapılan ve tüm Rusya'yı

kapsayan konferansında[11] kabul edilen karara karşın, parti-dışı örgütler kurmak amacıyla partimizde bir dizi bölücülük girişimine tanıklık ediliyor.

(4) Oysa RSDİP, sosyal-demokrat etkiyi işçi sınıfı arasında yayabilmek ve sosyal-demokrat işçi hareketini güçlendirmek amacıyla, devrimci kalkışmanın bir ölçüde yoğunlaştığı dönemlerde, İşçi Vekilleri Sovyetleri gibi, parti-dışı örgütlerden yararlanma amacını hiçbir zaman bir yana koymuş değildir (St. Petersburg yönetim kurulu ile Moskova yönetim kurulunun, işçi kongresi konusunda, *Proletari*'nin 3. ve 4. sayılarında yayınlanan eylül kararlarına bakınız[12]).

(5) Yeni yeni başlayan canlanış, İşçi Vekilleri Sovyetleri ya da İşçi Temsilcileri Sovyetleri vb. gibi, parti-dışı, temsil yetkisine sahip işçi sınıfı kurumlarını sosyal-demokrat hareketi geliştirme amacıyla örgütleme ya da onlardan yararlanma fırsatını sağlamaktadır. Ancak sosyal-demokrat parti örgütleri, eğer proletarya yığınları arasında sosyal-demokrat çalışmalar yeterli, etkin biçimde ve geniş ölçüde gerçekleştirilirse, sözkonusu kurumlara gerek kalmayabileceğini unutmamalıdırlar.

Bu konferans belirtmek ister ki:

(1) Proletarya arasında yürütülen anarko-sendikalist harekete ve sosyal-demokrat partide Akselrod'la Larin'in düşüncelerine karşı çok kararlı bir savaşını verilmesi zorunludur.

(2) RSDİP'ni içinden zayıflatmayı ya da sosyal-demokrat partinin yerine parti-dışı siyasal proletarya örgütleri koymak üzere partiyi kullanmayı amaçlayan tüm bölücü ve demagojik girişimlere karşı kararlı biçimde savaşım verilmelidir.

(3) Sosyal-demokrat parti örgütleri, gerektiği takdirde, partiler arası İşçi Temsilcileri Sovyetlerine, İşçi Vekilleri Sovyetlerine ve bu kuruluşların temsilcilerinden oluşan kongrelere katılabilirler ve böyle kuruluşları örgütleyebilirler. Ancak böyle bir girişim, Sosyal-Demokrat İşçi Partisini güçlendirme ve geliştirme amacıyla ve kesinlikle partinin doğrultusu dışına taşılmaması koşuluyla gerçekleştirilmelidir.

(4) Geniş proletarya yığınları arasında sosyal-demokrat partinin etkisini genişletme ve güçlendirme amacı için, bir

yandan, işçi birliklerini örgütleme ve onlar arasındaki uyarma çabalarını artırmak, öte yandan, işçi sınıfının gittikçe daha geniş bir kesimini, parti örgütünün her türlü eylemi içine çekmek esastır.

Proletari, n° 14,
4 Mart 1907

ÖFKELİ BAŞAĞRISI
İŞÇİ KONGRESİ SORUNU
(PARÇA)

ACABA partimizdeki şu "işçi kongresi" eğilimini nasıl açıklamalı? Biz, burada, görüşümüzce esas olan kısaca üç neden sayabiliriz: (1) Devrime karşı duyulan aydıncadarkafalı usanç, (2) Rus sosyal-demokrat oportünizminin tarihsel olarak, "katışıksız işçi sınıfı" hareketini burjuvazinin etkisi altına koyma yönünde gelişme özelliği, (3) Rusya'daki Ekim devriminin özümlenememiş gelenekleri.

Birinci nokta *üzerinde*. İşçi kongresinden yana çıkan *bazı kişiler* devrim yolunda yorgun düştüklerini ortaya koyuyorlar; her ne pahasına olursa olsun, cumhuriyet gibi, proletarya diktatörlüğü gibi düşünceleri bir yana bırakma ve partiyi yasallaştırma isteğini gösteriyorlar. Yasal bir işçi kongresi bunu sağlamanın kolay yolu olarak görülüyor. Halkçı sosyalistlerin[13], (*Tovariş*'ten vb.) *Bez Zaglaviya* bernştaynçılarının[14] ve kadetlerin işçi kongresine yakınlık duymaları işte bundan (ve bir ölçüde de ikinci nedenden) ileri geliyor.

İkinci nokta *üzerinde*. Rus sosyal-demokrat oportünizminin ilk tarihsel şeklini düşünelim. (Geçen yüzyılda, doksanların ikinci yarısında) yığınsal işçi sınıfı hareketinin başlayışı, oportünizm, *ekonomizm* ve *struvecilik*[15] kimliğiyle ortaya çıkmasına yolaçtı. Plehanov, Akselrod ve *eski İskra*'nın[16] *tüm destekçileri, o sıralarda* ikisi arasındaki bağlantıyı birçok kez ortaya koydular. Prokopoviç'le Kuskova'nın ünlü *Credo*'su[17] (1899-1900) bu bağlantıyı —siyasal savaşımı aydınlarla liberaller, iktisadi savaşımı da işçiler yürütsün anlayışıyla ve siyasal işçi sınıfı partisi, devrimci aydının icadıdır anlayışıyla— açıkça gözler önüne serdi.

Bu klasik *Credo*'da, "katışıksız işçi sınıfı" hareketine karşı duyulan aydınca karasevdanın tarihsel, sınıfsal anlamı apaçık ortaya konmuştur. İstenen şey, ("katışıksız işçi sınıfı"nın ödevleri uğruna) işçi sınıfını, *burjuva* siyasetinin ve *burjuva* ideolojisinin sultası altına sokmaktır. Aydınların bu "karasevdası" olgunlaşmamış işçileri liberallere bağlamaya dönük kapitalist eğilimi ifade ediyordu.

Bugün gelişmenin daha üst aşamasında, *aynı şeyi bir kez daha* görüyoruz. Kadetlerle cephe birliği, genel olarak kadetlerin siyasetini destekleme ve parti-dışı işçi kongresi, aynı madalyonun iki yüzüdür. *Credo*'da, liberalizmle katışıksız işçi sınıfı hareketi birbiriyle nasıl ilişkilendirilmişse, burada da bu ikisi birbiriyle aynı biçimde bağlantılıdır. *İşin aslında*, parti-dışı işçi kongresi, proletaryanın sınıfsal bağımsızlığını *zayıflatma* ve bu sınıfı burjuvazinin *sultası altına sokma* amacını güden kapitalist eğilimden daha başka bir şey değildir. Sosyal-demokrasinin yerine *parti-dışı* işçi örgütünü koyma ya da birinciyi ikinciye *bağımlı duruma getirme* tasarımlarında bu eğilim açıkça görülmektedir.

Halkçı sosyalistlerin, *Bez Zaglaviya* topluluğunun, sosyalist-devrimcilerin ve ötekilerin "işçi kongresi" fikrine duydukları yakınlık işte bundan ileri geliyor.

Üçüncü nokta *üzerinde*. Rus burjuva devrimi, özel bir proletarya yığın örgütü yarattı. Bu yığın örgütleri alışılagelen Avrupa örgütlerine (işçi birlikleri ve sosyal-demokrat partiler) benzemiyor. Bu örgütler, İşçi Vekilleri Sovyetleridir.

Benzer kuruluşları, salt tasarımda, (Trotski'nin yaptığı gibi) belli bir düzen çerçevesine oturtarak ya da proletaryanın devrimci coşkusuna genel bir yakınlık duyarak, üstelik

"moda deyişle", "devrimci sendikalizm"e (işçi kongresinin Moskova'daki bazı destekçileri gibi) karasevdaya tutularak, işçi kongresi fikrine oportünist yoldan değil, ama devrimci yoldan yaklaşmak pekâlâ olasıdır.

Ne var ki bu, büyük ve şanlı devrimci geleneklere bakışla, bir şeyi sorgusuz-kuşkusuz benimseme davranışıdır.

İşçi Vekilleri Sovyetleri ve benzer kurumlar, *işin aslına bakarsanız* başkaldırma araçlarıydı. Güçleri ve başarıları, salt başkaldırının gücüne ve başarısına bağlıydı. Başlangıcın önemsiz bir şey olmaktan çıkması ve proletaryanın büyük kahramanlığı durumuna gelmesi, başkaldırının gelişmesiyle mümkün olmuştu. Savaşımın yeni boyutlara ulaşması durumunda, *bu aşamaya* gelindiği zaman, kuşkusuz bu tür kurumlar gereklidir ve varlıkları arzu edilir. Ama tarihsel gelişimleri, işçi vekilleri bölgesel sovyetlerinin, o gelişimin doğal sonucu sayılacak olan ve tüm Rusya'yı kapsamına alan bir işçi kongresi çerçevesine oturtulmaları gibi bir gelişmeye yolaçmamalıdır. Bu tarihsel oluşum, devrimci gücün çekirdeği niteliğindeki kurumların (İşçi Vekilleri Sovyetleri böyleydi), utkun devrimci gücün ana organlarına, devrimci, geçici bir hükümete dönüşmesine yolaçmalıdır. İşçi Vekilleri Sovyetleri ve bu sovyetlerin birleştirilmesi, başkaldırının utkusu için temel zorunluluktur. Utkun bir başkaldırı, kaçınılmaz olarak *başka* tür kurumlar yaratacaktır.

*

Kuşkusuz Rus sosyal-demokrasisi, devrim yolundan epey çıkıyor, sağa-sola sapıyor, bu nedenle alışılmadık, değişik durumlar yaratabilir gibi bir düşünceyle bir işçi kongresine katılmama andı içmeye kalkışmamalıdır. Ne var ki, devrimin gel-git akımları çerçevesinde koşullarını dikkatle incelemek ve bu koşullardan yararlanmakla, bir kördöğüşüne ya da sosyal-demokrasi karşıtı tasarımlara katılmak başka başka şeylerdir.

1907 Nisanında yazıldı

1907'de *Taktik Sorunları*'nda
yayınlandı
İkinci sayı,
Novaya Duma yayınevi
St. Petersburg

RSDİP'NİN BEŞİNCİ (BÜTÜN-RUSYA) KONFERANSININ[18] MALZEMESİ

(PARÇA)

I
BUGÜNKÜ DURUM VE PARTİYİ BEKLEYEN ÖDEVLER HAKKINDA KARAR TASLAĞI

Bugünkü durum şu özellikleri taşıyor:

(*a*) Eski feodal otokrasi, monarşiyi, sahte anayasa kurumlarıyla gözlerden saklayan bir burjuva monarşisi doğrultusunda gelişiyor. Çarlığın, kara-yüzlerden[19] olan toprak sahipleri ve tepedeki ticaret ve sanayi burjuvazisiyle kurduğu ittifak, 3 Haziran darbesiyle[20] ve üçüncü Dumanın kurulmasıyla, açıkça onaylanıp pekiştirilmiştir. Zorunlu olarak, ensonunda, Rusya'nın kapitalist gelişmesi yolunu seçen ve bu arada feodal toprak sahiplerinin gücünü ve gelirlerini koruyacak yoldan da ayrılmamaya çabalayan otokrasi yönetimi, feodal toprak sahipleri sınıfıyla sermayenin temsilcileri arasında manevra yapıyor. Bu ikisi arasındaki ufak-tefek çekişmeler, bu iki sınıfı yanına alan ve son kitlesel savaşım-

da gücünü göstermiş olan sosyalist proletarya ile demokratik köylü tabakasına karşı şiddetli bir karşı-devrim savaşımı veren mutlakiyet yönetimini ayakta tutmak için kullanılıyor.

(*b*) Bugünkü çarlığın tarım siyaseti, burjuva bonapartçı niteliktedir. Çarlık, köylü yığınlarının hükümdarlığa bönce bağlılıklarına olan inancını tümden yitirmiştir. Şimdi artık, kırsal yerleri yağmalamakta başıboş bıraktığı zengin köylülerle ittifak kurmaya çalışıyor. Otokrasi yönetimi ortak (*communal*) toprak sahipliğini olabilen ivedilikle ortadan kaldırmak ve salt özel toprak sahipliğini sağlama bağlamak için çılgın bir çaba gösteriyor. Böyle bir siyaset, kırsal bölgelerde kapitalizmin tüm çelişkilerini yüz kat daha keskinleştirecek ve o bölgelerin önemsiz bir gerici azınlıkla, devrimci proleterler ve yarı-proleterler yığınına bölünmesini hızlandıracaktır.

(*c*) Kadet partisinin önderlik ettiği liberal burjuvazi, devrimdeki ilk yığın eylemleriyle birlikte karşı-devrim yoluna girmiştir, bu yolda yürümeyi sürdürüyor, hatta oktobristlere[21] daha da yakınlaşarak ve —burjuvazinin sınıf olarak öz güveninin artışını dile getiren— çarcı milliyetçi çabalarını sürdürerek, gerçekte, mutlakiyete ve feodal kafalı toprak sahiplerine hizmet ediyor.

(*d*) Köylü yığınları, üçüncü Dumada çarpıtılmış ve sınırlanmış bir biçimde temsil edilişlerinin bile ortaya koyduğu üzere, —kırsal bölgelerdeki demokratik öğeleri ezen tüm baskılara karşın— bütün yalpalamaları bir yana, devrimci-demokratik bir tarımsal zorlamadan yana kalmaya devam ediyorlar. Toprakbeyliğini tümüyle ortadan kaldırarak kapitalist Rusya'da üretici güçlerin çok hızlı, geniş-çaplı ve özgür gelişmesini sağlayacak bir zorlamadan yanalar. 9 Kasım yasası[22] ise köylü yığınlarının sadece birbiriyle uzlaşmaz ölçüde düşman ve siyasal bilince ermiş bölüklere ayrılmasını çabuklaştırıyor.

(*e*) Proletarya, gerek otokrasi yönetiminden, gerek çabucak birleşen saldırgan kapitalistlerden darbelerin en ağırını yemiştir ve yemeye de devam ediyor. Buna karşın, öteki sınıflara bakışla, proletarya, devrimle kaynaştığı kendi sınıf partisiyle birliğini ve partiye bağlılığını büyük ölçüde korumaktadır. Proletarya, kendi sınıf çıkarlarının savaşımını

sürdürüyor, sosyalist sınıf bilincini derinleştiriyor, yeni devrimci bir savaşıma tutarlı bir önder olabilme yeteneğini koruyan tek sınıf olarak kalmaya devam ediyor.

(*f*) Bütün olarak düşünülürse, hiç kuşku yok ki, Rusya'da burjuva demokratik devrimin nesnel sorunları çözümlenememiştir. Sürüp giden iktisadi bunalım, işsizlik ve açlık, otokrasi yönetiminin uyguladığı en son siyasetin, Rusya'da kapitalist gelişmenin koşullarını sağlayamayacağını tanıtlamıştır. Bu siyaset kaçınılmaz olarak, demokratik yığınlar ile efendi sınıflar arasındaki çatışkının derinleşmesine, nüfusun yeni kesimlerinde hoşnutsuzluğun artmasına, farklı sınıflar arasındaki siyasal savaşımın derinleşip keskinleşmesine yolaçacaktır. Böyle bir iktisadi ve siyasal durumda istense de istenmese de yeni bir devrimci bunalım olgunlaşıyor.

(*g*) Batı Avrupa'nın sınai durumunda görülen ve 1908 yılında bir çöküntü biçimine bürünen bunalım yönündeki değişiklikler ve Doğuda ulusal kapitalist devletlerin kuruluşunu haber veren devrimci hareketler sonucu dünya pazarlarındaki savaşım genel olarak keskinleşmiştir, bu durum rekabeti yoğunlaştırıyor, uluslararası çatışmaların daha sıklaşmasına yolaçıyor, böylece de proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf çelişkisini keskinleştiriyor ve gene uluslararası duruma gittikçe daha devrimci bir nitelik veriyor.

RSDİP'nin tüm Rusya'nın temsil edildiği konferansı bu durumu dikkate alarak, bugün için partiye düşen bellibaşlı ödevlerin şunlar olduğu kanısındadır:

(1) Halk yığınlarına, otokrasi yönetiminin uyguladığı en son siyasetin anlamını ve önemini ve sosyalist proletaryanın bir yandan kendi sınıf siyasetini yürütürken bir yandan da bugünkü siyasal durumda ve yaklaşan devrimci savaşımda demokratik köylü tabakasına önderlik rolünü açıklamak.

(2) 1905-1907'nin kitlesel savaşımından alınan ve devrimci sosyal-demokrat taktikleri için zorunlu bir ders olan deneyimleri ayrıntılarıyla incelemek ve geniş ölçüde yaymak.

(3) RSDİP'ni, devrimci dönemdeki kuruluş biçimi içinde güçlendirmek; partinin, bir yandan otokrasiye ve gerici sınıflara, bir yandan da burjuva liberalizmine karşı yürüttüğü, geleneksel, sendelememiş savaşımını sürdürmek; devrimci

marksizmden sapmalara ve partinin çözülme halindeki belli bazı unsurları arasında görülen RSDİP'nin sloganlarını yonta yonta ortadan kaldırma ve RSDİP'nin yasadışı örgütünü tasfiye etme çabalarına karşı savaşmak.

Aynı zamanda, hiç unutulmamalıdır ki, parti, ancak, partinin işlevlerini sosyal-demokrat işçilerin kendisine aktarmayı —zaten gerçekleşmekte olan bir işlem bu— geliştirerek ve ancak yasadışı parti örgütleri kurup sağlamlaştırarak gelişmenin doğru yoluna sokulabilir.

(4) İşçi sınıfının iktisadi savaşımına, Londra ve Stuttgart kongrelerinin[23] kararlarıyla uyumlu olarak, her türlü yardımı yapmak,

(5) Dumayı ve Duma kürsüsünü devrimci sosyal-demokrat propaganda ve uyarmalar için kullanmak.

(6) İlk ağızdaki ödevlerin başında, proletaryanın sınıf bilinçli yığınlarını eğitme, örgütleme ve birleştirme çabalarını sürdürmek gelmektedir. Sonra, bu ödeve bağlı olarak, örgütleme çalışmaları, özellikle basılı propaganda ve uyarma biçimleriyle köylülere ve orduya doğru genişletilmelidir — bu konuda başlıca dikkat, köylülerin ve ordunun proleter ve yarı-proleter unsurlarının sosyalist eğitimi üzerinde yoğunlaştırılmalıdır.

23 Aralık 1908'de (5 Ocak 1909) önerildi.

İlk kez 1929'da, Lenin'in *Yapıtlar*, c. XIV'ün ikinci-üçüncü baskılarında yayınlandı.

II
ÖRGÜTLENME SORUNLARI KOMİSYONU İÇİN YÖNELTİLER (DİREKTİFLER)[24]

Sunulan karar taslakları ve örgütlenme sorunu üzerindeki görüşmeler, bugünkü örgütlenme siyasetinin alacağı yön konusunda RSDİP'nde iki temel eğilim olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Konferans, komisyona, çalışmalarını, yığınlar arasında —eskisi gibi, sosyal-demokrasinin temel ödevi olmaya devam eden— eylemlerde dikkatin yasadışı parti örgütü kurma ve güçlendirme noktasında yoğunlaştırılması gereğini kabul eden; yığınlar arasındaki tüm çalışmaların, Duma

grubunun denetim altına alınmasının, Duma grubu çevresindeki bütün parti eylemlerinin, yasal ya da yarı-yasal tüm örgütlerden yararlanılmasının, sosyal-demokrasinin sınıfsal amaçlarını alçaltmaksızın, ancak böyle bir örgütlenmeyle gerçekleştirilebileceğine inanan ilkeler üzerine oturtmasını emreder.

24 Aralık 1908'de (6 Ocak 1909)
önerildi

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Son Genel Parti Konferansı Hakkında Merkez Yönetim Kurulunun Raporu, Paris 1909'da yayınlandı

YOLDA

BİR çözülme yılı, bir ideolojik ve siyasal ayrılık yılı, parti açısından bir sürükleniş yılı gerimizde kaldı. Tüm parti örgütlerimizde üye sayısı düştü. Bazıları —özellikle üyeleri en az proleterce olanlar— parça parça oldular. Partinin, devrim tarafından yaratılan yarı-yasal kurumları arka arkaya dağıldı. İşler öyle bir noktaya geldi ki, parti içindeki bazı unsurlar, genel parçalanmanın etkisi altında, eski sosyaldemokrat partiyi korumanın, *onun* çalışmalarını sürdürmesinin, bir kez daha "yer altına girmenin" gereği olup olmadığını ve bunun nasıl yapılacağını sormaya başladılar. Aşırı sağ (tasfiyeci eğilim denen eğilim) bu soruya, her ne pahasına olursa olsun, hatta parti programını, taktiklerini ve örgütünü açıktan açığa bir yana koyma pahasına, kendimizi ya-

sal duruma sokmamız gerektiği yolunda karşılık veriyordu. Hiç kuşku yok ki, bu, örgütsel olduğu kadar, ideolojik ve siyasal bir bunalımdı.

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin son yapılan ve bütün Rusya'nın temsil edildiği konferansı, partiyi yeniden yola koydu. Karşı-devrimin utkusundan sonra bu konferans, apaçık ortada ki, Rus işçi sınıfı hareketinin gelişmesinde bir dönüm noktasıdır. Konferansın, partimiz merkez yönetim kurulunca özel bir rapor halinde basılan kararları, merkez yönetim kurulunca da onaylanmıştır. Bu nedenle, gelecek kongreye kadar, tüm partinin kararları olarak kalacaktır. Bu kararlar, bunalımın önemi ve nedenleri sorusuna olduğu kadar, bu bunalımın üstesinden gelecek araçlar konusunda da kesin bir yanıt getiriyor. Konferansın kararlarındaki ruhla çalışarak, *bütün* parti eylemcilerinin, partinin bugünkü ödevlerini açıkça ve tam olarak kavramaları yolunda çaba göstererek, örgütlerimiz birleşik ve etkin, devrimci bir sosyal-demokratik çalışma için güçlerini artırabilir ve sağlamlaştırabilirler.

Partideki bunalımın ana nedeni, örgütlenmeye ilişkin kararın giriş bölümünde gösterilmiştir. Bu ana neden, yalpalayan aydın ve küçük-burjuva unsurlardır. İşçilerin partisi bu unsurlardan kurtulmak zorundaydı. Bu unsurlar işçi sınıfı hareketine, daha çok, burjuva demokratik devriminin çabucak utku sağlayacağı umuduyla katılmışlardı, tepki dönemine dayanabilecek durumda değildiler. Kararsızlıkları, parti örgütünde olduğu kadar, teoride ("devrimci marksizmden gerileme": bugünkü durum hakkında karar) ve taktiklerde ("sloganların budanması") kendini ortaya koymaktaydı. Sınıf bilincine ermiş işçiler bu kararsızlığı reddettiler, azimle tasfiyecilerin karşısına dikildiler, parti örgütlerinin yönetimini ve yöneltilmesini kendi ellerine almaya başladılar. Eğer işin başında partimizin bu çekirdeği, ayrılıkçı unsurların ve bunalımın üstesinden gelemediyse, bu, sadece karşı-devrimin utkusu çerçevesinde, görev büyük ve güç olduğu için değildi, ama onun yanısıra, devrimci düşüncede olmalarına karşın yeter ölçüde sosyalistçe düşünmeyen bazı işçilerin partiye karşı takındıkları umursamaz tutumdan ötürüydü. Konferans kararlarının, ayrılık ve kararsızlıkla savaş araçları açısından sosyal-demokrasinin kristalleşmiş

fikirleri olarak ilk seslendiği kişiler, Rusya'nın, sınıf bilinci taşıyan işçileridir.

Bugünkü sınıf ilişkilerinin ve çarlığın yeni siyasetinin marksist tahlili; partimizin, eskiden olduğu gibi, vermeye devam ettiği savaşımın ilk ağızdaki amacının belirtilmesi; devrimci sosyal-demokrat taktiklerin doğruluğunu ölçme açısından devrimin getirdiği derslerin değerinin anlaşılması; partideki bunalımın nedenlerinin açıklanması; partideki proleter unsurların bununla savaştaki rolünün gösterilmesi, yasadışı ve yasal örgütler arasındaki ilişkiler sorununun çözümü; Duma kürsüsünden yararlanma zorunluluğunun kabulü ve Dumadaki grubumuza rehberlik edecek kesin buyrultuların hazırlanması ve bunun, grubun hatalarının doğrudan eleştirisiyle bağlantılı olması — işte konferans kararlarında yer alan bellibaşlı noktalar bunlardı. Bugünkü güç dönemde işçi sınıfı partisinin seçeceği yol sorusunu tam olarak yanıtlayan, bu kararlardır. Bu yanıtı dikkatle inceleyelim.

Sınıfların, siyasal gruplaşmalarında, karşılıklı ilişkisi, geçmişte, yığınların doğrudan devrimci savaşımları dönemi boyunca görülenin aynısıdır. Köylülerin çok büyük bir çoğunluğu, yarı-feodal toprak sahipliğini yıkabilecek olan tarımsal bir devrim için çaba gösterebilir. Çarlığı yıkmaksızın bu amaca ulaşılamaz. Gerinin utkusu, sağlam örgüt kurma yeteneğinde olmayan köylü tabakasının demokratik unsurlarını ağır bir yenilgiye uğratmıştır. Ama bütün baskıya karşın, kara-yüz Dumaya karşın, trudoviklerin aşırı kararsızlığına karşın, köylü yığınlarının taşıdığı devrimci ruh hali, üçüncü Dumadaki görüşmelerde dahi açıkça görülmektedir. Rusya'da burjuva demokratik devriminin amaçları karşısında proletaryanın temel tutumu değişmemiştir. Bu tutum, demokratik köylü tabakasına önderlik etmeye ve onu liberal burjuvazinin, Kadet Partisinin, ufak-tefek kavgalar bir yana, giderek oktobristlere yanaşan ve son zamanlarda bağnaz uyarmalarıyla çarlığı ve gericiliği desteklemeye ve ulusal liberalizmi kurmaya çalışan Kadet Partisinin etkisinden kurtarmaya dönüktür. Monarşinin tümden kaldırılması ve siyasal iktidarın proletarya ve devrimci köylüler tarafından ele geçirilmesi savaşımı —diyor karar— eskisi gibi sürüyor.

Otokrasi şimdiye dek proletaryanın ve bütün demokratik

eğilimlerin başdüşmanı olmuştur. Ancak otokrasinin aynı kaldığını, değişmediğini düşünmek hatalı olur. Eski, yarı-ataerkil, yarı-feodal çarlığın ortadan kalkmasında ve burjuva monarşisine dönüşmesinde Stolipin'in "anayasası" ve tarım programı yeni bir aşamayı, yeni bir adımı işaret eder. Bugünkü durumun [kongre kararında —ç.] böyle nitelenmemesini ya da "burjuva" sözcüğünün yerine "servet sahipleri" sözcüklerinin konmasını isteyen Kafkasya temsilcileri hatalıydı. Otokrasi zaten öteden beri servet sahibiydi, sadece devrimin ilk aşaması ardından, o devrimin savurduğu darbenin etkisi altında, otokrasi, bir yandan tarım siyaseti çerçevesinde, bir yandan da burjuvazinin belli tabakalarıyla ulusal düzeyde, doğrudan doğruya düzenlediği ittifakla burjuva olma yolunu tutmuştu. Otokrasi uzun süreden beri burjuvaziyi besleyip büyütüyordu. Burjuvazi de rubleleri sayesinde uzun bir zamandan beri "tepe"ye doğru tırmanıyor, yasaların yapılmasını ve yönetimi etkiliyor, soylu aristokrasinin yanıbaşında yerini alıyordu. Ama bugünkü durumun dikkati çeken yanı, otokrasinin, burjuvazinin belli tabakaları için bir temsilciler meclisi kurmaya, burjuvaziyle feodal toprak beylerini dengelemeye, Dumada bu tabakalar arasında bir ittifak sağlamaya zorlanmış olmasıdır. Otokrasi, mujiği ataerkil anlayış çerçevesinde sürgit yönetmeye bağladığı tüm umutları bir yana koymaya, kırsal bölgelerde yaşayan yığınlara karşı, köy toplumunu yıkmakta olan zengin köylülerden destek aramaya zorlanmıştır.

Otokrasi, kendisini, sahte anayasa kurumlarıyla örtmeye çalışıyor, oysa çarın, başkasıyla değil, ama Purişkeviçlerle ve Guçkovlarla yaptığı ittifak, otokrasinin sınıfsal özünü, şimdiye dek görülmedik biçimde gözler önüne seriyor. Otokrasi, burjuva devriminin, nesnel olarak zorunlu hedeflerini gerçekleştirme işini —örneğin, gerçekten burjuva toplumunun işlerini yönetecek bir halk temsilciler meclisi kurma ve kırsal bölgelerin ortaçağdan kalma, günü geçmiş, karmakarışık tarımsal ilişkilerini ortadan kaldırma işini— yüklenmeye çalışıyor. Ne var ki, otokrasinin bu alanda attığı adımlardan bugüne dek alınan sonuç sıfırdır. Bu, sadece, tarihsel görevin yerine getirilebilmesi için daha başka güçlere, daha başka araçlara gerek olduğunu gösterir. Siyasette deneyimsiz olan milyonlarca kişinin gözünde otokrasi, şimdiye dek,

popüler temsille genel olarak çatışma durumunda olmuştur. Şimdi savaşım amacını daraltıyor, hedefini, devlet iktidarı için savaş şeklinde daha somut biçimde tanımlıyor. Temsilin niteliğini ve anlamını saptayacak olan da budur. Eski çarlığın ortadan kalkmasında, çarlığın şerüvenci niteliğinin belirginleşmesinde, eski devrimci amaçların koyulaşmasında, bu amaçlar için savaşım alanının genişlemesinde (ve savaşıma katılanların artmasında) üçüncü Dumanın yeni bir aşamayı belirlemesi bundan ötürüdür.

Bu aşamadan kurtulmalıyız. Bugünün yeni koşulları, yeni savaşım biçimlerini gerektiriyor. Duma kürsüsünün kullanılması kesin zorunluluktur. Proletarya yığınlarının eğitimi ve örgütlenmesi çabalarının sürdürülmesi özellikle önemlidir. Yasal ve yasadışı örgütler düzenlenmesi, partinin karşısına bazı özel sorunlar dikmektedir. Devrimden edinilen deneyimlerin aydınlığa kavuşturulması ve halka yayılması, hem teorik amaçla hem uygulama amacıyla gereklidir. Liberallerle tasfiyeci aydınlar ise bu çabayı yeriyorlar. Ama partinin —yöntemlerinde ve savaşım araçlarında yeni koşulları dikkate alabilecek türden olması gereken— taktik çizgisi eskisi gibi kalmıştır, değişmemiştir. Devrimci sosyaldemokratik taktiklerin doğruluğu, diyor konferans kararlarından biri, 1905-1907 kitlesel savaşımının deneyimleriyle ortaya çıkmıştır. Devrimin, bu ilk girişimin sonucu olan yenilgisi, amacın hatalı olduğunu değil, ilk ağızdaki hedeflerin "ütopik" olduğunu değil, yöntemlerin ve araçların yanlış olduğunu değil, ama kuvvetlerin yetersiz hazırlandığını, devrimci bunalımın yeter ölçüde geniş ve derin olmadığını —ve Stolipin'le şürekasının onu, en övülesi çabayla genişletmeye ve derinleştirmeye çalıştıklarını— göstermiştir. Bırakalım, liberallerle dehşete kapılmış aydınlar özgürlük için verilen ilk gerçek kitle savaşımı ardından inançlarını yitirsinler, bırakalım tabansızlar gibi bağırsınlar: Daha önce yenildiğin yere gitme, o ölümcül yola yeniden ayak basma, diye. Sınıf bilinci taşıyan proletarya, onları şöyle yanıtlayacaktır: Tarihteki büyük savaşlar, devrimlerin büyük sorunları sadece ileri sınıfların tekrar tekrar saldırıya geçmeleri sayesinde çözülmüştür — ve o sınıflar yenik düşmenin dersini aldıktan sonra yenmeyi başarmışlardır. Yenik düşen ordular iyi öğrenir. Rusya'nın devrimci sınıfları, ilk girişimlerinde yenilmiş

bulunuyorlar, ama devrimci durum olduğu yerdedir. Devrimci bunalım, bazan dilediğimizden yavaş da olsa, yeni biçimlerle ve başka yollardan yeniden yaklaşıyor, bir kez daha olgunlaşıyor. Daha geniş yığınları bu bunalım için sabırla hazırlama işini sürdürmeliyiz. Bu hazırlık, daha yüksek, daha somut amaçları dikkate alarak, daha ciddi yürütülmelidir. Bu işi ne kadar başarıyla yerine getirirsek, yeni savaşımda utkumuz o kadar kesin olacaktır. Rus proletaryası, köle bir ulusun, 1905'te onun önderliği altında ilk kez milyonluk bir ordu, bir devrim ordusu kimliğine bürünmesinden ve çarlığın üzerine saldırmasından gurur duyabilir. Şimdi aynı proletarya daha kudretli bir devrimci gücün yeni kadrolarını nasıl ısrarla, kararlılıkla ve sabırla yetiştirip eğiteceğini biliyor.

Daha önce söylediğimiz gibi, Duma kürsüsünün kullanılması, bu yetiştirme ve eğitme işinin temelli bir öğesidir. Duma grubuyla ilgili konferans kararı, partimize bu yolu gösteriyor. Eğer tarihten örnek arıyorsak, Alman sosyaldemokrasisinin, Sosyalistlere-Karşı Yasa günlerindeki deneyimleriyle bu yol birbirine benzeştir. Yasadışı olan parti, yasal Duma grubundan nasıl yararlanacağını bilmeli, öğrenmelidir. Parti, Duma grubunu, işinin ehli bir parti örgütü olacak biçimde yetiştirmelidir. Duma grubunu geri çekme sorununu ortaya atmak (konferansta iki "otzovist"[25] vardı, ama çekilme sorununu açıkça öne sürmediler) ya da Duma grubunun yaptığı yanlışları doğrudan ve açıkça eleştirmekten ve (konferansta bazı temsilcilerin ısrar ettiği üzere) bu hataları konferans kararında sıralamaktan geri durmak, taktiklerin en yanlışıdır ve bugünkü koşulların zorladığı tutarlı proleterce girişimlerden en esef edilesi sapmadır. Karar, grubun yanlışlıklar yaptığını açıkça kabul ediyor. Bu hataların günahı sadece grubun sırtında değildir. Bu hatalar tüm parti örgütlerimizin yaptığı kaçınılmaz hatalara oldukça benziyor. Ama başka hatalar da vardır — örneğin partinin *siyasal çizgisinden* ayrılmalar. Bu ayrılışlar olduğuna göre ve bu, açıkça tüm parti adına davranan bir örgüt tarafından yapıldığına göre, partinin, açıkça ve kesinlikle, bu ayrılışların birer sapma olduğunu ilan etmesi gerekiyordu. Batı Avrupa sosyalist partilerinin geçmişinde, parti ile parlamento grubu arasında ortaya çıkan olağan-dışı ilişkilere

ilişkin bazı örnekler vardır. Parlamento gruplarının yeterli parti ruhu taşımadıkları Latin ülkelerinde bugüne değin böyle olağan-dışı ilişkiler sık sık görülmüştür, görülüyor. Biz Rusya'daki sosyal-demokratik parlamentarizmi, işin başından değişik bir temel üzerine kurmalıyız. Bu alanda hemen takım çalışmasına girmeliyiz. O zaman her sosyal-demokrat milletvekili, arkasında gerçekten partinin bulunduğunu duyabilmeli, yaptığı hatalarla partinin yakından ilgilendiğini, onun yolunu düzeltmeye çalıştığını bilmelidir. Böylece her parti eylemcisi, partinin Duma çalışmalarından pratik marksist eleştiriyi öğrenerek, bu çalışmalara yardımcı olma düşüncesini duyarak ve grubun özel çalışmalarını, partinin tüm propogandasına ve uyarma eylemlerine uydurmaya çalışarak genel Duma çalışmalarına katkıda bulunabilir.

Tüm oturum boyunca Duma sosyal-demokrat grubunun çalışmalarını tartışan konferans, en büyük parti örgütlerinin temsilcilerinden oluşan ilk yetkili toplantıydı. Konferans kararı, partimizin Duma çalışmalarını nasıl biçimlendireceğini, bu alanda hem kendisine, hem gruba karşı nasıl kılıkırk yarıcı olacağını, gerçek bir sosyal-demokratik parlamentarizm geliştirme konusunda nasıl sapmaksızın ve tutarlı olarak çalışmayı gösterdiğini açıkça ortaya koyuyor.

Duma grubu karşısındaki tutumumuz sorununun, taktik ve örgütsel yönleri vardır. Konferansın Duma grubuna ilişkin kararı, örgütsel yönden sadece, örgütlenme siyasetimizin genel ilkelerinin özel bir duruma uygulanmasından ibarettir. Bu ilkeler, konferansın, örgütlenme sorunlarındaki buyruklarını kapsayan kararında belirtilmiştir. Konferans, bu sorunda Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinde iki ana eğilim olduğunu saptamıştır. Bu eğilimlerden biri, ağırlığı, yasadışı parti örgütüne vermekte; ikincisi, —aşağıyukarı tasfiyeciliğe yakın olanı— yasal ve yarı-yasal örgütlere ağırlık tanımaktadır. Daha önce belirttiğimiz üzere, bugünün belirgin niteliği, bir miktar parti eylemcisinin —özellikle aydınların ve bu arada bazı proleterlerin— partiden ayrılmakta oluşlarıdır. Asıl sorun bu. Tasfiyeci eğilim şu soruyu ortaya atıyor: partiden ayrılan ve eylem alanı olarak yasal örgütleri seçen unsurlar, partinin en iyi ve en etkin öğeleri mi, yoksa "yalpalayan aydın ve küçük-burjuva öğeler" mi? Partiden ayrılanlar, bunlardan hangisi? Hiç söylemeye gerek yok ki,

konferans, tasfiyeciliği kesinlikle yadsıyarak ve kınayarak, partiden ayrılanların ikinciler olduğu yanıtını vermiştir. Partinin en proleter öğeleri ve aydınların ilke açısından en tutarlı ve en sosyal-demokrat olanları, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisine sadık kalmışlardır. Kaçışlar, partinin arınması demektir; partinin, en az kararlı öğelerinden, güvenilmez dostlarından, her zaman, belli bir süre için proletaryaya katılan ve, ya küçük-burjuvaziden ya da belli bir sınıfın yörüngesi dışına atılmış "sınıfsız"lar arasından gelen "Abbas yolculardan" (*Mitläufer*) kurtulması demektir.

Parti örgütünü bu ilke açısından değerlendirmenin mantıklı sonucu, konferansın benimsediği örgütlenme siyaseti çizgisidir. Yasadışı parti örgütünü güçlendirmek, her çalışma alanında parti hücreleri yaratmak, "sayıları az bile olsa, her sınai girişimde işçilerden oluşan parti kurulları" kurmak, önderlik görevlerini, işçilerin arasından çıkan sosyal-demokrat hareketin önderleri elinde yoğunlaştırmak — işte bugünün ödevleri bunlar. Söylemeye gerek yok, bu hücrelerin ve kurulların görevi, bütün yarı-yasal ve olabildiği ölçüde de yasal örgütlerden yararlanmak, "yığınlarla yakın ilişkiyi" sürdürmek ve işleri, yığınların bütün gereksinmelerine sosyal-demokrasinin yanıt olabileceği biçimde yönetmektir. Bütün parti hücreleri ve işçi kurulları, "uyarma, propaganda ve yığınlar arasındaki örgütleme çalışmalarının üssü" olmalıdır, yani yığınlar nereye giderse onlar da oraya gitmeli, yığınların bilincini sosyalizm yönünde itmeye çalışmalı, her özel sorunu proletaryanın genel amaçlarıyla ilişkilendirmeli, her örgütlenme eylemini, *sınıfın* pekiştirilmesi yönüne dönüştürmeli, proletaryanın bütün yasal örgütlerinde (unvanları ve rütbeleriyle değil, ama) atılım gücü ve ideolojik etkiyle önder rolü kazanmalıdır. Bu hücreler ve işçi kurulları bazan sayıca az olsalar bile, parti geleneğiyle ve örgütüyle ve belli bir sınıfsal programla birbirlerine bağlanacaklardır. Böylece partinin sosyal-demokrat iki ya da üç üyesi dahi, amorf benzeri bir yasal örgüt içinde batıp yokolmaktan sakınabilecekler, her koşul altında, her durumda *parti* çizgisini izleyebilecekler, çevrenin kendilerini yutmasına izin vermedikleri gibi, tüm parti ruhuyla kendi çevrelerini etkileyebileceklerdir.

Şu ya da bu türden bir yığın örgütü dağıtılabilir, yasal

işçi birlikleri (sendikalar) avlanıp yokedilebilir, işçilerin her açık girişimi, karşı-devrim düzeninde polis tarafından şu ya da bu bahaneyle yıkılabilir, ama Rusya gibi kapitalistleşen bir ülkede, işçi yığınlarının birikip toplaşmasını hiçbir güç önleyemez. İşçi sınıfı şu ya da bu biçimde, yasal ya da yarı-yasal, açık ya da kapalı yoldan kendi toplaşma noktalarını bulacaktır. Sınıf bilinci taşıyan sosyal-demokrat partililer her yerde ve her zaman yığınların önünde yürüyeceklerdir, kitleleri parti ruhu doğrultusunda etkilemek için, her yerde ve her zaman birlikte davranacaklardır. Sosyal-demokrasi, açık devrimde, sınıfın partisi olduğunu, grevlerde, 1905 kalkışmasında ve 1906-1907 seçimlerinde milyonlara önderlik etmekte başarılı olduğunu göstermiştir. Şimdi de yığınların partisi olarak, en güç zamanlarda bile ordunun gövdesiyle bağlantısını yitirmeyen, üstelik o gövdenin karşılaştığı güç zamanların üstesinden gelmesine, saflarını pekiştirmesine yardım edecek ve daha çok sayıda savaşçı yetiştirecek bir öncü olarak kalabilecektir.

Bırakalım inatçı kara-yüzler Dumanın içinde ve dışında başkentte ve taşrada bildikleri gibi keyiflensinler ve ulusunlar. Bırakalım gericilik öfkeyle köpürsün. Cin-fikirli bay Stolipin, dengesini zar-zor tutan otokrasiy düşmeye daha da yakınlaştırmaksızın, siyasal olanaksızlıklarla saçmalıkları birbirine daha da karıştırmaksızın, proletaryanın ve köylü yığınlarının devrimci öğelerinin saflarına yeni ve taze kuvvetler katmaksızın, tek adım dahi atamaz. Yığınlarla bağlantılı olarak azimle çalışma tutumunda kendisini pekiştirmeyi başaran bir parti, öncüsünü örgütleyebilen ve kuvvetlerini, proletaryanın her yaşam belirtisini sosyal-demokratik bir ruh doğrultusunda etkileyebilecek biçimde yönelten ileri sınıfın partisi, her ne olursa olsun kazanacaktır.

Sotsiyal-Demokrat, n° 2,
28 Ocak (10 Şubat) 1909

PROLETARİ'NİN[26] GENİŞLETİLMİŞ YAZIKURULU KONFERANSI

KONFERANS HAKKINDA RAPOR

(PARÇA)

PARTİLİ yoldaşların olanca dikkatini, konferansın öteki kararlarına da çekmek istiyoruz. Bu kararlar şunlar: "Partide Bolşeviklere Düşen Ödevler" ve "Parti Çalışmalarının Öteki Alanları Çerçevesinde Duma Faaliyetlerine Karşı Tutum". Burada önemli olan nokta, bolşeviklerin "parti çizgisi" sorununun ne tür bir kural haline getirildiğini ve bunun yanısıra genellikle yasal olanakların ve özellikle Dumanın bir kürsü olarak kullanılmasına ilişkin tutumu doğru olarak anlamaktır.

En önde gelen ödevimiz, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisini korumak, pekiştirmektir. Bu büyük ödevin başarılması, çok önemli bir öğeyi içerir: *tasfiyeciliğin* iki türüyle — sağdaki ve soldaki tasfiyecilikle— savaş. Sağdaki tasfiyeci-

ler yasadışı bir RSDİP'ne gerek olmadığını, sosyal-demokrat eylemlerin özellikle ya da olabildiği ölçüde yasal olanaklar çerçevesinde toplanması gerektiğini söylüyorlar. Soldaki tasfiyecilerse öteki aşırı uca gidiyorlar: Onlara göre, parti çalışmasının yasal yolları yoktur. Onlar için salt yasadışı eylemler vardır, her ne pahasına olursa olsun yasadışı eylemler. Her ikisi de, aşağıyukarı aynı ölçüde, RSDİP'ni tasfiye edici eğilimlerdir. Çünkü, tarihin bize zorladığı bugünkü durumda yasal ve yasadışı çalışmaları, belli bir yöntem çerçevesinde, birbiriyle akıllıca *bağdaştırmaksızın*, "RSDİP'nin korunması ve pekiştirilmesi" aklın alabileceği bir iş olamaz. Sağdaki tasfiyecilik, bildiğimiz gibi bir ölçüde bundcular[27] arasında, ama özellikle menşevik kanatta şahlanmıştır. Ne var ki, son zamanlarda menşevikler arasında, parti anlayışına dönmekte olduklarına dair dikkate değer belirtiler var. Bu dönüş memnunlukla karşılanmalıdır. "[Menşevik] kanadın azınlığı"[28] diyor konferans kararı,[29] "tasfiyeciliğin gazabına uğradıktan sonra, şimdi o tasfiyeciliğe karşı çıkıyor, kendi girişimleri için yeni kaya gibi sağlam bir parti ortamı arıyor."*

Bu durumda, menşeviklerin, sağdaki tasfiyecilikle savaşan bu henüz küçük kesimi karşısında, bolşeviklere düşen ödevler nedir? Bolşevikler, hiç kuşku yok ki, üyelerin bu kesimiyle, marksist ve parti yanlısı olanlarıyla *iyi ilişkiler* kurmanın yollarını aramalıdırlar. Taktik sorunlar konusunda menşeviklerle aramızda varolan ayrılıkları unutmak, bir yana koymak sözkonusu değildir. Devrimci sosyal-demokrasi siyasetinden menşevikçe sapmalara karşı şiddetle savaşıyoruz ve bu savaşı sürdüreceğiz. Bundan başka, elbette söylemeye bile gerek yok ki, bolşevikler kanadının, parti içinde kendi varlığını sona erdirip dağılması da sözkonusu değildir. Bolşevikler parti içinde siperlerini sağlamca kazma yönünde epey iş başarmışlardır, ancak gene de bu doğrultuda, daha yapmaları gereken çok şey var. Bolşevik kanat, partide belli bir ideolojik eğilim olarak, eskisi gibi varlığını sürdürmelidir. Ama bir nokta, akıldan hiç çıkarılmamalıdır: RSDİP'nin

* Kararın, *Golos Sotsiyal-Demokrata* "Yazıkurulundaki Bölünme"den kastı, yoldaş Plehanov'un kuruldan çekilmesiydi. Plehanov, kendisini bu karara iten şeyin yazıkurulunun tasfiyeci eğilimleri olduğunu, başka bir şey olmadığını söylüyor.

konferans kararında belirtilen "korunması ve pekiştirilmesi" sorumluluğu, tümden olmasa bile, esas olarak, bolşevik kanadın omuzlarındadır. Eldeki tüm *parti* işleri, ya da hemen hemen tüm parti işleri, özellikle bölgelerdeki çalışmalar, şimdi bolşevikler tarafından sırtlanılıyor. Parti ilkesinin kararlı ve tutarlı koruyucuları olarak şimdi onlara düşen çok önemli bir ödev var. *Partiyi geliştirme* çabasında, hizmete yeterli ve uygun olan tüm öğeleri saptamalıdırlar. Bu badireli günlerde, tasfiyeciliğe karşı marksizmi ve parti anlayışını savunan, öteki kanatlardaki parti yanlısı kişilere elimizi uzatmamak, gerçekten cinayet olur.

Yerel örgütlerden gelen bolşevikler dahil, konferanstaki büyük çoğunluk, bu tutumu kabul etmiştir. Muhalefet ise bize karşı ya da bizden yana kesin bir tutum takınmaktan kaçındığı için kararsızlık içinde yalpalamıştır. Zaten bu yüzdendir ki, yoldaş Maksimov, konferansı, "bolşevikliğe ihanet etmekle", menşevik görüşleri benimsemekle vb. suçlamıştır. Bu suçlamaya vereceğimiz tek yanıt vardı: "Bunu, kamuoyu önünde, tüm parti üyelerinin ve tüm bolşevik kanadın önünde açıkça söyle ve bir an önce söyle. Söyle ki, bir kez daha, senin 'devrimciliğinin' gerçek değerini ve bolşevikliği 'koruyuşunun' gerçek yapısını ortaya dökebilelim."

Yoldaşları, "Duma Faaliyetlerine Karşı Tutum" hakkındaki konferans kararı üzerinde durmaya çağırıyoruz. "Yasal olanaklar" sorununun, değişik hiziplerin tasfiyeciliğiyle ne kadar yakından bağlantılı olduğunu yukarda esasen göstermiştik. Soldaki tasfiyecilikle savaş, şimdi, sağdaki tasfiyecilikle savaş kadar zorunludur. Tüm parti örgütünü, "yasal olanaklar"ın, özellikle Duma faaliyetlerinin türbesini bekleyen işçiler cemaati durumuna indirgeyecek bir parlamento avanaklığı, devrimci sosyal-demokrasinin ilkelerine, yasal olanakların *parti için, parti çıkarı için* ne kadar değerli olduğunu anlayamayan otzovizm kadar yabancıdır. Konferans kararı, yasal olanakların *parti yararına* kullanılmasına çok büyük bir önem vermektedir. Ancak bu kararların hiçbir yerinde, yasal olanaklara ve o olanakların kullanılmasına, iş orada bitiyor gözüyle bakılmamıştır. Bu olanaklar ve onların kullanılması her noktada, yasadışı eylemlerin amaç ve yöntemleriyle doğrudan doğruya *ilişkilendirilmiştir*. Bugün için, bu *ilişkilendirme* özel bir dikkati hak ediyor. Kararda, bu

nokta üzerinde, *uygulamaya ilişkin* bazı öğütler veriliyor. Ama bunlar sadece *öğüttür*. Genel bir deyişle, asıl sorun, *parti* çalışmalarının öteki alanları çerçevesinde "yasal olanaklar"a ne ölçüde yer verileceği sorunu olmaktan çok, bu olanaklardan parti yararına en çok *nasıl* yararlanılacağı sorunudur. Uzun yıllar süren yeraltı çalışmaları sonucu parti, yasadışı çalışmalar konusunda çok büyük bir deneyim birikimi yapmıştır. Başka noktalar için, örneğin yasal olanakların kullanılması konusunda aynı şey söylenemez. Bu noktada parti, *ve özellikle bolşevikler* yeter ölçüde faal olmamışlardır. Bu olanakların kullanılması için, bu alana, şimdiye dek olduğundan daha fazla dikkat harcanmalı, daha çok çaba gösterilmeli, daha çok girişimde bulunulmalıdır. Yasal olanakları kullanmayı *öğrenmeliyiz*, bu işi yasadışı yöntemleri kullanmayı öğrenmeye gösterdiğimiz ölçüde coşku göstererek öğrenmeliyiz. Konferansın RSDİP'nin çıkarına gönül vermiş bütün herkesi, *arabaya omuz vermeye* çağırması da, yasal olanakları parti yararına kullanma amacıyladır.

Yasadışı parti çalışmaları karşısındaki tutumumuz değişmemiştir, eskisi gibidir. Öyle olması gerekiyor. Ana amacımız, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisini korumak, pekiştirmektir. Onun dışında her şey bu amaçtan sonra gelir. Yasal olanakları parti yararına kullanabilmemiz, ancak partinin sağlamlaştırılmasından sonra sözkonusu olabilir. Sanayi merkezlerinde kurulmakta olan ve parti çalışmalarının genel yönetimini üzerine alması gereken, üstelik aşamalı olarak bu görevi yüklenen işçi gruplarına büyük dikkat gösterilmelidir. Eylemlerimizin her alanında bütün çabalarımız, bu gruplardan gerçek sosyal-demokrat kadrolar çıkarma amacına dönük olmalıdır. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisini korumak ve sağlamlaştırmak ancak bu temel üzerinde mümkün olabilir.

KARAR:
PARTİDE BOLŞEVİKLERE DÜŞEN ÖDEVLER

İkinci Dumanın dağılmasını izleyen karşı-devrimin kesin utku döneminde, günün koşulları, tüm parti girişimlerinin bir amaca dönük olmasını gerektiriyordu. Bu amaç, proletarya savaşımının hayli atılgan olduğu yıllarda geliştiril-

miş olan parti örgütünü, gericiliğin tüm çabalarına karşın ve proletaryanın sınıf savaşımında görülen büyük çöküntüye aldırmaksızın korumaktı, yani partiyi, gerçek marksizm temelindeki yerini bilinçle alan ve "ulusal" sosyal-demokrat kuruluşların tümünü, tek bir devrimci sosyal-demokrat taktikler çizgisinde birleştiren bir örgüt olarak korumaktı.

Parti ve parti anlayışı doğrultusunda iki yıldır yürütülen savaşım sırasında, iki nokta açıkça ortaya çıktı. Parti bir yandan, burjuva demokratik devriminin özel koşulları sonucu içine sızan öğelerle ilişkisini kesmişti, bir yandan da devrimci sosyal-demokratların yeri daha da sağlamlaşmıştı. Bir yandan sosyal-demokrasinin eski Abbas yolcuları, oldukça kesin bir kılığa büründüler, partiden ayrıldılar, tüm çabalarını değişik yasal örgütlerde (kooperatifler, işçi birlikleri, eğitim dernekleri, Duma grubunun danışma kurulları) yoğunlaştırdılar, oralarda sadece parti siyasetini uygulamamakla kalmadılar, üstelik partiye karşı savaştılar ve bu örgütleri partinin elinden koparmaya, partiye düşman etmeye çalıştılar. Yasallığı bir fetiş durumuna sokarak ve işçi sınıfı hareketindeki geçici çöküntünün ve dağınıklığın getirdiği dar eylem biçimlerini bir ilke haline getirerek bu öğeler — partinin, kendilerini açıkça ortaya koymuş tasfiyecileri— gayet belirgin bir biçimde teorik ve taktik revizyonizm temeli üzerinde yer tuttular. Örgütte tasfiyecilikle (parti kurumlarına karşı savaşla), marksist teoriye ve Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin temel program ilkelerine karşı ideolojik savaşım arasında çok yakın bir ilişki vardı. Bu ilişki hem Duma grubumuza, aydın danışmanları tarafından oportünist bir siyaseti zorla kabul ettirme çabalarının tüm tarihiyle, hem de tasfiyecilerle parti anlayışından yana olanlar arasında, yasal işçi örgütlerinde ve dört kongrenin,[30] halk üniversiteleri, kooperatifler, kadınlar ve fabrika tıp personeli kongrelerinin, işçi gruplarında verilen savaşım boyunca açıkça ortaya çıkmıştı.

Öte yandan, karşı-devrimin kesin bir utku kazandığı dönem boyunca partiye önderlik etme görevi kendisine düşen parti sol kanadı, yasadışı çalışmalarla yasal çalışmaları, birbiriyle akıllıca uyuşturma taktiğini teorik olarak kabul etti ve uyguladı. Bu, Duma grubundaki bütün parti çalışmaları için olduğu kadar, yasal ve yarı-yasal bütün proletarya ör-

gütlerindeki parti çalışmaları için de doğrudur. Ana parti çalışma tarzına ek olarak, bugünkü tarihsel duruma özgü koşulların ön plana çıkarttığı çalışma yolları işte bu tür yollardır — yasadışı partinin aşağıyukarı geniş yığınları etkileyebilmesini sağlayan çalışma yolları. Uygulamada partiyi tasfiyecilikle çatışmaya sürükleyen ve tasfiyeciliğe ağır darbeler vurmasını sağlayan da bu eylem yolları olmuştur. Partinin değişik gruplarına bağlı olan sosyal-demokratları biraraya getirmiş olan ve halen getiren de budur.* Son olarak bolşevik kanadın, sözde devrimci, kararsız, markist olmayan öğelere açıkça karşı çıktığı alan da budur, aynı parti taktikleri ve üçüncü Duma dönemi[31] koşullarında örgütlenme sorunlarıdır. Sözkonusu bu öğeler sözümona otzovizm paravanasının arkasına sığınarak, yeni parti eylem yollarına karşı duruyorlardı.

Bugünkü durumda *Proletari*'nin genişletilmiş yazıkurulu, bolşeviklerin temel ödevlerini ana çizgileriyle belirterek ilan eder ki:

(1) Parti ve parti anlayışı için bundan sonraki savaşımda, parti anlayışının ve partideki devrimci sosyal-demokrat çizgiye sadık kalması ve sonuna kadar savunması gereken bolşevik kanada düşen ödev, merkez yönetim kuruluna ve parti merkez yayın organına faal ve tam bir destek göstermektir. Bugün, parti güçlerini yeniden derleyip-toparlama döneminde, parti çizgisini, kuvvetle ve yetkiyle ancak partinin merkez kurumları temsil edebilir. Gerçek parti anlayışı taşıyan ve gerçekten sosyal-demokrat olan öğelerin, çevresinde toplanabilecekleri kurumlar bunlardır.

(2) Partinin menşevik kanadında —ki bu kanadın resmî organı *Golos Sotsiyal-Demokrata* tümüyle menşevik tasfiyecilerin elindedir—, bu kanadın azınlık hizbi, tasfiyecilik yolunu iyice görüp anladıktan sonra, şimdi bu yola karşı durmakta ve eylemleri için yeniden bir parti temeli aramaktadır (St. Petersburg'daki "Viborg" menşeviklerinin** mektu-

* Merkez yönetim kurulunca *oybirliğiyle* onaylanan, işçi birlikleriyle kooperatiflere ilişkin kararlar ve Duma faaliyetleri hakkındaki birçok karar. Bu yakınlarda tüm Rusya'nın temsil edildiği konferansta parti doğrultusunun ezici çoğunlukla desteklenmesi. Sözü edilen kongrelerin işçi gruplarını ve merkez yayın organını yönetme deneyimi vb..

** St. Petersburg'un Viborg mahallesi menşevikleri. —*Ed.*

bu,[32] Moskova'daki menşevikler arasında bölünme, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın yazıkurulundaki bölünme, Bundda aynı doğrultudaki bölünme vb.).

(3) Partinin bölünmez öncüsü olarak kalacak olan bolşeviklere bu koşullar altında düşen ödev, salt tasfiyecilikle ve revizyonizmin bütün öteki türleriyle savaşımı sürdürmek değil, ama aynı zamanda öteki grupların marksist ve parti yanlısı öğeleriyle yakın ilişkiler kurmaktır. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin korunması ve pekiştirilmesi savaşımındaki ortak amaçlar bunu emrediyor.

Proletari'nin Eki, n° 46,
3 Temmuz (16 Temmuz) 1909

PROLETARİ'NİN bu sayısıyla birlikte yayınlanan özel ekte, okurlar, bolşevik konferansı hakkında bir yazıyla, o konferansta kabul edilen kararların metnini bulacaklardır.* Bu yazıda ise, o konferansın önemini ve konferansta bolşevikler arasından küçük bir grubun ayrılışını, hem kendi kanadımız, hem tüm RSDİP açısından değerlendirmek istiyoruz.

Son iki yıllık dönem, aşağıyukarı 3 Haziran 1907 darbesinden bu yana geçen süre, bir temelli değişiklikler dönemi, Rus devriminin tarihinde ve Rusya'daki işçi sınıfı hareketiyle Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin gelişmesinde bir ciddi bunalım dönemi oldu. RSDİP'nin 1908 Aralık ayında yapılan, bütün Rusya'nın temsil edildiği konferansı, günün siya-

* Bunların bazıları bu kitaba alınmıştır. Bkz: s. 32-38. —*Ed.*

sal durumunu, devrimci hareketin koşullarıyla görünümünü ve bugün için işçi sınıfı partisine düşen ödevleri gözden geçirdi. Konferansın kabul ettiği kararlar, parti için sürekli bir varlık kaynağıdır. Bu kararları her ne pahasına olursa olsun eleştirmenin yollarını aramış olan menşevik oportünistler ise, "eleştiri"lerinin ilk bakışta göze çarpıveren nafileliğini göstermekten başka bir şey kazanmamışlardır. Sözkonusu eleştiriler, kararlarda ortaya konan çözüm yollarına seçenek olabilecek akıllı, tam ve sistemli çözümler getirmiyordu.

Dahası var. Konferans, her iki kanatta —menşevikler ve bolşevikler kanadında— *yeni ideolojik gruplaşmaların* varlığını ortaya koyarak partimizin yaşamında önemli bir rol oynadı. Gerek devrim öncesinde, gerek devrim sırasında bu kanatlar arasındaki savaşım, partinin tüm tarihini yapmıştır demek, hiç de abartma sayılmamalı. Bu nedenle yeni ideolojik gruplaşmalar, partimizin yaşamında çok büyük önem taşıyan bir olaydır. Bütün sosyal-demokratlar, bu yeni durumun ortaya koyduğu yeni sorunlarda akıllıca bir tutum takınmak istiyorlarsa, bu olayın getirdiği dersleri yakından incelemeli, öğrenmeli, özümlemelidirler.

Bu yeni ideolojik gruplaşmaları, kısaca, partinin her iki aşırı ucunda tasfiyeciliğin ortaya çıkması ve onlara karşı savaşım verilmesi diye tanımlayabiliriz. Menşevikler arasındaki tasfiyecilik eğilimi 1908 Aralık ayına gelindiğinde zaten çok belirgin bir durumdaydı, ancak o sıralarda tasfiyeciliğe karşı savaş, hemen hemen özellikle başkaları tarafından (bolşevikler, bundcuların bir kanadını oluşturan Polonyalı ve Letonyalı sosyal-demokratlar) yönetiliyordu. Tasfiyeciliğe karşı koyan parti yanlısı menşevikler, o sıralarda henüz ortaya çıkmaya pek başlamamışlardı, eleştirilerinde açık ve birleşmiş değillerdi. Bolşevikler arasındaysa, her iki hizip, yani otzovizme kesinlikle karşı duran ve konferans kararlarında kendi görüşlerinin benimsenmesini sağlayan gerçek, ortodoks bolşeviklerin ezici çoğunluğu ile görüşlerini ayrı bir hizip olarak ortaya koyan ve ortodoks bolşeviklerle kendileri arasında yalpalayan ültimatomculardan[33] sık sık destek gören otzovist azınlık, işte bu iki topluluk kendilerini açıkça ortaya koymuşlar, ayrılıklarını açıkça göstermişlerdi. Otzovistlerin (ve otzovist görüşünde birleştikleri için ültimatomcuların) içyüzleri ortaya dökülmüş menşeviklerin yeni tür

tasfiyeciler olduğu, *Proletari*'de (özellikle 39, 42 ve 44. sayılara bakınız) birçok kez belirtildi, gösterildi. Demek ki, menşevikler arasında ezici çoğunluk tasfiyeciydi, parti yanlısı kişilerin onlara karşı çıkması ve savaşımı, henüz belirginleşmemişti; buna karşılık bolşevikler arasında inancı sağlam öğeler tam anlamıyla egemendi ve açıktan açığa davranan bir otzovist azınlık vardı. RSDİP'nin bütün Rusya'nın temsil edildiği Aralık konferansında parti içinde durum işte buydu.

Peki nedir bu tasfiyecilik? Tasfiyeciliği ortaya çıkaran şey nedir? Otzovistler (ve daha sonra üzerinde duracağımız tanrı-kur[34] yandaşları) niçin tasfiyecidirler, içyüzleri anlaşılmış menşeviklerdir? Tek sözcükle, partimizdeki yeni ideolojik gruplaşmanın toplumsal anlamı ve içeriği nedir?

Sözcüğün dar anlamıyla tasfiyecilik, menşeviklerin güttüğü tasfiyecilik, genel olarak sosyalist proletaryanın verdiği devrimci sınıf savaşımının ideolojik yönden yadsınması, özel olarak da burjuva demokratik devrimimizde proletaryanın egemenliğinin kabul edilmemesidir. Bu yadsıma, kuşkusuz, değişik biçimler almıştır, ancak az ya da çok bilinçlidir, keskindir, kararlıdır. Örnek olarak, Çerevanin'le Potresov'u gösterebiliriz. Birincisi, proletaryanın devrimdeki rolünü öyle bir biçimde değerlendirdi ki, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın *tüm* yazıkurulu, hatta ve hatta yazıkurulunun bölünüşünden önce (yani her ikisi, Plehanov ve Martov-Dan-Akselrod-Martinov) çok çirkin bir biçimde de olsa, Çerevanin'i kendi başına bırakıvermek zorunda kaldı. Yazıkurulu, *açıklamasını "Golos Sotsiyal-Demokrata"da yayınlayarak Rus okurlara duyurma yolunu seçmeksizin*, bu kararlı tasfiyeciyi boşadığını *Vorwärts*'da Almanlara duyurdu. Potresov'a gelince, *Yirminci Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket*'e[35] yazdığı yazıda o, Rus devriminde proletaryanın egemenliği fikrini öylesine başarıyla tasfiye etti ki, Plehanov tasfiyeci yazıkurulundan ayrıldı.

Örgüt açısından ise tasfiyecilik, yasadışı bir sosyal-demokrat partinin gerekirliğini yadsımak ve bunun sonucu olarak Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinden vazgeçmek, onun saflarından ayrılmaktır. Bu açıdan tasfiyecilik demek, yasal basının sütunlarında, yasal işçi örgütlerinde, işçi birlikleriyle kooperatif ortaklıklarda, işçi sınıfı temsilcilerinin katıldığı kongrelerde vb., partiye karşı savaşmak demektir.

Son iki yıl içinde Rusya'da bütün parti örgütleri menşevik tasfiyeciliğin kaynaştığı yer haline gelmiştir. Merkez yönetim kurulundaki menşevik üyelerin, *parti merkez yönetim kurulunu yıkma* ve bu kurumun çalışmasını durdurma çabalarına daha önce (*Proletari*, n° 42, *RSDİP'nin 1908 Aralık Bütün-Rusya Konferansı* adlı broşürle yeni basım), tasfiyeciliğin özellikle göze çarpıcı örneklerinden biri olarak, esasen değinmiştik. Rusya'daki yasadışı menşevik örgütlerin hemen hemen tümden çöktüğü, son parti konferansındaki "Kafkasya Temsilcileri"nin tümüyle yurtdışında yaşayan kişilerden oluşmasından da bellidir. *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın yazıkurulu ise, parti merkez yönetim kurulu tarafından (1908 başlarında), Rusya'da eylemde olan herhangi bir örgütle hiçbir biçimde bağlantılı olmaksızın ayrı bir edebi topluluk olarak tanınmıştır.

Menşevikler, tasfiyeciliğin tüm bu belirtilerinin sonuçlarını düşünmüyorlar. Durumu ya gizliyorlar ya da durumdan şaşkına dönmüşlerdir, bellibaşlı gerçeklerin anlamını kavrayamıyorlar, ayrıntılara gömülmüşlerdir, hayallerle ve kişiliklerle uğraşıyorlar, genel sonuçlar çıkarmaktan, ne olup bittiğini kavrama olanağından yoksundurlar.

Bunun anlamı şudur: Burjuva devrimi döneminde, işçilerin partisinin oportünist kanadı, bunalım zamanlarında, dağılma ve çökme günlerinde, ya tümden tasfiyeci olmaya ya da tasfiyecinin tutsaklığına mahkûmdur. Burjuva devrimi döneminde, proletaryanın partisi, küçük-burjuva *Abbas yolculardan* (Almanların *Mitläufer* dediği kişiler) oluşan bir yandaşlar topluluğundan kaçınamaz. Proletarya teorisiyle taktiklerini özümlemekte ve çöküntü zamanlarında kendi teori ve taktiklerini sürdürmekte en az yetenekli olan ve oportünizmi aşırıya götürmesi çok olası kişiler, bunlardır. Çözülme başladığı zaman, menşevik aydınlar, menşevik yazarlar yığını, gerçekte, birer liberal olup çıkmışlardır. Aydınlar takımı (*intelligentsia*) partiden kopup uzaklaşmıştır. *Bunun sonucu olarak* çözülme, menşevik örgütlerde çok daha tamdır. Proletaryaya, proletaryanın sınıf savaşımına, devrimci proletarya teorisine özden bir yakınlık duyan menşevikler (durumdaki herhangi bir değişikliği ve karmaşık tarihsel süreç içindeki hiçbir dönüşümü kaçırmama çabasında olduklarını öne sürerek devrimdeki oportünizmlerini haklı gören bu

tür menşevikler her zaman varolmuştur) kendilerini "bir kez daha azınlıkta", menşevikler arasında azınlıkta bulmuşlardır. Üstelik, tasfiyecilerle savaşma gibi bir kararlılık içinde de değildiler. Kaldı ki, böyle bir savaşa girselerdi dahi başaracak güçten yoksunlardı. Ancak oportünist Abbas yolcular, liberalizm yolunda daha da ilerilere gitmekteler. Potresov Plehanov'u, Çerevanin *Golos Sotsiyal-Demokrata*'yı, menşevik aydınlar Moskova menşevik işçilerini *vb., vb.,* çileden çıkartmakta. Parti yanlısı menşeviklerle, menşevikler arasındaki gerçek marksist inanca bağlı olanlar kopmaya başlıyorlar ve işin mantığı gereği, *parti yanlısı* oluyorlar, bolşeviklere yakın geliyorlar. Bu durumu kavramak, her yerde, tasfiyecileri parti yanlısı menşeviklerden her biçimde ayırmak, bu ikincilerle yakın ilişki kurmak ödevimizdir. Ancak bunu, ilke ayrılıklarının üstünü külleyerek değil, ama gerçekten birleşik bir işçi partisini geliştirerek; ortak çabanın, ortak girişimin, ortak savaşımın önüne, içindeki fikir ayrılıklarının dikilmeyeceği böyle bir işçi partisini geliştirerek yapmalıyız.

Ama proletaryanın küçük-burjuva Abbas yolcuları, sadece menşevik kanada mı özgü? Hayır. *Proletari*'nin 39. sayısında esasen belirtmiş olduğumuz gibi, bunlar bolşevikler arasında da bulunmaktadır. Direnen otzovistlerin tüm kanıtları ve "yeni" taktikleri haklı gösterme girişimlerinin tüm niteliği, buna tanıktır. İşin doğası gereği, bir kitlesel işçi partisinin hiçbir büyücek kanadı, burjuva devrimi döneminde, saflarına, değişik eğilimlerden şu ya da bu kadar "Abbas yolcu" almaktan sakınamaz. Burjuva devrimini tamamlamış ve hayli gelişmiş kapitalist ülkelerde bile bundan kaçınılamaz. Çünkü proletarya, her zaman, küçük-burjuvazinin çok değişik katlarıyla ilişki içindedir ve proletarya sürekli olarak onlarla tamamlanmaktadır. *Eğer* proletaryanın partisi, bu yabancı öğeleri tam olarak emebilirse, onların denetimine girmez, ama onları denetimi altına alabilirse ve bu öğelerin bazısının gerçekten yabancı öğeler olduğunu tam zamanında görüp, belli koşullarda kendini onlardan ayırabilirse, o zaman, bu ilişkilerde olağan olmayan dehşet verici bir şey yoktur. Bu açıdan RSDİP'nin iki kanadı arasındaki fark şudur: menşevikler tasfiyecilere (yani "Abbas yolcular"a) köle olmuşlardır. Bunun kanıtı menşevikler arasında bulunabi-

lir. Bu kanıtları Rusya'da, Moskovalı yandaşları, Rusya dışında ise, Plehanov'un Potresov'la *Golos Sotsiyal-Demokrata*'yı reddedişi sağlamıştır. Bolşeviklere gelince, onlar arasındaki tasfiyeci öğelerin —otzovistlerle tanrı-kur yandaşlarının— başlangıçtan bu yana küçük bir azınlık olduğu, daha başlangıçtan zararsız hale getirildiği ve sonunda da bir kenara atıldığı tanıtlanmıştır.

Otzovizmin, içyüzü açığa çıkmış menşeviklikten başka bir şey olmadığına, hafifçe farklı türden olsa bile otzovizmin de kaçınılmaz olarak tasfiyeciliğe yolaçtığına kuşku yoktur. Doğaldır ki, bu, bir kişiler ya da belli topluluklar davası değildir, otzovizm bir ruh hali olmaktan çıkıp ayrı bir eğilim haline dönüşmenin yollarını aradığı ölçüde, nesnel genel bir davadır. Bolşevikler, amaçlarının, sosyalizmde yeni bir yön yaratmak olmadığını, ama uluslararası devrimci gerçek marksist sosyal-demokrasinin temel ilkelerini bizim devrimimizin yeni koşullarına uygulama olduğunu daha devrimden önce oldukça kesinlikle ilan etmişlerdir. İkincisi, bolşevikler, kendilerine düşen görev ağır, yavaş, yavan ve usanç verici bir ömür törpüsü olsa bile, eğer tarih, savaşımın başlamasından ve devrimci eylem için her türlü olanağın tüketilmesinden sonra, bizi "otokratik bir anayasanın" dolambaçlı yolu boyunca ağıraksak yürümekle suçlasa dahi, o görevi yerine getirecek olduğumuzu belirtmişizdir. En az dikkatli okurlar bile bu açıklamaları 1905'in sosyal-demokrat yazınında bulmakta güçlük çekmeyeceklerdir. Bu ifadeler partinin tüm bolşevik kanadının onursal yükümlülükleri olarak, düşünülüp taşınılarak seçilmiş bir yol olarak engin bir önem taşımaktadırlar. Proletaryaya karşı omuzlanılan bu yükümlülüğü yerine getirmek için, sosyal-demokrasiye özgürlük günlerinin yakınlaştırdığı kişileri (hatta "özgürlük günlerinin sosyal-demokratı" diye bir tip bile çıkmıştı ortaya) sosyal-demokrasiye sloganlarımızın şiddetinin, devrimci ruhunun ve "canlılığının" yakınlaştırdığı, devrimci tatillerde dövüşecek kadar savaşkan (*militant*) olduğu halde, karşıdevrimin sultası altında işgününün savaşımını verecek dayanıklılığı gösteremeyen kişileri sabırla ele almak ve eğitmek zorunluydu. Bu öğelerin bazısı adım adım proleter eylemlerin içine çekildi ve marksist dünya görüşünü özümledi. Anlamlarını kavramaksızın sadece birkaç slogan ezberlemiş

olan bazıları ise, ancak eski sözleri yineliyebiliyorlardı, devrimci sosyal-demokrat taktiklere ilişkin eski ilkeleri, değişen koşullara uyarlama gücünde değildiler. Yazgıları, üçüncü Dumayı boykot etmek isteyenlerin geçirdiği aşamalarla adeta bir çizit (*grafic*) gibi belirlendi. 1907 Haziranında bolşevikler arasında çoğunluktaydılar. Ama *Proletari* sürekli olarak boykota karşı savaştı. Olaylar bu siyasetin doğruluğunu ortaya koydu, gerçekten de bir yıl sonra otzovistler, "boykotçuluğun" kalesi olan Moskova örgütünde bolşevikler arasında *azınlığa* düştüler (1908 yazında 18 oya karşılık 14 oy). Bir yıl sonra, otzovizmin yanılgısı daha açıkça ve üstüste ortaya çıktığı zaman, bolşevik kanat —son bolşevik konferansının önemi de buradadır— otzovizmi ve onun zayıf ucu olan ültimatomculuğu, tasfiyeciliğin bu kendine özgü biçimini kesinlikle tasfiye etti.

Bu durumda, hiç kimsenin bizi "yeni bir bölünmeye" yolaçmakla suçlamasına izin vermeyelim. Konferansımız hakkındaki yazıda, amaçlarımızı ve davranışımızı ayrıntılarıyla açıklıyoruz. Karşıt yoldaşları ikna edebilmek için, denemedik yol bırakmadık, elden gelen her şeyi yaptık. Onsekiz ayı aşkın bir süreden beri bu sorunla uğraşıyorduk. Ama bir kanat olarak, yani partide, benzer düşünceler taşıyan kişilerin birliği olarak, temel sorunlarda oybirliğiyle hareket etmek zorundayız, başka türlü yapamayız. Bir kanattan ayrılmak, partiden ayrılmakla bir değildir. Bizim kanadımızdan ayrılmış olan kişiler, hiçbir biçimde parti içinde çalışma olasılığını yitiriyor değiller. Onlar ya "serbest" kalacaklar, yani herhangi bir kanadın dışında olacaklar ve parti çalışmalarının genel havası onları içeriye çekecektir, ya da yeni bir grup kurmaya çalışacaklardır. Eğer kendi özel fikir ve taktiklerini geliştirmek ve savunmak istiyorlarsa, böyle yapmak, yani grup kurmak yasal haklarıdır. Bu durumda *tüm parti*, ideolojik anlamını yukarda belirtmeye çalıştığımız bu *eğilimlerin* pratikteki ifadesini çok kısa süre içinde görecektir.

Partiye bolşevikler önderlik etmek zorundadır. Bunu yapabilmek için bolşevikler yollarını bilmelidirler, kararsızlığa son vermelidirler, sağa-sola yalpalayanları ikna etmek için zaman israf etmeyi ve kendi saflarındaki muhaliflerle kavgayı bir yana bırakmalıdırlar. Otzovizm ve onun zayıf ucu olan ültimatomculuk, bugünkü koşulların devrimci sosyal-

demokratlardan istediği çalışmayı gerçekleştirebilecek yetenekte değildirler. Devrim sırasında "Fransızca konuşmayı", yani yığınların doğrudan doğruya girişecekleri savaşımın gücünü artırmak ve çapını genişletmek üzere heyecan verici birçok slogan yaratmayı, bu sloganları harekete sokmayı öğrendik. Şimdi bu durgunluk, gericilik ve çözülme günlerinde "Almanca konuşmayı", yani yavaş (işler canlanıncaya kadar yapacak başka bir şey yok), sistemli ve düzenli çalışmayı, adım adım ilerlemeyi, santim santim kazanmayı öğrenmeliyiz. Her kim bu çalışmayı sıkıcı bulur, her kim *yolun bu dönemecinde şu ikinci aşamada* sosyal-demokratik taktiklerin devrimci ilkelerini koruma ve geliştirme gereğini anlamazsa, marksist adını boşyere almıştır.

Partimiz, tasfiyeciliği kesinlikle tasfiye etmedikçe ilerleme sağlayamaz. Tasfiyecilik de sadece menşeviklerin ve onların oportünist taktiklerinin doğrudan tasfiyeciliği demek değildir. Bunun içine, içyüzü ortaya dökülmüş menşeviklik de girer. Bunun içine, partiyi ilk ağızdaki görevini yerine getirmekten, —bugünün eşi bulunmaz bütün özellikleri bu görevde yatmaktadır— yani Duma kürsüsünden yararlanma ve bütün yarı-yasal ya da yasal işçi sınıfı örgütlerini işe yarar duruma sokma görevini yapmaktan alıkoyan otzovizm ile ültimatomculuk da girer. Aynı şey, marksizmin ilkeleriyle temelli olarak çatışan tanrı-kur ve tanrı-kur eğiliminin savunusu için de doğrudur. Bolşeviklere düşen parti ödevlerinin kavranamaması için de aynı şey söylenebilir. Bu ödev, 1906 ve 1907'de, bir organ olarak parti çoğunluğunun *desteğine sahip olamayan* menşevik merkez yönetim kurulunun (o sıralarda su katılmamış menşevik olan merkez yönetim kuruluna sadece Polonyalılarla Letonyalılar değil, bundcular bile karşıydı) *devrilmesi* ödeviydi. Bolşeviklerin şimdiki ödevi, parti yanlısı öğeleri eğitmek, onları bir örgüt içinde birleştirmek, gerçekten güçlü ve birleşik bir proletarya partisi geliştirmektir. Bolşevikler 1903-1905 ve 1906-1907 arasında parti-karşıtı olanlarla yaptıkları amansız savaşım sonunda parti yanlısı anlayış için ortamı hazırladılar. Şimdi bolşevikler, parti-içi savaşımda kazandıkları işe yarar alanı kullanarak, kendi kanatlarından bir *parti çıkarmak* zorundalar.

RSDİP'nin bir bütün olarak genel durumu ve bugünün si-

yasal gerekleri çerçevesinde partide bizim kanadımıza düşen ödevler bunlardır. Bu amaçlar, son bolşevik konferansında birkez daha ortaya konmuş, ayrıntıları geliştirilip belirtilmiştir. Yeni bir savaşım için saflar yeniden düzenlenmiştir. Değişen koşullar dikkate alınmıştır. Yol seçilmiştir. Bu yolda yürüyelim. Rusya'nın devrimci Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, çok çabucak öyle bir güç haline gelecektir ki, hiçbir gericilik onu sarsamayacaktır. Bu kuvvet, devrimimizin gelecek raundunda, halkın bütün savaşan sınıflarının başında yer alacaktır.*

Proletari, n° 46
11 (24) Temmuz 1909

* Bu yakınlarda *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın 15. sayısıyla *Otkliki Bunda*'nın 2. sayısı[36] yayınlandı. Her ikisi de, tasfiyeciliğin yeni yeni örnekleriyle dolup taşıyor. *Proletari*'nin gelecek sayısında bunların bir tahlili ve değerlendirmesi yapılacaktır.

TASFİYECİLER KENDİLERİNİ ELEVERİYOR

OKURLARIMIZIN bildiği gibi, geçen yıl boyunca partimiz, sosyal-demokrasi içindeki tasfiyecilik eğilimine karşı savaşımla uğraşmak zorunda kalmıştı. Tasfiyeciler, Rusya'da bugün yasadışı bir sosyal-demokrat partiye gerek olmadığı, RSDİP'ne gerek olmadığı görüşünü savunan çok cesur oportünistlerdir. Okurlarımız ayrıca bolşeviklerin, bu tasfiyeci eğilime karşı savaşım bayrağını açtıklarını ve sürdürdüklerini biliyorlar. Bolşevikler bu savaşımı öylesine yürüttüler ki, 1908 Aralık ayında yapılan, bütün Rusya'nın temsil edildiği parti konferansında tasfiyecilik, menşeviklerle bundcuların bir bölümünün oylarına karşılık (bundcuların bir bölümü tasfiyeciliğe karşı çıkmıştı) en kararlı ve geri dönülmez bir biçimde kınandı.

Ne var ki, menşevik hizbin resmî organı *Golos Sotsiyal-Demokrata* sadece tasfiyeci olmadığını itiraf etmemekle yetinmedi, üstelik alışılmadık bir "onurlu ve soylu" görünüm içinde, hiçbir biçimde tasfiyeciliğe bulaşmadığını ilan etti. Gerçekler onları mahkûm etmişti. Ama *Golos Sotsiyal-Demokrata* gerçekleri muhteşem bir biçimde görmezlikten geldi. Plehanov'un *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*'sının[37] son 9. sayısı (Ağustos 1909), çok çok önem taşıyor. Çünkü orada menşevikliğin önderlerinden biri, tasfiyeciliği tamamen eleveriyor. *Dnevnik*'in dikkate değer tek yanı bu değil. Ama her şeyden önce sorunun bu yanı üzerinde durmamız gerekiyor.

Proletari'nin 45. sayısında, Viborg mahallesi (St. Petersburg) menşeviklerinin, menşevik tasfiyecileri protesto eden bir mektubu yayınlanmıştı. Bu mektup *Golos*'un 14. sayısında (Mayıs 1909) yeniden yayınlandı. Mektuba *yazıkurulunun* şu notu eklenmişti: "*Proletari*'nin yazıkurulu, Viborglu yoldaşların bu mektubunda *Golos Sotsiyal-Demokrata*'dan bir adım *ayrılış* görmüş gibi davranıyor."

Sonra Plehanov'un *Dnevnik*'i çıkıyor. Yazarı, *Golos*'un 15. sayısında yayınlanmış olan bir yazıdaki tasfiyeci fikirlerin *tüm içeriğini*, yazıkurulunun herhangi bir ihtiyat kaydına dahi gerek görmeksizin, olduğu gibi ortaya koyuyor (üstelik bir yazıda da aynı nitelikteki görüşleri yazıkurulunun görüşleri olarak dile getiriyor). Plehanov bu arada Viborglu yoldaşların mektubuna yer veriyor ve şöyle diyor: "Bu mektup, geniş işçi örgütlerinin, 'yeni çalışmalar' bahanesiyle partimizi bırakıp gitmiş olan kişiler tarafından zaman zaman nasıl etkilendiğini göstermektedir." (*Dnevnik*, s. 10.) Bu, aslında, *Golos*'un ortaya koyduğu "bahane"nin ta kendisidir. "Bu etki" diyor Plehanov, "hiçbir biçimde sosyal-demokratça bir etki değildir, sosyal-demokrasiye tam düşman anlayışta bir etkidir." (s. 11.)

Ve böylece Plehanov, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın 15. sayısına *karşı* Viborglu yoldaşların mektubuna yer veriyor. Okurlara soruyoruz: *Gerçekler açısından, "sahte bir tutum" içinde olan kim? Golos*'u tasfiyecilikle suçladığı zaman *Proletari* mi "*sahte bir tutum*" içindeydi, yoksa tasfiyecilikle herhangi bir ilişkisi olmadığını söylediği zaman "*Golos*" mu böyle davranmıştı?

Golos yazıkurulunun, *yazınsal dürüstlükten uzak tutu-*

mu, yakın zamana kadar o yazıkurulunun üyelerinden biri olan Plehanov tarafından ortaya konmuştur.

İş bu kadarla bitiyor değil.

Golos'un 15. sayısında (Haziran 1909); ***F. Dan*** imzalı bir yazıda, *Pravda*'nın[38] hizipçilik yapmama ününün, onu "budala ve vicdansız tasfiyecilik suçlamaları"ndan koruduğu öne sürülüyor. (s. 12.) Hiç kimse bu noktayı, bundan daha güçlü biçimde ortaya koyamazdı. Tasfiyecilikle suçlanan *Golos*'ta kişioğlunun bundan daha yüce, daha soylu bir öfke göstermesi güç olurdu.

Plehanov'un *Dnevnik*'i çıkıyor. Yazar, *Golos*'un 15. sayısındaki yazılardan birinde yer alan tasfiyeci düşüncelerin *tüm içeriğini* ortaya koyuyor ve bu düşünceleri paylaşan menşeviklere şöyle sesleniyor: "Gerçekte tasfiyecilik günahının suçlusu olduğunuz halde, tasfiyecilik suçlamasından neden gocunuyorsunuz?" (s. 5). "Yoldaş S. [Plehanov'un ele aldığı, *Golos*'un 15. sayısındaki yazının yazarı] tasfiyecilikle suçlanabilir ve suçlanmalıdır. Çünkü, mektubunda ortaya koyduğu ve savunduğu tasarım, gerçekte, partinin tasfiyesi tasarımından başka bir şey değildir." (*Dnevnik*, s. 6.) Yoldaş S., yazısında "*Kafkasya temsilcileri*" ile, yani bu temsilciler kurulundaki üç vekaletten, bilindiği gibi ikisine sahip olan "*Golos*"*un yazıkurulu ile* tam bir dayanışma halinde olduğunu açıkça belirtiyor.

Plehanov şöyle sürdürmekte sözünü:

"Kişi burada bir seçim yapmak zorunda: *Ya* tasfiyecilik, *ya* ona karşı savaş. Üçüncü bir yol yok. Böyle derken kuşkusuz, kendi kişisel çıkarlarını değil, ama ortak davamızın çıkarlarını düşünen kişileri kastediyorum. Kendi kişisel çıkarlarının gösterdiği yoldan giden, sadece devrimcilik kariyerlerini düşünen —gerçekten de böyle bir kariyer var— kişiler için, kuşkusuz üçüncü bir yol mevcut. Büyük olsun, küçük olsun, bu çaptaki kişiler, tasfiyeci eğilimle tasfiyeciliğe karşıt eğilim arasında manevra yapabilirler ve hatta bugünkü durumda yapmak zorundadırlar. Bugünkü koşullar altında bu kişiler, tasfiyecilikle savaşın gerekli olup olmadığı sorusuna açık bir karşılık vermemek için öne sürülebilecek bahanelerin en güçlüsünü göstermek zorundadırlar. Henüz kimse hangi eğilimin —tasfiyeciliğin mi yoksa tasfiyeciliğe karşıtlığın mı— üstün geleceğini bilemediği için bu kişiler, böyle bir

yanıtlamadan, "kinayeler ve boş varsayımlar" aracılığıyla kaçınmak zorundadırlar. Çünkü bu kurnaz tilki diplomatlar mutlaka kutlamada pay sahibi olmak istiyorlar, her ne pahasına olursa olsun kazananların yanında olmak istiyorlar. bir kez daha belirtiyorum, bu tür insanlar için bir üçüncü yol vardır. Ama bu kişiler gerçek adam değil, 'oyuncak adamcıklar'dır dersem, yoldaş S., herhalde bana katılır. Bu kişiler, haklarında konuşmaya değmez kişilerdir, doğuştan oportünisttirler, düsturları 'nasıl isterseniz'dir." (*Dnevnik*, s. 7-8.)

Buna, ciddi bir sorunda nazik bir ima dense yeri var. Beşinci ve son perde, birinci sahne. Sahnede *Golos*'un yazıkurulu üyeleri var, biri hariç. Yazıkurulu üyesi bay falanca, aşırı ölçüde soylu bir eda ile halka sesleniyor: "Bize yöneltilen tasfiyecilik suçlamaları, sadece budalaca değildir, üstelik *hesaplı-kitaplı bir sahteciliktir*."

İkinci sahne. Aynı kişiler ve "o", yazıkurulundan tereyağından kıl çeker gibi ayrılmış olan *Golos* yazıkurulu üyesi. O, öteki yazıkurulu üyelerini görmemiş gibi davranır, yazıkurulu üyeleriyle aynı görüşte olan S.'ye şöyle seslenir: "Ya tasfiyecilik, ya onunla savaş. Sadece, manevra yapan, açık bir yanıt vermemek için binbir bahane gösteren kimin üstün çıkacağını görünceye kadar beklemeyi yeğ tutan devrim kalıyercileri için üçüncü bir yol vardır. Bu kişiler gerçek adam değil, 'oyuncak adamcıklar'dır dersem, herhalde yoldaş S. bana katılır. Bu kişiler, haklarında konuşmaya değmez kişilerdir, doğuştan oportünisttirler, düsturları, 'nasıl isterseniz' düsturudur."

"Yoldaş S."nin, kolektif-menşevik yoldaş S.'nin Plehanov'la mı görüş birliğinde olacağını, yoksa bazı oyuncak adamcıkları ve doğuştan oportünistleri, kendi önderleri olarak tutmayı mı yeğleyeceğini, zaman gösterecek. Ancak şimdiden bir noktayı rahatlıkla belirtebiliriz: Eğer Plehanov, Potresov (Plehanov'un *Dnevnik*'in 19. sayfasında yer alan yorumuna göre "inanmış bir tasfiyeci") ve düsturları "nasıl isterseniz" olan oyuncak adamcıklar, görüşlerini apaçık ortaya koysalar, menşevik *işçiler* arasında, Potresov'un görüşünden *yana* olanlarla "nasıl isterseniz" diyenlerden *yana* olanlar *hep birlikte* yüzde-onu bile bulmaz. Bundan emin olabilirsiniz. Plehanov'un sözleri, menşevik *işçilerin* hem Potre-

sov'dan, hem "nasıl isterseniz"cilerden nefretle yüzçevirmeleri için yeterlidir. Bize düşen ödev, işçi sınıfı menşeviklerinin, özellikle bolşeviklerden gelen propagandanın etkisi altında kalmamış olanların, Plehanov'un *Dnevnik*'inin 9. sayısından haberdar olmalarını sağlamaktır. Bize düşen ödev, işçi sınıfı menşeviklerinin, bir yanda Plehanov, öte yanda Potresov ve "nasıl isterseniz"ciler arasındaki ayrılığın ideolojik temelini aydınlığa çıkarmaya başlamalarını sağlamaktır.

Özellikle önemli olan bu sorunda, *Dnevnik*'in 9. sayısında Plehanov çok, ama çok değerli bir miktar malzeme sağlamaktadır, ama bu malzeme yeterli olmaktan uzaktır. Plehanov, bolşeviklerle anarşist-sendikalistler (Plehanov, bizim otzovistlerimizle, ültimatomculara ve tanrı-kur yandaşlarına bu adı vermektedir) arasına sınır konmasını memnunlukla karşılıyor, " 'genel sınırlamaya' hurra!" diye haykırıyor ve "biz menşevikler, kendimizle tasfiyeciler arasına bir sınır çizgisi koymalıyız" diyor. (*Dnevnik*, s. 18). *Genel sınırlarımızı* esasen çizmiş olan biz bolşevikler, kuşku yok ki, menşevik hizip içindeki bu genel sınır çizimi işini yürekten destekleriz. Menşevikler arasında bu sınırlamanın gerçekleşmesini dörtgözle bekleyeceğiz. Aralarındaki genel sınırın *nereye* konacağını göreceğiz. Bu sınırın gerçekten *genel* bir sınır olup olmadığını göreceğiz.

Plehanov, menşevik saflarında tasfiyecilik konusunda beliren ayrılığı örgüte ilişkin bir bölünme olarak tanımlıyor. Ne var ki, aynı zamanda, sorunun bir örgüt sorununa özgü kalmadığını gösteren bazı bilgiler veriyor. *Şimdiye dek* Plehanov iki sınır çizmiştir, bunların *hiçbirine* genel deme olanağı yoktur. Birinci sınır Plehanov'u Potresov'dan belirli olarak, ikinci sınır ise onu "hizipçi diplomatlar"la oyuncak adamcıklardan ve doğuştan oportünist olanlardan belirsiz olarak ayırıyor. Potresov'la ilgili olarak Plehanov, onun daha 1907 güzünde "inanmış bir tasfiyeci gibi konuştuğunu" söylüyor. Ama dahası var. Potresov'un örgüt sorunlarıyla ilgili bu sözlü ifadesinin yanısıra, Plehanov, menşeviklerin iyi bilinen ortak yapıtına, *Yirminci Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket*'e değiniyor ve Potresov'un yazısının kabul edilemez oluşu nedeniyle (Plehanov'un, Dan ve Martov aracılığıyla istediği düzeltmelere ve gene onların aracılığıyla yazının yeniden yazılmasına karşın) kendisinin, o yapıtı ha-

zırlayan yazıkurulu çalışmalarından çekildiğini söylüyor. "İnandım ki, Potresov'un yazısının düzeltilecek hali yoktu" (s. 20). "Gördüm ki" diye yazıyor *Dnevnik*'de "Potresov'un Mannheim'da ifade ettiği tasfiyeci düşünceler, kafasında sağlamca yer etmişti, toplumsal yaşama, bu yaşamın bugününe ve geçmişine bir devrimcinin gözleriyle bakma yetisini tümden yitirmişti" (s. 19-20). "Potresov benim yoldaşım değildir ... o ve ben, aynı yola gitmiyoruz" (s. 20).

Burada sözkonusu olan sorun, bugünün örgütlenme sorunlarından herhangi biri değildir, Potresov, yazısında o tür bir soruna dokunmamıştır, dokunamazdı. Sözkonusu olan sorun, *sosyal-demokrat program ve taktiklerin temel fikirleri* sorunudur, bu, *Martov, Maslov ve Potresov*'un *ortak* menşevik yazıkurulu sorumluluğu altında hazırlanan *ortak* menşevik "yapıt"la "tasfiye edilmiş" bulunuyor.

Burada gerçekten genel bir sınır çizmek için, Potresov'la bağı koparmak ve "nasıl isterseniz" kahramanlarına "nazik" bir imada bulunmak yeterli değildir. Bu sınırı çizmek için, "Potresov'un toplumsal yaşama bir devrimcinin gözleriyle bakma yetisini" nerede, ne zaman, niçin ve nasıl yitirdiğini *ayrıntılarıyla ortaya koymak* gerekir. Tasfiyecilik, diyor Plehanov, "en onur kırıcı türden bir oportünizmin bataklığına sürükler" (s. 12). "Onların [tasfiyecilerin] arasında yeni şarap, sadece küçük-burjuva sirkesi yapmaya elverişli ekşi bir sıvıya dönüşür" (s. 12). Tasfiyecilik "proletarya ortamına küçük-burjuva eğilimlerinin sızmasını kolaylaştırır" (s. 14). "Çevrelerinde etkili olan menşevik yoldaşlara, şu ya da bu ölçüde oportünizm kokan beyefendilerle zaman zaman elele olmaya hazır bulunduklarını göstermek suretiyle hata ettiklerini birçok kez kanıtlamaya çalıştım" (s. 15). "Tasfiyecilik, insanı doğrudan doğruya oportünizmin ve sosyal-demokrasiye düşman küçük-burjuva emellerinin vıcık-vıcık bataklığına sürükler" (s. 16). Plehanov'un bütün bu kanı belirten sözlerini, Potresov'u inanmış bir tasfiyeci olarak kabul etmesiyle bağlayın. Apaçık görünüyor ki, Plehanov, Potresov'u *küçük-burjuva, demokrat oportünist* olarak tanımlamaktadır (kabul etmektedir demek daha doğru olur). Apaçık görünüyor ki, hizbin (Plehanov dışında) etkili yazarları tarafından temsil edilen menşeviklik, potresovculuğa (*Yirminci Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket*'e) *katılışı öl-*

çüsünde, Plehanov'a göre *küçük-burjuva oportünist bir eğilimdir*. Menşeviklik, bir hizip olarak, Potresov'u onayladığı, onu perdelediği ölçüde Plehanov'a göre *küçük-burjuva oportünist hizbidir*.

Sonuç açık: Eğer Plehanov tek başına kalırsa, çevresinde menşevik yığınlarını ya da hiç değilse önemlice bir bölümünü toparlamayı başaramazsa, menşevik işçilerin önüne bu küçük-burjuva oportünizminin tüm köklerini ve belirtilerini apaçık koymayı beceremezse, o zaman, bizim menşeviklik hakkındaki değerlendirmelerimiz, teorik açıdan en önde gelen ve 1906-1907'de menşeviklere taktiklerde daha ileri gitmeleri için önderlik eden baş menşevik tarafından doğrulanmış olacaktır. Plehanov'un ilan ettiği "devrimci menşevikliğin", Potresov'a ve tasfiyeciliğe yol veren tüm fikir çevresine karşı savaşım bayrağını açacak *kadar güçlü* olup olmadığını zaman gösterecek.

Bolşevikler arasındaki genel sınır üzerinde de duran Plehanov, bolşevik marksistleri, sosyal-demokratları, Gogol'ün, eline geçen her türlü ıvır-zıvırı, her türlü incik-boncuk parçasını (deneysel eleştiri (*emprio-criticism*)[39] ve tanrı-kur dahil) toplayan Osip'iyle[40] karşılaştırıyor. Şimdi bolşevik Osip, diyor Plehanov şaka yollu, "çevresini temizlemeye", marksizme karşı olanları uzaklaştırmaya, "boncuk dizilerini" ve öteki ıvır-zıvırı fırlatıp atmaya başladı.

Plehanov'un şakası hafife alınabilecek bir konuya değil, Rus sosyal-demokrasisi için çok ciddi, temelli bir soruna, yani sosyal-demokrasi içindeki eğilimlerden *hangisinin* ıvır-zıvıra, "boncuk dizilerine" *daha çok* yarar sağladığı, başka deyişle hangisinin proleter ortamında *burjuva demokratik* etkisine hizmet ettiği sorununa değiniyor. Hizip çatışmalarının bütün "ince kurnazlıkları", değişik öneriler, sloganlar vb., üzerindeki savaşımda görülen akın karaya dönüşmesi türünden değişiklikler — kısacası (şimdi *en çok ilke tanımazlığı yüreklendiren* "hizipçiliğe" karşı yükseltilen kof naralarla sık sık kınanan) "hizipçilik", dönüp dolaşıyor ve gelip, Rus sosyal-demokrasisinin bu ciddi, bu temel sorusuna dayanıyor: Rus sosyal-demokrasisi içinde burjuva demokratik etkiye (ki bu eğilim her kapitalist ülkede olduğu gibi Rusya'da da burjuva devrimi sırasında, bir ölçüde kaçınılmaz bir şeydir) en çok kul-köle olan eğilim hangisidir. Sos-

yal-demokrasi içindeki her eğilim, az ya da çok ölçüde, ama kaçınılmaz olarak, tam proleter değil, yarı-proleter ve yarı-küçük-burjuva yandaşlara sahip olmuştur. Sorulması gereken soru şudur: Eğilimlerden *hangisi* bu öğelere daha az boyuneğmiştir, onlardan daha çabuk kurtulmaktadır, onlara karşı daha başarıyla savaşmaktadır? Sosyalist, proleter, marksist Osip'in, liberal, anarşist, küçük-burjuva, marksizm karşıtı "boncuk dizileri" karşısında ortaya attığı soru budur.

Bolşevik marksizm, diyor Plehanov, "aşağıyukarı dar ve kabaca düşünülmüş bir marksizmdir." Menşevik tür, anlaşılan "aşağıyukarı daha geniş ve incelikli". Peki, devrimin sonuçlarına, sosyal-demokrat hareketin *altı* yıllık (1903-1909) geçmişinin ortaya çıkardığı sonuçlara bir gözatalım. Hem de nasıl bir altı yıldı o! Bolşevik Osip'ler, çoktan "genel bir sınır" çizmiş bulunuyorlar, bolşevik küçük-burjuva "boncuk dizileri"ne "kapıyı göstermişlerdir". Onlar, şimdi, "çıkarılma"nın, "uzaklaştırılma"nın sızlanması içindeler.

Menşevik Osip ise yalnız-adam olduğunu tanıtlamıştır. Hem resmî menşevik yazıkurulundan, hem de en önemli menşevik yapıtı hazırlayan ortak yazıkurulundan çekilmiştir. *Her iki* yazıkuruluna egemen olan "küçük-burjuva oportünizmine" ve tasfiyeciliğe karşı tek başına kalmış bir protestocudur. Menşevik Osip, menşevik "boncuk dizisinin ipiyle" *bağlandığını* tanıtlamıştır. Boncuk dizisini tutan o değildir, onu tutan boncuk dizisidir. O, dizinin üstesinden gelememiştir, dizi onun üstesinden gelmiştir.

Okurlara soruyoruz, bolşevik Osip'in mi, menşevik Osip'in mi yerinde olmak isterdiniz? Söyleyin, proletaryanın örgütleriyle daha sağlam bağlar kuran ve küçük-burjuva "boncuk dizileriyle" daha başarıyla başaçıkan işçi hareketi tarihindeki marksizm mi "dar ve kaba" dır?

Proletari, n° 47-48,
5 (18) Eylül 1909

TASFİYECİLERİN YÖNTEMLERİ VE BOLŞEVİKLERE DÜŞEN PARTİ ÖDEVLERİ

(PARÇA)

TASFİYECİLİK, kökü derinlerde olan toplumsal bir olgudur, liberal burjuvazinin karşı-devrimci ruh haliyle, demokratik küçük-burjuvazideki dağılma ve parçalanmayla ayrılmaz biçimde bağlıdır. Liberallerle küçük-burjuva demokratlar, devrimci sosyal-demokrat partinin maneviyatını bozmak, onu alttan kundaklayıp devirmek, çatısı altında başarı sağlayabilecekleri yasal işçi örgütleri için yolu temizleyip açmak amacıyla her çareye başvuruyorlar, binbir türlü yol deniyorlar. Yaşadığımız şu günlerde tasfiyeciler, ideolojik ve örgütsel yönden, dünün devriminden artakalan en önemli şeye ve yarının devriminin en önemli siperine karşı savaşıyorlar. Goloscular (işin aslında, parti, onlardan, *tasfiyecilere* karşı, kendilerini geri tutmaksızın, dürüst, onurlu bir savaş

vermelerinden başka bir şey istemiyor) yalana saparak *tasfiyecilere hizmet ediyorlar*. Karşı-devrimin geçmişi, menşevikliği güç bir duruma sokmuştur: menşeviklik, ya tasfiyecilikle savaşacak ya da onun suç ortağı olacaktır. İçyüzü ortaya dökülen menşeviklik, yani otzovistlik ve ültimatomculuk da tasfiyeciliğin güçlenmesine yolaçıyor: Duma ve yasal eylemler konusunda "çekişmeyi" sürdürmek, eski örgütü, yeni tarihsel döneme göre değişen koşullara uyarlamaksızın korumaya çalışmak, *gerçekte* devrimci durağanlık ve yasadışı örgütün yıkılması demektir.

Bolşevikler, iki kanatta savaş vermek gibi bir ödevle yüzyüzedirler — bu "ana" ödevdir (Maksimov bu ödevin özünü anlamış değil, o, bu noktada özdensizlik ve diplomatlıktan başka bir şey görmüyor). Şimdiki güç dönemin üstesinden gelebilmek *için*, her türlü yasal olanağın "müstahkem noktası"nı kullanarak inatla çalışmak *için*, yasadışı sosyal-demokrat örgütü, düzenli olarak, yoldan sapmaksızın ve adım adım kurup geliştirmek gereklidir. Bu yapılmaksızın, yasadışı sosyal-demokrat örgütün korunması ve güçlendirilmesi olanak dışıdır.

Bu ödevi, partiye, nesnel koşullar zorluyor. Bunu kim çözecek? Aynı nesnel koşullar, partideki bütün hiziplerin ve kanatların *parti yanlısı üyeleri* arasında, ve hepsinin üstünde bolşeviklerle parti yanlısı menşevikler ve St. Petersburg'daki Viborglu yoldaşlar türünden menşeviklerle yurtdışındaki plehanovcular arasında bir *yakınlaşmayı* gerektirmiş bulunuyor. Bolşevikler, kendilerine düşeni yaptılar, bu yakınlaşmanın gerekli olduğunu açıkça ilan ettiler. Biz, tasfiyecilikle açıktan savaşım verebilecek, Plehanov'u açıktan destekleyebilecek *bütün menşeviklere* ve hepsinden ötede bütün menşevik işçilere sesleniyor, hepsini aynı yakınlaşmaya çağırıyoruz. Eğer plehanovcularla *anlaşma* olursa, geniş ve ivedi bir yakınlaşma gerçekleşebilir. Bu anlaşma, ideolojik açıdan ödün vermeksizin, parti çizgisi *çerçevesindeki* taktik görüş ayrılıklarıyla öteki ayrılıkların üstünü küllemeksizin, tasfiyeciliğe karşı parti ve parti ilkeleri için savaşım temeli üzerinde olmalıdır. Bütün bolşevikler ve özellikle yerel örgütlerdeki işçi sınıfından bolşevikler, bu tür bir anlaşmaya varmak için ellerinden geleni yapmalıdırlar.

Plehanovcuların çok çelimsiz ve örgütsüz olduğu ortaya

çıkarsa, o zaman aynı amaca daha uzunca bir yoldan yürüyeceğiz, her ne olursa olsun yürüyeceğiz ve o amaca varacağız. Görüldüğü gibi, (Plehanov'un yardımı sadece yazın alanında olduğuna göre), pratik çalışmalar cephesinde partiyi geliştirici tek kanat olarak bolşevik kanat bulunuyor. Bu gelişmeyi sağlamak için elden gelen her çabayı harcayacağız, goloscularla maksimovcuların nefret edilesi yalandolanlarına karşı amansız olacağız. Gündelik parti çalışmalarının her adımında, her ikisinin de parti karşıtı yapılarını damgalayıp proletaryanın gözleri önünde sergileyeceğiz.

İşçi sınıfı, Rusya'daki burjuva devriminin tümüne kendi devrimci sosyal-demokrat taktiklerinin, proleter taktiklerinin damgasını vurmuş bulunuyor. Liberallerin, tasfiyecilerin ve tasfiyecilikte suç ortağı olanların hiçbir çabası bu damgayı silmeye yetmez. İleri işçiler, devrimci sosyal-demokrat partiyi kurup tamamlama işini, bu alanda kendilerine yardım etmek istemeyenlere ve yardım gücünde olmayanlara *karşı* bu alanda yardım etmek isteyenlerle *birlikte* gerçekleştireceklerdir.

Proletari, n° 50,
28 Kasım (11 Aralık) 1909

BUNDAN tam bir yıl önce, Şubat 1909'da, *Sotsiyal-Demokrat*'ın 2. sayısında RSDİP'nin konferans[41] çalışmalarını "bir çözülme yılı, bir ideolojik ve siyasal ayrılık yılı, parti açısından bir sürükleniş yılı" ardından, partiyi "doğru yola" sokan bir çalışma olarak nitelemiştik. ("Yolda" başlıklı yazı.)* Partimizi etkileyen sert bunalımın salt, örgütsel bir bunalım değil, ama ideolojik ve siyasal bir bunalım olduğundan hiç kuşkumuz bulunmadığını belirtmiştik. Karşı-devrim döneminin bölücü, parçalayıcı etkilerine karşı parti örgütünün başarılı bir savaşım vermesinin güvencesini, her şeyden önce, konferansın taktik kararlarının, temel ödevi doğru yönde belirlemiş olmasında görmüştük: İşçilerin partisi, kısa süre önceki fırtına ve baskı döneminden kaynaklanan devrimci amaçlarını, kitlesel savaşım deneyimiyle doğruluğu ortaya çıkan devrimci sosyal-demokrat taktiklerini tam olarak

* Bkz: s. 23-31. —*Ed.*

onaylamıştı. Konferans bunu yaparken, gözümüzün önünde olup biten geniş iktisadi ve siyasal değişiklikleri; otokrasinin, kendini günün burjuvaca koşullarına uyarlama ve burjuva monarşisine dönüşme, ve böylece köylük bölgelerdeki üst burjuva katlarla ve ticaret ve sanayi kapitalizminin patronlarıyla düzenli ve kapsamlı bir biçimde gerçekleştirilen açık bir ittifak sayesinde çarlığın ve kara-yüzler denen toprakbeylerinin çıkarlarını güvenceye bağlama çabalarını dikkate almıştı. Partinin, yeni tarihsel dönem çerçevesindeki örgütsel ödevlerini ana çizgileriyle belirtmiştik. Bu ödev, yasadışı partinin, Dumadaki sosyal-demokrat grup dahil, olabilen her türlü yasal kurumlardan yararlanarak, yığınlar arasındaki devrimci sosyal-demokrat eylemler için müstahkem noktalar yaratmaktı. Bu örgütsel çalışma ile Alman yoldaşlarımızın Sosyalistlere-Karşı Yasa günlerinde yaptıkları örgütsel çalışmalar arasındaki benzerliğe dikkati çekmiş, "kararlı bir proletarya çalışmasından talihsiz sapmalar"a tanık olduğumuzu söylemiştik. Dumada sosyal-demokrat eylemlerde bulunulmasını reddetmek, Duma grubumuzun *siyasetini* açıktan ve özdenlikle eleştirmekten geri durmak, yasadışı sosyal-demokrat partiyi küçültmek ya da reddetmek, o örgütün yerine, kendine özgü bir biçimi olmayan yasal bir örgüt koymaya çabalamak, devrimci sloganlarımızı gemlemek vb., bu talihsiz sapmalardı.

Geriye bu kısa bakış, partimiz merkez yönetim kurulunun son genel kurul toplantısının önemini daha iyi kavramamızı sağlayacaktır.[42] Genel kurulun onayladığı en önemli kararların metnini bu sayıda, öteki sütunlarda bulacaksınız. Bu kararların önemi, partinin gerçek birliğine, bütün parti güçlerinin birliğine, ve partinin, bu güç dönemde tutacağı sosyal-demokrat *yolu* kararlaştıran taktikleriyle, örgütlenmesine ilişkin temel önerilerin *oybirliğiyle* tanınmasına doğru atılmış büyük bir adım olmasındadır. Bu yol bir yıl önce *doğruca* gösterilmiştir. Şimdi *tüm* parti o yolu tutuyor. *Bütün* hizipler, bu yolun doğru olduğuna artık inanmış bulunuyorlar. Geçtiğimiz yıl yeni hiziplere bölünme yılı oldu, yeni hizip savaşımlarıyla karşılaşıldı. Geçtiğimiz yıl içinde partinin *parçalanıp çökmesi* tehlikesi hayli belirginleşti. Ama bölgelerdeki çalışmanın koşulları, sosyal-demokrat örgütün güç durumu, proletaryanın iktisadi ve siyasal savaşımının ivedi

gerekleri, bütün hizipleri, sosyal-demokrat güçleri birleştirmeye zorladı. Karşı-devrim daha güçlü, daha küstah, daha azgın hale geldikçe, liberal ve küçük-burjuva demokratik tabakalar arasında devrimden çirkin bir biçimde dönme ve devrimi reddediş gittikçe daha yaygınlaşır oldu ve tüm sosyal-demokratlar *partiye doğru* daha güçlü bir biçimde yakınlaştılar. 1909'un ikinci yarısında, tüm bu olayların birleşik etkisi altında, partinin birbirinden çok ayrı olan üyelerinin, örneğin bir yandan menşevik yoldaş Plehanov'un, öte yandan *Vperyod* grubunun (ortodoks bolşeviklikten ayrılan bolşevikler)[43] partiden yana olduklarını dile getirmeleri hayli dikkati çekicidir. 1909 Ağustosunda Plehanov, bölünmeye ve "parti içinde etkinlik savaşımı" sloganı gerisinde partiyi bölme siyasetine şiddetle karşı çıktı. İkinci grup ise, başlangıcında "bolşevizmin birliğini kurma savaşımı"ndan sözeden, ancak sonunda hizipçiliği, "parti içinde partiyi", "hiziplerin birbirinden ayrılmışlığını ve kendine özgü oluşunu" kesinlikle kınayan, hiziplerin partiye "katılması"nı ve "kaynaşması"nı, hizip merkezlerinin sadece "ideolojik ve yazınsal" merkezler biçimine dönüştürülmesini kuvvetle isteyen bir çıkış yaptı (*Bugünkü Durum ve Partiye Düşen Ödevler* başlıklı broşürün 18 ve 19. sayfaları).

Parti çoğunluğunun açıkça gösterdiği yol, bütün hizipler tarafından —her ayrıntıda değilse bile *esas olarak*— artık oybirliğiyle kabul edilmiş bulunuyor. Bir yıl süren sert bir hizip savaşımı parti birliği adına, *bütün* hiziplerin bir yana konması ve *her türlü* hizipçiliğe son verilmesi yolunda kesin bir adım atılmasını sağladı. Proletaryanın siyasal ve iktisadi savaşımının ivedi gerekleri nedeniyle bütün güçleri birleştirmeye karar verildi. Bolşeviklerin hizip organının kapatılacağı açıklandı. Menşevik hizbin yayın organı *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın kapatılması gereğini belirten bir karar oybirliğiyle benimsendi. Bundan başka oybirliğiyle, daha birçok karar alındı. Bunlar arasında, en önemlileri olarak özellikle belirtmemiz gereken kararlar, partideki duruma ve gelecek parti toplantısına ilişkin olanlardır. Bu iki karardan birincisi, hizipleri birleştirici bir temel (platform) oluşu nedeniyle ayrıntılı bir incelemeyi hakediyor.

Bu karar şöyle başlıyor: "1908 parti konferansının aldığı kararların temel önerilerini daha ileri götürmede..." 1908

Aralık ayında yapılan konferansın onayladığı üç ana kararın temel önerilerini yukarda anmıştık. Bu kararlar, günün değerlendirilmesi ve proletaryaya düşen ödevler, partinin örgütlenme siyaseti, bir de partinin Dumadaki sosyal-demokrat grup karşısındaki tutumu hakkındadır. Kuşkusuz, bu kararların her ayrıntısı üzerinde partide oybirliği yok. Bu nedenledir ki, gittikçe bütünleşen iktisadi ve siyasal savaşımın kazandırdığı deneyimler çerçevesinde, bu önerilerin eleştirilip gözden geçirilmesine parti basını kapılarını açık tutmalı, *bütün* hizipler ya da daha doğru bir deyişle bütün *eğilimler,* bu eleştiri, uygulama ve geliştirme çalışmalarını, kendi durumlarını saptama ve kendi siyasetlerini açıklama sorunu olarak görmelidir. Bütün bunlardan hiç kimsenin en ufak kuşkusu olamaz. Ama parti çizgisinin eleştirilmesi ve düzeltilmesi çalışmaları, parti *eylemlerinde* birliği engellememelidir. Bu eylem birliği, bir an için bile ortadan kaldırılamaz, sağa-sola yalpalayamaz. Yukarda sözü edilen kararların temel önerileri *her şeyde* bu eylem birliğine rehberlik etmelidir.

Bu önerilerin daha geliştirilip ileriye götürülmesinde, merkez yönetim kurulu kararının ilk maddesi, sosyal-demokrat taktiklerin "temel ilkeleri"ni belirliyor. Bu ilkeler, uluslararası sosyal-demokrasi bütününün yöntemleriyle uyumlu olarak —özellikle içinde yaşamakta olduğumuz böyle bir dönemde— "yakın geleceğin somut koşulları" gözönünde tutularak saptanamaz. Bu ilkeleri saptarken, değişik yolları ve olası bütün durumları, hem "ivedi bir patlama" olasılığını, hem de "aşağıyukarı bir değişiklik olmaması" olasılığını gözönünde bulundurmak gerekir. İlk kez, proletarya için bu yöntemi planlı ve tutarlı bir biçimde uygulama olasılığı ortaya çıkıyor. Parti taktiklerimiz, aynı zaman birimi içinde, aynı parti örgüt birimlerinde, aynı proletarya hareketi çerçevesinde "proletaryayı, yeni, açık, devrimci bir savaşıma" hazırlayıcı nitelikte olmalıdır (eğer böyle yapmazsak devrimci sosyal-demokrasiye ait olma hakkımızı yitiririz, bize 1905 döneminden miras kalan ve çağdaş iktisadi ve siyasal durumun emrettiği temel ödevimizi yerine getirmemiş oluruz). Parti taktiklerimiz, ayrıca, "karşı-devrimin kararsız düzeninin ortaya çıkardığı tüm çelişkileri proletaryanın *kendisi için* kullanabilmesine elverecek" türden olmalıdır (eğer böyle

yapmazsak, devrimcilik niteliğimiz salt sözden öteye geçmez, devrimci deneyimin, bilginin ve uluslararası sosyal-demokrasiden alınan derslerin gündelik eylemlerin *herbirine uygulanması* ve çarlığın, onun dostlarının ve tüm burjuva partilerinin *her türlü* çelişkilerinden ve kararsızlıklarından yararlanılması yerine devrimci sözlerin *yinelenmesinden* öteye geçmez).

Kararın ikinci maddesi, Rusya'daki işçi hareketinin geçirmekte olduğu değişimi belirliyor. Birleşelim ve yeni sosyal-demokrat işçiler kuşağının yardımına koşalım. Koşalım ki, tarihsel ödevlerinin gereğini yerine getirebilsinler, parti örgütünü yenileyebilsinler, yeni savaşım biçimleri yaratsınlar. Bunu yaparken "devrimin amaçlarından ve yöntemlerinden" şaşmayalım, tam tersine o amaç ve yöntemleri yüce tutalım, bu yöntemleri, yaklaşan devrimde utkuya eriştirmek için daha geniş daha sağlam bir temel hazırlayalım.

Kararın üçüncü maddesi, her yerde siyasal bakımdan bilinçlenmiş işçiler arasında "parti yanlısı sosyal-demokrat güçlerin toplaşıp biraraya gelmesi ve parti birliğinin güçlendirilmesi yönünde istekler öne sürmeleri"ne yolaçan koşulları tanımlıyor. Bu koşulların önde geleni güçlü karşı-devrimci akımdır. Düşman birleşiyor, saldırıyor. Eski düşmanlara — çarlığa, resmî memurlar takımının zulüm ve şiddetine, feodal toprakbeylerinin utanç nedir bilmez iğrençliklerine ve baskılarına— yeni bir düşman daha katılıyor: Burjuvazi. Bu yeni düşman, giderek, kendi deneyimiyle de pekiştirilmiş, bilinçli bir proletarya düşmanlığında birleşiyor. Devrimciler rahat bırakılmıyor, işkenceye uğruyor, eskiden görülmedik ölçüde yokediliyor. Devrimi karalamak, alçaltmak, halkın aklından çıkarmak için çaba gösteriliyor. Ne var ki, şimdiye dek hiçbir ülkede, devrimin sağladığı temel başarıyı, yani kitle savaşımı deneyimini ve sömürülen milyonlarca emekçinin, durumlarında ciddi bir gelişme sağlayabilmeleri için bu savaşımın gerekli olduğu inancını düşmanlarının elinden almasına, işçi sınıfı izin vermemiştir. Bütün denemeleri boyunca Rusya'nın çalışan sınıfı, devrimci savaşım için, kitlesel kahramanlık için hazır olma özelliğini koruyacaktır. 1905'teki fetih bunun ürünüdür. Bu devrimci savaşım ve kitlesel kahramanlık, Rusya'nın işçi sınıfını gelecekte bir değil, birçok kez utkuya ulaştıracaktır.

Bizi birleştiren tek şey, salt karşı-devrimci eza ve karşı-devrimci duyguların fırtınası değil. Gündelik mütevazı her adımımız da, bizleri biraraya getiriyor. Sosyal-demokratların, başlangıçta kaçınılmaz olarak yanılgıya düşen, ancak sonradan hatadan arınan, kuşkuları ve ilgisizliği yenen tüm sosyal-demokratların büyük değer verdiği örgütlü devrim[illegible] savaşımın devrimci propaganda ve uyarma silahlarını b[illegible]çimlendiren Duma çalışmaları, sürekli olarak gel[illegible]ne gösteriyor. İşçilerin katıldığı her yasal toplantı, içine proleterlerin sızdığı ve sınıf bilincini götürdüğü her kurum, emeğin çıkarlarıyla demokratik isteklerinin açık savunusu, güçlerin birleştirilmesini, hareketin tüm olarak gelişmesini sağlıyor. Hükümetin her ne türden olursa olsun sıkıştırmaları, onun kara yüzleri ve burjuva müttefiklerinin her ne türden olursa olsun başvuracakları araçlar, proletarya savaşımının, çok değişik ve zaman zaman hiç beklenmedik biçimlerde açığa vurmasını önleyemez. Çünkü kapitalizmin kendisi, gelişmesinin her adımında, kendi mezar kazıcılarını eğitiyor, birleştiriyor, saflarını çoğaltıyor, öfkelerini katmerliyor.

Sosyal-demokrat grupların, son birbuçuk-iki yıldır hareketimizi çok büyük ölçüde baltalayan bölünmüşlüğü ve çalışmalarındaki "cemaatçilik" anlayışı da şimdi aynı doğrultuda (yani partiden yana olmayı isteme doğrultusunda) işliyor. Güçlerimizi toparlamaksızın, kılavuzluk edici bir merkez yaratmaksızın gündelik çalışmaların düzeyini yükseltmek olanaksızlaşmış bulunuyor. Merkez yönetim kurulu, böyle bir merkezin örgütlenmesi ve işleyişi, parti eylemcilerinin katılmasıyla genişletilmesi ve çalışmalarının yerel örgütlerin çalışmalarıyla yakından bağlanması vb. gibi konularda bir dizi karar aldı. Bunun gibi, durgunluk dönemlerinde öne çıkan teorik yaklaşımların da birleştirilmesi gerekiyor. Özellikle, burjuva karşı-devriminin, devrimci sosyal-demokrasinin fikirleriyle çarpışmak için güçlerini harekete geçirmesi karşısında, genel olarak sosyalizmin ve tek bilimsel sosyalizm olarak marksizmin savunulması için, teorik yaklaşımların da birleştirilmesi gerekiyor.

Ensonu, kararın son maddesi, sosyal-demokrat hareketin ideolojik ve siyasal amaçları üzerinde duruyor. 1908-1909'da sosyal-demokrat hareket içinde ortaya çıkan sert gelişme, bugüne kadar bu sorunların aşırı ölçüde keskin bir bi-

çimde ortaya atılmasına ve çok koyu bir hizip savaşımıyla çözümlenmesine yolaçtı. Bu bir raslantı değildi. Bunalım ve parti örgütlerinin parçalanması koşullarında kaçınılmaz bir olguydu. Evet bundan kurtuluş *yoktu*. İncelediğimiz kararın oybirliğiyle onanması, ilerleme; tartışmalı temel öneriler üzerinde savaşma aşamasından bu önerilerin tartışılamaz olduğunu kabul etme aşamasına geçme; ve bu anlayış temelinde yoğun ortak çalışma dönemine girme genel çabasını göstermiş bulunuyor.

Karar, bugünkü tarihsel durumun ve proletarya üzerindeki burjuva etkisinin, kaçınılmaz olarak, doğru yoldan iki tür sapmaya yolaçtığını belirtiyor. Bu sapmalardan birinin bellibaşlı belirleyici özellikleri şunlardır: "Yasadışı sosyal-demokrat partinin reddedilmesi, rolünün ve öneminin küçümsenmesi, devrimci sosyal-demokrasinin program ve taktik amaçlarının ve sloganlarının baltalanması çabaları, vb." Sosyal-demokrasi hareketi içindeki bu hatalarla, onun dışındaki karşı-devrimci burjuva akımı arasındaki ilişki açıktır. Burjuvazi ve çarlık, çalışmalarıyla devrimin buyruklarına bağlı olduğunu ve Stolipin "yasalcılığı"nın temellerine karşı amansız bir savaşıma şaşmaksızın hazır olduğunu kanıtlayan yasadışı sosyal-demokrat bir partiden nefret ettiği kadar hiçbir şeyden nefret etmez. Burjuvazi ve çarlığın uşakları için hiçbir şey, sosyal-demokrasinin devrimci amaçlarından ve sloganlarından daha nefret edilesi değildir. Her ikisini de savunmak boynumuzun borcudur. Yasadışı ve yasal çalışmaların birbiriyle bağlantılı oluşu, özellikle yasadışı partinin "rolünü ve önemini küçümseme" girişimleriyle çarpışmamızı gerektiriyor. Partinin tutumunu daha küçük sorunlarda, mütevazı ölçüler içinde, belli olaylarda, yasal çatı çerçevesinde savunma gereksinmesi, sözkonusu devrimci amaçlarla sloganların *baltalanmamasını*; savaşım biçimindeki değişikliğin, savaşımın içeriğini bozmamasını; onu daha az uzlaşmaz yapmamasını; proletaryanın tarihsel görüş açısını (*perspective*) ve tarihsel amacını, yani sömürülen tüm çalışan insanları, tüm halk yığınını, kapitalizmi devirecek bir proleter devrime götürmek üzere demokratik bir cumhuriyeti gerçekleştirecek bir dizi burjuva devrimi amacını yolundan saptırıp çarpıtmamasını sağlamamızı zorunlu kılıyor.

Öte yandan —şimdi burada ikinci sapma üzerinde duracağız— gündelik devrimci sosyal-demokrat çalışmaları, her bir yeni tarihsel dönemin kendine özgü niteliklerine uyarlayarak biçimini değiştirmeyi bilmeksizin bu çalışmaları yürütmek uygulamada olanak dışıdır. "Duma'da sosyal-demokratik çalışma yapmayı ve yasal olanakları kullanmayı reddetmek, her ikisinin önemini kavrayamamak", uygulamada sosyal-demokrat bir sınıf siyaseti gütmeyi olanaksızlaştıran sapmanın ta kendisidir. Rusya'nın tarihsel gelişiminin yeni aşaması, karşımıza yeni ödevler çıkarıyor. Bu, eski ödevlerin yerine getirildiği, onların artık bir yana bırakılabilir olduğu anlamına gelmez. Demek istediğimiz şu ki, bu yeni ödevleri dikkate almak, yeni savaşım biçimleri bulmak, bu ödevleri yerine getirmeye elverişli taktikler ve örgüt hazırlamak gereklidir.

Bu temel sorunlar üzerinde partide bir kez anlaşma belirmeye başlayınca, daha çok, sosyal-demokratik çalışmayı genişletip derinleştirmek suretiyle, yukarda sözü edilen her iki sapmanın *üstesinden gelmekte* —("sosyal-demokratik hareketin ideolojik ve siyasal hedeflerini" doğruca belirlemenin) bu temel gereğinde— anlaşma olmuştur. Şimdi bu başarıyı düzenli olarak ilerletip geliştirmeliyiz, bütün parti çevrelerinin bütün yerel parti eylemcilerinin bu amaçları tam ve açık olarak kavramasını sağlamalıyız, *her* eylem alanında iki tür sapmanın tehlikesi hakkındaki açıklamayı mantıklı sonucuna kadar götürmeliyiz ve çalışmayı, şu ya da bu yana sapmanın *olanaksızlaşacağı* bir yola sokmalıyız. İşte o zaman, kabul edilen kararların uygulanmasına ilişkin adımlar ve iktisadi ve siyasal savaşımın gerekleri, ondan sonra ne yapılması, nasıl yapılması gerektiğini gösterecektir.

Parti yaşantısının olağan yollarından biri (bu "olağan yol" varolduğu sürece) sözünü ettiğimiz bu gerekler arasındadır. Rusya'nın her köşesinden parti yanlısı sosyal-demokrat örgütlerin ve *yerel çalışmalar yapan* grupların temsilcilerini biraraya getiren parti konferansını kastediyoruz. Bu, gerçekte, gayet mütevazı gereklerden biridir, ama bugünkü parçalanma, bu amacı büyük ölçüde güçleştirmiştir. Merkez yönetim kurulunun kararı, yeni güçlükleri (bölge konferansları yapılmazsa, bölge temsilcilerinin yerel parti birimlerince seçilmesi) ve yeni görevleri (yasal hareketin

içindeki parti eylemcilerinin danışman niteliğiyle katılmaları) dikkate almaktadır.

Nesnel koşullar, parti örgütü temelinin, bugünkü çalışmanın biçimi ve çapı ile karşılaştırıldığı zaman mütevazı sayılabilecek yasadışı işçi birimlerinden oluşmasını gerektiriyor. Ancak devrimci sosyal-demokratik çalışmayı, sapmaksızın ve bugünkü güç durum içinde planlı bir biçimde yürütmeyi öğrenebilmeleri için eskisine bakışla bu birimlerin daha bağımsız, daha girişimci olmalarına gerek vardır. Eski, deneyimli yoldaşlardan yardım görme olasılığının olmadığı birçok olayda, bu gerekirlik daha da fazladır. Bu birincil (*primary*) birimler, her şeyden önce birbirleriyle sağlam bağlar kurmaksızın, ikinci olarak da her türlü yasal kurumlarda müstahkem yerler elde etmeksizin, yığınları sürekli olarak etkileme ve onlarla etkileşim içinde bulunma amaçlarını gerçekleştiremezler. Bu durumda, her şeyden önce, hemen ve her ne pahasına olursa olsun, bu yasadışı birincil birimlerin temsilcilerinden oluşacak bir konferans gerekiyor. Bundan başka "yasal hareketin içinde bulunan, yerel parti örgütleriyle *sağlam örgütsel* bir bağ kurmaya hazır sosyal-demokrat grupların" temsilcilerinin, yasal hareketteki *parti yanlısı* sosyal-demokratların çağrılması gerekiyor. Yasal hareket içindeki sosyal-demokratlarımızdan hangileri sadece sözde değil, eylemde de gerçekten parti yanlısıdır? Aralarından hangileri yukarda ana çizgileriyle belirtilen yeni çalışma koşullarını ve bunları devrimci sosyal-demokrasinin eski amaçlarıyla nasıl bağdaştıracağını anlamıştır? Hangileri, bu amaçlara ulaşmak için özdenlikle çalışmaya hazırdır? Hangi gruplar partiyle sağlam bir örgüt bağı kurmaya hazırdır? Bütün bunlar, ancak gündelik yasadışı çalışma sırasında, yerel olarak saptanabilir.

Bütün sosyal-demokrat güçlerin bu çalışma için birleşeceklerini, merkezdeki ve bölgelerdeki parti yetkililerinin, elden gelen en büyük çabayla konferans hazırlığına girişeceklerini, bu konferansın partimizin gücüne güç katmaya kesinlikle yardım edeceğini ve gelecekteki devrimci savaşlar için daha geniş, daha kararlı, daha esnek bir proletarya temelini kuvvetle geliştireceğini umalım.

Sotsiyal-Demokrat, n° 11,
13 (26) Şubat 1910

TASFİYECİLERİN PARTİYE KARŞI YÜKSELTTİĞİ *GOLOS* (SES)

GOLOS SOTSİYAL-DEMOKRATA'YA YANIT

Golos Sotsiyal-Demokrata, n° 19-20 ve Akselrod, Dan, Martov ve Martinov yoldaşların ayrıca basılan "Yoldaşlara Mektup"[44] başlıklı bildirgesi, birlik genel kurulunun hemen ardından partiyi yarıp bölmeyi amaçlamış bir bomba niteliğinde olduğu için, kısa ve eksik de olsa, ivedi bir uyarıyla ortaya çıkmak, bütün sosyal-demokratlara seslenmek zorunda kaldık.

Söze, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın ateşini, bize, merkez yayın organının yazıkuruluna yönelttiği gerçeğini belirterek başlayacağız. Bizi, Martov yoldaşın ağzıyla, onun yazısını *Diskussionni Listok*'a[45] koyduğumuz için suçluyor. "Benim yazım, genel kurulun kararlarını hiçbir biçimde tartışıyor değil" diyor Martov yoldaş ve bu noktayı iyice vurguluyor.

Aynı şey "Yoldaşlara Mektup"ta da yineleniyor.

Yoldaş Martov'un "Doğru Yolda" başlıklı yazısını okumak zahmetine katlananlar, o yazının, *doğrudan doğruya* genel kurul kararlarını *tartıştığını*, doğrudan doğruya merkez yayın organının kuruluşuna ilişkin kararlara *karşı çıktığını* ve eğilimlerin eşitliği, eğilimlerin *"nötrleştirilmesi"* teorisinin ayrıntılı bir savunusu olduğunu göreceklerdir. Yoldaş Martov'la *Golos*'un tüm yazıkurulunun, sözkonusu yazının, genel kurul kararlarını "tartışmadığını" iddia etmek suretiyle söyledikleri apaçık yalan, parti kararlarıyla tepeden tırnağa alay etmektir.

Genel kurul kararlarını tartışmakla, merkez yayın organında bilinçli olarak genel kurul *çizgisi* doğrultusunda davranmanın başka başka şeyler olduğunu bilmeyen varsa, o kişileri, *özellikle menşevikleri* Plehanov yoldaşın, merkez yayın organının son sayısında yayınlanan öğretici yazısıyla, *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*'nın 11. sayısında yayınlanan ve daha az öğretici olmayan yazısını okuyup üzerinde düşünmeye çağırırız. Parti kararını ve parti birliğini horgörmeyi düşünmeyen bir menşevik, Plehanov yoldaşın *Dnevnik*'de genel kurul kararını *tartıştığını*, "Yeraltı Eylemlerini Savunu" başlıklı yazısında ise *parti çizgisini* savunduğunu yadsıyamaz. Kişi, genel kurul kararını *boşa çıkartmak* gibi habis bir amaç gütmüyorsa, bu farklılığı nasıl olur da anlamaz?

Ne var ki Martov yoldaşla tüm *Golos* yazıkurulu, "Doğru Yolda" başlıklı yazının genel kurul kararını tartışmadığını iddia ederek apaçık yalan söylemekle kalmıyorlar. Yazıda beterin beteri bazı hususlar yer alıyor. Yazı, yasadışı partiyle, yani RSDİP ile, partiden kopan, ama gene de kendilerine sosyal-demokrat denmesini isteyen *yasalcılar* arasındaki *eşitlik teorisine* dayandırılıyor. Yazı, başından sonuna, işçi sınıfı öncüsünün *bu "iki parçası"nın, "sosyal-demokrasinin bu iki parçası"nın* ayrılığı teorisi üzerinde kuruluyor; bu parçaların bölünmüş bir bütünün parçalarının üzerinde her zaman birleştiği "eşitlik ve nötrleşme" ilkesi üzerinde biraraya gelmesi düşüncesine dayandırılıyor.

Yer darlığı, Martov'un görüşü hakkındaki bu tanımı alıntılarla doğrulamaktan bizi alıkoyuyor. Eğer gerekirse, bu bir yazı dizisinde yapılacaktır. Gerekirse diyorum, çünkü, sanırım hiç kimse, Martov'un "eşitlik teorisi"ni öne sürdüğü-

nü yadsımaya kalkışmayacaktır.

Bu yeni teori, genel kurul kararlarına açıkça karşıdır. Hatta hatta, o kararlarla *açıktan açığa alaydır*. Genel kurulun kararları, bilinçli olarak uygulayanlar için gayet açıktır. Bu kararlara göre ortadan kaldırılması gereken şey, parti yanlısı menşeviklerle, parti yanlısı bolşevikler, bu eski *hizipler* arasındaki bölünmedir, genel olarak *tüm* yasalcılarla bizim yasadışı RSDİP arasındaki "bölünme" değildir. Partiden kopmuş olan yasalcılar, hiçbir biçimde, sosyal-demokrasinin, partiyle eşdeğerde ya da ona benzer bir "parçası" olarak düşünülemez. Tam tersine onlar tasfiyeciliği (yani her ne pahasına olursa olsun yasalcılık düşüncesini) bir yana koymaları ve partinin görüşüne, "partinin kabul ettiği tutuma" gelmeleri kesin *koşuluyla, partiye geri* çağrılmaktalar. Merkez yönetim kurulunun konferans hakkındaki mektubu, genel kurulun kararları hakkında kesinlikle bağlayıcı olan bu *resmî* yorum, yasalcıların *gerçekten parti yanlısı* olup olmadığına *karar vermesi* gerekenlerin *yasadışı örgütler** olduğunu söylüyor, yani "eşitlik teorisi"ni kesinlikle reddediyor!

Merkez yönetim kurulunun bu mektubunu, genel kurulun özel bir kararıyla Grigori, İnnokenti ve Martov yoldaşlardan kurulan özel bir kurul hazırlamıştır. Mektup, bu kurulun *tüm üyeleri* tarafından *oybirliğiyle* onanmıştır. Şimdi Martov yoldaş, sanki şeytan dürtmüş gibi, *volte-face*** gösteriyor, *tam karşıt* bir teoriyle dolup taşan bir yazı yazıyor. Sonra da bu yazının kararları tartıştığı söylendiği zaman, sanki partiyle alay ediyormuşçasına yakınıyor!

Apaçık görünüyor ki, *Golos*'un bütün öteki yazılarında, Martov'unkinden daha keskinlikle ve daha sertçe ifade edilen bu eşitlik teorisi, *gerçekte partiyi tasfiyecilere tabi kılmaya* yolaçıyor. Çünkü kendisini yasadışı partinin karşısına koyan, onunla dengede gören yasalcılık yanlısı bir tasfiyeciden başka bir şey değildir. Polisten eza-cefa gören yasadışı bir

* Merkez yayın organının 11. sayısında sayfa 11-12'ye bakınız: "Bu tek temsil hakkının sadece *gerçek* [italikler mektubun] parti yanlısı öğeleri kapsamasını ancak yerel örgütler güvence altına alabilir. Yasal hareketin bu önderlerini yerel görevliler, sadece sözleriyle değil, ama *eylemleriyle de* değerlendirecekler, yalnızca öz olarak şimdiden partimizin bir parçası olan, çalışmak, güçlendirmek, tabi olmak ve hizmet etmek için parti örgütümüze katılmak isteyenlerin çağrılması için her çabayı göstereceklerdir." vb..

** Cephe değiştirme, dönüş. —ç.

sosyal-demokrat ile yasalcılığı ve partiden ayrılışı ile kendini güven altına alan yasalcılık yanlısı arasındaki "eşitlik", gerçekte işçiyle kapitalist arasındaki "eşitlik" gibi bir şeydir.

Bütün bunlar o kadar açık ve genel kurul kararıyla merkez yönetim kurulunun o kararı açıklayan mektubuna *Golos*'un tepeden bakan tutumu o kadar ortada ki, Martov'un yazısına, tasfiyecilerin parti üzerindeki utkusuna giden "*gerçek yol*"u gösteren bir yazı dense yeri var.

Parti yanlısı menşevikler bu tehlikeyi çoktan görmüş bulunuyorlar. *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*'nın 11. sayısı bunu tanıtlıyor. Sade genel kurul kararlarını okuyan ancak merkez yönetim kurulunun "mektubu"nu görmemiş olan Plehanov, o sayıda, "yerel parti merkezleriyle sağlam örgüt bağları kurmaya hazır olan" yasalcılar hakkındaki karar metni "dikkatsizce ele alınırsa", "*tasfiyecilerin bu noktada kendileri için gayet elverişli boşluklar bulabileceklerini*" (s. 20) *açıkça* belirtiyor.

Plehanov'un goloscular hakkında mükemmel bir bilgiye sahip olduğu ortada değil mi? *Golos Sotsiyal-Demokrata*, n° 19-20'de aşağıyukarı bütün yazılarda ilk satırdan son satıra kadar var güçle "işlenen" boşluklar ile Plehanov'un, *tasfiyecilerin aradıklarını belirttiği boşluklar* aynı. Bu durumda, bu yayın organını, *tasfiyecilerin* "sesi" diye nitelemeye hak kazanmış olmuyor muyuz?

Goloscuların tasfiyeciliği savunuda ne ölçüde ileri gidebilecekleri, "Yoldaşlara Mektup"tan aşağıya aldığımız şu bölümde açıkça görülebilir: "... merkez yayın organı ... eski yeraltı örgütlerinin ayakta kalan, yaşayabilen öğeleriyle, şimdi sosyal-demokrasinin esas merkezi olan yeni yasal örgütlerin [işte iş bu noktada ortaya çıkıyor!] her ikisinin birden güvenini kazanmak zorundadır." [Yeraltı parti örgütleri, hem merkez yönetim kuruluna, hem merkez yayın organına tam güven gösteriyorlar. Burada "kazanma"nın sözünü etmek gülünçtür.] Demek ki, partiden kopmuş olan yasalcılar, *esas merkez* oluyor. Partinin güvenini kazanması, gerçekte parti yanlısı haline gelmesi, partiye katılması, parti ilkelerine dönmesi gereken onlar değil, ama merkez yayın organı kimliğiyle "onların güvenini kazanması" gereken parti oluyor. Parti, anlaşılan, bunu, tasfiyeciliğin gizli savunusu ile ve tasfiyecilik için boşluklar hazırlayarak, yani şu *Golos*'ta gör-

düğümüz yollarla yapacak!!

Yoldaş F. Dan'ın yazısının tümü, "Yasalcılık İçin Savaş", açık reformculuğa kadar varan bir tasfiyecilik ruhuyla dolup taşıyor. "Yasalcılık için savaş, temel devrimci ödevlerden biri"dir diyerek, "bayrak" budur diyerek Dan yoldaş, sosyal-demokratik görüşü değil, kadet görüşünü savunuyor. Dan yoldaş, "yasal olma savaşında yasadışı dayanışma esaslı bir silahtır" diye ilan ediyor. Bu kadet anlayışıdır. Kadetlerin gözünde parti, yasadışıdır, ama onların yasadışı oluşları, yalnızca "yasal olma savaşında esaslı bir silahtır". Sosyal-demokratların gözündeyse, bugünkü durumda *yasal* dayanışma, *yasadışı partinin* esaslı silahlarından biridir.

"... Bugünkü durumda proletaryanın ... otokrasiyi devirmeyi ... amaçlayan bir savaşımı yürütmesi, ancak bunun [yasal olma savaşı] ışığında, bunun uğruna mümkündür."

Bu kanıtın da *sosyal-demokratça* bir kanıta dönüşebilmesi için, tersyüz edilmesi gerekiyor. Yasal örgütlerde sosyal-demokratça çalışma, ancak otokrasiyi devirme savaşımının ışığında, ancak bunun uğruna olabilir. Sosyal-demokratların yasal olanakları gerçekten başarıyla kullanmaları, ancak proletaryanın kösteklenmemiş devrimci istekleri için savaşım uğruna, ancak devrimci marksizmin program ve taktiklerinin ışığında mümkündür; bu olanakları sonuna kadar savunmalarıyla ve parti çalışmaları için müstahkem noktalar haline dönüştürmeleriyle mümkündür.

Daha bitmedi. Goloscular, merkez yönetim kurulunun kararına karşın, mektuplarında ve gazetelerinde "*Golos*"un *devam etmesi* konusunda kışkırtma yoluna saparak da genel kurulun kararıyla doğrudan doğruya çatışmaya giriyorlar. Burada, parti kararını ihlal edişlerini haklı göstermek için başvurdukları gülünç ve zavallı safsata üzerinde duracak değiliz. Biz —başka yerde değilse bile bu kısa yazıda— *Dnevnik*'in 11. sayısında sözü edilen *parti yanlısı menşevikliğin sesi* üzerinde durmakla yetinmeyi yeğ tutuyoruz. Plehanov yoldaş hiçbir sadık sosyal-demokratın kuşku duymayacağı bir şeyi özdenlikle, basitçe ve açıkça söyleyerek, tasfiyecilerin aradığı bu boşluğu da önceden gördü. "*Golos*'un kapatılmasına *karşı* yürütülen kışkırtı" diye yazıyor 18. sayfada, "hizbin ortadan kaldırılmasına karşı girişilmiş bir kışkırtmadır, yani merkez yönetim kurulunun yaptığı genel kurul

toplantısının temel olası sonucunu *sıfıra indirmek* için girişilmiş bir kışkırtmadır." Sözkonusu eğilimdeki menşevikler için *Golos Sotsiyal-Demokrata* neyi temsil ediyor? O, onların gerçek bir hizip merkezidir —üstelik sorumsuz bir hizip merkezidir— .

Evet kesinlikle böyle. Birliği *sıfıra indirmek*. *Golos* n° 19-20'nin ve *Golos* yazıkurulunun dört üyesinin genel kurul kararlarına karşıt bildirgesinin başlıca derdi bu. Birlik genel kurulundan sonra, tasfiyeciliği eskiye bakışla daha açıktan, daha küstahça savunur oldular. Bildirgeleri, menşeviklere merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun, gruplara gerçek bir birlik yaratılması çağrısını kapsayan mektubunun,[46] *yurtdışı bürosundaki menşeviklerle bundcuların oyuna karşı kabul edildiğini* söylüyor. Bu durumda anlaşılıyor ki, örtülü, zavallıca bir çağrıyla, bu mektuba *uymama* ve yurtdışında birliği parçalama *çağrısıyla* karşı karşıyayız. Şimdi iş, goloscuları kınayan parti yanlısı menşeviklere kalıyor. Eğer her ne pahasına olursa olsun parti birliğini yüce tutmak istiyorlarsa, salt kınamayı bir yana bırakıp davranmalı, *harekete* geçmelidirler. Bu birlik, şimdi parti yanlısı menşeviklere bağlıdır, onların goloscu tasfiyecilerin dışardaki ve Rusya'daki "gerçek merkez"ine karşı *açık bir savaş verme gücüne* ve buna ne kadar *hazır olduğuna* bağlıdır.

Rusya'daki merkez, Rus M. M.'i (menşevik merkez), *Golos* n° 19-20'de bir "Açık Mektup"la[47] ortaya çıkıyor. Bu mektupta Plehanov, "menşevik fikirlerin tasfiyecisi" ilan edilmekte. Menşeviklerin partiden çekilişi, "parti birimlerinin herkesçe bilinen kangren olmuşluğu" ile açıklanıyor —haklı gösteriliyor demek daha doğru olurdu—!! Çekilenler —M. M. bildirgesinin söylediğine göre— "yanlış olarak tasfiyeciler diye adlandırılıyorlar" (*Golos*., s. 24).

Genel kurulun ertesinde, M. M.'in bu tür bir bildirgesinin ortaya çıkarılmasının, birlik çabalarını *sıfıra indirip indirmediğini* tarafsız olabilen herhangi bir sosyal-demokrata, özellikle işçi sınıfı sosyal-demokratlarına soruyoruz.

Bu ünlü belgeyi imzalayanların adlarını tüm partiye bildirmeyi görev sayıyoruz. Herostratus'un adına yapışan lanet, inanıyoruz ki, bu kişilerin adını da bırakmayacaktır: 1) Avgustovski, 2) Anton, 3) Vadim, 4) V. Petrova, 5) Georgi, 6) Georg, 7) Yevg. Ha-az, 8) Kramolnikov, 9) D. Koltsov, 10)

Nat. Mihayilova, 11) *Roman*, 12) Romul, 13) Solomonov, 14) Çerevanin (elbette!), 15) *Yuri*, 16) Y. P-y.

"Bu imzası olan kişiler" diyor *Golos*'un yazıkurulu, "eski parti görevlileridir, yazıkurulunun yakından bildiği kişilerdir. Bazıları partide sorumlu noktalarda bulunmuştur."

Karşılık olarak diyoruz ki, sınıf bilincine varmış sosyaldemokrat işçiler, *Golos Sotsiyal-Demokrata*, n° 19-20'yi okudukları, genel kurulun kararlarını öğrendikleri, aşağıdaki gerçeği bildikleri zaman, bu adları teşhir tahtasına çivileyip rezil edeceklerdir:

Merkez yönetim kurulu Rusya bürosu (MYKRB) bu yakınlarda merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosuna (MYKYB — merkez yönetim kurulunun yurtdışındaki yürütme organı) resmî bir mektup göndermiştir. Bu mektup, başka birçok noktanın yanısıra şu hususu belirtiyor:

"... *Mihayil, Roman ve Yuri yoldaşlara [yukarda bu adları belirginleştirdik] işe koyulmalarını önerdik. Ama kendilerinden aldığımız yanıtta, sadece genel kurul kararlarını zararlı bulduklarını belirtmekle kalmıyorlar, üstelik merkez yönetim kurulunun varlığını da zararlı görüyorlar. İşte bu gerekçeyle, birlikte üye seçimi için yapılacak herhangi bir toplantıya katılmayı reddediyorlar...*"*

(Bize gelince iyice belirtelim ki, menşevik merkezin şefleri sadece merkez yönetim kurulunu desteklemeyi reddet-

* Ek olarak, (Rusya'daki merkez yönetim kurulu bürosunun ve Rusya'da faaliyet gösteren bir merkez yönetim kurulu üyesinin) mektuplarının, Rusya'daki merkez yönetim kurulunun toplantısıyla ilgili *bütün* bölümlerini burada sıralayacağız:

"... Yoldaş Martov'un ve MYK'nun menşevik üyelerinin, ortaklaşa seçimini istedikleri yoldaşların adlarıyla adreslerini bize iyedi olarak bildirmelerini rica ederiz. (St. Petersburg menşevikleri bunu reddettiler.)" ... "Bugünkü durumda Rus *collegiumun*'u [birlik, ortaklık —ç.] toplamak olanak dışıdır. Neredeyse hiç kimse varolan üyelerin oyuyla üyeliğe seçilmeyi kabul etmemiştir. Sadece bir bolşevik bunu kabul etmiş bulunuyor, o da bazı koşullar öne sürmüştür. *Menşevikler (Mihayil, Roman ve Yuri) merkez yönetim kurulunun çalışmalarını zararlı bularak, üye seçilmeyi kesinlikle reddetmişlerdir. Mihayil'le ötekilerin görüşünce, genel kurulun kararları da zararlıdır. Şimdilerde, sosyal-demokrat güçlerin kendiliğinden yasal örgütlerde toplaşması sürecine MYK'nun müdahale etmesi, onların deyişiyle, iki aylık gebelikten sonra meyveyi ana rahminden koparıp almakla birdir.* Sizden, kendilerine seçim için aday olmalarını önerebileceğimiz başka yoldaşların adını bize ivedi olarak bildirmenizi istiyoruz. *Mihayil ve onun gibi davranan öteki yoldaşların davranışlarını yayınlamak da yerinde olur.*"

mekle kalmıyorlar, üstelik mevcut üyeler tarafından öteki menşeviklerin, menşevik işçilerin üye seçilmesi için ortaya çıkmayı da reddediyorlar. Çünkü, çok iyi biliyorlar ki, üye seçimi için ortaya çıkmayı reddetmek MYK'nun işlerini *engelleyecektir, kurulmasını engelleyecektir*, ve MYK'nu, belki de aylar boyunca, MYK olarak işe koyulmasını *ertelemek* zorunda bırakacaktır.)

Görüldüğü gibi Akselrod'un, Dan'ın, Martov ve Martinov'un yardımı ve onayıyla, Plehanov'un kendilerini "yanlış olarak 'tasfiyeciler' diye nitelediğini" yazılı-basılı ilan eden kişiler, MYK'nun varlığını baltalıyorlar ve bu varlığın kendisini zararlı bulduklarını açıklıyorlar.

Yasadışı basında (*Golos* eliyle) ve yasal basında (liberaller eliyle) "parti birimlerinin herkesçe bilinen kangren olmuşluğu"ndan yakınıp feryadeden aynı kişilerin *kendileri*, bu parti birimlerinin, hatta merkez yönetim kurulu gibi bir parti biriminin düzene konmasını, ihya edilmesini ve çalışmaya başlatılmasını *kesintiye uğratmaya çabalıyorlar.*

Akselrod, Dan, Martov ve Martinov yoldaşların bildirgesi "savaşkan proletaryanın ileri karakollarını işgal eden yasal hareketin önderleri"nden sözederken kimi kastettiğini, bütün sosyal-demokratlar iyice bilmelidirler. *Golos* yazıkurulunun aşağıdaki satırlarla kime seslendiğini bütün sosyal-demokratlar iyice bilmelidirler: "Biz, yoldaşların [Mihayil, Roman ve Yuri türünden yoldaşlar] parti örgütünü kaçınılmaz bir çürümeye mahkûm eden resmî dogmada açılan yarığı takdirle karşılamalarını ve bu yarık sayesinde onlara [Mihayil, Yuri, Roman ve benzerleri] açık hale gelen yerleri işgal etme çabasını göstermelerini arzu ederiz.

Bütün örgütlere, partimizin bütün gruplarına sesleniyor ve soruyoruz: sosyal-demokrasiyle böylesine alay edilmesini hoşgörüyle karşılama niyetinde midirler? Olup bitenlere karşı hareketsiz bir seyirci olarak bakmaya izin verilebilir mi, yoksa partinin varlığını kundaklayan eğilime karşı kararlı bir savaşa girişmek mi gerekir?

Bütün Rus sosyal-demokratlara soruyoruz: Eğilimlerin "eşitliği teorisi"nin, yasalcılarla yasadışı partinin eşitliğinin, "yasal olma savaşı"nın vb., vb., pratik, gerçek bir siyasal anlamı olup olmadığı hususunda halâ kuşku taşıyabilirler mi?

Bu teoriler, bu savlar, bu boşluklar *sözlü bir kalkandır.*

O kalkanın arkasına gizlenenler, Mihayil, Roman, Yuri gibi *sosyal-demokrasi düşmanları*; onların, onaltı Herostratean menşeviği gibi siyasal suç ortakları; "*Tasfiyecilerin* Sesi"ni yöneten aydınlar takımı gibi ideolojik önderlerdir.

İşte böyle, *Golos Sotsiyal-Demokrata*, n° 19-20 ve *Golos*'un dört yazıkurulu üyesinin, "Yoldaşlara" başlıklı bölücü bildirgesi:

Birliğe karşı bir hizip yayın organını isteyen,
yurtdışındaki birliğe karşı çıkan,
apaçık tasfiyeciliği savunan,
MYK'nun varlığına karşı duranları açıkça savunan,
partiye karşı olan
bir kışkırtmadır.

Partiye karşı girişilen fesat ortaya çıkarılmıştır. RSDİP'nin varlığını aziz tutanlar partinin yardımına gelsin!

Sotsiyal-Demokrat, n° 12,
23 Mart (5 Nisan) 1910

BİR YAZARIN NOTLARI

(PARÇA)

II

PARTİMİZDEKİ "BİRLİK BUNALIMI"

Bu başlığı gören bazı okurlar belki de gözlerine inanamayacaklardır. "Yetsin artık! Partimizin içinde şimdiye dek gördüğümüz bunca bunalım ardından bu kez de birdenbire bir *birlik bunalımı*!"

Çok garip görünen bu sözü Liebknecht'ten ödünç aldım. O, bu sözü 1875'te Engels'e yazdığı, lasalcılarla ayzenahçılar[48] arasındaki birliği anlatan (21 Nisan tarihli) bir mektupta kullanmıştı. O sıralarda Marx'la Engels, bu birlikten hayır çıkmayacağını düşünmüşlerdi. Liebknecht onların kaygılarını dağıttı, her türlü bunalımı başarıyla atlatıp ayakta kalan Alman Sosyal Demokrat Partisinin bu "birlik bunalımı"nı da atlatacağını belirtti (bkz: Gustav Mayer, *Johann Baptist von Schweitzer und die Sozialdemokratie*, Jena 1909, s. 424).

Hiç kuşku yok ki, bizim partimiz, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi de, *kendi* birlik bunalımı sorununu başarıyla at-

latacaktır. Merkez yönetim kurulunun bütün üyelerinin katılmasıyla yapılan toplantıda alınmış kararları ve o kararları izleyen olayları bilenler için, partinin böyle bir bunalımdan geçmekte olduğu apaçık bir gerçek. Eğer insan, genel kurulun kararlarına bakarak karar verse tam bir birlik varmış, böyle bir birliğe ulaşılmış gibi görünebilir. Ama insan şu sıralarda 1910 Mayısının başında olup bitenlere bakarak karar verirse, merkez yayın organının, tasfiyeciler tarafından yayınlanan *Golos Sotsiyal-Demokrata*'ya karşı açtığı azimli savaşa bakarak, Plehanov ve öteki parti yanlısı menşeviklerle goloscular arasında alevlenen tartışmalara bakarak ya da "*Vperyod*" grubunun merkez yayın organına yönelttiği aşırı ölçüde hakaret dolu saldırılara bakarak (grubun "Bolşevik Yoldaşlara" başlıklı son broşürüne bakınız) karar verirse, o zaman *tüm* birliğin, bir gözlemcinin gözüyle yalnızca bir hayal olduğu görülür.

Partinin açık düşmanları şenlik yapıyorlar. Vperyodcular, otzovizmin yandaşları ve perdecileri, şahlanmış bir sövüp-sayma kampanyasına girişmişlerdir. Daha da acısı, tasfiyecilere önderlik edenlerin, Akselrod'un, Martinov'un, Martov, Potresov ve ötekilerin "Plehanov'un *Dnevnik*'ine Zorunlu Ek"te sövgüyü indirdikleri düzeydir. "Uzlaştırmacılar" şaşırmış durumdalar, anlamsız sözler söylüyorlar, yakınıyorlar (bkz: Trotski'nin görüşünü paylaşan Viyana Sosyal-Demokrat Parti Kulübünün 17 Nisan 1910 tarihli önerisi).

Ancak partimizin başka bir yolda değil de bu yolda gelişmesinin *nedenine*, (görünüşte) genel kurulda tam olan birliğin yerini şimdi (görünüşte) neden ayrılığın aldığına ilişkin önemli ve temel soruya ve onun yanısıra partimizin içinde ve dışındaki "güçlerin ilişkileri" açısından partinin bundan sonraki gelişme doğrultusunun ne olması *gerektiği* sorusuna — bu temel sorunlara, tasfiyeciler (*Golos* grubu), otzovistler (*Vperyod* grubu) ya da uzlaştırmacılar (Trotski ve "Viyanalılar") yanıt vermiyor.

Hakaret ve laf cambazlığı yanıt değildir.

1. BİRLİK HAKKINDA İKİ GÖRÜŞ

Tasfiyecilerle otzovistler insanı duygulandırıcı bir beraberlik içinde bolşeviklere sövüp sayıyorlar, demediklerini bı-

rakmıyorlar (tasfiyeciler Plehanov'a da saldırıyor). Suçlu bolşeviklerdir, suçlu bolşevik merkezdir, suçlu "Lenin'le Plehanov'un 'bireyci' alışkanlıklarıdır" ("Zorunlu Ek", s. 15) ve onların yanısıra "bolşevik merkezin eski üyeleri"nden oluşan (*Vperyod* grubunun broşürüne bakınız) "sorumsuz grup"tur. Bu açıdan tasfiyecilerle otzovistler tam bir birlik halindedirler; ortodoks bolşevikliğe karşı kurdukları *blok* yadsınamaz bir gerçektir (genel kuruldaki savaşımın niteliğini *birçok kez* bu blok belirlemiştir. Aşağıda bu nokta üzerinde ayrıca duracağım). Herbiri burjuva görüşlerine aynı ölçüde boyuneğen, herbiri aynı ölçüde partiye karşıt olan bu iki aşırı eğilimin temsilcileri, parti içi siyasette, ayrıca bolşeviklere ve merkez yayın organının "bolşevik" olduğunun ilan edilmesine karşı savaşımda tamamen birlik içindedirler. Ama Akselrod'la Aleksinski'nin en koyu sövgüleri bile, sadece ve sadece parti birliğinin anlam ve önemini hiçbir biçimde anlayamadıklarını örtmekten başka bir yarar sağlamaz. Trotski'nin (Viyanalıların) önerisi, Akselrod'la Aleksinski'nin "esipsavurmaları"ndan sadece dış görünüşüyle farklıdır. Çok "dikkatle" hazırlanmıştır ve "hizipler üstü" hakkaniyeti içerdiği iddiasındadır. Ama bu önerinin kastettiği şey nedir? Şu: her şeyin suçlusu "bolşevik önderler"dir. Bu "tarih felsefesi" ile Akselrod'un ve Aleksinski'ninki aynıdır.

Viyana önerisinin ilk paragrafı şöyle diyor: "... Bütün hiziplerin ve eğilimlerin temsilcileri... [genel kurulda] verdikleri kararla, onaylanan kararları *bugünkü koşullar altında, belli kişiler, gruplar ve kurumlarla işbirliği halinde* uygulamayı kabul etmek suretiyle bilinçli olarak ve bilerek sorumluluk yüklenmişlerdir." Bu ifade, "merkez yayın organındaki çekişmelere" dokunuyor. Merkez yayın organında, genel kurulun "kararlarını uygulamaktan sorumlu olan" kim? Apaçık ortada ki merkez yayın organının çoğunluğu, yani bolşeviklerle Polonyalılar. Genel kurulun kararlarını uygulamaya koymaktan sorumlu olanlar onlar — "belli kişilerle işbirliği yaparak", yani goloscularla ve vperyodcularla işbirliği yaparak.

Genel kurulun ana kararı, partimizin en çok "serpilmiş" sorunlarıyla, genel kuruldan önce en çok tartışılan, genel kuruldan sonra ise en az tartışmalı hale gelmiş olması gereken sorunlarla ilgili bölümünde ne diyor?

Proletarya üzerindeki burjuva etkisinin, bir yandan yasadışı sosyal-demokrat partiyi reddederek, onun rolünü, önemini vb., azımsayarak; öte yandan, hem yasal olanaklardan yararlanılmasını, hem Dumada sosyal-demokrat çalışmaları reddederek, her ikisinin önemini kavramayı başaramayarak *kendini gösterdiğini* söylüyor.

Bu kararın taşıdığı anlam nedir?

Bu karar, goloscular, yasadışı partiyi reddetmeye, onu azımsamaya özdenlikle ve bir daha geri dönmeyecek biçimde bir son versinler, bunun bir sapma olduğunu itiraf etsinler, bundan kendilerini kurtarsınlar, sapmaya düşman olan bir ruhla olumlu çalışmalar yapsınlar; vperyodcular, Duma çalışmalarını ve yasal olanakları reddetmeye özdenlikle ve bir daha geri dönmeyecek biçimde son versinler; goloscularla vperyodcuların, genel kurul kararında ayrıntılarıyla tanımlanan "sapmaları" özdenlikle, tutarlı olarak ve bir daha geri dönmeyecek biçimde geri koymaları *koşuluyla*, merkez yayın organı çoğunluğu, onların "işbirliğini" kabul etsin *demek mi oluyor*?

Yoksa bu karar, (tasfiyeci ve otzovist sapmaların üstesinden gelmeye ilişkin) kararları, tasfiyeciliği savunmayı önceden olduğu gibi hatta daha sertçe *sürdüren belli* goloscularla ve otzovizmin, ültimatomculuğun vb., doğruluğunu eskisi gibi hatta daha sertçe iddia eden belli vperyodcularla "işbirliği halinde" uygulamaktan merkez yayın organının çoğunluğu sorumludur mu diyor?

Trotski'nin önerisindeki tumturaklı sözlerin ne kadar boş olduğunun görülebilmesi, bu sözlerin *gerçekte* nasıl, Akselrod'la şürekasının, Aleksinski'yle şürekasının tutumunu savunmaya hizmet ettiğinin anlaşılabilmesi için, işte bu sorunun sorulması gerekiyor.

Önerisinin daha ilk satırlarında Trotski, uzlaşmacılığın en kötü türünü bütün çıplaklığıyla ortaya koymuştur. Bu tırnak içindeki "uzlaşma", belli bir siyaset çizgisini, belli bir anlayışı, parti çalışmalarının belli bir ideolojik ya da siyasal içeriğini değil, ama "belli kişileri" konu alan sekter ve darkafalı bir uzlaşmadır.

İşte, tasfiyecilik ile otzovizm yanlılarını temizlemeyi gerektiren gerçek parti yanlısı olmakla, tasfiyecilerle otzovistlere sadakatle hizmet eden Trotski ve şürekasının "uzlaşma-

cılığı" arasındaki büyük fark buradadır. Bu uzlaşmacılık, işte bu nedenle, parti için bir musibettir; kendini parti yanlısı, hizipçilik aleyhtarı gibi görünen parlak açıklamalarla daha ustaca, daha sanatkârca ve daha belagatle örtebildikçe, parti için daha büyük tehlike olmaktadır.

İşin aslında, bize partinin hedefi olarak gösterilen şey nedir?

Bize gösterilen şey, güttükleri siyasete, çalışmalarının kapsamına, tasfiyecilikle otzovizm karşısındaki tutumlarına bakmaksızın, kendileriyle "uzlaşmamız" gereken "belli kişiler, gruplar ve kurumlar" mıdır?

Yoksa bize gösterilen şey bir parti çizgisi, tüm çalışmalarımızın ideolojik ve siyasal yöneltisi ve kapsamı, tasfiyecilikle otzovizmin girişimlerini tasfiye ödevi midir? O siyaseti uygulamayan ya da kabul etmeyen "kişilerin, grupların ve kurumların" direnmesine karşın, "kişilere, gruplara ve kurumlara" aldırmaksızın bu ödevin yerine getirilmesi midir?

Herhangi bir tür parti birliğini başarmanın koşulları ve yolları konusunda iki görüşün öne sürülmesi olanaklıdır. Bu iki görüş arasındaki farkı kavramak son derece büyük bir önem taşıyor. Çünkü bizim "birlik bunalımı"mızın gelişme sürecinde, bu görüşler, birbirine karışıp dolaşmıştır. Bu iki görüş arasına kesin çizgi çizmezsek yöneltimizi saptamamız olanaksızlaşır.

Birlik görüşlerinden biri, "belli kişilerin, grupların ve kurumlar"ın "uzlaşması"nı ön sıraya alabilir. O kişilerin, grupların, kurumların parti çalışmaları ve bu çalışmalarda güdülecek siyaset konusundaki görüşlerinin özdeşliği konusu arkadan gelir, ikincil bir sorundur. Kişi, görüş ayrılıkları üzerinde dilini tutmalı, bu ayrılıkların nedeni, anlamı, nesnel koşulları üzerinde konuşmamalıdır. Asıl iş kişilerle grupları "uzlaştırmak"tır. Eğer ortak bir siyaset üzerinde anlaşamazlarsa, o siyaset hepsince kabul edilebilir bir yolda yorumlanmalıdır. Yaşa ve yaşat. Bu darkafalı bir "uzlaşma"dır, kaçınılmaz olarak sekter bir diplomasiye yolaçar. Anlaşmazlık kaynaklarını "tıkamak", bu konular üzerinde dilini tutmak, "çekişmeleri" her ne pahasına olursa olsun "ayarlamak", çatışan eğilimleri nötrleştirmek — işte bu tür "uzlaşmacılığın" dikkatini üzerine topladığı başlıca şey budur. Yasadışı partinin, yurtdışında bir eylem üssüne gerek duyduğu koşullar-

da, bu sekter diplomasi, her türlü "uzlaşma" ve "nötrleştirme" çabasında "dürüst simsarlar" rolünü oynayan "kişilere, gruplara ve kurumlara" kapılarını açar.

Bakın, genel kuruldaki bu tür çabalardan biri hakkında, *Golos* n° 19-20'de, Martov ne diyor:

"Menşevikler, pravdacılar ve bundcular merkez yayın organının kuruluş biçimine ilişkin bir öneri ileri sürdüler. Merkez yayın organı öyle bir biçimde kurulmalıydı ki, parti ideolojisinde birbirine karşıt iki eğilim *'nötrleştirilmeliydi'*, bu eğilimlerden herhangi birine kesin bir çoğunluk sağlanmamalıydı, böylece parti yayın organı, her köklü sorunda, parti görevlilerinin çoğunluğunu birleştirebilecek bir *orta yol* bulmaya *zorlanmalıydı*."

Bilindiği gibi menşeviklerin önerisi benimsenmedi. Merkez yayın organı için *nötrleştirici* niteliğiyle aday olarak ortaya çıkan Trotski yenildi. Aynı yer için adaylığı sözkonusu olan bir bundcu (menşevikler konuşmalarında böyle bir aday önermişlerdi) oya bile konmadı.

Sözcüğün kötü anlamıyla işte bu "uzlaştırmacılar"ın oynadıkları rol budur. Viyana önerisini yazanlar bunlardır. Görüşleri, elime henüz geçen *Otkliki Bunda* n° 4'te, Yonov'un yazısında dile getirilmiştir. Gerçi, Martov'un yukarıya aldığım savında görüldüğü üzere menşevikler, partide *iki karşıt eğilimin* varlığını kabul ediyorlar ama, *kendilerinin* çoğunlukta olacağı bir merkez yayın organı kurulmasını önerme *cesaretini göstermiş değiller*. Menşevikler, *kendi* eğilimlerinin çoğunlukta olacağı bir merkez yayın organı kurulmasını önermeyi düşünmediler bile. Hatta merkez yayın organında herhangi bir eğilimin ağır basmasında ısrar etme girişiminde bile bulunmadılar (kendilerinden sadece tasfiyeciliği özdenlikle ve tutarlı bir biçimde yadsımaları istenen ve beklenen menşevikler arasında, genel kurulda herhangi bir eğilimin varolmadığı pek açıktı). Menşevikler, merkez yayın organının "nötrleştirilmesini" güven altına almaya çalıştılar ve *nötrleştirici* olarak da, ya Trotski'yi ya bir bundcuyu önerdiler. Bundcu ya da Trotski çöpçatan rolünü oynayacaktı, "belli kişileri, grupları, ya da kurumları", taraflardan birinin tasfiyeciliği yadsıyıp yadsımamasına bakmaksızın, "evlilik bağıyla birleştirme" çabasını gösterecekti.

Trotski'nin ya da Yonov'un uzlaştırmacılığının "ideolojik

temeli"ni işte bu çöpçatanlık anlayışı oluşturuyor. Birliğin başarılamadığından yakınıp gözyaşı döktükleri zaman bu *cum grano salis** kabul edilmelidir. Bu yakınma ve gözyaşları, çöpçatanlığın başarısız kaldığı anlamına yorulmalıdır. Trotski'yle Yonov'un beslediği umutların "boşa gitmesi", tasfiyecilik karşısındaki tutumlarına bakmaksızın "belli kişiler, gruplar ya da kurumlar" arasında birlik sağlama umutlarının boşa gitmesi, sadece çöpçatanların başarısız kaldığını, çöpçatanlık görüşünün yanlışlığını, boşunalığını ve rezilliğini gösterir, ama parti birliğinin başarısızlığa uğradığını göstermez.

Bu birlik konusunda bir başka görüş daha var. Uzun bir zamandan beri, kökü derinde olan bazı nesnel koşullar, (genel kurul önüne gelen ve orada kendini ortaya koyan) "bazı kişiler gruplar ve kurumlar"dan tam bağımsız olarak, Rus sosyal-demokrasisinin iki eski hizbi içinde bazı değişiklikler yaratmaya başladılar ve değişiklik yaratmayı bugün de düzenli olarak sürdürüyorlar. Bu değişiklikler, birliğin — zaman zaman, "belli kişiler, gruplar ya da kurumlar"dan bazılarının hoşlanmadığı ya da kavrayamadığı— ideolojik ve örgütsel temellerini yaratıyor. Bu nesnel koşulların kökleri, Rusya'da burjuvaca gelişmenin bugünkü döneminde, burjuva karşı-devrimi döneminde görülen özelliklerde ve otokrasinin, kendini, burjuva monarşisi örneğine uygun olarak yeniden biçimlendirme çabalarındadır. Bu nesnel koşullar, aynı zaman birimi içinde, işçi sınıfı hareketinin niteliğinde, sosyal-demokrat öncünün, özellikleri, türü ve kuruluşunda, bunun yanısıra sosyal-demokrat hareketin ideolojik ve siyasal amaçlarında, birbirine ayrılmaz bağlarla bağlı bazı değişikliklere yolaçıyor. Bu nedenle, proletarya üzerinde, burjuvazinin, tasfiyeciliğe (kendini sosyal-demokrasinin parçası görmekten hoşlanan yarı-liberalizm) ve otzovizme (kendini sosyal-demokrasinin parçası görmekten hoşlanan yarı-anarşizm) yolaçan etkisi, bir raslantı, şeytanca bir tasarım, ya da bazı bireylerin aptallığı ya da yanılgısı değildir, sözkonusu nesnel koşulların işleyişinden ve bugünkü Rusya'da tüm işçi hareketinin, "temel"den ayrılması olanaksız üstya-

* Sözcük anlamı: *bir tutam tuz ile*; buradaki deyimsel anlamı: *ciddiye alınmamalı.* —ç.

pısının kaçınılmaz sonuçlarıdır. Bu iki sapmanın sosyaldemokratik olmayan yapısının taşıdığı tehlikenin ve işçi sınıfı hareketi için zararlı oluşunun anlaşılması, değişik hiziplerin öğeleri arasında bir yaklaşıma olanak sağlıyor ve "her türlü engele karşın" parti birliğine giden yolu hazırlıyor.

Partinin bütünleşmesi bu görüş açısından ileriye doğru gerçekleşebilir. Bu ilerleme yavaş olabilir, güç olabilir, sağa-sola yalpalayabilir, kararsızlıklar geçirebilir, zaman zaman yeniden kötü yollara sapabilir, ama her ne olursa olsun bu birlik sağlanmalıdır. İşe bu görüş açısından bakınca, birleşip bütünleşme sürecinin kesenkes "belli kişiler, gruplar ve kurumlar" arasında olması gerekmez, şu ya da bu kişiye bakmaksızın, onları tabi kılarak, nesnel gelişmenin gereklerini anlamayan ya da anlamak istemeyenleri reddederek, o "belli" kişilere bağlı olmayan yeni kişileri ortaya çıkararak, değişiklikleri yaşama uygulayarak, eski hiziplerin, eğilimlerin, kanatların içinde değişiklikler ve yeni gruplaşmalar sağlayarak olması gerekir. Bu görüş açısından bakınca, birlik, ideolojik temelinden ayrılamaz, ancak ideolojik bir yakınlaşma temeli üzerinde gelişebilir. Birlik, tasfiyecilik ve otzovizm gibi sapmaların ortaya çıkması, gelişmesi ve büyümesiyle bağlantılıdır. Bu bağlantı, şu ya da bu yazınsal çatışmada ortaya konmuş şu ya da bu polemik arasındaki raslantı türünden bir bağlantı değildir, neden-sonuç bağlantısı türünden, içsel, birbirinden ayrılmaz bir bağlantıdır.

2. "İKİ CEPHEDE SAVAŞ" VE SAPMALARIN YENİLMESİ

Partimizde birliğin yapısı ve önemi konusunda temelden farklı olan iki görüş bu.

Soru şudur: Bu iki görüşten hangisi, genel kurul kararının temelini oluşturuyor? Kararı belleğinde tartıp biçen herkes görecektir ki, bu *temeli* oluşturan şey ikinci görüştür. Ama karar, bazı bölümlerinde sınırlı olarak, birinci görüş doğrultusunda bazı "değişiklikler"in de izini taşımaktadır. Ancak bu "değişiklikler", gerçi kararı *bozuyorsa da, hiçbir şekilde temelini,* ikinci görüş doğrultusunda belirlenen içeriğini *ortadan kaldırmıyor.*

Bunun böyle olduğunu göstermek için, yani sekter diplomasi ruhu doğrultusundaki "değişiklikler"in gerçekten sınır-

lı olduğunu, kararın temelini oluşturan ilkeyi ve işin özünü değiştirmediklerini ortaya koymak için, partideki durumla ilgili kararın bazı noktaları ve bölümleri üzerinde duracağım. Bu konuya, aslında, parti basınında değinilmiştir. Sondan başlıyorum.

Yonov, "eski hiziplerin önderleri"ni, birliğin kurulmasını önlemek için elden gelen her çabayı göstermekle genel kurulda da aynı yolda davranmakla suçladıktan ve bu nedenle "onların elinden her karış toprak parçasının saldırıyla alınması zorunda kalındığını" söyledikten sonra, şöyle yazıyor:

"Yoldaş Lenin, 'tehlikeli sapmaların üstesinden, sosyaldemokrat eylemleri genişletip kökleştirerek gelmeyi' istemedi. Her türlü parti eyleminin orta yerine 'iki cephede savaş' teorisini koymak için çok çaba gösterdi. Parti içindeki 'katmerli korunma durumu'na son vermeyi bile düşünmedi." (s 22, Yazı 1.)

Bu, partideki durumla ilgili kararın[49] 4. maddesinin "b" fıkrasından sözediyor. Bu kararın taslağını merkez yönetim kuruluna ben sundum. Sözkonusu fıkra, komisyon çalışmalarını tamamladıktan sonra, genel kurul tarafından değiştirildi. Değişiklik önergesini Trotski verdi. Bu önergeye karşı çıktım, ama başarı sağlayamadım. Bu fıkrada ben, belki "iki cephede savaş" dememiş olabilirim ama, her hal ve durumda o anlama gelecek sözcükler kullanmıştım. "Genişletip kökleştirerek üstesinden gelme" sözü, maddeye Trotski'nin değiştirgesiyle girdi. Bu önergeye karşı giriştiğim savaşımdan sözetmekle, Yonov yoldaşın, bana "değişiklik" konusunda, görüşümü söyleme olanağını vermiş olmasından çok memnunum.

Genel kurulda hiçbir şey, "iki cephede savaş"ın yolaçtığı ölçüde büyük —ve zaman zaman gülünesi— bir öfkeye neden olmadı. Bunun anılması bile, hem vperyodcuları, hem menşevikleri öfkelendiriyordu. Bu öfke, geçmişe bakarak kolayca açıklanabilir. *Gerçekte* bolşevikler, Ağustos 1908 ile Ocak 1910 arasında iki cephede savaşmışlardı, yani bir yandan tasfiyecilerle, bir yandan otzovistlerle savaşımını sürdürmüşlerdi. Bu öfke gülünesi bir öfkeydi. Çünkü bolşeviklere kızanlar, böyle yapmak suretiyle suçluluklarını bir kez daha kanıtlıyorlar ve tasfiyecilikle otzovizmin kınanmasına hâlâ alındıklarını gösteriyorlardı. Suçlu kişi hiçbir zaman

rahat olmaz.

Trotski'nin, iki cephede savaşın yerine "genişletip kökleştirerek üstesinden gelme" deyimini koymayı öngören önerisi, menşeviklerle vperyodcuların gönülden desteğini kazandı.

Şimdi Yonov, *Pravda*, Viyana önerisini hazırlayanlar ve *Golos Sotsiyal-Demokrata*, hepsi hepsi bu "zafer" için şenlik yapıyorlar. Ama soru orta yerde duruyor: Bu fıkradan iki cephede savaşa ilişkin sözleri çıkartmak suretiyle onlar, böyle bir savaşın gerekirliği anlayışını karardan çıkarıp atmış mı oldular? *Asla.* Çünkü kararda "sapmalar", bu sapmaların "tehlikesi" ve bu tehlikeyi "izah etme" gereği kabul ediliyor. Bu sapmaların, "proletarya üzerinde burjuva etkisinin açığa vurması" olduğu kabul ediliyor. Bütün bunların hepsi, *gerçekte* iki cephede savaşın tanınıp kabul edilmesi demektir! Kararın bir bölümünde yeralan "tatsız" bir deyim (onların dostlarından falanca ya da filanca için tatsız) değiştirildi, ama temel görüşe dokunulmadı! Sadece bir fıkranın sadece bir bölümü karıştırıldı, cıvıtıldı, laf cambazlığına boğuldu, o kadar.

Gerçekten de, sözkonusu fıkrada, çalışmanın genişletilip kökleştirilmesi suretiyle üstesinden gelmekten sözetmek, laf cambazlığından ve boş yere kaçamağa sapmaktan başka bir şey değildir, bu fıkrada açık bir görüş yoktur. Çalışma, doğal ki, her zaman genişletilip kökleştirilmelidir. Her zaman ve kesinlikle zorunlu olmayan, ancak belli bir dönemin koşullarından kaynaklanan özel "ideolojik ve siyasal ödevler"e geçmeden önce, kararın *üçüncü* maddesi, tümüyle, bu sorun üzerinde, yeni çalışmaların genişletilip kökleştirilmesi üzerinde duruyor. Kararın dördüncü maddesi bu ideolojik ve siyasal ödevlere ayrılmıştır. Madde, kapsadığı üç noktanın giriş bölümünde, bu ideolojik ve siyasal ödevlerin "sırayla ön safa çıktıklarını" belirtiyor.

Sonuç nedir? Çalışmaların genişletilip kökleştirilmesinin *de*, sırası gelince ön safa çıktığını söylemek saçmadır. Bu, sanki *bu* çalışmanın ön safta *olmadığı* tarihsel bir dönem varmış demek gibi bir şey olur. Oysa bu çalışma, her zaman için sözkonusudur.

Üstelik, sosyal-demokrat çalışmaları genişletip derinleştirerek, sapmaların üstesinden *nasıl* gelinecektir? Çalışma-

larımızı genişletip kökleştirmemiz sözkonusu olduğu zaman, bunun nasıl genişletilip derinleştirileceği sorusu, kaçınılmaz olarak ortaya çıkacaktır. Eğer tasfiyecilikle otzovizm raslantı sonucu değillerse, toplumsal koşulların yarattığı eğilimlerse, o zaman çalışmaların genişletilip kökleştirilmesinde, her seferinde, bu eğilimler kendini gösterecektir. Çalışmaları tasfiyecilik anlayışı çerçevesinde genişletip kökleştirmek olasıdır — örneğin *Naşa Zarya* ve *Vozrojdeniye*[50] tarafından yapılan budur. Aynı şeyi otzovizm anlayışıyla yapma olasılığı da vardır. Öte yandan, "üstesinden gelme" sözcüğünün gerçek anlamında, sapmaların üstesiden gelmek, kaçınılmaz olarak, bazı güçleri, zamanı ve çabayı, doğru sosyal-demokrat çalışmaları genişletip kökleştirme girişiminden saptırır, alıkoyar. Örneğin aynı Yonov, yazısının aynı sayfasında şöyle diyor:

"Genel kurul sona erdi. Genel kurula katılanlar birçok yola ayrıldı. Merkez yönetim kurulu, çalışmalarını düzenlerken, çok büyük güçlüklerin üstesinden gelmek zorundadır. Bu güçlüklerin hiç de basit olmayanlarından biri, varlıklarını, yoldaş Martov'un inatla yadsıdığı sözde [evet yoldaş Yonov sadece "sözde", gerçek değil, değil mi?] tasfiyecilerin tutum ve davranışıdır."

İşte, Trotski ile Yonov'un sözlerinin ne kadar boş olduğunu açıkça gösteren küçük —ama karakteristik— bir nokta. Mihayil'in, Yuri ve şürekasının tasfiyeci eylemlerinin üstesinden gelmek, merkez yönetim kurulunu, zamanını ve gücünü, gerçek sosyal-demokratik çalışmaları genişletmeye ve kökleştirmeye ayırmaktan alıkoydu. Mihayil, Yuri ve şürekasının tutumu böyle olmasaydı, yanlış olarak yoldaşlarımız gözüyle görmeye devam ettiğimiz kişiler arasındaki tasfiyecilik olmasaydı, sosyal-demokratik çalışmaları genişletme ve derinleştirme girişimleri daha başarıyla yürütülürdü. Çünkü o zaman, iç savaşım, partinin gücünü başka yönlere saptırmazdı. Demek oluyor ki, sosyal-demokratik çalışmaları genişletmek ve kökleştirmekten, uyarmanın, propagandanın, iktisadi savaşımın vb., gerçek sosyal-demokrat bir ruh içinde daha ileri götürülmesini anlıyorsak, o zaman, sosyal-demokratların sosyal-demokrasiden sapmalarının üstesinden gelme çabaları, bu "olumlu çalışma"dan bir şeyin eksilmesi demektir. Öyleyse, genişletme falan *yoluyla*, sapmala-

rın üstesinden gelme sözü anlamsızdır.

Gerçekte bu söz, sosyal-demokratlar arasında daha az iç çekişme olması gerektiğine ilişkin belirsiz bir özlemi, sofuca, masum bir arzuyu dile getiriyor. Bu söz, bu sofuca arzudan başka bir arzuyu yansıtıyor değil. Sözde uzlaştırmacıların, bir çeşit *göğüs geçirmesidir* bu. Ah, keşke tasfiyecilikle otzovizme karşı daha az savaşım olsaydı!

Bu "göğüs geçirme"nin siyasal önemi sıfırdır, sıfırdan bile azdır. Eğer partide, tasfiyecilerin (ve otzovistlerin) varlığını "inatla yadsımak"ta yararı olan kişiler varsa, musibeti gizleyebilmek için onlar, "uzlaştırmacılar"ın "göğüs geçirmesi"nden yararlanacaklardır. *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın yaptığı, bunun ta kendisidir. Bundan dolayıdır ki, kararlarda yeralan böyle iyi niyetli boş sözlerin şampiyonluğunu edenler ancak ve ancak *sözde "uzlaştırmacılar"*dır. Gerçekte onlar tasfiyecilerle otzovistleri suça iten kışkırtıcılardır, suç ortaklarıdır. Gerçekte sosyal-demokratik çalışmaları kökleştirmiyorlar, o çalışmalardan sapmayı güçlendiriyorlar. Musibeti geçici bir süre için gözden saklayarak ve tedaviyi bu nedenle geciktirerek, sadece derdi artırıyorlar.

Bu musibetin anlamını Yonov yoldaşa iyice anlatabilmek için, *Diskussionni Listok*, n° 1'de çıkan bir yazısını anımsatacağım kendisine. Yoldaş Yonov, çok yerinde olarak tasfiyecilikle otzovizmi, "büyüdükçe, tüm bünyedeki zararlı özleri kendine çeken, böylece bünyenin sağlığını geliştiren" zararsız bir çıbanla karşılaştırmıştı.

Evet ta kendisi. "Zararlı öğeler"i bünyeden çekip alan bu büyüme süreci iyileşmeyi sağlar. Bünyenin böylesi öğelerden arınmasını engelleyen şey, o bünye için zararlıdır. Yoldaş Yonov, yoldaş Yonov'un bu fikrini şöyle bir iyice düşünse iyi eder.

3. BİRLİK VE HİZİP DİPLOMASİSİ DEYİMLERİ

Sözü sürdürelim. *Golos*'un, genel kurulun sonuçları üzerindeki başyazısı, tasfiyecilik ve otzovizm sözcüklerinin kararlardan çıkarılması konusuna değinmemizi gerektiriyor. Bu başyazı (n° 19-20, s. 18'de) alışılmadık ve şimdiye dek eşi görülmedik bir küstahlıkla (bizim goloscularımız arasında görülen hariç) "tasfiyeci" sözcüğünün Hint kauçuğu kadar es-

nek olduğunu *"yanlış anlamanın her türlüsüne yolaçtığını"* (aynen!!), "merkez yönetim kurulunun bu nedenle, bu sözcüğü karardan çıkarmayı uygun gördüğünü" öne sürüyor.

Gerçeğin bunun tam karşıtı olduğunu *Golos*'un yazıkurulu üyeleri de bildiğine göre, merkez yönetim kurulunun o sözcüğü çıkarma kararı hakkındaki bu açıklamasına ne ad vermeli dersiniz? Yazıkurulu üyelerinden ikisi genel kuruldaydı. Sözcüğün karardan çıkarılışının "tarihi"ni biliyorlar. Öyleyse bu yazıkurulu üyelerinin kafasındaki hesap ne. Foyalarının ortaya dökülmeyeceğine mi bel bağladılar?

Kararı hazırlayan komisyonun çoğunluğu, kararda sözcüğün bırakılmasını onaylamıştı. Komisyondaki iki menşevikten biri (Martov), sözcüğün karardan çıkarılması yönünde oy kullandı. *Öteki* (ki birçok kez Plehanov'dan yana eğilim göstermiştir) *karşıydı*. Genel kurulda bütün milliyetler (2 Polonyalı + 2 bundcu + 1 Letonyalı) ve Trotski tarafından şu önerge verildi:

"Kararda gösterildiği üzere, kendisiyle savaşılması gereken eğilime 'tasfiyecilik' adını vermek işin özünde arzuya uygun olabilir. Ama menşevik yoldaşların, *bu eğilime karşı savaşım vermeyi kendilerinin de gerekli gördüklerini*, ancak kararda böyle bir deyim kullanılmasının, kendilerine karşı çıkarılmış, hizipçi nitelikte bir deyim olduğunu belirten açıklamalarını dikkate alarak, biz menşevikler, partinin birliğine karşı olan gereksiz her türlü engeli ortadan kaldırmak amacıyla, bu deyimin karardan çıkarılmasını öneriyoruz."

Böylece merkez yönetim kurulunun çoğunluğu ve onun ötesinde, hiçbir hizbe bağlı olmayan bütün öteki kişiler, tasfiyecilik sözcüğünün, işin özünde doğru olduğunu ve bu tasfiyeciliğe karşı savaşım verilmesi gerektiğini yazılı olarak belirtiyorlar. Ama *Golos*'un yazıkurulu, sözkonusu sözcüğün, işin özüne uygun düşmediği için karardan çıkarıldığını söylüyor!!

Merkez yönetim kurulunun çoğunluğu ve onun ötesinde hiçbir hizbe bağlı olmayan bütün öteki kişiler, menşeviklerin *"bu eğilime karşı savaşım verme"* vaadi karşısında, onların ısrarına (daha doğrusu ültimatomuna) boyuneğerek (çünkü menşevikler aksi halde kararın oybirliğiyle çıkmayacağını bildirmişlerdi), sözcüğün karardan çıkarılmasını kabul ettiklerini yazılı olarak belirtiyorlar. Fakat *Golos*'un ya-

zıkurulu yine de şöyle yazabiliyor: Karar "sözde tasfiyecilikle savaşımı sorununa apaçık bir yanıt" oldu. (*İbid.*, s. 18)!!

Genel kurulda, "*bize* yönelik bir sözcük kullanmayın", çünkü şimdiden sonra biz kendimiz bu eğilimle savaşacağız diye yakararak reform sözü veriyorlar, genel kuruldan sonra, *Golos*'un daha ilk sayısında, tasfiyecilikle savaşın "sözde" bir savaş olduğunu ilan ediyorlar.

Apaçık görülüyor ki, burada goloscuların tam ve kesin bir biçimde tasfiyeciliğe yönelmeleri olayıyla karşı karşıyayız. Genel kuruldan sonra olup bitenlere, neden-sonuç bağıyla bağlı bir bütün olarak bakarsak, özellikle *Naşa Zarya, Vozrojdeniye*'nin dediklerine ve Mihayil gibi, Yuri gibi, Roman ve şürekası gibi beyefendilerin dediklerine gözatarsak, bu yönelme daha kolay anlaşılır. Bu konuya daha sonra yine değineceğiz, Trotskinin taşıdığı görüşün başından sonuna ne kadar yapay olduğunu göstermeye çalışacağız. Trotski her şeyin suçunu "ahlaki ve siyasal yüklenimlere uyulmamasında" görme eğilimindedir. Oysa, apaçık görünüyor ki, bizim karşı karşıya bulunduğumuz şey "yüklenimlerin" bireysel olarak ya da topluca "yerine getirilmemesi" değildir, ahlaki ya da yasal bir hareket değildir, ama siyasal bir harekettir, adını koyalım: Rusya'da parti yanlısı olmayan yasalcıları derleyip-toparlama hareketidir.

Şimdilik biz bir başka sorun üzerinde, genel kurulun tasfiyecilik sözcüğünü karardan çıkarma hareketinin anlamı ve nedenleri üzerinde duralım. Bunu, salt, Trotski, Yonov ve ortakları gibi uzlaştırmacıların yolunu şaşırmış çabalarının sonucu olarak açıklamak yanlış olur. Burada bir başka öğe daha var. Genel kurul kararlarının önemlice bir bölümü, azınlığın çoğunluğa uyması şeklindeki alışılagelmiş ilke uyarınca değil, iki hizip arasında, öteki milliyetlerin uzlaştırdığı bolşeviklerle menşevikler arasında *anlaşmaya* varma ilkesi çerçevesinde onaylanmıştır. Yonov yoldaş, *Otkliki Bunda*'daki şu satırlarıyla, anlaşılan bu duruma anıştırmada bulunuyor: "Şimdi resmiliğe sarılan yoldaşlar, eğer son genel kurul resmî görüşü kabul etseydi, o genel kurulun nasıl sona erecek olduğunu çok iyi biliyorlar."

Bu tümcede Yonov yoldaş, üstü kapalı konuşuyor. Trotski gibi o da, düşüncelerini böyle ifade etmeyi çok fazla "taktikli", hizip-tutmaz ve özellikle parti yanlısı bir davranış ola-

rak görüyor. İşin aslında, bu, sekter diplomatların uyguladığı yöntemin aynıdır, partiye ve parti yanlısı olma davasına zarar vermekten başka bir işe yaramaz. Bu tür anıştırmalar bazı kişilere hiçbir şey söylemez, bazılarının sekter merakını kışkırtır ve daha fazla skandala, daha fazla arkadan kuyu kazmaya yolaçar. Bundan ötürü Yonov'un anıştırmaları çözülmelidir. Eğer bu sözlerle, birçok sorunda (sadece bir çoğunluk kararı değil) bir anlaşma arayan genel kurulu kastetmiyorsa, kendisini daha açık konuşmaya ve yurtdışındaki dedikoducuların kafasına bazı fikirler sokmamaya çağırırız.

Yok eğer Yonov bu sözleriyle, genel kurulda hizipler arasındaki anlaşmaya değiniyorsa, o zaman "resmiliğe sarılan yoldaşlar"ı eleştirmesi, uzlaştırmacı olduğunu iddia eden, gerçekte ise gizlice tasfiyecilere yardım edenlerin bir başka özelliğini daha, olanca açıklığıyla gözler önüne serer.

Genel kurulda birçok kararda oybirliği olması, hizipler arasındaki *anlaşmanın* ürünüdür. Bu neden gerekiyordu? Çünkü hizipler arasındaki ilişkiler, gerçekte bir bölünmeye eş nitelikteydi. Her bölünmede her zaman, kaçınılmaz olarak ortaya çıktığı üzere, tüm yapının (burada partinin) disiplini, parçanın (burada hizbin) disiplinine kurban edilmişti.

Rusya'da parti koşullarının bugün içinde bulunduğu durumda, hizipler arasında bir anlaşma sağlamaktan ötede, birliği gerçekleştirmenin başka bir yolu yoktu (bütün hizipler mi yoksa bellibaşlı hizipler mi, hiziplerin bir bölüğü mü yoksa tümü mü — bu ayrı). Uzlaşma gereği, yani çoğunluğun kabul etmediği, ama azınlığın istediği bazı noktalarda ödün verilmesi bundandır. Bu ödünlerden biri, tasfiyecilik sözcüğünün karardan çıkarılmasıydı. Genel kurul kararlarının uzlaşmacı niteliğinin özellikle apaçık olan belirtilerinden biri, bolşeviklerin, kendi *hiziplerine* ait mal ve mülkü *üçüncü* kişilere *koşullu olarak* teslim etmeleriydi. Partinin bir kanadı, mal ve mülkünü, (uluslararası sosyal-demokrat hareketten olan) üçüncü kişilere bazı koşullara bağlı olarak teslim ediyor. O paranın merkez yönetim kuruluna mı verileceğine, yoksa hizbe geri mi döndürüleceğine bu üçüncü kişiler karar verecek. Normal, parça-bölük olmayan bir parti için olanaksız görülebilecek böyle bir sözleşmenin niteliği, bolşeviklerin anlaşmayı hangi *koşullarla* kabul ettiklerini

ortaya koyar. Bolşeviklerin, merkez yayın organının n° 11'de yayınlanan açıklamaları, temel ideolojik ve siyasal koşulu, açıkça şöyle belirtiyordu: "Tasfiyecilikle otzovizmi kınayan, bu eğilimlerle savaşı, parti siyasal çizgisinin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul eden" bir kararı onaylamak. Bolşeviklerin açıklaması, bu siyasal çizgiyi tutmanın güvencelerinden birinin, merkez yayın organının kuruluş biçiminde yattığını; ayrıca menşevikler kendi hiziplerinin yayın organını ve hizip siyasetini sürdürürlerse, bu tutumun bolşeviklere "güvenç (mütevelli) kurulundaki paralarını geri isteme" hakkını vereceğini açıkça belirtiyor. Merkez yönetim kurulu, hizip merkezleriyle ilgili kararında, bolşeviklerin bu açıklamasına doğrudan doğruya değinerek bu koşulları *kabul etmiştir*.

Şimdi soru şu: Bu koşula uyulacak mı uyulmayacak mı? Bu koşullar resmî mi, değil mi? Yonov yoldaş "resmiliği" küçümseyen bir dil kullanarak, sözleşmenin temeli olan anlaşma ile (bolşeviklerin paralarını vermeleri koşulu, merkez yönetim kurulunun hizip merkezlerine ilişkin olarak oybirliğiyle aldığı kararla onaylanan koşul) birliği korumanın temeli olan sözleşmenin resmî koşullarına uyulması arasındaki esas farkı anlamadığını ortaya koyuyor.

Merkez yönetim kurulunun, hizip merkezleri hakkında oybirliğiyle aldığı karardan sonra Yonov yoldaş, şimdi "resmiliği" küçümseyerek bir yana iterse, bu, merkez yönetim kurulunun hizip merkezleri hakkındaki kararını *tümden* reddediyor demektir. Yonov yoldaşın safsatası şuna varır: Merkez yönetim kurulu kararlarının tümü, sadece önergelerin çoğunluk oyuyla onanması suretiyle değil, ama aynı zamanda, belli önemli noktalarda, çatışan taraflar arasında anlaşmaya varılması sayesinde kabul edilmiştir. Şu halde *bundan böyle* de bu kararlar resmen bağlayıcı değildir, azınlık anlaşma yapılmasını isteme hakkına sahiptir. Merkez yönetim kurulunun kararlarında bir uzlaşma öğesi bulunduğuna *göre*, anlaşma rızaya dayalı bir iş olduğu için, bu kararlar *her zaman* ihlal edilebilir!

Böylesi bir safsata, pek yufkaca peçelenmiş bir tasfiyecilik savunusu değil midir?

Gerçi Yonov'un safsataları, gülünç olmaktan öteye geçmiyor; ama merkez yönetim kurulunun (genel kurul) olabildiği ölçüde ödün verme çabası psikolojik ve siyasal yönden

haklı ve uygundu. Menşeviklerle otzovistler, bolşevik merkeze sert saldırılar yapmakta birleşmişlerdi. Bolşevik merkeze en haşin suçlamaları yöneltmekteydiler. Menşeviklerle otzovistler, bizi her şeyden önce ve her şeyin ötesinde partiye yabancılaştıran şey sadece ilkeler üzerindeki anlaşmazlık değil, ama bolşevik merkezin "kötülüğü"dür diyorlardı.*

Bu nokta çok önemli. Bizim birlik bunalımımızın, neden başka bir yolu değil de bu yolu tuttuğunu anlayacaksak, bu önemli noktanın çözümlenmesi gerekiyor. İlke olarak, tasfiyecilikle otzovizmin şampiyonluğunu yapan *kimse yoktu*. Ne bolşevikler ne vperyodcular, böyle bir tutum takınmaya *kalkışmışlardı*. Burada, marksizmin modern "eleştiricileri"nin ve gerçek marksist taktikleri "eleştirenler"in sahip oldukları özelliklerden birinin etkisi görülüyordu. Bu nokta üzerinde, yani kararsızlık, ilkesizlik, "yeni" siyasetin gizlenmesi, tasfiyecilerle otzovistlerin şaşmaz temsilcilerinin perdelenmesi üzerinde epey zaman önceki yazılarımızda (ve oportünistlere karşı yayınlanan uluslararası yazında) görüşümüzü söylemiştik. Menşevikler, biz tasfiyeci değiliz, bu bir hizipçi sözcüktür, diye haykırıyorlardı. Vperyodcular da biz otzovist değiliz, bu bir hizipçi abartmadır diye yanıt veriyorlardı. Bolşevik merkeze karşı, "cürüm eylemleri" (elkoymalar)[51] suçlaması dahil, her fırsatta, binlerce suçlama yöneltildi. *Amaç*, siyasal ilke ayrılıklarını perdelemek, bu ayrılıkları gerilere itmekti.

Buna, bolşeviklerin yanıtı şuydu: Pekâlâ beyefendiler, izin verin, merkez yönetim kurulu *bütün* suçlamalarınızı incelesin ve bu suçlamalar hakkında "yargısını ve kararını" bildirsin. Genel kurulda başka milliyetten beş sosyaldemokrat var. Herhangi bir karar, hele hele oybirliğiyle alınacaksa, onlara bağlı. Onların "yargıç"lığını kabul edin, sizin (yani menşeviklerle vperyodcular) öne sürdüğünüz suçlamaları incelesinler ve bolşevik merkeze karşı öne sürdüğünüz iddiaları sonuca bağlasınlar. Bolşevikler daha da ileri gittiler. Kararlarda, menşeviklerle vperyodcuların istediği

* Yonov'un yorumuyla karşılaştırın: "Sağa doğru 'tehlikeli sapmalar'ın, garazkâr bolşeviklerin bir uydurması olduğu ve partinin tek düşman bulunduğu, bu düşmanın hizip egemenliği kurmuş bolşevik merkez olduğu konusunda genel kurulu temin etmekte, yoldaş Martov daha az ısrarlı değildi." (Bu alıntıyı kapsayan yazıda, s. 22.)

azami uzlaşmayı kabul ettiler.

İşte böylece partideki ve konferanstaki duruma ilişkin kararlarda olabildiği ölçüde ödün verildi, bütün "suçlamalar" incelendi ve *başka milliyetten olan beş sosyal-demokratın* kararı temel olmak üzere *bolşevik merkeze yöneltilmiş bütün iddialar karşılandı.*

Parti çizgisinin, yani tasfiyeciliğe karşı çıkan çizginin muhaliflerine *yalana başvurma ve soruna ilişkin ilkelerden kaçınma fırsatı* bırakmamanın, onları bundan yoksun etmenin tek yolu buydu. Ve gerçekten de o fırsattan yoksun bırakıldılar.

Eğer şimdi Akselrod ve Martov'la şürekası "Zorunlu Ek"te ve Aleksinski'yle şürekası da vperyodcuların risalesinde, bolşevik merkeze karşı yeniden suçlamalar yöneltmeye, gammazlığa, hakarete, yalana ve üstü kapalı sözlere kayarlarsa, o zaman bu beyefendiler kendi kendilerini mahkûm ederler. Genel kurulun, onların öne sürdüğü *bütün* suçlamaları *oybirliğiyle* dinlediğini, bütün *hepsini* kararıyla reddettiğini ve suçlamaların reddedildiğini kayda geçirdiğini, bu uyuşmaz şövalyeler olsun başkaları olsun, hiç kimse yadsıyamaz. Durum bu olduğuna göre, herkes için apaçık ortada olması gereken gerçek şudur ki, bir kez daha gürültü-patırtı çıkartmaya koyulan kişiler (Akselrod, Martov, Aleksinski ve şürekası) skandal çıkartmak suretiyle ilke sorunlarını bir yana itmek isteyen siyasal şantajcılardan başkası değildir. Onlara sadece siyasal şantajcılar gözüyle bakacağız, ona göre davranacağız. Akselrod'u, Martov'u ve Aleksinski'yi, içine düştükleri bataklıkta, diledikleri kadar debelenmeye bırakacağız ve partinin tasfiyecilikle otzovizme karşı olan siyasetinin uygulanmasından başka hiçbir endişeye yer vermeyeceğiz.

Bolşeviklerin uzlaşmaları, ödün vermeleri ve birçok yönden yeterince zorlayıcı olmayan önergeleri onaylamaları, ilkelere dayalı açık bir sınır çizgisi çizilmesi yönünden gerekliydi. Bolşevikler, menşeviklerle otzovistlerin *bütün* isteklerini karşıladılar, bunlar öteki milliyetlerin* çoğunluğunca

* Anımsayalım ki, genel kurulda oy verme hakkına sahip bulunanlar, 4 menşevik, 4 bolşevik, 1 vperyodcu, 1 Letonyalı, 2 bundcu ve 2 Polonyalıydı. Yani bolşevikler, menşevikler karşısında çoğunlukta değildiler. Vperyodcular da Polonyalılarla ve Letonyalıyla bile çoğunluk olamıyordu. Karar bundculara bağlıydı.

onaylandı. Bolşevikler böylece, şantajı meslek seçenler dışında, eğilimleri ne olursa olsun bütün sosyal-demokratlar için ortada tek konu bıraktılar. Bu, partinin tasfiyecilikle otzovistliğe karşıt olan siyasetinin uygulanması işiydi. Kabulü öteki milliyetlerden gelen sosyal-demokratlara bağlı olan önerge, hiç kimseyi, hiçbir parti üyesini parti çalışmalarında pay sahibi olmaktan, bu siyasetin uygulanmasında görev almaktan alıkoymadı. Bu siyasetin uygulanmasına hiçbir engel, hiçbir dış önleyici kalmadı. Şimdi bu durumda eğer tasfiyeciler, başlarını eskisinden de belirgin biçimde kaldırırlarsa, bu, onların dış önleyici olarak öne sürdükleri engellerin hayalden, kör, skandal çıkarıcı bir kaçamaktan, sekter entrikacıların bir düzmecesinden başka bir şey olmadığını *kanıtlar.*

Sınır çizme ve bölünme işleminin asıl genel kuruldan sonra başlamasının nedeni budur. Bu ayrılma, salt en önemli ilke sorununda —partimizin tasfiyesi sorununda— kendini gösteriyor. Bu sınır çizme işinin genel kuruldan sonra başlamasından ötürü darbe yemişe dönen, incinen ve şaşıran "uzlaştırmacılar", şaşkınlıklarıyla sadece bir şeyi kanıtlamışlardır. O da, daha önce sekter diplomasinin büyüsü altında kalmış olduklarıdır. Sekter bir diplomat, Martov, Martinov, Maksimov ve ikinci vperyodcuyla, bazı koşullara bağlı bir anlaşma yapmanın, her türlü sınır çizimi işinin sonu demek olduğunu düşünmüş olabilir. Çünkü böyle bir diplomat için ilkeden sapma önemsiz bir iştir. Bunun tersine, temel tasfiyecilik ve otzovizm sorununa her şeyden daha fazla önem verenler ise, salt ilke temeli üzerinde taraflar arasında sınır çiziminin, Martov'un, Maksimov'un ve şürekasının *bütün* isteklerini karşıladıktan *sonra*, örgütlenme sorununda vb., onlara olabildiği ölçüde ödün verilmesinden *sonra* ortaya çıkmasında şaşılası hiçbir yan görmemektedirler.

Genel kuruldan bu yana partide olan şey, parti birliğinin çökmesi değil, ama partide parti ruhuyla çalışmaya gerçekten istekli ve muktedir olanların birliğe yönelmesi ve onun yanısıra, bolşevik parti blokunun, parti yanlısı menşeviklerin, öteki milliyetlerin, hizip dışı sosyal-demokratların, kendilerini partiye düşman döneklerden, yarı-liberallerden ve yarı-anarşistlerden temizlemeye başlamasıdır.*

* Bu arada bir noktayı daha belirtelim. Goloscularla vperyodcuların bolşeviklere karşı oluşturdukları blokun (jorecilerle Hervé'cilerin Gues-

4. PARTİDEKİ DURUM HAKKINDAKİ KARARIN I. MADDESİ

Genel kurul kararlarındaki eksikleri incelerken, partideki durum hakkında alınan kararın birinci maddesi üzerinde durmam gerekiyor. Gerçi bu madde, parti birliği hakkındaki görüşlerden herhangi biriyle doğrudan doğruya ilgili herhangi bir soruna değiniyor değil, ama bu birinci maddenin yorumu partide hiç de azımsanamayacak yeni anlaşmazlıklar yarattığı için, konudan bir parça ayrılmam gerekiyor.

Benim hazırladığım karar taslağında, böyle bir madde yoktu. *Proletari* yazıkurulunun öteki üyeleriyle birlikte, bu maddeye, en sert bir biçimde karşı çıktım. Bolşeviklerin bir bölüğü kendilerini en ciddi biçimde uyardığı ve bu çapraşık, bulanık noktanın yorumunun, ister-istemez bazı yanlış anlamlara yolaçabileceğini —hatta daha kötüsü— tasfiyecilere hizmet edebileceğini belirttiği halde, menşeviklerin ve Polonyalıların oyuyla madde, karara eklendi.

Söylemeye herhalde gerek yoktur, genel kurulda, bu noktaya ilişkin birçok öneriyi, boş, anlamsız ve gereksiz yinelemelerle dolu öneriler olarak eleştirdim. Temel ilkeleri belirtmeksizin, ya da bu temel ilkelerden hangisinin (genel olarak marksizm ya da marksizmin belli önerileri) neden sözkonusu olduğunu açıklamaksızın sosyal-demokrasinin taktiklerinin, temel ilkelerle her zaman aynı olduğunu söylemek; içinde bulunduğumuz dönemde savaşımın ilk ağızdaki amacını (ilk ağızdaki olası sonuçları) ya da uygulanacak özel savaşım yöntemlerini belirtmeksizin, sosyal-demokratların güttüğü taktiklerin her zaman azami sonuç sağlayacak biçimde düşünüldüğünü söylemek; yolları somut biçimde belirtmeksizin, taktiklerin, gelişmenin izleyebileceği değişik yollar için

de'cilere karşı kurdukları blokun[52] aynısı) niteliğini anlamak bakımından şu gerçeği bilmek yararlı olur sanırım. Martov "Zorunlu Ek"inde, okul komisyonu üyeliğine önem veriyor diye Plehanov'la alay ediyor. Martov ikiyüzlü davranıyor. Aynı Martov, genel kurulda, tüm menşeviklerle ve Maksimov'la birlikte, Trotski'nin de yardımıyla, X'deki otzovist okulun[53] bir *kararla* resmen partinin okulu olarak tanınması ve merkez yönetim kurulunun bu okulla *bir anlaşma yapması* için epey *savaşım verdi*. Bu parti karşıtı bloku yenmemiz çok güç oldu.

Kuşku yok ki, goloscularla, vperyodcular partiye girerlerse, bloklara katılmak da *haklarıdır*. Ama bir bloku yapan şey hak değil, ilkedir. Bu blok, partiye ve ilkeye karşı *ilkesiz bir bloktur*.

düşünülüp hazırlandığını söylemek; taktiklerimiz güçlerin biraraya yığılmasını gerçekleştirmeli ve proletaryayı hem açık savaşım için, hem de istikrarsız rejimin içindeki çelişkilerden yararlanmak için hazır hale getirmelidir türünden, herkesin bildiği apaçık gerçekleri yinelemek — işte bütün bu eksiklikler ve bozukluklar orta yerde apaçık duruyor. Bütün bunlar tüm maddeyi, gereksiz ve yararsız bir safra haline dönüştürüyor.

Ama maddede daha kötüsü de var. Maddede, genel kurulda birçok temsilcinin, sadece bolşeviklerin değil, bundculardan birinin, hatta Trotski'nin belirttiği üzere, tasfiyecilerin işine yarayacak bir boşluk var. Bu boşluk, sınıf bilincine varmış proletaryanın, "*ilk kez olarak*, sosyal-demokratik bir yığın partisi örgütleyerek, uluslararası sosyal-demokrasinin bu taktik yöntemini tutarlı, düzenli ve akıllı bir biçimde uygulama fırsatını" elde ettiği yolundaki bir tümceciktir. (*Bu* hangi yöntem? Daha önce taktiklerin temel ilkelerine değinilmişti, yönteme değil, hele hele belli bir yönteme hiç değil.)

Neden *ilk kez*? Bu maddeyi eleştirenler genel kurulda bu soruyu sordular. Eğer bu, ülkenin gelişiminde herhangi bir adım, yeni bir şey yaratır, sınai teknik düzeyde ve sınıf savaşımının açıklığa kavuşmasında daha üst bir şey ortaya çıkarır vb., anlamına ise, o zaman bir kez daha bayağılıkla yüzyüzeyiz demektir. O zaman herhangi bir dönem, şaşmaz biçimde, daha önceki döneme bakışla *ilk kez* ortaya çıkan bir şey yaratır. Ama biz, belli bir dönemi sürdürüyoruz, karşıdevrim dalgasının yükseldiği, devrimci bir kalkışmadan sonra sosyal-demokrat işçi hareketinin ve yığınların güçlerinin müthiş ölçüde azaldığı bir dönemi yaşıyoruz. Şimdi, eğer böyle bir dönemin proletaryaya *ilk kez olarak* uluslararası sosyal-demokrasinin yöntemini bilinçli, falanlı, filanlı biçimde uygulama fırsatını sağladığı söylenirse, bu sözler isteristemez tasfiyeci bir yoruma yolaçar, yani barışçıl ve yasal olduğu iddia edilen üçüncü Duma döneminin, fırtına ve gerginlik dönemine, yani devrim dönemine, proletaryanın girişti̇ği savaşımın doğrudan doğruya devrimci bir biçim kazandığı ve liberallerin "kendi kendine oluşan bir aptallık" diye yerdikleri döneme göre, salt liberal bir anlayışla yüceltilmesine yolaçar.

Aşırı ölçüde bulanık olan bu noktanın tasfiyeci bir görüş-

le yorumlanması tehlikesine özel bir dikkat çekmek için, genel kurulun o toplantısında bir dizi yazılı açıklama sundum, orada yapılan konuşmalardan bazı bölümler üzerinde ısrarla durdum. Açıklamalarımdan ikisi şöyle:

1) "Lenin'in isteği üzerine, Yoldaş T'nin (Polonyalı sosyal-demokrat) şu sözleri tutanaklara geçirildi: 'karşı-devrimle karşılaştırıldığında burada devrimin taktiklerinin küçümsendiği, kesinlikle yanlış bir yorumdur'."

2) "Lenin'in isteği üzerine, İ'nin (bu noktayı savunan bir bolşevik) yaptığı ve tartışma konusu sözlerin, karşı-devrimci yöntemlerle karşılaştırıldığı zaman devrimin ve onun yöntemlerinin önemini küçültmeyen hatta güçlendiren sözler olduğuna dair konuşmasına yoldaş Martov'un ("oldukça doğru!" şeklindeki) onayı tutanaklara geçirildi."

Her iki açıklama gösteriyor ki, gerek Polonyalı, gerek bolşevik, Martov'un da onayıyla, bu maddenin tasfiyeci bir yoruma en ufak biçimde yer vermiş olabileceğini kesinlikle yalanlamışlardır. Kuşkusuz bu iki yoldaşın maddeyi böyle yorumlamak gibi bir niyetleri yoktu.

Ama çok iyi bilinen bir gerçektir ki, uygulanan şey, yasanın nedenleri ya da yasa yapıcının niyetleri değil, yasanın kendisidir. Uyarma ve propaganda da bu maddenin anlamını, onu hazırlayanların iyi niyeti ya da genel kurulda söyledikleri sözler değil, ama sosyal-demokrasinin Rus kesimi içindeki eğilimlerle güçler arasındaki nesnel ilişkiler belirleyecektir. (Rus olmayan sosyal-demokratlar, bu bulanık maddeye sanmam ki özel bir dikkat göstersinler.)

İşte bu nedenle, kendi görüşümü ortaya koymakta acele etmemeyi, ama ilkin genel kurulda bulunmayan sosyal-demokratların ya da goloscuların tepkilerini dinlemeyi yeğ tutarak, bu maddenin basında ne türlü yorumlanacağını merakla bekledim.

"*Golos*'un, genel kuruldan sonraki ilk sayısı, bu maddenin nasıl yorumlanabileceği hususundaki tartışmamızı değerlendirmemizi sağlayacak yeterlikte malzeme sağladı.

Golos'un, genel kurulun vardığı sonuçlar hakkındaki başyazısında şu satırları okuyoruz:

"Bu sözlerle ["ilk kez", vb.] merkez yönetim kurulunun, *devrime uyarlandılar diye* bizim eski taktiklerimizi dolaylı yoldan mahkûm ettiğini söylemek istediğini düşünmek, kuş-

kusuz aklın almayacağı hayli saçma bir şey olurdu." (İtalikler yazara ait, n° 19-20, s. 18.)

Pek güzel! Yazar, tasfiyeci açıdan bir yorumu saçma ve aklın almayacağı bir şey olarak ilan ediyor. Ancak okumayı sürdürünce, aynı paragrafta şu iddiayı buluyoruz:

"Bu sözler, geçmişteki siyasal yaşamımızın, kapsadığı devrimci biçimlere karşın, göreli olarak geri kalmışlığının resmen tanınmasıdır. Bu arada belirtelim, devrimin yenilgisinin başlıca nedenlerinden biri de buydu. Bu sözler, eski taktiklerimizin aşırı ölçüde basit nitelikte olduğunun resmen kabulüdür. O taktikleri bu aşırı basitliğe, toplumsal ilişkilerin geriliği mahkûm etmiştir. Son olarak bu sözler, gelecekte siyasal durum ne olursa olsun, hareket içinde, kapalı yasadışı çevrelerin diktatörlüğüne ve o çevrelerle bağlantılı olan siyasete dönülmesinin, kesinlikle geri atılmış bir adım olacağının resmen kabulüdür."

Âlâ, değil mi?

İnsan bu "mücevher" dizisinin neresinden başlayacağını bilemiyor.

Ben, üç kez atıfta bulunulan "resmen tanıma"yla başlayacağım. Düşünün, geçmişin, devrimin ve burjuva partilerinin rolünün vb., şu ya da bu kararda, resmî bir değerlendirmeye konu olmasıyla aynı *Golos* ne kadar alay etmişti! İşte, "resmî"liğe karşı yükseltilen feryadın özdenliğine ilişkin bir örnek: Goloscular partinin *açık* bir kararından hoşlanmadıkları zaman, o kararın örgün "bilimsel" sorunları "resmen" kararlaştırma iddiasını horgörür, gülerler, vesaire vesaire... Oportünistlere karşı alınan Dresden kararını *Sozialistische Monatshefte*'nin, ya da günümüzde, Amsterdam kararını Belçikalı bakanlık sosyalistlerinin (ministerialistlerin)[54] alaya alması gibi. Ama bir goloscu, tasfiyecilik doğrultusunda bir boşluk yakaladığını düşünür düşünmez, bunun "resmen tanındığı"na *dair üstüste üç kez* andiçer.

Ve bir goloscu bir şey için andiçiyorsa, kesinlikle inanabilirsiniz ki, doğrudan kaçınıyordur. Gerçekten de bu maddenin *yorumunun tartışmalı niteliği*, merkez yönetim kurulunda özel bir görüşmeye konu olduğuna göre, o yazıyı yazan yazarın, *kendi* yorumunun "resmen kabul edildiğini" söylemesi, üstelik saçmadır. Dahası var, *resmen tutanaklara geçirilen* açıklamalar —evet, evet işte gerçekten "resmî" olan bir

şey— Polonyalıyla bolşeviğin *sözlerinden alıntıları içeren açıklamalar* açıkça gösteriyor ki, onlar *Golos*'un yorumunu hiçbir zaman doğru bir yorum olarak kabul etmemişlerdir. Yazarımız, resmî tanımadan sözederek sadece kendini küçük düşürmektedir.

"İlk kez olarak" deyişi, "geçmişin göreli geriliği"nin kabulü demektir. Bununla, neden salt siyasal yaşamın kastedildiği, ama toplumsal gelişmenin öteki yönlerinin kastedilmediği konusu bir yana, bu nokta bu haliyle kalsaydı, üzerinde durmayabilirdik. Ama buna "devrimci biçimlere karşın" deyişini eklemek, vehistlerin[55] katır kulağına ihtiyatsızca yapışıp tutunmaktan başka bir şey değildir. Bu yazıyı okuyan yüz liberalden en az doksanının goloscuyu kucaklayıp öpeceğine, yüz işçininse en az doksanının oportünistlere arkasını döneceğine dair rahatça bahse tutuşabilirsiniz. Ve "bu arada", "devrimin yenilgisinin nedenleri" hakkındaki eklenti de tasfiyeci Pentateuch'un[56] yazarlarını bütün bütün ele veriyor: Bulanık bir kararı perde gibi kullanarak, kendi liberal görüşlerini, devrimde proletaryanın rolüne sızdırmak istiyorlar. "Eski taktiklerimizin basit niteliği"nden ve hatta —buna dikkat edin— "*aşırı ölçüde* basit niteliğinden" sözetmeleri bundandır. Gördüğünüz gibi, taktiklerimizin "aşırı ölçüde" basit niteliğini, "uluslararası sosyal-demokrasinin yöntemini [bir yığın partisinde] tutarlı, düzenli ve akıllı bir biçimde 'ilk kez olarak' uygulama" tümceciğini izliyor.* Açık bir savaşım döneminin taktikleri; göreli bir basın özgürlüğünün, yığın sendikalarının, devrimci partilerin katıldığı seçimlerin, halk arasında evrensel heyecanın, hükümet siyasetinde hızlı dalgalanmaların varolduğu, hükümet üzerinde bazı önemli zaferler kazanıldığı bir dönemin taktikleri, 1909-1910 yıllarının basit olmayan taktikleriyle karşılaştırıldığı zaman, anlaşılan *aşırı ölçüde* basitti. Böyle bir yorum yapabilmek için, insan, din değiştirme bakımından kim bilir ne kadar zengin, olayları sosyal-

* Merkez yönetim kurulunun kararını An yoldaş da aynı anlayışla yorumluyor (*Diskussionni Listok*'un son sayısında çıkan "Kafkasya Mektubu Hakkında" başlıklı yazısına bakınız). An yoldaş, her ne kadar bu mektubu "hiciv" diye niteliyorsa da, *Kafkasya Mektubu*'nun yazarı K. St.'nin en sert suçlamalarını da doğruluyor. An yoldaşın, birçok bakımdan garip olan yazısına yeniden döneceğiz.

demokrat açıdan kavramak için de kim bilir ne kadar yoksul olmalı!

Hepsi bir yana, "ilk kez olarak" deyişinden, "kapalı yasadışı çevrelerin diktatörlüğü [!!]"nü kınamayı çıkarabilmek, paha biçilmez bir şey. Görüyor musunuz siz, 1905-1907'nin "aşırı ölçüde basit" taktikleri döneminde, işçilerin partisinin önderliği, 1909-1910'a bakışla, daha çok "diktatörce"ymiş, bu diktatörlük, bugüne göre daha "kapalı" olan "yeraltı" örgütlerinden, daha doğrusu "çevrelerden" çıkmış. Bu gülünesi derin düşüncelere bir parça doğru görünüm katabilmek için, insanın, devrim sırasında oportünistlerle kadetlerin kendilerini işçiler arasında "kapalı bir çevre" olarak gördüklerini anımsaması ve şimdi *yasalcılık savaşımında* (gülmeyin!) "kapalı" olmadıklarını (Milyukov bizden yana), bir "çevre" meydana getirmediklerini (açıkça çıkarılan dönek yayınlar var), "yeraltı" örgütü olmadıklarını falan görmesi gerekir.

Bir yığın sosyal-demokrat partisi olarak örgütlenen proletarya, kendilerini proletaryanın önderi görmek isteyen kişiler arasında, *ilk kez*, liberal dönekliğe doğru böylesine *düzenli ve şaşmaz* bir üşüşme görüyor.

"İlk kez"le ilgili olarak ünlü maddenin böyle yorumlanmasından alınan bu dersi, *kendi* maddelerinin tasfiyeci bir görüşle yorumlanmasının kesinlikle yanlış olacağını resmen ilan eden Polonyalı yoldaşla bolşevik yoldaş,* istesinler ya da istemesinler, hesaba katmak zorunda olacaklardır.

Diskussionni Listok, n° 1 ve 2'de yayınlandı
6 (19) Mart ve 25 Mayıs
(7 Haziran) 1910

* Bu yoldaşlar genel kurulda 1. maddenin, sınıfsal farklılaşmanın büyüyüşünü, yani işçi yığınlarının sosyalist bilincinin gelişmesini ve onun karşısında burjuva tepkisinin güçlenişini kastettiğini söylediler, maddeyi böyle yorumladılar. Kuşkusuz bu görüşler doğrudur, ancak bunlar 1. maddeyle ilgili önerilerde *ifade edilmemiştir* (ve ifade edilenler de *bunlar değildir.*)

RABOÇAYA GAZETA'NIN[57] YAYIN HAYATINA GİRİŞİ HAKKINDA AÇIKLAMA

RUSYA'DAKİ işçi hareketinin ve Sosyal-Demokrat Partinin içine düştüğü derin bunalım henüz sürüyor. Parti örgütlerinin parçalanması, aydınların o örgütlerden, neredeyse evrensel ölçüye varan yığınsal göçü, bağlılığını sürdüren sosyal-demokratlar arasındaki karışıklık ve yalpalama, ileri proletaryanın oldukça geniş bir bölümünde görülen gevşeklik ve işi oluruna bırakma — işte bugünkü durumun belirgin özellikleri bunlar. Sosyal-demokratlar arasında yüreksizlerin, zayıf inançlıların, sürüp giden karışıklık sırasında kendi dayanaklarını bulma ve partiyi, RSDİP'ni devrimci amaçları ve gelenekleriyle ayakları üzerinde kaldırıp güçlendirme umudunu yitirmeye yatkın olanların, bir yanda durmaya, sadece "kültürel" çalışmayla falan yetinen dar, küçük çevrelerine çekilmeye yatkınlık gösterenlerin sayısı hiç de az değil.

Bunalım sürüyor, ancak sonu açıkça görüş alanı içinde. Parti çıkış yolunu göstermiş ve bu yolu deneyden geçirmiş bulunuyor. Karışıklık ve yalpalama, belli eğilimlerle hizipler toplaştırılmış durumda. Parti bu eğilim ve hizipleri açık, kesin bir değerlendirmeden geçirmiş bulunuyor. Bu arada partiye karşıt olan eğilimlerin kesin biçim alması ve onların da açık bir değerlendirmesinin yapılması işi, karışıklık ve duraksamadan yarı yarıya sıyrılmış bulunuyor.

Umutsuzluğa ve düş kırıklığına kapılmamak için, bunalım kaynaklarının derinliğini iyice bilmek gerekiyor. İnsan, üzerinden atlayıverip bunalımdan kurtulamaz, ancak o bunalıma karşı kararlı bir savaş vererek ayakta kalabilir. Çünkü bu bunalım bir raslantının ürünü değildir, Rusya'daki *iktisadi* ve siyasal gelişmenin *özel* aşamasının ürünüdür. Otokrasi, eskisi gibi hüküm sürüyor. Zora başvurulması, eskisinden daha da acımasızcadır. Otokrasi daha da güçlü. İktisadi baskı daha da utanmaz. Ancak, otokrasi *salt* eski yöntemlerle ayakta kalmayı artık bekleyemez. Yeni bir girişime *zorlanmıştır*. Bu girişim, kara-yüz feodal toprakbeyleri ve oktobrist sermaye sahipleriyle açık bir ittifaktır, Dumada ve Duma aracılığıyla yapılan bir ittifaktır. Düşünebilen herkes için bu girişimin umutsuzluğu ve yeni bir devrimci bunalımın gelişmekte olduğu apaçık ortadadır. Ama bu devrimci bunalım, yepyeni bir ortamda oluşuyor. O ortamda sınıfları ve partileri belirleyen şey, 1905 devrimi öncesine bakışla, ölçülemeyecek büyüklükte bir bilinçlenme, dayanışma ve örgütlenmedir. Rus liberalizmi, hayırseverce emellerin olgunlaşmamış, kolay kırılır, hayalci, iyi niyetli muhalefetinden, burjuva aydınlarının, güçlü, parlamento disiplinli partisi haline dönüşmüştür. Bu burjuva aydınlar, sosyalist proletaryanın ve onun yanısıra, feodal toprakbeyleriyle olan hesabın, köylü yığınları tarafından devrimci bir yolla kapatılmasının bilinçli düşmanıdırlar. Monarşiden ödün dilenmek, onu devrimle (liberallerin kendileri için de nefret edilesi, ürkütücü bir şey) tehdit etmek, kurtuluş savaşımına sürekli olarak ihanet etmek, ve düşmanın tarafına geçmek — işte liberal, Anayasacı-Demokrat Partinin, sınıfsal yapısı nedeniyle kaçınılmaz olan kaderi budur. Rus köylüsü, proletarya tarafından başlatılacak bir yığınsal devrimci savaşımdaki kapasitesini olduğu kadar, liberallerle sosyal-demokratlar arasında

durmadan yalpalama kapasitesinde olduğunu da göstermiştir. Rus işçi sınıfı, sonuna kadar devrimci olan tek sınıfın, ve özgürlük savaşımı için, hatta burjuva özgürlüğü savaşımı için tek önderin kendisi olduğunu ortaya koymuştur. Şimdi, büyük özgürlük savaşımını sürdürme görevi, çalışan ve sömürülen yığınları yanına alan proletaryanın devrimci savaşımıyla gerçekleştirilebilir. Yeni bir ortamda, daha bilinçli ve birleşmiş düşmanlar arasında eyleme geçen işçi sınıfı, kendi partisini, RSDİP'ni yeniden biçimlendirmelidir. Parti, aydınlar tabakasından gelme önderlerin yerine, işçiler arasından gelme önderleri öne çıkarıyor. Sosyal-demokrat partide yeni tür bir işçi üye doğuyor, partinin bütün eylemlerini bağımsız bir biçimde sürdürüyor. Daha önceki üye türüyle karşılaştırıldığı zaman bu yeni tür üye, yığınları biraraya getirmekte, birleştirmekte ve örgütlemekte, eskisine bakışla on kat, yüz kat güçlüdür.

Biz *Raboçaya Gazeta*'mızda herkesten önce işte bu yeni tür işçiye sesleniyoruz. Bu işçi, kendisiyle çocuk diliyle konuşulmasını ya da lapayla beslenmesini gerektirecek dönemi çoktan aşmış bulunuyor. Onun bilmeyi istediği şey partinin siyasal amaçlarıdır, nasıl kurulduğudur, parti-içi savaşımdır. Parti hakkındaki çıplak gerçeklerden yılmamaktır, kendini verdiği şey, partiyi güçlendirme, yeniden canlandırma, yeniden kurmadır. Genel olarak, devrimci sözler ve *Vperyod*'daki ya da Trotski'nin *Pravda*'sındaki yazılarda gördüğü, üstü şekerli uzlaştırmacı yanaşmalar ona yardım etmiyor, tam tersine zarar veriyor. O, bu yazıların hiçbirinde, partinin siyaseti ya da durumu hakkında açık, kesin, dolambaçsız bir açıklama bulamıyor.

Parti güç durumda. En büyük güçlük, partinin müthiş ölçüde zayıflamasından, örgütlerinin neredeyse tümden çökmüş olmasından, ya da parti-içi hizip savaşımının keskinleşmesinden ileri geliyor değil. En büyük güçlük, sosyal-demokrat işçilerin ileri kesiminin, bu savaşımın anlam ve yapısını yeterince açıklıkla kavramamış olmasından, bu savaşımı başarıyla yürütmek için toparlanmamış olmasından, RSDİP'ni karışıklıktan, çöküntüden ve sağa-sola yalpalamaktan kurtarıp sağlam bir yola sokma çabasına önderlik eden *parti çekirdeğini* yaratmak, desteklemek ve pekiştirmek üzere yeter bağımsızlık ve güçle müdahale etmemesin-

den ileri geliyor.

1908 Aralık ayı konferansının kararları bu yolu tam olarak göstermiştir. 1910'da merkez yönetim kurulunun genel kurul toplantılarında alınan kararlar bu yolu daha da geliştirmiştir. Partinin çekirdeği, (otzovizmle burjuva felsefesine karşıt olan) gerçek bolşeviklerle (tasfiyeciliğe karşı olan) parti yanlısı menşeviklerin birliğini içeriyor. Bugünkü durumda RSDİP'nin temel görevlerini, sırf resmen öyledir diye değil, bu birlik *yürütüyor*.

İşçilere, bu birliğin sadece hizip savaşımını yoğunlaştırıp sertleştirdiği, tasfiyecilikle ve otzovizmle savaş "yerine" tasfiyecilere ve otzovistlere karşı bir hizip savaşımı yürütüldüğü söyleniyor. Bu sadece laf cambazlığıdır, çocukça konuşmadır. Böyle diyenler işçinin yetişkin bir insan değil, bir çocuk olduğunu düşünüyorlar. Partinin zayıflığı, örgütlerinin çöküntüde olması ve yurtdışında bir üssün gerekmesi karşısında, yurtdışında her eğilimin, partiden gerçekten bağımsız bir hizip haline gelmesi gerçi tatsız bir gerçektir, ama *kendi* partisini, *kesin*, kusursuz ve açık bir parti çizgisi temeli üzerinde yeniden kurmak durumunda olan sosyal-demokrat işçiden bu gerçeği saklamak gülünçtür (ya da suçtur). Hiç kuşku yok, bugün aramızdaki hizip savaşımı, hiç arzulanmayan *biçimler* almıştır. Ama asıl bu savaşımın *biçimlerini* yeni bir kılığa sokabilmek için, ileri işçi, bu hoş olmayan savaşımın hoş olmayan biçimlerini yeni bir kılığa sokmak gibi hoş olmayan sanatsever için, (partide konuk olan sanatsever için hoş olmayan) bir ödevi burnunu havaya kaldırarak horgörmemeli ya da bir sözle geçiştirmemelidir. O ileri işçi, bu savaşımın anlamını ve özünü *anlamalı*, ve bölgesel çalışmaları öyle bir yolda *düzenlemelidir* ki, sosyalist propaganda, siyasal uyarma, sendika hareketi, kooperatif çalışmaları vb., vb. gibi *her* sorunda, sosyal-demokrasinin nerede bittiğini, nerede sosyal-demokrasiden liberal tasfiyeciliğe ya da yarıanarşist otzovizme, ültimatomculuğa vb., sapıldığını belirleyecek *sınırlar* konmalıdır. İleri işçi, *parti işlerini*, bu sınırlarla belirlenen doğru bir çizgi üzerinde *yürütmelidir*. Çağdaş Rus yaşamındaki en önemli *somut* sorunlardan herbiri için böyle sınırlar belirtilmesinde işçilere yardım etmeyi *Raboçaya Gazeta*'nın ana görevlerinden biri sayıyoruz.

İşçilere deniyor ki, merkez yönetim kurulunun Ocak

1910'da yapılan genel kurul toplantısında gösterilen birliği sağlama çabası, birliği "bozan" parti-içi hizip savaşımının umutsuzluğunu ve kısırlığını ortaya koydu. Böyle konuşanlar ya hiçbir şeyden habersiz olanlardır ya düşünce yoksunudurlar, ya da iyi yankı yapan ama hiçbir anlam taşımayan sözlerle gerçek amaçlarını *gizlemektedirler*. Genel kurul, sadece gerçekle yüz yüze gelmekten korkan ve kendilerini düşlerle avutanları "düş kırıklığına uğrattı". Gerçi genel kurulda "uzlaştırma türlüsü" zaman zaman çok büyük boyutlara vardıysa da, sonuç, kesinlikle, birliğin mümkün ve zorunlu olduğuydu. Eğer tasfiyecilikle ve otzovizmle savaş önerisini, tasfiyecilerle otzovistler *imzaladılarsa* ve ertesi gün, geçmişe daha da büyük bir "şevkle" sarıldılarsa, bunun kanıtladığı bir şey vardır, o da partinin, parti-dışı öğelere dayanmasının ne kadar olanaksız olduğudur. Bu sadece, o öğelerin ne nitelikte olduğunu göstermiştir. Parti rızaya dayalı bir gönüllü örgütüdür. Hiç değilse belli bir bilinçle ortak bir parti siyaseti gütmeyi isteyen ve bunu yapabilen ya da (fikirleri ve eğilimleriyle) *ortak* bir parti siyaseti gütmekte *yarar* bulan kişiler birleşirse birlik mümkün ve yararlı olabilir. Ancak birlik, böyle bir siyaseti karıştırıcı, o siyaset bilincini bulanıklaştırıcı olduğu zaman, partiyi kesinlikle parti karşıtı yöne çekenleri kurgusal bir bağla bağlamaya çalıştığı zaman hem olanaksız, hem zararlıdır. Bolşevizmle menşevizmin *ana* grupları arasında, genel kurul tarafından birlik sağlanmış ve genel kurul tarafından değilse bile, o sayede pekiştirilmiştir.

Kendisine çocuk gibi davranılmasını istemeyen bir işçi, bolşeviklikle menşeviklik, nasıl kökü derinlerde olan, ortaya çıkışı hiç de bir raslantı olarak görülemeyecek eğilimlerse, tasfiyecilikle otzovizmin de onlar kadar, kökü derinlerde bulunan ve ortaya çıkışı bir raslantı sayılamayacak eğilimler olduğunu kolayca anlayacaktır. Bolşeviklikle menşeviklik arasındaki ayrılığın "aydınlar" arasındaki çekişmelerden ileri geldiğini, ancak ve ancak "işçiler için" peri masalı düzenler söyleyebilir. Rus devriminin tarihinde, Rusya'daki yığınsal işçi hareketinin ilk yıllarında (birçok bakımdan bu ilk yıllar en önemli yıllardır) izlerini bırakmış olan bu iki eğilimi yaratan şey, Rusya'nın, iktisadi ve siyasal yönden, feodal bir ülke olmaktan burjuva bir ülke olmaya dönük gelişmesi-

dir. Bu iki eğilimi yaratan şey, değişik burjuva sınıfların proletarya üzerinde bıraktığı etkidir, ya da daha doğru bir deyişle, içinde proletaryanın harekete geçtiği burjuvazinin değişik katlarının durumudur. Bundan çıkan sonuç şu ki, devrim sırasında işçi sınıfının tarihsel açıdan önemli, özgür, yığınsal, alabildiğine yaygın, alabildiğine açık eylemleri döneminde biçimlenen bu iki eğilimden birini ya da ötekini yıkarak Rusya'da sosyal-demokratik birlik sağlanamaz. Ancak şu da kesindir ki, bu iki eğilim arasında gerçek bir yaklaşmanın temelleri, birlik hakkında, hiziplerin ortadan kaldırılması vb., hakkında söylenmiş ve söylenecek iyi niyetli sözlerle sağlanamaz, ancak ve ancak hiziplerin iç gelişmesiyle sağlanabilir. 1909 ilkyarısında biz bolşeviklerin otzovizmi kesinlikle "gömmemiz"[58] ve bu arada Plehanov'un önderlik ettiği parti yanlısı menşeviklerin, tasfiyeciliğe karşı hiç de daha az kararlı olmayan bir savaşıma girişmeleri sayesinde işçi sınıfı partisi, sözkonusu türden bir yaklaşıma tanık olmuştur. Hiç kuşku yok ki, *bu iki* hizbe bağlı, sınıf bilincine ermiş işçilerin ezici çoğunluğu, otzovizmle tasfiyeciliğe karşıt olanların yanında yeralmaktadır. Bu nedenle, bu temeldeki parti-içi çekişme, zaman zaman güç hatta tatsızlığa varan çekişme, ne kadar sert olursa olsun, bu olgunun *biçimine* ilişkin *özünü* unutmamalıyız. Bu savaşımın (ki partinin bugünkü durumunda kaçınılmaz olarak hizipler arası savaşım biçimini almıştır) altında yatan şeyin, sınıf bilincine ermiş sosyal-demokratik işçilerin temel parti çekirdeğinin *pekiştirilmesi* süreci olduğunu göremeyen kişi, ağaçlardan ötürü ormanı göremeyen bir kişi gibidir.

Biz bolşeviklerin, (Plehanov'un önderliğindeki) parti yanlısı menşeviklerin desteğini sağlayarak kurduğumuz *Raboçaya Gazeta*'nın hizmet edeceği amaçlardan biri de gerçek sosyal-demokrat bir çekirdeğin sözkonusu doğrultuda pekiştirilmesi amacıdır. Gazete, zorunlu olarak bir hizip yayını, bolşeviklerin bir hizip girişimi olarak çıkıyor. Bu noktada da belki bazı kişiler yine ağaçlardan ötürü ormanı göremeyebilirler ve bir kez daha "*geriye*", hizipçiliğe dönülmekte olduğu feryadını koparabilirler. Gelişmekte olan ve gerçekten önemli, esaslı gördüğümüz parti birliğinin yapısı ve anlamı konusundaki görüşlerimizi, ayrıntılarıyla ortaya koyarak, *aslında* sadece birlik sorununu *karmakarışık* hale getirmekten ve

belli hizipçi amaçları *gizlemekten* başka bir anlamı olmayan bu tür itirazların ne kadar değer taşıdığını esasen gözler önüne sermiş bulunuyoruz. Başlıca amacımız, partinin durumunu ve amaçlarını, işçilerin başından sonuna kadar açıkça anlamalarına, *Raboçaya Gazeta*nın yardım etmesidir.

Raboçaya Gazeta'yı yayın hayatına sokarken, hem partimiz merkez yönetim kurulunun hem yerel örgütlerin ve onların yanısıra, bugün için partiden uzak kalmış olan, sınıf bilincindeki işçilerin bağlı oldukları tek tek grupların yardımına güveniyoruz. Merkez yönetim kurulunun, son birkaç aydan beri, Rusya'daki çalışmalarını *doğru-dürüst* düzenlemeyi başaramadığını, ancak bu başarısızlığın, bolşeviklerle parti yanlısı menşeviklerden başka *hiçbir yerden* yardım *görmemesinden*, hatta sık sık öteki hiziplerin muhalefetiyle karşılaşmasından ileri geldiğini bilerek, merkez yönetim kurulunun yardımına güveniyoruz. Merkez yönetim kurulunun yaşamındaki bu sıkıntılı dönem geçecek. Bunun bir an önce olması için, merkez yönetim kurulunun yeniden kurulmasını, gücünü toparlamasını vb., "beklememeliyiz", ama tek tek grupların ve yerel örgütlerin girişimiyle, *bir an önce*, —ilkin çok mütevazı bir düzeyde olsa bile— partiyi güçlendirme ve merkez yönetim kurulunun da başlıca uğraşlarından biri olan *gerçek* bir parti birliğini sağlama çalışmalarına başlamalıyız. Bundan başka, yerel örgütlerle tek tek işçi örgütlerinin yardımına güveniyoruz. Çünkü, ancak onların gazeteyle ilgili etkin çalışmaları, destekleri, tepkileri, yazıları, sağladıkları malzeme, bilgi ve yorumlar *Raboçaya Gazeta*'yı sağlam bir temel üzerine oturtabilir ve sürekliliğini güven altına alabilir.

1910 Ekiminde yazıldı
İlk kez 5 Mayıs 1937'de,
Pravda gazetesi,
n° 122'de yayınlandı

PARTİ YANLISI TÜM SOSYAL-DEMOKRATLARA AÇIK MEKTUP

MERKEZ yönetim kurulunun 1910 Ocak ayında yaptığı genel kurul toplantısında, bolşevik hizbin temsilcileri olarak bizler, kendi hizbimizi dağıttık, hizbin parasıyla mal ve mülkünü, uluslararası sosyal-demokrat hareketin çok iyi tanınan üç önderine aktardık. Bu aktarma ve onun yanısıra hizbin dağıtılması, bazı *koşullara* bağlı olarak atılmış bir adımdı. Bu adımları atmak için öne sürdüğümüz koşullar, genel kurulda yaptığımız açıklamada belirtilmişti. Açıklamayı genel kurul onayladı ve merkez yayın organının, genel kuruldan sonraki ilk sayısında yayınladı.

Kısaca belirtmek gerekirse, bu koşullar, öteki hiziplerin (her şeyden önce de goloscular hizbinin, yani *Golos Sotsiyal-Demokrata*'yı yayınlayan ve destekleyen menşeviklerin) görevlerini *sadakatle*, yani özdenlikle ve tam olarak yerine getirmeleriydi. Koşul olarak öne sürdüğümüz bu görevler şun-

lardı: 1° genel kurulun oybirliğiyle onayladığı bir önergede proletarya üzerinde görülen bir burjuva etkisi olarak ilan edilen tasfiyecilik ve otzovizmle savaş, ve 2° kendi hiziplerini dağıtmak.

Bir *yıllık* bir deneyimden, bir yıllık bir beklemeden sonra, bugün artık, goloscuların ve vperyodcuların bu koşullardan hiçbirini *yerine getirmemiş* oldukları inancına varmış bulunuyoruz.

Bizim açımızdan böyle bir inanca varmanın sonucu ilkin *Raboçaya Gazeta*'nın yayınlanması, ikincisi de paranın, mal ve mülkün geri verilmesi hakkındaki açıklamamızdır. Bu açıklamayı 5 Aralık 1910 tarihinde merkez yönetim kuruluna sunduk.

Bu açıklamayı izleyen olaylar, biçim ve öz olarak şöyle. Malımızı-mülkümüzü ve haklarımızı, partinin ve birliğin yeniden canlandırılması için yapılan tasfiyecilik karşıtı ve otzovizm karşıtı çalışmaları desteklemek üzere, bazı *koşullar* altında bırakmıştık. Goloscularla vperyodcuların, kabul ettikleri koşulları ihlal etmeleri, anlaşmamızı ihlal niteliğindedir. Bu durumda, tasfiyecilerle otzovistlerin ihlal ettiği bu anlaşmayı ortadan kaldırarak, *daha önce* olduğu gibi, partinin ve parti birliğinin yeniden canlandırılması ve tasfiyecilikle otzovizme karşıt bir siyasetin uygulanması için çalışacağız. Ancak bu görevi, genel kurulda, parti merkezlerine katılmalarına (verdikleri söze inanılarak) izin verilen *o müttefikler olmaksızın* yürütmeliyiz. Genel olarak kabul edildiği ve genel kurulla öteki parti toplantılarında, konferanslarında vb., ulusal örgütlerin temsilcileri tarafından birçok kez belirtildiği üzere, parti işlerinde *en büyük sorumluluğu* taşıyan hizip, bizim bolşevik hizbimiz olduğuna göre, partideki durum ve attığımız adımların anlamı hakkındaki görüşlerimizi özdenlikle ortaya koymayı görev sayıyoruz.

1910 Ocağında yapılan genel kurul toplantısı, partimizin tarihinde çok büyük bir önem taşıyor. Genel kurul, tasfiyecilikle otzovizmin, proletarya üzerindeki burjuva etkilerinin açığa vurınuş belirtileri olduğunu saptayarak, 1908 Aralık kararlarını *daha da geliştirdi* ve karşı-devrim dönemi için,

partinin *taktik çizgisini* çizdi. Bundan başka, genel kurul, partideki hiziplere bir son verme sorununu —yani Sosyal-Demokrat İşçi Partisinde *gerçek* birliği sağlama zorunluluğunu— partinin, yaşadığımız tarihsel dönemdeki ideolojik ve siyasal amaçlarının biçimlendirilmesiyle *ilişkilendirdi.*

1910 Ocak genel kurulunun gerçekleştirdiği bu iki noktanın *tarihsel* bir anlam ve önemi olduğuna; sonuçlarının, olaylara yüzeyden bakanlara göründüğünden çok daha önemli, çok daha yaşamsal, çok daha ömürlü olduğuna inanıyoruz.

Ancak bu sonuçlar, karmakarışık *laf cambazlığından* ötürü büyük ölçüde çarpıtılmıştır. Sosyal-demokrasi ruhu için, *laf cambazlığından* daha düşmanca ve zararlı hiçbir şey yoktur. "Uzlaştırmacı" *laf cambazlığı* da insanları yanlış yola sürükleme bakımından, tasfiyeci ve otzovist laf cambazlığından daha az zararlı, ya da daha az sorumlu değildir. Bu "uzlaştırmacı" laf cambazlığı sorunun *özünü* gözlerden saklar; partide güçlerin gerçek eğilimleri ve gerçek ilişkileri fikrinin yerine bazı emeller ve iyi niyetler koyar; bugün için birlik istemeyen ya da birliğe yanaşamayacak olan kişilerle gönülsüz bir birlik sağlama çabası göstererek, gerçekte birleşebilecek olan ve birleşmesi gerekenler arasındaki *yakınlaşmayı* engeller.

Ocak genel kurulundan bu yana geçen bir yıl içinde, bu laf cambazlığı kendini tüketmiş, meyvelerinin ne olduğunu göstermiştir. Şimdi eğer, "uzlaştırmacı" laf cambazları olayıyla kazanılan acı deneyimden, parti, "uzlaştırma" ve hiziplerin ortadan kaldırılması konusunda nasıl *davranmaması* gerektiğine ilişkin ders alabilirse, genel kuruldan bu yana geçen bu bir yıl boşa gitmemiş olacaktır.

Laf cambazlığı öyle bir noktaya varmıştır ki, hiziplerin dağıtılması hakkında "söz" almak, merkez kurumlarını birbiriyle en uyuşmasız (*heterogeneous*) öğelerden kurmak, birbirine karşıt olan öğeleri "dengelemek", hizipleri ortadan kaldırma yolunda atılmış önemli bir adım diye gösterilmiştir.

Bir yıllık deneyim, laf cambazlarınca uygulanan yöntemin tam bir başarısızlık örneği olduğunu ortaya koymuştur. Zaten başka türlü olması da beklenemezdi. Söze dayanarak bir şeyler yapmak olanaksızdır, birbiriyle birleşmesi olanağı

bulunmayan uyuşmasız öğelerin birliğine dayanmak gülünçtür. Genel kuruldan sonra görüldü ki, genel kurulun, *laf cambazlığına* dayandırılan kararlarıyla önlemlerindeki her şey bir sabun köpüğünden başka bir şey değilir. Kararlar, önergeler ve yapay olarak düzenlenmiş kurullar, hepsi hepsi *gerçekte* ölü, cansız kurumlardı. Ama genel kurulun eylemlerinde *gerçek* olan her şey gelişme gösterdi, güçlendirildi, çalışmada etkisini belli etti ve kararlardan *ayrı olarak* ve onların *dışında* yeni varlık biçimlerine büründü.

Genel kurulu izleyen yıl içinde olup bitenlerden çıkan, laf cambazlığıyla, boş iyi niyetlerle ve şu ya da bu organdaki sandalyeleri şuna-buna dağıtmakla avunanlara sunulan dersten daha çarpıcı, daha öğretici bir ders olabileceğini düşünmek herhalde güçtür.

Genel kurulun kararlarında gerçek olan şey neydi? Gerçek olan şey, genel kurulun, parti çalışmalarının ideolojik ve siyasal *kapsamıyla* hiziplerin ortadan kaldırılması arasındaki *bağlantıyı* işaret etmesiydi. Gerçek olan şey, ucuz uzlaşma lafları ya da vaatleri temelinde ya da merkez organlarındaki sandalyelerin dağıtılması oyununda değil, ama *iş temeli üzerinde,* günün ideolojik ve siyasal hedeflerini *anlayışta, işin gerçeğinde* bu hedeflerin ortaya konuş biçiminde ve uygulanmasında biraraya gelen hizip ve eğilimlerin *yakınlaşmasıydı.*

Ne anlaşmazlığın nesnel kaynağını ne de *işin aslında,* belli yazın topluluklarının (Potresov ve şürekası ya da mahçı ya da otzovist aydınlar gibi) partiden bağımsızlığını güvence altında tutan *gerçek* durumu anlamış olan kişiler, hiziplerin ortadan kaldırılması hususunda tumturaklı, ucuz sözler ettiği sürece, bu sözler boş, güçsüz sözler olmanın ötesine geçemedi. Ama, devrim sırasındaki işçi hareketinin bütün tarihinde —hatta ondan da fazlasıyla Rusya'daki devrimin *tüm* tarihinde— kendi izlerini bırakmış olan iki temel hizipte, nesnel koşullardaki değişiklik sonucu, *çalışmada* ve bu nesnel koşulları *anlayışta,* bir yaklaşma eğilimi gelişmeye başlar başlamaz, bu yaklaşmayı baltalamak ya da güvensizlik tohumları atmak isteyen entrikacıların hiçbir çabası, bu gelişmeyi durdurmaya yetmedi.

Geçip giden yıl boyunca, genel kurul ardından ortaya çıkan parti olaylarının gerçek durumu oldukça açıklık kazandı. Goloscularla vperyodcuların, tasfiyecilikle otzovizme karşı savaş önerilerini *imzaladıkları* bir gerçek. Ama işin aslında *bütün* propaganda ve kışkırtılarını, *bütün* pratik eylemlerini, tasfiyecilikle otzovizmi destekleyen ve savunan bir yolda yönettiler ve yönetiyorlar.

Bu gerçek, görecek gözü olan herkese, kâğıt üzerindeki kararlarla yetinen bir siyasetin ne ölçüde batakta bir siyaset olduğunu ve eylemle uyuşmayan sözlerin ne kadar zarar getirdiğini göstermelidir.

Dahası var. Goloscular olsun vperyodcular olsun, hiçbiri, hizip bağımsızlıklarını *bir an için bile* elden bırakmadılar. Bu iki hizip, kendi para kaynakları, kendi organları, kendi temsilcilikleriyle, partiden tam *bağımsız* varlıklar olmayı sürdürüyorlar. Otzovistlerin hizip örgütü, sözde yurtdışındaki "okul"dur (gerçekte bu, düzenli olarak temsilci seçmek, partiden ayrı ve partiye karşıt örgüt çalışmalarını yürütmek için düşünülmüş bir kurumdur). "Okul"a ek olarak ayrı bir yayınevi ve ulaşım olanakları vardır. Goloscuların hizip örgütü *daha gevşektir* ("daha başıboş" sözcüğü, sözcük olarak daha az belirleyici). Esas rolü bay Potresov ve şürekası, Onaltılar[59] grubu, bir de Mihayil, Roman, Yuri ve şürekası grubu oynuyor. Bunlar partiden kesinlikle bağımsızdırlar. Goloscular bu grupların içinde faal bir rol oynuyorlar, partiye karşı propaganda, kışkırtma ve örgütlenme işlerini yürütüyorlar, aynı zamanda, önemini baltalamak ve içerden çökertmek için, partinin merkezlerine katılmaktan da geri durmuyorlar.

Parti yanlısı herhangi bir sosyal-demokrat, böyle bir durumun işleri nereye götüreceğini pekâlâ bilir.

Yayınlara gelince, bir yıllık deneyim, merkez yayın organının, *gerçekte*, yazıkurulundaki golosculara *karşı*, bolşevikler, *artı*, plehanovcular tarafından yönetilmekte olduğunu göstermiştir. Günlük yaşam, uzlaştırmacı laf cambazlığının koyduğu sınırların ötesine taşmıştır: Vaatte "uzlaştırmacılar", görevde "uzlaştırmacılar", tasfiyeci merkezlerin öğretiminde "uzlaştırmacılar" *çalışmanın önüne dikilmiş engelden* başka bir şey olmadıklarını göstermişlerdir. Buna karşılık genel kurulda hiçbir vaatte bulunmayan, hiçbir görev alma-

yan Plehanov ve onun düşünür arkadaşları, parti çizgisinin *gerçek uygulayıcıları* olduklarını ortaya koymuşlardır.

Özle biçim, sözle iş, parti yanlısı sayılan bir topluluğun (merkez yayın organı yazıkurulunun) apaçık ortada olan ikiyüzlüce varlığıyla merkez yayın organında o topluluğun yanısıra gösterilen çabalar arasındaki göze çarpıcı çelişki, partinin yaşamında maneviyat bozucu yönde etki yapmaktadır. Bu maneviyat bozucu duruma bir son vermek ve resmen parti kurumu olan organların gülünçlüğü fiakeden ve parti düşmanlarını sevindiren bir role alçaltılmasına engel olmak için ikiyüzlülüğü ortadan kaldırmalıyız, gerçekte varolan şeyi, parti çalışmalarının *iki* hizip tarafından yönetildiğini içtenlikle itiraf etmeliyiz.

Yurtdışında birliğin sağlanmasına gelince, yıl boyunca kesinlikle hiçbir şey yapılmış değildir. Gruplar daha önce nerelerde bölünmüş idiyseler, oralarda hâlâ bölünmüş kalmaya devam ediyorlar. Menşevik tasfiyeci topluluklar, açıktan *Golos*'u desteklemeye koyulmuşlardır. Ortaya çıkarılan ve *gerçekte* yürümeye başlayan tek yaklaşma, bolşeviklerle plehanovcular arasında görülen yaklaşmadır. Merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosu, yurtdışındaki sosyal-demokrat çalışmaları düzenleyici niteliğiyle bir alaykonusu haline geldi. Parti merkezinin kışkırtmacı ve hiçkimseye yararı olmayan, kâğıt üzerinde kalacak, bürokratik çalışmalar içinde olduğunu gören goloscularla vperyodcular, bu yurtdışı bürosuna haklı olarak gülüyorlar.

En önemli alanda, yani Rusya'da yerel örgüt çalışmaları alanında, yıl boyunca partiye yararı olacak hiçbir şey yapılmadı. Genel kurula verdikleri "söz"e dayanarak Mihayil'leri, Roman'ları ve Yuri'leri *çağırmak* zorunda olan merkez yönetim kurulu, partiyle alay eden, ona zarar vermeyi sürdüren kişileri, partiye çağırmak gibi bir işe, bir devrimciye yaraşır türden olan bu işe şevkle girişti, ancak *aradan bir yıl geçtigi halde* hiç kimseyi "çağırmayı" başaramadı. Oysa bu süre içinde, partiye karşıt olan hizipler kendi örgütlerini *güçlendirdiler*: *Vperyod* hizbi gelişti, temsilcileri daha da güçlendi, bay Potresov'un grubu sağlamlaştı, birçok kulüpte, kooperatif derneklerde vb., partiye karşı propaganda yapan, Dumadaki sosyal-demokrat grup içinde partiye karşı dolap çeviren öteki tasfiyeci kuruluşlar da gelişip serpildiler. Bu süre için-

de tasfiyecileri partiye "çağırmakla" ya da goloscularla vperyodculara ilişkin "kavgalar" hakkında *resmî yazışmalarla* uğraşan merkez yönetim kurulunun oynadığı rol, kesinlikle onur kırıcı bir rol oldu. Partiye düşman olanların merkez yönetim kurulunu böyle bir role indirgemelerine daha fazla izin veremeyiz.

Parti merkezlerinin bu durumda kalmasının, *kaçınılmaz olarak* tasfiyecilerle otzovistlerin zaferine yol hazırladığını *göremeyenler* sadece düşüncesizlerle ufak entrikalara girmeyi arzu edenlerdir. Tasfiyecilerle otzovistler ise, merkez yönetim kurulunun uzlaştırmacı laf cambazlığına nasıl bulaştığını, nasıl bulaşmaya devam ettiğini, partiyle uzlaşmak istemeyenlerle nasıl uzlaşma oyunu *oynadığını* keyifle seyrediyorlar.

Tasfiyecilerle otzovistler uzlaştırmacı laf cambazlığını çok iyi anlamışlardır, bunu partiye karşı çok iyi kullanıyorlar. Bu tür cambazlığın kahramanı olan Trotski, doğal olarak tasfiyecilerle otzovistlerin kahramanı ve yeminli savunucusu haline gelmiştir. Trotski onlarla teorik *hiçbir şeyde* görüş birliğinde değildir, ama pratik *her şeyde anlaşma* içindedir.

Tasfiyecilerle otzovistler, bu savunucunun yardımını da arkalarına alarak, parti yanlısı olduklarına ilişkin durup dinlenmeksizin andiçmekten ibaret olan taktiklerini iyice öğrenmişlerdir. *Golos* ve *Vperyod* grubu bir yandan üstüste andiçiyorlar, ama *gerçekte* partiyi bölmeye ve bütün çalışmaları partiye karşıt bir ruh içinde yürütmeye devam ediyorlar. Resmî ve sözlü "uzlaşma" *Golos* tasfiyecileriyle vperyodcuların silahı haline gelmiştir.

Söylemeye gerek yok, bolşevik eğilimin temsilcileri olan bizler, ahmak yerine konmamıza izin veremeyiz. Bir yıl bekledikten, vperyodcuların, goloscuların ve Trotski'nin partiye karşı olduklarını açıkça gösterebilmek için merkez yayın organının sayfalarında olabilen her şeyi yaptıktan sonra, artık, kendilerini tasfiyecileri partiye "çağırmakla" ve vperyodcuların ortaya attığı "işler" hakkında resmî yazışmayla uğraştıran kurumlar hakkında parti önünde *sorumluluk yüklenemeyiz.* Biz kavga değil, iş istiyoruz.

Biz parti ruhuna uygun olarak çalışmak isteyen ve bunu yapma gücünde olduğunu gösterenlerle, yani her şeyden ön-

ce parti yanlısı menşeviklerle ve gerçekten herhangi bir hizbe bağlı olmayan sosyal-demokratlarla çalışmak istiyoruz. Partiyle birlikte çalışmayı değil, bay Potresov'la ve otzovistlerle birlikte çalışmayı isteyenlerle yapılan kavgaların sorumluluğunu yüklenmeyi arzu etmiyoruz.

Rusya'daki durum, yurtdışındaki parti örgütünün bir an önce, yoğun ve uyumlu bir çalışma içine girmesini gerektiriyor. Karşı-devrimin üç yıllık altın çağı (1908-1910) anlaşıldığına göre sona eriyor. Onun yerini yavaş yavaş kabarma dönemi almaya başlıyor. Bu yıl yaz aylarında görülen grevler ve Tolstoy'un ölümü vesilesiyle yapılan gösteriler bunun açık belirtileri. Partinin Rusya'daki örgütlenme çalışmaları aşırı ölçüde zayıfladı. Vperyodcularla goloscular, bu zayıflığı utanmazcasına sömürüyorlar, Rus ve yabancı hiziplerin de yardımıyla, partiye karşıt girişimlerini geliştiriyorlar.

Bu koşullar altında, bu hizip merkezleriyle uzlaşmacılık oynamak, onların bağımsızlığına ikiyüzlüce gözyummak, onların temsilcilerini kendi siyasetlerine karşı ortak bir savaşa "çağırmak", üyelerini merkezlere kabul etmek suretiyle partinin gözünde onlara kalkan olmak, insanın kendini umutsuz bir kavgaya ölünceye dek mahkûm etmesi demektir. Bu, yurtdışındaki merkezlerin çalışmalarını *durdurmak* demektir. Oysa bu çalışmalar zaten öylesine yavaşlamıştır ki, yıl boyunca Rusya'da merkez yönetim kurulunun tek toplantı yapması dahi sağlanabilmiş *değildir*. Onu bir yana bırakın, yerel parti eylemcilerinin resmî olmayan bir toplantı dahi düzenlemeleri olanağı bulunamamıştır (buna karşılık otzovistlerin "okul"u ve tasfiyecilerin yasal organları üstüste birçok kez partiye karşı konferanslar, temsilciler toplantıları, gazete muhabirleri toplantıları vb., düzenlemeyi başarmışlardır).

Bu merkezlerin goloscularıyla uzlaşma çabasına dolanıp kalmış olanların işleri böylesine *tümden* durdurmalarının sorumluluğundan kendimizi sıyırmak zorundayız. Toplantılar ve konferanslar düzenlemek, bölge büroları kurmak, parti yayınları vb., ile ilgili grupları ortaya çıkarmak için gerçek bolşevikler, parti yanlısı menşevikler ve hiçbir hizbe bağlı olmayan sosyal-demokratları bir an önce biraraya getirip birleştirmek için bağımsız olarak çalışmaya koyulmalıyız. Parti yanlısı bütün sosyal-demokratları, *gerçekte* partiyi içine düş-

tüğü çıkmazdan ve golosculara "kur yapmaktan" kurtaracak bu tür bir çalışmaya çağırıyoruz.

Daha genel kuruldan önce, 1909 ilkyazında, bolşevik hizip adına, parti yanlısı menşeviklerle *yakınlaşma* siyaseti uygulayacağımızı ilan etmiştik. Golosçuların "sözüne" güvenme ve onları parti yanlısı öğeler olarak görme çabalarına *karşın,* o zamandan beri bu yakınlaşma siyaseti önemli ölçüde meyve verdi. Vperyodcu propagandayla golosçuların tasfiyeciliği savunusunu değil, ama *partinin çizgisini* gerçekten güçlendirmek ve *her iki* ana hizbin asıl çekirdeğini birbirine yakınlaştırmak için o zamandan bu yana ne yapıldıysa, golosçularla uzlaşmaya dönük başarısız çabalardan *bağımsız olarak* bizim tarafımızdan yapılmıştır. Bu çabaları sürdürme sorumluluğundan kendimizi uzak tutarak, *Raboçaya Gazeta* ve yasal literatür aracılığıyla, *Raboçaya Gazeta*'nın ve Plehanov'un destekleyicisi olan grupların yurtdışındaki eylemleri yoluyla, *çalışmalarda* daha yakın bir uyum sağlayacağımıza inanıyoruz

Hizipler ve ortadan kaldırılmaları sorununu, ilk kez, hiziplerin ideolojik ve siyasal çizgileriyle *bağlantılı* biçimde ortaya atarak, yani boş vaatler, resmî yüklenimler ve benzeri ifadelere bel bağlayarak değil, ama *çalışmada gerçek bir yakınlaşma* temeli üzerinde ortaya atarak, açık-seçik gözler önüne seren genel kuruldan ve bir yıllık bir deneyimden sonra, artık eski, ikiyüzlü saklambaç oyununu sürdürmeye çalışmak *olanaksızdır.*

Açık davranmalıyız. Durumun ne olduğunu söyleme yürekliliğini göstermeliyiz. Eğer merkez yönetim kurulu, durumun ne olduğunu partiye açıkça, özdenlikle söylemeyi arzu ederse, bu yalın açıklama, onların elinde, herhangi bir karardan, temenniden, suçlamadan, üyelikten çıkarmadan vb., yüz kat daha fazla ağırlık taşıyan çok güçlü bir silah olacaktır.

Durumun ne olduğunu söylemek, *bütün* hizipleri ortadan kaldırma çabalarının, ne yazık ki, golosçularla vperyodcular tarafından boşa çıkarıldığını itiraf etmek demek olacaktır. Durumun ne olduğunu söylemek, iki ana hizbin gerçekten parti yanlısı öğelerinin ve asıl çekirdeklerinin birbirine *yaklaşmakta,* öteki ulusların ve herhangi bir hizbe bağlı olmayan sosyal-demokratların parti yanlısı öğeleriyle daha

yakın işbirliği kurmakta ileri bir adım atıldığını kabul etmek demek olacaktır. Eğer Trotski ve tasfiyecilerle otzovistlerin ona benzeyen öteki savunucuları bu yaklaşımın "siyasal içerikten yoksun" olduğunu öne sürerlerse, bu tür konuşmalar asıl Trotski'nin ilkeden yoksun olduğunu, hiziplerin *kesinlikle* (salt sözde değil) ortadan kaldırılması siyasetine, onun güttüğü siyasetin *gerçek* bir düşman olduğunu kanıtlayacaktır. Genel kurulun vardığı sonuçların bir yıllık bir deneyimden geçmesi ardından hâlâ hiziplerin ortadan kaldırılacağına dair *söz vermek* düzenbazlıktan başka bir şey değildir. Ama hiziplerin ortadan kaldırılması sözde kaldıysa bile, iki ana hizip arasındaki *yakınlaşma* bir *gerçektir*. Bu gerçekten çıkan şey, bloklar, tumturaklı yüklenimler ya da anlaşmazlıkların ortadan kalkacağına ilişkin söz vermeler falan değildir, bu gerçekten çıkan şey, *uygulamada* partiyi, menşeviklerin bir *bölüğü* ile bolşeviklerin bir *bölüğü* arasındaki elbirliğine dayalı olarak kurma *olasılığının* büyüklüğüdür.

Eğer merkez yönetim kurulu tam bir tutarlılıkla, böyle bir yol tutmayı ve böyle bir çalışmayı kabul etme arzusundaysa, eğer bütün merkez kurullarını böyle bir yaklaşmanın organları yapmayı, golosculara değersiz ve zararlı bir biçimde "kuş yapmaktan" ya da onlara "çağrı çıkarmaktan" tam olarak kurtarmayı, kavgasız çalışma olasılığına katlanmayı arzu ediyorsa, o zaman biz bu siyaseti bütün kalbimiz ve gücümüzle destekleyeceğiz. *Gerçekte* biz böyle bir siyaseti 1909 ilkyazından bu yana, iki yıldır izliyoruz.

Eğer merkez yönetim kurulu, genel kurulun verdiği derslerden ve sonuçlarından bu kaçınılmaz vargıyı çıkarmak istemiyorsa, o zaman parti çalışmalarının yönetimini —ve birliği sağlama çalışmalarını— goloscular, vperyodcular ve Trotski arasındaki ittifakın ellerine bıraksın. Bu çok daha dürüstçe, çok daha onurluca bir davranış olur. Bize gelince, gerçekte parti karşıtı yapısını ortaya koymuş olan bu ittifaktan, biz uzak duracağız.

ATACAĞIMIZ adımla ilgili olarak belli bazı kişilerin (doğal ki bunlar arasında tasfiyecilerle otzovistlerin deneyimli savunucuları kesinlikle bulunacaktır) "bölünme" feryadını basacaklarını kuşkusuz çok iyi biliyoruz. Bu feryat ne kadar budalaca ve ikiyüzlü olursa olsun, bu noktada bir parça dur-

malı ve bu tür olası itirazlara karşı, bazı şeylerden haberi olmayanları uyarmalıyız.

Resmî bakımdan adımımız —paramızın geri verilmesi ve belli koşullarla yaptığımız anlaşmanın yürürlükten kaldırılması hakkındaki isteğimiz— kesinlikle yasal bir adımdır. Merkez yönetim kuruluyla yaptığımız anlaşmanın koşulları açıkça belirtilmiştir, merkez yayın organında basılmıştır ve genel kurulda merkez yönetim kurulu tarafından *oybirliğiyle* onaylanmıştır. Bu *koşulları* tüm parti adına kabul etmek ve partinin merkez yayın organında yayınlamak suretiyle merkez yönetim kurulu, ancak bu koşulların *yerine getirilmesi halinde*, bizden belli bir doğrultuda davranmamızı isteyebileceğini kabul etmiş olmaktadır. Vperyodcularla goloscuların, altına imzalarını attıkları karara karşın, bu koşullara uymadıklarını kimse yadsıyamaz. Bu nedenle anlaşmayı *yürürlükten kaldırma* hakkımız tartışma götürmez bir haktır. Bu anlaşmayı yürürlükten kaldırarak parti ilkesi için bağımsız bir savaş vereceğimizi; partiyi kurma yönünde çalışmayı arzu etmediklerini bir yıllık bir geçmişle gösterenler *olmaksızın* ve, onların tam tersine bir anlayışta olduklarını kanıtlayan menşevikler ve hizipsizlerle *birlikte* partiyi kurma doğrultusunda bağımsız bir çalışma yapacağımızı ilan ediyoruz. Doğrudan doğruya ve açık-seçik bir biçimde, goloscularla vperyodcuların parti yanlısı bir tutuma gelmelerine bağlı olan anlaşmanın *onlar* tarafından ihlal edildiği ortaya çıkarsa, partiyle alay eden kişilerle yapılmış olan böyle bir anlaşmayı yürürlükten kaldırmak ve partiyi destekleyenlerle daha yakın işbirliğinin her türlüsünü aramak bizim hem hakkımız, hem *görevimizdir*.

Ne var ki işin bu resmî yanından daha önemli olan yanı, olayların asıl yüzüdür. *Bu açıdan* bakınca, gerek genel kurulda, gerek ondan sonra basında parti yanlısı olduklarını sık sık açıklayan goloscularla vperyodcuların gösterdiği ikiyüzlülük özellikle ışık tutucu niteliktedir. Bu yeminlerin ikiyüzlülüğü, *bu tür* insanların bölünüyoruz feryadını basmalarındaki sahtelik o kadar açık-seçik ortada ki, bu konu üzerinde uzun boylu durmanın hiç de gereği yok. Genel kurulun hemen ardından gerçek bir bölünmeyi yaratanlar —ya da daha doğrusu, genel kurulda verdikleri söze karşın, bölünme yaratmaktan geri durmayanlar— goloscularla vperyodcular-

dır. Bütün bir yıl boyunca bölünmeyi sürdürenler, yoğunlaştıranlar, Potresov ve şürekasının, aydınlar grubunun, "mahçı" okulu kuranların vb., vb. partiden *bağımsızlığını* destekleyenler onlardır. Böylesi bölücülerin parti merkezlerinde kalmalarına izin vermek parti davasını kesenkes yıkmak demektir. Bu bölücüler bütün çalışmaları durdurmada, bay Potresov ya da "mahçı" okulun önderleri yararına *partinin maneviyatını içerden çökertmede*, parti merkezlerinde bulunuşlarından yararlanmışlardır. Böyle bir durumun sürmesine izin vermek, partinin birliği davasına onarılmaz korkunç bir zarar vermek demektir.

Her "Allah" diyenin cennete gitmeyeceği sözü yeni değildir, çok eskiden söylenmiştir. Şimdi genel kurul deneyimi ardından biz de yineleyebiliriz: ucuz parti yanlısı sözler söyleyen herkes gerçek parti yanlısı değildir. Goloscularla vperyodcular genel kuruldan sonra partiyi bölmüşlerdir. Bu bir gerçek. Bu konuda onları savunan Trotski'ydi. Bu da bir gerçek.

Bölünmeyi durdurmanın ve yayılmaktan alıkoymanın tek yolu, genel kuruldan sonra *gerçekte* parti çalışmalarını sürdürenler, yani parti yanlısı menşeviklerle bolşevikler arasındaki yakınlaşmayı resmen desteklemek, güçlendirmek ve pekiştirmektir. Bundan *başka* bir yol yoktur.

Parti sorunları hakkındaki görüşümüzü, parti yanlısı bütün menşeviklere, hizip-dışı parti yanlısı sosyal-demokratlara, bolşeviklere ve onların yanısıra tüm ulusal sosyal-demokrat örgütlere böylece açıkladıktan sonra, Rusya'daki bolşevik grupları derhal *Raboçaya Gazeta* çevresinde toplamaya, partiyi canlandırmak için önemli olan, ancak bugünkü durum nedeniyle kaçınılmaz olarak çok mütevazı, gayri resmî ve özel olması gereken toplantı ve konferansları hazırlamaya koyulmaya çağırıyoruz. Bu tür girişimlerin niteliği hakkında basılı olarak daha fazla ayrıntıya girmenin yeri burası değil.

Yurtdışındaki bolşevik toplulukları da, kendilerini, parti karşıtı nitelikleri ortaya koymuş olan vperyodcularla her türlü bağlantıya son verecek bir biçimde, yeniden bir çekidüzene koymaya; otzovizmin bu savunucularının engellenmesinden uzak olarak partiyi güçlendirici düzenli çalışmalara başlamaya; öteki hiziplerin parti yanlısı öğeleriyle daha

yakından saf tutmaya, ortak kulüpler, okuma saatleri vb. kurup düzenlemeye; *Vperyod*'la *Golos*'u izlemeyenler arasında gerçek birliği kurucu ilk adımları atmaya çağırıyoruz. Goloscuların bulunduğu yerlerde, iki grubun varlığı kaçınılmaz ise, o zaman bolşevikler kendi gruplarında partiye karşıt vperyodcuları bundan böyle hoşgörüyle karşılamamalıdırlar. Bırakalım kendilerine goloscular arasında bir sığınak bulsunlar.

Raboçaya Gazeta Yazıkurulu

1910 Kasımının ikinci yarısında
yazıldı
İlk kez *Pravda*, n° 21,
21 Ocak 1932'de
yayınlandı

RUSYA'DA PARTİ-İÇİ SAVAŞIMIN TARİHSEL ANLAMI

YUKARDAKİ başlığın işaret ettiği konuya, Trotski ve Martov, *Neue Zeit*,[60] n° 50 ve 51'deki yazılarında değiniyorlar. Martov, menşevik görüşleri açıklıyor. Trotski, özellikle tumturaklı sözlerin ardına gizlenerek menşeviklerin dümen suyunda gidiyor. Martov "Rus deneyimi"ni şöyle özetliyor: "Blankici ve anarşist kültür eksikliği, marksist kültür üzerinde utku kazandı" (kastı: menşevizm üzerinde bolşevizm). "*Avrupa'nın genel*" taktik yöntemlerinin tersine, "Rus sosyal-demokrasisi gayretkeşlik ölçüsünde *Rusça* konuşuyor." Trotski'nin "tarih felsefesi" de aynı. Savaşımın nedeni "marksist aydınlar tabakasının, proletaryanın sınıf hareketine uyarlanması"dır. "Sekterlik, aydınca bireycilik, ideolojik fetişizm" ön sıraya çıkarılmış bulunuyor. "*Siyasal yönden olgunlaşmamış proletaryayı etkileme savaşımı*" — işte sorunun özü.

I

Bolşevizmle menşevizm arasındaki savaşımın, olgunlaşmamış bir proletarya üzerinde etkinlik kazanma savaşımı olduğuna ilişkin teori yeni değildir. Birçok kitapta, broşürde, *liberal* basındaki yazılarda (1903'ten bu yana değilse bile) 1905'ten beri bu görüşle karşılaşmaktayız. Martov'la Trotski, Alman yoldaşların önüne, marksist bir kılıf geçirdikleri *liberal görüşleri* koyuyorlar.

Batı Avrupa proletaryasına bakışla Rus proletaryasının siyasal yönden çok daha az olgun olduğuna hiç kuşku yok. Ama Rus toplumundaki tüm sınıflar arasında, 1905-1907'de *en büyük* siyasal olgunluğu gösteren de proletarya oldu. Alçakça, korkakça, aptalca ve 1848'de Alman burjuvazisinin yaptığı gibi haince davranan Rus liberal burjuvazisi, Rus proletaryasından nefret ediyor. *Bunun nedeni*, Rus proletaryasının, hareketin *önderliğini* bu burjuvazinin elinden koparıp alacak ve liberallerin ihanetini insafsızca ortaya koyacak *yeterlikte siyasal olgunlukta* olduğunu 1905'te kanıtlamasıdır.

Trotski ilan ediyor: Menşevizmin ve bolşevizmin, diyor, "proletaryanın derinliklerinde kök saldıklarını" düşünmek, "bir hayaldir". Bu, Trotski'nin ustası olduğu, yankı yapıcı ama boş sözlere iyi bir örnektir. Bolşeviklerle menşevikler arasındaki ayrılığın *kökleri* "proletaryanın derinliklerinde" değil, ama Rus devriminin *iktisadi içeriğinde* yatıyor. Bu içeriği görmezlikten geldikleri için Martov'la Trotski, Rusya'daki parti-içi savaşımın tarihsel anlamını kavrama olasılığından, kendilerini yoksun bırakmaktalar. Sorunun özü, ayrılıkların teorik ifadesinin proletaryanın şu ya da bu katına "derinden" işleyip işlemediği değildir. Sorunun özü, 1905 devriminin iktisadi koşullarının, proletaryayı liberal burjuvaziyle, sadece işçilerin gündelik yaşam koşullarını iyileştirme sorununda değil, ama aynı zamanda tarım sorununda, devrimin bütün siyasal sorunlarında, vb. düşmanca ilişkiler içine *soktuğu* gerçeğidir. "Sekterlik" gibi, "kültür eksikliği" gibi etiketler dağıtarak Rus devrimindeki eğilimlerin savaşımından dem vurmak, ama proletaryanın, liberal burjuvazinin ve demokratik köylü yığınlarının temel iktisadi çıkarları hakkında tek söz söylememek, ucuz gazetecilerin düzeyine

düşmek demektir.

İşte bir örnek: "Batı Avrupa'nın tümünde" diye yazıyor Martov, "köylü yığınlarının, kapitalist devrimin tarımdaki ciddi sonuçlarını duymaya başladıkları ölçüde [proletarya ile] ittifak yapmaya elverişli oldukları kabul edilir. Ne var ki Rusya'da, kapitalizmin 'eğitsel' etkisini henüz ya hiç hissetmemiş ya da çok az hissetmiş, bu nedenle de kapitalist burjuvazinin okulundan henüz geçmemiş olan yüz milyon köylüyle kaynaşıp birleşen sayıca zayıf bir proletarya tablosu çizilmektedir."

Bu, Martov'un bir kalem sürçmesi değildir. Menşevikliğin *bütün* fikirlerinin ana noktası budur. Rusya'da Potresov, Martov ve Maslov'un editörlüğü altında yayınlanmakta olan Rus devriminin oportünist tarihi (*20. Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket*) başından sonuna bu tür düşüncelerle doludur. Menşevik Maslov, bu "yapıt"ı bir çeşit derleyip toparladığı ve özetlediği yazısında, bu düşünceleri şu sözlerle daha canlı biçimde dile getirmektedir: "Proletaryanın ve köylünün diktatörlüğüyle, *iktisadi gelişmenin tuttuğu yol, başından sonuna kadar birbirine ters düşer.*" İşte bolşevizmle menşevizm arasındaki ayrılıkların kökünün aranması gereken yer tam burasıdır.

Martov, *kapitalizm* okulunun yerine *kapitalist burjuvazinin* okulunu *koymuştur*. (Yeryüzünde kapitalist burjuvaziden başka bir burjuvazi olmadığını ayraç içinde belirtelim.) Kapitalizm okuluyla kastedilen şey ne? Bununla kastedilen şey, kapitalizmin köylüleri köysel yaşamın bönlüğünden çekip çıkardığı, uyandırdığı ve *savaşmaya zorladığıdır*. "Kapitalist burjuvazi" okuluyla kastedilen şey ne? Bununla kastedilen şey, "1848 Almanı burjuvazisinin, en doğal müttefiki olan ... ve onlar olmaksızın soylular karşısında güçsüz kalacağı köylülere, en ufak iç sızısı duymaksızın ihanet etmesidir" (Karl Marx, 29 Temmuz 1848 tarihli *Neue Rheinische Zeitung*'ta[61]). Bunun anlamı Rus liberal burjuvazisinin, 1905-1907'de inatla ve düzenli olarak köylüye ihanet etmesidir, savaşan köylülere karşı toprak sahipleriyle çarlığın yanına geçmesidir, köylü savaşımının gelişme yoluna doğrudan doğruya engeller koymasıdır.

Martov, köylülerin kapitalizm tarafından "eğitilmesi"ne ilişkin "marksist" çarpıcı sözlerin gerisine sığınarak, (*soylu-*

lara karşı, devrimci bir biçimde çarpışan) köylüleri, (*soyluların yanında yer alıp köylülere ihanet eden*) liberallerin "*eğitmesini*" savunuyor.

Bu, marksizmin yerine liberalizmi koymaktır. Bu, marksist sözlerle süslenmiş liberalizmdir. Bebel'in Magdeburg'da, sosyal-demokratlar arasında ulusal liberallerin bulunduğuna ilişkin sözleri, sadece Almanya için doğru olan sözler sayılmamalıdır.

Bir noktayı daha belirtmek gerekiyor: Rus liberalizminin ideolojik önderlerinin çoğu, Alman yazınıyla yetişmişlerdir. Bunlar Rusya'ya, "kapitalizm okulu"nu tanıyan, ama devrimci sınıf savaşımı okulunu tanımayan *Brentano* ve *Sombart* türü bir "marksizm"i bile bile aktarmaya çalışıyorlar. Rusya'da, Struve, Bulgakov, Frank, İzgoyev ve şürekası gibi bütün karşı-devrimci liberaller, benzer "marksist" sözleri gösterişle savurmaktalar.

Martov, feodalizme karşı köylü ayaklanmaları çağının Rusyası'nı, feodalizme uzun süre önce son vermiş olan "Batı Avrupa" ile karşılaştırıyor. Bu, tarihsel perspektifi şaşılacak ölçüde çarpıtmak demektir. "Batı Avrupa'nın tümünde", programı "*taşınmaz mallara elkonması*[62] dahil olmak üzere köylünün devrimci eylemlerini destekleme" isteğini içeren bir sosyalist var mı acaba? Hayır yok. "Batı Avrupa'nın tümünde" sosyalistler, toprak sahipleri konusunda küçük mülk sahiplerinin büyük toprak sahiplerine karşı savaşını hiç de desteklemiyorlar. Fark nerede? "Batı Avrupa'nın tümünde", özellikle burjuva tarım ilişkileri dahil olmak üzere burjuva düzeninin çok önce kurulmuş ve biçimlenmiş olmasına karşılık, Rusya'da bu burjuva düzeninin *nasıl bir biçim alacağı sorunu* üzerinde bir devrimin yeralmakta olması gerçeğinde. Fark burada. Martov, belli bir sorun üzerindeki devrimci çatışmalar dönemini, o sorun çoktan çözüldüğü için bu tür devrimci çatışmaları kapsamayan dönemlerle karşılaştıran liberallerin havı dökülüp yıpranmış yöntemlerini yineliyor.

Menşevizmin traji-komedisi, devrim zamanında, liberalizmle uyuşmayan tezleri kabul etme *zorunda* kalması gerçeğinde yatıyor. Eğer toprağa *elkoyma* konusunda "köylü"nün savaşımını desteklersek, bu, zaferin olasılığını ve gerek işçi sınıfı için gerek tüm halk için iktisadi ve siyasal yönden

avantajlı olduğunu itiraf ve kabul ediyoruz demektir. Ancak taşınmaz mallara *elkonması* savaşımında, kendisine proletarya tarafından öncülük edilen "köylü"nün elde edeceği zafer, *proletaryanın ve köylünün devrimci diktatörlüğünden* başka bir şey değildir. (Marx'ın, devrimde diktatörlük gereği hakkında 1848'de söylediklerini ve Marx'ı, demokrasiye ulaşmak için diktatörlük kurmakla suçlayanları Mehring'in haklı olarak alaya alışını anımsayalım).[62]

Bu sınıfların diktatörlüğünün "iktisadi gelişmenin tuttuğu yola başından sonuna kadar ters düştüğü" görüşü, büyük ölçüde yanlıştır. Doğru olan, bunun tam tersidir. *Sadece* böyle bir diktatörlük feodalizmin kalıntılarını iyice temizleyebilir ve üretici güçlerin en ivedi biçimde gelişmesini güven altına alabilir. Bunun tersine, liberallerin siyaseti, tüm sorunu, Rusya'nın "iktisadi gelişme yolunu" yüz kat *yavaşlatan* Rus Junker'lerin eline bırakmaktır.

Liberal burjuvaziyle köylü arasındaki karşıtlık 1905-1907'de iyiden iyiye ortaya dökülmüştür. 1905 yılının ilkyazıyla güzünde ve 1906'nın ilkyazında, Orta Rusya uyezdlerinin *üçte-birinden yarısına kadarı* köylü ayaklanmalarının etkisinde kalmıştı. Köylüler toprakbeylerine ait evlerden yaklaşık olarak 2.000 kadarını yıktılar (bu miktar, yıkılması gerekenin ne yazık ki, onbeşte-birinden daha fazla değil). Bu devrimci savaşımı *yalnızca* proletarya yürekten destekledi, her bakımdan yönetti, önderlik etti ve yığınsal grevleriyle birleştirdi. Liberal burjuvazi bu devrimci savaşıma *hiçbir zaman* yardım etmedi. Onlar, köylüleri çar ve toprak sahipleriyle "barıştırmayı" ve "uzlaştırmayı" yeğ tuttular. Aynı şey parlamento alanında, ilk iki Dumada (1906 ve 1907) yinelendi. *O dönemin başından sonuna kadar* liberaller, köylülerin savaşımını engellediler ve onlara ihanet ettiler. *Liberallere karşı durarak* köylüleri yöneltenler ve destekleyenler, *sadece işçi temsilcileriydi.* Birinci ve ikinci Dumanın *tüm* tarihi, liberallerin köylülerle sosyal-demokratlara karşı giriştikleri savaşımlarla doludur. Bolşevizmle menşevizm arasındaki savaşım da, liberalleri destekleyip desteklememe ya da onların köylü üzerindeki egemenliğini yıkıp yıkınama savaşımı olduğu için, bu tarihle *ayrılmaz biçimde* bağıntılıdır. Bu nedenle, aramızdaki bölünmeyi, aydınlar tabakasının etkinlik savaşımına, proletaryanın olgunlaşmamışlığına vb., bağla-

mak liberal peri masallarının çocuksu bir bönlükle yinelenmesinden başka bir şey değildir.

Trotski'nin savı şu: Diyor ki, uluslararası sosyal-demokrat hareket içindeki bölünmeler, "toplumsal-devrimci sınıfı, parlamentarizmin sınırlı (dar) koşullarına uyarlama sürecinden" vb., doğmuştur. Buna karşılık Rus sosyal-demokrat hareketi içindeyse bölünmeye neden olan şey, aydın tabakanın proletaryaya uyarlanmasıdır. Bu sav, yukarda belirttiğim aynı nedenle, tümden yanlıştır. Trotski şöyle yazıyor: "Sosyalizmin sonal amacı açısından, bu uyarlama sürecinin gerçek siyasal içeriğinin sınırlı (dar) olmasına karşılık, aldığı biçimler sınırsızdı ve bu sürecin ideolojik gölgesi büyüktü."

Bu gerçekten "sınırsız" laf cambazlığı, liberalizmin "ideolojik gölgesi"nden başka bir şey değildir. Hem Martov, hem Trotski başka başka tarihsel dönemleri birbirine karıştırıyorlar ve kendi burjuva devriminden geçmekte olan Rusya'yı, bu devrimlerin uzun zaman önce tamamlanmış olduğu Avrupa'yla karşılaştırıyorlar. Avrupa'da sosyal-demokrat çalışmanın gerçek siyasal içeriği, devlette tüm egemenliği elinde tutan burjuvaziye karşı, proletaryayı iktidar savaşımına hazırlamaktır. Rusya'da ise sorun, *henüz sadece* modern bir burjuva devleti *yaratmaktır*. Bu devlet, (çarlığın demokrasi üzerinde zafer elde etmesi durumunda) bir junker monarşisine ya da (demokrasinin çarlık üzerinde zafer kazanması durumunda) köylü burjuva demokratik cumhuriyetine benzeyecektir. Bugünkü Rusya'da demokrasinin zafer kazanması, ancak, köylü yığınlarının, hain liberallerin değil, ama devrimci proletaryanın önderliği ardından gitmeleriyle mümkündür. Tarih henüz bu soru hakkında kararını vermiş değil. Rusya'da henüz burjuva devrimleri tamamlanmamıştır. *Bu sınırlar içinde,* yani Rusya'da burjuva rejiminin *biçimi* için savaşım sınırları içinde, Rus sosyal-demokratlarının çalışmalarının "gerçek siyasal içeriği", köylülerin taşınmaz mallara elkoymaları savaşımı içinde bulunmayan, burjuva devrimlerini uzun zaman önce tamamlamış olan ülkelere bakışla, daha az "sınırlı"dır.

Burjuvazinin sınıf çıkarlarının liberalleri, neden işçileri devrimdeki rollerinin "sınırlı" olduğuna; eğilimler arasındaki savaşıma derin iktisadi çelişkilerin değil, ama aydınlar

tabakasının neden olduğuna; işçilerin partisinin "kurtuluş savaşımında önder *değil, ama* bir sınıf partisi olması" gerektiğine inandırma çabası göstermeye zorladığını anlamak çok kolaydır. *Golos* tasfiyecilerinin son zamanlarda ortaya attıkları (*Naşa Zarya*'da Levitski) ve liberallerin onayladığı formül budur. "Sınıf partisi" terimini Brentano-Sombart'ın kabul ettiği anlamda kullanıyorlar: Sadece kendi sınıfınla ilgilen, çarlığa ve hain liberalizme karşı verilecek savaşımda halkın tüm devrimci öğelerine önderlik etmek gibi "Blankici bir düşü" bir yana bırak.

II

Martov'un Rus devrimi hakkındaki savı, Trotski'nin de Rus sosyal-demokrasisinin bugünkü durumuna değgin savı, her ikisinin temel görüşlerinin yanlışlığını kesenkes doğruluyor.

Boykottan başlayacağız. Martov, boykotu "siyasetten geri durma" diye niteliyor, bunu "anarşistlerle sendikalistlerin" yöntemi olarak görüyor, örnek olarak *sadece* 1906'yı gösteriyor. Trotski, "bolşevizmin tüm tarihi boyunca boykotçuluk eğilimiyle karşılaşıldığını" söylüyor — "sendikaları boykot, devlet Dumasını boykot, yerel yönetim kuruluşlarını boykot, vb." Trotski, boykotçuluk eğiliminin, "yığınlar tarafından batırılıp boğulmak gibi sekter bir korkunun, uzlaşmaz bir geri durma köktenciliğinin, vb. sonucu olduğunu" söylüyor. Trotski'nin, sendikaları ve yerel yönetim kuruluşlarını boykotla ilgili olarak söyledikleri *kesinlikle yanlıştır.* Onun kadar yanlış olan bir başka nokta da bolşevizmin tüm tarihi boyunca boykotçuluk eğilimiyle karşılaşıldığını söylemektir. Bolşeviklik, bir eğilim olarak, 1905'in ilkyazıyla yazında, boykot sorunu henüz ortaya çıkmadan *önce* biçimlenmiş, belirginleşmiştir. *1906 Agustosunda* hizbin resmî yayın organında,[64] bolşevizm, boykotu gerektiren tarihsel koşulların geçip gittiğini ilan etmiştir.

Trotski bolşevizmi çarpıtıyor, çünkü Rus burjuva devriminde proletaryanın rolü konusunda hiçbir zaman kesin bir görüşe varamamıştır.

Ama ondan da kötüsü, bu, devrimin tarihinin çarpıtılmasıdır. Eğer boykottan sözedeceksek, sondan değil, baştan

başlamalıyız. Devrimdeki ilk (ve tek) zaferi, *boykot sloganının bayrağı altında ilerleyen* yığın hareketi elde etti. Bunu unutmak sadece liberallerin işine gelir.

6 (19) Ağustos 1905 tarihli yasa, Buligin Dumasını,[65] salt bir danışman kurul olarak kurmuştu. Liberaller, hatta en köktencileri bile, bu Dumaya katılmaya karar verdiler. Sosyal-demokratlar (menşeviklere karşı) ezici bir çoğunlukla Dumayı boykot etmeye, yığınları çarlığa karşı doğrudan saldırıya geçmeye, toplu greve ve ayaklanmaya çağırmaya karar verdiler. Görülüyor ki boykot sorunu, salt sosyal-demokrasi içinde sözkonusu olan bir sorun değildir, *liberalizmin proletaryaya* karşı savaşımı vermesi sorunuydu. O günlerin tüm liberal basını, liberallerin, devrimin gelişmesinden korktuklarını ve bütün çabalarını çarlıkla bir "anlaşma"ya varma amacına yönelttiklerini gösteriyor.

İlk ağızdaki yığın savaşımının nesnel koşulları neydi? Bu soruya en iyi yanıtı (iktisadi ve siyasal grevler olarak ayrı ayrı gösterilen) grev istatistikleri ve köylü hareketi veriyor. Burada, biraz aşağıda ortaya koyacağımız noktaları aydınlatmaya yarayacak temel, bellibaşlı bilgileri veriyoruz:

ÜÇ AYLIK* DÖNEMLER İTİBARIYLA GREVE KATILANLAR
(BİN KİŞİ)

[Grevler]	1905				1906				1907			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Toplam	*810*	*481*	*294*	1.277	*269*	*479*	*296*	*63*	*146*	*323*	*77*	*193*
İktisadi grevler	411	190	143	275	73	222	125	37	52	52	66	30
Siyasal grevler	399	291	151	1.002	196	257	171	26	94	271	11	163
Köylü hareketinin etkilediği uyezd yüzdesi			%14,2	%36,9	%49,2		%21,1					

* Özellikle önem taşıyan dönemler çerçeve içine alınmıştır: 1905, I — Ocak 9; 1905, IV — devrimin doruğu, ekim ve aralık; 1906, II — Birinci Duma; 1907, II — İkinci Duma. Bu rakamlar, resmî grev istatistiklerinden alınmıştır. Yayınlamak üzere hazırlamakta olduğum Rus devriminin tarihinin ana hatları için halen bu istatistiklerin ayrıntıları üzerinde çalışıyorum.[66]

Bu rakamlar, bir devrim sırasında proletaryanın ne ölçüde büyük bir güç gösterebileceğini ortaya koyuyor. Devrimden önceki on yıllık süre içinde Rusya'da grevcilerin toplam sayısı 431.000'di, yani yılda ortalama 43.000 grevci. Buna karşılık sadece 1905'te, —toplam fabrika işçilerinin sadece 1.661.000 kişi olduğu bir dönemde— grev yapanların toplam sayısı 2.863.000 oldu! Dünya şimdiye dek böyle bir grev hareketine tanık olmadı. 1905'in üçüncü çeyreğinde, boykot sorununun ilk kez ortaya çıktığı bu dönemde, yeni ve çok daha güçlü bir grev hareketi dalgası aşamasına (ve onun ardından köylü hareketine) geçildiğini görüyoruz. Boykot sorununun *gerçek tarihsel özü* şuydu: Devrimci dalganın yükselmesine yardım edilmeli ve bu dalga çarlığı devirmeye mi yöneltilmeliydi, yoksa çarlığın, danışma Duması oyunuyla, yığınların dikkatini başka yöne çevirmesine izin mi vermeliydi? Hal böyle olunca, Rus devriminin tarihindeki boykotu, "siyasetten geri durmakla", "sekterlikle" vb., bağlama çabalarının ne ölçüde saçmalık ve liberal ahmaklık yüklü olduğu açıkça görülüyor. Liberallere *karşı* boykot sloganı altında ortaya çıkan hareket, 1905'in üçüncü çeyreğindeki 151.000 siyasal grevci sayısını, aynı yılın dördüncü çeyreğinde *bir milyona* yükseltti.

Martov, 1905 grevlerinin başarısında "ana nedenin", "*geniş burjuva çevrelerinde* büyüyen muhalefet akımı" olduğunu söylüyor. "Bu geniş burjuva tabakalarının etkisi öyle bir noktaya kadar genişledi ki, bir yandan işçileri siyasal grevlere kışkırtıyordu", öte yandan da çalıştıranları "*grev sırasında işçilerin ücretini ödemeye*" zorluyordu (italikler Martov'un).

Biz, burjuvazinin "etkisi" hakkındaki bu tatlı dilli övgüyü, kuru istatistiklerle karşılayacağız. 1905'teki grevler, 1907'dekilere bakışla, daha sık işçiler yararına sonuçlanıyordu. O yıla ait rakamlar şöyle: 1.438.610 işçi iktisadi istekler öne sürdü, 369.304 işçi, savaşımı kazandı, 671.590 işçi savaşımı karşılıklı uzlaşmayla sonuçlandırdı, 397.716 işçi ise savaşımı *yitirdi. İşin aslında* (liberal masallarındaki gibi değil) burjuvazinin "etkisi" işte buydu. Martov, proletaryanın burjuvaziye karşı takındığı gerçek tutumu, tam bir liberal üslu-

buyla çarpıtıyor. İşçiler (siyasal ve "iktisadi" savaşımı), burjuvazi çok seyrek olarak grevleri ödediği ya da muhalefetini ortaya koyduğu için kazanmadılar. İşçiler, zaten kazanıyordu, burjuvazi işte *bu yüzden* sadakati bir yana koydu ve ödedi. Aziz Martov, "*ana neden*", sınıf saldırısının *gücüydü*, milyonların giriştiği grevlerin gücüydü, köylü ayaklanmalarının ve silahlı kuvvetlerdeki başkaldırmaların gücüydü; burjuvazinin "sempatisi", sonuçtu.

Martov şöyle yazıyor: "Duma seçimleri yolunu açan, toplantılar yapılması, işçi birlikleri kurulması ve sosyaldemokrat gazeteler yayınlanması olasılığını ortaya çıkaran 17 Ekim,[67] çalışmaların yöneltilmesi gereken yönü gösterdi." Ama asıl dert şu ki, "bir 'yıpratma stratejisi' olasılığı düşüncesi hiç kimsenin aklına gelmemişti. Tüm hareket ciddi ve kesin bir çatışmaya", yani aralık ayı grevine ve aralıktaki "kanlı yenilgi"ye yapay olarak itildi.[68]

1910 ilkyazında Almanya'da "yıpratma stratejisi"nden "devirme stratejisi"ne geçme zamanı gelip gelmediği hususunda Kautsky, Rosa Luxemburg'la çatışmıştı. Kautsky, eğer siyasal bunalım daha ileri giderse bu geçişin *kaçınılmaz* olacağını açıkça ve kesinlikle belirtmişti. Ama Martov, Kautsky'nin eteğine yapışarak, devrimin en yoğun noktasına eriştiği bir dönem için geçmişi kapsamına alacak biçimde bir "yıpratma stratejisi"ni savunuyor. Hayır azizim Martov, siz sadece liberal konuşmaları yineliyorsunuz. 17 Ekim, barışçıl bir anayasa olasılığının yolunu "açmış" değil. Bu bir liberal masaldır. 17 Ekim *iç savaşı* açtı. Bu savaşı, partilerin ya da grupların öznel dileği değil, 1905'ten bu yana gelen olaylar hazırladı. Ekim manifestosu sadece savaşıma ara verilmesinin değil, aynı zamanda yarışan güçler arasındaki dengenin de işaretidir: Çarlık *artık* yönetebilme gücünde değildi, devrimse *henüz* onu devirecek bir noktaya ulaşmamıştı. Bu durumun nesnel olarak kaçınılmaz sonucu, kesin ve belirleyici bir savaşımdı. Hem ekimde hem kasımda iç savaş *gerçek bir olguydu* (barışçıl "olasılıklar" ise bir liberal yalanıydı). Bu iç savaş, sadece hükümetin buyruğuyla girişilen katliamlarda değil, aynı zamanda silahlı kuvvetlerin, buyruklara boyuneğmeyen ordu birliklerine ve onun yanısıra, Rusya'nın üçte-birinde köylülere ve sınıf bölgelerine karşı verdiği savaşımda kendini göstermişti. Bu koşullar altında,

aralık ayındaki silahlı kalkışmayı ve yığınsal grevleri "*yapay*" diye niteleyenler, sadece kendilerinin *yapay* olarak sosyal-demokrat sayılmış olduklarını gösterirler. Bu tür kişilerin *doğal* partisi liberal partidir.

1848 ve 1871'de Marx, bir devrimde, savaşım vermeksizin düşmana teslim olunmasının, yığınlar üzerinde, bir dövüşte yenik düşmekten daha maneviyat bozucu etkileri olabileceği anlar bulunduğunu söylemişti.[69] Aralık 1905, Rus devriminin tarihinde sadece o tür anlardan biri olmakla kalmadı, üstelik ondan önceki oniki aylık süre boyunca ülkenin her yanında gelişip yoğunlaşan *yığın* çatışmalarının ve karşı karşıya gelmelerin, kaçınılmaz ve doğal tepe noktası oldu. Kuru istatistikler *bile* bu gerçeğin tanığıdır. *Salt* siyasal grevlere (yani hiçbir iktisadi isteğin öne sürülmediği grevlere) katılanların sayısı Ocak 1905'te, 123.000'di, ekimde 328.000, aralıkta 372.000. Hâlâ bu artışın "yapay" olduğuna inanmamızı isteyenler var! Bize, silahlı kuvvetlerdeki isyanlara *ek olarak* yığınların siyasal savaşımının *böylesine* büyümesinin, ille de silahlı bir kalkışmaya dönüşmesinin sözkonusu *olmayabileceği* masalı söyleniyor. Hayır, devrimin tarihi bu değildir, bu devrime liberal bir karaçalmadır.

III

Ekim greviyle ilgili olarak Martov şunları yazıyor: "Tam şu sırada, işçi yığınları arasında genel bir heyecanın egemen olduğu bir dönemde ... siyasal özgürlük savaşımıyla iktisadi savaşımı tek bir bütün haline getirip birleştirme çabası gösteriliyor. Yoldaş Rosa Luxemburg'un düşüncesi ne olursa olsun, bu, hareketin güçlü değil, güçsüz yanını ortaya koymuştur." Devrimci yollarla, sekiz saatlik çalışma gününü getirme çabası başarısızlıkla sonuçlanmış, işçileri "darmadağınık etmiştir". "Posta ve telgraf görevlilerinin 1905 Kasımındaki genel grevleri de aynı etkiyi yapmıştır." İşte Martov, tarihi böyle yazıyor.

Bu tarihin yanlışlığını görmek için yukarda verilen istatistiklere şöyle bir gözatmak yeter. Devrimin *her* üç yılı boyunca, siyasal bunalımın keskinleştiği *her sefer*, sadece siyasal grev savaşımı değil, aynı zamanda iktisadi amaçlı grev savaşımında bir sıçrama görüyoruz. İki savaşımın birliğinde

kendini ortaya koyan şey, hareketin güçsüzlüğü değil, *gücüdür*. Karşıt görüş, liberal burjuvanın görüşüdür. Çünkü liberal burjuvanın istediği şey, işçilerin siyasete girmesidir, ancak bunun, geniş yığınlar devrime ve burjuvaziye karşı savaşım içine *sürüklenmeksizin* yapılmasıdır. Liberal zemstvo hareketinin[70] kesin bölünüşü, 17 Ekimi izler; toprak sahipleriyle sanayiciler, (bir yandan basında "sol" liberaller, kadetler, işçileri "çılgınlık"la suçlarken) grevcilere karşı misillemeye girişen bütün güçlerin ipini salıveren "oktobristler"in karşı-devrimci partisini o zaman kurmuşlardır. Oktobristlerle kadetlerin görüşünü yansıtan Martov, işçilerin "zayıflığı"nın, o sıralarda iktisadi savaşımı daha saldırgan hale getirmeye çalışmış olmaları gerçeğinde yattığı düşüncesindedir. Bize göre işçilerin, (ve daha da çoğuyla köylülerin) zayıflığı, belli grup ya da partilerin öznel dileklerinin değil, olayların *tüm* gelişme yolunun *kaçınılmaz* sonucu olan saldırgan iktisadi ve silahlı siyasal savaşıma yeterince genişlikte ve ivedilikle kararlı olarak geçmemiş olmaları gerçeğinde yatmaktadır. Bizim görüşümüzle Martov'un görüşü arasında geniş bir uçurum var. Trotski'nin savı ne olursa olsun, "aydınlar"ın görüşleri arasındaki bu uçurum, *gerçekte* 1905'in sonunda, *sınıflar arasında*, yani savaş veren devrimci proletaryayla, hain bir tutuma giren burjuvazi arasında varolan uçurumdan başka bir şeyi yansıtıyor değil.

Bir noktanın daha eklenmesi gerekiyor: grev savaşımında işçilerin tattığı yenilgiler, sadece, Martov'un yakaladığı gibi, 1905 yılı sonunun karakteristiği değil, ondan daha fazlasıyla 1906 ve 1907'nin karakteristiğidir. İstatistiklere göre 1895-1904 arasındaki on yıllık dönemde grevlerin %51,6'sını, (greve katılan grevcilerin sayısına göre) çalıştıranlar kazanmıştır. Bu oran 1905'te %29,4, 1906'da %33,5, 1907'de %57,6 1908'de %68,8'dir. Buna bakarak, 1906-1907'nin iktisadi amaçlı grevleri "çılgınlık"tı "zamansız"dı, "hareketin güçsüz yanını" ortaya koydu mu diyeceğiz? Hayır. Bu rakamların ifade ettiği şey şudur: 1905'te yığınların devrimci savaşımının saldırı gücü yeterince şiddetli olmadığı için (hem siyasal, hem "iktisadi" açıdan) yenilgi kaçınılmaz bir şeydi. Ama protelarya düşmana karşı en azından *iki kez yeni* saldırıya girişmek üzere ayağa kalkmasaydı (1906'nın ve 1907'nin sadece ikinci çeyreğinde *siyasal* grevlere katılan-

ların sayısı çeyrek milyondu) yenilgi *daha da büyük* olurdu; darbe 1907 Haziranında değil, bir yıl önce, hatta bir yıldan *daha önce* patlak verirdi; işçilerin 1905'teki iktisadi kazançları, *daha da önce* ellerinden giderdi.

İşte Martov'un anlayamadığı şey, yığınların devrimci savaşımının bu yanıdır. 1906 başlarındaki boykota değinirken Martov, liberallerin ağzını kullanıyor, "sosyal-demokratlar, bir süre *savaşımın siyasal cephesinin dışında* kaldılar" diyor. Salt teorik açıdan, 1906 boykotu sorununun ortaya böyle konması, hayli karmaşık örgün olan bir sorunun akılalmaz ölçüde bayağılaştırılması, yalınkat bir düzeye indirgenmesidir. 1906'nın ikinci çeyreğinde *asıl* "savaş cephesi" neydi — parlamentonun içi miydi, yoksa dışı mı? İstatistiklere bakın: "İktisadi" grevlere katılanların sayısı 73.000'den 222.000'e, siyasal grevlere katılanların sayısı 196.000'den 257.000'e yükseliyor. Köylü hareketinin etkisi altında kalan uyezdlerin oranı %36,9'dan %49,2'ye çıkıyor. Bunun yanısıra bilindiği gibi silahlı kuvvetlerdeki isyanlar da 1906'nın ikinci çeyreğinde, ilk çeyrektekine bakışla büyük ölçüde artıyor ve daha sıklaşıyor. Yine bilindiği gibi birinci Duma (20. yüzyılın başında) dünyadaki en devrimci parlamento, ama aynı zamanda en güçsüz parlamento, kararlarının bir teki bile uygulamaya konmuş değil.

Nesnel gerçekler bunlar. Liberallerle Martov'un hesabınca, bu gerçekler, asıl "*savaş cephesi*"nin Duma olduğunu gösteriyor, buna karşılık ayaklanmalar, siyasal grevler, köylülerle askerler arasındaki kaynaşma "devrimci romantikler"in ufak-tefek yaramazlıkları. Ve derin düşünceli Trotski, bu ortamda, beliren hizip ayrılıklarını, "olgunlaşmamış bir proletaryayı etkilemek üzere aydınlar arasında patlak vermiş savaşım" olarak görüyor. Bizim görüşümüze göre, nesnel bilgilerin kanıtladığı nokta şu: 1906 ilkyazında gerçek devrimci *yığın* savaşımı çok ciddi bir parlama noktasına ulaştığı için, sosyal-demokrat parti, bu savaşımı esas savaşım gözüyle görmek, onu desteklemek ve geliştirmek için elden gelen her çabayı harcamak *zorunluluğunu duydu*. Bizim görüşümüze göre, o günlerin özgül siyasal durumu —çarlık hükümetinin adeta Dumanın toplanmasını güvence göstererek Avrupa'dan iki milyarlık ödünç sağladığı ve Dumanın boykot edilmesine karşı ivedi yasalar çıkardığı günler— pro-

letaryanın, Rusya'da ilk parlamentonun toplanması olayını çarın elinden koparıp alma çabasının çok doğru olduğunu göstermiştir. Bizim görüşümüze göre, o sıralarda "*siyasal savaş cephesinin dışında* kalanlar" sosyal-demokratlar değil, *liberallerdi*. Liberallerin devrimdeki tüm kariyeri, anayasa düşlerinin yığınlar arasında yayılmasına dayandırılmıştı. İlk Dumanın tarihi, bu anayasa düşlerini açıkça çürüttü.

Hem birinci, hem ikinci Dumada liberaller (kadetler) çoğunluktaydılar, gürültü ve patırtılarıyla, en öndeki siyasal sıraları tutmuşlardı. Ancak liberallerin başından sonuna kadar "siyasal savaş cephesinin dışında" kaldıklarını, yığınların demokratik bilincini derinden yozlaştıran siyasal güldürü oyuncuları olduklarını gösteren şey de, işte, onların bu "zaferleri"dir. Eğer Martov'la arkadaşları, liberallerin ağzını kullanırlar ve devrimin ağır bir yenilgiye uğrayışını "*ne yapılmaması gerektiğinin*" uygulamalı bir dersi olarak gösterirlerse, onlara yanıtımız şudur: birincisi, devrimle kazanılan tek gerçek zafer, Buligin Dumasına girilmesine ilişkin liberal örgütlerine kulak asmayan ve köylü yığınlarını ayaklanmaya götüren proletaryanın elde ettiği zaferdir; ikincisi, üç yıl (1905-1907) boyunca sürdürdüğü kahramanca savaşımla Rus proletaryası, hem kendisi, hem Rus halkı için, başka ulusların elde edebilmek için onlarca yıl harcamasını gerektiren kazançlar sağlamıştır. Rus proletaryası, işçi yığınlarını, hain ve utanılası ölçüde güçsüz *liberalizmin etkisinden kurtarmıştır*. Rus proletaryası, sosyalizm savaşımının önkoşulu olan özgürlük ve demokrasi savaşımında *kendisinin egemen olmasını* sağlamıştır. Rus proletaryası, Rusya'nın bütün ezilen ve sömürülen sınıflarına devrimci yığın savaşımı (dünyanın hiçbir yerinde böyle bir savaşım olmaksızın insanlığın ilerleyişinde önemli bir gelişme sağlanmış değil) yapabilme *yeteneğini* kazandırmıştır.

Liberallerin hiçbir gerici eylemi, nefreti, küçümsemesi, garazı ya da sosyalist oportünistlerin hiçbir kararsızlığı, kısa görüşlülüğü ya da inançsızlığı, Rus proletaryasının bu kazançlarını geri alamaz.

IV

Devrimden bu yana Rus sosyal-demokrasisinde görülen

hiziplerin gelişimi olayı da "aydınlar tabakasının proletaryaya uyarlanması" ile değil, sınıflar arasındaki ilişkilerin değişmesiyle açıklanmalıdır. 1905-1907 devrimi, Rusya'daki burjuva rejiminin *biçiminin* ne olacağı sorunu üzerinde köylülerle liberal burjuvazi arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı vurgulamış, gün ışığına çıkarmış, gündeme sokmuştur. Siyasal yönden olgunlaşan proletarya, bu savaşımda en enerjik biçimde rol oynamaktan daha başka bir davranış içinde olamazdı. Proletaryanın, yeni toplumun değişik sınıfları karşısındaki tutumunun ne olduğu bolşevizmle menşevizm arasındaki savaşımda görülebilir.

1908-1910 arasındaki üç yıllık süre, karşı-devrimin utkun olduğu, otokrasinin ve kara-yüzlerle oktobristlerin malı olan üçüncü Dumanın yeniden canlandırıldığı bir dönemdir. Yeni rejimin biçimi konusunda burjuva sınıfları arasındaki savaşım, önde gelen bir savaşım olmaktan çıkmıştır. Şimdi proletaryanın karşıkarşıya geldiği *birincil* (*elementary*) amaç, hem gericiliğe, hem karşı-devrimci liberalizme düşman olan proleter partisini korumaktır. Bu kolay bir amaç değildir. Çünkü iktisadi ve siyasal baskının en ağır yükünü olduğu gibi, devrimde yığınlara önderlik etmeyi sosyal-demokratlara kaptırmış olmalarından ötürü liberallerin duyduğu nefretin bütün ağırlığını da proletarya taşımaktadır.

Sosyal-demokrat partideki bunalım çok ciddidir. Örgütler paramparça olmuştur. Kıdemli önderlerin çoğu (özellikle aydınlar arasında) tutuklanmıştır. Gerçi parti işlerini kendi ellerine almakta olan yeni tür bir sosyal-demokrat partili belirmeye başlamıştır, ancak, bu partili, olağanüstü güçlüklerin üstesinden gelmek zorundadır. Bu koşullar altında sosyal-demokrat parti "Abbas yolcuları"ndan birçoğunu yitiriyor. Burjuva devrimi sırasında, küçük-burjuva "Abbas yolcular"ın sosyalistlere katılmış olması çok doğaldır. Şimdi marksizmden ve sosyal-demokrasiden kopuyorlar. Bu gelişme her iki hizipte de görülüyor: Bolşevikler arasında "otzovist" eğilim biçiminde 1908 ilkyazında ortaya çıkmış, Moskova toplantısında derhal yenilgiye uğratılmış, uzun bir savaşımdan sonra hizbin resmî merkezi tarafından reddedilmiş ve yurtdışında *ayrı bir hizip* olarak, *Vperyod* hizbi olarak kurulmuştur. Kendi *platformlarına* ("proletarya felsefesi" mas-

kesi altında) marksizmle savaşımı getiren mahçılarla, utangaç otzovistler olan "ültimatomcular"ı ve ezberledikleri "gözkamaştırıcı" sloganlara kapılan ama marksizmin temellerini *anlamayı başaramayan* "özgür günler sosyal-demokratları"nı bu *Vperyod* hizbinin biraraya getirmiş olması, dağılma döneminin özgül niteliğini gösterir.

Küçük-burjuva "Abbas yolcular"ın çözülüşü menşevikler arasında, tasfiyeci eğilim olarak dışavurmuştur. Bu eğilim bay Potresov'un dergisi olan *Naşa Zarya*'da, *Vozrojdeniye*'de ve *Jizn*'de, "Onaltılar"ın ve "Üçler"in (Mihayil, Roman, Yuri) takındığı tutumda tam kıvamını bulmuştur. Yurtdışında yayınlanan *Golos Sotsiyal-Demokrata* da Rus tasfiyecilerin *hizmetkârı* ve parti üyeleri karşısında diplomatik peçeleri olarak görev yapmıştır.

Trotski, karşı-devrim döneminde, *sosyal-demokrat olmayan* öğelerin Sosyal-Demokrat İşçi Partisinden *çözülüşünün*, bu dağılmanın tarihsel ve iktisadi anlamını kavrayamıyor ve Alman olan okurlarına, *her iki* hizbin"*parça parça* bölündüğünü", partinin "*parça parça* bölündüğünü", partinin "*maneviyat bozukluğuna uğradığını*" söylüyor.

Doğru değil. Doğrudan bu uzaklaşış, her şeyden önce Trotski'nin teorik anlayışının büyük ölçüde eksik olduğunu gösterir. Genel kurulun,[71] tasfiyeciliği *ve* otzovizmi, *her ikisini*, neden "proletarya üzerinde burjuva etkisinin dışavurumu" olarak tanımladığını hiçbir biçimde anlayamamıştır. Düşünün: Parti tarafından kınanan ve proletarya üzerindeki *burjuva* etkisini gösteren eğilimlerin kopması, partinin dağıldığının mı belirtisidir, daha güçlendiğinin, daha arındığının mı?

İkinci olarak, doğrudan bu uzaklaşış, Trotski hizbinin izlediği *reklam* "siyaseti"ni gösterir. Trotski, merkez yönetim kurulu temsilcisini *Pravda*'dan uzaklaştırdığına göre, onun girişiminin bir hizip yaratmak olduğunu herkes biliyor. Kendi hizbinin reklamını yaparken Trotski, Almanlara, partinin *parça parça* olduğunu, *her iki* hizbin parça parça bölündüğünü ve sadece kendisinin, Trotski'nin, durumu kurtarmakta olduğunu söylemekten çekinmiyor. Gerçekten şimdi hepimiz görüyoruz ki, Trotski, *özellikle* tasfiyecilerin ve vperyodcuların *güvenini* kazanmıştır — Trotski yandaşlarının (Viyana Klübü adına 26 Kasım 1910 tarihinde) onayladıkları en son

öneri bunu kesin olarak kanıtlamaktadır.

Trotski'nin Almanların önünde partiyi küçültmekte ve kendini yüceltmekte ne ölçüde utanmazlığa kaçtığı, örneğin şu sözlerde çok iyi görülüyor. Trotski, Rusya'daki "işçi yığınları"nın, "sosyal-demokrat partinin kendi çevreleri *dışında* [italik Trotski'nin] kaldığı" düşüncesinde olduklarını yazıyor ve "sosyal-demokrasisiz sosyal-demokratlar"dan sözediyor.

Bay Potresov'la dostlarının, bu tür sözlerden ötürü Trotski'yi öpücük yağmuruna tutmaktan geri durmalarını kişi nasıl bekleyebilir?

Ne var ki, bu tür sözler, sadece *tüm* devrim tarihiyle değil, aynı zamanda işçi grubunun üçüncü Duma için yaptığı seçimin sonuçlarıyla da yalanlanmıştır.

Trotski, "eski ideolojik ve örgütsel yapıları nedeniyle, menşevik ve bolşevik hiziplerin" yasal kuruluşlar içinde çalışmakta "yeterli olmadıklarını gösterdiklerini" yazıyor; bu tür "çalışmaların tek tek gruplar ya da sosyal-demokratlar tarafından yerine getirildiğini, ancak bütün bunların hizipler dışında, hiziplerin örgütsel etkileri dışında" olup bittiğini söylüyor. "Menşeviklerin ağır bastığı en önemli yasal kuruluş dahi, tümüyle menşevik hizbin denetimi dışındadır." İşte böyle yazıyor Trotski. Oysa gerçekler şöyle: üçüncü Dumada sosyal-demokrat grubun ta ilk gününden itibaren, bolşevik hizip, parti merkez yönetim kurulunun yetki verdiği temsilcileri eliyle, grubun çalışmalarına yardım etmiş, katkıda bulunmuş, danışmanlık etmiş ve o çalışmaları denetlemiştir. Hiziplerin temsilcilerinden oluşan (Ocak 1910'da hizip kimliklerine son verdiler) merkez yayın organı da aynı şeyi yapmıştır.

Trotski, Alman yoldaşlara, "otzovizm"in budalalığının ayrıntılı bir dökümünü verdiği ve bu eğilimi, bolşevizmin bir bütün olarak karakteristik boykotçuluğunun "kristalleşmesi" diye nitelediği zaman; bunun ardından bolşevizmin "otzovizm" tarafından "ezilmesine izin vermediği"ni, ama o eğilime "kararlı, hatta gemlenmemiş biçimde saldırdığı"nı kısaca belirttiği zaman, Alman okur, hiç kuşku yok ki, bu açıklamanın içindeki ustalıklı ihanetin ne ölçüde olduğunu anlayamayacaktır. Trotski'nin bu "üstü kapalı" düzenbazca sözleri, ufak, çok ufak bir "ayrıntı"yı dışarda bırakmış. O da şu: Bolşevik hizbin temsilcilerinin 1909 ilkyazında yaptıkları resmî

bir toplantıda, otzovistleri reddettiklerini ve aralarından attıklarını söylemeyi Trotski "unutmuş". Ama sosyal-demokrat olmayan öğelerin *çözüldüğünü* değil, bolşevik hizbin (ve ardından da partinin) "*parça parça* olduğunu" söylemek isteyen Trotski'nin işine gelmeyen "ayrıntı" da budur!

Şimdi biz Martov'u tasfiyeciliğin önderlerinden biri olarak görüyoruz. Martov, marksist görüntülü sözlerle tasfiyecileri daha "akıllıca" savundukça, daha tehlikeli oluyor. Ama Martov, 1903-1910 arasında yığınsal işçi hareketindeki bütün eğilimlere damgasını vuran görüşleri herkesin önünde açıklayıp yorumluyor. Öte yandaysa Trotski, sadece kendi kişisel yalpalayışlarını temsil ediyor, başka bir şeyi değil. 1903'te menşevikti, menşevikliği 1904'te bıraktı, 1905'te yeniden menşeviklerin arasına döndü ve sadece ultra-devrimci sözler parlatmakla yetindi, 1906'da menşeviklerden bir kez daha ayrıldı, 1906'nın sonlarında kadetlerle seçim anlaşması yapılmasını savundu (yani bir kez daha menşeviklerle birlik oldu), 1907 ilkyazında, Londra kongresinde "siyasal eğilimlerden çok bireysel görüş tonlarında" Rosa Luxemburg'dan ayrıldığını söyledi. Trotski bir gün hiziplerden birinin ideolojik stokundan, ertesi gün ötekinin stokundan çalar ve bu nedenle de kendisinin hizipler *üstü* olduğunu ilan eder. Teorik olarak, Trotski, tasfiyeciler ve otzovistlerle *hiçbir* noktada görüş birliğinde değildir, ama *uygulamanın kendisinde* goloscular ve vperyodcularla *tam bir* görüş birliğindedir.

Bu nedenle, Trotski, Alman yoldaşlara, "genel parti eğilimi"ni temsil ettiğini söylediği zaman, ben onun sadece *kendi* hizbini temsil ettiğini ve *sadece* otzovistlerle tasfiyecilerin bir ölçüde güvenini elde ettiğini belirtmek zorundayım. Şu gerçekler, benim sözlerimin doğruluğunun kanıtıdır: 1910 Ocak ayında partimizin merkez yönetim kurulu, Trotski'nin gazetesi *Pravda* ile yakın bağlar kurmuş ve yazıkuruluna bir temsilci atamıştır. 1910 Eylülünde partinin merkez yayın organı, Trotski'nin partiye karşıt siyaseti nedeniyle, merkez yönetim kurulunun temsilcisiyle Trotski arasında *ilişkilerin kesildiğini* ilan etmiştir. Kopenhag'da, parti yanlısı menşeviklerin temsilcisi ve merkez yayın organı yazıkurulu delegesi olarak Plehanov, bolşeviklerin temsilcisi olarak bu satırların yazarı, ve bir Polonyalı yoldaş, Trotski'nin

partimize ait olayları Alman basınına yansıtış biçimini şiddetle yermişizdir.

Trotski'nin Rus sosyal-demokrasisinde "genel parti" eğilimini mi, yoksa "genel parti karşıtı" eğilimi mi temsil ettiğine okurlar karar versin.

1910 sonlarında yazıldı
Diskussionni Listok, n° 3,
29 Nisan (12 Mayıs) 1911'de
yayınlandı
İmza: *N. Lenin*

NAŞA ZARYA, n° 2'de yayınlanan "Zanaatkârlar Kongresinin Sonuçları" başlıklı yazısını bay B. Bogdanov şöyle bağlıyor:

"Eski yeraltı eylemlerinden kopma ve gerçekten açık olan, herkesin katıldığı siyasal eylemlere girişme çabası — işte bizim işçi hareketimizin en son aşamasının niteliğini de belirleyen yeni durum budur." (s. 73) "Kamu yaşamında işlerin kızıştığı bir anda, Moskova'da ara seçimlerin ve dördüncü Duma için genel seçimlerin hemen öncesinde, şu gerçek iyice anlaşılıyor ki, proletaryanın siyasal örgüt kesimi hiçbir etkinlik taşımamaktadır. Son yıllarda, örgütlü işçilerin tüm girişimleri, bu bağımsız siyasal gücü diriltmeye yöneltilmiştir. Bu harekete katılan herkes, bilinçli ya da bilinçsiz ola-

rak, canlanan proletarya partisinin öğeleri durumuna geliyorlar. Ama proletaryanın örgütlü kesiminin amacı, bu hareketin gelişmesine katkıda bulunur ve geniş yığınları içine çekerek, ayrıca yeraltı eylemciliğinin durgunluğundan ve sersemletici havasından azimle ayrılarak, harekete olabilecek en büyük genişliği verirken, onu çok fazla hızlandırmamak, vaktinden önce ortaya çıkarmamaktır." (s. 74-75.)

"Sersemletici" hava gibi ulumalara, benzeri isterik feryatlara ve "ayrılma" çağrılarına şimdiye dek sadece *Novoye Vremya*[72] türü gazetelerde ve bir de bay Struve ve şürekası gibi liberalizme sığınmış öfkeli döneklerin yazılarında raslamıştık. Dürüst ve saygın sayılan siyasal basında şimdiye dek geçerli olan kural, aynı sütunlarda savunulamayacak olan şeylere saldırı için o sütunları kullanmamaktı. Ne var ki, bir yılı aşkın bir süredir, aralarında B. Bogdanov'un, Levitski'nin, Potresov'un ve daha başkalarının bulunduğu tasfiyeciler kalabalığı, "azimle ayrılma" vb. çağrıları için düzenli olarak, bir tartışmada sadece kendi tekellerinde bulunan kürsüleri seçmek suretiyle bu eski demokratik önyargının "üstesinden gelmeyi" başardılar. Bu nedenle bize sadece, sersemletici hava"ya karşı girişilen "iyice güven altına alınmış" bu savaşı kayıtlara geçirmek ve savaşçıları teşhir etmek kalıyor.

Bogdanov'lar, Levitski'ler ve Potresov'lar, işçilerin açık davranmakta direndiklerini söyleyip, arkasından, *işçilerin* "sersemletici hava"dan kopmak için çabaladıklarına dair *kendi kendilerine* sonuç çıkarırken düpedüz gerçeklerle oynuyor, hokkabazlık ediyorlar. Hokkabazlıklarının başarıya ulaşmasında, tasfiyeciliğe karşı olan bizlerin, Bogdanov'larca bilinen ve birçok kongrede yeraltından "kopmayı" savunan *aydınlara karşı* çıkan işçilerin *öfkesine* tanıklık edecek olan gerçekleri kamuoyuna sunmamızın olanaksızlığına güveniyorlar. 1911'in başlarında işçiler —ne mutlu onlara diyelim— örneğin 1905"in başlarındaki kadar canlabaşla, açık siyasal savaşıma girişme çabası gösteriyorlar. Peki ama ne o zaman ne şimdi, *işçiler*, "sersemletici hava"ya karşı isyan ettiler, hiçbir zaman o havadan "kopmak" istemediler. Gerçekte "azimle kopmaya" çabaladıkları söylenebilecek olanlar sadece dönek aydınlardır.

İşin aslında, okurlar, aşağıdaki gerçek üzerinde durup

düşünmelidirler. Bir grup yazar, özellikle 1910 Ocağından bu yana, "*eskiden kopmaya çabalama*" ve "*gerçekten açık bir siyasal eyleme girişme*" feryadını koparıyorlar. Sadece bu dönemde, bu grup, özellikle tasfiyeci nitelikte olmayan kitaplar, broşürler, dergi ve gazetelerdeki yazılar bir yana, *kendi* dergilerinin (*Naşa Zarya, Vozrojdeniye, Jizn, Diyelo Jizni*) yirmiden fazla sayısını yayınladılar. Şimdi izin verilirse şunu soralım: Gazetecilik alanında bu kadar dişini-tırnağına takarak çalışan,"eski olandan azimle kopma"ve "gerçekten açık bir siyasal eyleme girişme" gereğinden böylesine inançla sözeden bu yazarların *kendileri, kendi grupları içinde* neden cesaretlerini toplayıp "eski"den "azimle kopma" ve "sersemletici hava"dan "azimle kurtulma" yolunu belirleyecek olan bir program, platform ve taktikle "gerçekten açık bir siyasal eyleme girişmeye" kalkışmadılar? Buna ne diyeceğiz?

Bu ne biçim güldürü? Ne ikiyüzlülük bu! "Bu siyasal gücün diriltilmesi"nden sözediyorlar, "sersemletici hava"ya saldırıyorlar, eskiden *kopulmasını* istiyorlar, "gerçekten açık siyasal eylem" vaazı veriyorlar, ama aynı zamanda eskinin yerine *herhangi* bir program, *herhangi* bir platformı, *herhangi* bir taktik, *herhangi* bir örgüt koymaktan geri duruyorlar! Bizim yasalcılarımız, bizim sözümona marksistlerimiz, neden, *Ruskoye Bogatstvo*'ya[73] yazı yazan, sersemletici havadan ve "gerçekten açık siyasal eyleme girişme" gereğinden, (1905-1906'dan başlayarak) çok daha önceleri sözeden ve *verdiği vaaz doğrultusunda davranarak* gerçekten "eskiden azimle kopan", "açık" bir programla, "açık" bir platformla, "açık" taktiklerle ve "açık" bir örgütle ortaya çıkan Peşehonov'lar ve öteki yazarlar kadar siyasal dürüstlük gösteremiyorlar?

Siyasette dürüstlük güçlülüğün, ikiyüzlülük ise zayıflığın ürünüdür. Peşehonov'lar ve şürekası, nârodnikler arasında bir güçtür, bu nedenle gerçekten "açıkça" ortaya çıkmışlardır. Bogdanov'lar, Levitski'ler, Potresov'lar ve şürekası ise marksistler arasında zayıftırlar, her adımda, sınıf bilincine ulaşmış işçiler tarafından püskürtülmüşlerdir, ikiyüzlü davranmalarının, kendilerini maskelemelerinin, "gerçekten açık siyasal bir eylem" için bir program ve taktikle *açıkça ortaya çıkmalarının* nedeni budur.

Peşehonov'lar ve şürekası, narodnikler arasında bir güç oldukları için kendi mallarını kendi bayrakları altında taşı-

yorlar. Bogdanov'lar, Levitski'ler, Potresov'lar ve Martov'lar ise marksistler arasında çok zayıf oldukları için kendi mallarını gümrüklerden yabancı bir bayrak altında kaçırmak zorunda kalıyorlar. Küçümencik aydıncı dergilerinde (*Naşa Zarya*) cesaretlerini toplayıp bağırıyorlar: Hiçbir "hiyerarşi" sözkonusu değil, biz hepimiz, "eskiden azimle kopmalıyız" ve "gerçekten açık bir siyasal eyleme girişmeliyiz". Ama işçilerle yüzyüze gelince tasfiyecilerimiz, kuzular arasında aslanlaşan aslanlar arasında kuzulaşır, atasözünce davranıyorlar.

Büyük bir coşkuyla "açık siyasal eylem"den yana olan kahramanlarımız işçilerle yüzyüze gelince, nedense *hiç açık* davranmıyorlar, *herhangi* bir açık program, taktik ya da örgüt getirmiyorlar. İşte zanaatkârlar kongresinin "sonuçlarını" özetleyen Bogdanov'un, gerçekten açık siyasal eylem için hareketi "hızlandırmama", harekete "vaktinden önce ortaya çıkarmama" öğüdünü verirken güttüğü akıllı diplomasinin nedeni bu. Sanki bay Bogdanov, tasfiyeci planlarına *resmî biçimini verip ortaya çıkarmayı* ve işçilere sunmayı denemiş, ama ateşi elle tuttuğu için parmaklarını yakmış gibi görünüyor. Bu kaçak aydın, hata yaptıkları zaman bile dosdoğru davranan ve dosdoğru bir yanıt isteyen işçiler tarafından terslenmiştir. ("Eskiden kopmamızı mı istiyorsun? Pek güzel, onun yerine ne öneriyorsun, neden açıkça ve dürüstçe ortaya çıkmıyorsun?"). Ve bay B. Bogdanov, kendini, Krilov'un masalındaki tilkinin[74] sözüyle avutuyor — onlar koruktur! Harekete resmî biçimini vaktinden önce vermemeliyiz, eskiden koparken, işçilere gittiğimiz zaman eskinin bayrağını dalgalandırmaya devam etmeliyiz — yeni için acele etmeyin.

Buna pekâlâ iki sandalyenin ortasında oturmak diyebilirsiniz. Ama oportünizmin yapısı işte tam bu değil mi? Marksizm *oyunu oynayan* bugünkü burjuva aydını niteleyen şeyin ta kendisi bu. 1894'den 1898'e kadar marksizm oyunu oynayan bay Struve'ydi. 1908'den 1911'e kadar aynı oyunu oynayanlar Bogdanov'lar, Levitski'ler, Potresov'lar olmuştur. Bugünün tasfiyecileri, o günlerin ekonomistlerinin[75] oynadığı rolü oynuyorlar, proletarya arasında aynı burjuva etkisine yataklık ediyorlar.

Mıysl n° 4, Mart 1911

BİR YASALCI İLE BİR TASFİYECİLİK-KARŞITI ARASINDA KONUŞMA

Yasalcı: Bana öyle görünüyor ki, sosyal-demokrat basında tasfiyecilerle yapılan savaşımın ve tartışmaların aşırı sertliği, hırsı büyük ölçüde parlattı ve bir ölçüde anlaşmazlığın özünü gölgeledi.

Tasfiyecilik-karşıtı: Tam tersi değil mi? Savaşımın sertliği, ideolojik ayrılıkların derinliğinden ileri gelmiyor mu? Ya da belki siz de, kof sözlerle ve yaygın bayat ifadelerle aradaki uçurumu kapatmaya çalışan "yalpalayıcılar"a —başka deyişle "uzlaştırmacılar"a— katıldınız.

Yasalcı: O, hayır! Hiçbir biçimde "uzlaştırma" eğiliminde değilim. Tam tersine. Ortaya koymak istediğim nokta şu: Tasfiyeciler ne istediklerini yeter ölçüde bilmiyorlar. Bu nedenle de yeter ölçüde kararlı değiller. Karanlıkta elyordamıyla ilerliyorlar ve deyiş yerindeyse, kendi kendilerine gelişiyorlar. Düşünce çizgilerini sonuna kadar götürmekten he-

nüz korkmaktalar. Tutarsızlıklarının, karmakarışık bir durumda olmalarının, çekingenliklerinin nedeni bu. Oysa karşıtları, bunları yanlış olarak, ikiyüzlülük, yasadışı partiye karşı hileli savaşım yöntemleri falan sanıyorlar. Sonuç veryansın etmek oluyor. Tartışmadan bir sonuç çıkarması, bir yarar sağlaması düşünülen kamuoyu da ne olup bittiğini anlayamaz bir duruma gelmiş bulunuyor. Eğer tasfiyeciler daha az sayıda akıllı diplomata sahip olsalardı ve kendilerine biraz daha fazla güvenselerdi, davalarını daha önce kanıtlayabilirler ve sizi parça parça ederlerdi.

Tasfiyecilik-karşıtı: Karabasan gibi bir şey bu... Ama yine de sizin savınızı dinlemek ilgi çekici görünüyor.

Yasalcı: Benim fikrimce, tasfiyeciler haklıdır. Kafalarına fırlatılan yasalcı etiketini benimsemek zorundalar. Bunu benimseyeceğiz ve bugün Rusya'da işçi sınıfı hareketinin karşısında gittikçe yoğunlaşan sorunlara tek doğru yanıtı — marksizm açısından doğru— ancak yasalcıların verebileceğini kanıtlayacağız. İçinden geçmekte olduğumuz dönemin, Rusya'nın iktisadi ve siyasal evriminde, bazı yönlerden kendine özgü bir aşama olduğunu itiraf ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

Tasfiyecilik-karşıtı: Ediyorum.

Yasalcı: Ünlü "Aralık" (1908) kararlarınızda yaptığınız gibi, sadece sözde kalan bir itiraf bu. Ciddi olarak düşünülürse, bu tür bir itiraf, diyelim üçüncü Dumadaki sosyal-demokrat grubun gözler önünde olan varlığını bir raslantı olarak değil, "yaşanan anın" ayrılmaz bir parçası olarak kabul etmek demektir. Bugünkü siyasal koşulların bütünü, işçi sınıfı hareketi içinde oluşan koşulların bütünü öyle ki, Dumada açık, *yasal* bir sosyal-demokrat grup olası ve zorunludur, açık, *yasal* bir sosyal-demokrat işçi partisi olası ve zorunludur.

Tasfiyecilik-karşıtı: Dumadaki sosyal-demokrat gruptan, sosyal-demokrat bir işçi partisine sıçramak oldukça tehlikeli değil mi?

Yasalcı: Hiçbir şekilde tehlikeli değil. Tek fark şu: üçüncü Dumadaki sosyal-demokrat grubun varlık biçimi, bizim için dışardan kararlaştırıldı. Yapmamız gereken tek şey bu biçimi kabul etmek, daha önceden hazırlanmış yapıya girmekti. Orada yasal bir işçi partisinin hangi yollardan ortaya

çıkacağını bulmak bize kalmış bir iş. Bu noktada girişkenlik göstermeliyiz, yeni varlık biçimleri bulmak için savaşmalıyız. Sizin küçümser bir tavırla tasfiyeci dediğiniz kişiler bu türlü bir savaş veriyorlar, yeni yola girmişlerdir, ancak ne yazık ki henüz ilk adımı atmış durumdalar. Ne yazık ki, henüz çekingen davranıyorlar, dönüp dönüp arkalarına bakıyorlar ve yarım önlemlerle yetiniyorlar. Yeni yolun başında bu kaçınılmaz bir şey olabilir, ancak bu başlangıcı daha ileri adımlar izleyecektir. İlk adımların kararsızlığı ortadan kalkacak, hatalar giderilecektir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Mükemmel. Acaba bu hataların ne olduğunu ve nasıl düzeltileceğini açıklama lütfunda bulunur musunuz?

Yasalcı: Seve seve. Yarının yasal işçi partisinin nasıl bir parti olacağını önceden tam olarak bilemeyiz, ama işçi sınıfı hareketinin genel gelişme doğrultusunu görebiliriz. Doğrultunun bu olduğunu bir kez kabul edersek, yasal partinin resmini çekinmeden çizebilirim. Gerçi asıl parti, tam resimdeki gibi olmayabilir, ama *ona benzer bir şey* olacaktır. Sizin için böyle bir resim çizerken, bir şey "icat etmem" gerekmiyor. Gerek duyduğum tek şey, yaşamın bize öğrettikleriyle, devrim sonrası beliren yeni koşullar altında girişilen eylemlerden edinilen deneyimleri dikkate almaktır. Sadece, ana akımı izlemem, ilgisiz ayrıntıları bir yana koymam ve bu deneyimi derleyip-toparlamam gerekiyor. İşçi sınıfı Dumada yasal olarak temsil edilmektedir. Dumada yasal bir sosyal-demokrat grup bulunmaktadır. Bu grup izlenmekte, ardına casuslar takılmaktadır; toplantılar yapmasına izin verilmiyor; görmüş-geçirmiş kişilerden yoksun bırakılmaktadır;[76] yarın belki de cezaevlerine atılabilir, sürgüne gönderilebilir. Sizin kısa görüşlü izleyicilerinizin inandığı gibi, bir parti, yasaldır diye, adli kovuşturmadan polis baskısından kurtulmuş olmuyor. Ancak Dumadaki yasal grup, baskıya karşın, varlığını sürdürmektedir. Yasal işçi birlikleri (sendikalar), kulüpler, haftalık ve aylık yasal marksist gazeteler vardır; bunlar daha da fazla izleniyor, kapatılıyor, cezalarla bütün paraları ellerinden alınıyor, yazıişleri müdürleri gazetede geçirdikleri her bir ay karşılığında cezaevinde belki birbuçuk ay kalıyorlar, işçi birlikleri sürekli olarak yasaklanıyor, ama yine de varlıklarını sürdürüyorlar. Şimdi bu durumu

iyice, dikkatle, tekrar tekrar düşünün. Yasal işçi birliklerinin, yasal marksist basının, yasal sosyal-demokrat temsilcilerin bulunmadığı durum başkadır. 1905'te durum öyleydi. Her zaman izlenseler *bile*, sürekli olarak baskı altında tutulsalar bile, bunların varolduğu durum tamamen başkadır. 1907'den beri görülen de budur. Bu, durumun yeni bir özelliğidir. Dikkate almamız, genişletip, güçlendirmemiz ve pekiştirmemiz gereken işte bu "yeni özellik"tir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Siz, kendilerini öteden beri işittiğimiz yasalcılardan daha cesur, daha tutarlı bir yasalcı olmaya söz vererek başladınız, ama şu ana kadar, tüm tasfiyecilerin çok önceleri söylediklerini yinelemekten başka bir şey yapmadınız.

Yasalcı: Daha önce söylediğim gibi, tutarlı ve inanmış bir yasalcılığın resmi, yaşamın getirdiği deneyimin yakından gözlenmesinin mantıklı sonucudur. Gerçekte, yasal sosyal-demokrat bir işçi partisini oluşturacak bütün değişik öğeler zaten yaşıyor. Daha yüksek sesle, daha açıkça konuşmalı ve bunlara gerçek adını vermeliyiz. Bu ayrı ayrı öğelerin —bugün değilse bile yarın— biraraya getirileceğini, getirilmesi gerektiğini ve o zaman böyle bir partinin ortaya çıkacağını korkusuzca kabul etmeliyiz. Bu parti kurulmalıdır, kurulacaktır. Baskıyla, yıldırmayla karşılaşacak, ancak, bu parti yaşayacaktır. Yasal bir işçi partisinden yoksun geçirilen yılların yerini, yasal işçi partisinin birçok baskıyla zaman zaman kesintiye uğrayan tehlikeli yaşamını sürdürdüğü yıllar alacaktır. Sırası geldiğinde o yılları da, Rusya'nın, tam Avrupa örneğine uygun yasal bir sosyal-demokrat partiye kavuştuğu yıllar izleyecektir. Yasal bir sosyal-demokrat partiye götürecek olan yılların içine zaten girilmiştir. Bu parti, daha şimdiden, sizin yüzde-doksandokuzu zaten yıkılmış olan yeraltı örgütünüzden daha *gerçek* olan bir şeydir. Yasalcıları daha tam bir biçimde derleyip-toparlamak, onların eylemlerini daha kararlı, daha düzenli, daha kendine güvenli hale getirmek için işlerin bugünkü durumu hakkında konuşmaktan, bugünkü gerçeğin adını koymaktan, sloganlar ortaya atmaktan, bayrak açmaktan korkmamalıyız. Mahkemeler ya da polis, bayrağımızı elimizden çekip alırmış, ne gam, isterse yirmi kez alsın, o bayrağı *yokedemezler*, bizi ondan uzun süre yoksun tutamazlar, çünkü o bayrak

gerçekte varolanın, büyüyenin, büyümeye devam edecek olanın ifadesidir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Konuya gelin. Yoksa size şu sözü anımsatmam gerekecek: "Çok iyi şarkı söyler, ama şarkının nasıl biteceğini kimse bilmez." Açık konuşmaya söz vermiştiniz. Şu halde bir noktayı daha açıklığa kavuşturun, daha somutlaştırın: Bayrağınıza ne yazacaksınız?

Yasalcı: Ben de tam o noktaya geliyordum. Biz, işçi hareketini daha ileri götürmek üzere, yasal yollardan çalışan bir dernek kuruyoruz. Bu dernek marksizmin ilkeleri üzerinde temellendiriliyor. Derneğin amacı, yaşamın toplumsal koşullarında marksist çizgi doğrultusunda değişiklik sağlamak, sınıfları ortadan kaldırmak, üretim anarşisine son vermek, vb.'dir. Yasal partinin, yani bizim derneğimizin başta gelen amacı, siyasal ve toplumsal düzeni tam demokratlaştırmak, tarım sorununu demokratik çizgi doğrultusunda marksist görüşler temelinde çözümlemeye yardım etmek ve geniş iş yasalarını çıkarmaktır. Son bir nokta, şu: Yeni derneğin eylem araçları, yasal propaganda, uyarma ve örgütlenme araçlarıdır.

Tasfiyecilik-karşıtı: Böyle bir derneğin resmen tescil edilmesine hükümetimizin izin vereceğini düşünmüyorsunuz, değil mi?

Yasalcı: Endişe etmeyin, o kadar saf değilim. Derneğimiz, kuşkusuz, tescil edilmeyecek, ancak yasadışı sayılması da mümkün olmayacak — işte seçtiğimiz hedef bu. Her guberniyada işçiler birbiri ardından dernek tüzüğünü hazırlayacaklar ve onaylanması için yönetim makamlarına sunacaklar. Bu sürekli ve hep aynı kıvamda yürüyüp giden bir yasallık savaşımı olacak. Böyle bir derneğin kurucuları ve üyeleri, bugün, sözümona parti dediğimiz şeyin programında yeralan "dehşet verici" maddelerden ötürü kovuşturulmayacaklar. Gerçekten, RSDİP, bugün sözde bir partiden başka bir şey değildir; programındaki "dehşet verici" maddeler, örneğin cumhuriyet ve proletarya diktatörlüğü isteği —birçok kararda silahlı bir ayaklanma hakkında yeralan "dehşet verici" maddeleri bir yana bırakıyoruz— vb., hiç kimseyi korkutmuyor, hiçbir önemi yok ve hiçbir rol oynamıyor. Hiçbir rol oynamıyor derken, *gerçekte* yasadışı herhangi bir eylemden suçlu olmayan insanların cezaya çarptırılmalarında oy-

nadığı "rolü" kastetmiyoruz. Asıl sorun bu, partide bugünkü acıklı güldürü bu. Ölünün zararı yaşayana oluyor. Birçok kararın ve eski parti programının modası geçmiş, eski "hükümleri" —yaşamın reddettiği, yararsız hale gelen arşive kaldırılmış "hükümler"— sadece düşmanlarımızın işine yarıyor, bizi bastırmalarına yardım ediyor; günümüzün gerçek hareketini geliştirmekte, üçüncü Dumada, yasal olarak yayınlanan dergi ve gazetelerde, yasal işçi birliklerinde, yasal kongrelerde vb., vb.'de *yürütülmekte olan güncel* çalışmaların ilerletilmesinde hiçbir yararlı amaca hizmet etmiyor. İşte bu nedenledir ki, (böyle dediğim için beni bağışlayın, ama tasfiyeci avına çıkmaya hazır hale getirilmiş olan yandaşlarınızın öyle düşünmeye yatkın olmalarına karşın) biz yasalcılar için sorunun *özü*, çok tehlikeli baskılardan ve cezalardan kaçınma arzusu değildir. Bizce sorunun özü, her şeyden önce, açık bir işçi sınıfı hareketinin *ilkesel* önemi, ikincisi de, bugünkü rejimin çelişkilerinden yararlanmaktır. Evet bay Ortodoks, marksizmin ilkeleri hiçbir biçimde, papağan gibi ezberlenmiş bir sözler toplamına, ya da sürgit değişmez "katı" kalıplara indirgenemez. Hayır, bu ilkeler, geniş işçi sınıfı hareketine, yığınların girişimlerini ve örgütlenmelerini geliştirmeye yardım içindir. Şu ya da bu söz "*konuşulmuyorsa*" ne gam —çok iyi biliyorum, siz ve yandaşlarınız, Dumadaki sosyal-demokrat grubun ya da yasal dergi vb.'lerin sözünü etmediği noktaların "dile getirilmesi"ni parmağınıza doluyorsunuz; bazı sözler "*konuşulmuyorsa*" ne çıkar— dava yürümeye devam edecektir. İşçilerin giderek daha geniş bölümleri hareketin içine çekilecektir. Açık eylemleri birleştirmek üzere kararlı bir adım atılacaktır. Siyasal bilince ermiş her işçi, kendisini ezen rejime bir darbe indirecektir; işçi, bugünkü rejimin en karakteristik çelişkisinin *ta kendisini*, yani yasallığı resmen tanımakla fiilen kabul etmekten geri durma arasındaki çelişkiyi, Dumadaki sosyal-demokrat grubu "hoşgörü" anlayışı içinde karşılamakla sosyal-demokrat partiyi ezme çabaları arasındaki çelişkiyi, resmî demeçlerde işçi derneklerini tanımakla gerçek yaşamda onlara baskı yapılması arasındaki çelişkiyi hedef alacaktır. Proletaryayı ezen rejimin çelişkilerine darbe vurmak — işte marksizmin *yaşayan ruhu* budur, ölü kalıplar değil. Alman Sosyal-Demokrat Partisinin başarılı olmasının bellibaşlı —hatta temel de di-

yebilirim— nedenlerinden biri, partinin, hareketin çıkarı uğruna *reçeteyi (formula)* kurban etmeyi seve seve kabul etmesidir. Hareket 1871'den sonra, programı sadece "yasalara uygun" siyasal eylem yöntemlerini tanıyan bir parti yaratmayı başarmıştır. Parti, bizimkinden çok daha *"yasal"* olan sosyal-demokrat bir program aracılığıyla, dünyadaki en güçlü sosyal-demokrat hareketi gerçekleştirmiştir. O program bizimkinden çok daha yasaldır, çünkü bir cumhuriyet yönetimi hakkında hiçbir hükmü hiçbir zaman içermiş değildir. Buna karşılık siz, model-köktenci sosyal-demokrat yığın örgütünün, model-köktenci sosyal-demokrat yığın hareketinin *varolmadığı* bir ortamda, dünyaya "model-köktenci" sosyal-demokrat bir program örneği göstermeye çalışıyorsunuz.

Tasfiyecilik-karşıtı: Şu ana kadar söylediklerinize göre, her guberniyada, siyasal bilince ermiş her işçinin, sizin yasal marksist "dernek" tüzüğünüzü kopya edip onaylamak üzere yetkili makamlara sunduklarını kabul edersek, sizin tasarımınız, dernekler ve işçi birlikleriyle ilgili devlet dairesinde gelen ve giden belgeler bölümündeki bir "yığın hareketi"nden öteye geçmiyor. Siz kendiniz, böyle bir derneğe izin verilmeyeceğini söylediğinize göre, bunun anlamı hiçbir yerde açık bir hareket, hatta "açık" bir dernek gerçekleştirilemeyecek demektir. Sizin yasalcı hayaliniz hariç. Ama sizi ayrıntılı olarak yanıtlamadan önce, bir soru daha sormak isterim: Bu yasal marksist "derneğin", eskinin, yani şimdiki partinin *yerini* mi almasını düşünüyorsunuz, yoksa onunla *yanyana* varolmasını mı?

Yasalcı: Hah tamam. Çok ilginç bir noktaya değindiniz. Tasfiyecilerin resmî önderlerinin yaptığı kötü hatalardan biri budur. Doğruluğu apaçık belli olan yolda ileriye doğru büyük bir adım atmaktan korkuyorlar. Üstelik aynı zamanda, başka bir doğrultuda, hadi adını da koyalım oportünist yolda, dava için hiç de gerekmeyen aşırı ölçüde tehlikeli adımlar atıyorlar. Ben kendi payıma, kişinin tasfiyeci olmaksızın da yasalcılıktan yana olabileceğini söylüyorum. Kişi, oportünist olmaksızın yasalcı olmalıdır. Hareketin yasal *yollarını* kabul etmeliyiz, yarım ağızla ve sözde değil, uygulamada ve ciddiyetle kabul etmeliyiz. Bunun anlamı şudur: Bir an önce, yasal marksist bir işçi partisi kurmalıyız. Ama devrimin yadsınması, iyi gözle görülemeyecek bir oportünizm olur.

Ama yine de çoğunluğu değilse bile, tasfiyecilerimizin bir kısmı böyle bir eğilimde olduklarını gösteriyorlar. İşçi sınıfının egemenliğini yadsımak oportünizmdir. Bunu toptan kınıyorum. Bir şeyi tasfiye etmek için herhangi bir şeyi reddetmek zorunda değiliz. Yeni yasal parti *eskiyle* birlikte, onunla *yanyana* varolmalıdır. Bunlar birbirlerini güçlendireceklerdir.

Gülümsediğinizi görüyorum. Ama söylediklerimde gülünecek bir şey yok. Bunun "aynı gideri deftere iki kez işlemek" gibi bir şey olduğunu söyleyebilirsiniz. O zaman izin verin şunu sorayım: Yasal basınla yasadışı basının birlikte varolması benim tasarımıma ya da daha doğrusu bugünkü deneyimden alınmış derslerden çıkardığım sonuçlara benzerlik göstermiyor mu? 1905'ten önce mülteciler yasal basında yazı yazamıyorlardı. O günlerin basını bu tür mültecilerin yazdığı yazıları, hatta bir *nom de plume** altında bile yayınlayamazdı. Oysa şimdi içinde yaşadığımız çelişkiler döneminde çok iyi tanınan-bilinen mülteciler *yasal* basında olduğu kadar yasadışı basında da *kendi imzalarıyla* açık açık yazıyorlar. Ama siz buna "aynı gideri deftere iki kez işlemek" diye karşı çıkmıyorsunuz! Bu durum, herhangi bir karışıklığa yolaçmıyor. Bu "aynı gideri deftere iki kez işleme"yi çağımız koşullarının emrettiğini kavramaktan, bu çağın çelişkilerini kullanmaktan ve günümüzün en önemli olaylarının yer aldığı *bu* cephede nasıl bir girişimde bulunulması gerektiğini bilmekten sizi alıkoyan şey sadece alışkanlıklardır, başka bir şey değil. *Söze* geldiği zaman "yasadışı çalışmanın yasal çalışma ile uyuşturulmasını" hepiniz kabul ediyorsunuz. Öyleyse bunu uygulamaya koyun. A'yı söylediğinize göre, B'yi söylemekten korkmayın. Bu temel tezi, taktikler ve genel olarak örgütlenme konularında kabul ettiğinize göre, aynı şeyi *parti* örgütü konusunda kabul etmekten korkmayın. Yasallığa karşı saçma anarşist önyargılardan kendinizi kurtarın lütfen ve bunu kararlı biçimde, ciddi olarak, içtenlikle yapın.

Tasfiyecilik-karşıtı: Sizin asıl derdiniz şu; siz sadece "yasalcılık" oyunu oynuyorsunuz, "yasalcılık" gösterisi yapıyorsunuz, oysa Almanlar gerçekten varolan bir yasalcılığa da-

* Yazıda imza olarak kullanılan takma ad. —ç.

yanıyorlardı.Yasal ve yasadışı basın örneği, size karşı özellikle dikkat çekici bir savdır. Yasadışı eylemde bulunan bir sosyal-demokrat, yasalar çerçevesinde izin verilen bir yazı yayınlamak için yasal basını kullandığı zaman, yasalcılık oyunu oynamıyor, sadece belli dar sınırlar içinde gerçekten varolan yasallıktan yararlanıyor demektir. Oysa sizin yasal işçi partiniz ya da marksist derneğiniz (ve onların yanısıra, sizin kendilerinden *tabanda* pek ayrılık göstermediğiniz tasfiyecilerin "açık işçi partileri") sadece yasalcılık hayalidir, başka bir şey değil. Siz kendiniz, buna izin verilmeyeceğini itiraf ettiğinize göre, bu sözümona "yasal" dernekler *gerçekte* yasal bir varlığa ulaşamayacaklardır. Anarşist-sendikalistlerin genellikle "devrimci cambazlığa" girişmeleri gibi, sizin yapabildiğiniz tek şey de "yasalcı cambazlığı" oluyor. Kadetlerin partisi, yasal olarak varolmadığı halde, pekâlâ yasal bir çalışma içinde bulunuyor. Bu, çelişkileri kullandıkları için değil, çalışmalarının *içeriğinde* devrimcilik diye bir şey bulunmadığı ve yığınlar arasında herhangi bir demokratik örgüt çalışması yapmadığı içindir. Çalışmaları liberal-monarşist yapıdadır. Otokrasi, bu tür bir siyasal eyleme izin vermeyi, gözyummayı kaldırabilir. Ama otokrasi, marksistlerin işçi sınıfı içinde eylemde bulunmalarına gözyumamaz. Davayı bir maske altında yürütmeye çalışmak bönlüktür. Tasfiyecilerin "açık işçi partisi" kadar sizin "yasal derneğiniz" de, gerçekte sosyal-demokratlara dayanıp güvendiğinize göre, *sahte* bir dernekten, bir maskeden başka bir şey değildir. "Derneğiniz"in amaçlarını, programını ve taktiklerini belirlemek için seçtiğiniz bulanık, açık olmayan tanımlar, işin aslında, sözlü bir gizleme, çelimsiz bir savunma çabasından ve yasalcı cambazlıktan başka bir şey değildir. Bizim partimiz Dumada sesini duyurmalıdır, *yasal olarak* çalışan işçi birlikleri kurmalı, yasal olarak toplanan kongrelerde konuşmalıdır. Bunu yadsımak tam bir anarşizm ya da aydınca nihilizm olur. Yeni çağın yeni koşullarını, *bu* eylemlerin gereğini kabul ederek hesabediyoruz. Ne var ki, siyasal eylemler için *yasallık* (aydın oportünistler ayrı tutulursa) henüz sözkonusu değildir. Çünkü böyle bir yasallığın koşulları henüz elde edilebilmiş değildir. Böyle bir yasallığa sessizce "sızabileceğinizi" düşünmeniz boş bir düşten başka bir şey değildir. Almanya örneğinde, böyle bir yasallık daha

1871'de sağlanmış, ülkenin burjuva çizgisinde gösterdiği dönüşüm tamamlanmış, doğrudan devrimci hareketin koşulları tüm olarak ortadan kalkmıştır. *Gerçekten* yasal olan, yasalcılık oyunu oynamayan ya da "yasalcılık cambazlığı"na girişmeyen sosyal-demokrat partinin ortaya çıkması *olanağını sağlayan* şey, Alman sosyal-demokratlarının yetenekleri değil, işte bu *gerçek* koşullardır.

Almanya'nın burjuva devrimini tamamlamış olma durumunu, demokrasi tarihini, 1860'lardaki "tepeden inme devrimi"ni ve *gerçekten* varolan yasallığını Rusya'ya *aktaramayacağınız* için, Alman sosyal-demokrat partisi gibi bir partinin programının, bazı kararlarının vb., yasal hükümlerini *kopya etmeye* ve bu tür bir "yasalcılığı" Rusya'ya aktarmaya çalışmak bön bir düşten, anlamsız bir zaman öldürmekten başka bir şey değildir. Yasal cumhuriyetçi partilere izin veren bazı monarşist ülkeler vardır. Rusya'da burjuva devriminin başarılmasından ve Avrupa'dakine benzer bir burjuva düzenine sahip olmamızdan sonra, nasıl bir yasalcılığa varılacağı, ancak ilerdeki savaşlar bittikten sonra anlaşılacaktır. Yasallığın türünü, o savaşların sonucu saptayacaktır. Bugün sosyal-demokrat harekete düşen görev, 3 Haziran rejimi döneminin özel koşulları altında kendini ve yığınları devrim için hazırlayabilmektir.

Bu koşullar altında, işçi sınıfının yasal partisi, açık bir işçi partisi gibi sözler boştur. Bu sözler sadece yasalcılık yanlısı bir grup oportünistin *yasal duruma getirilmesi* arzusunu gizler. Popüler sosyalistlerin hoşuna giden yasallık, gerçekte *bu* tür yasallıktır. Bizim yasal, tasfiyeci gazetecilerimizin hoşuna giden yasallık, işte *bu* yasallıktır. Bütün oportünist öğelerin —devrimi yadsıma ve proletaryanın egemenliğini reddetme fikrini besleyenlerin— aydın tasfiyeci gruplar tarafından çekilmesi ve onların bunu önleyememesi, raslantı değil bir zorunluluktur, bazı tasfiyecilerin "yanılgısı"nın ürünü değil, o aydın tasfiyeci grupların toplumsal oluşumunun (*composition*) ürünüdür. Yasalcının bu kişilerden ayrılığını gösteren tek şey, onun *iyi niyetleri* olabilir, gerçekte onlardan ayrılabilmesi olanaksızdır. Bugün varolan koşullar altında yasal duruma sokulabilecek olanlar, popüler sosyalistlerle bir grup tasfiyeci yazardır. Bu hem olası, hem kaçınılmaz bir şey. Ama bir işçi partisinin yasallığı sadece söz-

den öteye geçecek bir şey değildir.

İşçi sınıfının yasadışı partisi varolmaya devam etmektedir. Bu parti, günümüzde aşırı ölçüde zayıflamış, örgütlerinin çoğu dağılmış olduğu halde, kendi varlığına karşı çıkmamaktadır. Yeniyle ortaya çıkan çalışma grupları ve çevreleri, devrimci yeraltına tekrar tekrar hız vermişlerdir. Şimdi, soru çok basitleşiyor: Örgütlü güç nedir, ideolojik gelenek nedir, etkileme gücünde olan, Dumadaki işçi temsilcilerinin açık eylemlerini, işçi birliklerini, işçi kulüplerini ve çeşitli yasal kongrelere katılan işçi temsilcilerini etkileyecek olan parti hangisidir? Devrimci proletarya partisi, yani Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi mi, yoksa oportünist tasfiyeci yazarlar grubu mu? "Tasfiyecilikle savaşım"ın *gerçek* özü budur, çatışmada hasım taraflar arasındaki uçurumun gerisinde yatan şey budur. Hiçbir iyi niyet ya da yasalcılıkla tasfiyecilik arasında yapılacak hiçbir sözlü ayrım çabası bu uçurumu kapatamaz.

Diskussionni Listok, n° 3,
29 Nisan (12 Mayıs) 1911

İmza: *B. V. Kuprianov*

RSDİP İKİNCİ PARİS GRUBUNUN KABUL ETTİĞİ PARTİDEKİ DURUM HAKKINDA KARAR[77]

GİRİŞ

RSDİP İkinci Paris grubunun (bu grup daha çok bolşeviklerden oluşmuştur, aralarında az sayıda *Vperyod* destekçileri ve "uzlaştırmacılar" vardır) aşağıya alınan kararı, bolşevik programının temel önerilerini ana çizgileriyle ortaya koyuyor. Parti-içi savaşımın sertleşmeye başladığı bir sırada, programın, taktiklerin ve örgütlenmenin ana sorunları üzerinde *temel* bir açıklama yapmak özellikle önem taşıyor. RSDİP hakkında balonlar uçuran ve RSDİP ile hiçbir ortak yanı olmayan tasfiyecilere yaltaklanan Trotski türünden kişiler bu gün ortada "kolgezen hastalığı" temsil ediyorlar. Bu kişiler "anlaşma" konusunda ucuz vaazlar vererek kendileri-

ne bir kariyer yapmaya çalışıyorlar. Evet, ayrım yapmaksızın herkesle, bay Potresov'a ve otzovistlere varıncaya dek herkesle anlaşma. Ama bu arada bu harika "anlaşma"nın siyasal koşulları konusunda zorunlu olarak sessiz kalıyorlar. İşin aslında, Stolipin türünden bir işçi partisi kurmakta olan tasfiyecilere *teslim olunmasını* salık veriyorlar.

Bolşevikler şimdi saflarını daha da sıklaştırmalı, kendi gruplarını güçlendirmeli, grubun parti çizgisini (şu ya da bu biçimde "kimliklerini" gizleyen gruplardan kendilerini ayıracak biçimde) daha açık ve daha kesin olarak belirlemeli, dağınık güçleri derleyip-toparlamalı ve proletaryaya burjuva etkisini yayanlardan arınmış bir Rus sosyal-demokrat işçi partisi kurmak için savaşmalıdır.

I

RSDİP İkinci Paris grubu, genel olarak RSDİP içindeki durumu ve yurtdışındaki sosyal-demokratlarla, sosyal-demokrat sayılmak isteyenler arasında patlak veren savaşımın en son belirtilerini görüştükten sonra, her şeyden önce, merkez yönetim kurulunun son genel kurulunca (Ocak 1910) oybirliğiyle onaylanan ve gerçek sosyal-demokrat çalışmanın yapısını belirleyen temel ilkeler bildirisine dikkati çekmeyi gerekli görür. Bu ilkeler bildirisi, "yasadışı sosyal-demokrat partiden vazgeçilmesinin, bu partinin rolünün ve öneminin küçümsenmesinin, devrimci sosyal-demokrasinin program ve taktik amaçlarıyla sloganlarının kösteklenmesi çabalarının" *proletarya üzerindeki burjuva etkisinin belirtisi* olduğunu ilan etmektedir. Tek gerçek *sosyal-demokratça* eylem, bu sapmanın otzovist ya da otzovizmi haklı gören herhangi bir ideolojik ya da siyasal eğilimin tehlikesini kavrayan ve böylesi sapmaların *gerçekten* üstesinden gelen eylemdir.

Toplantı, ayrıca şu noktayı da kayıtlara geçirmeyi gerekli görür: Genel kurulun, yukarda sözü edilen oybirliğiyle alınmış kararına ve son genel kurulda *Golos* temsilcilerinin, tasfiyecilikten *vazgeçmeye* ve onunla savaşmaya dair ciddi olarak söz vermelerine karşın, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'nın yurtdışı yazıkurulu ve yandaşları, o genel kuruldan bu yana geçen onsekiz ayı aşkın bir süre boyunca tam *burjuvaca* bir tasfiyecilik siyaseti gütmüşler, sosyalizmden ve sosyal-

demokrasiden bağımsız olan Rus yasalcılarının *Naşa Zarya, Vozrojdeniye, Dyelo Jizni*, vb. gibi gazetelerini savunmuşlar, desteklemişler, haklı göstermişlerdir. Bu gazetelerin sorumluları, merkez yayın organının parti adına birçok kez belirttiği ve Plehanov yoldaşın önderliğindeki parti yanlısı menşeviklerin ifade ettiği gibi, *RSDİP ile hiçbir ortak yanları bulunmayan* kişilerdir. Bu gazetelerin sorumluları yalnızca yasadışı sosyal-demokrat partinin rolünü ve önemini küçümsemekle kalmıyorlar, aynı zamanda partiden özdenlikle vazgeçiyorlar, döneklerin yaptığı gibi "yeraltı"na iftira ediyorlar, bugün Rusya'daki işçi sınıfı hareketinin eylemlerinin devrimci yapısını ve devrimci amaçlarını yadsıyorlar, olgunlaşan bunalımın "anayasal" yapısı hakkında liberal-burjuva görüşler yayarak işçileri aldatıyorlar, devrimci marksizmin, zamanın sınavından geçmiş sloganlarını, örneğin sosyalizm ve demokratik devrim için verilen savaşımda işçi sınıfının *egemenliğinin* tanınmasını (sadece kösteklemekle kalmıyorlar) fırlatıp atıyorlar. Bu kişiler, yasal ya da "açık" işçi partisi vaazı vererek ve böyle bir yolda yürüyerek, gerçekte *Stolipin "işçi" partisinin* kurucuları ve proletarya arasında burjuva etkisinin yayıcıları haline gelmekteler; gerçekte bu kişilerin öğütlediği fikirler, içerik yönünden burjuva fikirleridir. Stolipin'in önderliğindeki "açık" bir işçi partisi, çar otokrasisine, üçüncü Dumaya ve tüm Spolipin rejimine karşı yığınların giriştiği devrimci savaşımla güdülen amaçları bir yana koyan kişilerin açık dönekliğinden başka bir şey değildir.

Toplantı, ayrıca, merkez yönetim kurulunun teknik bir organı olması gereken yurtdışı bürosunun tüm olarak tasfiyecilerin etkisi altında kaldığını da kayıtlara geçirir.*

Yurtdışı bürosu, onsekiz aylık süre içinde merkez yönetim kurulunun verdiği görevlerden hiçbirini (örneğin yurtdışındaki grupları, genel kurul kararlarını kabul ve uygulama temelinde birleştirmek, yerel örgütlere yardım etmek, *Golos*'un çıkmamasını sağlamak ve *Vperyod* grubunun bir hizip

* *Golos*'un İgorev'i (parti yanlısı menşevik Plehanov, onun ipliğini yeterince pazara çıkarmış ve kendisini damgalarmıştır) ve bay Potresov'la bir Stolipin işçi partisinin öteki kuklalarını savunmak üzere açık bir propaganda kampanyası sürdüren bundcu Lieber, bu merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun yolgöstericileridir.

olarak kendini geri çekmesine son vermek) yerine getirmemiş, böylece sosyal-demokrat partinin düşmanlarına, tasfiyecilere doğrudan yardımcı olmuştur.

Merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun çoğunluğu, 1910 Aralık ayından bu yana, genel kurulun (tüzük gereğince) toplantıya çağrılmasını bile bile *engelleyerek* partiyi hiçe saydığını göstermiştir. Bolşevikler genel kurulun toplantıya çağrılması için ilk kez dilekçe verdikleri zaman, merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosu, tam yedi haftayı, sorunu "oya koymak" için çarçur etmiştir. Bu yedi haftadan sonra merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosu, bolşeviklerin genel kurul isteğinin "yasalara uygun" olduğunu kabul etmiş, ancak pratikte genel kurul toplantısı yapılmasını *engellemiştir*. 1911 Mayısının sonunda yurtdışı bürosu yine aynı şeyi yapmıştır. İşin aslında *bu* merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun rolü, yasalcıların önderlerine ve Stolipin işçi partisini canla-başla ortaya sürmeye çalışanlara, örneğin merkez yönetim kurulunun varlığını zararlı gördüklerini ilan eden (bkz: partinin merkez yayın organı *Sotsiyal-Demokrat*, n° 12 ve 21-22*) Mihayil'e, Yuri'ye ve Roman'a yurtdışından ve parti merkez organlarının içinden yardımcı olmaktır. Toplantı, parti yönetim yerlerinde tasfiyecilerin bulunmasını partinin düpedüz *aldatılması* olarak ilan eder. Çünkü genel kurulun kararları, bu tür yönetim yerlerinde görev almasına izin verilecek kişilerin, *sadece* tasfiyeciliği reddetme ve onunla savaşma sözüne *bilinçli olarak* bağlı kalan menşevikler olabileceğini, hiçbir kuşkuya yer bırakamayacak bir açıklıkla belirtmiştir.**

İşte bu nedenle toplantı, bolşeviklerin, merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosuyla ilişkilerini tümden kesmelerinin kesin ve mutlak bir zorunluluk olduğu kanısındadır. Yurtdışı bürosu, parti yasasının ve partinin dışına düşmüştür. Rusya'da görev yapmakta olan sosyal-demokrat pari örgütlerinin, grupların ve çevrelerin gerçekte geniş çoğunluğunu

* Bkz: Bu kitabın 74. sayfası. —*Ed.*

** Yurtdışındaki tasfiyecilerin, RSDİP'ne karşı giriştikleri savaşta başvurdukları yöntemlere, örneğin siyasal şantaja ve gizli polise ihbarda bulunmaya gelince —*Golos* yazıkurulu üyelerinin yardımıyla bay Martov'un yaptığı budur–, toplantı, yazınsal çabaların bu türlüsünü üzülerek karşılar. Bu çabalar dürüst insanları sadece üzer.

temsil eden merkez yönetim kurulunun üyeleri toplantısı[78] (toplantının yayınladığı "ihbar"a bakınız), "merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun, partiye karşıt hizipçi bir siyaset güttüğünü, böylece de 1910'da yapılan genel kurul toplantısının aldığı açık ve kesin kararları ihlal ettiğini" belirtirken kesinlikle haklıdır.

Merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosu, partinin tüm çalışmalarını kösteklediği için, işbu toplantı, yurtdışı bürosuyla bütün ilişkilerini kesmeyi ve tasfiyecilerin girişimlerini boşa çıkarmak amacıyla merkez yönetim kurulu üyelerinin almayı öngördüğü bir dizi önleme ilişkin kararı desteklemeyi uygun görmüştür. Toplantı bir parti konferansı toplamaya ve yasadışı örgütleri ve partinin çekirdeğini yeniden canlandırmak üzere tüm bölgelerdeki parti görevlilerine yardım etmeye karar vermiştir. Toplantı, bütün bölgelerdeki partili yoldaşları, (mayıs-haziran kararlarıyla uyuşumlu olarak) parti konferansını hazırlamak üzere derhal işe koyulmaya, bunun için seçim yapmaya ve bu amaçla hazırlık kurulu ile merkez yayın organıyla ve *Raboçaya Gazeta* ile sürekli bağlantı kurmaya çağırır.

II

Toplantı, *Vperyod* grubunun mülteci önderleriyle, *Pravda*'nın yazıişleri yönetmeni Trotski'nin, tasfiyecileri destekleme, partiye ve parti kararlarına karşı onlarla ittifak kurma siyaseti güttüklerine, hangi hizipten olurlarsa olsunlar, bütün sosyal-demokrat işçilerin dikkatini çeker. Bu siyaset, proletaryanın çıkarları için ciddi ölçüde zararlıdır; her ne kadar *Pravda* ve *Vperyod*'la bağlantıları varsa da parti kararlarını yerine getirmeye tam bir bağlılık gösteren ve yasadışı RSDİP'ni ve onun devrimci programını yüce tutmak için her yerde tasfiyecilere karşı savaşım veren yasadışı *Rus* sosyal-demokrat gruplarının eylemleriyle ters düşmektedir. İşte bu nedenlerden ötürü, bu siyasetle, büyük bir cesaretle savaşılmalıdır.

Toplantı, yasal hareketlerde etkin olan yoldaşları eski partinin muhalifi ve Potresov'un yeni "açık" partisinin yandaşı diye tanımlayan *Golos* yazarlarının bu sistemli *aldatmacasına* karşı sosyal-demokrat işçileri özellikle uyarır. *Go-*

los'un (yasal hareket içinde etkin olanların bir "konferansını" haber veren) 25 Haziran tarihli en son bülteninde, *Golos* yazıkurulu, tasfiyeciliğe karşıt siyaset güden yasal bir gazetenin boykot edilmesini öngören ve tasfiyeciler tarafından verilen bir önergenin konferans tarafından *reddedildiği* gerçeğini *gizlemiştir*. *Golos* yazıkurulu, aynı konferansın, *Golos* yandaşlarınca sunulan ve açıkça yasallığı savunan, dönek önergeleri *reddettiği* gerçeğini de *gizlemiştir*.Konferansa katılan bir bundcu dahi, "potresovcular"dan gelen önergelerin partiye karşıt bir nitelikte olduğunu, orada itiraf etmiştir. Açık harekette etkin olanlardan bir kısmı, Stolipin "işçi" partisine karşı *esasen* kararlı bir savaşıma girişmiş bulunmaktadırlar. Eğer bütün parti üyeleri tekvücut çalışırlarsa, bu kişilerin sayısı kuşkusuz artacaktır.

III

Sosyal-demokratlarla, proletaryanın içinde burjuva etkisini yayanlar arasındaki savaşım ne zaman keskinleşse, ilke denen şeyden yoksun olanların tümü, büyük ilke sorunlarını gölgeleyebilmek için, ucuz heyecan tahrikçiliğine ve skandal simsarlığına yöneliyorlar. Yurtdışındaki goloscuların, tasfiyeciler tarafından düzenlenen toplantılarda dinleyicilerine büyük bir arzuyla, zehirli manevi gıda vermeleri türünden bir heyecan tahrikçiliği ve skandal simsarlığı bu.

Bu gibi zamanlarda bizim sosyal-demokrat çalışmalarımızın temelini oluşturan ve tasfiyeciler tarafından *unutulan eski* gerçekleri herkese anımsatmak, devrimci marksistlerin boynunun borcudur.

İşte bu nedenle toplantı, RSDİP'nin bütün üyelerine partimizin *programını* anımsatır. Uluslararası oportünizmin yoğunlaştığı ve oportünizmle devrimci sosyal-demokrasi arasında sonucu belirleyici savaşımın mayalanmakta olduğu bir dönemde bulunuyoruz. Böyle bir dönemde programımız, ancak proletarya diktatörlüğü yoluyla başarılabilecek olan sosyalizmin devrimci *sonal amacının* ve onun yanısıra Rus sosyal-demokrasi hareketinin ilk ağızdaki devrimci amaçlarının, yani çarlığı devirme ve demokratik bir cumhuriyet kurma amaçlarının kesin, açık, belli ve başeğmez bir reçetesini veriyor. Bizim yasalcılarımızın ve *Golos*'un yürüttüğü tüm

propaganda, onların, *işin aslında* bizim programımıza sarılmak ve uygulamak şöyle dursun, [parti yanlısı menşeviklerin itiraf ettikleri gibi (Plehanov'un *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*'sına ve *Diskussionni Listok*, n° 3'e bakın)] büyük bir özdenlikle *reformculuğu* savunduklarını ve RSDİP'nin ilk ağzındaki devrimci amaçlarını tümüyle reddettiklerini gösteriyor.

Toplantı, RSDİP üyelerine şu noktayı anımsatır: Kişinin kendini parti üyesi olarak *nitelemesi* ya da RSDİP programının "*ruhuna uygun*"propaganda yapması, *gerçek* parti üyesi olmak için yeterli değildir. Gerçek parti üyesi olmak için, aynı zamanda, *tüm* pratik çalışmaları, partinin *taktik* kararlarıyla uyumlu olarak yürütmek gerekir. Bugünkü karşı-devrim döneminde, özellikle burjuva aydınlar arasında evrensel dönekliğin, ayrılıp gitmenin, umutsuzluğun ağır bastığı bir sırada, durum değerlendirmesini, yani devrimci marksizmin ilkeleri açısından pratik davranış çizgisini değerlendirmeyi, ancak, partinin taktiklere ilişkin kararları yapabilir. *Golos* yazarlarının tasfiyecilik için perde olarak kullandıkları değil, gerçek RSDİP, *1908 Aralık ayında kabul edilen taktiklere ilişkin kararların* dışında, sosyal-demokrasinin görevleri konusunda parti tarafından belirlenmiş *başka herhangi* bir tanıma sahip değildir.

Tasfiyeciler ve bir ölçüye kadar *Vperyod* grubu, bu kararları ya örtbas ediyorlar ya da bu kararlara şöyle bir yüzeyden değinip geçmekle yetiniyorlar; oportünist ve yarı-anarşist yalpalamaları kökten reddeden, tüm karşı-devrimci eğilimlere karşı, devrim bayrağını yukarda tutan, bugünkü dönemin iktisadi ve siyasal karakteristiklerini, Rusya'nın burjuva gelişmesinde yeni bir dönem, eski amaçları başaracak olan devrime götürücü bir dönem olarak *açıklayan* bir eylem *çizgisini* gerektirdiğini bildikleri için bu kararlara *karşı* feryat ediyorlar. Parti üyesi, *pratikte* partinin taktik çizgisini izleyen kişidir. RSDİP'nin sadece bir taktik çizgisi vardır. Bu taktik çizgi, devrim bayrağına bağlılığı bugünkü dönemin yeni koşullarını gözden uzak tutmamakla bağdaştıran 1908 Aralık ayı kararlarında belirtilmiştir. *1910 Ocağındaki genel kurulda* kabul edilen ve *proletarya arasında burjuva etkisini yayanları karşısına alan* kararlar, tasfiyeciliği kınayan ve Dumadaki sosyal-demokrat çalışmaların kabul

edilmesini ve yasal eylem olasılıklarından yararlanılmasını kesinlikle isteyen Aralık 1908 kararlarının mantıklı ve zorunlu sonucudur, onların doğal devamıdır. Bu karışıklık ve dağınıklık günlerinde, "birliği" gerçekleştirmek ya da *proletarya arasında burjuva etkisini yayanlara* "daha da yanaşmak" için giriştikleri ilke tanımaz, ucuz diplomasiyi haklı göstermek amacıyla proletarya ordusunun birliği yüce ilkesine sığınan kişilerle karşılaşıyoruz. Toplantı, sorumlusu kim olursa olsun, bu tür çabaları kesinlikle kınar ve reddeder. Toplantı, proletarya arasında burjuva etkisini yaymaya hizmet edenlerle aramıza kesin bir çizgi çekmedikçe ve onlara karşı acımasız bir savaşım vermedikçe, devrimci proletaryanın savaş ordusunu birleştirmeyi ve pekiştirmeyi amaçlayan büyük çalışmanın yürütülemeyeceğini ilan eder.

Parti üyesi, örgütün sosyal-demokrasi ilkeleriyle uyumlu olarak *geliştirilmesine* katkıda bulunan kişidir. Örgütlenme çalışmalarının amacı ve yapısı hakkında *partice* kabul edilen tanım, RSDİP'nin tanımı, 1908 Aralık ayında kabul edilen örgütlenme sorununa ilişkin kararda, aynı konuda 1910 Ocağındaki genel kurulda onaylanan kararda ve bu toplantının hemen ardından merkez yönetim kurulunca yayınlanan mektupta gösterilmiştir. Bundan başka bir tanım yoktur. *Ancak yasadışı* örgütü yeniden kurup güçlendirmeyi öngören değerli yardımlar, *parti* çalışması olarak görülebilir. Yalnızca yasadışı RSDİP, *kendi* çevresinde yasal olarak ortaya çıkmış bir örgüt ağı kurabilir —kurması gerekir—, varolan her türlü yasal örgütten *yararlanabilir* ve bu tür örgütlerin çalışmalarının tümünü, devrimci ilkelerimizin ışığında, *yöneltebilir*. Bu tür bir çalışma yapmayan, "yeraltı"na karşı, yasadışı eyleme karşı genel olarak karşı-devrimci haçlı seferine ve özel olarak liberal haçlı seferine katılan kişi, RSDİP'nin üyesi olduğunu söylediği zaman işçileri *aldatıyor* demektir.

Dördüncü Duma seçimleri yaklaşıyor. Yurtdışındaki partinin önderliğinde görülen bunalım keskinleştikçe, yerel örgütlerdeki sosyal-demokrat eylemcilerin kendiliklerinden harekete geçmeleri gereği daha da ivedileşiyor. Önderlik bunalımı keskinleştikçe bölgelerdeki eylemciler, her grup, her örgüt çekirdeği, her işçi topluluğu tarafından yapılacak seçim çalışmasının *gerçekten* parti anlayışı çerçevesinde yürü-

tülmesinde daha da ısrar etmeli ve bunu *güvence altına almalıdırlar* ."Otzovizm"i, "partimizin içinde meşru (*legitimate*) bir eğilim" olarak gören kişi, RSDİP'li adını boş yere almıştır. Bu tür kişilerle herhangi bir alışverişiniz olmadığını kesinlikle göstermedikçe, partinin dördüncü Duma seçimlerine ilişkin çalışmalarını *yürütemezsiniz*. Dördüncü Duma seçimleri kampanyasını "yasal olarak örgütlerin" gücü ve kaynaklarıyla, "açık işçi partisi"nin gücü ve kaynaklarıyla yürütmekten sözeden ve aynı zamanda RSDİP'nin yasadışı örgüte ilişkin kararlarıyla parti kararlarında belirtilen taktiklere uymayı, onların gereği yerine getirmeyi reddeden kişi, RSDİP'li adını boş yere almıştır. Seçim kampanyasına katılan ve RSDİP'nin kararlarına uymayan, ama *Naşa Zarya*'da, *Golos Sotsiyal-Demokrata*'da ve *Dyelo Jizni*'de çıkan yazıların önerdiği doğrultuda davranan kişi, Stolipin "işçi" partisinin kurucusudur, proletaryanın sosyal-demokrat devrimci partisinin değil.

Yaklaşan dördüncü Duma seçimlerinde partimizin ilk amacı, yığınları sosyalizm konusunda eğitmek ve proletarya ile devrimci burjuva demokratların (her şeyden önce de devrimci köylülerin) gücüyle demokratik bir devrimin başarılması doğrultusunda yığınları uyarma çabasını geliştirmektir.

Böyle bir propaganda ve uyarma çalışması için partimiz, sosyal-demokratların seçimlere *bağımsız* olarak katılmasını düzenlemeli ve parti adayları yalnızca işçi çevrelerinde değil, her yerde, bütün kent ve köy seçim çevrelerinde seçime katılmalıdırlar.

Partinin seçim sırasındaki tüm uyarma çalışmaları iki cepheden yürütülmeli, yani bir yandan hükümete karşı, bir yandan da Kadet Partisiyle karşı-devrimci liberalizmin partisine *olduğu kadar* hükümeti açıkça destekleyen öteki partilere karşı olmalıdır.

Ancak RSDİP'nin siyasetini tam olarak uygulayan, yalnızca parti programına değil, aynı zamanda parti kararlarıyla taktiklerine sadık olan ve yeni Stolipin "işçi" partisine karşı savaşım verenler parti adayı olabilir.

Seçim anlaşmalarına gelince, Londra parti kongresiyle 1907 Temmuzunda yapılan parti konferansının[79] temel ilkeleri yürürlükte kalmalıdır.

Dördüncü Duma seçimi kampanyası partili gruplar ve işçiler tarafından, parti kararlarının ruhuna uygun olarak ve o kararlarla kesin olarak uyumlu biçimde yürütülmelidir.

18 Haziran (1 Temmuz) 1911'den geç olmamak üzere haziran ayı içinde yazıldı; önsöz 18 Haziran (1 Temmuz) 1911'den sonra yazıldı

İlk kez, Temmuz 1911'de ayrı bir broşür olarak basıldı

RUS SOSYAL-DEMOKRAT HAREKETİ İÇİNDEKİ REFORMCULUK

SON yirmi-otuz yıllık dönemde kapitalizmin sağladığı büyük gelişme ve işçi sınıfı hareketinin hızla büyümesi, bütün uygar ülkelerde, burjuvazinin proletaryaya karşı davranışında esaslı değişikliklere yolaçtı. Özel mülkün mutlak dokunulmazlığını ve rekabet özgürlüğünü savunmak üzere, sosyalizmin temel ilkelerine karşı açık ilkelere dayalı, doğrudan bir savaşım vermek yerine, Avrupa'nın ve Amerika'nın burjuvazisi, kendi ideologları ve siyasal önderleri aracılığıyla, gün geçtikçe, toplumsal devrim fikrine karşı duran toplumsal reformları savunarak ortaya çıkıyor. Modern, "ileri", yetişmiş burjuvazinin reçetesi artık sosyalizme karşı liberalizm değil, toplumsal devrime karşı reformculuktur. Belli bir ülkede kapitalizm ne ölçüde gelişirse burjuvazinin yönetimi o kadar daha çok katışıksızlaşıyor, siyasal özgürlük daha artıyor, "en yeni" burjuva sloganı olan devrime *kar-*

şı reform anlayışının uygulanışı, yani burjuva yönetimini devrim yoluyla devirmeye *karşı* yazgısı belli olan rejimi, işçi sınıfını bölüp zayıflatma ve burjuva yönetimini sürdürme amacını güden parça-bölük yamalama anlayışının uygulanışı daha yaygınlaşıyor.

Sosyalizmin evrensel gelişimi açısından bu değişiklik, ileri doğru atılmış büyük bir adım olarak görülmelidir. Sosyalizm ilkin varolma savaşımı verdi, karşısında gücüne güvenen, iktisadi ve siyasal görüşlerin bütünleşmiş sistemi olan liberalizmi cesaretle ve kararlılıkla savunan burjuvazi vardı. Sosyalizm bir güce dönüştü ve tüm uygar dünyada, varolma hakkını yüce tuttu. Sosyalizm şimdi *iktidar için* çarpışıyor. Dağılmakta olan ve yazgısının kaçınılmazlığını kavrayan burjuvazi ise, o günü olabildiği ölçüde geriye atmak, parça-bölük ve yüzeysel ödünler karşılığında yeni koşullar altında kendi yönetimini sürdürebilmek için elden gelen her çabayı gösteriyor.

İşçi sınıfı hareketi *içinde* reformculuğun devrimci sosyaldemokrasiye karşı savaşımının yoğunlaşması, tüm uygar dünyada iktisadi ve siyasal durumda görülen değişikliklerin kesin olarak kaçınılmaz sonucudur. İşçi sınıfı hareketinin büyümesi, ister-istemez bir miktar küçük-burjuvayı, burjuva ideolojisinin etkisi altında olan, kendilerini o etkiden kurtarmayı güç bulan ve sürekli olarak o ideolojiye kayan kişileri kendi saflarına çekiyor. Biz proletaryanın, bu savaşımı vermeksizin ve toplumsal devrimden *önce* sosyalist Dağ ile sosyalist Jironden[80] arasına ilke sorunlarında açık bir çizgi çekmeksizin, devrim *sırasında* yeni tarihsel gücün proleter devrimci öğeleriyle oportünist, küçük-burjuva öğeler arasındaki ilişkiyi tam olarak koparmaksızın bu toplumsal devrimi tamamlayabileceğini düşünemiyoruz.

Rusya'da da durum temelde aynıdır, ancak Avrupa'nın (ve hatta Asya'nın ileri kesiminin) gerisinde kaldığımız için sorunlar daha karmaşık, daha bulanık ve değişiktir ve henüz burjuva devrimleri çağını sürdürmekteyiz. Bu nedenledir ki, Rus reformculuğu, kendine özgü inatçılığıyla belirginleşmiştir. Bu reformculuk, eskiden olduğu gibi, daha öldürücü bir hastalığı temsil etmektedir, proletaryanın davası ve devrim için daha zararlıdır. Bizim ülkemizde reformculuk aynı anda iki kaynaktan birden çıkıyor. Her şeyden önce

Rusya, Batı Avrupa'nın öteki ülkelerine bakışla daha çok küçük-burjuva ülkesidir. Bu nedenle bizim ülkemiz genellikle küçük-burjuvazinin karakteristiği olan, sosyalizme karşı çelişkin, kararsız ve yalpalayan tutumuyla ("karasevda" ile alçakça ihanet arasında yalpalayan bir tutum) tanınıp bilinen kişileri, grupları ve eğilimleri daha sık yaratıyor. İkincisi, bizim ülkemizdeki küçük-burjuva yığınları, burjuva devrimimizin herhangi *bir* aşamasında karşılaşılan başarısızlık karşısında dönek ruh haline daha çabuk yenilmeye ve cesaretlerini yitirmeye daha yatkındırlar. Küçük-burjuva yığınlar Rusya'yı ortaçağın ve köleliğin bütün kalıntılarından kurtaracak olan tam bir demokratik devrimin amaçlarını reddetmeye çok fazla hazırdırlar.

Birinci kaynak üzerinde uzun uzadıya duracak değiliz. Sadece, bizim Struve'lerimizin, İzgoyev'lerimizin, Karaulov'larımızın vb., vb. yaptığı gibi, sosyalizme yakınlık duymaktan karşı-devrimci liberalizme yakınlık duymaya böylesine hızlı bir "kaymanın" görülebileceği bir ülkenin pek güçlükle bulunabileceğini belirtmekle yetiniyoruz. Ne var ki bu baylar, istisna değiller, kendi başlarına kalmış bireyler değiller, yaygın eğilimlerin temsilcileri. Çoğu sosyal-demokrat hareketin saflarının dışında, ama bir kısmı içinde bulunan ve "aşırı" polemiklere karşı, "ayırıcı sınır çizgisi çizme ihtirasına" karşı vaaz vermeye bayılan duygusallar vb., Rusya'da sosyalizmden liberalizme kayma "aşırı ihtirasını" ortaya çıkaran tarihsel koşulları hiçbir biçimde anlamadıklarını göstermektedirler.

Rusya'daki reformculuğun ikinci kaynağına dönelim.

Bizim burjuva devrimimiz tamamlanmış değildir. Otokrasi, bu devrimin miras bıraktığı ve iktisadi gelişmenin nesnel yolunun getirdiği sorunları çözecek yeni yollar bulmaya *çalışıyor, ama bir şey yapamıyor.* Ne eski çarlığı tazelenmiş bir burjuva monarşisine dönüştürmeye ilişkin son adımlar, ne soylular sınıfını ve burjuvazinin, üst tabakasını ulusal ölçüde (üçüncü Duma) örgütlemek, ne burjuva tarım siyasetinin kırsal bölgelerdeki gözetmenler[81] tarafından uygulanması — evet bu "aşırı" önlemlerden hiçbiri, çarlığın kendisine kalan *son* alanda, burjuva gelişmesine ayak uydurabileceği son alandaki "en son" çabalarının hiçbiri yeterli olamamıştır. Yürümüyor, yürümüyor, yürümüyor. *Bu* yollarla "yenile-

nen" Rusya, Japonya'ya yetişememekle kalmıyor, üstelik Çin'in bile gerisine düşmeye başlıyor. Burjuva demokratik görev yarım bırakıldığı için, devrimci bir bunalım kaçınılmaz görünüyor. Bu bunalım yeniden olgunlaşıyor. Bir kez daha o devrime doğru yöneliyoruz. Eski *aynı* yolda *değil*, yeni bir yolda, aynı adımlarla ve eski biçimlerle olmamak üzere böyle bir bunalıma doğru yöneldiğimize hiç kuşku yok.

Bu durumun proletaryaya yüklediği görev, hiçbir yanılgıya yer bırakmayacak kadar tam ve kesindir. Çağdaş toplumun tutarlı, tek devrimci sınıfı olarak proletarya, çalışan ve sömürülen *bütün* insanların, ezenlerle sömürenlere karşı tam anlamıyla demokratik bir devrim için verdiği savaşımda, halka önderlik etmeyi üzerine almalıdır. Proletarya, ancak bu proletaryanın egemenliği fikrinin bilincine varır ve o fikri uygularsa devrimcidir. Bu görevin bilincine ermiş bir proleter, köleliğe karşı başkaldırmış bir köledir. Kendi sınıfının önder olması gerektiği fikrinin bilincinde olmayan ya da bu fikri reddeden bir proleter, kendi köle olma halini anlayamamış bir köledir; köleliği devirmek için *değil*, olsa olsa kölelik koşullarını düzeltmek için savaşan bir köledir.

İşte bundan ötürü, Rus Sosyal-Demokrat Partisinin "egemenliği *değil*, bir sınıf partisi olmayı" savunması gerektiğini ilan eden reformcularımızın genç önderlerinden birinin, *Naşa Zarya*'dan bay Levitski'nin ünlü reçetesi, dörtbaşı mamur bir reformculuk reçetesidir. Hatta ondan da ötede, bu, tam bir dönekliğin reçetesidir. "Egemenlik *değil*, sınıf partisi" demek, burjuvaziden yana olmak demektir, çağımızın kölesine, ücretliye: "Bir köle olarak koşullarını daha iyileştirmek için savaş, ama köleliği devirme düşüncesini zararlı bir ütopya gözüyle gör" diyen liberalden yana olmak demektir. Bernstein'ın ünlü reçetesini —"hareket her şeydir, son amaç hiçbir şeydir"— Levitski'nin reçetesiyle karşılaştırın, göreceksiniz ki, ikisi aynı düşüncenin çeşitlemeleridir (*variations*). Her ikisi de *sadece* reformu kabul eder, devrimi reddeder. Bernstein'ın reçetesi, kapsam yönünden daha geniştir, çünkü sosyalist bir devrimi (=sosyal-demokrasinin, burjuva toplumun bir partisi olarak sonal amacı) de dikkate alır. Levitski'nin reçetesiyse daha dardır. Çünkü o genel olarak devrimi reddederken, asıl reddettiği şey, liberallerin 1905-1907 arasında en çok nefret duydukları şeydir, yani tam anlamıyla de-

mokratik bir devrim savaşımında halk yığınlarına (özellikle köylüye) önderlik etmeyi liberallerin elinden proletaryanın *koparıp almış* olmasıdır.

İşçilere, gereksindikleri şeyin "egemenlik *değil*, sınıf partisi olmak olduğunu" örgütlemek, proletarya davasını liberallere satmak demektir; *sosyal-demokrat* bir işçi siyasetinin yerine *liberal* bir işçi siyaseti koymayı öğütlemek demektir.

Ne var ki, egemenlik fikrini reddetmek, Rus sosyal-demokrat hareketi içindeki en kaba hatlı davranıştır, tasfiyecilerin tümünün fikirlerini böylesine kesin ifadelerle ortaya koyma cesaretini göstermeyişleri de bundan ileri geliyor. Hatta bazıları (örneğin bay Martov), egemenliği reddetmekle tasfiyecilik arasında herhangi bir bağlantı olduğunu yadsıyarak gerçeklerle alay bile ediyor.

Reformcu görüşün "doğruluğunu kanıtlama"yı amaçlayan daha "ustalıklı" çabalardan biri de şu kanıtta görülüyor: Rusya'da burjuva devrimi sonuna gelmiştir; 1905'ten itibaren artık ikinci bir burjuva devrimi, demokratik devrim için ulus çapında ikinci bir boğuşma olamaz; bu nedenle Rusya şimdi artık bir *devrim* bunalımıyla değil, bir "anayasa" bunalımıyla yüzyüzedir ve işçi sınıfının yapması gereken şey, bu "anayasa bunalımı" temeli üzerinde, kendi haklarıyla çıkarlarını savunmaya dikkat etmekten ibarettir. Tasfiyeci Y. Larin *Dyelo Jizni*'de (ve daha önce *Vozrojdeniye*'de) işte bu savı öne sürüyor.

"Ekim 1905, gündemde değil" diye yazdı bay Larin. "Eğer Duma kapatılsaydı, devrim sonrası Avusturyası'nda olduğundan daha ivedilikle yeniden kurulurdu. Avusturya, 1851'de anayasayı yürürlükten kaldırmış, ancak dokuz yıl sonra 1860'ta herhangi bir devrime [dikkat edin] gerek olmaksızın yeniden kabul etmek zorunda kalmıştı. Çünkü o anayasa, yönetici sınıfların en etkin kesiminin, ekonomiyi kapitalist doğrultuda yeniden kuran kesimin çıkarınaydı." "İçinde bulunduğumuz aşamada, 1905'te görülen türden ulus çapında bir devrim hareketi olanaksızdır."

Bay Larin'in kanıtlarının tümü, RSDİP'nin 1908 Aralık ayında yaptığı konferansta bay Dan'ın söylediklerinin yeniden pişirilip kotarılıp ortaya konmasından ötede bir şey değil. "İktisadi ve siyasal yaşamın, 1905 devrimine yolaçan *temel* öğeleri *işlemeye devam ediyor*" diyen, bir "anayasa" bu-

nalımının değil, yeni bir *devrimci* bunalımın gelişmekte olduğunu belirten karara karşı *Golos*'un yazıişleri müdürü şöyle haykırmakta: "Onlar [yani RSDİP] daha önce yenilgiye uğratıldıkları yere yeniden sokulmak istiyorlar."

Devrime doğru yeniden sokulmak, durup dinlenmeksizin çalışmak, yeni durum çerçevesinde devrim fikrini yaymak ve işçi sınıfı güçlerini o devrim için hazırlamak — reformcuların görüşünce RSDİP'nin başlıca suçu, devrimci proletaryanın başlıca *suçu* işte budur. "İnsan bir kez yenilgiye uğratıldığı yere" yeniden niye sokulsunmuş — bir yenilgiden sonra tüm cesaretini yitiren döneklerin gösterdiği basiret işte budur.

Ne var ki, Rusya'dan daha eski ve daha "deneyimli" ülkelerde, devrimci proletarya "daha önce bir kez yenilgiye uğratıldığı yerlere", sonradan iki, üç, dört kez yeniden sokulma gücünde olduğunu göstermiştir; Fransa'da 1789'la 1871 arasında devrimci proletarya, en acı yenilgilerden sonra birbiri ardından ayağa kalkarak, *dört* devrim yapmış, cumhuriyet düzenini elde etmiştir; şimdi o düzen içindeki *son* düşmanıyla, ileri burjuvaziyle karşı karşıyadır; Fransa'da devrimci proletaryanın başardığı cumhuriyet, sosyalizmin zaferi için verilecek sonal savaşım için gerekli koşullara uygun düşen tek devlet biçimidir.

Sosyalistlerle liberaller ya da burjuvazinin şampiyonları arasındaki ayrılık şudur: Sosyalistler devrimin kaçınılmaz olduğunu, proletaryanın yeni bir devrimci savaşım hazırlamak, daha gelişkin bir nüfus çerçevesinde, daha geniş bir arenada devrimi yinelemek için, toplumdaki *bütün* çelişkilerden, düşmanların ve ara sınıfların zayıflığından yararlanması gerektiğini öğütler. Burjuvazi ve liberaller, devrimlerin gereksiz, hatta işçiler için zararlı olduğunu, işçilerin devrime doğru "sokulmamaları", ama alçakgönüllülük göstererek, cici çocuklar gibi reformlar için çalışmaları gerektiğini öğütler.

Burjuva görüşlerinin tutsağı olan reformcuların, Rus işçileri *sosyalizmden* saptırabilmek için, *sürekli olarak* 1860'ların *Avusturyası'ndan* (bir o kadar da Prusya'dan) örnek getirmeleri işte bundandır. Bu örnekleri neden bu kadar seviyorlar? Y. Larin dilinin altındaki baklayı çıkardı; bu örnekleri seviyorlar, çünkü bu ülkelerde, 1848'in "başarısız"

devrimlerinden sonra burjuva dönüşümü "*herhangi bir devrim olmaksızın*" tamamlandı.

İşte, işin tüm sırrı burada! Bu örnekler, devrim *olmaksızın* burjuva değişikliğin olasılığına aracılık ediyor görünüğü için, bu onları hoşnut ediyor. Doğal ki, durum buysa, biz Ruslar neden devrim için tatlı canımızı sıkıntıya sokalım? Rusya'nın burjuva dönüşümünü "herhangi bir devrim olmaksızın" gerçekleştirmelerini, neden toprak sahipleriyle fabrika sahiplerine bırakmayalım?

Oysa Avusturya ile Prusya'da mülk sahipleriyle burjuvazinin, monarşiyi ve soyluların ayrıcalıklarını, kırsal bölgelerdeki keyfî yönetimi ve bir sürü ortaçağ artığını koruyan, işçilere karşı *önyargılı* bir düzenle ve işçilerin çıkarlarını gözönüne *almaksızın*, dönüşümü gerçekleştirmelerini, proletarya zayıf olduğu için önleyememişti.

1905'te bizim proletaryamız, Batıdaki herhangi bir burjuva devriminde eşine raslanmayan bir güçlülük gösterdi. Ama yine de bugün Rus reformcuları *kendi* dönekliklerini haklı çıkarmak, *kendi* dönek propagandalarının "doğruluğunu kanıtlamak" için, kırk ya da elli yıl önce başka ülkeler proletaryasının gösterdiği zayıflığı, örnek olarak kullanıyorlar.

Bizim reformcularımızın pek sevgili örneği, 1860'ların Avusturyası ile Prusya'ya atıfta bulunmaları, kanıtlarının teorik yanlışlığının ve gündelik politikada burjuvaziye sığındıklarının en iyi kanıtıdır.

Gerçekten de eğer Avusturya, 1848 devriminin yenik düşmesinden sonra kaldırdığı anayasayı yeniden getirdiyse, 1860'larda Prusya'da bir "bunalım dönemi" olduysa bu neyi kanıtlar? Bu her şeyden önce, o ülkelerde burjuva dönüşümünün tamamlanmamış olduğunu kanıtlar. Rusya'da hükümet sisteminin burjuva sistemi haline *esasen* gelmiş olduğu görüşüne (Larin böyle diyor) sıkı sıkıya sarılmak ve ülkemizde hükümet iktidarının artık feodal yapıda olmadığını (yine Larin'e bakınız) söylemek, ama aynı zamanda, örnek olarak Avusturya ile Prusya'ya sarılmak, insanın kendi kendini yalanlamasından başka bir şey değildir. Genel olarak düşünülürse, Rusya'da burjuva dönüşümünün tamamlanmadığını reddetmek gülünç olur. Burjuva partileri olan meşrutiyetçi demokratlar ve oktobristlerin güttüğü siyaset, bunu hiç kuş-

kuya yer bırakmayacak biçimde kanıtlıyor ve Larin'in kendisi de (daha sonra göreceğimiz gibi) kendi konumunu teslim ediyor. Daha önce söylediğimiz gibi ve partinin (Aralık 1908) kararında belirtildiği üzere, monarşinin, kendini burjuva gelişmesine uyarlamak üzere bir adım daha atmakta olduğu gerçeği yadsınamaz. Ama daha da yadsınamayacak olan şey, bu uyarlamanın, burjuva tepkisinin, üçüncü Dumanın, 9 Kasım 1906 (ve 14 Haziran 1910) tarihli tarım yasasının *dahi*, Rusya'nın burjuva dönüşümünün sorunlarını *çözümlemediğidir.*

Bu konu üzerinde biraz daha duralım. Avusturya'yla Prusya'da 1860'lardaki "bunalımlar" neden devrimci bunalım değil de *anayasal* bunalımlardı? Çünkü monarşinin durumunu rahatlatan bazı koşullar (Almanya'da "tepeden inme devrim" ve ülkenin "kan ve zincirlerle" birleştirilmesi) sözkonusuydu; çünkü bu ülkelerde o sıralarda proletarya gelişmemişti, çok zayıftı, liberal burjuvazi de, bizim bugünkü Rus kadetlerimiz gibi, açıkça bir korkaklık ve ihanet içindeydi.

O yılların olaylarında yeralan Alman sosyaldemokratlarının durumu nasıl değerlendirdiklerini göstermek için, Bebel'in, ilk bölümü geçen yıl yayınlanan anılarından (*Yaşamımdan Sayfalar*) bazı fikirleri buraya alıyoruz. Bebel, Prusya'da 1862'deki "anayasal" bunalım sırasında kralın tam bir umutsuzluğa kapıldığını, yazgısının yasını tuttuğunu, Bismarck'ın önünde, her ikisinin dağarcığında canvereceğini söyleyerek hüngür hüngür ağladığını bizzat Bismarck'ın anlattığını ve o zamandan sonra da tanınıp bilindiğini söylüyor. Ne var ki Bismarck, korkağı utandırmış, onu, savaşmaktan çekinmemeye inandırmıştır.

"Bu olaylar" diyor Bebel, "eğer liberaller durumdan yararlanmayı bilselerdi neler başarabilecek olduklarını gösterir. Ne var ki onlar, kendilerini destekleyen işçilerden, çoktan beri korkmaktaydılar, Bismarck'ın, eğer zorlanırsa Acheron'u* harekete geçireceğine [yani aşağı sınıflar, yığınlar arasında bir halk hareketini kışkırtacağına] dair sözleri onların [liberallerin —ç.] yüreğine korku salmıştı."

*Cehennemdeki efsanevi nehir. Deyimsel anlamı cehennemi başına geçirmek. —ç.

"Herhangi bir devrime gerek olmaksızın" ülkesini bir burjuva-Junker monarşisine dönüştüren "anayasal" bunalımdan yarım yüzyıl sonra Alman sosyal-demokratlarının önderi, o zaman işçilerden korktukları için liberallerin yararlanmadıkları *devrim* olasılıklarına değiniyor. Rus reformcularının önderleriyse Rus işçilerine şöyle diyorlar: Alman burjuvazisi, yüreksiz bir kralın önünde korkup gerileyecek kadar alçak olduğuna göre, Alman burjuvazisinin o şahane taktiklerini neden biz de kopya etmeyelim? Bebel, burjuvaziyi, sömürücüler olarak, halk hareketinden korktukları için bir devrimi gerçekleştirmek üzere "anayasal" bunalımdan "yararlanmamış" olmakla suçluyor. Larin'le şürekası ise Rus işçilerini, egemenliklerini güvence altına almaya çalışıyorlar (yani yığınları, liberallere karşın devrimin içine çekiyorlar) diye suçluyorlar, onlara, "devrim için *değil*", *ama* "Rusya'da yaklaşan anayasal reformda kendi çıkarlarını korumak üzere" örgütlenmelerini salık veriyorlar. Tasfiyeciler, Rus işçilere, kokuşmuş Alman liberalizminin kokuşmuş görüşlerini "sosyal-demokrat" görüşler gibi sunuyorlar. Bütün bunlardan sonra, bu sosyal-demokratlara "Stolipin sosyal-demokratı" denmez de ne denir?

Prusya'da 1860'ların "anayasal" bunalımını değerlendirirken Bebel, burjuvazinin işçilerden korktuğu için monarşiye karşı savaşmaktan geri durduğunu söylemekle yetinmiyor, o sıralarda işçiler arasında ne olup bittiğini de anlatıyor. "İşçilerin" diyor Bebel, "giderek daha çok farkına vardıkları siyasal olayların dehşet verici durumu, doğal olarak onların ruh halini etkiliyordu.

Herkes değişiklik diye feryat ediyordu. Ama, amaca dair açık bir görüş taşıyan, işçilerin güvendiği, tam sınıf bilincine ermiş bir önder varolmadığı için, üstelik güçleri biraraya toparlayabilecek sağlam bir örgüt de bulunmadığından o hava tavsadı [*verpuffte*]. Özünde [*in Kern vortreffliche*] böylesine görkemli olan bir hareket hiçbir zaman sonunda bu kadar işe yaramaz bir hareket haline dönüşmemişti. Toplantılar adam almazdı, heyecanlı, öfkeli konuşmacılar, günün kahramanı oluverirdi. Özellikle Leipzig'deki İşçi Eğitim derneğine egemen olan hava buydu." 8 Mayıs 1866'da Leipzig'de yapılan, 5.000 kişinin katıldığı büyük bir toplantıda, Liebknecht'le Bebel'in bir önerisi oybirliğiyle onaylanmıştı. Bu

öneri gizli, eşit, dolaysız, genel oya dayalı olarak seçilecek, silahlı kuvvetler tarafından desteklenen bir parlamentonun toplanmasını istiyordu. Onaylanan kararda, ayrıca, "Almanların, sadece, kalıtım yoluyla elde edilen merkez hükümet iktidarının her türlüsünü kınayanları milletvekili olarak seçeceği umudu" da dile getirilmişti. Görüldüğü gibi, Liebknecht'le Bebel tarafından önerilen karar, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde devrimci ve cumhuriyetçi bir nitelik taşıyordu.

Böylece, "anayasal" bunalım günlerinde, *Alman sosyal-demokratlarının önderinin*, halk toplantılarında, cumhuriyetçi ve devrimci nitelikteki önerileri savunduğunu görüyoruz. Yarım yüzyıl sonra, gençliğini anımsayan ve yeni kuşağa, çoktan geride kalmış günlerin olaylarını anlatan Bebel, o günlerde yeter ölçüde sınıf bilincine varmış, devrimci amaçları kavrama gücünde bir önder (*yani proletaryanın egemenliği kavramının kastettiği amacı anlayan sosyal-demokrat devrimci bir parti*) olmayışını, güçlü bir örgüt bulunmayışını ve devrimci ruhun "tavsamasını" çok büyük bir üzüntüyle belirtiyor. Ama yine de Rus reformcularının önderleri, *Simple Simon*'lar* kadar derin bilgiçlikleriyle, 1860'ların Avusturyası'yla Prusyası'ndan örnekler getiriyor, "herhangi bir devrime gerek olmaksızın" da yapabileceğimizi kanıtlamaya çalışıyorlar. Karşı-devrimin sarhoşluğuna karşı koyamayan bu değersiz bilisizler, liberalizmin ideolojik köleleri, hâlâ RSDİP'nin adını lekelemeye çalışıyorlar.

Sosyalizmi bir yana atmakta olan reformcuların arasında, Larin'in açık ve kesin oportünizminin yerine, işçi sınıfı hareketinin en önemli ve en temel sorunları üzerine bin dereden su getiren diplomatik taktikleri koyan kişiler de var elbet. Bu kişiler, işi içinden çıkılmaz hale getirmeye, ideolojik tartışmaları birbirine dolaştırmaya, kirletmeye çalışıyorlar. Örneğin bay Martov'un yasal basında (yani, RSDİP üyelerinin kendisini doğrudan doğruya yanıtlamasına karşı Stolipin tarafından korunduğu basında) Larin'in ve "1908 kararlarında gerçek bolşeviklerin" *özdeş* bir "tasarı" önerdiklerini iddia etmesi gibi. Bu, gerçekleri düpedüz çarpıtmaktır, ağzı bozuk hezeyanların yazarına yaraşır ancak.

* Çocuk tekerlemelerinde geçen aptal adam, salak Abdi. —ç.

Aynı Martov, sanki Larin'e karşıtmış gibi görünmeye çalışıyor ve yazısında, "doğal ki Larin'in reformcu eğilimler taşıdığından kuşku duyınadığını" ilan ediyor. Martov, *katışıksız* reformcu görüşleri dile getiren Larin'in, reformcu olduğundan *kuşku duymamış*. Bu, reformculuğun diplomatlarınca başvurulan oyunlara bir örnektir.* Bazı budalaların Larin'den daha "solcu" ve daha güvenilir bir devrimci olarak gördükleri aynı Martov, Larin'le arasındaki "farkı" şu sözlerle toparlıyor:

"Özetlersek, bugünkü rejim yapısal olarak mutlakiyetçilikle anayasacılığın birbiriyle çatışan bir karışımıdır. Rus işçi sınıfı, bu çelişkilerdeki Achilles topuklarından rejime saldırıya geçmekte, Batının ilerici ülkelerindeki işçi sınıfı örneğini izleyecek ölçüde olgunlaşmıştır. Bu gerçek, maksizme sadık kalan menşeviklerin şimdi yapmakta oldukları şeyi siyasal açıdan haklı göstermeye ve teorik açıdan doğrulamaya yeter de artar."

Martov, sorundan ne kadar kaçınmaya çalışmış olursa olsun, yaptığı özetleme çabasının sonucu, bütün kaçamaklarının çökmesi olmuştur. Yukardaki sözlerin anlamı sosyalizmi tümden reddetmek, onun yerine liberalizmi koymaktır. Martov'un "yeter" saydığı şey, *sadece* liberaller, *sadece* burjuvazi için yeterlidir. Mutlakiyetçilikle anayasacılığın birbiriyle karışımının çelişkili yapısını "yeter" sayan bir proleter, *liberal işçi* siyasetinin görüş açısını kabul ediyor demektir. Böyle bir proleter, sosyalist *değildir*; çalışan ve sömürülen halk yığınlarının, burjuvazinin direncine ya da sağa-sola yalpalamasına aldırmayarak mutlakiyetin her türlüsüne karşı ve ülkenin tarihsel yöneltisine (*destiny*) *bağımsız olarak* müdahale etmek üzere ayağa kaldırılmasını isteyen *sınıfına* düşen görevi *anlamamış* demektir. Oysa burjuvazinin egemenliğini üstünden atan yığınların, bağımsız, tarihsel eylemi, "anayasal" bunalımı bir *devrime* dönüştürür. Burjuvazi (hele hele 1905'ten beri) devrimden korkmakta, tiksinmektedir; buna karşılık proletarya, halk yığınlarını devrim fikrine bağlılık anlayışıyla eğitmekte, görevlerini ona anlat-

* Parti yanlısı menşevik Dnevnitski'nin, *Diskussionni Listok*, n° 3'te (Partimizin merkez yayın organının eklentisi) Larin'in reformculuğu ve Martov'un kaçamakları hakkında haklı olarak öne sürdüğü görüşlerle karşılaştırın.

makta ve yeni devrimci kavgalara hazırlamaktadır. Devrimin gerçekleşip gerçekleşmemesi ya da ne zaman, hangi koşullar altında gerçekleşeceği, belli bir sınıfın isteğine bağlı değildir; yığınlar arasında yürütülen devrimci çalışma hiçbir zaman boşa gitmiş olmaz. Yığınları, sosyalizmin zaferi için hazırlayan tek eylem budur. Larin'ler ve Martov'lar, sosyalizmin bu temel ABC gerçeklerini unutuyorlar.

RSDİP'nden bütün bütün kopmuş olan Rus tasfiyeciler topluluğunun görüşlerini dile getiren Larin, kendi reformculuğunu ortaya koyarken, sonuna kadar gitmekten çekinmiyor. *Dyelo Jizni*'de (1911, n° 2), sosyal-demokrasi ilkelerini yüce tutan herkesin unutmaması gereken şu satırları yazıyor:

"İnsanların gelen günün ne getireceğini, kendilerine nasıl bir hedef çizeceklerini bilemedikleri şaşkınlık ve belirsizlik hali — işte, ya devrimin yinelenmesi olasılığından ya da 'bekleyelim bakalım' yollu anlaşılmaz umutlardan ve kararsız, eyyamcı ruh halinden ortaya çıkan şey budur. İlk ağızda yapılması gereken şey, eli-kolu bağlı, bir şeyler olmasını beklemek değil, geniş çevreleri, onlara rehberlik edecek bir fikirle beslemektir. Bu fikir, Rus yaşamının gelecek tarihsel döneminde, işçi sınıfının kendisini 'devrim için' ya da 'bir devrim bekleyişi içinde' örgütlemesi değil, ama sadece [*ama sadece* sözüne dikkat edin] yaşamın her yönünde bellibaşlı çıkarlarını sistemli ve kararlı olarak korumak üzere örgütlemesi gerektiğidir. İşçi sınıfı kendisini bu çok yanlı, birleşik çalışmaları için güçlerini biraraya getirme ve eğitme yolunda örgütlemelidir; genel olarak bu sosyalist bilinç yolunda eğitmek ve geliştirmek için örgütlemelidir; feodal gericiliğin iktisadi yönden kendini kaçınılmaz olarak tüketmesi ardından, gelecek olan anayasal reform sırasında, Rusya'nın toplumsal sınıfları arasında görülecek karmaşık ilişkilere kendisini uydurma [dayanaklarını bulma] yeteneğini elde etmek üzere örgütlemelidir."

Bu, en temizinden, tam, özden, tertemiz bir reformculuktur. Devrim fikrine karşı, devrim "umutları"na karşı (reformcunun gözünde bu tür "umutlar" *anlaşılmazdır*, çünkü o çağdaş iktisadi ve siyasal çelişkilerin derinliğini anlamaz) savaş; güçleri devrim için örgütlemeye, zihinleri devrim için hazırlamaya dönük her eyleme karşı savaş; devrimci sosyal-

demokratların doğrudan doğruya o sütunlarda karşılık vermeleri olasılığına karşı Stolipin tarafından korunan yasal basında yürütülen savaş; RSDİP'nden tam olarak kopmuş bir grup yasalcılık yanlısı adına yürütülen savaş. İşte, Potresov'un, Levitski'nin, Larin'in ve dostlarının yaratmak üzere kollarını sıvadıkları Stolipin işçi partisinin programı ve taktikleri budur. Bu insanlar bir yandan ikiyüzlülüğü elden bırakmayıp "kendilerinin *de* sosyal-demokrat" olduğuna ve "yumuşama nedir bilmez Enternasyonale" bağlı olduklarına ilişkin resmen güvence veredursunlar, gerçek programlarıyla gerçek taktikleri yukardaki alıntıda açıkça ifade edilmiştir. Verdikleri güvenceler sadece vitrin süsüdür. İşlevleri ve gerçek toplumsal özleri, sosyalizmin yerine liberal bir işçi siyasetini koyan bu programda ifadesini bulmuştur.

Reformcuların içine düştükleri gülünç çelişkilere bakın. Eğer, Larin'in dediği gibi, Rusya'da burjuva devrimi tamamlanmışsa, o zaman tarihsel gelişimin onu izleyecek aşaması sosyalist devrimdir. Bu apaçık bir şey, salt popüler bir adı kullanarak işçileri aldatmak için sosyalist olduğunu iddia edenlerden başka herkesin bildiği bir şey. Üstelik devrim "bekleyişi içinde", "devrim için" (sosyalist devrim için) ve *sosyalist* devrim "umutları" uğruna (anlaşılmaz "umutlar" değil, doğru ve gelişip çoğalan bilimsel bilgilere dayalı *kesinlikten* ötürü) örgütlenmemiz *gerekmesinin* nedeni de *budur.*

Ama işin canalıcı noktası da burada. Reformcunun, burjuva devrimi tamamlanmıştır türünden gevezelikleri (Martov'un Achilles'in izinden gitmekten sözetmesi gibi) aslında onun *devrimi reddedişini* örtmek üzere kullandığı sözlü perdeden başka bir şey değildir. Reformcu, burjuva demokratik devrimini, bu devrimin tamamlandığı ya da mutlakiyetçilikle anayasacılık arasındaki çelişki "yeterince" açık olduğu bahanesiyle reddeder. Reformcu, sosyalist devrimi de, "şimdilik", "sadece" Rusya'nın "yaklaşan anayasal reformu"na katılmak üzere örgütlenmemiz gerektiği bahanesiyle reddeder.

Ama sosyalist flaması altında yürüyen saygıdeğer kadet, eğer siz, Rusya'da "yaklaşan anayasal reformun" kaçınılmazlığını kabul ederseniz, o zaman kendi kendinizi yalanlıyorsunuz demektir, çünkü böyle yaparak ülkemizde burjuva demokratik devrimin *tamamlanmamış olduğunu* itiraf ediyorsunuz. "Feodal gericiliğin *kendi kendini tüketmesinin*"

kaçınılmazlığından sözettiğiniz ve proletaryanın sadece feodal *gericiliği* değil, feodalizmin *bütün* artıklarını *halk* devrim hareketi yoluyla *yıkma* fikrine dudak büktüğünüz zaman, burjuva yapınızı tekrar tekrar eleveriyorsunuz.

Bizim Stolipin işçi partisindeki kahramanlarımızın liberal vaazlarına karşın, Rus proletaryası, demokratik devrimle sosyalist devrime bağlılık ruhunu, karşı-devrim çağının yarattığı ortamda, güç, çetin, biteviye, rutin ve göze çarpmayan görevini her zaman değişmez biçimde yerine getirerek sürdürecektir; güçlerini devrim için biraraya getirip örgütleyecektir; hainlerle dönekleri insafsızca püskürtecektir; ve proletaryaya "anlaşılmaz umutlar" değil, devrimin yeniden geleceğine ilişkin bilimsel temelli bir inanç kılavuzluk edecektir.

Sotsiyal-Demokrat, n° 23
14 (1) Eylül 1911

BİR LİBERAL İŞÇİ PARTİSİ BİLDİRGESİ

I

Yukardaki başlık, N. R-kov'un *Naşa Zarya*, n° 9-10'da çıkan yazısı için biçilmiş kaftan.

N. R-kov'un kişiliğinde, işçilerin partisine hareketin gelişme gösterdiği yıllarda canla-başla ve sadakatle hizmet etmiş bir insanı yitirmek marksistler için her ne kadar acıysa da, dava bütün kişisel düşüncelerle hizip düşüncelerinin ve ne kadar "hoş" olursa olsun bütün anıların önünde gelmelidir. Davanın çıkarları, bizi, bu yeni tasfiyecinin yayınladığı bildirgenin, açıklığı, tamlığı ve dolambaçsızlığı sayesinde çok yararlı bir amaca hizmet ettiğini itiraf etmeye zorluyor. N. R-kov bize, "çatışma"yla ilgili maddi hususları *dikkate almaksızın*, temel ve çok önemli "iki parti" sorununu ortaya koyma olanağını veriyor. Bizi buna zorluyor; bize sorunu bol-

şevik-menşevik bölünmesinin bile dışında tutarak salt ideolojik temelde ortaya koyma fırsatını veriyor. N. R-kov'un yazısından sonra artık tasfiyecilik *eski* çerçevede tartışılamaz, çünkü o, sorunu daha üst bir düzleme yükseltmiştir. Dahası var, N. R-kov'un yazısından sonra tasfiyeciliğin *sadece tartışılmasıyla* yetinilemez, çünkü önümüzde olan şey ilk ağızdaki pratik eylemin düşünülebilecek en geniş planıdır.

N. R-kov "Rusya'daki temel nesnel hedef"i açıklayarak başlıyor, sonra devrimin değerlendirmesini yapıyor, ardından bugünkü durumun tahliline geçiyor, bununla ilgili olarak sınıfları, açık ve kesin terimler çerçevesinde tartışıyor ve sözünü "işçilerin yeni, açık siyasal derneği"ni çok belirgin bir biçimde tanımlayarak bağlıyor, bu derneğin gecikmeksizin kurulması, "gerçekleştirilmesi" gerektiğini söylüyor. Kısacası R-kov, söyledikleriyle yaptıklarının sorumluluğunu kavramış herkesten bekleneceği üzere, ta başından başlıyor, birbirini izleyen aşamalar ardından sonuca varıyor. R-kov'a karşı haksızlık etmeyeceksek, belirtmeliyiz ki, o, marksizmin yerine liberalizmi koyarken, başından sonuna tutarlıdır.

Öne sürdüğü savın başlangıç noktasını alalım. R-kov "bugün için Rusya'da temel amacın, büyük ölçüde yağmacı olan yarı-feodal iktisadi uygulamadan uygar kapitalizme geçişi tamamlamak" olduğuna, "herhangi bir tartışmaya ya da kuşkuya yer bırakmayacak bir kesinlik" gözüyle bakıyor. Onun görüşünce, "gerçi toplumsal kalkışmalar olasılığı bir yana konamaz", ama Rusya'nın "bu kalkışmaların yakın bir gelecekte zorunlu ve kaçınılmaz olmayacağı" bir noktaya erişip erişmediği tartışılabilir.

Biz sorunu böyle ortaya koymanın, herhangi bir tartışmaya ya da kuşkuya yer bırakmayacak bir kesinlikle, tam liberal bir tutum olduğu kanısındayız. Liberaller kendilerini bir soruyla sınırlıyorlar: "Uygar bir kapitalizm"e sahip olacak mıyız olmayacak mıyız, "kalkışmalar" olacak mı olmayacak mı? Marksist, kendisini böyle sınırlamayı reddeder. Marksist, kendini özgürleştirmekte olan burjuva toplumunda *hangi sınıfların ya da sınıfların hangi katlarının* bu özgürlükte hangi çizgiyi izlediğinin tahlilinin yapılmasını ister, örneğin o sınıfların ya da tabakaların yaratmakta oldukları "uygar kapitalizm" denen şeyin siyasal biçimlerinin ne-

ler olduğunu sorar. Gerek "kalkışmalar" döneminde, gerek o kalkışmaların olmadığı dönemlerde marksistler, ilke olarak liberalizmden tamamen başka bir çizgi izlerler. Bu çizgi, sadece genel olarak "uygar" yollar değil, gerçekten demokratik olan bir yaşam yaratma çizgisidir. Liberaller, sınıflar-üstü bir parti görünümü içinde, hepimiz "uygar bir kapitalizm" yaratmaya çalışıyoruz, diyorlar. Biz marksistler, "uygar" sözünden bizim anladığımız şeyin, liberallerinkinden değişik olduğunu işçilerle demokratlara söylemeliyiz.

R-kov, "devrimimizin başarıya ulaşmadığını düşünen yalınkat gözlemciler"i eleştirirken, "profesörce" çarpıtılmış marksizmin daha tipik (*typical*), daha canlı bir örneğini veriyor. "Sinirleri zayıf olan aydınlar tabakası, tüm olarak" diyor R-kov "her yerde, her zaman ağlar, sızlar, onun ardından da dermanını yitirmişlik, döneklik ve gizemcilik gelir." Buna karşılık "akıllı gözlemci", "köpürmüş bir gericiliğin, genellikle derin toplumsal değişiklik demek" olduğunu, "gericilik döneminde yeni toplumsal grupların ve güçlerin biçimlenip olgunlaştığını" bilir.

İşte R-kov bu mantığı öne sürüyor. "Döneklik" sorununu ortaya koyarken (gerçi oldukça bilgiçce sözler kullanmıştır ama) o kadar bilisizce davranmıştır ki, ortada, Rusya'daki karşı-devrimci duygularla *belli* sınıfların yeri ve çıkarları arasındaki bağlantıya ilişkin herhangi bir iz kalmamıştır. *Vehi*'ye katkıda bulunanlardan hiç kimse, yani en kudurmuş karşı-devrimci liberal, gericilik döneminde yeni güçlerin olgunlaşmakta olduğu gerçeğine karşı çıkmaz; en iyi menşeviklerin sırt çevirdikleri beş ciltlik tasfiyeci yayını hazırlayanlardan hiçbiri bu görüşe bağlanmayı reddetmez. Bizim karşı-devrimimizin gerçek yüzü ve sınıfsal niteliği, tarihçimizin kanıtlarından silinip gitmiş, geriye sadece bazı aydınların zayıf, sinirli, bazılarının akıllı gözlemci olduğuna dair boş, harcıalem sözler kalmıştır. R-kov, bir marksist için çok büyük önem taşıyan bir soruyu, yani bizim devrimimizin, değişik eylem yöntemlerini ve değişik sınıfların çeşitli emellerini nasıl ortaya koyduğu sorusunu ve bunun, öteki burjuva sınıflarda "uygarlık" savaşımı uğruna, nasıl "dönek" davranışlara yolaçtığını dikkate almamıştır.

Şimdi ana soruna, yani R-kov'un, sınıfların yeri varsayımına dayandırdığı durum değerlendirmesine dönelim. "Bü-

yük toprak sahiplerimiz sınıfının temsilcileri"yle başlıyor, onlar hakkında şöyle diyor: "Yakın zamana kadar onların büyük bir kesimi gerçek feodal toprak sahipleri, tipik (*typical*) toprak sahibi aristokrat idiler [idiler!]. Bugünse bu son Mohikanlardan* pek azı ayakta kalmıştır. Bu bir avuç insan bugün de Purişkeviç'le II. Markov'un çevresinde toplanmışlardır ve çelimsiz [!] bir biçimde umutsuzluğun zehirini dökmekteler. ... Soylu olsun, avamdan olsun Dumada milliyetçiler ve sağ oktobristler tarafından temsil edilen büyük toprak sahiplerinin çoğunluğu adım adım, düzenli olarak tarım burjuvazisine dönüşüyorlar."

İşte R-kov'un "durum değerlendirmesi" bu. Apaçık görülüyor ki, bu değerlendirme gerçekle alay etmektedir. İşin aslında "Purişkeviç'le II. Markov'un çevresinde toplanan bu bir avuç insan" güçsüz değil, tam tersine çok güçlüler. Rusya'da bugünkü toplumsal ve siyasal kurumların koruduğu şey onların gücünün ve gelirinin ta kendisi. Son tahlilde üstün gelen onların arzusu. Bürokrasi denen şeyin en yukardan en aşağıya kadar, tüm niteliğini ve davranış çizgisini kararlaştıran öğeyi oluşturan onlar. Bütün bunlar herkes tarafından o kadar iyi biliniyor ve bu bir avuç insanın Rusya'daki egemenliği o kadar çarpıcı ve yaygın ki, bunu unutmak için kişinin kendini tam bir liberal gibi ve hadsiz-hesapsız aldatması gerek. R-kov'un yanılgısı, her şeyden önce, feodal ekonominin burjuva ekonomisine "dönüşümü"nü gülünç bir biçimde abartmasında, ikincisi de "ufak" bir noktayı —öyle "ufak" bir nokta ki marksizmi liberalizmden ayırır— siyasal üstyapının iktisadi değişime uyarlanması sürecinin karmaşık ve dalgalı yapısını unutmasındadır. R-kov'un bu iki yanılgısını göstermek için Prusya örneğini anmak yeter. Prusya'da genellikle kapitalist gelişmenin dikkate değer yüksek düzeyine ve özellikle eski toprak sahipliği ekonomisinin burjuva ekonomisine dönüşümüne karşın, bugüne değin, Oldenburg'larla Heidebrand'lar tüm kudreti ellerinde tutmuşlardır, devlet gücü onların denetimi altındadır, toplumsal özleri, tüm Prusya monarşisine, tüm Prusya bürokrasisine işlemiştir. 1848'den bu yana geçen 63 yıla ve kaptalizmin, eşi görülmedik ölçüde hızlı gelişimine karşın, Prusya'da Lan-

* "Son Mohikanlar" derken, toprak sahiplerinin soyunun tükendiğini ima ediyor. —ç.

tag* seçimlerinin kurallarını saptayan yasa öyle ayarlanmıştır ki, bu yasa sayesinde hâlâ Prusyalı Purişkeviç'ler egemendir. Ama yine de 1905'ten altı yıl sonra, Purişkeviç'lerin "güçsüzlüğü"ne dair pastoral resimler çizebilmektedir.

İşin canalıcı noktası şu: Purişkeviç'lerin "düzenli" dönüşümü ve "oldukça ılımlı burjuva ilericiliğinin zaferi"ne ilişkin pastoral resimler, R-kov'un *tüm* düşüncelerinin ana temasını oluşturuyor. Bugünkü tarım siyaseti hakkındaki düşüncelerini ele alalım. R-kov, hiçbir şey, (feodal ekonomiden burjuva ekonomisine) dönüşümü, bu siyasetten "daha çarpıcı ve daha yaygın biçimde" ortaya koyamaz diyor. Çiftlikleri, birbirinden ayrı şeritlere bölme sistemi ortadan kaldırılma yolundadır. "Kara-toprak kuşağındaki yirmi tarım guberniyasında toprak açlığına son verilmesi, üzerinde durmayı gerektirecek türden bir güçlük göstermemektedir, ancak günün ivedi sorunlarından biridir, görünüşe göre, burjuvazinin değişik grupları arasında karşılıklı uzlaşma yoluyla çözülecektir".

"Tarım sorununda, beklenen bu kaçınılmaz uzlaşmanın, şimdiye dek birçok örneği görülmüştür."

Burada, R-kov'un siyasal mantık yönteminin tam bir örneğini görüyorsunuz. R-kov, destekleyici herhangi bir bilgiye dayanmaksızın, salt liberal bir rahatlıkla aşırıları bir yana koymakla işe başlıyor, ardından burjuvazinin değişik grupları arasında uzlaşmanın güç olmadığını, beklendiğini ilan ediyor, böyle bir uzlaşmanın "kaçınılmaz"lığına varıyor. Bu yöntemi kullanarak kişi, 1788'de Fransa'da, 1910'da Çin'de görülen "kalkışmalar"ın ne olası, ne zorunlu olduğunu pekâlâ kanıtlayabilir. II. Markov'un, salt R-kov'un düşlediği gibi değil, gerçekten safdışı edildiğini *varsayarsak*, burjuvazinin değişik grupları arasında uzlaşma, elbette bir güçlük göstermez. Ama böyle bir varsayım, Markov'lardan vazgeçmekten korkan ve bu korkusunu herkesin her zaman paylaşacağını düşünen liberalin görüş açısını benimsemek olur.

Eğer (birinci "eğer") Markov'lar olmasaydı ve eğer (ikinci "eğer") mahvedilen işçilerle köylülerin siyasal yönden derin bir uykuda olduklarını varsaysaydık, bir uzlaşma elbette "kaçınılmaz" olurdu. Ama o zaman, böyle bir varsayım (ikin-

* Eyalet meclisi. —ç.

ci varsayım) liberallerin arzusunu, gerçekmiş gibi kabul etmek olmaz mıydı?

II

Liberallerin arzularını ya da sanılarını gerçekmiş gibi kabul etme eğiliminde olmadığımız için, biz daha başka bir sonuca vardık. Hiç kuşku yok ki, bugünkü tarım siyaseti burjuva niteliktedir. Ama bu burjuva siyasetini yürütenler, duruma egemen olanlar Purişkeviç'ler olduğuna göre, sonuç, çelişkilerin müthiş ölçüde vurgulanmasından daha başka bir şey olmuyor. Bu nedenle yakın gelecekte, herhangi bir uzlaşma olasılığı hiçbir biçimde sözkonusu olmamak gerekir.

Tahlilini sürdüren R-kov, önemli bir başka toplumsal süreç diyor, büyük sanayi ve ticaret burjuvazisinin sağlamlaşması sürecidir. Anayasacı-demokratlarla oktobristlerin "karşılıklı olarak verdikleri ödünler"e doğru bir biçimde dikkati çeken yazar, şu sonucu çıkarıyor: "Hiçbir düşe kapılmamalıyız — ufukta gördüğümüz şey, oldukça ılımlı bir burjuva 'ilericiliğinin' zaferidir."

Zafer mi? Nerede? Kime karşı? R-kov, dördüncü Duma seçimlerindeki zaferden mi sözediyor? Eğer kastettiği şey buysa, bu, 3 Haziran 1907 tarihli seçim yasasının dar çerçevesi içinde kalan bir "zafer"dir. Burada şu iki sonuçtan birine varmak kaçınılmaz görünüyor: Ya "zafer" herhangi bir dalga yaratmayacak, böylece Purişkeviç'lerin sürüp giden egemenliğinde herhangi bir değişiklik olmayacaktır ya da bu "zafer", yukarda sözünü ettiğimiz "dar çerçeve"yle ve Purişkeviç'lerin egemenliğiyle şiddetli bir çatışmaya girmesi beklenebilecek demokratik bir canlanmanın dolaylı ifadesi olacaktır.

Hangisi olursa olsun, ılımlı sınırlar içinde yürütülen seçimlerde ılımlılığın kazandığı zafer, gerçek yaşamda ılımlılığa en ufak bir zafer kazandırmayacaktır. Bu bir yana, asıl nokta şu: R-kov bir "parlamento deliliği"ne düşmüştür, bu delilik yüzünden 3 Haziran yasası çerçevesinde yapılmış bir seçimi, gerçeklerle karıştırıyor. Bu inanılmaz hali okurlara gösterebilmek için R-kov'un yazısını aynen alıyoruz:

"Ve bu zafer çok olasıdır. Çünkü oturup bilinen bilgisizliğiyle kara kara yıkılmış düşlerini düşünen kent küçük-

burjuvazisi, çaresizlik içinde ılımlı ilericiliğe doğru yönelecektir. Köylüye gelince, o seçimlerde çok zayıf olacaktır. Çünkü bizim seçim sistemimizin garip özellikleri, guberniya ikinci seçmenler kuruluna zaten egemen olan toprak sahiplerine, köylüleri temsil edecek 'uygun kişiler'i seçmeleri olanağını vermektedir. Eğer şimdilik işçi sınıfını bir yana koyarsak, Rusya'da bugün yeralan toplumsal değişikliklerin görünümü işte budur. Bu hiçbir biçimde durgunluk ya da gerilemeyi ifade etmiyor. Yeni burjuva Rusya hiç kuşkusuz güçleniyor ve ilerliyor. İktidarı, tutucu kırsal burjuvaziyle paylaşacak olan ılımlı ilerici sanayi ve ticaret burjuvazisinin yaklaşan egemenliği için gerekli siyasal onayı, 3 Haziran 1907 tarihinde kurulan seçim düzenine dayalı devlet Duması sağlayacaktır. [Sadece İngiltere! Fransa ve Prusya'yla karşılaştırmayı bir yana koyuyoruz, o noktaya aşağıda değineceğiz.] Şu halde, söylenenleri toplarsak, yığınlar için aşırı ölçüde sıkıntılı da olsa, Rusya'da burjuva toplumsal ve siyasal sisteminin yavaş, ama yine de kesin bir ilerleme göstermesini sağlayacak her türlü ön koşulun varolduğunu kabul etmemiz gerekir. Doğal ki, fırtına ve kalkışma olasılığı sözkonusu değil denemez, ama bu olasılıklar, devrimden önce görüldüğü gibi zorunlu ve kaçınılmaz bir şey haline gelmeyeceklerdir."

İnsanın yadsıyamayacağı karmaşık bir felsefe. "Seçimlerde zayıftırlar" diye köylüleri hesap dışı tutarsak ve "şimdilik işçi sınıfını bir yana koyarsak", o zaman, kuşkusuz, hiçbir kalkışma olasılığı olmaz. Bu durumda geriye, Rusya'yı bir liberal gözüyle inceleyen kişinin, liberal "ilericilik"ten başka bir şey göremeyişi kalır. O liberal at gözlüklerinizi çıkarın, o zaman bambaşka bir resimle karşılaşacaksınız. Köylünün gerçek yaşamda oynadığı rol, 3 Haziran seçim sistemindeki rolünden epey farklı olduğuna göre, onun "seçimlerde zayıf olması" gerçeği —"ılımlı ilericiliğe" kapıları açmak şöyle dursun— bir bütün olarak köylüyle tüm sistem arasındaki çelişkiyi vurgular. İşçi sınıfı, genel olarak bir kapitalist ülkede ve özellikle 20. yüzyılın ilk on yılı içindeki deneyimden sonra Rusya'da, "bir yana" *konamayacağına* göre, R-kov'un savı tümden yararsızdır. Rusya'da (hem Dumada hem onun üstünde) egemen olan başlıca etmen, zaman zaman Guçkov'ların ve Milyukov'ların yakınmalarıyla yumu-

şatılan purişkeviççilik olduğuna göre, ılımlı ilerici burjuvazinin "yaklaşan egemenliği" üzerine yapılan konuşmalar liberal ninniden başka bir şey değildir. Guçkov'larla Milyukov'lar, sınıfsal yerlerinden ötürü, Purişkeviç'lerin egemenliğine sızlanmaktan başka bir şeyle karşı koyamadıklarına göre, yeni burjuva Rusya ile Purişkeviç'ler arasında çatışma önlenemez. O çatışmanın itici güçleri de, R-kov'un, liberaller örneğini izleyerek "bir yana koydukları" olacaktır. Milyukov'larla Guçkov'lar, Purişkeviç'lerin önüne yaltaklanmak için "karşılıklı ödünler" verdiği için, işçilerin demokrasiyle liberalizm arasına bir çizgi çekmeleri iyice gerekli hale gelmiştir. N. R-kov, ne Rusya'da kalkışmaya yolaçacak koşulların olduğu kanısındadır, ne de belli bir kalkışmanın yokluğu sırasında bile yapılması gereken henüz değindiğimiz görevin gereğine inanmaktadır.

Yalınkat bir demokrat tüm sorunu, kalkışma var mı yok mu sorusuna indirgeyebilir. Marksistse her şeyden önce, sınıflar arasındaki siyasal sınır çizgisiyle ilgilidir. Bu çizgi bir kalkışma sırasında da kalkışma yokken de *aynıdır*. R-kov'un "işçiler, demokratik bir rejim için verilen savaşımda siyasal egemenlik sağlama görevini yüklenmelidirler" sözü, bildirgesinde yazdığı şeylere bakınca olağanüstü görünüyor. Oysa bu sözün anlamı şudur: R-kov, egemenliğin özünü oluşturan hedefleri işçilerin reddettiğine dair burjuvaziye güvence veriyor, buna karşılık işçilerin egemenliğini tanıyacaklarına dair burjuvaziden güvence alıyor. R-kov, egemenliğin özünü, geride hiçbir iz bırakınamacasına yokettikten sonra, bön bön, boş sözleri yineliyor. İlkin durumu değerlendiriyor. O değerlendirmeye göre, liberallerin egemenliği olmuş-bitmiş, geri çevrilemez, kendisinden kaçılamaz bir gerçektir. Sonra, işçi sınıfının egemenliğini kabul ettiğine dair bize güvence vermeye çalışıyor.

R-kov, Dumanın "gerçek" önemi diyor, "ikinci imparatorluğun son yıllarındaki Fransız yasama kurumundan, ya da geçen yüzyılın seksenlerinde Alman Reichstag'ı ile Prusya'ya özgü Landtag arası bir şeyden daha az değildir."

Bu tür bir karşılaştırma pek hafifmeşrepçedir, sadece tarihsel paralellerle oynamaktır. Fransa'da burjuva devrimleri çağı, altmışlarda çoktan sona ermişti, proletarya ile burjuvazi arasında doğrudan bir çatışma kapıyı vuruyordu, bona-

partçılık, hükümetin bu iki sınıf arasında yaptığı manevranın ifadesiydi. Bu durumu, çağdaş Rusya'yla karşılaştırmak gülünçtür. Üçüncü Duma 1815'in *Chambre introuvable*'ını[82] daha çok andırıyor. Prusya'da da seksenler, burjuva devriminin tamamlandığı dönemi belirler. 1870'e gelindiği zaman devrim görevini bitirmişti. Kent burjuvazisiyle kırsal küçükburjuvaziyi kapsayan tüm burjuvazi halinden memnundu ve gericiydi.

Belki de R-kov, yasama kurumuyla Reichstag'daki demokrat ve proleter temsilcilerin rolüyle, üçüncü Dumada yeralan aynı sınıflar temsilcilerinin rolü arasında bir benzerlik bulunduğunu hayal etmiştir. Böyle bir karşılaştırma aklauygun olurdu, ne var ki, o zaman da R-kov'un görüşünü kanıtlamazdı. Çünkü, Gegeçkori'nin ve bir noktaya kadar Üçüncü Petrov'un tutumu, onların temsil ettiği sınıfların bir savaş için güçlü ve hazır olduklarını ve kendilerine güvendiklerini öylesine gösteriyor ki, Purişkeviç'lerle bir "uzlaşma" olası değildir, hatta görünüşe göre, kesinlikle olanaksızdır.

III

R-kov'un, değişik sınıfların rolüne ilişkin değerlendirmesi üzerinde uzun uzadıya durmak zorunluydu. Çünkü burada, anlaşmazlığımızın ideolojik köklerini buluyoruz. Kendisine karşı haksızlık yapmayacaksak itiraf etmeliyiz ki, R-kov'un seyrek görülen bir korkusuzluk ve dobralıkla vardığı pratik sonuçlar, her şeyden önce, yazarın "teori"sini saçmalığa indirgedikleri için ilginçtirler. R-kov, işçilerin açık bir siyasal örgüte sahip olmaları olasılığı sorununu, bir durum değerlendirmesiyle, siyasal sistemdeki temel değişiklikler varsayımıyla ilişkilendirirken, kuşkusuz bin defa haklıdır. Ama güçlük şurada ki, *gerçek yaşamda* bu tür değişiklikleri gösterecek yerde o sadece sevimli ve profesörce mantık önermeleri sunuyor: "uygar kapitalizm"e geçiş, açık siyasal bir işçi örgütünün gerekirliğini "önkoşul sayar" diyor. Bunu kağıda yazmak kolay, ama gerçek yaşamda Rus siyasal rejimi, salt böyledir diye bir parmak bile "uygar"laşmayacaktır.

"İlericilik, en ılımlı türden bile olsa, hiç kuşku yok ki, bugün varolan çok dar sınırları genişletmek zorunda olacak-

tır." Buna bizim yanıtımız şu: kadetlerden hayli uzaklarda olan öğeler, Dumada alışılagelene hiç benzemeyen bir biçimde harekete geçmedikçe, dördüncü Dumadaki kadetlerin ilericiliği hiçbir şeyi "genişletmek" zorunda olmayacaktır ve olamaz.

R-kov, işçilerin açık ve geniş bir siyasal örgüte sahip olmalarına değiniyor, "böyle bir örgüt varolmadıkça" diyor, "savaşım, ister istemez anarşistçe bir nitelik kazanmak durumunda kalır. Bu, sadece işçi sınıfı için değil, uygar burjuvazi için de zararlıdır."

Bu tümcenin son bölümü üzerinde duracak değiliz. Bu "cevher"i yorum olsa olsa kirletir. Birinci bölüme gelince, tarihsel olarak yanlıştır. 1878-1890 arasında Almanya'da gerçi "açık ve geniş" bir siyasal örgüt yoktu ama, anarşi olmadı.

Bundan başka, R-kov, açık bir siyasal işçi "örgütü" için somut bir plan ortaya koyar ve "işçi sınıfının çıkarlarını korumak üzere siyasal bir dernek" kurarak bu planın uygulamaya konmasını salık ve[illegible]irken bin defa doğru davranmaktadır. Şu bakımdan doğru kavranmaktadır diyorum, lafebeleri aylar ve yıllar boyu "*açık*" bir parti kurma olasılığına dair gevezelik ederler, ama böyle bir partiyi kurmak için tek adım bile atmazlar. R-kov lafebesi değildir, bir eylem adamıdır. Böyle olduğu için de işin başından başlıyor ve gidiyor.

Ama önemli nokta şu ki, onun "eylemleri" *liberal* eylemlerdir, "çözdüğü" (alıntıladığımız yazısının 35. sayfasına bakınız) "bayrak" liberal işçi partisinin bayrağıdır. R-kov'un kurmak istediği derneğin programı, dilediği kadar "üretim araçlarının kamu mülkiyetinde olması esasına dayalı yeni bir toplum kurmaktan" vb., sözetsin, hiç önemi yoktur. Gerçekten de bu büyük ilkeyi tanıyıp kabul etmek, altmışlarda, Alman sosyal-demokratlarının bir bölüğünün "Prusya krallık işçi siyaseti" izlemesine engel olmamıştır; Ramsey MacDonald'ın (Britanya "Bağımsız İşçi Partisi"nin önderi — sosyalizmden bağımsız anlamına) liberal bir işçi siyaseti gütmesini önlemiyor. R-kov'un hemen önümüzdeki dönemin, bugünkü dönemin siyasal hedeflerinden sözederken önerdiği şey bir liberal ilkeler sistemidir. R-kov'un "çözmekte olduğu" bayrağı, Prokopoviç, Potresov, Larin, vb., çok önce çözdüler. Bu bayrak ne kadar çok "çözülür" açılırsa, parça parça bir paçavra olduğunu herkes daha iyi görüyor.

R-kov, "bunda bir damla bile ütopya yok" diye inandırmaya çalışıyor bizi. Buna, iyi bilinen şu sözle karşılık vermemek elden gelmiyor: "Sen büyük bir ütopyacısın, ama ütopyan çelimsiz." Gerçekten de hafifmeşrep bir ifadeye bir nükteden başka bir şekilde karşılık vermek herhalde hafifmeşreplik olurdu. Kesinlikle barışçı, yumuşakbaşlı, siyaset-dışı işçi birliklerinin bile kapatıldığı bir dönemde, açık bir işçi derneği kurulması önerisi, nasıl olur da ütopik görülmez? İnsan nasıl olur da hem değişik sınıfların rolü konusunda A'sından Z'sine kadar liberal bir yazı yazar, hem de bunun, yeniden pişirilip kotarılmış bir tolmaçovizm rejimine sokulmak demek olmadığına dair okurlarına güvence verir? İyi yürekli R-kov şunları söyleyecek kadar yoldan sapmıştır: "Bunun içinde şiddet savunuculuğu yok; zora başvurucu bir devrimin gerekirliğine ilişkin tek sözcük, tek düşünce yok. Çünkü gerçekte böyle bir gerekirlik hiçbir zaman doğmayabilir. Eğer gerici çılgınlığıyla gözleri kör olmuş biri, böyle bir 'derneğin' üyelerini zora başvurucu bir devrim için çaba göstermekle suçlamayı aklına koyduysa, saçma, temelsiz ve hukuk açısından zayıf olan böyle bir suçlamayı kanıtlama yükü onun başına yıkılacaktır."

1901'de zemstvoyu[83] suçlayanların "başına" buna benzer dehşet verici yıldırımlar yağdıran bay P. B. Struve gibi, N. R-kov'un kaleminden de kan damlıyor. Ne görüntü, ne görüntü — N. R-kov, suçlayıcı Dumbadze'lere karşı, artık herhangi bir "düşünce" taşımadığı için, hukuk açısından çelimsiz olan suçlamaların, Dumbadze'lerin kendi başına yıkılacağını kanıtlamaya çalışıyor. Evet gerçekten henüz parlamentomuz yok ama, alabildiğine parlamento delisiyiz. Görünüşe göre, yeni derneğin, marksist Gegeçkori ya da hatta marksist olmayan ama dürüst bir demokrat olan üçüncü Petrov gibi üyeleri yeni derneğin ilk toplantısında herhalde sorgusuz-sualsiz kapı dışarı edilirler. Doğal ki toplanan üyelerin, oturum açılmadan önce bir yanlışlıkla soğuk yerlere sürülmemeleri koşuluyla.

Naşa Zarya'daki "tasfiyeciler", R-kov kendi saflarına katıldı diye şenlik yapıyorlar. Ama coşku içindeki tasfiyeciler, yeni tasfiyeci R-kov'un kendilerine açtığı kucağın ne kadar ateşli olduğunu anlayabilmiş değiller. Açılan bu kucak öylesine ateşli, öylesine güçlü ki, kişi, adı kadar kesinlikle şunu

söyleyebilir: Nasıl işçi kongresini Y. Larin'in açtığı ateşli kucak boğduysa, tasfiyeciliği de R-kov'un ateşli kucağı boğacaktır. Y. Larin o kansız cinayeti, broşür yazmak gibi basit bir araçla işlemişti. Ondan sonra, insanlar, daha çok baskının verdiği korkuyla, işçi kongresi fikrini savunmakta ihtiyatlı davranır oldular. Şimdi, R-kov'un *Naşa Zarya*'da yayınlanan yeni tasfiyecilik "bildirgesi" ardından insanlar, daha çok baskının verdiği korkuyla, açık bir tasfiyeci parti fikrini savunmakta ihtiyatlı davranmaya başlayacaklardır.

Hiç değilse bir noktada R-kov'la görüş birliğinde olalım: Fikir bir "damla" ütopya dışı gerçeği içeriyor. Sayın bayım, o profesörvari at gözlüklerinizi çıkarın, göreceksiniz ki, sizin "gerçekleştirmeye" niyetlendiğiniz "dernek" (sizin öğütlerinizin yükü Mimretsov'ların[84] "başına" yıkıldıktan sonra) zaten *var* — hem de *iki yıldan beri* var. Siz kendiniz de o derneğe çoktan bağlısınız. İşte, *Naşa Zarya* dergisi (basılı kağıt koleksiyonu olarak değil, ama ideolojik bir grup olarak), "işçi sınıfının çıkarlarını korumak üzere kurulmuş" böyle bir dernek. İşçilerin açık ve geniş bir örgüte sahip olması fikri bir ütopyadır, ama oportünist aydınların "açık" ve özden dergileri, hiçbir şekilde ütopya değildir. Kendi bildikleri yolda kuşkusuz işçi sınıfının çıkarlarını koruyorlar. Ancak marksist olmaktan vazgeçmemiş herkes açıkça görüyor ki, onlarınki, işçi sınıfının çıkarlarını liberaller tarafından anlaşıldığı biçimde, liberal yolda koruyan bir "dernek"tir.

Zvezda, n° 32,
3 Aralık 1911

İmza: *Vl. İlyin*

PARTİDEKİ BUNALIMIN TEPE NOKTASI

(PARÇA)

İKİ yıl önce sosyal-demokrat basında partideki "birlik bunalımı"na ilişkin* yazılar çıkıyordu. Karşı-devrim dönemindeki dağılma ve çözülme yeni gruplaşmalara ve bölünmelere, yurtdışındaki savaşımın yeniden yoğunlaşmasına yolaçtı, inancı ya da sinirleri zayıf olanlar, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi içinde karşılaşılan güç durum karşısında cesaretlerini yitirdiler. Şimdi Rus örgütleme kurulunun (RÖK) kurulmasıyla apaçık görülüyor ki, bunalımın sonuna olmasa bile, partinin gelişiminde iyileşme bakımından bir dönüm noktasına yaklaşıyoruz. İşte bu nedenle, parti-içi oluşum ve yakın geleceğin görünümü konusunda bir durum değerlendirmesi

* Bu kitabın 77-101. sayfaları. —*Ed.*

yapmak için zaman uygun görünüyor.

Devrimden sonra RSDİP birbirinden ayrı, özerk, ulusal üç sosyal-demokrat örgütten ve sözcüğün dar anlamında iki Rus hizipten oluşuyordu. Olayların zenginliği yönünden daha önce eşi görülmemiş olan 1905, 1906 ve 1907 yıllarının deneyimi, bu burjuva devrimi döneminde proletaryanın, genel yaşamı çerçevesinde, gelişimini yöneten eğilimlerde bu hiziplerin derin kökleri olduğunu gösterdi. Karşı-devrim, tırmanmış olduğumuz tepelerden bizi yeniden vadiye attı. Proletarya saflarını yeniden düzenlemek, Stolipin'in darağaçlarıyla ve *Vehi*'nin feryat ve figanlarıyla çembere alınmış güçlerini yeniden toparlamak zorundaydı.

Yeni durum, sosyal-demokrat partideki eğilimlerin yeni gruplarda toplaşmasına yolaçtı. Her iki yeni hizipte —zor günlerin sert baskıları altında— sosyal-demokrat öğelerin en az kararlı olanlarının, proletaryanın çeşitli *burjuva Abbas yolcularının* ayrılıkçığı süreci başgösterdi. Sosyal-demokrasiden bu *uzaklaşmayı* iki akım, tasfiyecilikle otzovizm çok çarpıcı biçimde ortaya koyuyordu. Her iki hizipte marksizme bağlı kalan ana çekirdeklerin, kaçınılmaz olarak daha yakın ilişki kurmaları eğilimine yolaçan şey de bu akımlar oldu. Ocak 1910'daki genel kurul toplantısına yolaçan sosyal-demokrasinin ondan sonraki gelişiminde olumlu ve olumsuz sonuçlara, ileri ve geri adımlara kaynak olan olaylar bunlardı.

Genel kurulun yaptığı çalışmaların yadsınamaz ideolojik erdemi ve işlediği büyük "uzlaşmacılık" hatasını bugüne kadar birçok kişi tam anlamıyla kavrayamamıştır. Ne var ki bunu anlamadıkça, partinin bugünkü durumunu anlama olanağı da yoktur. İşte bu nedenle, bugünkü bunalımın kaynağını tekrar tekrar açıklamalıyız.

Bir uzlaştırmacının, genel kuruldan önce yazdığı ve toplantıdan hemen sonra yayınladığı yazıdan aktardığımız aşağıdaki alıntı, bu noktayı aydınlatmaya, uzun tartışmalardan ya da daha ilgili birçok "belge"den yapılacak aktarmalardan çok daha fazla yardım edebilir. Uzlaşmacılığın, genel kurula egemen olan önderlerinden biri —bundcu Yonov yoldaş— *Diskussionni Listok*, n° 1'de yayınlanan (19 Mart 1910. 6. sayfada yazıişleri müdürü, "yazı, genel kuruldan önce yazıldı" diyor) "Parti Birliği Olası mı?" başlıklı yazısında şöyle di-

yor:

"Otzovizm ve tasfiyecilik belki partiye zarar verebilir, ancak hizipler üzerinde yararlı etkileri olduğuna hiç kuşku yoktur. Patoloji, zararlı ve zararsız olmak üzere iki tür çıban olduğunu söyler. Zararsız türden olanı, organizmaya yarar sağlayıcı bir hastalıktır. Bu çıban büyüdükçe, tüm organizmadaki zararlı özleri kendine çeker, böylece organizmanın, sağlığını geliştirmesine yardım eder. İnanıyorum ki, menşevizmle ilgili olarak tasfiyecilik, bolşevizmle ilgili olarak da otzovizm ve ültimatomculuk buna benzer bir rol oynamıştır."

Genel kurul sırasında bir "uzlaştırmacı"nın yaptığı değerlendirme işte budur. Bu değerlendirme, genel kurulda utkun olan uzlaştırmacılığın psikolojisini ve düşüncelerini *tam olarak* ortaya koyuyor. Yukardaki alıntının ana fikri doğrudur, bin kez doğrudur. Bu fikir doğru olduğu içindir ki, (daha toplantıdan önce tasfiyeciliğe ve otzovizme karşı savaşım açmış olan) bolşevikler, genel kurulda uzlaştırmacılarla ilişkilerini *kesememişlerdir*. Kesemezlerdi, çünkü ana fikirde görüş birliği vardı. Ayrılık sadece fikrin uygulanacağı biçim sorununda kendini göstermekteydi. Bolşevikler, içeriğin biçime üstün geleceğini düşünmüşlerdi. Haklı da çıktılar. Ancak "biçimin içeriğe uyarlanması" partinin *iki yılına* maloldu. Uzlaştırmacıların işledikleri hatalar yüzünden bu süre hemen hemen tamamen "boşa harcandı."

Bu hata neydi? Uzlaştırmacıların, sadece kendi "yaraları"nı iyileştiren eğilimleri (yaralarını iyileştirdikleri ölçüde) kabul edecek yerde, bütün eğilimleri, salt yaralarını iyileştirecekleri vaadi üzerine tanıyıp kabul etmeleriydi. *Vperyod* ve *Golos* grupları ve Trotski, hepsi, otzovizme ve tasfiyeciliğe karşı olan kararı "imzaladılar", yani "kendi yaralarını iyileştirmeye" söz verdiler ve herşey burada bitti. Uzlaştırmacılar verilen söze "inandılar", kendilerinin itiraf ettiği gibi "çıban" olan parti-*dışı* gruplarla partiyi birbirine dolaştırdılar. Bu, pratik siyaset açısından çocukçaydı, daha derine gidilirse, ideolojik bir temelden ve ilkeden yoksundu, entrika kumkumasıydı. Gerçekten, tasfiyeciliğin, otzovizm-ültimatomculuğun çıban olduğuna ciddiyetle inananlar, bu çıbanların büyüdükçe organizmadaki zararlı özleri *çekeceğini*, "çıbanlar"da toplanan zehirli özleri organizmanın içine yaymaya çalışarak organizmayı zehirlemeye herhangi bir

katkıda bulunamayacağını düşünmüş olmalıydılar.

Genel kuruldan sonraki ilk yıl, uzlaştırmacıların ideolojik yoksulluğunun ortaya çıktığı yıl oldu. Gerçekte o yılın tümünde bütün parti çalışmaları ("çıbanların" iyileştirilmesi), bolşeviklerle Plehanov grubu tarafından yürütüldü. *Sotsiyal-Demokrat* ve (Trotski, merkez yönetim kurulu temsilcisini kapı dışarı ettikten sonra) *Raboçaya Gazeta* bu gerçeği kanıtlar. 1910'da çıkarılan, herkesin bildiği bazı yasal yayınlar da aynı gerçeği ortaya koymaktadır. Bunlar söz değildir, partinin önder organlarında yürütülen ortak çalışmayı kanıtlayan gerçeklerdir. O yıl (1910) boyunca *Golos* ve *Vperyod* gruplarıyla Trotski, evet hepsi, partiden tasfiyecilik ve otzovizm-ültimatomculuk yönüne doğru kaymışlardır. "Zararsız çıbanlar", "zararlı özleri" parti organizmasından süzüp çekmedikleri, ama organizmayı zehirlemeyi sürdürdükleri, hastalıklı tuttukları ve parti çalışmalarını, yapamayacak ölçüde güçsüzleştirdikleri için zararlı olmuşlardır. (Herkese açık olan) bu parti çalışmaları, "uzlaştırmacı" kararlara ve genel kurulca yaratılan çalışma kurullarına *karşın, Golos* ve *Vperyod* gruplarıyla ortaklaşa değil, ama onlara *karşı*, bolşeviklerle plehanovcular tarafından yürütülmüştür (çünkü, tasfiyecilerle ve otzovist-ültimatomcularla birlikte çalışmak olanaksızdı).

Peki ya Rusya'daki çalışmalar? Tüm yıl boyunca merkez yönetim kurulu tek toplantı bile yapmış değildir. Niçin? Çünkü Rusya'daki merkez yönetim kurulu üyeleri (*Golos Likvidatorov*'un* öpücüklerine hak kazanan uzlaştırmacılar), oniki, hatta onbeş ay boyunca tasfiyecilere "çağrı çıkarma"yı sürdürmüşler, ancak hiçbirine "çağrıyı kabul ettirememişlerdir". Bizim sayın uzlaştırmacılarımız, merkez yönetim kuruluna gidecek kişileri oraya götürecek "muhafızları" ne yazık ki genel kurulda bu organa sağlamamışlardır. Sonuç olarak, parti, kendini, saçma ve utanç verici bir durum içinde bulmuştur. Bolşevikler genel kurulda uzlaştırmacıların safdilliliği ve bönlüğüne karşı savaşım verirken, işin böyle olacağını önceden kestirmişlerdi. Rusya'da çalışmalar durmuştur, partinin elleri bağlanmıştır. Bu arada *Naşa Zarya*

* *Golos Sotsiyal-Demokrata*, yani Sosyal-Demokratın Sesi'ne kinaye olarak Golos *Likvidatorov*, yani Tasfiyecilerin Sesi. —*Ed.*

ile *Vperyod*'un sayfalarından, partiye cansıkıcı bir liberal ve anarşist saldırılar seli akıtılmaktadır. Mihayil, Roman ve Yuri bir yandan, "tanrı-kur" yandaşları ve otzovistler öte yandan, sosyal-demokrat çalışmaları *yıkmak* için elden geleni yapıyorlar. Merkez yönetim kurulunun uzlaşmacı üyeleriyse tasfiyecilere "çağrı çıkarıyorlar" ve onları "bekliyorlar."

Bolşevikler 5 Aralık 1910 tarihli "başvuru"larıyla,[85] bütün öteki hiziplerle olan anlaşmalarını yürürlükten kaldırdıklarını resmen ve açıkça belirtmişlerdir. Genel kurulda yapılan "barış"a, *Golos, Vperyod* ve Trotski tarafından uyulmadığı açıkça kabul edilmiş bir gerçektir.

Yurtdışında bir genel kurul toplantısı yapmak için (1911 Haziranına kadar) altı aya kadar yakın bir süre çaba gösterilmiştir. Oysa anlaşmaya göre toplantı üç ay içinde yapılacaktı. Tasfiyeciler (goloscular—bundcular—Schwartz) bu toplantının yapılmasını da önlediler. Bunun üzerine üç gruptan oluşan blok —bolşevikler, Polonyalılar ve "uzlaştırmacılar"— durumu kurtarmak üzere son bir çaba gösterdiler, bir konferans toplanmasını ve bir Rus örgütleme kurulu kurulmasını istediler. Daha önce olduğu gibi, bolşevikler azınlıktaydı: Ocak 1910'dan Haziran 1911'e kadar tasfiyeciler ağır basıyorlardı (merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosundaki tasfiyeciler, goloscularla bir bundcu ve Schwartz'dı, Rusya'dakilerse tasfiyecilere sürekli olarak "çağrı çıkaran" "uzlaştırmacılar"dı). Haziran 1911'den 1 Kasım 1911'e kadar ise (mütevelliler tarafından saptanan tarih) ağır basanlar, uzlaştırmacılar ve onlara katılan Polonyalılar oldu.

Durum şöyleydi: Hem para, hem temsilci gönderimi, (Paris'teki uzlaştırmacıların önderleri) Tizka ile Mark'ın elindeydi. Bolşeviklerin alabildiği tek güvence, onların da görevli gönderilebileceklerini de belirten bir anlaşmadan başka bir şey değildi. Genel kurulun doğurduğu ayrılıklar, gelmiş, kaçınılması olanaksız bir noktaya dayanmıştı: Ya hiç kimseyi "beklemeksizin" ve "davet etmeksizin" (sosyal-demokrat bir anlayışla çalışabilecek olan, çalışmak isteyen, çağrı beklemez) kişi bütün gücüyle çalışacaktı, ya da Trotski'yle, *Vperyod*'la, vb. pazarlığı ve çekişmeyi sürdürecekti. Bolşevikler birinci yolu seçtiler. Bu gerçeği, merkez yönetim kurulu üyelerinin Paris toplantısında açıkça ve doğrudan doğruya ilan etmişlerdi. Tizka ve şürekası ikinci yolu seçtiler (ve

teknik kurul ile yurtdışı örgütleme kuruluna da hileyle kabul ettirdiler). Bu ikinci yol, *Sotsiyal-Demokrat*, n° 24'deki yazıda ayrıntılarıyla gösterildiği üzere nesnel olarak, boş ve zavallıca bir entrikadan başka bir şey değildi.

Sonucu şimdi herkes biliyor. 1 Kasımda *Rus örgütleme kurulu* kuruldu. İşin aslında bu kurul, Rusya'daki bolşeviklerle parti yanlısı menşevikler tarafından yaratıldı. "Güçlü iki hizbin ittifakı" ("çıbanları" iyileştirme çalışmalarında ve ideolojik sağlamlıklarında güçlü) bir etmen olarak kendini gösterdi. Bu gerçek, genel kurulda ve ondan sonra iradesi kıt kişileri hayli öfkelendirmişti (bkz: *Golos, Vperyod, Otkliki Bundla, Pravda*, vb.). 1910 ve 1911 Rusyası'nda, Bakû ve Kiev örgütleri gibi önemli ve örnek sosyal-demokrat örgütlerde bu ittifak, hemen hemen tam bir kaynaşmaya, bolşeviklerin çok beğendiği, parti yanlısı, bölünmez, tek bir sosyal-demokrat organizmaya dönüştü.

İki yıllık deneyim ardından, "bütün" hiziplerin dağıtılması yolundaki ağlamaklı sözlerin, Potresov'lar ve otzovistler tarafından yanıltılan boş kafalı kişilerin kullandığı zavallıca sözler olduğu ortaya çıkmıştır. "İki güçlü hizbin ittifakı" kendine düşen görevi yerine getirmiş, yukarda anılan örnek örgütlerde bu ittifak, tek bir parti halinde tam bir birleşmenin gerçekleştirilebileceği bir aşamaya ulaşmıştır. Yurtdışındaki parti yanlısı menşeviklerin yalpalamaları, bu durumu artık değiştiremez.

Sosyal-demokrasi hareketi içinde, görevin güçlüğünü anlamak istemeyen bazı kuşkucular ve amatörler, genel kuruldan sonraki iki yılı yararsız, umutsuz, anlamsız tartışmalar yılı, çözülme ve yıkılma yılı olarak görmekteydiler. Oysa o iki yıl, gerçekte, sosyal-demokrat partinin, tasfiyeci ve otzovist yalpalamalar bataklığından kurtarılıp ana yola çıkarıldığı yıllar oldu. 1910 yılı, partinin (resmî olsun gayri resmî olsun, yasal ya da yasadışı olsun) *bütün* önde gelen organlarında bolşeviklerle parti yanlısı menşeviklerin birlikte çalıştığı bir yıl oldu. Bu, "iki güçlü hizbin ittifakının", tasfiyeciliğe ve otzovizme karşı güçleri bir tek bayrak altında biraraya getirmeye ideolojik hazırlığa doğru attığı ilk adımdı. 1911 yılı ise ikinci adıma, Rus örgütleme kurulunun kurulmasına tanık oldu. Kurulun ilk toplantısına, parti yanlısı bir menşeviğin başkanlık etmesi dikkati çekicidir: Bu, ikinci adımın,

yani Rusya'da, gerçekten işleyen bir merkezin yaratılması adımının atıldığını gösterir. Lokomotif kaldırılmış, demiryoluna oturtulmuştur.

Dört yıl süren çözülme ve yıkılma ardından, polisin akıllalmaz baskı ve cezalandırma girişimlerine ve *Golos*'un, *Vperyod*'un, uzlaştırmacıların, Polonyalıların, *tutti quanti*'nin* şimdiye dek duyulmadık entrikalarına karşın, sosyal-demokrat merkez, Rusya'da toplanmıştır. Rusya'da ilk kez bu merkezin partiye hitaben yayınladığı bir broşür çıkarılmıştır. Yerel yeraltı örgütlerini yeniden kurma çalışmaları düzenli olarak ilk kez bütün büyük kentleri, Volga bölgesini, Uralları, Kafkasya'yı, Kiev'i, Ekaterinoslav'ı, Rostov'u, Nikolayev'i bir ucundan öteki ucuna kadar kapsamına almıştır. Rus örgütleme kurulu, bütün bu yerler ziyaret edildikten *sonra* toplandığı için, bütün bu işler temmuzla ekim arasındaki üç ay içinde gerçekleştirilivermiştir. Kurulun ilk toplantısı, St. Petersburg parti yönetim kurulunun yeniden kurulması, bu yönetim kurulunun bir dizi işçi toplantıları düzenlemesi ve Moskova kenti bölge örgütlerinin partiden yana bazı kararlar kabul etmesiyle vb., *aynı zamana* denk gelmiştir.

Kuşkusuz hafifmeşrep bir iyimserliğe kapılmak affedilemez bir bönlük olur. Henüz büyük güçlüklerle karşı karşıya bulunuyoruz. Sosyal-demokrat merkez, Rusya'da ilk broşürünü çıkardıktan bu yana polis baskısı, eza ve cefa on kat arttı. Önümüzde uzun ve güç çalışma ayları var. Yeni tutuklamalara girişilebilir, işler yeniden kesintiye uğrayabilir. Ama asıl iş yapılmıştır. Bayrak çekilmiş, tüm Rusya'daki işçi çevreleri o bayrağa doğru yöneltilmeye başlanmıştır. Hiçbir karşı-devrimci saldırı artık o bayrağı indiremez.

Sotsiyal-demokrat, n° 25,
8 (21) Aralık 1911

* Herkesin. —ç.

RSDİP'NİN ALTINCI (PRAG) BÜTÜN-RUSYA KONFERANSI[86]

(PARÇA)

KARAR TASLAĞI: BUGÜNKÜ DURUMDA PARTİYE DÜŞEN GÖREVLER

İşbu konferans, her şeyden önce, 1908 Aralık konferansının kabul ettiği "Bugünkü Durumda Partiye Düşen Görevler" hakkındaki kararı onaylar. İşbu konferans, o kararın büyük önemine dikkati çeker. Sözkonusu kararın, bir yandan tüm 3 Haziran rejiminin tarihsel anlamıyla sınıfsal özüne, öte yandan büyüyen devrimci bunalıma ilişkin hükümlerinin ne kadar doğru olduğunu, geçen üç yılın olayları tümden doğrulamıştır.

Bu olaylar arasından aşağıdakilere, işbu konferans özellikle dikkati çeker:

(a) İktidardaki toprak sahipleriyle büyük burjuvazinin ve karşı-devrimci liberallerin partilerinin karşı-devrimci umutlarını bağladığı çarlık tarım siyaseti, köyde istikrarlı

burjuva ilişkileri yaratılmasına yolaçmamış, ayrıca köylü yığınlarını, nüfusun [yaşam —ç.] koşullarının aşırı ölçüde kötüleştiğini ve üretici güçlerin büyük ölçüde yitirildiğini gösteren açlıktan kurtarmamıştır.

(b) Modern kapitalist devletler arasındaki dünya rekabetinde, güçsüzlüğü ortaya çıkan ve Avrupa'da giderek gerilere itilen çarlık otokrasisi, gerici soylularla ve büyüyen sınai burjuvaziyle elele vererek, daha kültürlü bölgelere (Finlandiya, Polonya, Kuzey-batı bölgesi) yönelttiği kaba bir "ulusçuluk" siyasetiyle ve devrimci bir özgürlük savaşımı veren Asya halklarına (İran ve Moğolistan) karşı giriştiği sömürgeci fetihlerle, yağmacı çıkarlarını tatmin etmeye çalışmaktadır.

(c) Köylü ekonomisinin bütün bütün kesintiye uğraması, otokrasinin doymak bilmez, obur bütçe siyaseti ve bürokrasi mekanizmasındaki mutlak kokuşmuşluk, gelişen ekonomik ilerlemenin yararlarını büyük ölçüde alıp götürmektedir. Öte yandan yaşam pahalılığının artması işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarının yoksulluğunu yoğunlaştırmaktadır.

(d) Bu durumda, geniş halk yığınları, üçüncü Dumanın, beş yıllık varlığı süresinde, onların [yaşam —ç.] koşullarını düzeltmek için herhangi bir şey yapmakta isteksiz, yetersiz ve güçsüz olduğuna ve Dumaya egemen olan partilerin yapı bakımından halkçı olmadığına inanmışlardır.

(e) Geniş demokratik çevrelerde, özellikle proletarya arasında siyasal bir canlanmanın başlamakta olduğu görülmektedir. 1910-1911'de görülen işçi grevleri, gösterilerin ve proletarya toplantılarının başlaması, kent burjuva demokratları arasında bir hareketin başgöstermesi (öğrenci grevleri), vb., bütün bunlar 3 Haziran rejimine karşı yığınların gelişen devrimci duygularının belirtisidir.

İşte bütün bu gerçeklerden hareket eden konferans, 1908 Aralık konferansı kararında ayrıntılarıyla belirtilen partinin yüzyüze bulunduğu görevleri bir kez daha doğrular ve yoldaşların dikkatini özellikle:

1° Şimdiye dek olduğu gibi, çalışma gündemindeki ilk görevin, sosyalist eğitimi, örgütlemeyi ve proletaryanın siyasal yönden bilinçlenmiş yığınlarını birleştirmeyi sürdürmek olduğu gerçeğine;

2° Eskisine bakışla her türlü yasal olanaklardan daha

çok yararlanan, proletaryanın iktisadi savaşımına önderlik etme gücüne sahip ve proletaryanın giderek artan siyasal eylemlerine önderlik edebilecek yetenekte tek parti olan RSDİP'nin yasadışı örgütünü yeniden kurmak için yoğun bir çalışma yapılması zorunluluğuna;

3° Sistemli siyasal uyarıyı örgütleme ve genişletme ve yığınların başlamakta olan hareketine her türlü desteği göstermne ve bu hareketi, parti sloganlarının tam olarak uygulamaya konması temelinde genişletme gereğine çeker.

Kısa sloganlar kullanılması ve bugünkü "yasallığa" uyulması şeklindeki yaygın propagandanın etkisini ortadan kaldırmak için cumhuriyet propagandasına ve çarlık monarşisinin siyasetine karşıt propagandaya özel bir önem verilmelidir.

KARAR: PARTİ ÇALIŞMALARININ NİTELİĞİ VE ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

1908 Aralık konferansının onayladığı örgütlenme sorununa ilişkin kararın ana hükümlerini, geçen üç yıllık deneyimin kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla doğruladığını kabul ederek ve işçi sınıfı hareketinin gösterdiği yeni gelişmenin, parti çalışmalarını o kararda belirtilen doğrultuda örgütlemeyi, yani olabilen genişlikte bir yasal işçi derneği ağıyla çevrilmiş yasadışı sosyal-demokrat bir öz kurmayı olanaklılaştırdığını varsayarak, işbu konferans:

1° Yasadışı parti örgütlerinin *iktisadi savaşıma* (grevler, grev komiteleri vb.) fiilen önderlik etmelerini ve bu alanda yasadışı partinin çekirdeğiyle işçi birlikleri arasında, özellikle işçi birliklerindeki sosyal-demokrat öz arasında ve ayrıca işçi birliği hareketinin çeşitli önderleriyle işbirliğini sağlamalarını esas sayar;

2° *Sınai* temel üzerinde örgütlenmiş işçi birliklerindeki sosyal-demokrat çekirdeğin, yerel koşullar elverdiği zaman, *bölge* temeli üzerinde örgütlenmiş parti şubeleriyle bağlantılı olarak çalışmalarını arzu eder;

3° Varlığı yasal olan kuruluşlarda —işçi birliklerinde, okuma odalarında, kitaplıklarda, her türlü işçi kulüplerinde, işçi birlikleri gazetelerinin dağıtılmasında ve işçi birliği basınına marksist anlayış doğrultusunda önderlik edilmesinde;

sosyal-demokrat üyelerin Dumadaki konuşmalarının kullanılmasında, işçilerin yasal konuşmacılar haline gelecek biçimde eğitilmesinde, (dördüncü Duma seçimleriyle ilgili olarak) her bölge, her sokak, vb. için işçi ve seçmen kurulları kurulmasında ve belediye seçimleriyle ilgili sosyal-demokratik kampanyanın düzenlenmesinde — sosyal-demokrat örgütlerin olabildiği ölçüde inisiyatifi elinde bulundurmasını esas sayar;

4° Yasadışı parti çekirdeklerinin sayısını ve gücünü artırmak için özel çaba gösterilmesini, bu çekirdekler için en esnek örgüt biçimlerinin araştırılmasını, her kasabada önderlik görevini yüklenecek yasadışı parti örgütlerinin kurulup güçlendirilmesini ve "değişim" gibi, fabrikalardaki parti toplantıları gibi yasadışı yığın örgüt biçimlerinin çoğaltılmasını esas sayar;

5° Araştırma ve inceleme yapan çevrelerin gündelik *pratik çalışmaların* içine çekilmesini — yasadışı sosyal-demokrat ve yasal marksist literatürün vb., dağıtılmasını arzu eder;

6° Sosyal-demokrat literatür yoluyla ve özellikle, sık ve düzenli yayınlanan yasadışı parti gazetesinin aksatmaksızın dağıtılmasıyla yapılacak sistemli uyarının, hem yasadışı çekirdekler arasında, hem varlığı yasal olan işçi kuruluşlarındaki sosyal-demokrat çekirdekler arasında örgüt bağları kurulması yönünden taşıdığı önemin unutulmamasını esas sayar.

KARAR: TASFİYECİLİK VE TASFİYECİLER GRUBU

1° Partinin 1908 Aralık konferansında "Bir grup partili aydının mevcut RSDİP örgütünü tasfiye etme ve her neye malolursa olsun, hatta programın, taktiklerin ve parti geleneklerinin açıktan reddedilmesi pahasına bile olsa, partinin yerine yasal olarak çalışan gevşek bir dernek koyma girişimleri" olarak nitelenen tasfiyeci eğilime karşı, RSDİP aşağıyukarı dört yıldan beri kararlı bir savaş verdiği halde;

2° 1910 Ocak ayında yapılan merkez yönetim kurulu genel kurul toplantısı bu eğilime karşı savaşı sürdürerek, tasfiyeciliği, proletarya üzerinde burjuva etkisinin ifadesi ilan

ettiği, gerçek parti birliğinin ve eski bolşevik ve menşevik grupların kaynaşmasının koşulu olarak, tasfiyecilikle ilişkilerin tümden kesilmesini ve sosyalizmden bu burjuva sapmanın kökünün tam olarak kazınmasını istediği halde;

3° Tüm parti kararlarına ve 1910 Ocak ayı genel kurul toplantısında bütün hizipler temsilcilerinin kabul ettiği yüklenimlere karşın *Naşa Zarya* ve *Dyelo Jizni* dergileri çevresinde toplanan bir sosyal-demokratlar grubu, tüm partinin, proletarya üzerinde burjuva etkisinin ürünü olarak kabul ettiği eğilimi açıkça savunmaya başladığı için;

4° Merkez yönetim kurulunun eski üyeleri Mihayil, Yuri ve Roman, sadece 1910 ilkyazında merkez yönetim kuruluna katılmayı reddetmekle kalmayıp, üstelik yeni üyelerin seçimini yapmak üzere tek toplantıya dahi katılmadıklarına ve bizzat parti merkez yönetim kurulunun varlığını "zararlı" bulduklarını ilan ettiklerine göre;

5° 1910'daki genel kurul toplantısından sonra yukarda anılan bellibaşlı yayınlar, *Naşa Zarya* ve *Dyelo Jizni* [genel kurul kararlarına karşıt olarak] sadece "yasadışı partinin önemini" küçümsemekle kalmayıp, açıkça partiyi kınayarak, partinin "mülga" olduğunu, esasen tasfiye edildiğini, yasadışı partiyi yeniden canlandırma fikrinin "gerici bir ütopya" olduğunu ilan ederek, yayımı yasal olan dergilerin sütunlarını yasadışı partiye hakaret yağdırmak için kullanarak, işçilere parti çekirdeğini ve hiyerarşisini "ölmüş" bilmelerini öğütleyerek, kesinlikle ve bütün bütün tasfiyeciliğe kapılandıklarına göre;

6° Tüm Rusya'da parti üyelerinin, hizip ayrımı gözetmeksizin, derhal bir parti konferansı toplamak amacıyla birleştikleri bir sırada, tasfiyeciler tümden bağımsız küçük gruplarda toplaştıklarına, parti yanlısı menşeviklerin egemen olduğu bölgelerde (Ekaterinoslav, Kiev) bile yerel parti örgütlerinden uzak durduklarına ve RSDİP'nin yerel örgütleriyle parti ilişkilerini sürdürmeyi kesinlikle reddettiklerine göre;

İşbu konferans, *Naşa Zarya* ve *Dyelo Jizni* gruplarının, kendi tutumlarıyla, *kendilerini kesinlikle partinin dışına çıkardıklarını* ilan eder.

İşbu konferans, eğilimlerine, fikir farklılıklarına bakmaksızın, bütün parti üyelerini tasfiyecilikle savaşıma, tas-

fiyeciliğin işçi sınıfının kurtuluşu davasına verdiği büyük zararı anlatmaya ve yasadışı RSDİP'ni canlandırıp güçlendirmek için bütün çabalarını harcamaya çağırır.

Ocak 1912'de yazıldı

Şubat 1912'de Paris'te,
Merkez Yönetim Kurulu Yayıncıları
tarafından *RSDİP Bütün-Rusya Konferansı* başlıklı bir broşürde
yayınlandı

DEVRİMCİ HIZLANIŞ

(PARÇA)

TÜM Rus proletaryasının büyük 1 Mayıs grevi, ona eşlik eden sokak gösterileri, devrimci broşürler, işçi toplantılarında yapılan devrimci konuşmalar, açıkça, Rusya'nın yeni bir devrimci hızlanış dönemine girdiğini gösteriyor.

Bu hızlanış, hiç umulmadık bir anda, tepeden inme gelivermiş bir şey değil. Uzun süreden beri, Rus yaşamının bütün koşulları ve Lena'daki kurşunlamaları[87] izleyen yığınsal grevler, bu hızlanışın yolunu hazırlıyordu. 1 Mayıs grevi, sadece devrimci hızlanışın gelip çattığını ortaya koydu. Karşıdevrimin geçici zaferi, işçilerin yığınsal savaşımlarını, isteristemez azaltmıştı. Grevcilerin sayısı, savaşımın genişliği konusunda, yaklaşık, ama yine de kesinlikle nesnel ve doğru bir fikir vermektedir.

Devrimden önceki on yıllık süre içinde 1895'ten 1904'e kadar, yıllık ortalama grevci sayısı (yuvarlak rakam olarak) 43.000'di. 1905'teki grevci sayısı 2.750.000, 1906'da 1.000.000 ve 1907'de 750.000 oldu. Devrimin bu üç yılında proletaryanın grev hareketinde, *dünyanın hiçbir yerinde eşi görülmemiş* bir artışa tanık olundu. Grevci sayısında, 1906-1907'de başlayan düşüş, 1908'de tam bir kesinlik olarak belirdi. O yıl grevci sayısı 175.000'di. Kara-yüzler denen toprakbeylerinin Dumasıyla, büyük ticaret ve sanayi patronlarıyla ittifak içinde, çarın otokratik yönetimini yeniden kuran 3 Haziran 1907 darbesi, yığınların devrimci enerjisindeki gevşemenin kaçınılmaz ürünüydü.

1908-1910 arasındaki üç yıllık dönem, kara-yüzler karşı-devriminin, liberal burjuvazi dönekliğinin, proletarya umutsuzluğunun ve çözülmesinin iyice kıvama vardığı dönem oldu. Grevcilerin sayısı düzenli olarak düştü, 1909'da 60.000'e, 1910'da 50.000'e indi.

Ne var ki, 1910'un sonunda dikkate değer bir değişiklik ortaya çıktı. Liberal Muromtsev'in ve Lev Tolstoy'un ölümüyle ilgili olarak yapılan gösteriler, ve ayrıca öğrenci hareketi, yeni bir rüzgarın esmeye başladığını, demokratik yığınların davranışında bir dönüm noktasına varıldığını açıkça gösteriyordu. 1911 yılı, işçilerin yavaş yavaş *saldırıya* geçmeye başladığına tanık oldu, grevcilerin sayısı 100.000'e çıktı. Değişik çevrelerden gelen belirtiler, karşı-devrimin yolaçtığı bezginlik ve uyuşukluğun geçmekte olduğunu, bir kez daha devrimin *zorlamaya* başladığını gösteriyor. Durumu özetlersek, 1912 Ocak ayında yapılan Bütün-Rusya konferansı şu hususa dikkati çekmişti: "Geniş demokratik çevrelerde, özellikle proletarya arasında siyasal bir canlanmanın başlamakta olduğu görülmektedir. 1910-1911'de görülen işçi grevleri, gösterilerin ve proletarya toplantılarının başlaması, kent burjuva demokratları arasında bir hareketin başgöstermesi (öğrenci grevleri) vb., bütün bunlar 3 Haziran rejimine karşı yığınların gelişen devrimci duygularının belirtisidir." (Konferans "bildiri"sine bakınız, s. 18.)*

Bu yılın ikinci çeyreğinde bu duygular öylesine güçlenmiştir ki, yığınların eylemlerinde açıkça ortaya çıkmış ve

* Bkz: Bu kitabın 200-201. sayfaları. —*Ed.*

devrimci bir hızlanış yaratmıştır. Son 18 ay içinde olayların akışı apaçık göstermiştir ki, bu hızlanış bir raslantı sonucu değildir, çok doğaldır, Rusya'nın geçen dönemdeki gelişmesi bu hızlanışı kaçınılmaz hale getirmiştir.

*

Yığınların devrimci hızlanışı, her işçi sınıfı sosyal-demokratına, her dürüst demokrata büyük ve sorumlu görevler yükler. RSDİP'nin Bütün-Rusya konferansı bu görevleri şöyle tanımlamıştır: "... yığınların başlamakta olan [yığınların esasen *başlamış* olan *devrimci* hareketi, demiş olmamız gerekirdi] hareketine her türlü desteği gösterme ve bu hareketi, parti sloganlarının tam olarak uygulamaya konması temelinde genişletme..."* Partinin sloganları — demokratik bir cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, her türlü taşınmaz mala elkonması— *bütün* demokratların, *halk* devriminin sloganları haline gelmelidir.

Yığınların hareketine destek olmak, o hareketi genişletebilmek için *örgüte, daha çok örgüte* gereksinmemiz var. Yasadışı bir parti olmaksızın bu görevi sürdüremeyiz. Salt konuşmakla da peynir gemisi yürümez. Yığınların atılımını destekler ve genişletirken 1905 deneyimini hiçbir zaman gözden uzak tutmamalıyız, bir kalkışmanın kaçınılmazlığını ve gerekirliğini anlatırken, *olgunlaşmamış* girişimlere karşı uyarmalı, böyle girişimlerden uzak durmalıyız. Yığınsal grevlerin büyüyüşü, savaşıma öteki sınıfların da katılması, örgütlerin durumu, yığınların mizacı (*temper*), bütün bunlar, çarlık monarşisine karşı tüm güçlerin uyumlu, kararlı, saldırgan, ve müthiş yürekli devrimci bir akına ne zaman girişmesi gerektiğini kendiliğinden haber verecektir.

Zaferi sağlamış bir devrimi gerçekleştirmedikçe Rusya'da özgürlük olmayacaktır.

Çarlık monarşisi proletaryanın ve köylünün başkaldırması yoluyla devrilmedikçe, Rusya'da utkun bir devrim gerçekleşmeyecektir.

Sotsiyal-Demokrat, n° 27,
17 (4) Haziran 1912

* Bkz: Bu kitabın 200-201. sayfaları. —*Ed.*

DÖRDÜNCÜ DUMA SEÇİMLERİ ARİFESİNDE

ACIMASIZCA bir eza-cefaya, toplu tutuklamalara karşın, seçimler arifesinde Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, öteki partilere bakışla daha açık, daha başka, daha kesin bir programla, taktiklerle ve bildirgeyle ortaya çıktı.

Ocak 1912'de RSDİP'nin Bütün-Rusya konferansı, karşıdevrimin karanlık günlerinde partinin yürüttüğü ideolojik ve siyasal çalışmaların sonuçlarını toparlayıp biraraya getirmişti. Konferans kararları, günün ivedi bütün sorunlarına yanıt getirdi. Bu kararlar sayesindedir ki, seçim bildirgesi sadece son bir açıklama niteliğinde oldu. Bildirge, Rusya'da merkez yönetim kurulu tarafından yayınlandı, sonra bütün yerel örgütleri tarafından yeniden bastırıldı. Tüm burjuva basını konferansı haber vermiş, bazı kararlarını yayınlamış-

tı.

Konferanstan bu yana geçen altı aylık süre içinde, konferans kararlarını açıklamak ve uygulamaya koymak amacıyla çalışmalar yapıldı. Bu çalışmalar parti basını aracılığıyla, düzinelerle rapor yayınlanmasıyla, nisanda ve mayısta yapılan toplantılar ve fabrika gruplarındaki yüzler ve yüzlerce konuşmayla yürütüldü. Partinin sloganları —cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, taşınmaz mallara elkonması— tüm Rusya'ya yayıldı ve önde gelen proleterler tarafından kabul edildi. Yığınların devrimci kabarması, bu kabarmanın grevlerden, toplantılardan tutun da silahlı kuvvetlerdeki isyanlara kadar bir dizi olayda ifadesini bulması, bu sloganların doğru ve yaşamsal olduğunu kanıtladı.

Partimiz seçimleri yeter ölçüde kullanmış, seçimlerden yeter genişlikte yararlanmış bulunuyor. Polis ne tür bir "yorum" yaparsa yapsın, dördüncü Duma (rahipler ya da başkaları tarafından) ne ölçüde çarpıtılırsa çarpıtılsın, *bu* sonuç artık yok sayılamaz. Parti saflarında sıkı bir biçimde düzenlenen propaganda, her yerde başarıyla yürütülmüş ve sosyal-demokratların tüm seçim kampanyasının *tonunu belirlemiştir*.

Burjuva partileri alelacele ve tam bir savruk edasıyla, seçmenlerin gözünü boyamak için, vaat dolu "seçim bildirgeleri" yazıyorlar. Liberallerin ardından giden tasfiyeciler de, şimdi *yasal* bir "seçim bildirgesi" tasarlıyorlar. Tasfiyeciler, kendi şaşkınlıklarını, dağınıklıklarını ideolojik ilke yoksunluklarını, saygın, yasa-tanır bir "seçim bildirgesi"yle örtmeye çalışırken, yasal, sansürlü basında da seçim bildirgeleri hakkında yaygarayı basıyorlar.

"Seçim için" bildirge değil, ama *devrimci sosyal-demokrat* bildirgeyi uygulamak için seçimler! — İşçi sınıfının partisi konuya böyle bakıyor. Seçimlerden bu amaçla esasen yararlandık, sonuna kadar da yararlanacağız. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin devrimci bildirgesini, taktiklerini ve programını savunmak için en gerici çarlık Dumasını bile kullanacağız. Gerçekten değerli olan bildirgeler, tasfiyecilerin yaptığı gibi alelacele sırf laf olsun diye gürültülü bir reklam olarak hazırlanmış bildirgeler (özellikle yasal olanlar) değil, ama hareketin *tüm* sorunlarına *tam* yanıt veren, uzun sürmüş *devrimci* uyandırma çalışmalarını tamamlayan bil-

dirgelerdir.

Parti yeniden kurulalı altı aydan fazla zaman geçmiş bulunuyor. Parti, akılalmaz güçlüklerin üstesinden gelerek, en şiddetlisinden eza ve cefayla karşılaşarak, şu ya da bu bölge merkezinde ya da ortak merkezinde —merkez yönetim kurulu— çalışmaları kesintiye uğrayarak, ama her ne olursa olsun kesinlikle ileriye giderek gelişiyor, yığınlar arasında çalışmalarını ve etkisini genişletiyor. Çalışmaların genişletilmesi *yeni bir biçimde* oluyor: Gizli ve sınırlı olan ve eskisine bakışla kendini daha çok saklayabilen yasadışı çekirdeklere ek olarak, daha geniş, yasal bir marksist propaganda yapılıyor. Partinin uzun zamandan beri dikkati çektiği ve tanıdığı, yeni koşullar içinde yeni devrimci hazırlığın ayırdedici niteliği işte budur.

Şimdi bizi "kopye adaylar"la[88] tehdit eden tasfiyecilerin şamatalarına tam bir yanıt verebiliriz: Bunlar kimseyi korkutmayacak kuru gürültülerdir! Tasfiyeciler öylesine fena bir yenilgiye uğramış ve güçsüz düşmüşlerdir ki, *hiçbir yardım* onları diriltemez. Düşündükleri kadar "kopye aday" çıkaramazlar; eğer bunu yapabilselerdi, acınacak, gülünç ölçüde önemsiz sayıda oy alabilirlerdi. Bunu biliyorlar, onun için denemeye kalkışmayacaklardır. Sadece dikkatleri kaydırmak ve gerçeği gizlemek için yaygara koparıyorlar, o kadar.

"Hiçbir yardım" dedik. Tasfiyeciler yurtdışından yardım alma hesabına dayanıyorlar. Dostları —özellikle Letonyalılar, Bund ve Trotski— *on* "merkez, örgüt ve hizbin" biraraya geldiğini ilan ettiler. Gülmeyin. Yurtdışındaki dünya zengin, büyük ve cömerttir. "Onlarca merkez" kadar!! Bu olayda kullanılan yöntemler, dördüncü Dumada hükümetin kullandığı yöntemlerin aynıdır: Temsilî bir organ kurma hazırlıkları ve bir sürü sıfırın "büyük rakamlar" gibi gösterilmesi. Her şeyden önce Trotski (Rusya'da o bir sıfırdır, *Jivoye Dyelo*'nun[89] bir yazarıdır, onun temsilcileri de tasfiyecilerin "kurucu gruplar"ının savunucularıdır). İkincisi *Golos Sotsiyal-Demokrata*, yani güçsüz tasfiyecilerin aynı. Üçüncüsü "Kafkasya bölgesel kurulu", o da bir sıfır, üçüncü kılığa girmiş bir sıfır. Dördüncüsü "hazırlık kurulu", *aynı* tasfiyecilerin dördüncü kılığı. Beşinci ve altıncılar Letonyalılarla Bund. Onlar da bugün artık tümden tasfiyeci. Ama yeter!

Söylemenin gereği yok. Partimiz yurtdışındaki bu hiçlere

gülüyor. Onlar ölüyü diriltemezler. Rusya'daki tasfiyeciler ölüdür.

Biz gerçeklere bakalım.

Altı aydan beri tasfiyeciler ve *tüm* dostları, partiye karşı umutsuz bir savaş vermekteydiler. Yasal *marksist* bir basın var. Bu basın korkunç ölçüde gemlenmiştir, cumhuriyet, partimiz, ayaklanma ya da çar çetesi hakkında tek söz söylemeye cesaret edemez. RSDİP'nin sloganlarını bu basın aracılığıyla savunmayı düşünmek gülünç olurdu.

Ancak Rusya'daki işçi artık eski işçi değildir, bir güç haline gelmiştir, kendine bir yol açmıştır, *kendi* basını vardır. Bu basın her ne kadar gemlenmişse de o işçiye aittir ve marksizmi *teorik* olarak savunmaktadır.

Bu açık arenada herkes, tasfiyecilerin, tasfiyecilik düşmanlarına karşı savaşımındaki "başarıları"nı görebilir. *Vperyod*'dan S. V., Trotski'nin Viyana'daki tasfiyeci *Pravda*'sında bu başarılara işaret etmiş bulunuyor. İşin aslı şu ki, diye yazıyor, işçilerin *topladığı paralar* hemen hemen tümüyle tasfiyecilik düşmanlarına gidiyor. Ama, bu işçiler "leninistlere" yakınlık duydukları için değil, diyerek kendisini teskin etmekte.

Niçin, doğal ki tasfiyecilerin aziz dostu "için değil!"

Evet gerçeklere bakalım biz.

Bir *gündelik işçi gazetesi* için altı ay süren açık bir savaşım.

Tasfiyeciler 1910'dan beri böyle bir gazete için feryat ediyorlardı. Ne başarı sağladılar? Altı ayda —1 Ocaktan 1 Temmuz 1912'ye kadar— kendi gazeteleri *Jivoye Dyelo* ve *Nevski Golos*,[90] gündelik bir işçi gazetesi için işçi gruplarınca yapılan 15 (*onbeş*) yardımın hesabını verdi. Altı ay içinde onbeş işçi grubu.

Tasfiyeciliğe karşıt olanların gazetelerini alalım. Aynı altı aylık süre içinde gündelik bir işçi gazetesi için yapılan bağışlara ait onların hesabına bakalım. İşçi gruplarınca yapılan bağışları toplayalım. Göreceksiniz ki *işçi grupları 504 bağışta* bulunmuşlar.

Rusya'nın değişik bölgelerinde aylar itibariyle kesin bilgiler şöyle [bkz: s. 212'deki tablo]:

Tasfiyeciler, Rusya'da işçi gruplarının gözünde tümden yenik düşmüşlerdir. Tasfiyeciler bir cesettir. Yurtdışındaki

GÜNDELİK BİR İŞÇİ GAZETESİ İÇİN 1912'NİN İLK ALTI AYINDA İŞÇİ GRUPLARININ BAĞIŞ SAYISI

	Tasfiyecilik-karşıtı gazetelerde	Tasfiyeci gazetelerde
Ocak	14	0
Şubat	18	0
Mart	76	7
Nisan	227	8
Mayıs	135	0
Haziran	34	0
Toplam	*504*	*15*
St. Petersburg ve çevresi	415	10
Güney	51	1
Rusya'nın geri kalan kısmı	38	4
Toplam	*504*	*15*

tüm "gruplar, merkezler, hizipler, eğilimler", sayıları ne kadar müthiş olsa da (ah ne korkunç bir şey!) bu cesedi canlandıramazlar.

Yurtdışında yayınlanan cırlak bildiriler ve tasfiyecilerle "kurucu gruplar" arasında yapılan sahte konferanslar, tasfiyecilerin, *Rusya'daki yüzlerce işçi grubunun* gözündeki bu kesin yenilgisini ne ortadan kaldırabilir, ne hafifletebilir.

Rusya'daki sosyal-demokrat işçilerin seçim kampanyasında birlik *güven altına alınmıştır*. Birliğin güven altına alınması tasfiyecilerle yapılan "anlaşmalar"la değil, gerçek rollerine, liberal aydın rollerine indirgenen tasfiyeciler üzerinde sağlanan kesin utku ile olmuştur. Bakın, sosyalist-devrimci tasfiyeci Savin, *Naşa Zarya*'ya ne de güzel uyuyor. Baksanıza *Listok Golosa Sotsiyal-Demokrata*'da[91] L. M., (otzovist mahmurluktan ötürü) tekrar tekrar tasfiyeciliğe sapan sosyalist-devrimcilerin "girişimi"ni nasıl da övüyor. Aynı sayfada, iyi tanınan sosyalist devrimci "önder" Avksentiyev'in, Plehanov için örnek olarak gösterilmesi gerçeğinin anlamını düşünün. *Tüm* tasfiyecilerin, Polonya Sosyalist Partisinin sosyal-demokrat *olmayan Lewica*'sını[92] nasıl öpüp başlarına koyduklarını anımsayın. Bütün partilerin tasfiye-

cileri, birleşiniz!

Sonunda herkes layık olduğu yeri bulur. Eski marksistlerden ve bombalı eski liberallerden gelme aydın tasfiyeci gruplar, olayların akışı içinde birbirlerine kaynaştırılıyorlar.

İşçi sınıfının partisine, RSDİP'ne gelince, o, kendisini tasfiye edenlerin tutsağı olmaktan kurtulup özgürlüğünü ele geçirdikten sonraki altı ay içinde, anılan gerçeklerin gösterdiği üzere ileriye doğru büyük ve uzun bir adım atmıştır.

Raboçaya Gazeta, n° 9,
30 Temmuz (12 Ağustos) 1912

REFORMCULARIN VE DEVRİMCİ SOSYAL-DEMOKRATLARIN SEÇİM BİLDİRGELERİ

RUSYA'DA devrimci hızlanış, kendini 1912'nin ilk yarısında açıkça belli etti. Fabrika sahipleri tarafından yapılan hesaplara göre, ilk beş ay içinde siyasal grev yapan işçilerin sayısı 515.000'e ulaştı. Özellikle önem taşıyan bir belge, St. Petersburg işçilerinin, merkez yayın organı, n° 27'de yeniden tam metin olarak basılan 1 Mayıs çağrısı, grevcilerin kullandığı sloganların yapısı, işçi istekleri, gösterilerinin, toplantılarının siyasal içeriği, vb. konusunda bazı bilgiler sağlıyor.

Bu unutulmaz günlerde St. Petersburg işçilerinin kullandıkları sloganlar reformcu değil, devrimci sosyal-demokrat sloganlar: Bir kurucu meclis, sekiz saatlik işgünü, taşınmaz mallara elkonması, çarlık hükümetinin devrilmesi ve demokratik bir cumhuriyet.

İsyanlar ve askerlerle denizcilerin isyan girişimleri —

Türkistan'da, Baltık Filosunda ve Karadenizde— gemi azıya almış uzun karşı-devrim yıllarında ve işçi sınıfı hareketinde görülen suskunluktan sonra, yeni bir devrimci hızlanışın başlamış olduğunun *nesnel* kanıtları.

Bu devrimci hızlanış, dördüncü Duma seçimleriyle, bütün partilerle siyasal eğilimlerin şu ya da bu biçimde, siyasal duruma ilişkin *genel* değerlendirmelerini ortaya koymak *zorunda* oldukları günlerle aynı zamana raslıyor. Şimdi, eğer siyasal hedeflerimizi, küçük grupların sofuca dilekleri olarak değil de işçi sınıfının hedefleri olarak çözümlemek istiyorsak, eğer programlarımızla seçim bildirgelerimizi, yığın savaşımının gerçekleriyle ve bu toplumdaki *tüm* sınıfların eylemleriyle karşılaştırarak doğruluklarını marksist bir yolda sınamak istiyorsak, aynı zamanda öteki seçim bildirgelerini de yığınların *bu devrimci hızlanışında*, bu mihenk taşında denemeliyiz. Çünkü sosyal-demokratlar için seçimler, özel bir siyasal işlem değildir, binbir türlü vaatte bulunarak sandalye kazanmaya çalışmak değildir, ama sınıf bilinci olan proletaryanın siyasal dünya görüşünün ilkelerini ve temel isteklerini savunmak için özel bir fırsattır.

Kara-yüzlerden Guçkov'a kadar bütün hükümet partilerinin programları ve seçim bildirgeleri, kuşkuya hiç yer bırakmıyor. Hepsi açıkça ve düpedüz karşı-devrimcidir. Herkes biliyor ki, bu partilerin sadece işçi sınıfı ve köylü arasında değil, burjuvazinin geniş kesimlerinde *bile* gerçek önemi olan tek tutamakları yoktur. Bu kesimler hemen hemen tüm olarak oktobristlerden yüz çevirmişlerdir.

Liberal burjuva partilerinin programları ve seçim bildirgelerinin bir bölüğü hemen hemen resmen (müslüman grubun seçim bildirgesi) yayınlandı, bir bölüğü ise "büyük" siyasal basın aracılığıyla oldukça doğru olarak biliniyor ("Terakki Partisinin"[93] ve kadetlerin seçim bildirgeleri). Bütün bu bildirgelerin ve programların *özü*, boşboğaz kadet Gredeskul'un açıklamalarında hiç kimsenin taklit edemeyeceği biçimde ifadesini buldu. *Reç*'te[94] yayınlandı ve oradan da marksist basına ulaştı.

Gredeskul, görüşlerini "Rusya'nın yeni bir devrime *gerek duyduğu* iddiasının kamuoyu önünde *reddi*" diye ifade ediyor (*Sotsiyal-Demokrat*, n° 27, s. 3 ile karşılaştırın). Devrimcilerin bildirgesiyle (başlarında kadetlerin bulunduğu) libe-

rallerin *gerçek* seçim bildirgesini, aradaki farkı göstermek üzere karşılaştıran ve "gereksindiğimiz şey *sadece* sakin, kararlı, kendine güvenli *anayasal* çalışmadır" diyen de oydu.

"Gerçek seçim bildirgesi" sözlerinin üzerine basıyoruz, çünkü Rusya'da, bütün burjuva ülkelerinde olduğu gibi, seçim bildirgelerinin çoğu sadece *vitrin süsüdür*.

İşin özü, bay Gredeskul'un (ender bir dürüstlükle) itiraf ettiği şeydedir. Liberal monarşist burjuvazi yeni bir devrime *karşıdır, yalnızca* anayasal reformları savunuyor.

Oysa sosyal-demokratlar ısrarla, burjuva demokratlar (narodnikler) ise çekine çekine yeni bir devrim "gereği"ni yüce tutuyorlar, böyle bir devrim için propaganda yapıyorlar. *Yığınsal savaşım* hızlanmaya *başlamış bulunuyor*. Devrimci sosyal-demokratlar bu hızlanışı artırıp güçlendirmeye çalışıyorlar, daha üst bir düzeye, *devrim* aşamasına yükselmesine yardım ediyorlar. Buna karşılık reformcular, hızlanışı, sadece bir "canlanış" olarak görüyorlar; siyasetleri anayasal ödünler, anayasal reformlar koparmayı amaçlamış bir siyasettir. Şu halde, Rus tarihinin bu "aşamasında" da burjuvazi ve proletarya, "halkı", yığınları etkileme savaşımına girişmişlerdir. Bu savaşımın nasıl bir sonuç vereceğini kimse önceden söyleyemez, ancak *bu* savaşımda RSDİP'nin alması gereken yer konusunda da hiç kimsenin kuşkusu olamaz.

İşte, *partinin* seçim bildirgesi ve tasfiyeci konferans[95] tarafından seçilen "hazırlık kurulu"nun önceki gün yayınladığı seçim bildirgesi ancak ve ancak bu düşüncenin ışığında değerlendirilebilir.

Partinin, Ocak konferansından sonra, merkez yönetim kurulu tarafından yayınlanan seçim bildirgesi, nisan ve mayıs olaylarından *önce* hazırlanmıştı. Bu olaylar, bildirgenin doğru olduğunu tanıtladı. Tüm seçim bildirgesinde başından sonuna tek tema vardır — *bugünün* Rusyası'nda anayasal reformların, ütopya ve umutsuz çırpınışlar olarak eleştirisi ve devrim propagandası. Seçim bildirgesinin sloganları *tam* öyle bir yolda biçimlendirilmiştir ki, devrimci amaçlar kusursuz bir açıklıkla ifade edilmiş, bu sloganların anayasal reform vaatleri sanılması kesinlikle olanaksız hale getirilmiştir. Partinin seçim bildirgesi, devrimci sosyal-demokratların doğrudan doğruya, *yüzbinlerce* siyasal grevciye, mujik silahlı kuvvetlerindeki milyonların ön saflarında

bulunanlara yönelttiği bir *çağrıdır*. Bu bildirge, onlara, bir ayaklanmanın amaçlarını *anlatmaktadır*. Devrimci bir parti, seçim bildirgesi için bundan daha iyi bir sınama olanağının düşünü dahi göremez; bildirgenin, parti açıklamalarına, mayıs grevleri ve haziran ve temmuzdaki askerî ayaklanma girişimleriyle verilen yanıtla, yani deneyimle doğrulanmasından daha iyisini hayal bile edemez.

Tasfiyecilerin bildirgesine bakın. Trotski'nin devrimci sözleri, bildirgenin tasfiyeci özünü sanatkârca gizliyor. Bu örtüleme bazan saf ve tümden deneyimsiz kişilerin gözünü bağlayabilir, hatta tasfiyecilerle parti arasında bir "uzlaşma" gibi bile görünebilir. Ama en yüzeyden bir inceleme bile, bu aldanışı çabucak ortadan kaldıracaktır.

Tasfiyecilerin bildirgesi mayıs grevlerinden ve yaz aylarındaki isyan girişimlerinden *sonra* yazılmıştır. Bu bildirgenin özünün ne olduğu sorusuna gerçek pratik bir yanıt ararken soracağımız ilk soru şu: Bu bildirge o grevleri ve o girişimleri *nasıl* değerlendiriyor?

"Ekonomik hızlanış...", "... grev hareketini genişleterek, proletarya, yeni bir toplumsal hızlanışın gelmekte olduğunu haber vermiş bulunuyor", "... proletaryanın dernekleşme özgürlüğünü isteyen güçlü nisan hareketi" — işte nisan ve mayıs grevleri hakkında tasfiyecilerin bildirgesinin *bütün* söylediği bundan ibaret.

Ama bunlar gerçekten doğru da değil! Sadece ortalığı velveleye verip sorunu çarpıtmaktır bu! *Asıl* şey, yani anayasal reformlar elde etmeyi değil, hükümeti *devirmeyi* amaçlayan siyasal grevin *devrimci* niteliği unutuluyor.

"Kızıl" ifadelerle dolu yasadışı devrimci bir broşürde böylesine doğru olmayan şeyler nasıl yazılabilir ki? Yazılmak *zorundaydı*, çünkü liberallerle tasfiyecilerin *görüşü böyledir*. Grevlerde, görmek istedikleri şeyi, yani anayasal reformlar için savaşımı görüyorlar; görmek istemedikleri şeyi, yani devrimci hızlanışı görmek istemiyorlar. Biz liberaller reform için savaşmak istiyoruz, devrim için değil. İşte tasfiyecilerin *gerçek-dışı* açıklamalarında ifadesini bulan sınıfsal yerleri *gerçeği*, kendini bu noktada ortaya koyuyor.

İsyan girişimleriyle ilgili olarak, [bildirgede —ç.] şu satırları okuyoruz: "... kışlalardaki askerler şiddet, horlanma ve açlık sonucu *umutsuz protesto patlamalarına* itilmişler,

sonra kurşun ve iple bastırılmışlardır", vb..

Bu liberalce bir değerlendirmedir. Biz sosyal-demokratlar, isyan girişimlerini, başarısız, zamansız, yanlış bir başlangıç olsalar da, *yığınların ayaklanışının başlangıcı* olarak görüyoruz. Rus işçilerin 1901-1904 yılları arasındaki başarısız ve zaman zaman özellikle başarısız siyasal grevler dizisinden, başarılı 1905 Ekim grevini çıkartınayı öğrenişleri gibi, *yığınların* da başarısız deneyimlerde buluna buluna başarılı ayaklanmaların nasıl olacağını *öğreneceklerini* biliyoruz. Biz, kışlanın en çok kahır çektirdiği işçilerle köylülerin isyana *başlamış olduklarını* söylüyoruz. Şu halde bundan çıkan açık ve sade sonuç şu: *Başarılı* bir ayaklanmayı nasıl ve hangi amaçla hazırlamaları gerektiğini onlara *anlatmalıyız.*

Liberaller daha değişik düşünüyorlar; askerler "*umutsuz* protesto patlamalarına *itiliyorlar*" diyorlar. Bir liberale göre, asi bir asker devrimin konusu değildir, yığınsal isyanın öncüsü değildir, ama yönetsel bir günahın ("umutsuzluğa itilmiş"liğin) ürünüdür, bu günahı sergilemektedir.

Görüyor musunuz, hükümetimiz ne kadar kötü — askerleri umutsuzluğa *itiyor*, sonra kurşunla bastırıyor, diyor liberal (kıssadan hisse: eğer iktidarda biz liberaller olsaydık, askerler isyan etmezdi).

Sosyal-demokrat ise, bakın yığınlar arasında devrimci güç nasıl köklü ve yaygın biçimde olgunlaşıyor, diyor, kışlanın kahrını çeken askerlerle denizciler bile isyan etmeye başlıyor. Beceriksizce ayaklanarak, başarılı bir ayaklanmanın nasıl olacağını öğretiyorlar.

Gördüğümüz gibi, tasfiyeciler, Rusya'da ilkyaz ve yaz boyunca tanık olunan devrimci kalkışmayı (yorumlama sözcüğünün parlamenter anlamıyla) "*yorumlamış*" bulunuyorlar.

Tasfiyeciler, bunun ardından da bizim partimizin programını "yorumlamışlardır".

RSDİP'nin programı şöyle der:

"RSDİP çarlık otokrasisini devirmeyi ve onun yerine, anayasası 1° halkın egemenliğini" ... vb., "*güven altına alacak* demokratik bir cumhuriyet koymayı *ilk ağızdaki* siyasal hedefi olarak seçmiştir." Bunun ardından "özgürlükler" ve "haklar" sıralanıyor.

Bunda yanlış anlaşılacak bir şey olmasa gerek: "İlk ağız-

daki" siyasal hedef otokrasiyi devirmek ve onun yerine özgürlükleri *güven altına alacak* bir cumhuriyet koymak.

Tasfiyeciler, bunu gözden geçirip düzeltiyorlar.

[Tasfiyecilerin —ç.] seçim bildirgelerinde şunları okuyoruz: "Sosyal-demokratlar halkı demokratik bir cumhuriyet için savaşmaya çağırıyorlar...

"Halkın, *ancak devrimin sonucu olarak elde edebileceği* bu amaç için çaba göstererek sosyal-demokratlar, *şimdiki seçim kampanyasında* [şuna kulak verin!] işçi yığınlarını, aşağıdaki *güncel* istekler için savaşıma çağırıyorlar: 1° *Duma seçimlerinde* genel, vb., oy hakkı..." vb..

Sosyalist-devrimci tasfiyeci bay Peşehonov 1906 güzünde "açık" bir parti kurarken (neredeyse başarıyordu, ama polis müdahale etti, kendisini kodese tıktı!) cumhuriyetin "uzak bir olasılık" olduğunu, "cumhuriyet sorununun aşırı ihtiyatı gerektirdiğini", *ilk ağızdaki* isteklerin reformlar olduğunu yazmıştı.

Ne var ki, sosyalist-devrimci tasfiyeci böndü, yalınkattı, beceriksiz ve gabiydi. "Avrupalı" oportünistler acaba hiç böyle davranırlar mı? Hayır. Onlar daha kurnaz, daha zeki, daha diplomattırlar.

Onlar [Avrupalılar —ç.], cumhuriyet sloganını reddetmezler — ne iftira! Sadece her kültürsüzün çok iyi bildiği düşüncelerin etkisiyle, uygun bir biçimde "yorumlarlar". Sokaktaki adam, basitçe, devrim olup olmayacağı bir tartışma konusu, der. Ve Trotski de aynı şeyi *Naşa Zarya*'da (n° 5, s. 21) bilgiç bir edayla yineler. Cumhuriyet, "*sadece* bir devrim sonucu" olabilir, ama "şimdiki seçim kampanyası"nda "*güncel* sorun" anayasal reformlardır!

Böylece her şey, tereyağından kıl çeker gibi çözümleniyor: Cumhuriyet hem tanınıyor, hem de uzak bir geleceğe sürgün ediliyor. Bir yığın de-de-devrimci söz kullanılıyor, ama gerçekte "şimdiki seçim kampanyası"nda (tüm bildirge *şimdiki kampanya* için yazılmıştır!) "güncel" istekler olarak sadece reform istekleri öne sürülüyor.

Evet, tasfiyeciler konferansında hazır bulunanlar gerçekten de büyük "diplomasi ustaları"ydı. Ama ne de çelimsiz ustalar! Grup diplomatlarını hoşnut edebilirler, kıt akıllı "uzlaştırmacılar"ı yanlış yola sürükleyebilirler, ama marksistler onlarla başka bir dille konuşacaklardır.

Kültürsüz kişi, bir devrim olup olmayacağını önceden söylemek olanaksızdır yollu, *boş*, kutsal ve kuşkulanmadığı gerçeklerle yetinebilir. Bir marksistse bununla yetinmez; bir devrim olup olmayacağını *saptayacak etmenlerden biri*, bizim ve bütün işçi sosyal-demokratların propagandasıdır, der. Siyasal grev yapan yüzbinlerce işçi ve silahlı kuvvetlerdeki birçok birliğin ön safında yeralanlar, ne için savaşım vereceklerini, ne uğrunda ayaklanmaları ve ne başarmayı denemeleri gerektiğini, başlayan kalkışmayı bir devrime doğru genişletip genişletmemeyi ya da reformlar için savaşıma yöneltip yöneltmemeyi bize, bizim partimize soruyorlar.

Devrimci sosyal-demokratlar bu sorulara, kültürsüz, kararsız, trotskici bir tutum olan, devrim olup olmayacağını kim söyleyebilir şeklindeki tutumdan çok daha ilginç olan yanıtlar veriyorlar.

Bizim yanıtımız, anayasal reformlar ütopyasını eleştiri, bu reformlara bağlanan umutların boşluğunu anlatma, *devrimci* kalkışmanın her yönden alabildiğine geliştirilmesi, seçim kampanyasından *bu amaçla* yararlanılmasıdır. Bir devrim olup olmayacağı *sadece* bize bağlı *değildir*, ama biz *kendi* görevimizi yerine getireceğiz ve bu çalışma boşa gitmeyecek. Bu çalışma, yığınlar arasında, demokrasi ve proletaryanın bağımsızlığı tohumlarını ekecektir. Bu tohumlar *kuşkusuz* filizlenecek ve, ya yarın demokratik devrim, ya da öbür gün sosyalist devrim üretecektir.

Ne var ki, *yığınlara*, kendi bayağı, aydınca, bundcu-trotskici kuşkularını öğütleyen *kişiler* —"devrim olup olmayacağını bilmiyoruz, ama *güncel* sorun reformlardır" diyenler— liberal ütopyaya övgüler düzerek yığınları *zaten* baştan çıkarmaktalar.

Yarım milyon işçinin devrimci grevlere giriştiği, mujik silahlı kuvvetlerindeki öncü askerlerin aristokrat subaylarına kurşun attıkları bugünkü gerçek "*güncel*" siyasal durumun ruhunu seçim kampanyasına *doldurmak* yerine, [tasfiyeciler —ç.] güya "Avrupalı parlamenter" düşüncelerle (bizim tasfiyecilerimiz çok Avrupalıdır!) bu gerçek durumu (bu durum içinde "Avrupalı" olan şey çok az, ama "Çinli", *yani* demokratik devrimci olan şey çok fazla) *kulak ardına atıyorlar* ve bağlayıcı olmayan bir-iki sözle bunu yaptıktan sonra da asıl *gerçek* şeyin reformcu seçim kampanyası olduğunu

ilan ediyorlar.

Sosyal-demokrat parti seçim bildirgesine, dördüncü Duma seçimlerinde —seçimlerle ilgili olarak, seçimler dolayısıyla *ve* seçimlerdeki tartışmalarda— yığınlara *devrim geregini, devrimin ivediliğini ve kaçınılmazlığını* anlatabilmek için gerek duyuyor.

Onlar, tasfiyeciler, seçim bildirgesine, seçim "*için*", yani devrim hakkındaki düşünceleri, belirgin olmayan bir olasılık diye nezaketle reddetmek ve bir anayasal reformlar listesi için girişilen seçim kampanyasının "gerçek bir şey" olduğunu ilan etmek için gerek duyuyorlar.

Sosyal-demokrat parti, seçimleri, devrime gerek olduğu fikrini ve esasen başlamış olan devrimci kalkışma gerçeğini yığınlara bir kez daha iletmek için kullanmak istiyor. İşte bunun içindir ki, sosyal-demokrat parti, bildirgesinde, *dördüncü Duma* seçimlerinde oy kullananlara kısaca ve açıkça anayasal reformlar *değil* cumhuriyet, reform *değil* devrim, diyor.

Tasfiyeciler, dördüncü Duma seçimlerini, anayasal reformlar vaazı vermek ve devrim fikrini *zayıflatmak* için kullanıyorlar. İşte bu amaç *için* ve bu nedenle, askerlerin isyanını, Rusya'daki *bütün* sosyal-demokrat işçilerin bir anda tüm güçleriyle, enerji ve coşkularıyla destekleyip desteklememelerine göre büyüyecek ya da sönüp gidecek bir yığın ayaklanmasının başlangıcı olarak değil, ama askerlerin içine itildiği "umutsuz protesto patlaması" olarak gösteriyorlar.

Mayıs grevlerinin devrimci olma yerine, reformcu olduğu "yorumu" da bundan ileri geliyor.

Parti programının, özgürlükleri *güven altına alacak* bir cumhuriyet kurulmasını ilk ağızdaki hedef olarak gördüğünü söyleyecek yerde, bu programın —gülmeyin, dördüncü Duma için!— "şimdiki seçim kampanyası"nda, bazı özgürlük isteklerini *güncel* gördüğü yargısına varmak ve böylece "yorumlamak" da aynı nedenden ileri geliyor.

Rus yaşamında ne kadar da eski Çinlilik varmış meğer! Çarlığımızda ve parlamento savaşımının "göstermelikleri"ni ve reformizmi, üstünde Purişkeviç'lerle Treşçenkov'ların, altında devrimci çabaların yeraldığı bir ortama uydurmayı arzulayan tasfiyecilerimizde meğer ne kadar Çinli alışkanlığı

varmış! Aydınların, MacDonald'la Jaurès'den, Bissolati'yle Bernstein'dan, Kolb ve Frank'tan tavsiye mektubu getirerek, kendilerini Hvostov'larla Makarov'lara karşı boş yere savunmaya çalışmalarında meğer ne kadar da eski Çinlilik varmış!

Tasfiyeci konferansta Trotski'nin sahnelediği, tasfiyeci görüşlerle partinin görüşleri arasındaki diplomatik "uzlaşma", gerçekte hiçbir şeyle "uzlaşıyor" değil. Bu uzlaşma, bugünkü Rusya'da tüm toplumsal ve siyasal durumu kararlaştıran büyük siyasal etmeni ortadan kaldırmamaktadır. Bu etmen reformcu ve devrimci sosyal-demokrat bildirgeler arasındaki savaşımdır; kendisini temsil eden liberal parti önderleri eliyle burjuvazinin, yüzbinlerce proleterin devrimci grevine karşı, Rusya'da yeni bir devrime değil, salt anayasal "çalışma"ya gerek olduğunu ilan etmesi, yığınların gerçek özgürlük savaşımına başlamaları için bir çağrıdan başka bir şey değildir.

Bir yandan reformcuların, bir yandan devrimci sosyal-demokratların önünde başeğip yaltaklanmak, bu nesnel siyasal gerçeği ortadan kaldırmaz, sosyal-demokrasinin gücünü ve ağırlığını en ufak ölçüde zayıflatmaz. Bu gerçeğin yarattığı farklılıkları gidermeyi amaçlayan iyi niyetler —bu niyetlerin gerçekten "iyi" ve özden olduğunu varsaysak bile— karşı-devrimci durumun doğu' 'uğu uzlaşmazcasına hasım siyasal eğilimleri değiştiremeyecek kadar güçsüzdür.

Proletarya, devrimci sosyal-demokrat bayrağını açarak ayaklanmıştır; dördüncü kara-yüzler Duması arifesinde, bu bayrağı liberallerin önünde indirmeyecek, reformcuları hoşnut etmek için katlayıp kaldırmayacak, grup diplomasisi gerekçesiyle bildirgesini köreltmeye ya da yumuşatmaya yanaşmayacaktır.

Devrimci sosyal-demokrasinin bildirgesi reformculuğun bildirgesiyle karşı karşıya — Mayıs grevleri bu parola altında yapılmıştır. RSDİP, toprakbeyleriyle rahiplerin Duması için yapılan seçimlere de aynı parola altında giriyor. Parti, Dumadaki ve yığınlar arasındaki çalışmalarını da aynı parola altında sürdürecektir.

Sotsiyal-Demokrat, n° 28-29,
5 (18) Kasım 1912

YASADIŞI PARTİ VE YASAL EYLEM

YASADIŞI parti ve Rusya'daki sosyal-demokratların yasal çalışmaları sorunu, bellibaşlı parti sorunlarından biridir. Bu sorun, tüm devrimi izleyen dönem *boyunca* RSDİP'ni uğraştırmış, safları arasında en sert savaşımlara yolaçmıştır.

Bu sorun üzerindeki savaşım, başlıca, tasfiyecilerle onlara karşıt olanlar arasında geçmiştir. Savaşımın sertliği ise, eski, yasadışı partimizin olmak ya da olmamak sorunuyla yüzyüze gelmesi noktasına *varmış olmasından* ileri gelmektedir. RSDİP'nin Aralık 1908 konferansı, tasfiyeciliği şiddetle kınamış, özel bir kararında da, örgütlenme sorunundaki parti görüşünü açıkça ortaya koymuştur: Parti, yasadışı sosyal-demokrat çekirdeklerden oluşmuştur. Bu çekirdekler "yığınlar arasında çalışmak üzere kendileri için müstahkem yer-

ler" kurmalıdırlar. Bu yerler, olabildiği ölçüde geniş, olabildiği ölçüde dal budak salmış bir yasal işçi toplulukları ağı biçiminde olmalıdır.

Gerek merkez yönetim kurulunun Ocak 1910'da yaptığı genel kurul, gerek Ocak 1912'deki Bütün-Rusya konferansı, partinin bu görüşünü tam olarak onaylamıştır. Bu görüşün kesin ve kararlı niteliği belki de en açık biçimde, yoldaş Plehanov'un son *Dnevnik*'inde (n° 16, Nisan 1912) tanımlanmıştır. "En açık" diyoruz, çünkü (Ocak konferansının anlam ve ve önemi üzerinde) o sıralarda nötr bir tutum takınan kişi Plehanov olmuştu. Plehanov, bu nötr tutumu çerçevesinde, bu yerleşmiş parti görüşünü tamamen doğruladı; "kurucu gruplar" denen —partiyle ilişkileri kesilmiş ya da partiyi bırakıp kaçmış, ya da partiden bağımsız olarak ortaya çıkmış olan— grupların, bir kongre ya da yasadışı parti çekirdeklerince yapılacak bir konferans tarafından özel bir karar alınmadıkça, partinin malı gözüyle görülemeyeceklerini söyledi. Yoldaş Plehanov, "kurucu gruplar"ın partiye ait olup olmadıklarına *kendi başlarına* karar vermeye bırakılmalarının, ilke olarak anarşizm, pratik olarak da tasfiyeciliğin desteklenmesi ve yasallaştırılması demek olduğunu yazıyordu.

Partinin, birçok vesileyle, üzerinde kesinlikle karara vardığı bu sorun, nötr Plehanov'un bu son açıklamasından sonra artık çözümlenmiş olmalıydı. Ne var ki, son tasfiyeci konferansının kararı, yeniden bu konuya dönmemizi gerektiriyor. Çünkü, bir düzene sokulan şeyleri yeniden karıştırma ve apaçık gerçekleri yeniden bulanık hale getirme çabalarına tanık oluyoruz. *Nevski Golos* (n° 9) tasfiyeci karşıtlarına yağdırdığı en öfkeli hakaretlerin yanısıra, yeni konferansın tasfiyeci olmadığını ilan ediyor. Ama en önemli sorunlardan biri, yani yasadışı parti ve yasal çalışma konusundaki kararı, konferansın, başından sonuna tasfiyeci olduğunu gösteriyor.

Bu nedenle kararı buraya tam olarak almak ve ayrıntılarına inerek tahlil etmek gerekiyor.

I

Tasfiyeciler konferansının kararı "Parti *Kuruluşunun* Örgütsel *Biçimleri*" başlığını taşıyor; ama daha ilk maddesi

bile, kurmak istedikleri partinin kuruluş "biçimleri"nin değil, *türünün* —eski ya da yeni— sözkonusu olduğunu ortaya koyuveriyor. İşte birinci madde:

"İşbu konferans, partiyi kurmanın biçim ve yöntemlerini tartışmış ve şu sonuca varmıştır:

"1. Sosyal-demokrat partinin, sosyal-demokrat proletaryanın, kendi kendini yöneten bir örgütü haline dönüştürülmesi, ancak sosyal-demokrat örgütün işçi yığınlarını, her türlü açık toplumsal ve siyasal eyleme çekme girişimi çerçevesinde biçimlenmesiyle gerçekleştirilebilir."

Partiyi kurma kararında daha ilk tümcede kullanılan sözcük, görüldüğü gibi, sosyal-demokrat partinin kayıtsız-şartsız *dönüşmesi* gereğini kabul ediyor. En hafif bir deyişle, garip. Elbette, partinin "dönüştürülmesi"ni istemek, her üyenin hakkıdır. Ama o zaman da *herkesçe teslim edildiği üzere*, dört yıldan beri sorulan soru, yani *eski* partinin tanınmış olması gerekmez miydi sorusu ortaya çıkar. Bunu herkes bilir.

Parti kararı (Aralık 1908), eski partinin yerine yenisini "*koymak*" isteyen tasfiyecileri olabilen açıklıkla kınamıştır. Nisan 1912'de Plehanov, bir tasfiyeci konferans toplamayı planlayan (ve toplayan) "kurucu gruplar" savunucularına dobra-dobra şunu sormuştur: "Eski partimiz mevcut mu, değil mi?" (*Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*, n° 16, Nisan 1912, s. 8.)

Bu sorudan kaçınma olanağı yoktur. Bu soruyu dört yıllık savaşım ortaya çıkarmıştır. Parti "bunalımı"nın ciddiyetini bu soru çok iyi ifade ediyor.

Böyle bir soru, "sosyal-demokrat partinin *dönüştürülmesi* ancak, ... gerçekleştirilebilir" şeklinde yanıtlandığı zaman, bunun bir yanıt değil, anlamsız bir kaçamak olduğu hemen ortaya çıkıyor.

Partinin dönüştürülmesi hakkında konuşmaya, eski parti üyelerinden başka hiç kimsenin hakkı yoktur. Eski bir parti var mı yok mu sorusundan *kaçarak* ve ortalığı fazla bulandırmaksızın (partili *olmayan* "kurucu gruplar"ın işbirliğiyle), sizin "dönüşüm" dediğiniz şey hakkında karar çıkararak yaptığınız şey sayın baylar, sadece ve sadece görüşünüzün tasfiyeci olduğunu doğrulamaktan başka bir şey değildir. Karar, "sosyal-demokrat proletaryanın kendi kendini

yöneten örgütü" şeklindeki tantanalı, ama tümden anlamsız ifadesi ardından işi getirip "dönüşüm, *ancak* sosyal-demokrat örgütün, işçi yığınlarını, her türlü *açık toplumsal ve siyasal* eyleme çekme girişimi çerçevesinde biçimlenmesiyle [bu gülünç, şişirilmiş budalaca ifade üzerinde durmayacağız] *gerçekleştirilebilir*" şeklinde bir öneriye indirgediği zaman, tasfiyecilik daha da belirginleşiyor.

Bu ne demektir? Akıllara durgunluk verecek bu kararı yazanlar, grevleri ve gösterileri, "yığınları açık eylemlere çekmek" falan diye mi görüyorlar acaba? Mantık, öyle *gördüklerini* söylüyor. Bu halde karar bütün bütün saçmadır. Çünkü herkes çok iyi bilir ki, bir "örgüt", grevler ya da gösteriler olmasa da "*biçimlenebilir*". Sayın cin-fikir baylar, örgüt her zaman yerli yerindedir, oysa yığınlar *açık* eyleme zaman zaman başvururlar.

"Açık toplumsal ve siyasal eylemler" sözüyle (otuz yıl önce *Russkiye Vedomosti*'nin[96] kullandığı üslup gibi, bu kişilerin kullandığı üslup da bürokratça liberal bir üslup) tasfiyecilerin kastettiği şey, grevler ya da gösteriler falan değil, işçi hareketinin *yasal* biçimleridir. Harika! Ama bu durumda bile, karar saçma. Çünkü ülkemizde örgütün "ortaya çıkması", "ancak ve ancak" yığınları yasal hareketin çerçevesine çekmekle olan bir şey değil. Yasal eylemin *hiçbir* türüne izin verilmeyen birçok yerde bizim örgütlerimiz *var*.

Görülüyor ki, kararın ana maddesi (yani örgütün, "*ancak ... olursa*" ortaya çıkacağı maddesi) kesinlikle hiçbir değer taşımıyor. Arap saçı karışıklığından başka bir şey değil.

Ama bu karışıklık içinde apaçık tasfiyeci bir *içerik* de var. Dönüşüm, yığınların *ancak, yasal* eylemin içine çekilmesiyle mümkündür. Birinci maddenin anlaşılmaz bir sürü söz arasında ağzında geveledi̇ği şey budur. Ve bu en keskininden tasfiyeciliğin ta kendisidir.

Dört yıldan beri söyleye söyleye partinin dilinde tüy bitti: Bizim örgütümüz, olabildiği ölçüde yaygın ve dal budak salmış yasal topluluklar ağıyla çevrelenmiş yasadışı çekirdekleri kapsar.

Dört yıldan beri de tasfiyeciler, tasfiyeci olduklarını yalanlıyorlar ve dört yıldan beri şöyle diyorlar: Dönüşüm *ancak* yığınların yasal eyleme çekilmesi girişimi çerçevesinde *gerçekleştirilebilir*. Bizim partimizin neyi *kapsadığı* ve bu *es-*

ki partinin *ne tür* bir şey olduğu sorusundan, yasalcılara özgü biçimde kaçıyorlar. 1912 Nisanında Plehanov şöyle soruyordu: Eski partimiz mevcut mu değil mi? Buna tasfiyeciler konferansı şu yanıtı veriyor: "Dönüşüm, *ancak* yığınların yasal eyleme çekilmesi *ölçüsünde* gerçekleştirilebilir"!

Bu yanıt, partiden kopan, dün güçlü olduğu için partiyi övendiresinin önüne katan, ama bugün (yenildiği için) ürkekleşen ve kendilerini ancak tumturaklı sözler söyleyerek savunabilen yasalcılardan geliyor.

II

Kararın ikinci maddesi şöyle:

"2. Devrim-öncesi döneme bakışla, toplumsal ve siyasal koşullardaki değişiklikler karşısında, daha önceden varolan ya da doğmakta olan yasadışı parti örgütleri, kendilerini, açık işçi sınıfı hareketinin yeni biçimleri ve yöntemlerine uyarlamalıdırlar."

Bir kez daha çok ince bir mantık. Toplumsal koşullardaki bir *değişiklik* sadece örgüt biçiminde bir *değişikliği* gerektirir, ancak karar, bu değişikliğin *yönü* konusunda inandırıcı hiçbir kanıt getirmiyor.

Karar "toplumsal" ve siyasal koşullardaki değişiklikler"e neden atıfta bulunuyor? Apaçık görünüyor ki, yasadışı örgütün kendini yasal harekete uyarlaması gereğini kanıtlamak, haklı göstermek için, bu pratik sonucu çıkarmak için. Ama öne sürülen şeyden, bu sonuç çıkmıyor. Aslında "koşullardaki değişiklikler karşısında" kendini yasadışı örgütle uyarlaması gereken örgüt, yasal örgüt olmalıdır. Asıl böyle bir sonuç akla-uygun olur.

Tasfiyeciler acaba neden böyle bir karışıklık yapıyorlar?

Çünkü doğruyu söylemekten korkmaktalar; aynı anda iki sandalyede birden oturmak istiyorlar.

Gerçek şu: "Toplumsal ve siyasal koşulların" *nasıl* değiştiğini açıklamak, bugünkü durumu bir çeşit değerlendirmedir ve tasfiyeciler "bugünkü durumu" (Levitski'nin, Larin'in, Yezhov'un ve ötekilerin yaptığı şey bu) *tasfiyeci* bir açıdan değerlendiriyorlar.

Ancak bu değerlendirmeyi, açık terimlerle ortaya koymaktan korkmaktalar. Gerçekten de, konferans, bu konuyu

ortaya atmaya bile cesaret edemezdi. Yasadışının kendini yasala "uyarlaması"nı gerektiren (bir tür) değişiklik olduğu görüşünü, sesini çıkarmaksızın, sinsice, adeta gümrükten mal kaçırırcasına benimsemesinin nedeni işte budur.

Sosyal-demokat parti basınının birçok kez belirttiği gibi, bu görüşün, kadet görüşünden hiç farkı yoktur. Kadetler, kendi partilerinin "bir bütün olarak yasadışı kalmaya zorlandığını" itiraf ediyorlar (tasfiyecilerin kararının 3. maddesine bakın) ve değişen koşullar karşısında, yasadışı partinin kendini yasal eyleme uyarlaması gerektiğini söylüyorlar. Kadetler açısından bu yeterlidir. Onlar yönünden, partilerinin yasaklanması yani yasadışı olmaları bir [illegible]zadır, bir "anormalliktir", zorunlu bir ayakta kalış biçimidir, çünkü asıl, temel çalışmaları yasaldır. Onların bu görüşü, bay Gredeskul"un "durumu değerlendirişi"nin *mantıklı* bir sonucudur. Gredeskul'un değerlendirmesi şu: Gerek duyulan şey yeni bir devrim değil, sadece "anayasal çalışmadır".

Kadet Partisinin yasadışılığı kaza eseridir; "anayasal çalışma" genel kuralının bir istisnasıdır. Buradan çıkan mantıklı sonuç, yasadışı örgütün "kendini yasal harekete uyarlaması" sonucu olabilir. Kadetler açısından durum bu.

Ne var ki sosyal-demokrat parti daha başka bir görüş taşıyor. Durumu bizim değerlendirişimizden —partinin değerlendirişinden— çıkarılacak temel sonuç, *devrimin gerekli olduğu ve yaklaştığı* sonucudur. Devrime götürecek olan gelişme *biçimleri* değişmiştir, ama devrimin *eski hedefleri* yerli yerinde duruyor. Buradan çıkarılacak sonuç şudur: Örgütlenme biçimleri değişmelidir; "çekirdekler"in biçimi esnek olmalıdır, bu çekirdeklerin genişlemesi, çekirdeğin kendinde değil, ama genellikle *onların* yasal "çevresinde" olacaktır, vb.. Parti kararlarında bütün bunlar birçok kez belirtilmiştir.

Ama, yasadışı örgütün *biçimlerindeki* bu değişiklik, hiçbir zaman yasal harekete "uyarlanma" formülüyle ifade edilmemiştir. Bu tamamen farklı bir şey. Yasal örgütler, yığınlar arasında *yasadışı çekirdeklerin* fikirlerini yaymak için kullanılan *müstahkem mevkilerdir*. Başka deyişle, eski etkimizin *yasadışı* doğrultuda sürüp gitmesini güvence altına almak için etkileme biçimini değiştirmekteyiz.

Salt örgüt *biçimi* olarak, yasadışı, kendini yasal olana

"uyarlamaktadır". Ama partimizin çalışmalarının *içeriği* açısından, yasal eylem kendini yasadışı olana *"uyarlamaktadır"*. (Yeri gelmişken —şöyle bir değinivereIim— "devrimci menşevikliğin" tasfiyecilere karşı verdiği savaş buradan çıkıyor.)

Şimdi bizim tasfiyecilerimiz, *birinci* noktayı (çalışmanın biçimi) kabul edip ikincisini (çalşmanın *içeriği*) unuttuklarına göre, düşünün artık kimbilir ne kadar derinler!! Kadet kafalı kararlarının başında da parti *kurmanın* örgütsel biçimlerine ilişkin şu sav yer alıyor:

"Partiyi, yığınları yasal hareketin içine çekecek ve yasadışı örgütü bu harekete uyarlayacak bir yolda yeniden örgütleyecek biçimde kurmalıyız."

Akla gelen soru şu: Bu, partinin yanıtı gibi mi duruyor, (çünkü partiyi kurmak demek onu güçlendirmek, yasadışı çekirdekleri artırmak, onları yasal müstahkem mevzilerle çevrelemek demektir), yoksa, kadetlerle halkçı sosyalistlerin fikirlerini yinelediğine göre, bir kaçamak noktasını yasallaştırmak gibi mi duruyor? Bir halkçı sosyalist olan bay Peşehonov'un, 1906 Ağustosunda "açık bir parti" kurmaya çalıştığı aman, savunduğu fikirler işte *tam* bu fikirlerdi — bkz: *Russkoye Bogatstvo*, 1906, n° 8, ve *Proletari*, n° 4'teki "Sosyalist-Devrimci Menşevikler"* başlıklı yazı.

III

Kararın 3. maddesi şöyle:

"3. Sosyal-demokrat parti, örgütünün bir bütün olarak yasadışı kalmaya zorlandığı bugünkü durumda bile, parti çalışmalarının bazı bölümlerini açıkça yürütmeye ve bu amaca uygun organlar kurmaya çalışmalıdır."

Bunun, *Kadet* Partisi için, ilk sözcüğünden son sözcüğüne kadar doğru bir tanım olduğunu yukarda belirtmiş bulunuyoruz. Ama burada sosyal-demokrat teriminin yeri yok.

Kadet Partisinin "bir bütün olarak" yasadışı kalmaya "zorlandığı" ve bugünkü durumda "bile" (Tanrıya şükür, bir anayasaya sahip olduğumuz şu sırada) çalışmalarının bir bölüğünü açıktan yürütmeye çalıştıkları doğrudur.

* V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 11, s. 197-206. —*Ed.*

Bu tasfiyeci kararın her satırında üstü örtülü ve dolaylı olarak ifade edilen şey, "anayasal çalışma"nın tek çalışma ya da en azından asıl, temelli ve ömürlü çalışma olduğu, kararın bunu kabul ettiğidir.

Bu kökünden yanlıştır, liberal işçi siyasetinin ta kendisidir.

Sosyal-demokrat parti hem "bir bütün olarak", hem her çekirdeğinde yasadışıdır ve —*en önemlisi*— devrim için propaganda yapma ve yolu hazırlama çalışmasında, yani çalışmasının tümünde yasadışıdır. Bu nedenle sosyal-demokrat partinin en açıkta olan çekirdeğinin yaptığı *en* açık çalışma bile "açıkça yürütülen parti çalşması" olarak *görülemez.*

Örneğin, RSDİP'nin 1907-1912 arasındaki en "açık" çekirdeği, sosyal-demokrat Duma grubuydu. Bu grup, başkalarına bakışla daha "açık" konuşabileceği bir yerde bulunuyordu. *Sadece* o yasaldı ve *birçok şeyi* yasal yoldan dile getirebilirdi. *Ama her şeyi değil*! Üstelik sadece genel olarak "her şeyi değil!", özel olarak kendi partisini ve parti çalışmalarını bile dile getiremezdi, yani ne "her şeyi" ne de en önemli şeyi dile getirebilirdi. İşte bundan ötürüdür ki, partinin geriye kalan "öteki bölümleri" şöyle dursun, Dumadaki sosyal-demokrat grup sözkonusu olduğu zaman *bile* bu tasfiyeci kararın 3. maddesini kabul edemeyiz.

Tasfiyeciler, "açık", yasal bir partiyi savunuyorlar. Ama bunu açıkça söylemekten korkuyorlar (işçiler onları korkutmuştur, Trotski, onlara korkmalarını öğütlemiştir). Bu nedenle [tasfiyeciler —ç.] *aynı* şeyi *bir parça örtüleyerek* söylüyorlar. Partiyi yasal hale getirmekten sözetmiyorlar, ama *parça parça* yasallaştırılmasını savunuyorlar.

Nötr Plehanov, Nisan 1912'de tasfiyecilere, kopup ayrılan yasalcıların "kurucu grupları"nın partiye karşıt olduklarını söylemişti. Tasfiyeciler konferansı bunu şöyle yanıtlıyor: Kopup ayrılan yasalcıların "kurucu grupları", "parti çalışmaları"nın bazı yönlerinin açıktan yönetiminin ta kendisidir; bu gruplar "açık hareket"tir, yasadışı partinin, kendisini *onlara* "uyarlaması" gerekir; onlar "açık hareket"tir, yığınların o harekete "çekilmesi", partinin gerekli "dönüşümü"nün güvencesi ve ölçütüdür.

Eğer bu görüşleri, Trotski'nin getirdiği "tasfiyeciliğe karşıt olan kişiler"in onayladığı doğruysa, demek ki tasfiyeciler

amma da ahmak kişi bulup buluşturmuşlar!

IV

Kararın sonuncu maddesi şöyle:

"4. Etkisini kendilerine doğru genişlettiği işçilerin geniş bir kesimini, varlığının yasadışı koşullarından ötürü kendine çekemeyen sosyal-demokrat örgüt, az ya da çok gelişmiş, değişik türden yasal ya da yasadışı siyasal örgütler ve değişik türden yasal perdeler (seçim komiteleri, 4 Mart yasası çerçevesinde kurulan siyasal dernekler, belde ortaklıkları, yaşam pahalılığıyla savaşım için kurulan denekler, vb.) kurarak, bunun yanısıra girişimlerini, siyaset-dışı işçi sınıfı örgütleriyle ortaklaştırarak, kendisini proletaryanın siyasal yönden faal olan kesimleriyle ve onlar aracılığıyla yığınlarla bağlantılı hale getirmelidir."

Burada da, sadece tartışılır olmakla kalmayan, üstelik düpedüz tasfiyeci nitelikte olan şey, yasal perdeler konusunda tartışılmasına yer olmayan kanıtlarla *perdeleniyor*.

Yasal siyasal örgütler kurulması, Levitski'yle N. R-kov'un savunmuş oldukları şeyin ta kendisidir, partinin parça parça yasallaştırılmasıdır.

Bir yılı aşkın bir süreden beri tasfiyecilere, konuşmayı bırakın, "işçi sınıfı çıkarlarını savunma derneği" falan türünden kendi "yasal *siyasal* derneklerinizi" kurmaya başlayın diyoruz. Laf ebeliğini bir yana bırakın ve kolları sıvayıp çalışmaya koyulun.

Ama çalışmaya koyulamazlar, çünkü *bugünkü* Rusya'da liberal bir ütopyayı gerçekleştirmek olanaksızdır. Yapabildikleri tek şey, "yasal siyasal örgütler" hakkında görüşlerini söyleyen, bu örgütleri salık veren, yararlı konuşmalara ve karşılıklı teşvike girişen "kurucu gruplar"ını *savunmaktan* ibarettir.

Kararlarında resmen, yasadışı örgütlerin "kendilerini *proletaryanın siyasal yönden faal olan kesimleriyle* ve onlar aracılığıyla kitlelerle bağlantılı hale getirmeleri" *gerektiğini* ilan ederek kendi "kurucu grupları"nı savunuyorlar!!! Yani, "siyasal yönden faal" olan, çekirdeklerin *dışında* bulunacaktır, diyorlar. Bu söz, faal olanların hepsi "ölü parti"den *kaçtı*, "kurucu gruplar"a gitti şeklindeki ünlü sözün bir başka bi-

çimde söylenişi değil mi?

Trotski ve partiden çıkarılmış olan tasfiyeciler, *Naşa Zarya* ile *Dyelo Jizni*'nin yasadışı partiye açıkça *sövüp sayarken* söylediklerini, biraz daha "yumuşakça" ifade ediyorlar: onların görüşünce en "*faal*" olanlar dar yasadışı partinin dışındadırlar ve "kişinin kendisini" ilişkilendirmesi gerekenler onlardır. Biz —kopup ayrılan tasfiyeciler— faal unsuruz; "parti" kendisini, yığınlarla bizim aracılığımızla ilişkilendirmelidir.

Parti açık açık söylemiştir: İktisadi savaşıma önderlik ederken sosyal-demokrat parti çekirdekleri işçi birlikleriyle, onların içindeki sosyal-demokrat çekirdeklerle ve sendika hareketinin önder bireyleriyle işbirliği yapmalıdır. Duma seçim kampanyasında da, işçi birliklerinin partiyle omuz omuza yürümesi önemlidir. Bütün bunlar açıktır, kesindir, anlaşılması kolaydır. Tasfiyecilerin, *bunun yerine* savundukları şey, genel parti çalışmalarının "siyaset-dışı", yani partisiz işçi birlikleriyle belirsiz bir "işbirliği"dir.

Trotski'ye tasfiyeci fikirleri P. B. Akselrod vermiştir. Akselrod'un *Naşa Zarya*'daki hazin dönüşleri üzerineyse, Trotski, kendisine, bu fikirleri, işleri Arap saçına döndürüp karmakarışık edecek ifadelerle bulandırmasını salık vermiştir.

Bu ikisinin ortaklığı hiç kimseyi aldatamaz. Tasfiyeciler konferansı işçilere, kaçamak lafların anlamına daha dikkat etmelerini öğretecektir. O konferansın, işçilere, bu dersten başka verebileceği hiçbir şey yoktur. Bu ders acıdır ve hiç de ilginç değildir, ama burjuva toplumunda yararsız da sayılamaz.

Levinski'nin günlük giysilerine bürünmüş liberal işçi siyasetinin görüşlerini inceledik. Bu görüşleri Trotski'nin süslü-püslü giysileriyle de tanımak zor değil.

İkiyüzlü sahtecilikle karşılaştırıldığı zaman, partinin, yasadışı örgüt ve yasal çalışma konusundaki görüşleri çok daha etkileyici görünüyor.

Sotsiyal-Demokrat, n° 28-29,
5 (18) Kasım 1912

RSDİP MERKEZ YÖNETİM KURULU İLE PARTİ EYLEMCİLERİNİN KRAKOV TOPLANTISI[97]

BİLDİRİ

RSDİP merkez yönetim kurulu üyeleriyle parti eylemcileri bu yılın şubat ayında bir toplantı yaptılar. Merkez yönetim kurulu, yasadışı parti örgütleri olan St. Petersburg (beş üye), Moskova bölgesi (iki), Güney (iki), Urallar ve Kafkasya örgütleri üyelerinin toplantıya katılmasını sağladı. Yerel örgütlerde seçim yapılamamıştı. Bu nedenle toplantı, bir konferans niteliğinde değildi. Polis önlemleri nedeniyle, merkez yönetim kurulunun bazı üyeleri toplantıya katılamadılar.

Toplantıya katılanların hemen hemen tümü çeşitli yasal işçi kuruluşlarında ve "yasal olanaklar"ın kullanılmasında önemli rolleri olan kişilerdi. Bu nedenle toplantının yapısı, Rusya'nın bellibaşlı tüm bölgelerindeki parti çalışmalarının gerçeğe uygun bir görünümünü yansıtır nitelikteydi.

Onbir oturum yapıldı. Gündemin, aşağıda verilen konuları üzerinde karar taslakları hazırlandı: 1° Devrimci hızlanış, grevler ve partiye düşen ödevler. 2° Yasadışı parti örgü-

tünün geliştirilmesi. 3° Duma sosyal-demokrat grubu. 4° Parti basını. 5° Sigorta kampanyası.[98] 6° Tasfiyecilik karşısındaki tutum. Birlik sorunu. 7° Rus olmayan sosyal-demokrat örgütler.

Kararlar oybirliğiyle alındı. Tek istisna, yoldaşlardan birinin, "sigorta" kararının iki maddesi üzerinde, bir başkasının da Rus olmayan sosyal-demokrat örgütler kararının maddeleri üzerine çekimser kalmasıydı.

Merkez yönetim kurulu tarafından onaylanan kararlar, partinin kazandığı deneyimin bir özeti ve bugünün Rusya'sında sosyal-demokrat çalışmaların temel sorunları hakkında bir kılavuz niteliğindedir.

*

1912 deneyimini düzenli olarak dikkate almak, sosyal-demokratların en önemli görevlerinden biridir. Çünkü 1912 yılı, Rusya'daki işçi sınıfı hareketinde büyük, tarihsel bir değişikliğe tanık olmuştur. Sözkonusu olan, sadece çözülme ve gerilemenin yerini, yeniden dirilmenin almış olması değildir. İşçi sınıfı, aynı zamanda, sermayedarlara ve çarlık monarşisine karşı esaslı bir saldırıya da girişmiştir. Siyasal ve iktisadi grevler dalgası öylesine yükselmiştir ki, Rusya bu açıdan, bir kez daha, en gelişmiş ülkeler dahil, dünyadaki, *bütün* devletlerden *öndedir*.

Sınıf bilincine ermiş işçi, bu gerçeğe bakarak, özgür ülkeler proletaryalarının, örgütlenme ve yığınların sınıfsal eğitimi açısından bizden ne kadar ilerde olduklarını, kuşkusuz, unutmamalıdırlar. Ancak bu gerçek, Rusya'nın, *yeni bir devrim* geliştirme dönemine girdiğini kanıtlamaktadır.

İşçi sınıfı, bütün demokratik yığınların devrimci uyanışını sağlamak, o yığınları savaşımı içinde eğitmek, Rusya'ya özgürlük ve Romanov monarşisini yıkarak cumhuriyet getirecek olan güçlü saldırıda onlara önderlik etmek gibi büyük bir görevle yüzyüzedir. Bugünkü temel görev, yığınların açık devrimci savaşımını sonuna dek desteklemek, savaşımı örgütlemek, genişletmek, derinleştirmek ve kıvama getirmektir. Bu görevi kavrayamayanlar, devrim davasını ileri götürmek üzere yasadışı bir örgütte, grupta ya da çekirdekte çalışmayanlar, sosyal-demokrat değildir.

*

Demokratların, herkes tarafından kabul edildiği üzere, bir tutum değişikliği göstermelerinin temel nedeni, proletaryanın 1912'deki devrimci hızlanışıydı. Gerek dördüncü Duma seçimlerinde, gerek marksist teorinin hiç değilse temel öğelerini savunacak yasal bir işçi sınıfı basını kurulması sorununda, sosyal-demokratlar, önemli zaferler kazandı. Çarlık hükümeti bu başarıları önleyemedi. Çünkü yığınların açık devrimci savaşımı, tüm toplumsal ve siyasal durumu değiştirmişti. RSDİP bir yandan —kara-yüzler Dumasının kürsüsünden, yeşilay derneğine kadar— her türlü "yasal olanaklar"ı şaşmaz bir biçimde, inatla ve düzenli olarak kullanmayı sürdürürken, parti üyesi yüce unvanını taşımaya ehil olanların, sadece ve sadece, yığınlar arasındaki tüm çalışmalarını, 3 Haziran "yasalcılığı" çerçevesinde değil, büyüyen devrim görüşü açısından ortaya koyan parti kararları doğrultusunda yürütenler olduğunu bir an için bile unutmuş değildir. 1908-1911 döneminden kalma düzensizlik ve dağınıklığa yenilmemeli, tam tersine bunlara karşı savaşmalıyız. Bize düşen şey, karmakarışık, ilkeden yoksun bir yasalcılık akıntısı yönünde yüzmek değil, yasadışı parti çevresindeki tüm canlı öğeleri adım-adım toparlamak üzere her türlü yasal fırsatı kullanmaktır. Sloganımız şudur: Yığınların devrimci savaşımına karşı kuşku duyulması, bu savaşıma ilgisiz kalınması, hatta savaşımın engellenmesi tohumlarını atmak için yasalcılığı kötüye kullananlarla barış yok.

Dileklerimizin gerçekleşmesini, onları hafifletmek ya da programımızı kösteklemek ya da Rus çarlığı altında kolay anayasal reformlar aldatıcı vaadiyle, bilinçlenmemiş insanları kendimize çekme taktiklerini kabul etmek suretiyle güven altına alamayız. Bu güvenceyi ancak, yığınları, tutarlı bir demokrasi anlayışıyla eğiterek ve anayasal düşlerin yanıltıcılığı konusunda uyanık tutarak sağlayabiliriz. Güvence, öncü sınıfın proletaryanın devrimci örgütünde ve yığınların büyük devrimci coşkularındadır.

İdeolojik dağınıklık ve bozukluğu, işçi sınıfı hareketinin birçok merkezindeki örgütsel çözülmeyi, bazı kişilerin ilkel yöntemlerini ve kendilerini partiden kendi elleriyle tecrit etmelerini, bazılarının da devrimin iradesini koruyan ve dev-

rimci taktikleri ortaya koyan "yeraltı" ile alay etmelerini, hatta ona hakaret yağdırmalarını, azgın karşı-devrimci dönemden miras aldık. Tasfiyecilerin sosyal-demokrat partiden kopmaları, sonunda tecrit edilmeleri, bazı durumlarda sosyal-demokrat ilkelerden uzaklaşmalar ve Rus olmayan sosyal-demokrat örgütlerin çözülmesi, bütün bunlar *birlik* gereğini çok büyük ölçüde vurguladı.

Sosyal-demokrat proletaryanın birliği, utkun olmasının zorunlu koşuludur.

Proletaryanın partisi, RSDİP, birliğe kavuşmadıkça, sosyal-demokrat proletaryanın birliği olanaksızdır.

Bu noktada hemen görülüyor ki, —sadece sözle değil, aynı zamanda eylemle— yasadışı parti gereğinde bir karara varmaksızın birlik sorununda karara varamayız. Hem birlikten sözeden, ama bir yandan da "açık bir işçi partisi"ni savunan kişi kendini ve işçileri aldatır. Hem birlikten sözeden hem birlik sorununun yasalcılık çerçevesinde ortaya atılıp bir sonuca bağlanabileceğini öne süren kişi kendini ve işçileri aldatır.

Birlik sorununu çözecek olan şey yasal basında "birlik" hakkında yeralan anlamsız sözler, "sürüden ayrılmış," çeşitli küçük gruplarla ya da aydınlarla yapılan anlaşmalar ya da yurtdışındaki görüşme diplomasisi değildir, *sadece* bölgelerdeki *birliktir*, RSDİP'nin *tüm* işçi üyelerinin bütünlüğü olan yasadışı bir örgütte *kaynaştırılmasıdır*.

İşçiler, birlik sorununu, ciddi ve gerçekçi olan tek sorunu çözmeye, aşağıdan ve kendiliklerinden esasen başlamışlardır. İşbu toplantı bütün sosyal-demokratları aynı yolu tutmaya çağırır.

Sosyal-demokrat işçiler, fabrika çekirdekleri olarak, komiteler olarak, bölge grupları, kent merkezleri olarak, *her türlü* yasal kurumun sosyal-demokrat grubu olarak vb., RSDİP'nin yasadışı örgütlerini her yerde yeniden kuruyorlar. Güçsüz bireyler durumuna düşmek istemeyen herkes, bizzat işçilerin denetimi altında, yasadışı partiyi tanıyan ve yığınların devrimci savaşımını destekleyen bu örgütlere girmelidir.

*

Çözülme dönemi geride kalıyor. Gücümüzü biraraya toplama zamanı gelmiştir. Öyleyse RSDİP'nin yasadışı örgütlerinde toplanalım. Bu örgütler, onların içinde çalışmak, proletaryanın örgütüne, onun sermayeye karşı açtığı savaşa ve çarlık monarşisine karşı başlattığı devrimci saldırıya yardım etmek isteyen bütün sosyal-demokratlara kapılarını açık tutmaktadır.

Rusya'da ulusal çapta siyasal bir bunalım, yavaş yavaş ama istikrarlı bir biçimde olgunlaşıyor. 3 Haziran düzeni, çarın kara-yüzler monarşisini kurtarmak ve burjuvazinin üst tabakasıyla ittifak kurarak yenilemek için girişilen son çabaydı. Bu çaba yenik düştü. Rus köylüsü ve kasaba burjuvazisi arasında her gün, her saat yeni demokratik güçler oluşuyor ve kuvvetlerini biraraya getiriyor. Kent ve kırsal bölgelerdeki proleterlerin sayısı her zamankinden hızlı artıyor. Daha örgütlü bir duruma geliyorlar, daha birlik oluyorlar, yenilmezliklerine daha bir güvenmeye başlıyorlar ve yığınsal grevler güvenlerini daha da artırıyor.

RSDİP, bu proletaryanın öncü birliklerini bir bütün içinde örgütleyerek, eski devrimci isteklerimiz adına devrimci savaşa yöneltmelidir.

RSDİP Merkez Yönetim Kurulu

Şubat 1913

KARAR: DEVRİMCİ HIZLANIŞ, GREVLER VE PARTİYE DÜŞEN GÖREVLER

1° İşçi sınıfı hareketinin tarihinde ve Rus devriminde büyük önemi olan gerçek, 1912'de proletaryanın, gerek iktisadi, gerek siyasal amaçlı grevlerinde görülen dikkate değer gelişmedir. Siyasal amaçlı grevlere katılanların sayısı bir milyona ulaşmıştır.

2° 1912 grev hareketinin niteliği özel bir dikkati hak ediyor. Birçok olayda işçiler iktisadi ve siyasal isteklerini aynı zamanda ortaya koymuşlardır; iktisadi amaçlı grevleri siyasal amaçlı grevler, siyasal amaçlı grevleri de iktisadi amaçlı grevler izlemiştir. 1905'te kazanılan ancak karşı-devrimin geri aldığı hakları yeniden elde etmek üzere sermayedarlara karşı girişilen savaşım ve artan yaşam pahalılığı, giderek

daha geniş işçi kesimlerini ayağa kaldırmış, onları keskin biçimli siyasal sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. İktisadi ve siyasal savaşımın bu içiçeliği, hareketin kudreti için gerekli bir koşul ve aynı zamanda hareketin gücü için bir güvencedir; devrimci yığın grevlerine yolaçan şey budur. 3° 1912'ye damgasını vuran hoşnutsuzluk patlamaları, donanmada ve orduda görülen isyanlar, hiç kuşku yok ki, işçilerin devrimci yığın grevleriyle bağlantılıdır. Bu olaylar geniş demokrat yığınlar arasındaki ve özellikle orduya asker kaynağı olan köylüler arasındaki öfkeyi ve gittikçe koyulaşan kaynaşmayı ortaya koymaktadır.

4° Bütün bu gerçekler ve onların yanısıra, kara-yüzler çar hükümetinin en utanmasız seçim hilelerine karşın dördüncü Duma seçimlerinde etkisini gösteren genel sola kayış, Rusya'nın bir kez daha yığınsal devrimci savaşım dönemine girdiğini, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya koymuştur. Henüz başlangıç günlerini yaşamakta olduğumuz yeni devrim, çarlığın 3 Haziran siyasetinin kaçınılmaz iflasının sonucudur. Bu siyaset en yumuşakbaşlı büyük burjuvaziyi dahi tatmin edemedi. Halk yığınları, hele hele baskı altındaki milliyetler daha da köleleştirildi, köylüler, milyonlar ve milyonlarcasının açlığa mahkûm olduğu bir duruma düşürüldü.

5° Bu koşullar altında devrimci yığın grevleri özellikle önem taşıyor. Çünkü bu grevler, tarımdaki proletarya ile köylülerin vurdum duymazlığına, umutsuzluğuna ve birlik içinde olmama haline son vermenin, onları bağımsız bir siyasal eyleme sokmanın, uyumlu, aynı zamanda patlayıveren yaygın devrimci eylemlere çekmenin en etkin yoludur.

6° RSDİP'nin ilk ağızdaki isteklerine —demokratik bir cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, taşınmaz mallara köylü yararına elkonması— ilişkin uyarmalarını genişletir ve yoğunlaştırırken, parti örgütleri, devrimci yığın grevlerine elden gelen her türlü desteği göstermeyi ve yığınların her türlü devrimci eylemini örgütleyip geliştirmeyi temel amaçları olarak görmelidirler. Özellikle, bugün için temel görevlerden biri, siyasal grevlerle bağlantılı ya da onlardan bağımsız girişimler olarak devrimci sokak gösterilerini düzenlemektir.

7° Bazı sermayedarların, grevcilere karşı lokavta (toplu işten çıkarma) başvurmaları, işçi sınıfını yeni görevlerle kar-

şı karşıya getirmektedir. Her bölgede, her sanayi kolunda ve her özel olayda, grevlerin iktisadi koşullarını dikkatle hesaba katmak, lokavtları karşılamak için yeni savaşım biçimleri (oturma grevleri gibi) bulmak, siyasal grevlerin yerine devrimci toplantıları ve devrimci sokak gösterilerini koymak gereklidir.

8° Bir kısım yasal basın organlarının, şu ya da bu grevi bir değerlendirmeden geçirmek yerine devrimci yığın grevlerine karşı genel bir kışkırtmaya başvurdukları görülüyor. Liberal basının yanısıra örneğin bir tasfiyeciler grubu da *Luç* gazetesinde[99] gazeteyi şu ya da bu biçimde destekleyen işçilerin büyük bir bölüğünün arzusuna karşın, aynı kışkırtmalara sapıyor. Bu durum karşısında parti yanlısı bütün sosyal-demokrat işçilere düşen görev: (1) o gruba karşı kararlı bir savaşım yürütmek; (2) eğilimlerine bakmaksızın bütün işçilere, sözkonusu kışkırtmanın zararlarını düzenli biçimde ve ısrarla anlatmak; (3) devrimci uyarına ve yığınların devrimci eylemlerini daha ileri götürebilmek üzere bütün proleter güçleri biraraya toparlamaktır.

KARAR: YASADIŞI ÖRGÜTÜN GELİŞTİRİLMESİ

1° İşçi sınıfı hareketini ve partinin 1912'deki çalışmalarını kısaca özetlemek gerekirse, işbu toplantı, yığınların başlamış bulunan yeni devrimci eylemleri dalgasının, parti örgütünün geliştirilmesine ilişkin olarak RSDİP'nin daha önceki kararlarını (özellikle 1912 Ocak ayı konferansı kararlarını) tümüyle doğruladığı kanısındadır. 1912'deki grev hareketinin tuttuğu yol, dördüncü Duma seçimlerinde sosyal-demokratların giriştiği kampanya, sigorta kampanyasının gidişi vb., bugünkü dönemde tek doğru örgüt türünün, yasal ve yarı-yasal işçi kuruluşları ağıyla çevrelenmiş parti çekirdeklerinin toplamı olan yasadışı bir parti örgütü olduğunu, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde göstermiştir.

2° Yasadışı kuruluşun örgüt biçimini yerel koşullara uyarlamak kesin bir zorunluluktur. Yasadışı çekirdekleri örtüleyecek değişik perde kuruluşların çalışma biçimlerini yerel ve genel yaşam koşullarına uydurmada olabildiği ölçüde esneklik sağlamak, yasadışı örgütün hayatiyetini güvence

altına alır.

3° Örgütlenme alanında bugün için önde gelen görev, bütün fabrikalarda, işçiler arasındaki en faal kişilerden oluşan yasadışı parti komiteleri kurulmasıdır. İşçi sınıfı hareketinin büyük ölçüde hızlanmış olması, fabrikalardaki parti komitelerinin yeniden kurulması ve varolanların da büyük bir çoğunluğunun güçlendirilmesi olanağını sağlayacak koşulları yaratmıştır.

4° İşbu toplantı, her merkezde birbiriyle bağlantısız yerel gruplardan tek bir önder örgüt çıkarılmasının gerekli hale geldiğini belirtmek ister.

Örneğin St. Petersburg'da, bölge çekirdekleri tarafından yapılan seçimler ve bazı üyelerin de seçilenlerce saptanması ilkeleri çerçevesinde önder bir Kent komitesi kurulmuştur. Bu komite tüm kenti kapsayacak bir örgüt olarak belirmiştir.

Bu tür bir örgüt, önder organla birincil çekirdekler arasında çok yakın ve dolaysız bir bağlantı kurulması olasılığını sağlar, aynı zamanda, herhangi bir anda tüm örgüt adına davranma yetkisine sahip, küçük, hareketli ve özellikle iyi gizlenmiş bir yönetici organ yaratır. İşbu toplantı, bu örgüt türünü, yerel ve genel yaşam koşullarının gerektirdiği değişiklikler saklı kalmak üzere, işçi sınıfı hareketinin öteki merkezlerine de salık verir.

5° İşbu toplantı, yerel örgütlerle merkez yönetim kurulu arasında yakın bağlar kurulması ve bunun yanısıra parti çalışmalarının birleştirilip yöneltilmesini sağlama düşüncesiyle, işçi sınıfı hareketinin bellibaşlı bölgelerinde bölge merkezleri kurulmasını gerekli görür.

6° İşçi sınıfı hareketinin bellibaşlı merkezlerindeki yerel çalışmayı yönlendirecek esnek çalışma biçimleri yaratılmasında olduğu kadar, merkez yönetim kuruluyla yerel sosyaldemokrat gruplar arasında sürekli ve canlı bir bağ kurulmasında en önemli pratik öğe olarak yetkili aday düzenini öneriyoruz. Bu adaylar, bölge çalışmasından sorumlu işçiler arasından seçilmelidir. Partinin yerel merkez örgütünü ve bütün Rusya'daki örgütlerini ancak ileri işçiler güçlendirip pekiştirebilir.

7° İşbu toplantı, merkez yönetim kurulunun, sosyaldemokrat çalışmanın çeşitli alanlarında faal olan yerel parti

eylemcileriyle olabildiği ölçüde sık ilişki kurması arzusunu dile getirir.

8° İşbu toplantı, üye ödentileri düzenli olarak ödenmez, işçiler katkıda bulunmazsa işçi partisinin ayakta kalamayacağını belirten daha önceki parti kararlarını bir kez daha önemle vurgular. Bu tür yardımlar olmazsa, özellikle bugünkü koşullar altında, merkez (yerel ya da tüm Rusya) parti organının varlığı, en mütevazısından bile olsa, olanaksızlaşacaktır.

9° (Yayınlanmayacak.)

KARAR: TASFİYECİLİK KARŞISINDAKİ TUTUM VE BİRLİK

1° Partinin tasfiyeciliğe karşı yürüttüğü dört yıllık savaşım, RSDİP'nin 1908 Aralık ayı konferansınca yapılan tasfiyecilik tanımının kesinlikle doğru olduğunu kanıtlamıştır. Konferansın tanımı şöyleydi:

"Bir grup partili aydının mevcut RSDİP örgütünü tasfiye etme ve neye malolursa olsun, hatta programın, taktiklerin ve parti geleneklerinin açıktan reddedilmesi pahasına bile olsa, onun yerine yasal olarak çalışan gevşek bir dernek koyma girişimi."

Sonuç olarak tasfiyeciler, sadece yasal çalışma gereğini vurguladıkları için değil, yasadışı partiyi reddettikleri ve yıktıkları için de kınanıyorlar.

Rusya'da gündelik, ilk marksist işçi gazetesinin kurulması ve işçi çevrelerinde bolşevik milletvekillerinden başkasının seçilmemesi, tasfiyecileri bir yana iten partinin, yasal eylemleri pekâlâ gereği gibi kullanabildiğini hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir biçimde kanıtlamıştır.

2° Tasfiyeciler, yasadışı partiden çekilerek ve yerel örgütlerin dışında gruplaşarak bir bölünmeye yolaçtılar ve birçok yerde, özellikle St. Petersburg'da kurucu gruplar kurarak bu bölünmeyi iyice kesinleştirdiler. *Naşa Zarya* ile *Dyelo Jizni*'ye yazı yazan tasfiyeciler grubunun —kurucu grupların çekirdeğini oluşturan grubun— "kendisini kesinlikle partinin dışına çıkardığına"* karar veren RSDİP Ocak 1912 konferansı böylece tasfiyecilerin gerçekleştirdiği bölünmeyi sa-

* Bkz: Bu kitabın 203. sayfası. —*Ed.*

dece kayıtlara geçirmiş oldu.

3° Kendine "RSDİP örgütlerinin konferansı" adını veren Ağustos 1912 konferansı, aslında bir tasfiyeci konferans olduğunu ortaya koydu. Çünkü asıl yönetici kesimi tasfiyeci yazarlar grubuydu. Bunlar partiden kopmuşlar ve Rus işçiler yığınıyla ilişkileri kesilmişti.

4° Öncü işçilerin ezici bir çoğunluğunun yasadışı partiye bağlılık göstermesi, Ağustos konferansını görünüşte parti ilkesine bazı ödünler vermeye ve yasadışı partiyi tanıdıklarını itiraf etmeye zorladı. Gerçekte ise konferansın tüm kararlarına, iliklerine kadar tasfiyecilik işlemişti. Gerçekten de konferansın hemen ardından, ağustos kararlarına bağlı olduklarını ilan eden *Naşa Zarya* ve *Luç* —

(a) açık bir parti için;

(b) yeraltına karşı;

(c) parti programına karşı (ulusal kültürel özerkliği savunu, üçüncü Duma tarafından çıkarılmış tarım yasalarının gözden geçirilmesi, cumhuriyet sloganının rafa kaldırılması, vb., vb.);

(d) devrimci yığın grevlerine karşı;

(e) reformcu, özellikle yasalcı taktikler için; tasfiyeci propagandalarını artırdılar.

İşte bu nedenle, bugün bile partinin temel hedeflerinden biri *Naşa Zarya* ve *Luç*'un tasfiyeci gruplarına karşı kararlı bir savaşım vermek ve işçi yığınlarına, tasfiyeci propagandanın büyük zararını göstermektir.

5° Tasfiyecilerin yasal basında başlattıkları "birlik" kampanyası, asıl sorunu, yani yasadışı partiye katılma ve onun içinde çalışma sorununu gölgelemekte, o sorundan kaçınmaktadır. Böylece işçileri yanlış yola sürüklüyor. Çünkü bu sorun yasal basında ortaya bile atılamaz. Gerçekte tasfiyeciler bölücüler olarak davranmaya devam ediyorlar. Bu gerçek St. Petersburg'daki seçimler sırasında pek açıkça ortaya çıkmıştır. Seçmenler iki eşit gruba bölündükleri zaman, burjuva partileri karşısında işçiler arasındaki ayrılığı ortadan kaldırmanın tek yolu olarak kura çekme önerisini reddedenler tasfiyeciler olmuştur.

6° RSDİP'nin yasadışı örgütünün tanınması ve o örgüte katılınması koşuluyla, her türlü eğilimdeki sosyal-demokrat işçiler arasında birliğin sağlanması, işçi sınıfı hareketi çıkar-

larının gerektirdiği mutlak bir zorunluluktur.

Bu ilkeler üzerine St. Petersburg'un Narva bölgesi örgütünde ve bazı il örgütlerinde birlik esasen gerçekleştirilmiştir.

İşbu toplantı, böyle bir birliği kuvvetle destekler, aynı şeyin her yerde aşağıdan, fabrika komitelerinden, bölge gruplarından vb., derhal başlatılmasını ve yasadışı örgütün tanınıp tanınmadığını, yığınların devrimci savaşımını ve uygulamaya konan devrimci taktikleri desteklemeye hazır olunup olunmadığını işçi yoldaşların araştırıp saptamasını salık verir. Partinin sonal birliği ve tüm Rusya'da birliğin pekiştirilmesi, aşağıdan başlatılan bu birliğin gerçekleşme ölçüsüne bağlı olacaktır.

1913 Şubatında, RSDİP
merkez yönetim kurulunca
çıkarılan bir
broşürde yayınlandı

ST. PETERSBURG gazetesi *Luç*'un son sayısında (19 Ocak 1913, n° 15-101) yayınlanan başyazıyı aynen yayınlıyoruz:

"İŞÇİ YIĞINLARI VE YERALTI"

"Yetkili makamlar, metal işçileri birliğini sicile yazmayı bir kez daha reddetmiş bulunuyorlar. İşçiler her türlü ödünü vermeye hazır oldukları halde, daire, ıı ıaddelerin hiçbirini kabul edilebilir görmüyor. Burada etkili olan güç, ister bir ara gazetelerin de yazdığı üzere, metal işçilerinin yeni bir işçi birliği kurmasına izin verilmemesinde direnen fabrika sahipleri derneği olsun, ister dairenin kendisi böyle bir işçi birliğinin ortaya çıkmasını bizzat önlemeye karar versin, hiç fark etmiyor. St. Petersurg işçilerinin en ilerici ve en kültürlü kesimi, işçi birlikleriyle derneklere ilişkin geçici kurallar çerçevesinde sahip oldukları hakların en basitinden bile yok-

sun bırakılıyorlar. Şimdi bir el hareketiyle sıfıra indirgeniveren bu hak kırıntısının kazanılması için şimdiye dek ne kadar çok çaba harcanmış, ne kadar çok can yitirilmişti.

"Asıl garibin garibi de, geniş işçi yığınlarının, böylece haklarından yoksun bırakılmalarına karşı en ufak bir tepki bile göstermemeleridir. Gerçekte, yasal kuruluşların son zamanlarda kovuşturmaya uğramasından ötürü, 'yeraltı'na duyulan yakınlık canlanmaya, şurada-burada işçiler arasında genişlemeye başlıyor. Üzülecek bir şey olarak gördüğümüz bu gerçeğe karşı gözlerimizi kapayacak değiliz. Her şeyin kendiliğinden olduğu gibi bir düşünceye tapma alışkanlığında olmadığımız için, bu gerçeğin anlamını ortaya çıkarmaya çalışacağız.

"Şimdilerde 'yeraltı'na ilişkin tartışmalar, büyük ölçüde, tedhişçilik hakkındaki —görünüşe göre artık unutulmuş— eski tartışmaları anımsatıyor. Birçok kişi, bir zamanlar, kendi değersizliklerini maskelemek üzere tedhişçiliğe 'tapmakta'ydılar. Anlaşıldığına göre bu kişiler, ortada kahramanlar olması iyi bir şey, bize gelince, biz biraz arkalarından gideceğiz diyorlardı. Şimdi de aynı şey oluyor. Bizler, yeni yollar araştırmakta ve düşünmekte çok tembeliz. Kararı bizim adımıza yeraltının vermesini bekliyoruz. Ancak ondan sonra, başka kişileri tehlikeye atarak harekete geçeceğiz. Eğer başarırsak iyi güzel, başaramazsak, kimin suçlu olduğunu biliyoruz.

"İşte, işçi yığınlarının belli bir kesiminde yeraltına duyulan saygının yeniden canlanmasının ruhsal nedeni, —itiraf etmeli ki kökleri bugünkü siyasal durumda bulunan ve açık bir hareket uğruna birçok kurban verilmesiyle yeter ölçüde anlatılan— bu sorumsuzluk psikolojisi, başarısızlık halinde, onun içinde olmadığını kanıtlama şeklindeki bilinçaltı arzudur. Yeraltına duyulan saygı diyoruz, yeraltına üşüşme, demiyoruz. Çünkü yeraltına girenler her zaman bir avuç bireydir —yığınların yeraltında işi yoktur— ve hiç kimseye hesap verme durumunda olmayan bu bireyler yığın hareketlerine komuta etmişlerdir.

"Ama, yasal örgütlerin hemen hemen tümünün yıkılmasının sonucu olarak, 'yasal olanaklar'ın tamamen tüketildiği söyleniyor. Yanlış olan budur, *bütün* olanakların tüketildiğinin söylenmesidir. Gerçekte *temel* olanak, —ki onsuz işçi sı-

nıfının zafer kazanması düşünülemez— şimdiye dek pek az kullanılmıştır. Yığınların, kendi örgütlerini ayakta tutma girişimine yöntemli olarak katılmalarından sözediyoruz. Şimdiye dek yapılanlar ne yeter ölçüde *yöntemlidir*, ne de yapılanlara *yığınlar* yeter ölçüde katılmıştır. Dernekleşme özgürlüğü isteyen bir dilekçeye konan binlerce imza, yüzbinlerce işçiyle karşılaştırıldığı zaman hiçbir şey ifade etmez. Bizim işçi birliğimizin, eğitim derneklerinin ve öteki çeşitli derneklerin düzinelerle ve pek seyrek olarak yüzlerce üyesi, belli bir iş kolunda çalışan, belli bir bölgede oturan büyük sayıda işçilerle karşılaştırıldığı zaman, bir kovanın içindeki bir damladır. Gerçek şu ki, işçi birliklerine ilgi duyanların, onların içinde çalışanların sayısı hâlâ azdır.

"İşçi sınıfının kalburüstü aydınlarını, yasal örgütlerin en tehlikeli noktalarında görevlendiren yığınlar, bu öncüler saflarından çekilip koparıldığı zaman, davanın kendisini bir köşeye bırakıveriyorlar, kolaylıkla vazgeçiveriyorlar. İşte bugün, işçi sınıfı hareketinin zayıflığı burada yatıyor. Kararlı ve inatçı bir sosyal-demokrat çalışma için bakir alan da bu."

Sosyal-demokrat partinin üzüntü verici sorunlarına bundan daha tam, bundan daha kesin, bundan daha açık ışık tutan bir belge olabileceğini düşünmek dahi güçtür. *Luç*, n° 101'deki bu başyazı, aynı *Luç*'un bundan önceki yüz sayısında yeralanları ve P. B. Akselrod, F. Dan, V. Yezhov, Levitski, Potresov, Martov, Martinov ve öteki tasfiyecilerin beş yıldan beri sürdürdükleri propagandayı dikkate değer bir doğrulukla özetlemiş, toparlamıştır.

Bu başyazı üzerinde ayrıntılara inerek yorumda bulunmak için, kişinin, 1909-1912 yılları arasında *her* eğilimden marksistlerin basında tasfiyecilere karşı söylemiş olduklarını yineleyerek bir ciltlik bir kitap yazması gerekir.

Bu nedenle sadece belli bazı noktalara değinelim. Yeraltına duyulan yakınlık canlanmaya başlıyor ve işçi yığınları arasında genişliyor ve saygı artıyor. Bu gerçekten kim üzüntü duyarsa, o bir sosyal-demokrat değil bir liberaldir, bir demokrat değil, bir karşı-devrimcidir. Yeraltını tedhişçilikle karşılaştırmak, yığınlar arasında yürütülen devrimci çalış-

malara, şimdiye dek işitilmemiş bir hakarettir. Sadece yeraltı, bu çalışmalarıyla devrimci sosyal-demokrat eylemleri yönlendirerek ve işçi yığınlarını çekerek büyüyen devrimin sorunlarını ortaya koyuyor ve çözümünü buluyor.

Yeraltı, öncü işçilerin, yığınlar için aziz olanların sınıf bilincine en çok varmış olanları arasından ve en mükemmellerinden kurulmuştur, bugün de böyledir. Yeraltıyla yığınlar arasındaki bağlantı, şimdi eskisine bakışla daha geniş, daha yakın olabilir ve sık sık da böyle oluyor. Bunun başlıca nedenlerinden biri, yığınlar arasındaki sınıf bilincinin daha genişlemiş olması, bir ölçüde de "yasal olanaklar"ın kullanılmasıdır. Açık bir partiden sözetmek aptalca ve alçakçadır. Bizim sosyal-demokrat parti çekirdeklerimiz açısından bakıldığı zaman, bu çekirdeklerin yığınlar arasında yaptıkları çalışmalar yönünden "yasal olanaklar" tüketilmiş değildir, hiçbir biçimde "tüketilmiş" *olamaz.*

Luç, n° 101'deki başyazının *tüm* sosyal-demokratlar arasında öfke uyandırmaması olası mıdır? Sosyal-demokratlar arasında, bu tür propagandayı hoşgörecek hiç değilse tek bir "eğilim" var mıdır?

Bu özetleyici başyazı, sosyal-demokrat partideki *üzücü birlik* sorununu bir çözüme bağlamaya yardım etmeyebilir mi?

Tasfiyeciliğin diplomatları, *Luç*, n° 101'de apaçık ortaya dökülmüşlerdir. Artık maskesiz duruyorlar. Bundan böyle *Luç* ve *Naşa Zarya*'nın tasfiyeci grubuyla birlikten, ancak ikiyüzlüler sözedebilir.

Çeşitli nedenlerle şimdiye dek o yana bu yana yalpalamış olan, tartışma konusu sorun üzerinde açık-seçik bir yanıt vermeyen, kaçamaklı bir yolda *Luç*'la "anlaşma"ya izin veren ve *Luç*'la dayanışmalarını "birliğe" ilişkin konuşmalarla örten sosyal-demokratlar için, artık yalpalamayı bırakıp açık konuşma zamanı gelmiştir.

Luç'la birlik olanak dışıdır. *Luç'a karşı* birlik pekâlâ olasıdır ve hatta çok ivedi olarak zorunludur. Çünkü asıl sorun "*yeraltı*"nın, yasadışı sosyal-demokrat partinin, RSDİP'nin ve onun yığınlar arasındaki devrimci çalışmalarının birliğidir.

22 Ocak (4 Şubat) 1913'de yazıldı
Ocak 1913 sonunda Krakov'da kopyaları,
bir broşür halinde hektografla çoğaltıldı.

TARTIŞMALI KONULAR
AÇIK BİR PARTİ VE MARKSİSTLER

I. 1908 KARARI

Pravda[100] ile *Luç* arasında sürüp giden savaşım birçok işçiye gereksiz görünebilir, hatta pek de anlaşılır bir şey sayılmayabilir. Pek doğal ki, başka başka ve bazan çok özel konularda yazılan polemik yazıları, savaşımın kapsam ve konusu hakkında tam bir fikir vermeyebilir. İşçilerin çok haklı olan tatminsizlikleri buradan geliyor.

Ama yine de, şimdi üzerinde savaşım verilen tasfiyecilik sorunu, bugün için, işçi sınıfı hareketinin karşı karşıya bulunduğu en önemli ve en ivedi sorunlardan biridir. Kişi bu konuyu ayrıntılarına inerek incelemedikçe ve bir fikre varmadıkça, sınıf bilincine ermiş bir işçi olamaz. Bu polemikler ilk bakışta pek anlaşılır görünmese de, *kendi* partisinin yazgısını kararlaştırma girişimine, bu tartışmaların dışında bir insan olarak katılmak isteyen bir işçi, polemikleri bir yana koymayacak, gerçeği buluncaya kadar ciddiyetle araştıracaktır.

Gerçek nasıl araştırılmalıdır? Kişi, birbiriyle çelişkin fikir ve savlar kargaşası içinde yolunu nasıl bulabilir?

Her mantıklı kişi, eğer belli bir konu üzerinde sert bir tartışma fırtınası esiyorsa, gerçeği bulmak için, tartışmadaki tarafların söyledikleriyle yetinmemesi, *gerçekleri* ve *belgeleri* bizzat incelemesi, *tanıklardan* elde edilebilecek kanıtlar olup olmadığını ve varsa bu kanıtlara güvenilip güvenilemeyeceğini görmesi gerektiğini bilir.

Kuşkusuz bunu yapmak her zaman kolay değildir. Ele geleni, kulağa *rasgeleni*, daha "açıktan" haykırılanı falan olduğu gibi kabul etmek, çok "daha kolay"dır. Ancak bunlarla yetinen kişiye herkes "akılsız" der, kuş beyinli der, kimse ciddiye almaz. Önemli herhangi bir sorunda, *bağımsız* olarak gerekli ölçüde araştırma, inceleme yapmadıkça gerçeği bulmak olanaksızdır. Çalışmaktan korkan kişi, gerçeği bulamaz.

Bu nedenledir ki, biz bu tür bir çalışmadan korkmayan, sorunun temeline *bizzat* inmeye karar veren, *gerçekleri, belgeleri, kanıtları ve tanıkları bulmaya* çalışan işçilere sesleniyoruz.

Önümüzde duran ilk soru şu — tasfiyecilik nedir? Bu sözcük nereden geliyor, ne anlam ifade ediyor?

Luç, partinin tasfiyesinin, yani dağıtılmasının, parçalanmasının, reddedilmesinin şeytanca bir uydurma olduğunu söylüyor; bu suçlamayı menşeviklere karşı "hizipçi" bolşeviklerin icadettiğini iddia ediyor.

Pravda ise, tüm partinin dört yıldan beri tasfiyeciliği kınadığını, onunla çarpıştığını söylüyor.

Kim haklı? Gerçeği nasıl bulmalı?

Apaçık göründüğü gibi, 1908 yılıyla tasfiyecilerin partiden *kesin ayrılışlarına*, yani 1912'ye kadar geçen dört yıllık parti *tarihinin* gerçeklerine ve belgelerine bakmak tek yol olarak beliriyor.

Şimdiki tasfiyecilerin henüz partide *oldukları* bu dört yıl, tasfiyecilik sözcüğünün nereden geldiğini ve ortaya nasıl çıktığını *bulma* bakımından en önemli dönemi oluşturuyor.

Buradan çıkan ilk ve temel sonuç şu: Tasfiyecilikten sözeden, ama gerçeklerden ve 1908-1911 döneminin *parti* belgelerinden *sakınan*, gerçekleri işçilerden saklıyor demektir.

Bu gerçekler ve parti belgeleri nelerdir?

Her şeyden önce 1908 Aralık ayında kabul edilen *parti kararı* var.* Kendilerine, peri masallarıyla doldurulan çocuklar gibi davranılmasını istemiyorlarsa, işçiler, 1908 Aralık ayında, tasfiyecilik konusunda bir *parti kararı* alınıp alınmadığını ve alındıysa bu kararın ne olduğunu kendi danışmanlarına, önderlerine, temsilcilerine sormalıdırlar.

Karar, tasfiyeciliği *kınıyor* ve ne olduğunu *açıklıyor*.

Tasfiyecilik "bir grup partili aydının, partinin mevcut örgütünü *tasfiye etme* [yani dağıtma, yıkma, ortadan kaldırma, kapatma] ve her neye malolursa olsun, partinin *programını, taktiklerini* ve geleneklerini [yani geçmiş deneyimlerini] *açıktan reddetme* pahasına bile olsa, onun yerine yasal olarak işleyen [yani yasalara uygun olarak 'açık' bir varlığa sahip] gevşek bir dernek koyma çabası"dır.

İşte partinin, tasfiyecilik konusunda dört yılı aşkın bir süre önce kabul ettiği *karar* budur.

Tasfiyeciliğin özünün ne olduğu ve neden kınandığı, bu kararda açıkça bellidir. Tasfiyeciliğin özü, "yeraltı"nın reddedilmesi, tasfiyesi, *onur yerine* her ne pahasına olursa olsun, yasal olarak çalışan, biçimden yoksun bir örgüt *konmasıdır*. Bu nedenledir ki, partinin reddettiği şey, yasal çalışma, ya da yasal çalışma gereği üzerinde ısrar *değildir*. Parti, eski partinin adına parti denemeyecek, biçimden yoksun "açık" bir şeyle *değiştirilmesini* kınamaktadır — hem de hiçbir açık kapı bırakmaksızın kınamaktadır.

Parti, varlığını savunmadıkça, kendisini tasfiye etmek isteyenlerle, tanımayanlarla, reddedenlerle açıktan savaşmadıkça, varlığını sürdüremez. Bu o kadar açık ki.

Varolan partiyi, yeni bir parti uğruna reddetmek isteyenlere şu söylenmelidir: Deneyin, yeni bir parti kurun, ama unutmayın ki, eski partinin, varolan şimdiki partinin üyesi olarak kalamazsınız. İşte, Aralık 1908'de kabul edilen kararın anlamı budur. Apaçık ortada ki, partinin varlığı konusunda bundan başka türlü bir karar alınamazdı.

Kuşku yok ki, tasfiyecilik, ideolojik olarak, *döneklikle, programın ve taktiklerin reddedilmesiyle, oportünizmle bağlantılıdır*. Yukarıya aldığımız kararın sonuç bölümünde belirtilen şey de bu. Ama tasfiyecilik *sadece* oportünizmden

* Bkz: Bu kitabın 201-202. sayfaları. —*Ed.*

ibaret değil. Oportünistler partiyi yanlış bir yola, burjuva yoluna, liberal-işçi siyaseti yoluna sürüklüyorlar, ama partinin kendisini *yadsımıyorlar*, onu tasfiyeye kalkışmıyorlar. Bu nedenle tasfiyecilik, partiyi *yadsımaya varan* bir oportünizm *türüdür*. Apaçık bir gerçek ki, üyeleri arasında, varlığını tanımayan kişiler de *bulunursa*, parti yaşayamaz. Yine apaçık bir gerçek ki, bugünkü koşullar altında yeraltının yadsınması, eski partinin yadsınmasıdır.

Sorulması gereken soru şu: Tasfiyecilerin, 1908'de kabul edilen bu parti kararı karşısındaki tutumları nedir?

Sorunun özü burada. Tasfiyecilerin özdenlik ve siyasal dürüstlüğünü sınavdan geçirecek olan şey bu.

Mantığını yitirmedikçe, tasfiyecilerden hiçbiri, partinin böyle bir kararı kabul ettiğini ve kararın şimdiye kadar ortadan kaldırılmamış olduğunu yadsımaya kalkışmayacaktır.

İşte bu nedenledir ki tasfiyeciler kaçamağa başvuruyorlar; ya sorudan kaçınıyorlar ve partinin 1908 kararını işçilerden *saklıyorlar* ya da (bir parça da sövgü ekleyerek) kararın bolşevikler tarafından alınmış olduğunu söylüyorlar.

Ama sövgü olsa olsa tasfiyecilerin zayıflığını ortaya koyar. Menşevikler tarafından alınmış *parti kararları* vardır. Örneğin 1906'da Stockholm'de alınan belediyeler kurulmasına ilişkin karar böyledir.[101] Bunu herkes biliyor. Bolşeviklerin çoğu bu kararla görüş birliği içinde değildir. Ama hiçbiri de çıkıp, bunun bir *parti kararı* olduğunu yadsımıyor. 1908 kararı da aynı biçimde bir *parti kararıdır*. Bu soruyu bir yana bırakma çabaları, sadece ve sadece işçileri yanıltma isteğinin varlığını gösterir.

Partiyi sadece sözle değil, ama eylemiyle de tanımak isteyen herkes bu sorudan kaçınılmasına izin vermeyecek, tasfiyecilik sorununa ilişkin *parti kararı* hakkında gerçeği bulmakta ısrar edecektir. Plehanov'un önderliğindeki *parti yanlısı bütün menşevikler*, gerek Plehanov'un *Dnevnik*'inde gerek öteki marksist yayınlarda 1909'dan bu yana, bu kararı desteklemişler, partiyi tasfiye etmek isteyenin parti üyesi olamayacağını tekrar tekrar, gayet kesinlikle ortaya koymuşlardır.

Plehanov menşevikti, menşevik kalacak. Bu nedenle tasfiyecilerin 1908 kararını "bolşevik" kararı diye nitelemeleri iki kat yanlış.

Tasfiyeciler *Luç* ve *Naşa Zarya*'da Plehanov'a ne kadar sövgü yağdırırlarsa, hatalı oldukları ve gerçeği, gürültüyle, çekişmeyle, kavgayla örtmeye çalıştıkları o kadar ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemler bazan toy birini şaşkına çevirebilir, ama işçiler kısa süre içinde dayanaklarını bulacaklar ve bu sövgülere kulaklarını tıkayacaklardır.

İşçilerin birliği gerekli mi? Evet gerekli.

İşçilerin örgütünde birlik sağlanmadan, işçiler arasında birlik sağlanabilir mi? Apaçık bir gerçek ki, hayır.

İşçilerin partisini birlikten alıkoyan şey nedir? Tasfiyecilik konusundaki çekişmeler.

İşte bundan ötürü, işçiler, kendi partilerinin geleceğine *bizzat* karar vermek ve *onu savunmak* için, bu çekişmelerin nedenini anlamalıdırlar.

Bu yönde ilk adım *partinin* tasfiyeciliğe ilişkin *ilk* kararını bilmeleridir. İşçiler bu kararı tümüyle bilmeli, dikkatle incelemeli, sorunu geçiştirme ya da yolundan saptırma çabalarını bir yana itmelidirler. Bu kararı incelediği zaman, her işçi, tasfiyeciliğin özünü, bu sorunun neden önemli ve böylesine "baş ağrıtıcı" bir sorun olduğunu, partinin dört yıldan beri ve karşı-devrim döneminin büyük bir kesiminde neden tasfiyecilikle karşı karşıya geldiğini çok iyi anlayacaktır.

Bundan sonraki yazıda, üçbuçuk yıl kadar önce kabul edilmiş, tasfiyeciliğe ilişkin önemli bir başka parti kararına daha değineceğiz, ondan sonra sorunun şimdi nasıl bir görünüm içinde olduğunu ortaya koyan gerçeklerle belgelere geçeceğiz.

II. 1910 KARARI

İlkyazımızda (*Pravda* n° 289) işçilerin, bugünkü tartışmanın gerçeklerini anlamak için bilmeleri gereken ilk ve temel belgeden, yani partinin tasfiyeciliğe ilişkin Aralık 1908 kararından bir parça yayınladık.

Şimdi aynı sorun üzerinde, bundan üçbuçuk yıl önce, Ocak 1910'da[102] alınan ve hiç de daha az önemli olmayan bir başka karara değineceğiz. Karar *oybirliğiyle* kabul edildiği için, özellikle önemlidir; istisnasız bütün bolşevikler, tüm *Vperyod* grubu ve nihayet (bu çok önemli) *bütün* menşevikler ve istisnasız şimdiki tasfiyeciler, ve bütün marksist "mil-

liyetler" (yani Yahudiler, Polonyalılar ve Letonyalılar) bu kararı kabul etmişlerdir.

Bu kararın en önemli bölümünü buraya alıyoruz:

"Burjuva karşı-devrimi döneminde sosyal-demokrat hareketin tarihsel durumu, proletarya üzerinde burjuva etkisinin açığa çıkışı olarak bir yandan kaçınılmaz olarak, yasadışı sosyal-demokrat partinin yadsınmasına, rolünün ve öneminin küçümsenmesine, tutarlı bir sosyal-demokrasinin program ve taktik amaçlarıyla sloganlarının kösteklenmesine vb. yolaçar, öte yandan Dumadaki sosyal-demokrat çalışmaların yadsınmasına, yasal olanakların kullanılmasının reddine, bunların öneminin anlaşılmamasına, tutarlı sosyal-demokrat taktiklerin belli bir dönemin o döneme özgü tarihsel koşullarına uygulanması yeteneğinin gösterilememesine neden olur.

"Bu koşullar altında proletaryanın sınıf savaşımının her cephesinde sosyal-demokrat çalışmaları genişletip derinleştirerek her iki sapmanın üstesinden gelmek ve bu tür sapmaların tehlikesini anlatmak sosyal-demokrat taktiklerin bütününü oluşturan parçalardır."

Bu karar, bundan üçbuçuk yıl önce, istisnasız her türlü eğilimi temsil eden bütün marksistlerin, marksist taktiklerden iki *sapmayı, oybirliğiyle* tanıyıp ortaya koymak zorunda kaldıklarını açıkça gösteriyor. Her iki sapma da *tehlikeli* sapmalar olarak kabul edilmiştir. Her iki sapma da bir rastlantı ya da belli bazı bireylerin habis arzularının ürünü olarak değil, günümüzde işçi sınıfı hareketinin "*tarihsel durumu*"nun ürünü olarak açıklanmıştır.

Dahası var. Oybirliğiyle alınan bu parti kararı, sözkonusu sapmaların *sınıfsal* kaynağını ve anlamını da göstermektedir. Çünkü marksistler bölünme ve dağılmaya çıplak, boş değinilerle yetinmezler. Demokrasi ve sosyalizme bağlı birçok kişinin kafasına bir karışıklık duygusunun, inanç eksikliğinin, umutsuzluk ve şaşkınlığın egemen olduğunu herkes biliyor. Ama bunu itiraf etmek yetmez. Uyuşmazlığın ve dağılmanın *sınıfsal* kaynağını anlamak, proletaryanın dostları arasındaki "karışıklığı" proleter olmayan çevrelerden kaynaklanan hangi *sınıf* çıkarlarının beslediğini bilmek gereklidir.

Üçbuçuk yıl önce kabul edilen parti kararı, bu önemli so-

ruyu şöyle yanıtladı: Marksizmden *sapmaları* yaratan şey "burjuva karşı-devrimi"dir, "*proletarya üzerindeki burjuva etkisidir*".

Proletaryayı, burjuvazinin etkisine teslim olma tehdidiyle yüzyüze getiren bu sapmalar nelerdir? Bu sapmalardan biri, *Vperyod* çizgisiyle ilişkili olanı ve Dumadaki sosyal-demokrat çalışmaları ve onun yanısıra yasal olanakların kullanılmasını yadsıyanı, *hemen hemen tüm olarak ortadan kalkmış bulunuyor*. Rusya'da artık hiçbir sosyal-demokrat, marksistçe olmayan bu hatalı görüşü savunmuyor. *Vperyod* grubu (Aleksinski ve ötekiler dahil), parti yanlısı menşeviklerin yanında *Pravda*'da çalışmaya başlamışlardır.

Kararda belirtilen ikinci *sapma, tasfiyeciliktir*. Yeraltının "yadsınması"ndan, rolünün ve öneminin "küçümsenmesi"nden sözedilmesi bunu açıkça gösteriyor. Son olarak elimizde çok kesin bir başka belge daha var. *Üç yıl* önce yayınlanan bu belgeyi hiç kimse yalanlamamıştır. Bu belge marksist "milliyetler"in *tümüne* ve Trotski'ye (tasfiyeciler herhalde daha iyi bir tanık gösteremezlerdi) aittir; "kararda belirtildiği üzere *savaşılması gereken* eğilime *tasfiyecilik* adını vermenin arzuya uygun olabileceğini" açıkça ifade etmektedir.[103]

Demek ki, bugünkü kavganın ne için yapıldığını anlamak isteyen herkesin bilmesi gereken temel ve en önemli gerçek şudur: Bundan üçbuçuk yıl önce parti, *tasfiyeciliğin* marksizmden "tehlikeli" bir sapma, kendisiyle savaşılması gereken ve "*proletarya üzerindeki burjuva etkisi*"ni ifade eden bir sapma olduğunu *oybirliğiyle* tanıyıp kabul etmiştir.

Tutumu demokrasiye ters düşen ve genellikle karşı-devrimci olan burjuvazinin çıkarları, proletaryanın eski partisinin dağılmasını, *tasfiyesini* gerektiriyor. Burjuvazi, işçi sınıfının partisini *tasfiyeyi* amaçlayan bütün fikirleri beslemek ve yaymak için elinden geleni yapıyor. Burjuvazi, eski hedeflerin yadsınmasını, "dar tutulmasını", koparılıp atılmasını, budanmasını, anlamlarının sulandırılıp bozulmasını, Purişkeviç'lerle ortaklarının gücünün temelini yıkmanın yerini onlarla uzlaşmaya ya da anlaşmaya varmanın almasını yüreklendirmeye çalışıyor.

Gerçekte tasfiyecilik, proletarya arasında, yadsıma ve döneklik şeklindeki burjuva görüşlerini yayıyor.

Üçbuçuk yıl önce *oybirliğiyle* alınan parti kararında belirtildiği gibi, tasfiyeciliğin *sınıfsal* anlamı budur. Tüm parti, tasfiyeciliğin büyük zararıyla tehlikesini, işçi sınıfı hareketi, işçi sınıfının (sadece sözde değil, eylemde de) bağımsız partisi üzerindeki bozucu etkisini işte bu noktada görüyor.

Tasfiyecilik sadece işçi sınıfının eski partisinin tasfiyesi (yani dağılması, yıkılması) demek değildir, aynı zamanda proletaryanın *sınıf bağımsızlığının* yıkılması, *burjuva* fikirleriyle, sınıf bilincinin baştan çıkarılmasıdır.

Gelecek yazıda tasfiyeciliği değerlendirişimizi bir görünüm olarak gözler önüne sereceğiz. Gelecek yazı, tasfiyeci *Luç*'un en önemli savlarını tam olarak ortaya koyacaktır. Şimdi, söylemiş olduklarımızı kısaca toparlayalım. *Luç*'taki kişilerin, özellikle F. Dan ile Potresov'un "tasfiyeciliğin" bizlerin uydurması olduğu görünümünü vermeye çalışmaları, sahtekârca bir kaçamaktır. Bu çabalarını, *Luç* okurlarının hiçbir şeyden haberleri olmadığı varsayımına dayamaktalar. Gerçekte, 1908 parti kararından başka, bir de 1910'da *oybirliğiyle* alınmış bir parti kararı var. Bu karar, tasfiyeciliğin tam bir değerlendirmesini yapıyor; tasfiyeciliğin proletarya yolundan bir burjuva sapması, işçi sınıfı için tehlikeli ve yıkıcı bir sapma olduğunu belirtiyor. Bu parti değerlendirmesini sadece işçi sınıfının düşmanları gizler ya da görmezlikten gelir.

III. TASFİYECİLERİN 1908 VE 1910 KARARLARINA KARŞI TAKINDIKLARI TUTUM

Bundan önceki yazıda [*Pravda*, n° 95 (299)], partinin, tasfiyeciliğe ilişkin olarak oybirliğiyle aldığı kararın bir bölümünü aynen yayınlamıştık. Karar, tasfiyeciliği, proletarya üzerindeki burjuva etkisinin ifadesi olarak tanımlıyordu.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu karar *Ocak 1910'da* kabul edilmişti. Şimdi, tasfiyecilik diye bir şey yoktur, hiçbir zaman olmamıştır diye bize utanmazcasına güvence veren tasfiyecilerin tutumlarını inceleyelim.

O sıralarda yeni çıkmaya başlayan Şubat 1910 tarihli *Naşa Zarya*, n° 2'de bay Potresov, açıktan açığa "bütünlenmiş örgütlü bir hiyerarşi biçimine ulaşmış *bir parti mevcut değil*" (yani "kurullar" düzeni ya da merdiveni) diye yazıyor,

"örgütlü bir organ olarak *gerçekte ortada bulunmayan bir şeyi*" tasfiye etmenin olanak dışı olduğunu söylüyordu. (*Naşa Zarya*, 1910, n° 2, s. 61.)

Bu, partinin oybirliğiyle aldığı kararın *üzerinden* bir ay, ya da o kadar bile geçmeden ortaya sürülmüştü.

1910 Martında tasfiyeci bir başka dergi, yazarları aynı olan —Potresov, Dan, Martinov, Yezhov, Martov, Levitski ve şürekası— *Vozrojdeniye*, bay Potresov'un görüşlerini vurguladı ve şu popüler açıklamayı yaptı:

"Tasfiye edilecek bir şey yok ortada ve —biz de [yani *Vozrojdeniye*'nin yazıkurulu üyeleri] şunu eklemek isteriz ki— bu hiyerarşiyi, eski yeraltı biçimiyle yeniden kurma düşü, sadece zararlıdır, bir zamanlar çok gerçekçi olan bir partinin üyelerinin siyasal sezgilerini yitirdiklerini gösteren gerici bir ütopyadır." (*Vozrojdeniye*, 1910, n° 5, s. 51.)

Parti diye bir şey yok. Olmayan bu şeyi yeniden kurma düşüncesi zararlı bir ütopyadır. Bunlar açık, kesin sözler. Burada partinin doğrudan doğruya, açıkça yadsınmasıyla karşı karşıyayız. Yadsıma (ve işçileri de yadsımaya çağrı) yeraltından kaçan ve açık bir partinin "özlemini çeken" kişilerden geliyor.

Yeraltından bu kaçışı, P. B. Akselrod 1912'de hem *Nevski Golos*'da (1912, n° 6), hem *Naşa Zarya*'da (1912, n° 6) açıkça ve oldukça kesinlikle desteklemişti.

"Şimdi ortaya çıkan koşullar altında hizipçilik gütmemekten sözetmek" diye yazıyordu P. B. Akselrod, "devekuşu gibi davranmak, yani hem kendini, hem başkalarını aldatmak demektir. Partide reformu, ya da daha doğru biçimde söylemek gerekirse, partide devrimi destekleyenlere düşen açık sorumluluk ve ivedi görev, hizipsel örgütlenme ve bunun pekiştirilmesidir."

Demek ki, P. B. Akselrod açıkça, *partide devrimden* yanadır, yani eski partinin yıkılmasından ve yeni bir parti kurulmasından yanadır.

1913'te, *Luç*, n° 101'deki imzasız bir başyazıda, "şuradaburada, işçiler arasında yeraltına karşı yakınlığın artmakta olduğunu" yazıyor, açıkça bunun "*üzülecek bir gerçek*" olduğunu söylüyordu. Bu yazının yazarı L. Sedov, *Luç*'un taktiklerini destekleyenler arasında bile yazının "tatminsizlik yarattığını" itiraf etti. (*Naşa Zarya*, 1913, n° 3, s. 49.) L. Se-

dov'un açıklamaları, *Luç* destekçileri arasında yeniden hoşnutsuzluk yarattı. An, *Luç*, n° 181'deki yazısıyla Sedov'a karşı çıktı. An, Sedov'un "yeraltı, hareketimizin siyasal örgütüne, işçilerin sosyal-demokrat partisinin kurulmasına engeldir" görüşüne itiraz ediyor, yeraltı arzu edilir mi edilmez mi konusundaki "bulanıklığından" ötürü L. Sedov'la alay ediyordu.

Bu yazı üzerindeki uzun yorumlarında *Luç*'un yazıkurulu üyeleri *Sedov'dan yana* çıktılar, An'ın, "Sedov'u eleştirirken yanılgıya düştüğünü" söylediler.

Luç yazıkurulu üyelerinin kanıtlarıyla An'ın tasfiyeci yanılgılarını yeri geldiği zaman inceleyeceğiz. Burada tartıştığımız nokta bu değil. Şimdi yapmamız gereken şey, yukarıya aldığımız belgelerden çıkarılacak temel, bellibaşlı ilke üzerinde durmaktır.*

Tüm parti, hem 1908'de, hem 1910'da tasfiyeciliği kınadı, reddetti ve bu eğilimin sınıfsal kaynağıyla tehlikesini ayrıntılarıyla ve açıkça ortaya koydu. Tasfiyeci gazetelerle dergilerin hepsi — *Vozrojdeniye* (1909-1910), *Naşa Zarya* (1910-1913) *Nevski Golos* (1912) ve *Luç* (1912-1913) ** *evet bütün*

* Lenin, *Marksizm ve Tasfiyecilik* sempozyumunda bu paragrafın yerine "temel" sözcüğüne kadar (elyazmasından aynen alınan) şu paragrafı koymuştur:

"*Jivaya Jizn*, n° 8'de (19 Temmuz 1913), düzinelerle tasfiyeci savı yineleyen Vera Zasuliç şunları yazdı: 'Yeni örgütün [sosyal-demokrat parti] çalışmalara yardım edip etmediğini, işleri aksatıp aksatmadığını söylemek güçtür.' Apaçık görüldüğü gibi, bu sözler partiyi yadsımadan başka bir şey değildir. Vera Zasuliç, örgütlerin üyelerini yitirdiklerini, 'çünkü o sıralarda örgütlerin içinde yapacak bir şey olmadığını' söyleyerek partiden kaçışı haklı gösteriyor. Vera Zasuliç, parti *yerine* 'geniş bir kesim' hakkında katışıksız anarşist bir teori yaratıyor. Bu teorinin ayrıntılı bir çözümlemesi için *Prosveşçeniye*, n° 9, 1913'e bakınız.

"Bu durumda..." —*Ed.*

** *Marksizm ve Tasfiyecilik* sempozyumu [bu gazete ve dergilere —ç.] aşağıdaki dipnotuyla birlikte "ve *Novaya Raboçaya Gazeta* (1913-1914)" eklentisini yaptı.

"Örneğin *Novaya Raboçaya Gazeta*, n° 1, 1914'te çıkan yeni yıl hakkındaki başyazıya bakınız: 'Açık bir siyasal eylem partisine giden yol, parti birliğine de giden yoldur.' [açık partinin kurucularının mı birliği?] Ya da 1914'teki n° 5: 'Zafer elde etmek için [işçi kogreleri örgütlenmesinin önüne dikilen engeller karşısında zafer kazanmak] gerçek bir dernekleşme hakkı için yani Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin açık varlığı için verilen savaşımla yakından bağlantılı olan işçi sınıfı hareketinin yasallığı için girişilen gerçek bir savaşımdan ne daha az, ne daha çok önemlidir.' " —*Ed.*

bunların hepsi, partinin, hatta oybirliğiyle aldığı en kesin karardan *sonra* bile, tasfiyeci olduğu *apaçık* belli olan görüşleri ve düşünceleri yinelediler.

"*Luç*" *destekçileri bile*, bu savlarla, bu vaazlarla aynı görüşte olmadıklarını ilan etmek *zorunda kaldılar*. Bu bir gerçek. Bu nedenle Trotski'nin Semkovski'nin ve tasfiyeciliğin öteki patronlarının yaptığı gibi, tasfiyecilere "saldırıldığı"ndan sözetmek açıkça onursuzluktur. Çünkü bu, gerçeklerin açıkça çarpıtılmasından başka bir şey değildir. *Beş* yıldan fazla bir süreyi (1908-1913) kapsayan, yayınladığım belgelerin ortaya koyduğu gerçek, tüm parti kararlarıyla alay eden tasfiyecilerin sövgüyü ve partiye, yani "ye[illegible]na" saldırıyı sürdürdükleridir.

Partideki tartışmalı ve baş ağrısı verici sorunları *bizzat* incelemek, bu sorular üzerinde *bizzat* karar vermek isteyen her işçi, her şeyden önce kendi başına bir araştırma yaparak, bu parti kararlarıyla tasfiyecilerin savlarının gerçekten varolduğunu saptayarak, bu gerçeği özümlemelidir. Sadece ve sadece sorunları ve kendi partilerinin *kaderi* üzerinde düşünen, bunları dikkatle araştırıp inceleyenler parti üyesi kimliğine ve işçi partisinin kurucuları olmaya hak kazanırlar. Tasfiyecilere "saldırmaktan" (yani çok sert ve yanılgılı saldırılarda bulunmaktan) "suçlu" olan parti mi, *yoksa*, parti kararlarını *açıktan açığa* ihlal etmekten, *tasfiyeyi*, yani partinin *yıkılmasını ısrarla savunmaktan* suçlu olanlar tasfiyeciler mi sorusuna karşı ilgisiz kalınmamalıdır.

Apaçık ortada ki, parti, kendisini yıkmak isteyenlere karşı bütün gücüyle savaşmadıkça yaşayamaz.

Bu temel soruna ilişkin belgeleri böylece ortaya koyduktan sonra, gelecek yazıda, "*açık parti*" isteğinin *ideolojik* içeriğini değerlendireceğiz.

IV. TASFİYECİLİĞİN SINIFSAL ANLAMI

Bundan önceki yazılarda (*Pravda*, n° 289, 299 ve 314) bütün marksistlerin, hem 1908'de, hem 1910'da, tasfiyeciliği, geçmişin yadsınması olarak gördüklerini ve geri dönülemeyecek bir açıklıkla kınadıklarını göstermiştik. Tasfiyeciliğin, proletarya arasında burjuva etkisini yaymak demek olduğunu, marksistler, işçi sınıfına anlattılar. 1909'dan 1913'e

kadar da *bütün* tasfiyeci yayınlar, marksistlerin kararlarını açıktan açığa ihlal ettiler.

Luç ve *Naşa Zarya*'da tasfiyecilerin bugün bile savundukları "açık işçi partisi" ya da "açık bir parti için savaşım" sloganlarını ele alalım.

Bu, marksist, proleterce bir slogan mıdır, yoksa liberal burjuva slogan mı?

Bu sorunun yanıtı, tasfiyecilerin ya da başka grupların tasarımları ya da tutumları içinde değil, şimdiki dönemde Rusya'daki toplumsal güçler arasındaki ilişkilerin tahlilinde aranmalıdır. Sloganların anlamını, o sözleri ortaya atanların niyetleri değil, ülkedeki *tüm* sınıfların güçleri arasındaki ilişkiler belirler.

Feodal kafalı toprak sahipleri ve *onların* "bürokrasisi", siyasal özgürlük doğrultusundaki her türlü değişikliğin düşmanıdırlar. Bunda, anlaşılması güç bir şey yoktur. Burjuvazi, geri ve yarı-feodal bir ülkedeki iktisadi yeri nedeniyle, özgürlük için savaşmak *zorundadır*. Ne var ki, burjuvazi, gericilikten korktuğundan *daha çok* halkın eylemlerinden korkar. Bu gerçek, 1905'te açıklıkla görülmüştür; işçi sınıfı bu durumu iyice anlamıştır, ama oportünistlerle yarı-liberal aydınlar anlamamışlardır.

Burjuvazi hem liberaldir, hem karşı-devrimcidir. Gülünç ölçüde güçsüz ve sefil *reformculuklarının* nedeni de budur. Hem reform düşlerler, hem de reformları bahşetmeyi sadece reddetmekle kalmayan üstelik daha önce verilmiş olanları da geri alan feodal kafalı toprak sahipleriyle kesin hesap görmekten korkarlar. Hem reform vaazı verirler, hem halk hareketinden korkarlar. Toprak sahiplerinin ayağını kaydırmak için savaşırlar, ama *kendi* desteklerini, *kendi* ayrıcalıklarını yitirmekten korkarlar. 3 Haziran rejimi, bu sınıf ilişkileri temeline oturtulmuştur. Bu rejim feodal toprak sahiplerine sınırsız iktidar, burjuvaziye ayrıcalık veriyor.

Proletaryanın sınıfsal yeri, onun ayrıcalıkları "paylaşmasını" ya da birilerinin bu ayrıcalıkları yitirmesinden *korku duymasını* olanaksız hale getirmektedir. Bencillik ölçüsünde dar, zavallı ve yarım-akıllı reformculuğun proletaryaya oldukça yabancı olması da işte buradan geliyor. Köylü yığınlarına gelince, onlar bir yandan ölçü tanımazcasına ezilmişlerdir, ayrıcalıkların tadını çıkarmak yerine açlığın acısını çek-

mektedirler, öte yandan, hiç kuşku yok ki, küçük-burjuvadırlar. İşte bu nedenle kaçınılmaz biçimde, liberallerle işçiler arasında yalpa yapar dururlar.

Nesnel durum budur.

Bu durumun açıkça ortaya koyduğu üzere, açık bir işçi sınıfı partisi sloganı, sınıfsal kaynağı bakımından, karşı-devrimci liberallerin sloganıdır. Bu slogan, reformculuktan başka bir şeyi içermemektedir; gerçekten demokratik bir sınıf olan proletaryanın, bir bütün olarak demokratlar üzerinde etkinlik elde edebilmek için liberallerle savaşmasının, görevlerinden biri olduğu bilincini taşıdığına ilişkin en ufak bir anıştırma bile taşımamaktadır. Bu sloganda, feodal kafalı toprak beylerinin, "bürokrasi"nin vb. her türlü ayrıcalıklarının temeli ortadan kaldırmaya ilişkin hiçbir şey söylenmemektedir; siyasal özgürlüğün ya da demokratik bir kurumun genel temeline ilişkin hiçbir düşünce yoktur. Onun yerine, bu slogan, açıkça söylemeksizin, eskiyi yadsıma ve dolayısıyla döneklik ve işçi partisini dağıtma (tasfiye) kastını içermektedir.

Kısaca özetleyelim. Bir karşı-devrim döneminde böyle bir slogan, bizzat liberal burjuvazinin *yapmakta olduğu şeyin savunuculuğunu* işçiler arasında yaymaktan başka bir şey değildir. Bundan ötürüdür ki, eğer ortada hiçbir tasfiyeci olmasaydı bile, akıllı burjuva ilericiler (*progressist*'ler), bunu işçi sınıfı arasında savunacak bazı aydınları bulmak ya da kiralamak *zorunda* kalacaklardı.

Tasfiyecilerin *sözlerini, saikleriyle* karşılaştıranlar sadece budalalardır. Onların *sözleri*, liberal burjuvazinin *eylemleriyle* ve nesnel yerleriyle karşılaştırılmalıdır.

Bu *eylemlere* bir gözatalım. 1902'de burjuvazi yeraltından *yanaydı*. Struve'yi gizli *Osvobojdeniye*'yi[104] yayınlamakla görevlendiren burjuvazidir. İşçi sınıfı hareketi 17 Ekime[105] yolaçınca liberallerle kadetler yeraltını bırakıverdiler, onu yadsıdılar, yeraltının yararsız, çılgın, günahkâr ve tanrısız (Vehi)* olduğunu ilan ettiler. Liberal burjuvazi yeraltı *yerine, açık bir parti için savaşımdan* yana çıktı. Bu, kadet-

* *Marksizm ve Tasfiyecilik* sempozyumunda *Vehi* sözcüğü kaldırılmış, aşağıdaki dipnot konmuştur.

"Şahane bir kitap var, adı *Vehi*. Birçok baskı yapmıştır, karşı-devrimci bu fikirlerin şahane bir derlemesidir." —*Ed.*

lerin (1905-1907) ve ilericilerin (*progressist*'lerin) (1913) sürekli yasallık çabalarıyla doğrulanmış, tarihsel bir gerçektir.

Kadetler arasında "açık çalışma ve onun gizli örgütünü" görüyoruz; yumuşak kalpli, yani gafil tasfiyeci A. Vlasov, kadetlerin eylemlerini "kendi sözcükleriyle" yeniden dile getirmiş oluyor.

Liberaller yeraltını neden yadsıdılar ve neden "açık bir parti için savaşım" sloganını benimsediler? Acaba Struve bir hain olduğu için mi? Hayır. Tam tersine. Tüm burjuvazi dönüş yaptığı için Struve karşı tarafa geçti. Burjuvazi döndü, çünkü (1) 11 Aralık 1905'te[106] bazı ayrıcalıklar elde etti, hatta 3 Haziran 1907'de *hoşgörüyle karşılanan* muhalefet statüsüne kavuştu; (2) halk hareketinden, ölümden korkar gibi korkan oydu. "Açık bir parti için savaşım" sloganı "yüksek siyaset"in dilinden, açık, anlaşılır dile çevrildiği zaman, ifade ettiği şey şudur:

"Ey toprak sahipleri! Sizin yaşamınıza kastettiğimiz gibi bir sanıya kapılmayınız. Hayır, sadece biraz toparlanın ve biz burjuvalara [açık parti] bir parça yer açın. O zaman göreceksiniz ki biz sizi, Timoşkin'lerin, Sabler'in papazlarının[107] savunduğundan beş kat daha 'akıllıca', daha zekice, daha 'bilimsel' olarak savunacağız."

Küçük-burjuva narodnikler de, kadetlerden gördükleri gibi yaptılar ve "açık bir parti için savaşım" sloganıyla ortaya çıktılar. 1906 Ağustosunda, *Russkoye Bogatstvo*'dan bay Peşehonov ve şürekası, yeraltını reddettiler, "açık bir parti için savaşım" açtılar, tutarlı demokratik "yeraltı" sloganlarını programlarından çıkardılar.

"Geniş ve açık bir parti" hakkındaki gevezelikleri sonucu, bu kara cahiller, herkesin gördüğü gibi *partisiz* kaldılar, yığınlarla ilişkiden *yoksun* kaldılar. Onlar bu duruma düşerken, kadetler, yığınlarla ilişki düşüncesini çoktan bir yana koymuşlardı.

Tasfiyeciliğin yapısını *anlamak* sadece bu yolla, sınıfların yerini tahlil ederek, karşı-devrimin genel tarihini tahlil ederek mümkün olabilir. Tasfiyeciler, işçiler arasına liberal bozulmanın tohumlarını atmak üzere burjuvazi tarafından gönderilmiş küçük-burjuva aydınlardır. Tasfiyeciler, marksizm haini, demokrasi hainidirler. Onların "açık bir parti için savaşım" sloganı (liberallerin ve narodniklerin duru-

munda da görüldüğü gibi), sadece geçmişi yadsıyışlarını ve *işçi sınıfıyla bağlarının kopuşunu* örtmeye hizmet etmektedir. Bu, dördüncü Duma için yapılan seçimlerde işçi bölgelerinde alınan sonuçlarla ve işçi gazetesi *Pravda*'nın kuruluşu tarihiyle doğruluğu kanıtlanmış bir gerçektir. Herkesin açıkça gördüğü gibi, yığınlarla ilişkiyi koruyanlar, sadece ve sadece geçmişi yadsımayanlardır, "açık çalışma"dan ve her türlü "olanak"tan, *bu* geçmişi yansıtan bir ruhla ve o ruhu güçlendirmek, pekiştirmek, geliştirmek amacıyla nasıl yararlanılacağını bilenlerdir.

3 Haziran rejimi döneminde başka türlü davranılamazdı.

Program ve taktiklerin tasfiyeciler (yani liberaller) tarafından "kösteklenişini" gelecek yazıda tartışacağız.

V. "AÇIK BİR PARTİ İÇİN SAVAŞIM" SLOGANI

Bundan önceki yazıda (*Pravda* n° 122) "açık bir parti" yada "açık bir parti için savaşım" sloganının nesnel anlamını (yani sınıflar arası ilişkilerle belirlenen anlamını) incelemiştik. Bu slogan, burjuvazinin devrimi yadsıyışından ya da karşı-devrimci tutumunu doğruca yansıttığı için, burjuva taktiklerinin körü-körüne, yinelenmesinden başka bir şey değildir.

Tasfiyecilerin, "açık bir parti için savaşım" sloganını savunmak için çok sık başvurdukları bazı çabalara gözatalım. Mayevski, Sedov, Dan ve *Luç*'un bütün öteki yazarları, açık *partiyi*, açık çalışma ya da *eylemle* karıştırmaya çalışıyorlar. Bu çaba apaçık bir safsatadır, okuru aldatmayı amaçlayan bir hile, bir dolaptır.

Her şeyden önce 1904-1913 dönemindeki açık sosyal-demokrat çalışma bir *gerçektir*. Açık bir parti sözü, aydınların partiyi yadsımalarını örtülemek için kullandıkları bir *sözden* başka bir şey değildir. İkincisi, parti tasfiyeciliği, yani açık bir parti sloganını birçok kez mahkûm etmiştir. Ama parti, açık eylemleri mahkûm etmek şöyle dursun, tam tersine, onları savsaklayan ya da yadsıyanları mahkûm etmiştir. Üçüncüsü, 1904'ten 1907'ye kadar açık eylemler, *özellikle*, tüm sosyal-demokratlar arasında geliştirilmiş bir şeydir. Ancak o zaman sosyal-demokrasi içindeki *hiçbir* eğilim, *hiçbir* hizip "açık bir parti için savaşım" sloganını öne sürmüş de-

ğildir.

Bu tarihsel bir gerçektir. Tasfiyeciliği *anlamayı* arzu edenler, bu gerçeği düşünmelidirler.

"Açık bir parti için savaşım" sloganının yokluğu 1904-1907 döneminde açık eylemleri köstekledi mi? En ufak biçimde bile kösteklemedi.

O sıralarda sosyal-demokratlar arasında böyle bir slogan neden ortaya atılmadı? Çünkü o zaman, sosyal-demokratların bir kesimini aşırı oportünizme çekecek bir karşı-devrim fırtınası henüz esmemişti. O sıralarda "açık bir parti için savaşım" sloganının oportünist bir ifade olduğu, "yeraltının" yadsınması niteliğinde olduğu *çok çabuk belli olurdu.*

Baylar, bu tarihsel değişikliğin anlamını yakalamaya çalışın. 1905 dönemi boyunca, açık eylemlerin olağanüstü bir biçimde geliştiği sıralarda, "açık bir parti için savaşım" sloganı diye bir şey *yoktu.* Karşı-devrim döneminde, açık eylemlerin daha yavaş gelişme gösterdiği sıralarda, sosyal-demokratların bir bölüğü (burjuvaziyi izleyerek), "yeraltı"nı yadsıyan, "açık bir parti için savaşım" sloganını ortaya attı.

Bu değişikliğin anlamı ve sınıfsal niteliği yeter açıklıkla belli değil mi?

Son olarak, dördüncü ve en önemli nokta. Birbiriyle taban tabana karşıt iki tür açık eylem olasıdır (ve görülecektir) — biri tamamen eskinin *ruhuyla* onun sloganları ve taktikleri *adına* eskiyi savunan, ikincisi eskiye *karşı*, onun rolünün ve sloganlarının küçümsenmesi için eskiyi reddeden iki tür açık eylem.

İlkede birbirine tamamen düşman, uzlaşmaz iki tür açık eylemin varlığı, 1906'dan (kadetler ve bay Peşehonov'la şürekası) 1913'e (*Luç, Naşa Zarya*) kadarki dönemin tartışma götürmez tarihsel bir gerçeğidir. Kişi, bir budalanın (ya da bir süre için budala rolünü oynayan birinin), eğer her iki taraf da açık eylemde bulunuyorsa, bunda tartışılacak ne var, türünden bir sorusuyla karşılaştığı zaman kendini gülümsemekten alıkoyabilir mi? Tartışma noktası şu, sayın bayım: Bu eylemler "yeraltı"nı savunma doğrultusunda ve onun ruhuna uygun mu yürütülmeli, yoksa yeraltını küçümsemeli, ona karşı çıkmalı, onun ruhuna karşıt mı olmalı? Anlaşmazlık, sadece —*sadece!*—, bu bellibaşlı açık eylemin liberal bir

ruhla mı yoksa tutarlı demokratik bir ruhla mı yürütüldüğü noktasındadır. Anlaşmazlık "sadece" insanın açık eylemle *yetinmesinin* mümkün olup olmadığı noktasındadır — kendisini 1902'de sadece açık eylemle sınırlamayan, ama 1906-1913 yılları arasında, "kendini onunla sınırlayan" bay liberal Struve'yi anımsayın.

Bizim *Luç* tasfiyecilerimiz, "açık bir parti için savaşım" sloganının, işçilerin arasına, "marksist sözlere benzer" parolalarla süslenip donatılmış liberal (Struve) fikirlerini getirip sokmak olduğunu anlayamazlar.

Örneğin *Luç* yazıkurulu üyelerinin, An'a verdikleri yanıtta öne sürdükleri savları ele alın (n° 181):

"Sosyal-demokrat parti, yaşam gerçeklerinin yeraltında çalışmaya zorladığı bir avuç yoldaştan ibaret değildir. Eğer tüm *parti* yeraltından ibaret olsaydı, ne kadar üyesi olurdu? İkiyüz, üçyüz? Peki o zaman, sosyal-demokrat çalışmaların asıl yükünü taşıyan —eğer onbinlerce değilse— binlerce işçi nerede olurdu?"

Sadece bu sav bile, bunu öne süreni liberal diye nitelemek için yeter de artar bile. Birincisi, "yeraltı" hakkında bile bile yalan söylüyorlar. Yeraltındakilerin sayısı "yüzler"den hayli fazladır. İkincisi, yeryüzünde her yerde, parti üyeleri, sosyal-demokrat çalışma yapan işçilerin sayısına bakışla "*sınırlı*"dır. Örneğin Almanya'da sosyal-demokrat partinin sadece bir milyon üyesi vardır, ama sosyal-demokratlara verilen oyların sayısı beş milyona yakındır, proletaryanın toplam sayısı 15 milyon kadardır. Değişik ülkelerde parti üyelerinin sosyal-demokratların sayısına oranını belirleyen şey, o ülkelerin tarihsel koşullarının başkalığıdır. Üçüncüsü, bizim "yeraltı"nın yerine koyabileceğimiz başka *herhangi bir şeyimiz* yok. Görülüyor ki, *Luç*, partiye *karşı çıkarken, partisiz* işçilerden ya da *partinin dışında* olanlardan sözediyor. Bu, yığınları, *sınıf bilincindeki* öncülerinden ayırmaya çalışan liberallerin başvurduğu alışılmış bir yöntemdir. *Luç, parti* ile *sınıf* arasındaki ilişkiyi anlamıyor. 1895-1901 arasında bu ilişkiyi ekonomistler de anlayamamıştı. Dördüncüsü, şimdiye dek bizim "sosyal-demokrat çalışmalarımız", eski sloganlar çerçevesinde, eskinin *ruhuna uygun olarak* yürütüldüğü ölçüde gerçek bir *sosyal-demokrat* çalışma olmuştur.

Luç'un savları, gerçekten varolan parti örgütüne katıl-

mak istemediği için, partisiz, dağınık, aydınlanmamış yığınları o partiye karşı kışkırtarak örgütü *yıkmaya* çalışan liberal aydınların savıdır. Almanya'daki liberaller de, sosyal-demokratların proletaryayı temsil etmediğini, çünkü onların "parti"sinin, proletaryanın "sadece" onbeşte-birinden oluştuğunu söylerken aynı şeyi yapıyorlar.

Luç'un öne sürdüğü daha yaygın olan şu kanıtı alalım: "Biz, Avrupa'da olduğu gibi" açık bir partiden yanayız. Liberaller ve tasfiyeciler *bugün* "Avrupa'daki gibi" bir anayasa ve açık bir parti istiyorlar, ama Avrupa'yı bugün eriştiği o noktaya getiren yoldan gitmek istemiyorlar.

Bir tasfiyeci ve bir bundcu olan Kossovski, *Luç*'da bize Avusturya örneğini izlememizi öğütlüyor. Ama Avusturyalıların *1867'den beri* bir anayasaları olduğunu unutuyor; (1) 1848 hareketi olmasaydı, (2) işçi sınıfının *zayıflığı* sayesinde, Bismarck'la şürekasının, ünlü "tepeden inme devrim"le kendilerini içinden *sıyırdıkları* 1859-1866 siyasal bunalımı olmasaydı, o anayasaya kavuşamayacak olduklarını unutuyor. Bu durumda Kossovski'nin, Dan, Larin ve öteki *Luç* yazarlarının öğütlerinden çıkan sonuç ne? Sonuç sadece şu: Onlar bizim bunalımımızı *başka hiçbir* anlayışla değil, "tepeden inme devrim" ruhuyla çözmemize yardım ediyorlar. Ama onların bu yaptığı, Stolipin işçi partisinin "çalışmalarından" kıl payı farklı değil, onun *aynısı*.

Nereye bakarsak bakalım, tasfiyecilerin hem marksizmi, hem demokrasiyi, her ikisini de yadsıdıklarını görüyoruz.

Gelecek yazıda, bizim sosyal-demokrat sloganlarımızı yumuşatmamız gereğine değgin savlarını, ayrıntılarıyla inceleyeceğiz.

VI

Şimdi de tasfiyecilerin, marksist sloganları yumuşatmalarını gözden geçirelim. Bunun en iyi yolu, aslında, onların Ağustos konferansındaki kararlarını ele almak olurdu. Ne var ki bilinen nedenlerle, bu kararlar ancak yurtdışında yayınlanan basında tahlil edilebilir. Burada ancak, *Luç*, n° 108 (194)'ten alıntılara yer verebiliriz. O sayıda L. S.'nin yazısı, tasfiyeciliğin tüm özünü, tüm ruhunu dikkate değer bir kesinlikle ortaya koyuyor. Bay L. S. şöyle yazıyor:

"Milletvekili Muranov, sadece, kısmi üç istek tanıyor. Bunlar, bilindiği gibi, leninistlerin seçim bildirgesinin üç temel direğini[108] oluşturuyor: Devlet düzeninin tam olarak demokratlaştırılması, sekiz saatlik işgünü ve toprağın köylülere aktarılması, *Pravda* da bu görüşü sürdürüyor. Ama biz ve bizim yanımızsıra Avrupa sosyal-demokrasisinin tümü [kastı şu — "biz ve Tanrıya şükür, bir anayasaya sahip olduğumuza dair bize güvence veren Milyukov"], bu kısmi isteklerde, bir uyandırma yönteminin varlığını görüyoruz. Bu yöntem, ancak çalışan yığınların gündelik savaşımını dikkate aldığı takdirde başarıya ulaşabilir. Biz inanıyoruz ki, ancak, bir yandan işçi sınıfının gelişimini daha da ileriye götürme bakımından temel nitelikte olan, öte yandan yığınlar için ivedilik kazanabilecek şeyler, kısmi istekler olarak ortaya atılmalı, sosyal-demokratlar dikkatlerini, o isteklerin üzerine toplamalıdır. *Pravda*'nın ortaya attığı üç istekten sadece biri —sekiz saatlik işgünü— işçilerin gündelik savaşımında bir rol oynayabilir ve oynamaktadır. Öteki iki istek, şimdiki durumda, uyarma konusu olarak değil, propaganda konusu olarak, iş görebilir. Propaganda ile uyarma arasındaki fark için, G. V. Plehanov'un *Açlıkla Savaşım* adlı şahane broşürüne bakınız. [L. S. yanlış kapıyı çalıyor; taklit ettiği ekonomistlerle Plehanov'un 1899-1902 yılları arasındaki tartışmalarını anımsamak onun için "acı verici"dir!)

"Sekiz saatlik işgünü isteğinin dışında, dernek kurma hakkına, herhangi türden olursa olsun örgüt kurma ve onunla uyumlu olarak toplanma ve yazılı, sözlü söz özgürlüğüne ilişkin istek, işçi sınıfı hareketinin ve tüm Rus yaşamının akışının gerektirdiği kısmi bir istektir."

Tasfiyecilerin taktikleri işte burada ortaya çıkıyor. L. S.'nin "tam demokratlaştırma, vb." dediği ve "toprağın köylülere aktarılması" diye tanımladığı şeyler, gördüğünüz gibi, "yığınlar için ivedi" olan şeyler *değil*; bunları "işçi sınıfı hareketinin gerekleri" ve "tüm Rus yaşamının akışı" ortaya çıkarmış *değil*. Ne kadar aşınmış savlar bunlar; Rusya'daki marksist pratiğin *tarihini* ve demokrasinin amaçlarını reddeden ekonomistlere karşı yıllar boyu süren savaşımını anımsayanlara ne kadar tanıdık gelen savlar bunlar. *Luç, o zamanlar* işçileri liberal yola çekmek için çabalamış olan Prokopoviç'le Kuskova'nın görüşlerini ne de yetenekle taklit

ediyor.

Ama *Luç*'un savlarını biraz daha yakından inceleyelim. Sağduyu açısından bu savlar düpedüz bir çılgınlıktır. Aklı başında olan herhangi bir insan, yukarda sözkonusu edilen "köylü" isteğinin (yani köylülere yarar sağlanması için tasarlanan isteğin) "yığınlar için ivedi" *olmadığını*, "işçi sınıfı hareketinin gerekleri ve tüm Rus yaşamının akışı tarafından ortaya" *çıkarılmadığını* gerçekten öne sürebilir mi? Bu sadece doğru olmamakla kalmıyor, üstelik saçma da. Bu sorunu tüm 19. yüzyıl Rus tarihi, "tüm Rus yaşamının akışı" *ortaya çıkarmış, ivedi* hale, hatta çok ivedi hale getirmiştir; Rusya'da *tüm* yasa yapımı bunu göstermektedir.

Luç nasıl olur da böyle müthiş bir yanlış görüşe varabilir?

Varmak zorundaydı. Çünkü *Luç, liberal* siyasetin kölesidir ve liberaller köylü isteklerini reddettikleri (ya da *Luç* gibi bir yana koydukları) zaman, kendi görüşlerine bağlı kalmış oluyorlar. Liberal burjuvazi böyle davranıyor, çünkü *sınıfsal* yeri, onu toprak sahiplerinin keyfine tabi olmaya, halk hareketineyse karşı durmaya zorluyor.

Luç, işçilere liberal toprak sahiplerinin fikirlerini taşımaktadır ve demokrat köylüye ihanet etmekten suçludur.

Dahası var. "İvedi" olan şey sadece dernekleşme hakkı olabilir mi? Kişinin dokunulmazlığına ne buyrulur? Ya da diktatörlüğün, zulmün ortadan kaldırılmasına, ya da genel vb., oy hakkına, ya da tek meclise falan ne buyrulur? Okuyup yazması olan her işçi, yakın geçmişi anımsayan herkes, bütün bunların ivedi olduğunu çok iyi biliyor. Binlerce yazıda ve konuşmada bütün liberaller, bunların hepsinin ivedi olduğunu teslim ediyorlar. Öyleyse *Luç*, neden siyasal özgürlüğün, demokrasinin ve anayasa düzeninin temel koşullarını "propaganda" arşivlerine sürgün edip uyarmanın dışında tutuyor ve bu *özgürlüklerden* sadece birini, en önemlilerinden birini, ivedi ilan ediyor?

Bunun nedeni ve tek nedeni şu: *Luç, liberallerin kabul edilemez* bulduğunu kabul etmez.

Yığınlar için ivedi oluşu, işçi sınıfı hareketinin gereksinmeleri ve Rus yaşamının genel gelişimi açısından, Muranov'la *Pravda*'nın (ya da kısaca tutarlı marksistlerin) öne sürdüğü üç istek arasında hiç fark *yoktur*. İşçi sınıfının ve

köylünün istekleriyle genel siyasal istekler, hepsi yığınlar için *eşit* ivediliktedir. Hepsini *aynı şekilde* öne çıkaran şey, işçi sınıfı hareketinin gereksinmeleri ve "Rus yaşamının genel gelişimi"dir. Her üç istek de ılımlılığa ve kesinliğe tapanların aziz tuttuğu kısmi istekleri olmaları bakımından, birbirlerine benzemektedir. Bu istekler, sonal amaçlarla karşılaştırıldığı zaman kısmidir. Ama, örneğin genel olarak "Avrupa" ile karşılaştırıldığı zaman çok yüksek bir düzeydedir.

Durum bu olduğu halde, *Luç*, neden sekiz saatlik işgünü isteğini kabul ediyor da ötekileri reddediyor? Neden, sekiz saatlik işgününün, işçilerin gündelik savaşımında "bir rol oynadığına" işçiler *adına* karar veriyor da genel siyasal isteklerle köylü isteklerinin böyle bir rol *oynamadığını* öne sürüyor? Gerçekler, bir yandan, işçilerin gündelik savaşımlarında, hem genel siyasal istekleri, hem köylü isteklerini, her ikisini de öne sürdüklerini, öte yandan da işgününde çok daha ılımlı indirimler yapılması için *savaştıklarını* gösteriyor.

Öyleyse dert nedir?

Dert *Luç*'un alışılageldiği üzere kendi liberal darkafalılığını, "yığınlar"a, "tarihin akışı"na vb., *yükleyen* reformculuğunda.

Reformculuk genel olarak halkın, egemen sınıfın ana temellerinin ortadan kaldırılmasına gerek göstermeyen, bu temellerin *korunmasına uygun düşen* değişiklikler için çalışmakla yetinmeleri demektir. Sekiz saatlik işgünü, sermayenin iktidarını koruma düşüncesine ters değildir. Rus liberaller, işçileri kendilerine çekebilmek için, bu isteği ("olabildiği ölçüde") onaylamaya hazırdırlar. *Luç*'un lehinde "çalışmak" istemediği dilekler, kapitalizm-öncesi dönemin, kölelik döneminin temellerinin korunmasıyla *uyarlı olmayan* isteklerdir.

Luç, toprak sahiplerinin iktidarına son vermek istemeyen, sadece onların iktidarını ve ayrıcalıklarını paylaşmak isteyen liberallerin kabul edilemez gördükleri dilekleri, lehinde uyarma çabasında bulunacağı isteklerin dışına atmaktadır. *Luç*, reformculuk görüşüyle uyumlu olmayan istekleri bir yana bırakmaktadır.

İşte dert burada!

Ne Muranov, ne *Pravda*, ne de herhangi bir marksist, kısmi istekleri reddediyor. Bu saçmadır. Örneğin sigortayı ele alalım. Biz, *reformculuğun* kısmi istekler hakkındaki ay-

lak konuşmalarıyla halkın *aldatılmasını* reddediyoruz. Bugünün Rusyası'ndaki *liberal reformculuğu*, ütopyacı olduğu, kendi çıkarını düşündüğü ve yanlış olduğu için, anayasal düşlere dayandırıldığı, toprak sahiplerine kölelik ruhuyla dolu olduğu için reddediyoruz. *Luç*'un karmakarışık etmeye ve her ne kadar Muranov'un ve *Pravda*'nın belli "kısmi istekler"i reddetmediğini kendi kendine itiraf etmesine karşın, genel olarak "kısmi istekler" hakkındaki ifadeleriyle gözlerden saklamaya çalıştığı nokta da işte bu.

Luç, marksist sloganları yumuşatmakta, bu sloganları, dar, reformcu, liberal ölçüde uydurmaya çalışmakta ve böylece işçiler arasında burjuva fikirlerini yaymaktadır.

Marksistlerin tasfiyecilere karşı yürüttüğü savaşım, halk yığınlarını etkileyebilmek, onları siyasal yönden aydınlatıp eğitmek bakımından ileri işçilerin liberal burjuvaziye karşı yürüttüğü savaşımın bir başka görünümünden daha değişik bir şey değildir.

Pravda, n° 85, 95, 110, 122, 124 ve 126;
12, 26 Nisan, 15, 29, 31 Mayıs
ve 2 Haziran 1913

ST. PETERSBURG işçilerinin, bir işçi gazetesi çıkarılması için aralarında para toplayışları hakkında, kısa süre önce gazetelerde çok hararetli tartışmalar oldu. Kabul etmek gerekir ki, bu sorunun ayrıntılara inerek ciddi biçimde tartışılması çok gerekli. Çünkü siyasal ilkeler açısından bu sorun çok büyük bir önem taşıyor.

Konu ne noktada? Tasfiyeciler (*Novaya Raboçaya Gazeta*), toplanan paranın eşit olarak bölünmesinde direniyorlar. Marksistler (*Severnaya Pravda*), ise, paranın katkıda bulunan işçilerin isteği doğrultusunda bölüştürülmesini diliyorlar. İşçiler, *kendisi için* katkıda bulundukları bu iki gazetenin herbirinin temsil ettiği eğilim üzerinde yapacakları bir tartışmayla kararı bizzat vermelidirler.

Konuya ilişkin ilk *belge*, tasfiyecilerin Viborglu yirmiiki temsilcisinin önerisi (*Novaya Raboçaya Gazeta*, n° 2, 9 Ağustos) şöyle diyor: "İşçi sınıfı gazeteleri için yapılan bağışları değer ağırlığını (*parity*) esas alarak dağıtın." Ardından Nobel ve Putilov fabrikaları işçilerinden bir bölüğü (*ibid.*, n° 6, 8, 9, 10) bağışların *üç eşit* parçaya bölünmesini, marksistlere, tasfiyecilere ve narodniklere birer pay verilmesini önerdi ve gerçekte de işçiler böyle yaptılar. *Novaya Raboçaya Gazeta*'nın yazıkurulu bunu onayladı ve G. R. imzalı bir yazıda (n° 9) savundu.

Buna karşılık *Severnaya Pravda* eşit bölüşmenin yanlış bir yöntem olduğunu ve marksizmin amaçlarıyla hedefine uymadığını gösterdi.

Yineliyoruz, sınıf bilinci taşıyan her işçi bu sorunu dikkatle ve kendi başına ele alıp incelemelidir.

Bölüşmeden yana olan savlar nelerdir? "Marksist işçilerin kutsal sloganına, bütün ülkelerin işçileri birleşiniz sloganına" atıfta bulunuluyor.

Akla gelen soru şu: Bu slogan diyelim marksist bir partinin üyesi olan marksist işçilerin *burjuva* partilerini destekleyenlerle ittifak kurmasını mı istiyor? Bu konuda bir parça kafa yoran her işçi, böyle olmadığını kabul edecektir.

Her ülkede, hatta en ileri ülkelerde bile, burjuva partilerini destekleyen işçiler vardır — İngiltere'de liberalleri, Fransa'da radikal-sosyalistleri, Almanya'da katolikleri ve liberal "halk" partisini, İtalya'da (küçük-burjuva) reform partisini, komşu Polonya'da küçük-burjuva PSP (Polonya Sosyalist Partisini) desteklerler.

Büyük slogan, işçileri, proleter, bağımsız sınıf partisinde birleşmeye çağırır. Yukarda adı anılan partilerden *hiçbiri* proleter partisi değildir.

Bizim narodniklerimizin temel ilkesini ele alalım. Narodniklerin görüşünce, toprağın özel mülk olmaktan çıkarılması ve eşit olarak bölüştürülmesi sosyalizmdir ya da "sosyalizasyon"dur. Ama bu yanlıştır ve bir *burjuva* görüşüdür. Marx, bundan çok önce, en cesaretli *burjuva* iktisatçılarının toprakta özel mülkiyetin kaldırılmasını isteyebileceklerini ve istediklerini gösterdi. Bu, kapitalizmin eylem alanını *genişleten* bir *burjuva* reformudur. Biz, *burjuva* demokrat olan köylüleri, feodal kafalı toprak sahiplerine karşı verdikleri

toprak ve özgürlük savaşında destekliyoruz.

Ne var ki, ücretli işçilerin proleter örgütüyle küçük-burjuva köylü demokratlar arasında birlik kurulması, büyük marksist sloganın pek açık bir ihlali olur. Bu tür bir birliği gerçekleştirmeye dönük çabalar işçi sınıfı hareketine büyük ölçüde zarar verir ve kısa sürede çöküntüyle sonuçlanır.

Rus tarihi (1905, 1906 ve 1907 yılları) göstermiştir ki, narodnikler, sol-kanat köylüler dışında, yığınlar ya da sınıf tarafından desteklenmemektedir, desteklenemez.

Bundan ötürü, tasfiyeciler ve onları destekleyen işçiler, marksizmden gerilemişler, *sınıf* yolundan çıkmışlar, ücretli işçilerle küçük-burjuva partisi arasında parti-dışı birlik kurma yoluna girmişlerdir. Gerçekten de işçilere, hangisi proleter partisi, hangisi küçük-burjuva partisi, boşuna bulmaya çalışmayın, bağışları ikisine eşit olarak bölüştürün* dendiği zaman, bu *parti-dışı* bir ittifaktır.

G. R., *Novaya Raboçaya Gazeta*, n° 9'da, yığınlar "işin temeline inemezler" diye yazmıştı. İşte bu nedenledir ki, "işin temeline inemeyen" yığınların *siyasal bilincini geliştirecek*, onlara, işin temeline inmelerinde ve o temeli *anlamalarında yardım edecek*, eski, denenmiş, sınanmış marksist bir gazeteye gerek var.

Örgütlü, marksist birliğe *karşı duran* (ama iki partiyi birleştirme sorununu hiçbir zaman ortaya atmayan) G. R. ve

* Tasfiyecilerin ilke tanımaz öğütlerine bazı işçilerin nasıl karşılık verdiği, *Novoya Raboçaya Gazeta*, n° 21'de çıkan aşağıdaki öneride de görülebilir:

"Bu kararı [bağışları üç gazete arasında eşit olarak bölüştürme kararını] gerekli ve adil tek karar olarak görüyoruz. Birincisi, her üç gazete de, işçilerin gazetesi olarak, cezaya ve kovuşturmaya eşit biçimde konu oluyor. İkincisi, işçilerin, gerek burada, gerek ülkenin öteki kesimlerinde ezici bir çoğunluğu, çeşitli parti eğilimlerinin özellikleri hakkında henüz bir anlayışa ulaşmış değillerdir ve kendilerini bu eğilimlerden herhangi birine tam bir bilgiye sahip olarak bağlayabilecek durumda değildirler, ama bu eğilimlerin herbirine karşı eşit yakınlık duygusu taşımaktadırlar."

Narodnik bir gazetenin, işçi sınıfı gazetesi sayılıp sayılamayacağına ya da böyle bir gazetenin marksist ya da hatta hatta tasfiyeci bir gazeteyle karıştırılmaması gerektiği hususunda tasfiyeci gazete, okurlarına hiçbir zaman bir açıklama yapma girişiminde bulunmadı, okurların bunu ortaya çıkarması için hiçbir zaman onlara hiçbir fırsat vermedi. *Novaya Raboçaya Gazeta* marksistlerin başına "dert" olabildiği sürece, "esas" tutumundan ayrılmamayı, anlamayanların ardından ağır ağır yoluna devam etmeyi yeğ tutar.

benzer yazarların, "işin temeline inemeyen yığınlar"dan sözetmeleri, parti-dışı eğilimleri *övmekten* başka bir şey değildir, marksizmden *gerilemektir*, küçük-burjuva siyasetini ve görüşlerini sinsice izlemektir.

Böyle bir siyaset gütmek suretiyle, kendilerine verilen adı, yani marksist örgüt kaçaklığı ve yıkıcılığı adını haklı çıkarıyorlar.

Bir başka kanıt (G. R.'nin, *Novaya Raboçaya Gazeta*, n° 6'da çıkan yazısıyla yazıkurulunun açıklamasına bakınız) şu: Bağışların siyasal eğilimlere uygun olarak dağıtılması, işçilerin gazetelerini kovuşturan "gericilere karşı elbirliğiyle muhalefet gösterilmesini" bozar, diyorlar.

Siyasal bilince ermiş bir işçi bir kez daha düşündüğü zaman görecektir ki, bu, demokratları liberallerden ayırmak suretiyle "gericiliğe karşı elbirliği"nin bozulacağından sözeden eski liberal savdan başka bir şey değildir. Bu bir burjuva savıdır, çok yanlıştır.

G. R.'nin öne sürdüğü üzere "işin temeline inemeyen" partisiz yığınlar örnek almasını çok iyi biliyorlar. Henüz bilisiz ve sınıf bilincine ulaşmamış olan, düşünemeyen ya da düşünmeyecek kadar ve "işin temeline inmeyecek" ölçüde tembel olan kalkacak, elini sallayacak "ben de itiraz ediyorum, hepsine eşit pay verin" diyecek. Ama düşünmeye ve "işin temeline inmeye" *başlayan* kişi, *kürsülerdeki tartışmaları* ve her eğilimin görüşlerinin savunusunu *da* dinleyecek, siyasal bakımdan *daha* bilinçli olanları dinleyerek, adım adım öğrenecek ve bütün taraflara gösterdiği geniş sempati ve kayıtsızlığının yerini, sözkonusu gazeteler hakkındaki düşünceli, kesin tutumu alacaktır.

Tasfiyeciler, "her işçi bilmeli ve anımsamalı" gerçeğini, bu temel gerçeği unutmuşlardır.

Partisizlik anlayışının taşıyıcıları, marksizm dönekleri ve "proletarya üzerinde burjuva etkisi"nin (marksistlerin 1910 Ocağında oybirliğiyle aldıkları karara bakınız) savunucuları gözüyle görülmelerinin ne kadar *haklı olduğunu*, tasfiyeciler, "eşit bölüşme" *tasarımlarıyla* kanıtlamışlardır.

Marksist örgüt, *siyasal bilinç taşıyan* işçileri ortak programıyla, ortak taktikleriyle, gericiliğe, kapitalistlere, burjuva demokratlara (narodniklere) vb., karşı ortak kararlarıyla birleştirir. Bütün bu *ortak* kararlara —öteki kararların yanı-

sıra, *reformculugun* saçmalığı ve zararlılığı hakkındaki 1908, 1912 ve 1913 kararlarına— marksistler her zaman bağlı kalmışlar, bu kararları her zaman inatla uygulamışlardır.

Taraflar ve ortak taktikler konusunda tartışmalar (konuşmalar, görüşmeler, çekişmeler) önemlidir; bu tartışmalar olmazsa yığınlar dağınık kalır; bu tartışmalar olmazsa ortak kararlar alınması *olanaksızdır*, bunun sonucu olarak eylem birliği de olanaksızlaşır. Bu tartışmalar olmazsa, "işin temeline inemeyen" *işçilerin* marksist örgütü *çözülebiler* ve aydınlanmamışlar üzerinde burjuvazinin daha kolay etkin olmasına olanak verilmiş olur.

Bağışların siyasal eğilimlerle uyumlu olmasını, bağışlara tartışmaların eşlik etmesini savunarak St. Petersburg'un üstün nitelikli işçileri, partisizlik anlayışını öne sürenlere karşı marksizm savaşımı veriyorlar.

İşçilerin her zaman ve her yerde, sadece, yığınları *eğitecek* olan marksist tartışma ve bağış toplama düzenini yeğ tutacaklarına inanıyoruz.

Severnaya Pravda, n° 27,
3 Eylül 1913

İmza: *V. Ilyin*

MARKSİZM VE REFORMCULUK

ANARŞİSTLERİN tersine marksistler, reformlar için yapılan savaşımı, yani egemen sınıfın iktidarını yıkmaksızın çalışan insanların koşullarının iyileştirilmesine ilişkin önlemler için verilen savaşımı tanırlar. Ne var ki marksistler, aynı zamanda, reform kazançları uğruna işçi sınıfının eylemleriyle amaçlarını, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak sınırlayan reformculara karşı kesin, kararlı bir savaşım verirler. Reformculuk, bireysel düzeltmelere karşın, sermayenin egemenliği sürdükçe ücretli köleler olarak kalacak olan işçilere karşı, bir burjuva aldatmacasıdır.

Liberal burjuvazi bir eliyle reform verir, öteki eliyle geri alır, reformları sıfıra indirger ve işçileri köleleştirmek için, ayrı gruplara bölmek ve ücretli köleliği sürdürmek için kullanır. Bu nedenledir ki, reformculuk, çok özden olduğu zaman bile, uygulamada, burjuvazinin işçileri yoldan çıkarmak ve zayıflatmak için kullandığı bir silaha dönüşür. Bütün ülkelerin deneyimi, işçilerin reformculara güvendikleri

zaman aldatıldıklarını göstermiştir.

Bunun tersine, Marx'ın teorisini özümleyen işçiler, yani sermayenin egemenliği sürdükçe ücretli köleliğin kaçınılmaz olduğunu kavrayan işçiler, herhangi bir burjuva reformuyla aldatılamayacaklardır. Kapitalizmin varlığını sürdürdüğü yerde reformların ömürlü ya da geniş kapsamlı olamayacağını anlayan işçiler, daha iyi koşullar için savaşırlar ve reformları, ücretli köleliğe karşı savaşı koyulaştırmak için kullanırlar. Reformcular işçileri bölmeye ve aldatmaya ufaktefek ödünlerle onları sınıf savaşımından saptırmaya çalışırlar. Ama işçiler, reformculuğun yanlışlığını gördükleri için, onu, kendi sınıf savaşımlarını geliştirmek ve genişletmekte kullanırlar.

İşçiler ne kadar zayıf olursa, onlar üzerindeki reformcu etki o kadar güçlü, burjuvaziye bağımlılıkları o kadar büyük ve burjuvazinin çeşitli kaçamaklarla reformları ortadan kaldırması o kadar kolay olur. İşçi sınıfı hareketi ne kadar bağımsız olursa, amaçları o kadar derin ve geniş, reformculuğun sınırlılığından o kadar özgür ve işçilerin koşullardaki düzelmeyi koruması ve onlardan yararlanması o kadar kolay olur.

Reformcu, her ülkede vardır. Çünkü burjuvazi her yerde, şu ya da bu biçimde işçileri yoldan çıkarmak, onları kölelikten kurtulma düşüncesini bir yana bırakmış hoşnut köleler durumuna sokmak ister. Rusya'da reformcular, geçmişimizi yadsıyan ve işçileri yeni, açık, yasal bir parti düşüyle uyutmaya çalışan tasfiyecilerdir. Bu yakınlarda *Severnaya Pravda*, St. Petersburglu tasfiyecileri, reformculuk suçlamalarına karşı, kendilerini savunmak zorunda bırakmıştır. Çok büyük önem taşıyan bir sorunun aydınlatılması için tasfiyecilerin savları dikkatle incelenmelidir.

St. Petersburglu tasfiyeciler, biz reformcu değiliz, diye yazdılar, çünkü reformlar her şeydir, sonal amaç hiçbir şeydir demiş değiliz; biz sonal amaca yürüyen hareketten sözetmekteyiz; biz, belirtilen amaçlara reformlar için verilecek savaşım yoluyla varılmasını söylemekteyiz.

Bu savunma gerçeklere ne kadar uyuyor, şimdi onu görelim.

Birinci gerçek. Tasfiyeci Sedov, bütün öteki tasfiyecilerin ifadelerini toparlayarak, marksistlerin "üç temel direkle-

ri"nden ikisinin uyarı çalışmaları için elverişli olmadığını yazmıştı. Sedov, teorik olarak reform yoluyla gerçekleştirilebilecek sekiz saatlik işgünü isteğini tuttu, reformların ötesine geçen şeyleri ya attı, ya gerilere sürdü. Böylece, Sedov, sonal amaç hiçbir şey değildir kalıbının ifade ettiği siyaseti izleyerek apaçık bir oportünizme saptı. "Sonal amaç" (demokrasiyle ilgili olarak bile) sürekli olarak bizim uyarma çalışmalarımızdan uzak tutulduğu zaman, bu reformculuktur.

İkinci gerçek. Tasfiyecilerin (geçen yılki) ünlü Ağustos konferansı da reformculuğu aşan istekleri, bizim uyarma çalışmalarımızın tam ortasına, gittikçe daha yakına getirecek yerde —bazı özel fırsatların doğuşunu beklemek üzere— aynı şekilde gittikçe gerilere itti.

Üçüncü gerçek. "Eski"yi yadsıyıp küçümseyerek ve ondan uzaklaşarak, tasfiyeciler, kendilerini reformculukla sınırladılar. Bugünkü durumda reformculukla "eski"yi yadsıma arasındaki bağlantı çok açıktır.

Dördüncü gerçek, işçilerin iktisadi eylemleri, reformculuğun ötesine geçen sloganları benimser benimsemez, ("çılgınlık"tan, "havayı bulandırmak"tan vb., sözeden) tasfiyecilerin öfkesini uyandırıyor, saldırılarına neden oluyor.

Sonuç nedir? Söze geldiği zaman tasfiyeciler reformculuğu ilke olarak reddediyorlar, ama uygulamada reformculuğa alabildiğine yapışıyorlar. Bir yandan reformların kendileri için her şey, varılacak son amaç demek olmadığı güvencesini veriyorlar, ama öte yandan, marksistler ne zaman reformculuğun ötesine geçseler, tasfiyeciler onlara saldırıya geçiyor, ya da nefretlerini dile getiriyorlar.

Ne var ki, işçi sınıfı hareketinin her kesiminde görülen gelişmeler, marksistlerin, gerilerde kalmadığını, tam tersine reformlardan pratik yararlar çıkarmakta ve reformlar için savaşmakta önde gittiklerini ortaya koyuyor. Duma seçimlerinde işçi bölgelerindeki sonuçları, bizim milletvekillerimizin Dumanın içinde ve dışında yaptıkları konuşmaları, işçi basınının örgütlenmesini, sigorta reformunun kullanılışını, en büyük işçi birliği olan Metal İşçileri Birliğini vb., alın, marksist işçiler her yerde, "gündelik" uyarma çalışmalarında, örgütlenmede, reformlar için savaşmakta ve onlardan yararlanmakta tasfiyecilerden öndedirler.

Marksistler yorulma nedir bilmeksizin çalışıyorlar, re-

formları elde etmeye ya da kullanmaya dönük tek "fırsatı" bile kaçırmıyorlar ve propagandada, uyarma çalışmalarında ve yığınların iktisadi savaşımında, reformculuğun ötesine geçen her adımı mahkûm etmiyorlar, özenle geliştiriyor ve destekliyorlar. Öte yandan marksist organın[109] varlığına yönelttikleri saldırılarla, marksist disiplini yıkışlarıyla, reformculuğu ve liberal bir işçi siyasetini savunmalarıyla marksizmi bir yana atmış olan tasfiyeciler, sadece işçi sınıfı hareketini dağıtıyorlar.

Gözden kaçırılmaması gereken bir başka nokta da şu: Rusya'da reformculuk, kendini ortaya koyarken, garip bir biçimde, Rusya'nın bugünkü temel siyasal durumu, Avrupa'nın bugünkü siyasal durumuyla özdeşleştiriliyor. Liberallerin gözünde bu özdeşlik, gayet haklıdır, doğrudur, çünkü liberal, "Tanrıya şükür bizim de bir anayasamız" olduğuna inanır ve bunu iddia eder. Liberal, 17 Ekimden bu yana, demokrasinin reformculuğun ötesine geçen her adımının delilik, suç, günah, vb., olduğunda ısrar ederken, burjuvazinin çıkarlarını dile getirmiş olur.

Rusya'ya sürekli ve sistemli olarak (kâğıt üzerinde) "açık parti"yi ve "yasal bir parti için savaşım"ı vb., "aktaran" tasfiyecilerin yaptıkları şey, pratikte burjuva görüşlerine başvurmak, o görüşlere kapılanmaktır. Başka deyişle, liberaller gibi, onlar da, Batıda, benimsemesi ve sağlamlaştırması kuşaklar boyu, bazı durumlarda yüzyıllar boyu süren anayasalara varan özel yolu *yürümeksizin*, Avrupa'nın anayasasını aktarma vaazı vermektedirler. Tasfiyecilerle liberallerin istediği şey, atasözünün belirttiği gibi deriyi ıslatmadan yıkamaktır.

Avrupa'da reformculuk, gerçekte, marksizmi bir yana bırakmak, onun yerine burjuva "toplumsal siyaseti"ni koymak demektir. Rusya'da tasfiyecilerin reformculuğu, sadece bu demek değildir, ondan başka marksist örgütü yıkmak ve işçi sınıfının demokratik amaçlarını bir yana koymak da demektir, bu amaçların yerine liberal bir işçi siyaseti koymak demektir.

Pravda Truda, n° 2,
12 Eylül 1913

İmza: *V. I.*

İŞÇİ SINIFI HAREKETİ İÇİNDE İDEOLOJİK SAVAŞIM

HALKIN *muhalefet* kesiminde ya da ilerici kesimlerinde görülen derin ideolojik değişiklik, devrim sonrası Rusya-sı'nın çok önemli ve ayırdedici özelliğidir. Bu ayırdedici özelliği unutan kişi, Rus devrimini, onun karakterini ve bunların yanısıra günümüzde işçi sınıfının hedeflerini anlamaktan kendini alıkoyuyor demektir.

Liberal burjuvazi içindeki ideolojik değişiklik, ifadesini, anti-demokratik bir eğilimin (Struve, İzgoyev ve V. Maklakov açıkça, kadetlerin geri kalanı gizlice, "utangaçlıkla") ortaya çıkmasında bulmuştur.

Demokratlar arasında bu değişiklik, kendini, tam bir ideolojik karışıklık ve hem sosyal-demokratlara (proleter demokratlar), hem sosyalist-devrimcilere (burjuva demokrat-

lar) egemen olan bir yalpalama şeklinde göstermiştir. Demokrasinin en iyi temsilcileri dahi bu karışıklık, yalpalama ve döneklikler karşısında *ağlayıp sızlanmakla* yetinmişlerdir. Ancak marksistler, bu *toplumsal* olgunun *sınıfsal* kökenlerini araştırmışlardır.

Bu çökmenin temel belirtisi tasfiyeciliktir. Daha 1908'lerde tasfiyecilik resmen, "aydınlar tabakasının belli bir kesiminin yeraltını tasfiye etme" ve onun yerine yasal bir işçi partisini "koyma" çabası olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlama "tüm marksist organ" tarafından onaylanmıştır. *Bütün* "eğilimler"in ve grupların temsilcilerinin hazır bulunduğu, önde gelen marksistler tarafından Ocak 1910'da[110] yapılan son resmî toplantıda, tasfiyeciliğin *proletarya üzerinde burjuva etkisinin ifadesi* olarak mahkûm edilişine karşı *tek kişi dahi* itiraz etmemiştir. Tasfiyeciliğin, aynı zamanda *sınıfsal* köklerini de açıklayan bu mahkûmiyet *oybirliğiyle* onaylanmıştır.

O zamandan bu yana dört yılı aşkın bir süre geçmiş bulunuyor. Yığınsal işçi sınıfı hareketinin engin deneyimleri, tasfiyeciliğin böyle değerlendirilmesinin doğru olduğunu gösteren binlerce kanıt ortaya koymuştur.

Gerçekler, işçi aleyhtarı bir burjuva eğilimi olan tasfiyeciliği, marksizmin teorisiyle yığınsal işçi sınıfı hareketinin pratik deneyimlerinin, kendi aralarında öldürdüklerini göstermiştir. Sınıf bilincine ulaşmış işçilerin tasfiyecilik karşısındaki tutumunun, neden tasfiyecileri amansızca mahkûm etmekten, onları tam olarak boykot etmekten başka türlü *olamayacağını* anlamak için, tek bir ay içinde, Mart 1914'te *Severnaya Raboçaya Gazeta*'nın (13 Mart sayısı) "yasadışı basını" ve gösterileri (11 Nisan sayısında bay Gorski) nasıl yerdiğini, Bulkin'in, tamıtamına liberalleri taklit ederek "yeraltı"nı kötülediğini (*Naşa Zarya*, n° 3), ünlü L. M.'nin *Naşa Zarya* yazıkurulu adına bu noktada Bulkin'i nasıl desteklediğini ve "yasal bir işçi partisi kurma"yı nasıl savladığını anımsamak yeter.

Ama burada önemli bir soru beliriyor: Bu eğilimin tarihsel olarak ortaya çıkışı nasıl olmuştur?

Bu eğilim, Rusya'da marksizmin yığınsal işçi sınıfı hareketiyle bağının *yirmi yıllık* tarihi içinde doğmuştur. 1894-1895'e kadar böyle bir bağ yoktu. Emeğin Kurtuluşu Gru-

bu,[111] sosyal-demokrat hareketin sadece teorik temellerini kurmuş ve işçi sınıfı hareketine doğru ilk adımları atmıştı.

Sosyal-demokrasi ile yığınsal işçi sınıfı hareketi arasında sağlam ve kopmaz bağlar kuran şey, 1894-1895 dönemindeki propaganda ve 1895-1896 grevleri oldu. Ve *derhal* marksizmin iki eğilimi arasında ideolojik bir savaşım başladı: Ekonomistlerle tutarlı marksistler ya da (sonraları) iskracılar arasındaki savaşım (1895-1902), menşeviklerle bolşevikler arasındaki savaşım (1903-1908) ve tasfiyecilerle marksistler arasındaki savaşım (1908-1914).

Ekonomizm ve tasfiyecilik, yirmi yıldan beri varolan aynı küçük-burjuva, aydın oportünizminin iki değişik biçimidir. Oportünizmin bu iki biçimi arasında kişisel olduğu kadar ideolojik ilişki bulunduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Ekonomistlerin önderi A. Martinov'un adını anmak yeterlidir. Martinov, daha sonra menşevik olmuştur, şimdi tasfiyecidir. G. V. Plehanov gibi bir tanığın tanıklığına başvurmak yeterlidir. Plehanov birçok noktada* menşeviklere yakın olmuş, ama yine de menşeviklerin saflarına aydın oportünist öğelerin kaydığını, tasfiyecilerin, ekonomistlerin yanılgılarını sürdürdüklerini ve işçi partisini böldüklerini açıkça itiraf etmiştir.

İşçi sınıfı hareketi içindeki bu yirmi yıllık ideolojik savaşımı görmezlikten gelen ya da çarpıtan (tasfiyeciler ve Trotski gibi) kişiler işçilere çok büyük zarar vermektedirler.

Kendi hareketinin tarihine karşı belli bir inansızlıkla davranan işçi, sınıf bilincine ulaşmış sayılamaz. Bütün kapitalist ülkeler içinde Rusya en geri ve en küçük-burjuva ola-

* Neden "birçok noktada" diyoruz? Çünkü Plehanov'un *özel* bir yeri vardı, *birçok* kez menşeviklikten ayrılmıştı: (1) 1903 kongresinde Plehanov, menşeviklerin oportünizmiyle savaştı; (2) Kongreden sonra Plehanov, *İskra*, n° 45-51'de yazılışları yönetmenliği yaptı. O zaman da menşeviklere karşı durdu; (3) 1904'te Plehanov, Akselrod'un zemstvo kampanyasını[112] savundu, o kampanyanın temel yanılgılarını sessizce geçiştirdi; (4) 1905 ilkyazında Plehanov, menşeviklerden ayrıldı; (5) 1906'da birinci Duma'nın dağılmasından sonra Plehanov'un takındığı tutum hiçbir biçimde menşevik bir tutum değildi. (*Proletari*, Ağustos 1906'ya bakınız); (6) 1907 Londra kongresinde —Çerevanin'in anlattığı gibi— Plehanov, menşeviklerin "örgütsel anarşizmine" karşı durdu. Menşevik Plehanov'un neden bu kadar uzun süre bunca kararlılıkla tasfiyeciliğe karşı savaştığını ve onu reddettiğini anlamak için, kişinin bu gerçekleri bilmesi gerek.

nıdır. *Yığınsal* işçi sınıfı hareketinin, kendi içinde küçükburjuva oportünist bir *kanat* yaratması bundandır. Bir raslantı değil, bir kaçınılmazlıktır bu.

İşçi sınıfı hareketini burjuvazinin, ekonomizmin ve tasfiyeciliğin etkisinden kurtarma açısından yirmi yılda sağlanan ilerleme *çok büyük* olmuştur. İlk kez, gerçek marksist bir partinin proleter temeli güvenle atılmıştır. Sınıf bilincindeki işçiler arasında pravdacıların ezici çoğunluğu oluşturduğu, genellikle kabul edilmektedir. Bunu, *Pravda*-karşıtları bile itiraf etmek zorunda kalmışlardır. Gerçekler, onları, bunu itirafa zorlamıştır. Ocak 1910'da yapılan marksist "genel kurul"un *teorik olarak* kabul ettiği şeyi (tasfiyeciliğin "proletarya üzerinde burjuva etkisi" demek olduğunu) sınıf bilincine ermiş işçiler, son dört yıldan beri uygulamaya koymaktadırlar; tasfiyecileri zayıflatarak, onları görev başından uzaklaştırarak, tasfiyeciliği yığınsal işçi sınıfı hareketinin dışında kalmış yasal, oportünist bir yayıncılar grubuna özgü hale getirerek bu gerçeğin pratikte de tanınıp kabul edilmesini güvence altına aldılar.

Yirmi yıllık fikir savaşımı sırasında Rusya'daki işçi sınıfı hareketi çapını ve gücünü geliştirdi, istikrarlı biçimde olgunlaştı. Ekonomistleri yenilgiye uğrattı. Sınıf bilincine ulaşmış proletaryanın en güzide öğeleri iskracılardan yana çıktılar. Devrimin her önemli aşamasında menşevikleri azınlıkta bıraktılar. Levitski *bile* işçi yığınlarının bolşeviklerden yana olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı.

Ve son olarak işçi sınıfı hareketi, şimdi de, tasfiyeciliği yenilgiye uğratmıştır. Bunun sonucu olarak işçi sınıfı hareketi, ileri sınıfın, insanlığın ileri tarihsel amaçları için verdiği —marksist teori tarafından aydınlatılan ve onun kösteklenmemiş sloganlarıyla belirlenen— geniş savaşımın doğru yolunu tutmuş bulunuyor.

Put Pravdi, n° 77,
4 Mayıs 1914

BU yakınlarda yayınlanan ve sınıf bilinci taşıyan işçilerin dikkatini çeken bir yazısında, Kafkasyalı tasfiyecilerin önderi An, *Luç*'la, onun ardıllarıyla ve *oportünist* taktikleriyle görüş birliğinde olmadığını açıkladı.

Bu açıklama, "Ağustos bloku"nun *parçalandığını* gösteriyor. Bu gerçeği hiçbir kaçamak, hiçbir oyun yalanlayamaz.

Ancak, şimdilik biz okurların dikkatini başka bir noktaya, Rusya'nın iki gelişme yoluna ilişkin olarak An'ın öne sürdüğü sava çekmek istiyoruz. An şöyle yazıyor:

"*Luç*, taktiğini reform olasılığına dayandırıyor, reformu amaçlıyor. *Pravda*, taktiğini 'fırtına'ya dayıyor, bir patlamayı amaçlıyor."

An, buradan, *iki* taktiğin birleştirilmesi gerektiği sonu-

cunu çıkarmakta. Bu sonuç yanlıştır, marksist bir vargı değildir.

Sorunu gözden geçirelim.

Rusya'nın *yolunu*, gelişiminin yapısını ve hızını belirleyen şey nedir?

Toplumsal güçlerin aynı safta toplanması ve sınıf savaşımının sonucudur.

Bu apaçık ortada.

Rusya'da işlevi olan toplumsal güçler nelerdir? Sınıf savaşımının çizgisi nedir?

Rusya kapitalist bir ülke; kapitalist yoldan başka bir yolda gelişemez. Rusya şimdi burjuva demokratik bir dönüşüm geçiriyor, köle sahipliği düzeninden kurtuluşa çıkıyor. Dünya kapitalizminin koşulları altında Rusya'nın kurtuluşu kaçınılmaz bir şey. Bizim henüz bilmediğimiz şey, kurtuluş yolunda çalışan toplumsal güçlerin ortaya ne çıkaracağıdır. Bu güçler esas olarak şunlardır: 1) Burjuva monarşist liberalizm (kapitalistler, ilerici, kadet ve bir ölçüde de oktobrist partilerdeki toprak sahipleri); 2) burjuva demokratlar (köylü, kent küçük-burjuvası, aydınlar vb.,); 3) proletarya.

Bu sınıfların herbiri —doğal ki sadece yığınların eylemlerini alıyoruz— o sınıfın iktisadi yeriyle uyumlu olarak davranıyor. Bundan *sadece tek* sonuç çıkabilir.

Öyleyse, Rusya'nın iki yolu derken, bunu hangi anlamda söylemiş olabiliriz? Savaşımın sonucuna kadar, ortaya çıkacak olan şeyin ne olduğunu bilmeyişimiz, şu mu bu mu diyemeyişimiz anlamında söylemiş olabiliriz. Çünkü ortaya çıkacak şey, herkesin bir bakışta görebileceği basit, apaçık *iki çizgiden birine* yaklaşacaktır. Bu çizgilerden birincisi "reform"dur, ikincisi "fırtına"dır.

Reform, ülkede iktidarı, eski egemen sınıfın elinde bırakan değişikliklere verilen addır. Karşıt düzenin değişikliklerine "fırtına" deniyor. Burjuva liberalizminin sınıf çıkarları *sadece* reformları istemektedir. Çünkü burjuvazi "fırtına"dan, gericilikten korktuğundan daha fazla korkmaktadır ve eski feodal kurumları (bürokrasi, iki meclis, vb.) işçilere karşı bir korunak olarak tutma arzusundadır. Yeryüzünde Rusya dahil istisnasız bütün ülkelerde, köylü, burjuva demokratik reform konusunda, burjuvaziyle proletarya arasında yalpalar. Bu tür bir yalpalamadan kurtuluş yoktur. Çün-

kü köylüler, bir yandan kendileri küçük mülk sahibi ve küçük-burjuvadırlar, bir yandan da toprak sahiplerine ve köleliğe karşıdırlar.

Proletaryaya gelince, onun, nüfusun engin bir kesimiyle, tüm sömürülenlerle aynı doğrultuda olan çıkarları reformcu *olmayan* bir doğrultuda, Rusya'da "üç temel direğin" yolu denen yol doğrultusundadır.

Eğer köylülerin ve nüfusun çoğunluğu liberalleri izlerse, tutulan "yol", işçiler ve sömürülenler için en kötü, en az yararlı ve çok acılı olacaktır. Eğer köylülerin ve nüfusun çoğunluğu işçileri izlerse, durum bunun tersi olacaktır. Ortaya çıkacak olan şeyi, savaşımın kesin sonucu gösterecektir.

An'ın açık olmayan bulanık savının yarattığı gerçek karışıklık (*implication*) ortadadır. An, tasfiyecilerin oportünizmini ve işçi sınıfına ihanetlerini duygularıyla yakalamış, ama anlamamıştır.

Tasfiyeciler reformcudur. Gerçekte, marksist bir işçi siyaseti değil, *liberal bir işçi* siyaseti gütmektedirler. İşçileri, burjuvaziye bağımlı kılmaya çalışıyorlar.

Pravdacılar, Rusya'nın dönüşümü sorununda işçi sınıfının çıkarlarını savunarak marksist ve proleter bir siyaset izliyorlar. Pravdacılar, reform olasılıklarını ciddiye almıyorlar, görmezlikten mi geliyorlar? Bu soru, gerçeklere değinilerek kolaylıkla yanıtlanabilir. Düşlenmeyen, bir gerçek olan sigorta reformunu alın. Herkes görüyor ki pravdacılar, buna, tasfiyecilerden on kat daha güçle sarılmışlardır: *Voprosi Strahovaniya*'ya ve Bütün-Rusya Sigorta müdürler kurulu seçimlerinin sonuçlarına bakın.

Grevler sırasındaki iktisadi savaşımın "kısmi istekleri"ni alın. Herkes biliyor ki, pravdacılar, düşlenmeyen, gerçek bir kampanyayı bin kat daha güçlü ve bin kat daha yoğun bir biçimde yürütüyorlar.

Eğer reformlardan yararlanılmasını ve kısmi iyileştirmeleri yadsıyan bir grup varolsaydı, biz o gruba *katılamazdık*. Çünkü bu işçilere zarar veren ve marksist sayılamayacak bir siyaset olurdu.

Biz, tasfiyecilere de katılamazdık. Çünkü "yeraltı"nın yadsınması ve horgörülmesi, iki "temel direğin"[113] yadsınması, bugünün Rusyası'nda yasal bir parti için savaşımın ve reform olasılıklarının savunulması, evet bütün bunlar işçi sı-

nıfına ihanettir, burjuvaziye sığınmaktır.

Pravdacılar, An'ın deyişiyle "fırtınayı ve patlamayı amaçlıyorlar", ancak gerçeklerin ortaya koyduğu üzere, ne kadar ufak olursa olsun, gerçek reformları ve kısmi düzeltmeleri destekleme ve yığınlara, reformculuğun sahteliğini açıklama fırsatını hiçbir zaman kaçırmıyorlar. Bu doğru, ve gerçekten marksist olan tek taktiktir. Bütün Rusya'da, sınıf bilincine sahip işçilerin ezici bir çoğunluğu tarafından (işçi gruplarının sayısı[114] bunu doğruluyor) benimsenmesinin nedeni de budur.

İşçilere ve pravdacılığa karşı boşuboşuna savaşanlar, sadece küçük-burjuva demokrasisinin yandaşları, narodnikler ve tasfiyecilerdir.

Raboçi, n° 3,
24 Mayıs 1914

BİRLİK BİRLİK DİYE BİRLİĞE VURULAN DARBE

(PARÇA)

BUGÜNKÜ işçi sınıfı hareketinin sorunları, özellikle bu hareketin yakın geçmişinin (yani tarihsel olarak sona ermiş bulunan aşamanın) temsilcileri için, birçok bakımdan üzüntü verici sorunlardır. Hizipçilik, bölünme, vb. sözkonusu olduğu zaman bu özellikle doğrudur. İşçi sınıfı hareketi içindeki aydınların, sık sık, bu üzücü sorunlar ortaya atılmasın yollu, sinirli, heyecanlı, hatta neredeyse isterik isteklerle ortaya atıldıklarını görüyoruz. 1900-1901 yıllarından bu yana değişik marksist eğilimler arasındaki uzun savaşım yıllarını yaşamış olanlar, doğal olarak, bu üzüntü verici sorunlar üzerinde ortaya atılmış birçok savın yinelenmesini gereksiz bulabilir.

Ancak marksistler arasındaki ondört yıllık (ekonomizmin ilk belirtilerinin görüldüğü günlerden başlayarak sayar-

sanız onsekiz, ondokuz yılı bir yana koyalım) çekişmeye katılmış olanlardan bugün geriye çok kişi kalmış değil. Bugün marksistlerin safında yer alan işçilerin büyük çoğunluğu, ya eski çekişmeyi anımsamıyorlar ya da hiç işitmemişlerdir. Büyük çoğunluk için, (gazetemizin yaptığı bir kamu yoklamasının gösterdiği gibi) bu üzücü sorunlar, olağanüstü merak konusudur. İşte bu nedenle, Trotski'nin "hizip-dışı işçi gazetesi" *Borba* tarafından *sanki* yeniymiş gibi ortaya atılan (üstelik genç işçi kuşakları için yeni olan) bu sorunlar üzerinde durmak istiyoruz.

I. "HİZİPÇİLİK"

Trotski, yeni gazetesinde "hizip-dışı" sıfatını yapıştırmış. Verdiği ilanların en başında böyle yazıyor; gerek *Borba*'nın başyazılarında, gerek *Borba* yayınlanmadan önce bu yeni gazete hakkında, tasfiyeci *Severnaya Raboçaya Gazeta*'da yazdığı yazıda, "hizip-dışı" sözcüğünün üstüne iyice basıyor.

Nedir bu "hizip-dışı"lık?

Trotski'nin "işçi gazetesi", onun, işçiler *için* çıkardığı bir gazetedir. Çünkü gazetede, bu girişimin işçilerin eseri olduğunu gösteren bir iz bulunmadığı gibi, işçi sınıfı örgütleriyle herhangi bir bağlantının varolduğunu gösterecek bir belirti de yoktur. Herkesin anlayabileceği bir üslupla yazma çabasında olan Trotski, işçiler için çıkardığı gazetesinde, okurlarına hizmet olsun diye, "*territory*"* gibi, "*factor*"** gibi yabancı sözcüklerin anlamını açıklıyor.

Pekâlâ, pek güzel, ama bu sözcükleri açıklıyor da "hizipdışılık" sözcüğünü neden açıklamıyor? O sözcük, "*territory*" ya da "*factor*" sözcüklerinden *daha* anlaşılır bir sözcük mü?

Hayır, nedeni bu değil. "Hizip-dışı" etiketinin, hizipçiliğin en kötü kalıntılarının en kötü temsilcileri tarafından, genç işçi kuşaklarını *yanıltmak* için kullanılması. Bu noktayı açıklamak için biraz zaman ayırmaya değer.

Grup ayrılığı, belli bir dönem boyunca, sosyal-demokrat partinin belirleyici özelliğiydi. Hangi dönem? 1903-1911 dönemi.

Bu grup ayrılığının yapısını daha açıklıkla ortaya koya-

* Toprak, bir devletin ülkesi. —ç.

** Öğe, etmen. —ç.

bilmek için, 1906-1907'deki somut koşulları anımsamamız gerekiyor. O sıralarda parti birleşikti, bölünmüşlük yoktu, ama grup ayrılığı sürüyordu, yani birleşik partinin içinde iki grup, daha doğrusu iki ayrı örgüt vardı. Yerel işçi örgütleri birlik içindeydi, ancak her önemli sorunda, bu iki grup, iki ayrı taktik tasarlıyordu. Birleşik işçi örgütleri içinde, her iki taktiğin savunucuları aralarında tartışıyorlar, sonra sorunlar, *çoğunluk oyuyla* karara bağlanıyordu (örneğin 1906'da tek Duma ya da Kadet, hükümet sloganında, ayrıca 1907'de Londra kongresine gidecek temsilcilerin seçiminde durum böyleydi). Bu iki gruptan biri (1906) Stockholm Birlik kongresinde, öteki (1907) Londra Birlik kongresinde yenilgiye uğradı.

Bunlar, Rusya'da örgütlü marksizmin tarihinde yeralan, herkesin bildiği gerçekler.

Trotski'nin, göz göre göre nasıl doğru olmayan şeyler yaydığını anlamak için, bu bilinen gerçekleri anımsamak yeterlidir.

Çünkü, 1912'den bu yana, iki yılı aşkın bir süreden beri Rusya'daki örgütlü marksistler arasında hizipçilik *olmamıştır, birlik* halindeki örgütlerde, *birlik* halindeki toplantı ve kongrelerde taktikler üzerinde anlaşmazlık *görülmemiştir*. Ocak 1912'de tasfiyecileri kendisinden *saymadığını* ilan eden parti ile tasfiyeciler arasında *tam* bir kopma olmuştur. Trotski bu durumu sık sık "bölünme" diye niteliyor. Bu nokta üzerinde ilerde ayrıca duracağız. Ama o bir yana, görüldüğü gibi, "hizipçilik" teriminin *doğrulardan saptığı*, kuşkuya yer bırakmayan apaçık bir gerçek.

Söylediğimiz gibi, bu terim, dün, yani çoktan geride kalmış olan dönemde *doğru olan şeyin* anlamsız, mantık-dışı, eleştirisiz bir anlayışla yinelenmesinden başka bir şey değil. Trotski, bize, "hizipçilik savaşımının kaosu"ndan sözettiği zaman (n° 1, s. 5, 6 ve başka yazılara bakınız) onun sözlerinin geçmişteki *hangi* dönemi kastettiğini derhal biliyoruz.

Bir de işlerin bugünkü durumunu, Rusya'daki örgütlü marksistlerin onda-dokuzunu oluşturan genç Rus işçilerin gözüyle görün. Bu işçiler, işçi sınıfı hareketi içindeki eğilimlerin ya da farklı görüşlerin üç ayrı yayınla ifade edildiğini görmekteler: pravdacılar, baskı sayısı 40.000, tasfiyeciler (15.000) ve sol narodnikler[115] (10.000) olan bir gazete çevre-

sinde biraraya gelmişlerdir. Gazetelerin baskı sayısı, okurlara, bu görüşlerden herbirinin yığınsal niteliğini göstermektedir.

Şimdi sorulması gereken soru şu: "Kaos"un bununla ne ilgisi var? Herkes biliyor ki Trotki, ses getiren boş sözlerden hoşlanır. Ama parola niteliğindeki "kaos" sözcüğü *sadece* lafebeliği yapmak *değildir, bunun yanısıra, geçmiş* bir dönemde *yurtdışında* tanıklık edilen ilişkileri, bugün Rus topraklarına aktarmak, ya da boşuna aktarmaya çalışmak demektir. Asıl işin canalıcı noktası bu.

Marksistlerle narodnikler arasındaki savaşımda hiçbir biçimde "kaos" diye bir şey sözkonusu değildir. Umarız bunu Trotski *bile* yadsımaya kalkışmayacaktır. Marksistlerle narodnikler arasındaki savaşım, marksizmin yaşama gözlerini açtığı günden bu yana otuz yılı aşkın bir zamandan beri süregelmektedir. Bu savaşımın nedeni, iki farklı sınıfın, proletarya ile köylülerin görüş ve çıkarları arasındaki temelli ayrılıktır. Eğer ortada bir "kaos" varsa, o, bu gerçeği anlayamayan zavallıların kafasındadır.

Şu halde geriye ne kalıyor? Marksistlerle tasfiyeciler arasındaki savaşımda "kaos" kalıyor, öyle mi? Bu da doğru değil. Çünkü, tüm partinin ta 1908'de mahkûm ettiği bir eğilimle savaşıma kaos denemez. Rusya'daki marksizmin tarihiyle pek az bile olsa ilgilenmiş herkesin bildiği gibi, tasfiyecilik, hatta hatta önderleri ve destekçileri sözkonusu olduğu zaman bile, menşeviklikle (1903-1908) ve ekonomizmle (1894-1903) yakından ve ayrılmaz biçimde bağlantılıdır. Burada da neredeyse yirmi yıllık bir geçmişle karşı karşıyayız. Kişinin, kendi partisinin tarihini "kaos" olarak görmesi, affedilemez bir boş kafalılıktır.

Şimdi bugünkü durumu, Paris'in ya da Viyana'nın *görüşü açısından* inceleyelim. O zaman tüm görünüm değişecektir. Pravdacılarla tasfiyecilerin yanısıra, aynı sosyaldemokrat partinin üyesi olduğunu öne süren *en az beş Rus grup* göreceğiz: Trotski grubu, iki *Vperyod* grubu, "parti yanlısı bolşevikler",[116] parti yanlısı menşevikler. Paris'le Viyana'daki (sorunu daha iyi gözler önüne serebilmek için en büyük merkezlerden ikisini alıyorum) marksistlerin hepsi bu durumu çok iyi biliyorlar.

Bu noktada Trotski bir bakıma haklıdır; bu, gerçekten,

bir grup ayrılığıdır, gerçekten kaostur!

Parti içinde gruplar, yani ad olarak birlik (hepsi bir partiye ait olduğunu *iddia ediyor*), ama gerçekte dağınıklık (çünkü, işin aslında, tüm gruplar bağımsız, egemen güçler olarak birbirleriyle görüşmelere ve anlaşmalara giriyorlar).

"Kaos", yani, (1) bu grupların Rusya'daki işçi sınıfı hareketiyle bağlantılı olduklarını nesnel olarak belirleyip gerçekliğini ortaya koyacak kanıtların yokluğu, ve (2) bu grupların gerçek ideolojik ve siyasal kimliğini yargılama olanağını verecek bilgi yokluğu. 1912 ve 1913 yıllarını alalım. Herkesin bildiği gibi bu yıllar, işçi sınıfı hareketinin yeniden canlandığı, hız almaya başladığı yıllardı. Şu ya da bu ölçüde bir *yığına* dayanan (siyasette sadece bu hesaba alınır) her türlü eğilimin ve tutumun, dördüncü Duma seçimlerinde, grev hareketlerinde, yasal gazetelerde, işçi birliklerinde, sigorta seçim kampanyasında falan *eğer istense*, bir etkisi olabilirdi. Sözkonusu iki yıl boyunca, yurtdışındaki bu beş gruptan hiçbiri, Rusya'daki işçi sınıfı hareketinin sıraladığımız eylemlerinden *hiçbirinde* kendini en ufak bir biçimde ortaya koymayı denemedi.

Bu, doğruluğunu herkesin kolayca saptayabileceği bir gerçektir.

Bu gerçek gösteriyor ki, biz Trotski'ye "hizipçiliğin en kötü kalıntıları"nın temsilcisi derken haklıyız.

Gerçi kendisi hizip-dışı olduğunu iddia ediyor ama, Rusya'daki işçi sınıfı hareketiyle pek az yakınlığı olanların bile bildiği gibi Trotski, "Trotski *hizbi*"nin temsilcisidir. Burada grup ayrılığını görüyoruz. Çünkü grup ayrılığının iki temel belirtisiyle karşı karşıyayız: (1) birliği ad olarak tanımak, ve (2) gerçekte grup ayrımcılığı yapmak. Grup ayrılığının kalıntıları buradadır. Çünkü Rusya'daki yığınsal işçi sınıfı hareketiyle herhangi bir bağlantının varlığını ortaya koyan herhangi bir kanıt yoktur.

Son olarak da, bu, grup ayrılığının en kötü biçimidir. Çünkü ideolojik ya da siyasal bir kesinliği *yoktur*. Oysa, hem pravdacıların (bizim en azimli karşıtımız L. Martov bile, her sorunda, dünya-âlemin bildiği resmî kararlar çerçevesinde "disiplinli ve tekvücut olarak" birleşip biraraya geldiğimizi itiraf ediyor), hem tasfiyecilerin (onlar, ya da hangi olayda olursa olsun, en önde gelenleri, çok belirgin özellikler, adını

da söyleyelim, marksist değil liberal özellikler taşımaktalar) kesin bir karakter taşıdıklarını kimse yadsıyamaz.

Rus görüş açısından değil, özellikle Viyana-Paris görüş açısından gerçekten varolan, Trotski'nin grubu gibi bazı gruplar, belli bir kesinliğe sahiptirler. Örneğin mahçı *Vperyod* grubunun *mahçı* teorileri belirgindir; "parti yanlısı menşevikler"in, tasfiyeciliği teorik olarak mahkûm etmelerinin yanısıra, bu mahçı teorileri kınamaları ve marksizmi savunmaları belirgindir, bir kesinliğe sahiptir.

Buna karşılık Trotski'nin "hizip-dışı"lığı, biraz ilerde, ayrıntılı olarak göreceğimiz gibi, bir gruptan ötekine özgürce göçüp konmaktan başka bir şey olmadığı için, hiçbir ideolojik ve siyasal kesinliğe sahip değildir.

Özetlersek:

1) Trotski, sosyal-demokrasinin yirmi yıllık tarihi boyunca uzanan ve (daha sonra göstereceğimiz gibi) bugünün temel sorunlarıyla ilgili olan, değişik marksist gruplar ve eğilimler arasındaki *ideolojik* anlaşmazlıkların tarihsel anlam ve önemini açıklamıyor, üstelik anlamamıştır;

2) Trotski, *grup ayrılığının* asıl belirgin özelliğinin, ad olarak birlik, gerçekteyse çözüklük olduğunu anlayamamıştır;

3) Trotski, "hizip-dışı" perdesinin gerisinde, yurtdışındaki bir grubun bayraktarlığını yapmaktadır O grup ilkeden yoksundur, Rusya'daki işçi sınıfı hareketi içinde hiçbir temeli yoktur.

Parlayan her şey altın değildir. Trotski'nin sözlerinde de parlayan çok şey var, ama hepsi anlamsız.

V. TROTSKİ'NİN TASFİYECİ GÖRÜŞÜ

Görüşlerinin özüne gelince Trotski, gazetesinde olabildiği ölçüde az şey söylemenin yolunu bulmuştur. *Put Pravdi* (n° 37), Trotski'nin ne "yeraltı" konusunda, ne de yasal parti için çalışma sloganı hakkında tek söz bile söylemediği gerçeğine dikkati çekmiştir. Ne ideolojik ne de siyasal bir çehresi *bulunmayan* ayrı bir örgüt kurma çabaları sözkonusu olduğu zaman, bu çabaların, hizipçiliğin *en kötü* biçimi olduğunu söyleyişimizin nedeni, birçok başka noktanın yanısıra, işte budur.

Trotski her ne kadar, görüşlerini açıkça ortaya koymaktan geri duruyorsa da, gazetesindeki birçok bölüm, onun içeriye ne tür fikirler sızdırmaya çalıştığını göstermektedir.

Gazetesinin ilk sayısında, daha ilk başyazıda şunları okuyoruz:

"Ülkemizde devrim-öncesi sosyal-demokrat parti, sadece fikir ve amaç yönünden bir *işçi* partisiydi. Gerçekte parti, işçi sınıfının uyanışına yolaçan marksist aydınların örgütüydü." (5.)

Bu eski liberal ve tasfiyeci bir şarkıdır, partiyi *yadsımanın* peşrevidir. Bu görüş, tarihsel gerçeklerin çarpıtılması esası üzerine oturtulmuştur. 1895-1896 grevleri, yığınsal bir işçi sınıfı hareketine çoktan yolaçmıştı. Bu hareket, hem fikir, hem örgüt açısından, sosyal-demokrat hareketle bağlantılıydı. Ve bu grevlerde, ekonomik olan ve olmayan bu bilinçlendirme hareketlerinde "aydınlar işçi sınıfına *önderlik* etti"!?

Dilerseniz, 1901-1903 döneminin siyasal suçlarını, önceki dönemle karşılaştıran aşağıdaki istatistikleri ele alalım:

MESLEKLERİNE GÖRE, ÖZGÜRLÜK HAREKETİNDE SİYASAL SUÇLARDAN ÖTÜRÜ KOVUŞTURMAYA UĞRAYANLAR (YÜZDE OLARAK)

Dönem	Tarım	Sanayi ve Ticaret	Serbest meslek ve öğrenciler	Belli bir mesleği olmayanlar ya da mesleksizler
1884-1890	7,1	15,1	53,3	19,9
1901-1903	9,0	46,1	28,7	8,0

Görüldüğü gibi, seksenlerde, Rusya'da henüz sosyal-demokrat partinin olmadığı sıralarda, hareket henüz "narodnik" iken, egemen olan aydın tabakaydı, harekete katılanların yarıdan çoğunu onlar oluşturuyordu.

Ne var ki, 1901-1903 döneminde, sosyal-demokrat partinin artık varolduğu ve eski *İskra*'nın çalışmalarını sürdürdüğü yıllarda görünüm tümden değişti. Harekete katılanlar arasında aydınlar artık bir *azınlıktı; işçiler* ("sanayi ve ticaret") aydınlardan kat kat çoktu ve işçilerle köylüler, toplamın yarıdan çoğunu oluşturuyordu.

Marksist hareket içinde, sosyal-demokrasinin küçükburjuva aydın *kanadının* kendini hissettirişi, eğilimlerin çatışmasında görüldü. Bu, ekonomizmle başladı (1895-1903), menşevizmle (1903-1908) ve tasfiyecilikle (1908-1914) sürdü. Trotski, partiye karşı tasfiyecilerin sövgülerini yineliyor, parti içindeki çatışmaların yirmi yıllık tarihini anmaktan korkuyor.

Bir başka örnek:

"Rus sosyal-demokrasisi, parlamentarizme karşı davranışında [öteki ülkelerdeki gibi] aynı üç aşamadan geçti ... birincisi 'boykotçuluk' ... ardından parlamenter taktiklerin ilke olarak kabulü, ama [o müthiş 'ama', Şçedrin'in, kulaklar, alından öteye hiçbir zaman geçmez, diye çevirdiği 'ama'] salt bilinçlendirme, uyarma amacıyla ... son olarak da şimdiki isteklerin Duma kürsüsünden ortaya atılışı..." (n° 1, s. 34.)

Bu da tarihi, tasfiyeci bir görüşle çarpıtmaktan başka bir şey değildir. Reformculukla oportünizmin savunusunu içeriye sızdırmak için ikinci ve üçüncü dönem diye bir ayrım uydurulmuştur. *Ne* (anarşizmin varolduğu ve varolmaya devam ettiği) Avrupa'da, *ne de* Rusya'da, "sosyal-demokrasinin parlamentarizme karşı tutumu"nda, boykotçuluk hiçbir zaman bir aşama olarak yeralmamıştır. Rusya'da, örneğin, *sadece* belli bir kuruma karşı kullanılan, Buligin Dumasının boykot edilmesi, *hiçbir zaman* "parlamentarizm"le ilintili olmamıştır, liberalizmle marksizmin saldırıyı sürdürme savaşımının garip yapısından doğmuştur. Trotski, bu savaşımın, marksizmdeki iki eğilimi ne yolda etkilediğine ilişkin tek sözcük söylemiyor.

Tarihten sözederken, kişinin, farklı eğilimlerin sınıfsal kökenlerini ve somut sorunlarını açıklaması gerekir. Buligin Dumasına katılma sorunu üzerinde sınıflar ve eğilimler arasında tanık olunan savaşımı marksist açıdan incelemek isteyen herhangi bir kişi, bu sorunda liberal işçi siyasetinin köklerini görecektir. Ancak Trotski, tarihle, sadece somut sorunlardan *kaçınmak* ve bugünün oportünistleri için bir haklılık payı *ya da* ona benzer bir şey *icadetmek* için "ilgileniyor", o kadar.

"Gerçekten tüm eğilimler" diye yazıyor Trotski, "aynı savaşım ve örgüt yöntemini kullanırlar. Bizim işçi sınıfı hareketimiz içinde liberallik tehlikesi olduğu feryadı, sadece, ger-

çeği kaba ve sekter bir anlayışla bozmaktan başka bir şey değildir." (n° 1, s. 5 ve 35.)

Bu, tasfiyecileri çok açıkça ve çok büyük bir gayretle savunmanın ta kendisidir. Ufak bir gerçeği, en yakınlardaki bir gerçeği anacağız. Trotski sadece sözcükleri savuruyor. Biz gerçekleri işçilerin bizzat düşünmeleri, tartıp biçmeleri inancındayız.

Severnaya Raboçaya Gazeta'nın 13 Mart için şu satırları yazdığı bir gerçek:

"İşçi sınıfının karşısında bulunan belirgin ve somut hedefi vurgulamak, yani Dumayı [basın hakkındaki] tasarıyı geri çevirmeye zorlamak yerine, sadece ve sadece işçilerin, kendi yasal basınları için savaşımlarını gevşetmeye yolaçabilecek, 'kösteklenmemiş sloganlar' için savaşım gibi bulanık bir formül öneriliyor ve aynı zamanda yasadışı basının geniş ölçüde reklamı yapılıyor."

Bu, tasfiyeci siyaseti, açıktan, tam olarak, belgesel nitelikte bir savunudur. *Pravda* siyasetinin eleştirisidir. Acaba okuması-yazması olan herhangi bir kişi, bu sorunda, her iki eğilimin "aynı savaşım ve örgüt" yöntemini kullandığını söyleyebilir mi? Okuması-yazması olan herhangi bir kişi, tasfiyecilerin bu sorunda *liberal* bir işçi siyaseti *gütmediklerini*, işçi sınıfı hareketinin liberal bir tehditle karşı karşıya bulunduğu görüşünün sırf hayal olduğunu söyleyebilir mi?

Trotski'nin gerçeklerden ve somut atıflardan kaçınmasının nedeni, kendini beğenmiş sözlerini ve öfkeli feryatlarını, o gerçeklerin ve somut atıfların acımasızca yalanlamasından dır. Saldırıya kalkmak ve "kaba ve sekter bir anlayışla bozma"dan sözetmek, kuşkusuz çok kolaydır. Hatta "tutucu hizipçilikten kurtuluş" gibi, daha iğneleyici, daha kendini beğenmiş sözler eklemek, işten bile değildir.

Ama böylesi, çok ucuz olmuyor mu? Bu silah, Trotski'nin, bütün debdebesiyle, lise öğrencisi dinleyicilerinin önüne çıktığı dönemin silahlığından ödünç alınmış değil mi?

Her ne ise, Trotski'nin kendilerine çok kızdığı "ileri işçiler" onlara açık açık şunun söylenmesini istiyorlar: Belli siyasal bir kampanyanın, yukarıya aldığımız değerlendirmesinde açıkça belirtilen "savaşım ve örgüt yöntemini" onaylıyor musunuz, onaylamıyor musunuz? Eğer onaylıyorsanız, o zaman liberal bir işçi siyaseti izliyorsunuz, marksizme ve

partiye ihanet ediyorsunuz; *böyle* bir siyasetle, *böyle* bir siyaset güden gruplarla "barış"maktan ve "birlik" olmaktan sözetmek, kendinizi ve başkalarını aldatmak demektir.

Eğer onaylamıyorsanız, o zaman açıkça söyleyiniz. Bugünün işçilerini sözler, ne hayrete düşürüyor, ne tatmin ediyor, ne yıldırıyor.

Bu arada yeri gelmişken söyleyelim, yukarıya aldığımız bölümde, tasfiyecilerin savunduğu siyaset, liberal görüş açısından bile budalacadır. Çünkü Dumadan basın tasarısının geçirilebilmesi, komisyonda oyunu ne yolda kullanacağını çoktan göstermiş olan Bennigsen türünden "zemstvo-oktobristleri"nin oyuna bağlıdır.

*

Rusya'da marksist hareketin kıdemlileri Trotski'yi çok iyi bilirler. Onlara Trotski'yi anlatmaya hiç gerek yok. Ama genç işçi kuşakları onu bilmiyorlar. Bu nedenle onu anlatmak gerek. Çünkü, tasfiyecilerle parti arasında yalpalayan yurtdışındaki beş grubu simgeleyen odur.

Eski *İskra* günlerinde (1901-1903), ekonomistlerden uzaklaşıp iskracılara yanaşan, sonra geriye göç eden bu yalpalayıcılara "Tuşino dönekleri" (güç günlerde, bir karargâhtan ötekine geçen savaşçılara verilen ad)[117] denirdi.

Tasfiyecilikten sözederken, uzun yıllar içinde gelişen, marksizmin yirmi yıllık tarihi içinde menşevizmden ve ekonomizmden kaynaklanan, belli bir sınıfın, liberal burjuvazinin siyaseti ve ideolojisiyle bağlantılı, ideolojik bir eğilimi dile getirmiş oluyoruz.

"Tuşino dönekleri"nin gruplar-üstü olduklarını iddia ederken dayandıkları tek temel, görüşlerini, bir gün bir gruptan ertesi gün bir başka gruptan "ödünç almaları"dır. Trotski, 1901-1903 arasında ateşli bir iskracıydı. Riyazanov, 1903 kongresinde Trotski'nin rolünü "Lenin'in sopası" diye tanımlamıştı. 1903'ün sonunda Trotski ateşli bir menşevikti, yani iskracıları bırakmış ekonomistlere kaçmıştı. Trotski "eski *İskra* ile yenisi arasında bir uçurum var" diyordu. 1904-1905 döneminde Trotski, menşevikleri bıraktı, kah (ekonomist) Martinov'la işbirliği yaparak, kah onun saçma ölçüde sol "sürekli devrim" teorisini ortaya dökerek, ortada,

yalpalayan bir tutum takındı. 1906-1907 döneminde bolşeviklere yanaşan Trotski, 1907 ilkyazında Rosa Luxemburg'la görüş birliğinde olduğunu ilan etti.

Çözülme döneminde, "hizip-dışı" uzun yalpalardan sonra, yeniden sağa yanaştı ve Ağustos 1912'de tasfiyecilerle bir bloka girdi. Her ne kadar *özünde* tasfiyecilerin bayağı görüşlerini dile getiriyorsa da şimdi onları bir kez daha bırakmıştır.

Bu tür kişiler, geçmişin tarihsel kuruluşlarından, Rusya'da yığınsal işçi sınıfı hareketinin henüz uykuda olduğu günlerden ve her grubun kendine bir grup, bir eğilim ya da bir hizip, kısacası bir "güç" süsü vermek için "alanı boş bulduğu" ve ötekilerle birleşme pazarlığı yaptığı zamanlardan geriye kalan bir enkazdır.

Genç işçi kuşakları, *ya* 1908'den bu yana tasfiyeciliğe karşı bizim tutumumuzu belirleyip ortaya koyan parti kararlarını, *ya da* bu kararların tam olarak tanınması temelinde çoğunluğun *birliğini* sağlayan bugünkü Rus işçi sınıfı hareketinin deneyimini hesaba katmaya istekli olmayan biri, inanılmaz ölçüde tepeden bakan iddialarla karşılarına çıktığı zaman, kiminle yüzyüze olduklarını bilmelidirler.

Mayıs 1914'te
Prosveşçeniye, n° 5,
adlı gazetede
yayınlandı

İmza: *V. Ilyin*

İŞÇİ SINIFI HARE ETİ İÇİNDEKİ DEĞİŞİK EĞİLİMLERİN GÜCÜ HA KINDA NESNEL BİLGİLER

(PARÇA)

RUS işçi sınıfı hareketi içindeki değişik eğilimler arasında görülen savaşımın derin sınıfsal kökleri vardır. Rus işçi sınıfı hareketi içinde marksizme (pravdacılığa) karşı savaşan ve gerek yığınsal nitelikleri gerek tarihteki kökleri nedeniyle "eğilim" adını hak eden iki "eğilim", yani narodizm ve tasfiyecilik, proletarya üzerindeki burjuva etkisinin ifadesidir. Bu, marksistler tarafından birçok kez belirtilmiş ve onların kabul ettiği narodniklere (ki onlarla savaş otuz yıldan beri sürüyordu) ve tasfiyecilere (tasfiyeciliğin tarihi yirmi yıl geriye kadar gider, çünkü tasfiyecilik doğrudan doğruya ekonomizmin ve menşevizmin devamıdır) ilişkin bazı kararlarda da onaylanmıştır.

Rus işçi sınıfı içindeki değişik eğilimlerin gücü hakkın-

da, giderek daha *nesnel* bilgiler toplanıyor. Bireylerin ya da grupların değil, *yığınların* tutum ve davranış eğilimlerini gösteren, değişik ve *hasım* gazetelerden alınmış, okuması-yazması olan herkesin *doğruluğunu araştırıp bulabileceği* bilgilerin toplanması gerçekliğinin saptanması ve incelenmesi için her türlü çaba gösterilmelidir.

Kişi, kendi sınıfının hareketini, ancak böylesi bilgilerden öğrenip inceleyebilir. Vperyodcular, plehanovcular ve trotskistler gibi çeşitli aydınlar grubunun yanısıra narodniklerle tasfiyecilerin en büyük değilse bile, büyüdükçe hatalarından (ya da işçi sınıfına karşı işledikleri suçlardan) biri, onların *öznelliğidir*. Her adımlarında, kendi arzularını, kendi "görüş"lerini, kendi durum değerlendirmelerini ve kendi "tasarım"larını, işçilerin isteği ya da işçi sınıfı hareketinin gereksinmesi gibi öne sürme çabasındadırlar. Örneğin, "birlik"ten sözederler, ama sınıf bilincine ermiş Rus işçilerin, *çoğunluğunun* birliğini sağlamakta, 1912 başından 1914 ortasına kadar geçen ikibuçuk yıllık süre içinde elde edilen *deneyimi* hükümdarca bir eda ile görmezlikten gelirler.

Bu durumda, işçi sınıfı hareketi içindeki değişik eğilimlerin gücüne ilişkin, elde bulunan *nesnel* bilgileri bir çizelgeye dökelim. Öznel değerlendirmelere ve verilen sözlere inananlar, "gruplar"a gitmekte özgürdür. Biz sadece nesnel bilgileri incelemeyi arzu edenlere sesleniyoruz. Bu bilgiler şöyle: [Bkz: 300. ve 301. sayfalardaki tablo.]

Bu nesnel bilgilerden çıkarılacak sonuç, pravdacılığın burjuvaziden gerçekten bağımsız, işçilerin beşte-dördünden *çoğunu* örgütleyip birleştirmiş (1914'te, tasfiyecilere bakışla işçi gruplarının %81,1'i) tek marksist proleter eğilim olduğudur. Tasfiyecilikle narodizm de kuşku yok ki birer eğilimdir, ancak işçi sınıfı eğilimi değil, burjuva demokrat eğilimi.

Pravdacıların program, taktik ve örgüte ilişkin görüşleriyle, kararlarının ve tuttukları çizginin doğruluğu, 1912, 1913 ve 1914'ün ilk yarısında tanık olunan yığınsal hareket tarafından tam ve mükemmel bir biçimde kanıtlanmıştır. Daha büyük çabalar için gereken gücü, doğru yolda olduğumuz inancından almalıyız.

Trudovaya Pravda, n° 25,
26 Haziran 1914

	Pravdacılar	Tasfiyeciler	Yüzde olarak		Sol Narodnikler
			Pravdacılar	Tasfiyeciler	
Duma seçimleri:					
1. İşçi seçim çevrelerinde seçilen milletvekili sayısı: . .					
İkinci Duma, 1907	11	12	47	53	—
Üçüncü Duma, 1907-12	4	4	50	50	Boykot
Dördüncü Duma, 1912.	6	3	67	33	
Bağışta Bulunan İşçi Grupları Sayısı:					
2. St. Petersburg gazetelerinde işçi gruplarının yaptığı yardım sayısı:					
1912	620	89	—	—	—
1913	2.181	661	76,9	23,1	264
13 mayıs 1914'e kadar	2.873	671	81,1	18,9	524
Sigorta Yönetim Kurullarına İşçi Seçimi:					
3. Bütün Rusya Sigorta Yönetim Kuruluna seçilen temsilci sayısı	47	10	82,4	17,6	1?-2?
4. Başkent Sigorta Yönetim kuruluna	37	7	84,1	15,9	4
Duma Gruplarından Herbiri Lehine Verilen Önerilerdeki İmzalar:					
5. Altı (pravdacı) ve yedi (tasfiyeci) lehine her iki gazetede yayınlanan imzalar . .	6.722	2.985	69,2	30,8	—
İşçi Gruplarıyla İlişki:					
6. Duma gruplarından herbirine işçilerin gönderdiği mektuplar (Ekim 1913'ten 6 Haziran 1914'e kadar) . .	1.295	215	85,7	14,3	—
St. Petersburg Gazetelerinin Baskı Sayısı					
7. Baskı sayısı (Rakamlar E. Vandervelde tarafından toplanmış ve yayınlanmıştır)	40.000	16.000	71,4	28,6	12.000 (Haftada 3 gün)

	Pravdacılar	Tasfiyeciler	Yüzde olarak		Sol Narodnikler
			Pravdacılar	Tasfiyeciler	
Yurtdışı Basını:					
8. Tasfiyecilerin Ağustos (1912) konferansından Haziran 1914'e kadar çıkarılan gazete sayısı .	5	0	—	—	9
9. Bu gazetelerde yasal *olmayan* örgütlerde yapılan başvuru sayısı (bir bölge bir başvuru sayılmıştır) . .	44	0	—	—	21
Burjuvaziye Dayanma:					
10. St. Petersburg gazeteleri için (1 Ocaktan 13 Mayıs 1914'e kadar) toplanan bağışlar içinde işçi olmayanların bağış yüzdesi	—	—	13	56	50
11. Tüm dönem boyunca gazetelerde yayınlanan mali rapor sayısı	3	1	—	—	?(0?)
12. Bu raporlardan açık gösteren ve belirtilmeyen kaynaklardan, yani burjuva kaynaklarından denklenenlerin yüzdesi	—	—	0	100	
13. Duma gruplarının herbiri tarafından (Ekim 1913 ile 6 Haziran 1914 arasında) kullanılan fonlar içinde işçi *olmayanlardan* alınan bağış yüzdesi	—	—	6	46	—
14. İşçilerden geldiği öne sürülen, aslında kaynak göstermeden burjuva gazetelerinden alınan yazışma sayısı	—	5 (*Naşa Raboçaya Gazeta*, n° 17 ve 19)			0
İşçi Birlikleri:					
15. St. Petersburg'da, üyelerinin çoğunluğu (yönetim kurullarındaki çoğunluğa bakarak) açısından iki eğilime yakınlık duyan işçi birlikleri sayısı	$14\frac{1}{2}$*	$3\frac{1}{2}$*	—	—	2

* İşçi birliklerinden birinde pravdacılarla tasfiyeciler eşit sayıda yandaşa sahipti.

RSDİP MERKEZ YÖNETİM KURULUNUN BRÜKSEL KONFERANSINA SUNDUĞU RAPOR VE MERKEZ YÖNETİM KURULUNUN TEMSİLCİLERİNE BUYRULTU[118]

(PARÇA)

RUS sosyal-demokrat hareketi içinde olup bitenler konusunda iki ayrı görüş var.

Rosa Luxemburg'un, Uluslararası Sosyalist Büroya geçen yıl (Aralık 1913) sunduğu öneride ifade ettiği, tasfiyecilerin ve onları destekleyen öteki grupların paylaştığı bir görüş şu: Rusya'da hiziplerin birçoğuna, hizip kavgasının "kaos"u egemendir. Bu hiziplerden en kötüsü, leninist hizip, bölünmeyi kışkırtmakta en faal olanıdır. Gerçekte ayrılıklar, ortak eylem olasılığını ortadan kaldırıyor değil. Birliğe giden yol, tüm eğilimler ve gruplar arasındaki uzlaşma ve anlaşmadadır.

Bizim taşıdığımız öteki görüşe göreyse, Rusya'da "hizip kavgasının kaosu"na benzer hiçbir şey yoktur. Rusya'da olan

tek şey, tasfiyecilere karşı savaşımdır. *Sadece* bu savaşım yoluyla, *gerçekten* işçilerin olan bir sosyal-demokrat parti geliştirilmektedir. Bu parti, Rusya'da sınıf bilincine ermiş işçilerin *ezici çoğunluğunu* —beşte-dördünü— örgütlemiştir. İçinde Rus işçilerin çoğunun örgütlendiği yasadışı partiyi aşağıdaki konferanslar temsil etmiştir: 1912 Ocak konferansı, 1913 Şubat konferansı ve 1913 yaz konferansı.[119] Partinin yasal yayın organı *Pravda* (*Vérité*)'dir.* Pravdacı adı da buradan geliyor. Bu arada yeri gelmişken söyleyelim, St. Petersburg'da, yoldaş Vandervelde'nin de katıldığı bir şölende St. Petersburg işçileri bu fikri ifade etmişler. St. Petersburg fabrikalarındaki işçilerin birleştiğini, işçilerin bu birliği dışında kalanların, "ordusuz generaller" olduğunu söylemişlerdir.

Raporumun ikinci bölümünde, bizim görüşümüzün doğruluğunu kanıtlayan nesnel bilgiler üzerinde duracağım. Şimdi burada, tasfiyeciliğin özüne değineceğim.

Tasfiyeci gruplar, partiden, RSDİP'nin Ocak 1912 konferansında, resmen çıkarılmışlardır, ancak tasfiyecilik sorunu partimiz tarafından çok önceleri ortaya atılmıştır. RSDİP'nin Bütün-Rusya konferansınca, tasfiyeciliği doğruca kınayan, bütün partiyi bağlayıcı kesin, resmî bir kararın kabul edildiği tarih, Aralık 1908'e kadar geri gider. Bu kararda tasfiyecilik şöyle tanımlanmıştır:

Tasfiyecilik, "bir partili aydınlar grubunun, her ne pahasına olursa olsun, hatta parti programının, taktiklerin ve geleneklerin açıktan yadsınması pahasına bile olsa, RSDİP'nin bugünkü örgütünü tasfiye etme ve onun yerine, yasal olarak işleyen gevşek bir dernek getirme çabasıdır."

Bu tanımdan açıkça görüldüğü gibi, daha 1908'de tasfiyecilik, resmen *aydınca* bir eğilim olarak kabul ve ilan edilmiş, özünde, yasadışı partiyi *yadsıma* ve *onun yerine* yasal bir parti *getirme* düşüncesinde olduğu ya da getirmeyi savunduğu belirtilmiştir.

Ocak 1910'da yapılan merkez yönetim kurulu genel kurul toplantısı, tasfiyeciliği, "*proletarya üzerinde burjuva etkisinin ifadesi*" olarak bir kez daha *oybirliğiyle* mahkûm etmiştir.

Bizimle tasfiyeciler arasındaki ayrılıkların, Batı Avru-

* Gerçek. —ç.

pa'da radikal denenlerle ılımlılar arasındaki ayrılıktan daha derin olmadığı hatta daha az önemli olduğu yollu görüşlerin yanlışlığını bu tanımlamadan görebiliriz. Varlığına *sonvermeyi* ve *yerine başka bir parti koymayı* düşünen insanlara karşı, genel bir parti kararı alma gereğiyle yüzyüze gelmiş hiçbir —evet hiçbir— Batı Avrupa partisi yoktur.

Batı Avrupa'nın hiçbir yerinde, hem parti üyesi unvanını taşımaya, hem de *aynı zamanda* partinin dağıtılmasını savunmaya, partinin yararsız ve gereksiz olduğunu iddia etmeye, onun yerine başka bir parti konmasını öne sürmeye izin verilmesi diye bir şey sözkonusu olmamıştır, hiçbir zaman da olamaz. Batı Avrupa'nın hiçbir yerinde sorun, doğrudan doğruya partinin varlığı sorunu, yani *olmak ya da olmamak* sorunu durumuna gelmemiştir.

Ayrılık örgüt konusunda değildir, partinin *nasıl* kurulması gerektiği konusunda değildir, partinin *varlığı* konusundadır. Böyle bir noktada, uzlaşma, anlaşma, uyuşma sözkonusu olamaz.

Yasal basında "yeraltı"na (yani yasadışı partiye) karşı çarpışan, onu "*melun*" ilan eden, ondan kaçışı haklı gösterip öven ve "açık bir parti" kurulmasını savunan yazarlara karşı amansızca savaşmasaydık, partimizi (beşte-dört ölçüsünde) geliştiremezdik ve geliştirmeye devam edemezdik.

Aşırı ölçüde ılımlı olan liberallerin partisinin bile yasal olmadığı bugünkü Rusya'da, bizim partimiz sadece yasadışı olarak varolabilir. Bizim durumumuz istisnadır ve daha önce eşi görülmemiştir. Bu durum bir parça, Sosyalistlere-Karşı Yasa yıllarında Alman sosyal-demokratlarının karşılaştığı duruma benzer (gerçi o zaman bile Almanların yasal olanakları, bugün bizim Rusya'da sahip olduklarımızdan yüz kat fazlaydı). Bizim yasadışı Sosyal-Demokrat İşçi Partimiz (sık sık "hücre" diye anılan) *yasadışı* işçi örgütlerini içermektedir. O örgütleri (hastalık sigortası kuruluşları, işçi birlikleri, eğitim dernekleri, atletik kulüpler, yeşilay dernekleri, vb. gibi) *yasal* işçi kuruluşlarından oluşan şu ya da bu ölçüde örülmüş bir şebeke çevreler. Bu yasal örgütlerin çoğu kentlerdedir; kırsal alanın birçok yerinde hiçbir örgüt yoktur. Yasadışı örgütlerden bir kısmı oldukça geniştir, bir kısmı epey dardır. Bazı hallerde bu örgütler, sadece "güvenilir temsilciler"den oluşurlar.

Yasal dernekler, bir ölçüde, yasadışı örgütler için ve yığınlar arasında işçi sınıfı dayanışması fikrinin geniş kapsamlı, yasal savunusu için *perde* görevini görür. Önde gelen işçi sınıfı örgütleri arasında ülke çapında ilişkiler, bir merkezin (merkez yönetim kurulu) sürdürülmesi, tüm sorunlardaki parti kararlarının geçirilmesi — bütün bunlar, kuşkusuz, oldukça yasal olmayan yollardan yürütülmektedir ve ileri, denenmiş işçilerden son derece gizlilik ve tam bir güvenilirlik ister.

Yasal basında "yeraltı"na *karşı* çıkmak, "açık parti"den yana olmak en basitinden partimizi *çökertmektir*. Bunu yapan insanları partimizin *başdüşmanları* olarak görmemiz gerekir.

Doğal ki, "yeraltı"nın yadsınması, devrimci taktiklerin yadsınmasıyla ve reformculuk savunusuyla elele yürür. Rusya, bir burjuva devrimi döneminden geçiyor. Rusya'da en ılımlı burjuva bile —kadetler ve oktobristler— kesin olarak hükümetten hoşnut değildirler. Ama hepsi devrimin düşmanıdırlar; 1905'te yaptığımız gibi yığınları yeniden barikatlara götürmeye çalıştığımız için, "halk dalkavukluğu" yaptığımız için bizden nefret ediyorlar. Hepsi, sadece "reformlar"ı savunan ve halk arasında, reformun, bugünkü çarlık monarşisiyle *uyarlı* olduğu şeklindeki çok zararlı fikirleri yayan burjuvalardır.

Bizim taktiklerimizse değişik. Biz her reformdan (örneksе, sigorta), her yasal örgütten yararlanıyoruz. Ancak bunları, yığınların devrimci bilincini ve devrimci savaşımını geliştirmek için kullanıyoruz. Bugüne değin siyasal özgürlüğün varolmadığı Rusyada, bu sözler bizim için, Avrupa'da ifade ettiklerinden çok daha başka şeyler ifade ediyor. Partimiz *devrimci grevleri* yönetiyor. Bu grevler, hiçbir ülkede olmadık ölçüde gelişiyor. Örnekse, mayıs ayını alın. Mayıs 1912'de 64.000, Mayıs 1914'te 99.000 işçi, iktisadi amaçlı grevlere katılmıştır.

Siyasal grevlere katılanların sayısı 1912'de 364.000'di, 1914'te 647.000 olmuştur. Siyasal ve iktisadi amaçlı savaşımlar karması devrimci grevler yaratır. Bu grevler köylü milyonları gayrete getirir ve onları devrim için eğitir. Partimiz, *devrimci toplantılar* ve *devrimci sokak gösterileri* kampanyası sürdürüyor. Bu amaçla partimiz, *devrimci broşürler*

ve partinin merkez yayın organı olan *yasadışı gazeteyi* dağıtıyor. Yığınlar arasında yürütülen bütün bu propaganda ve uyarma eylemlerinin ideolojik birliği, partimizin yüksek yönetim organlarınca kabul edilen şu sloganlarla başarılmıştır: 1° Sekiz saatlik işgünü; 2° Taşınmaz mallara elkonması; 3° Demokratik bir cumhuriyet. Mutlak zulmün ve zorbalığın egemen olduğu, yasaların çarlık monarşisi tarafından yokedildiği bugünün Rusyası'nda, partinin, devrimci işçi sınıfı hareketini etkin bir biçimde ayakta tutmasını amaçlayan tüm propaganda ve uyarma çabalarını ancak bu sloganlar birleştirip toparlayabilir.

Tasfiyecilerin, örneğin "dernekleşme özgürlüğü"ne karşı durduğumuz yollu iddialarını duymak bizi eğlendiriyor. Çünkü biz, Ocak 1912 konferansında kabul edilen özel bir kararda, sadece, programımızın bu noktasının önemini belirtmekle kalmadık, ayrıca, yarım yamalak varolan dernekleşme hakkından (örnekse, sigorta kuruluşları) tasfiyecilerden on kat daha fazla yararlandık. Ama bazı kişiler çıkıp da yasal basında yazdıkları yazılarda, bize, toprağa elkonması ve cumhuriyet sloganlarının yığınlar arasında uyarma aracı olarak iş görmeyeceğini söylerlerse, bizim partimizin *bu tür* kişilerle, bu tür yazarlar grubuyla birleşmesi sözkonusu olamaz, deriz.

Raporumun bu birinci bölümünün amacı, ayrılıklarımızın *özünü* anlatmak olduğuna göre, bu nokta üzerinde daha fazla duracak değilim, sadece, raporumun dördüncü bölümünün, tasfiyecilerin parti programıyla kararlarından uzaklaştıkları olayların bir listesini ve pratik önerileri kapsayacağını anımsatacağım, o kadar.

Burada tasfiyecilerin, bizim yasadışı partimizden, RSDİP'nden *kopuşları* tarihinin ayrıntılarına girmeyeceğim, sadece bu tarihin *üç* ana dönemini belirteceğim.

Birinci dönem: 1908 güzünden Ocak 1910'a kadar. Parti, kesin, resmî parti kararlarının yardımıyla, tasfiyeciliği mahkûm ederek savaştı.

İkinci dönem: Ocak 1910'dan Ocak 1912'ye kadar. Tasfiyeciler, parti merkez yönetim kurulunun yeniden canlandırılması çalışmalarını *baltaladılar*; parti merkez yönetim kurulunu çöküntüye uğrattılar, kurulun son kalıntılarını, örneğin merkez yönetim kurulu yurtdışı *bürosunun* teknik ko-

misyonunu *dağıttılar*. O zaman (1911 güzü) *Rusya'daki* parti komiteleri, partiyi yeniden canlandırmak üzere Rus hazırlık komisyonunu kurdular. Bu komisyon, Ocak 1912 konferansını topladı. Konferans, partiyi canlandırdı, bir merkez yönetim kurulu seçti ve tasfiyeci grubu partiden çıkardı.

Üçüncü dönem: Ocak 1912'den bugüne kadar. Bu dönemin bellibaşlı özelliği, Rusya'nın sınıf bilincine ermiş işçilerinden beşte-dördünün, Ocak 1912 konferansının kararları ve yarattığı organlar çevresinde toplanmalarıdır.

23-30 Haziran (6-13 Temmuz)
1914'te yazıldı

İlk kez 1929 yılında Lenin'in
Collected Works, Vol. XVII'de
yayınlandı

İKİNCİ ENTERNASYONALİN ÇÖKÜŞÜ

(PARÇA)

İKİNCİ Enternasyonalin çöküşü, en açık ifadesini, Avrupa'nın resmî sosyal-demokrat partileri çoğunluğunun, inançlarıyla, Stuttgart ve Basle kararlarına[120] göze çarpıcı biçimde ihanet etmelerinde bulmuştur. Ne var ki, oportünizmin tam utkusunu ve sosyal-demokrat partilerin ulusal liberal işçi partileri haline dönüşümünü gösteren bu çöküş, İkinci Enternasyonalin tüm tarihsel döneminin —yani 19. yüzyıl sonu 20. yüzyılın başı döneminin— olağan sonucudur. Bu dönemin nesnel koşulları —Batı Avrupa burjuva ve ulusal devrimlerinin tamamlanışı ardından sosyalist devrimlerin başlangıcına geçiş— oportünizmi doğurmuş ve beslemiştir. Bu dönem boyunca, bazı Avrupa ülkelerinde işçi sınıfında ve sosyalist harekette, oportünizm çizgisi boyunca uzanan bir

bölünme görürüz. (İngiltere, İtalya, Hollanda, Bulgaristan ve Rusya); başka ülkelerde eğilimler arasında, aynı çizgi boyunca uzanan uzun ve inatçı bir savaşıma tanık oluruz (Almanya, Fransa, Belçika, İsveç ve İsviçre). Büyük savaşın yarattığı bunalım, bütün örtüleri çekip almış, bütün gelenekleri silip süpürmüş, çoktan patlamış olan çıbanı ortaya çıkarmış ve oportünizmi, burjuvazinin, gerçek rolüne çıkan dostu olarak gözler önüne sermiştir. Bu öğenin, işçi partileri örgütlerinden koparılıp atılması kesin bir zorunluluk haline gelmiştir. Emperyalizm çağı, devrimci proletaryanın öncüsüyle, "kendi" ulusunun "büyük devlet" statüsünden gelme ayrıcalıkların tadını çıkaran yarı küçük-burjuva işçi sınıfı aristokrasisinin tek bir parti içinde yanyana bulunmasına izin veremez. Hiçbir "aşırılık" nedir bilmeyen tek bir parti içinde oportünizmin "olağan makul bir eğilim" olduğu şeklindeki eski teori, artık işçileri büyük ölçüde aldatan ve işçi sınıfı hareketini büyük ölçüde köstekleyen bir şey haline gelmiştir. İşçi yığınlarını derhal kendinden uzaklaştıran maskesiz oportünizm, bu itidal teorisi (*theory of the golden mean*) kadar korkutucu ve zarar verici değildir. Bu itidal teorisi, oportünist uygulamayı haklı göstermek için, marksist ifadeler kullanır, devrim eyleminin zamansız olduğunu, bir safsatalar zincirinin yardımıyla kanıtlamaya çalışır. Bu teorinin en önde gelen sözcüsü ve İkinci Enternasyonaldeki önder otoritelerden biri olan Kautsky, tam bir ikiyüzlü ve marksizm fahişeliği sanatının eski bir ustası olduğunu göstermiştir. Bir milyon üyeli Alman partisinin, dürüst, sınıf bilinci taşıyan, devrimci tüm mensupları, Südekum'lar ve Scheidemann'lar tarafından yürekten savunulan "otorite"nin bu türünden öfkeyle yüz çevirmişlerdir.

Eski önderlerinden belki de onda-dokuzu burjuvazinin safına geçen proleter yığınları, aşırı milliyetçilik seli ortasında, sıkıyönetimin ve savaş sansürünün baskısı altında kendilerini çözülmüş ve desteksiz bulur olmuşlardır. Ne var ki, savaşın yarattığı, gelişen ve genişleyen nesnel devrimci durum, çaresiz, devrimci duygular yaratmaktadır; sınıf bilinci gelişmiş en seçkin proleterleri aydınlatmakta, kıvama getirmektedir. Yığınların ruh halinde ani bir değişiklik, Rusya'da, 1905 başlarında "Gaponade"[121] ile ilgili olarak, birkaç ay, bazan birkaç hafta içinde, geri proletarya yığınlarından,

proletaryanın devrimci öncüsünü izleyen milyonluk bir ordunun çıkıvermesine benzer bir değişiklik, olasılığın ötesine geçme yolundadır. *Bu* savaştan hemen sonra ya da savaş sırasında güçlü devrimci bir hareketin gelişip gelişmeyeceğini söyleyemeyiz, ama sosyalist çalışma adına hak kazanacak olan çalışma, *sadece* bu yönde olanıdır. Bu çalışmayı iki sözcükle özetleyecek ve yönlendirecek olan ve kendi hükümeti ve kendi burjuvazisine karşı proletaryanın verdiği devrimci savaşıma katkıda bulunmak isteyenleri birleştirip pekiştirmeye yardım edecek olan şey, bir iç savaş sloganıdır.

Rusya'da, devrimci sosyal-demokrat proletarya öğelerinin, küçük-burjuva oportünist öğelerden kesinlikle kopmalarını hazırlayan şey, işçi sınıfı hareketinin tarihidir. Bu tarihe itibar etmeyenler ve "hizipçiliğe" karşı parlak söylevler verirken, kendilerini, Rusya'da oportünizmin değişik türlerine karşı uzun yıllar boyu verilen savaşım içinde gelişen bir proletarya partisinin gerçek kuruluş sürecini anlayamaz duruma getirenler, bu harekete en büyük kötülüğü yapıyorlar. Bugünkü savaşa karışmış olan "büyük" devletler içinde, yakın dönemde devrim görmüş tek ülke Rusya'dır. Proletaryanın, içinde belirleyici bir rol oynadığı bu devrimin burjuva içeriği, işçi sınıfı hareketindeki burjuva ve proleter eğilimler arasında, ister-istemez bir bölünmeye yolaçacaktı. Rus sosyal-demokrasisinin (1883-1894 arasında olduğu gibi ideolojik bir eğilim biçiminde değil, ama) yığınsal işçi sınıfı hareketiyle bağlantılı bir örgüt olarak varolduğu yaklaşık yirmi yıllık dönem içinde (1894-1914) proleter devrimci eğilimlerle küçük-burjuva, oportünist eğilimler arasında savaşım sürüp gitti. 1894-1902 arasının ekonomizmi, kuşku yok ki, ikinci türden bir eğilimdir. Ekonomizmin öne sürdüğü savların ve ideolojik özelliklerinin birçoğu —marksizmin "Struve'vari" çarpıtılışı, oportünizmi haklı göstermek için "yığınlar"a atıf, vb.— Kautsky'nin, Cunow'un, Plehanov'un, vb., bayağılaştırılmış bugünkü marksizmiyle, dikkati çekici bir benzerlik gösteriyor. Eski *Raboçaya Mıysl* ile *Raboçeye Dyelo*'nun[122] bugünün Kautsky'siyle aynı doğrultuda olduğunu, şimdiki sosyal-demokrat kuşaklara anımsatmak insanı minnettar bırakıcı bir ödev olurdu.

Ondan sonraki dönemin (1903-1908) "menşevizm"i, hem ideolojik, hem örgütsel bakımdan ekonomizmin ardılı ol-

du.Bu eğilim, Rus devrimi sırasında, nesnel olarak proletaryanın liberal burjuvaziye bağımlılığı demek olan taktikler izledi, küçük-burjuva, oportünist eğilimleri dile getirdi. Onu izleyen dönemde (1908-1914) menşevik eğilimin ana akımı tasfiyeciliği doğurduğu zaman, bu eğilimin sınıfsal anlam ve kapsamı öylesine belirginleşti ki, menşevikliğin en iyi temsilcileri, *Naşa Zarya* grubunun siyasetine sürekli olarak karşı durmaya başladılar. Geçen beş ya da altı yıl boyunca, yığınlar arasında, işçi sınıfının devrimci marksist partisine *karşıt* bir çalışmayı sistemli olarak sürdüren bu grup, 1914-1915 savaşında *sosyal-şovenist* olduğunu kanıtlayan tek gruptur. Ve bu, mutlakiyetin henüz varolduğu, burjuva devriminin tamamlanmış olmaktan uzak bulunduğu, nüfusun %43'ünün, Rus olmayan ulusları da kapsayan çoğunluğu baskı altında tuttuğu bir ülkede görülmektedir. Küçük-burjuvazinin belli tabakalarının, özellikle aydınların ve işçi aristokrasisinin önemsiz bir kesiminin, "kendi" ulusunun "büyük devlet" ayrıcalıklarından pay aldığı "Avrupa" türü gelişme, ister-istemez Rus benzerine kavuşacaktı.

Onların bütün tarihi, Rusya'nın işçi sınıfını ve işçilerin sosyal-demokrat partisini "uluslararası" taktiklere, yani gerçekten devrimci ve tutarlı olarak devrimci taktiklere hazırladı.

Mayısın ikinci yarısıyla Haziran
1915'in ilk yarısında yazıldı

1915'te *Kommunist* dergisi,
n° 1-2'de yayınlandı

SOSYALİZM VE SAVAŞ
(RSDİP'NİN SAVAŞ KARŞISINDAKİ TUTUMU)
(PARÇA)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM. — BÖLÜNMENİN TARİHİ VE RUSYA'DA SOSYAL-DEMOKRASİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin savaşla ilgili olarak izlediği ve yukarda anlatılan taktik, Rusya'da sosyal-demokrasinin otuz yıllık gelişmesinin kaçınılmaz bir sonucuydu. Partimizin tarihinin derinliklerine inilmeksizin, ne bu taktiklerin, ne de sosyal-demokrasinin ülkemizdeki bugünkü durumunun doğru olarak anlaşılması mümkündür. İşte bu nedenle, okurlara partimizin tarihindeki bellibaşlı noktaları anımsatmak zorunluluğunu duyuyoruz.

İdeolojik bir eğilim olarak sosyal-demokrasi, Rusya'da uygulandığı biçimiyle, sosyal-demokratik görüşlerin ilk kez Emeğin Kurtuluşu grubu tarafından yurtdışından sistematik olarak işlenmesi ile 1883'te doğdu. 20. yüzyılın başlarına kadar sosyal-demokrasi, Rusya'da işçi sınıfı hareketiyle hiçbir bağlantısı olmayan ideolojik bir eğilim olarak kaldı. Yüzyılın başlarında toplumsal hareketlerin hızlanması, işçiler arasında huzursuzluk ve grevler, sosyal-demokrasiyi, işçi sınıfının (hem ekonomik, hem politik) savaşımı ile sıkı sıkıya

bağlı, etkin bir politik güç durumuna getirdi. İşte tam bu andan başlayarak, sosyal-demokraside, "ekonomistler" ile "iskracılar" biçiminde bir bölünme başladı.

"EKONOMİSTLER" VE ESKİ *İSKRA* (1894-1903)

"Ekonomizm", Rus sosyal-demokrasisinde oportünist bir eğilimdi. Hareketin politik görüşü şu ilkede özetleniyordu: "İşçiler için ekonomik savaşım; liberaller için politik savaşım." Ekonomizmin bellibaşlı teorik dayanağı, devrimci ruhundan tamamen sıyrılmış ve liberal burjuvazinin gereklerine uyarlanmış bir tür "marksizmi" kabullenen, sözde "legal marksizm" ya da "struvecilik" idi. Rusya'da işçi yığınlarının geriliğini öne sürerek ve "yığınlara ayak uydurma" bahanesine sığınarak ekonomistler, kendilerine bağımsız hedefler çizmeksizin ya da hiçbir devrimci görev yüklenmeksizin, işçi hareketinin görev ve amacını ekonomik savaşım ve liberalizmin politik olarak desteklenmesi olarak görüyorlardı.

Eski *İskra* (1900-1903), devrimci sosyal-demokrasinin ilkeleri adına, ekonomizme karşı başarıyla savaşım verdi. Sınıf bilincine ulaşmış proletaryanın bütün seçkin kişileri *İskra*'nın yanını tuttu. Devrimden önceki yıllarda sosyal-demokrasi, en tutarlı ve en ödün vermeyen programı savundu. 1905 devrimi sırasındaki sınıf savaşımı da, yığın halindeki eylemde bu programın doğruluğunu tanıtladı. "Ekonomistler" kendilerini yığınların geriliğine uydurdular. *İskra* ise, yığınları ileri doğru yöneltmeye yetenekli işçi öncülerini eğitti. Sosyal-şovenlerin bugünkü iddiaları (yığınlara ayak uydurma gereği, emperyalizmin ilericiliği, devrimcilerin "hayalciliği" gibi), *hepsi* de ekonomistlerce öne sürüldü. Marksizmin, struvecilik biçimindeki oportünistçe tahrifini, Rus sosyal-demokrasisi yirmi yıl önce tanımış oldu.

MENŞEVİZM VE BOLŞEVİZM (1903-1908)

Burjuva demokratik devrim dönemi, sosyal-demokrasi eğilimleri arasında daha önceki savaşımın devamı olan yeni bir savaşımı doğurdu. "Ekonomizm", "menşevizm"e dönüştü. Eski *İskra*'nın devrimci taktikleri savunması, "bolşevizm"i doğurdu.

Fırtınalı 1905-1907 yıllarında menşevizm, liberal burjuvazinin desteklediği oportünist bir eğilimdi ve liberal burju-

vazi eğilimlerini işçi sınıfı hareketine taşıdı. Özü: işçi sınıfı savaşımını liberalizme uygun duruma getirmekti. Bolşevizm ise, tersine, liberalizmin uyuşturmasına ve ihanetine karşın, sosyal-demokrat işçileri, demokrat köylü katmanlarını devrimci savaşıma katma amacına yöneltti. Menşeviklerin kendilerinin de çoğu zaman kabul ettikleri gibi, işçi yığınları, devrim sırasında, bütün büyük eylemlerde, bolşeviklerle birlikte yürüdü. 1905 devrimi, ödünsüz devrimci sosyal-demokrat taktikleri doğruladı, güçlendirdi, derinleştirdi ve çelikleştirdi. Sınıfların ve partilerin açık eylemleri, sosyal-demokrat oportünizm ("menşevizm") ile liberalizm arasındaki bağı tekrar tekrar gözler önüne serdi.

MARKSİZM VE TASFİYECİLİK (1908-1914)

Karşı-devrim dönemi, tekrar, oportünizm sorunu ile sosyal-demokrasinin devrimci taktiklerini büsbütün yeni bir biçimde günün sorunu durumuna getirdi. Menşevizmin ana gövdesi, en iyi temsilcilerinin birçoğunun itirazlarına aldırmaksızın tasfiyecilik eğilimini doğurmuş; gizli örgüt ve eylem bırakılmış, "yeraltı" çalışmaları, cumhuriyet gibi sloganlar küçümsenmiş vb.. Legal dergi *Naşa Zarya*'nın yazarlarından bazıları (bay Potresov, Çerevanin vb.) eski sosyal-demokrat partiden bağımsız bir grup kurarak, Rus liberal burjuvazisini, Rus işçilerinin devrimci savaşım alışkanlıklarını kaybettirme çabalarında binbir yoldan desteklemiş, kışkırtmış ve beslemiştir.

Bu oportünistler grubu, RSDİP'nin 1912 Ocak konferansında partiden atıldı, ama yurtdışındaki irili ufaklı birçok grubun şiddetle karşı koymalarına karşın, bir parti kurdular. İki yıldan fazla bir süre (1912'den başlayarak 1914 ortalarına kadar) iki sosyal-demokrat parti arasında inatçı bir savaşım sürdü gitti: Ocak 1912'de seçilen merkez komitesi ile Ocak konferansını tanımayan ve *Naşa Zarya* grubu ile işbirliğini sürdürerek partiyi farklı bir temel üzerinde yeniden kurmak isteyen örgütlenme komitesi arasındaki savaşım devam etti. Günlük iki işçi gazetesi (*Pravda* ile *Luç* ve onu izleyenler) ve Dördüncü devlet Dumasındaki iki sosyal-demokrat grup (pravdacıların ya da marksistlerin grubu ile

Çheydze'nin başı çektiği tasfiyeci "Sosyal-Demokrat grubu") arasında da gene amansız savaşımı sürüp gidiyordu.

Partinin devrimci ilkelerine bağlı kalan, (özellikle 1912 ilkyazından sonra) işçi sınıfı hareketindeki yeni ve huzursuz dalgalanmaları destekleyen, legal ve illegal örgütlerle basını ve propagandayı birarada yürüten pravdacılar, çevresinde sınıf bilincine ulaşmış işçi yığınlarının büyük bir çoğunluğunu topladığı halde, tasfiyeciler —politik bir güç olarak *Naşa Zarya* grubu aracılığı ile çalışıyorlardı— yalnızca liberal burjuva unsurların desteğine dayanıyorlardı.

İşçi gruplarının, iki partinin gazetelerine yaptığı açık para yardımları (bu yardım, o sıralarda sosyal-demokrat partisi *üye ödentisinin* Rusya koşullarına uydurulmuş, yasalara uygun ve herkes tarafından serbestçe denetimi olanaklı ödeme biçimiydi) pravdacıların (marksistlerin) proleterce kuvvet ve etki kaynaklarını, ve tasfiyecilerin (ve onların örgütlenme komitelerinin) burjuva-liberal kaynaklarını apaçık gösterir. *Marksizm ve Tasfiyecilik*[123] kitabında bütünüyle ve Alman sosyal-demokrat gazetesi *Leipziger Volkszeitung*'un 21 Temmuz 1914 tarihli sayısında kısaltılarak verilen bu yardımlardan bazı rakamları buraya alıyoruz.

St. Petersburg'un gazetelerine marksist (pravdacı) ve tasfiyeci günlük gazetelerine 1 Ocak ile 13 Mayıs 1914 tarihleri arasında yapılan para yardımlarının sayısı ve miktarı:

[Gruplar]	Pravdacılar		Tasfiyeciler	
	Yardım Sayısı	Miktarı (Ruble)	Yardım Sayısı	Miktarı (Ruble)
İşçi gruplarından	2.873	18.934	671	5.296
İşçi olmayan gruplardan	713	2.650	453	6.760

Görüldüğü gibi, 1914'te, partimiz, Rusya'daki sınıf bilincine ulaşmış işçilerin beşte-dördünü devrimci sosyal-demokrat taktikler çevresinde birleştirmiş bulunmaktadır. 1913 yılında, pravdacılar 2.181, tasfiyeciler 661 işçi grubundan yardım aldılar. 1 Ocak 1913'ten 13 Mayıs 1914'e kadar olan rakamlar şöyle olacaktır: işçi gruplarından 5.054 adet yardım pravdacılar (yani bizim parti) için, 1.332 adet yardım

(yani%20,8) tasfiyeciler için.

MARKSİZM VE SOSYAL-ŞOVENİZM (1914-1915)

1914-1915 büyük Avrupa savaşı, hem Avrupalı, hem de Rus sosyal-demokratlara, dünya ölçüsünde bir bunalım karşısında izledikleri taktikleri sınama olanağını verdi. Bugünkü savaşın gerici, yağmacı ve köleci niteliği, öteki hükümetlere bakışla, çarlık için daha göze batıcıdır. Böyle olduğu halde, tasfiyecilerin çoğunluğu (liberal ilişkileri yüzünden, Rusya'da bizim dışımızda ciddi etkisi olan tek grup) sosyal-şovenizme saptılar! Oldukça uzun bir süre yasalar içinde çalışmanın tekelinden yararlanan bu *Naşa Zarya* grubu, yığınlar arasında, "savaşa karşı direnmeme", üçlü (şimdi dörtlü) antantın zaferi için, ve Alman emperyalizmini "pek şeytanca günahlar" işlemekle suçlayan vb. propagandalar yaptılar. 1903'ten beri politik belkemiğinden yoksunluğunu tekrar tekrar ortaya koyan ve çoğu zaman oportünistlerin saflarına katılan Plehanov, bu tutumu daha da açık bir biçimde takındı ve bu hareketi yüzünden, Rusya'daki burjuva basını tarafından pek övüldü. Plehanov, çarlığın haklı bir savaş verdiğini ilan edecek, İtalya'daki hükümet gazetelerine İtalya'yı savaşa girmeye özendirici demeçler verecek kadar küçüldü.

Böylece, tasfiyecilik konusundaki görüşlerimizin ve tasfiyecilerin ana gruplarını partimizden atmamızın haklılığı yeterince tanıtlanmış oldu. Tasfiyecilerin gerçek programları ve tuttukları yolun gerçek anlamı, şimdi artık yalnızca genel anlamıyla bir oportünizm değil, Büyük-Rusya toprakbeyleri ile burjuvazinin emperyalist ayrıcalıklarının ve çıkarlarının savunulmasıdır. Bugün tasfiyecilik, işçi hareketi içinde *ulusal-liberal* bir eğilimdir, radikal küçük-burjuvazinin bir kesimi ile küçük bir ayrıcalıklı işçi kesiminin proleter yığınlara karşı "kendi" ulusal burjuvazileri ile ittifakıdır.

Temmuz-Ağustos 1915'te yazıldı
1915 sonyazında, *Sotsiyal-Demokrat*'ın
yazıkurulu tarafından çıkarılan
bir broşürde, Cenevre'de yayınlandı.

AÇIKLAYICI NOTLAR

[1] *Tovariş* ("Yoldaş"). — 1906'dan 1908'e kadar St. Petersburg'da basılan günlük bir burjuva gazetesi. Gazete, herhangi bir partinin resmî yayın organı değildi, ancak sol kadetlerin sözcülüğünü yapıyordu. Menşevikler de bu gazeteye yazı yazarlardı. — 7.

[2] *Menşevikler*. — Rus sosyal-demokrat hareketinin oportünist kanadına bağlı olanlar. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin 1903'te toplanan ikinci kongresinde menşevikler, küçük-burjuva oportünist grubu olarak ortaya çıktılar. Kendilerine menşevikler denmesinin nedeni, kongrede parti merkez organlarının seçiminde azınlıkta kalmalarıydı (Rusça'da *menşinstvo*). Öte yandan Lenin'i izleyen devrimci marksizmin temsilcileri oyların çoğunluğunu elde ettiler. (Rusça'da *bolşinstvo*) ve bu nedenle bolşevik adını aldılar. Menşevik önderlerin arasında L. Martov, G. Plehanov, P. Akselrod, V. Zasuliç, A. Potresov ve F. Dan da vardı. 1905-1907 devrimi sırasında menşevikler, proletaryanın, devrimde önder rolü oynamasına karşı çıktılar. Proletaryayı burjuvaziye bağımlı hale getirecek bir siyaset izlediler; köylünün, proletaryanın müttefiki olarak devrimci bir rol oynamasını reddettiler; burjuva demokratik devriminin sosyalist bir devrime dönüşmesi düşüncesine karşı durdular. Devrimin yenilgiye uğramasını izleyen gericilik döneminde menşeviklerin büyük bir kesimi tasfiyeci oldu, yani işçi sınıfının yasadışı devrimci partisini tasfiye etmeye (adlarını da buradan alıyorlar), partinin devrimci programıyla devrimci sloganlarını bir yana bırakmaya çabaladılar. Ocak 1912'de yapılan altıncı (Prag) Bütün-Rusya konferansında menşevik tasfiyeciler, proletarya arasında burjuva etkisini yayan ve devrimci partiye zarar veren kişiler olarak, partiden çıkarıldılar.

Birinci emperyalist savaş (1914-1918) sırasında menşevikler, sosyal-şovenist ve yağma savaşının destekçileri haline geldiler.

1917'de çarlık otokrasisi devrildiği zaman, menşevikler, var güçleriyle geçici burjuva hükümetini desteklediler. Ekim devriminden sonra, karşı-devrimci bir parti oldular. Sovyet iktidarını devir-

meyi amaçlayan başkaldırı ve fesat girişimlerine katıldılar. — 7.

[3] *Sotsiyal-Demokrat.* — RSDİP merkez yönetim kurulunun, yasadışı basılan gazetesi 17 Eylül (yeni takvimde 30 Eylül) ile 18 Kasım (1 Aralık) 1906 tarihleri arasında St. Petersburg'da yayınlandı. Gerçekte menşevik gazetesiydi. Çünkü o sıralarda merkez yönetim kurulu, menşeviklerin elindeydi. — 8.

[4] *Proletari.* — Partinin dördüncü (birlik) kongresi ardından bolşevikler tarafından kurulan yasadışı gazete. 21 Ağustos (3 Eylül) 1906'dan, 28 Kasım (11 Aralık) 1909'a kadar, Lenin'in yazışıları yönetmenliğinde yayınlandı. Gazete, Moskova ve St. Petersburg parti yönetim kurullarının ve bir süre için de Moskova bölgesi, Perm, Kursk ve Kazan yönetim kurullarının organıydı. Gerçekte bolşeviklerin merkez yayın organıydı. *Proletari*, (ilk yirmi sayısı Finlandiya'da olmak üzere) elli sayı yayınlandı. 1908'de Cenevre'de, 1909'da Paris'te çıkarıldı. Stolipin'in gerici yönetimi günlerinde, bolşevik örgütlerin korunması ve güçlendirilmesinde önemli bir rol oynadı. — 8.

[5] *Kadetler.* — Rusya'daki esas burjuva partisinin, liberal monarşist burjuvazinin Anayasacı-Demokrat Partinin üyeleri. Kadet Partisi Ekim 1905'te kuruldu. P. Milyukov önderlerinden biriydi. Demokrasi hakkında sis perdesi görevini gören bazı sözler kullanan ve kendilerine "halk özgürlüğünün" partisi adını veren kadetler, köylünün desteğini kazanmaya çalıştılar. Çarlığı, anayasal bir monarşi olarak sürdürme çabasını gösterdiler. Daha sonraları emperyalist burjuvazinin partisi haline geldiler. Ekim devriminin utkusu ardından, Sovyet Cumhuriyetine karşı ayaklanma ve fesat girişimleri düzenlediler. — 10.

[6] *Sosyalislere-Karşı Yasa.* — Almanya'da 1878'de çıkarıldı. Yasa, tüm sosyal-demokrat örgütlerle işçilerin yığınsal örgütlerini yasakladı, işçi sınıfına ait gazeteleri kapattı, sosyalist yazıları yasakladı. İşçi sınıfı hareketinin baskısıyla, yasa, 1890'da yürürlükten kaldırıldı. — 11.

[7] *Sosyalist-Devrimciler ya da SD'ler.* — Narodnik grupların birleşmesiyle 1901'in sonunda 1902'nin başında kurulan bir küçükburjuva partisi. SD'ler, toprağın köylüler arasında eşit olarak bölüştürülmesini öngören ve kapitalist düzeni sürdüren bir tarım programı önerdiler. İşçi sınıfının devrimde önder rolünü oynamasına, ve marksizme karşıydılar. Otokrasiye karşı savaşta bireysel tedhişe başvurdular.

1906'da sağ kanat, SD partiden ayrıldı ve yasal, yarı-liberal "İşçi Popüler Sosyalist Partisi"ni ("Halkçı Sosyalistler") kurdu. Bu parti bütün devrimci istemlerden vazgeçti. Kadet Partisinden pek az farkı vardı. "Halkçı sosyalistler"in önderlerinden biri Peşehonov'du.

1907-1910 yılları arasındaki gericilik döneminde, SD'lerin belli-başlı önderleri, boğazlarına kadar liberalizme gömüldüler. Şubat 1917 devrimi sırasında SD'lerin önderleri, geçici burjuva hükümetine katıldılar; köylü hareketini bastırma siyaseti izlediler, sosyalist devrimi gerçekleştirmeye hazırlanan işçilere karşı verdikleri savaşta burjuvaziyi ve toprak sahiplerini tam olarak desteklediler. Ekim devriminin utkusundan sonra, SD'ler, Sovyet Cumhuriyetine karşı burjuvaziyle toprak sahiplerinin yürüttüğü silahlı karşı-devrimci savaşıma katıldılar. — 11.

[8] *RSDIP'nin Beşinci Kongresi için karar taslağı* (Burada sadece biri verilmiştir). — Taslak, Lenin tarafından yazıldı ve St. Petersburg, Moskova ve Moskova Bölgesi yönetim kurulları temsilcileriyle merkez sanayi bölgesi bürosu ve *Proletari* gazetesi yazıkurulu temsilcileri tarafından kabul edildi. Toplantı 15-18 Şubat (28 Şubat-3 Mart) 1907'de yapıldı. Karar taslakları, kongrenin hazırlıkları sırasında, parti tartışmaları için malzeme olmak üzere dağıtılmıştı.

RSDIP'nin beşinci kongresi, 30 Nisan-19 Mayıs (13 Mayıs-1 Haziran) 1907 tarihleri arasında Londra'da yapıldı. Toplantıya karar verme yetkisine sahip olanlarla oyu sadece danışman oyu niteliğinde olan 336 temsilci katıldı. Temsilcilerden 105'i bolşevikti. Bolşevikler, Polonyalı ve Letonyalı sosyal-demokratlar tarafından desteklendikleri için sağlam bir çoğunluğa sahiptirler.

Kongre şu konuları görüştü: 1° Merkez yönetim kurulunun raporu. 2° Duma grubuyla onun örgütünün raporu. 3° Burjuva partilerine karşı takınılacak tutum. 4° Devlet Duması. 5° Bir "işçi kongresi" ve partisiz işçi örgütleri. 6° İşçi Birlikleri ve Parti. 7° Çete eylemleri. 8° İşsizlik, iktisadi bunalım ve lokavtlar. 9° Örgüt sorunları. 10° Stuttgart'ta uluslararası kongre. 11° Ordu içindeki çalışmalar. 12° Öteki işler. Kongre'de görüşülen konular arasında büyük önem taşıyanı, burjuva partilerine karşı takınılacak tutum hakkında Lenin'in hazırladığı rapordu. Bütün temel sorunlarda bolşeviklerin sunduğu öneriler kabul edildi. Kongrenin sonunda, bolşevikler, kendi aralarında bir toplantı yaptılar ve bolşevik merkezi seçtiler. Kongre, bolşevizmin, menşevizm, yani partinin oportünist kanadı üzerinde utkusuyla sona erdi. — 12.

[9] 1907'de Odessa'da, *Osvobojdeniye Truda*'nın yayıncıları, işçi sorununa değgin bir dizi yazı derlemesi yayınladılar. Bu yazılar arasında "İşçi Kongresi Sorunu Üzerine" başlığını taşıyan ve bir işçi kongresinden yana propaganda yapan, imzasız bir yazı da vardı. — 12.

[10] *İşçi Birlikleri Sorunları* kastediliyor. *İşçi Birlikleri ve Kooperatif Hareketi Sorunları Üzerine Bir Sempozyum*. — 12.

[11] Tammerfors'ta 3-7 Kasım (16-20) 1906'da yapılan RSDIP

ikinci ("İlk Bütün-Rusya") konferansı kastediliyor. Bu toplantıya "ulusal" sosyal-demokrat partilerin temsilcileri, yani Polonya, Litvanya, Letonya sosyal-demokrat partileriyle Bund katıldı. Menşeviklerin denetiminde bulunan merkez yönetim kurulu, konferansta temsil edilecek bir sürü sahte şube yarattı ve böylece menşeviklerin çoğunlukta olmasını sağladı. Bundcularla beraber menşevikler, 32 oydan 18'ine sahiptiler.

Bolşevikler, "işçi kongresi" sorununun tartışılmasını ısrarla istediler, böyle bir kongre için yapılan propagandanın, parti disiplininin ihlali demek olduğunu öne sürdüler. Ancak konferans, sorunu tartışmadı, orta yolcu, uzlaşmacı bir karar kabul etmekle yetindi. "Bir İşçi Kongresi İçin Yapılacak Uyarma Çalışmalarının Sınırları" başlıklı karar, "bir işçi kongresi toplama yolunda atılan faal adımlara izin verilemez, herhangi bir parti kongresi gerekli kararı almadığına göre, bu tür adımlar parti disipliniyle bağdaşmamaktadır" diyordu. (*KPSS v rezolyutsiyakh i reşeniyakh syezdov, konferentsii i plenumov TsK*, Bölüm I, 7. baskı, 1954, s. 143.) — 13.

[12] St. Petersburg yönetim kurulunun, 4 (17) Eylül 1906'da düzenlediği bir işçi toplantısı, bir "işçi kongresi" hakkındaki menşevik sloganı 11'e karşı 74 oyla kınadı. Eylül 1906'da Orta Rusya sosyal-demokrat örgütlerinin ikinci konferansı yapıldı. Bu konferansa Moskova, İvanova-Voznesensk, Bryansk, Nijni-Novgorod, Sormovo, Orel ve merkez yönetim kuruluyla *Proletari* yazıkurulunun temsilcileri katıldılar. Kabul edilen "işçi kongresi" hakkındaki kararda, böyle bir kongre için yapılan propagandanın zarar verici bir demagoji olduğu belirtiliyordu. — 13.

[13] *Halkçı Sosyalistler* — 7 nolu nota bakınız. — 16.

[14] *Bez Zaglaviya Grubu.* — Rus burjuva aydınlarının (S. N. Prokopoviç, Y. D. Kuskova, V. Y. Boguçarski, V. V. Portugalov, V. V. Hijniyakov ve başkaları), 1905-1907 devriminin yatışmaya başladığı günlerde kurdukları yarı-kadet, yarı-menşevik bir grup. Grup, kendi adını, haftalık bir siyasal dergi olan *Bez Zaglaviya*'dan ("Başlıksız"dan) aldı. Dergi, Ocak-Mayıs 1906'da Prokopoviç'in yazıişleri yönetmenliğinde, St. Petersburg'da yayınlandı. Daha sonra Bezzaglavtsi, sol kadetlerin sözcüsü *Tovariş*'in çevresinde toplandı. Herhangi bir partiye bağlı olmadıklarını öne süren bu grup mensupları, burjuva liberalizmi ve oportünizm vaazı veriyorlardı. Rus sosyal-demokrat hareketiyle uluslararası sosyal-demokrat hareket içindeki revizyonistleri desteklediler.

Bernştaynculık. — Uluslararası sosyal-demokrasi hareketi içinde, marksizme düşman bir eğilim. 19. yüzyılın sonunda Almanya'da ortaya çıktı, adını Alman sosyal-damokratı Eduart Bernstein'dan aldı. Bernstein, marksizmin devrimci öğretilerini burjuva liberalizmi doğrultusunda yeniden biçimlendiriyordu. Rusya'da "ya-

sal marksistler" ve ekonomistler, bu eğilime dörtelle sarıldılar. — 16.

[15] *Ekonomizm.* — Yüzyılın dönümünde Rus sosyal-demokrasi hareketi içinde görülen oportünist bir eğilim. Ekonomistler çarlığa karşı siyasal savaşımın esas olarak liberal burjuvazi tarafından yürütülmesi gerektiği kanısındaydılar. İşçilerinse, daha iyi çalışma koşulları, daha yüksek ücretler, vb. için sadece iktisadi savaşım vermekle yetinmeleri gerektiğini düşünüyorlardı. Partinin önder rolünü ve işçi sınıfı hareketi içindeki devrimci teorinin anlam ve önemini yadsıyan ekonomistler, işçi sınıfı hareketinin, kendiliğinden gelişmesinin zorunlu olduğunu iddia ederlerdi. Lenin *Ne Yapmalı?* adlı yapıtında ekonomizmi yerden yere vurur (bkz: V. İ. Lenin, *Ne Yapmalı?*, Sol Yayınları, Ankara 1992).

Struvecilik ya da "yasal marksizm". — Burjuva aydınların belli bir kesiminde, Rusya'da 1890'larda pek yaygın olan bir eğilim. Bu eğilimi, Struve, Tugan-Baranovski, Bulgakov ve başkaları temsil ediyordu.

"Yasal marksistler", marksizmi desteklediklerini iddia ediyorlardı. Gerçekteyse, Marx'ın öğretilerinden alıp kabul ettikleri tek şey, kapitalizmin gelişmesinin kaçınılmaz olduğu görüşüydü. Marksizmin devrimci özüne, sosyalist devrim teorisine, proletaryanın diktatörlüğüne ve kapitalist sistemin ortadan kaldırılmasına gelince, "yasal marksistler" bu kavramların hepsini, tümden reddettiler. "Rus liberal burjuvazisinin, marksist maskesi takmış ideologları"ydılar. Yazdıkları yazılar, çarlık hükümetinin yayınına izin verdiği "yasal" basında çıkıyordu. — 16.

[16] *Eski İskracılar.* — Devrimci sosyal-demokratlar, *İskra* gazetesinin destekçileri.

İskra ("*Kıvılcım*"), tüm Rusya'yı kapsayan, yasadışı ilk marksist gazeteydi. Aralık 1900'de yurtdışında Lenin tarafından kuruldu. Gazete Rusya'ya gizlice sokuluyordu. *İskra*, Rus sosyal-demokratlarını ideolojik bakımdan birleştirmekte ve dağınık yerel örgütlerin devrimci, marksist bir partide birleşmesine ortamı hazırlamakta çok etkin oldu. 1903'te yapılan RSDİP ikinci kongresinde bolşeviklerle menşeviklerin bölünmesinden sonra *İskra*, (n° 52'den itibaren) menşeviklerin eline geçti. O zamandan itibaren de Lenin'in eski *İskra*'sından farklı olarak yeni *İskra* diye bilinir oldu. — 16.

[17] *Credo.* — 1899'da bir grup ekonomist (S. N. Prokopoviç, Y. D. Kuskova ve başkaları) tarafından çıkarılan bir bildirge sözkonusu grup da bu adla anılırdı. Bildirge, ekonomizmin oportünizmini belki de en açık biçimde ortaya koyan bir belgeydi. Bildirgenin yayınlandığı sıralarda sürgünde olan Lenin, çok sert bir yanıtla bu bildirgeye karşılık verdi. Lenin'in yanıtı, sürgündeki 17 marksist ara-

sında Lenin tarafından düzenlenen toplantıda görüşüldü ve oybirliğiyle onaylandı. "Rus Sosyal-Demokratlarının Protestosu" başlıklı bu yanıtı Lenin yurtdışına yolladı. Yanıt, G. V. Plehanov'un ekonomizme karşıt yazılarında, *Vademecum* arasında yayınlandı. — 16.

[18] *RSDİP'nin Beşinci (Bütün-Rusya) Konferansı*, 21-27 Aralık 1908'de (3-9 Ocak 1909'da) Paris'te yapıldı. Görüşmelerde bolşeviklerin görüşleri ağır bastı. Konferansa en büyük parti birimlerinin, örneğin St. Petersburg, Urallar, Kafkasya, Moskova, orta sanayi bölgesi birimleriyle, Polonya Sosyal-Demokrat Partisi ve Bund temsilcileri katıldılar. Oy hakkına sahip 16 temsilcisi vardı: 5 bolşevik, 3 menşevik, 5 Polonyalı sosyal-demokrat, 3 bundcu. Merkez yönetim kurulunu Lenin temsil ediyordu.

Konferans aşağıdaki konuları görüştü: 1° RSDİP merkez yönetim kurulunun, Polonya Sosyal-Demokrat Partisi merkez yönetim kurulunun, Bund merkez yönetim kurulunun, RSDİP'nin St. Petersburg, Moskova ve orta sanayi bölgesi, Urallar ve Kafkasya örgütlerinin raporları; 2° Bugünkü siyasal durum ve partiye düşen ödevler; 3° Dumadaki sosyal-demokrat grup; 4° Değişen siyasal koşullarda örgüt sorunları; 5° "Ulusal" örgütlerle yerel birlik; 6° Yurtdışındaki işler ve öteki işler. "Bugünkü Siyasal Durum ve Partiye Düşen Görevler" hakkındaki raporla, Dumadaki sosyal-demokrat grup ve örgütlenme sorunu ve daha başka konulardaki raporları Lenin sundu.

Tüm konferansa egemen olan temel görüş, iki cephede savaş görüşüydü — bir yandan menşevik tasfiyeciliğine ve "sol tasfiyecilere", bir yandan otzovistlerle ültimtomculara karşı savaş.

Tasfiyeciliğin mahkûm edilmesine ilişkin olarak Lenin'in sunduğu öneriyi konferans kabul etti ve partinin bütün şubelerini, partiyi tasfiye çabalarına karşı kararlı bir savaşım vermeye çağırdı.

Daha sonraları Lenin, konferansın tasfiyecilere ilişkin kararına sık sık değindiği için, "Raporlar Hakkında" başlıklı kararın 2. maddesini buraya aynen alıyoruz:

"Bazı yerlerde, bir grup partili aydının, RSDİP'nin mevcut örgütünü tasfiye etme ve onun yerine, her ne pahasına olursa olsun, hatta partinin programının, taktiklerinin ve geleneklerinin açıktan yadsınması pahasına bile olsa, yasal olarak çalışan gevşek bir dernek getirme çabalarına tanık olunduğunu belirten konferans, partiyi tasfiye etme çabalarına karşı ideolojik ve örgütsel bakımdan çok kararlı bir savaşım verilmesini gerekli görür ve sadık, bütün partili işçileri, hizipleri ya da eğilimleri ne olursa olsun, bu girişimlere karşı çok enerjik bir direnç göstermeye çağırır."

Lenin bu konferansa çok büyük önem verdi; konferansı, partinin 1905-1907 devrimini izleyen gericilik döneminde gösterdiği gelişmenin "dönüm noktası" olarak tanımladı. Konferans kararlarına

dayanarak bolşevikler, tasfiyeci menşevikliğe, otzovizme ve ültimatomculuğa karşı başarılı bir savaşım verdiler. — 18.

[19] *Kara-yüzler.* — Devrimci harekete karşı çarpışmak üzere çarlık polisinin örgütlediği monarşist çeteler. Bunlar, devrimcileri katlettiler, ilerici aydınlara saldırdılar, Yahudilere karşı katliamlar düzenlediler. — 18.

[20] *3 (16) Haziran 1907 darbesi.* — Hükümetin, ikinci devlet Dumasını dağıttığı ve Duma seçimleri yasasını değiştirdiği gerici darbe. Yeni seçim yasası, toprak sahiplerinin, ticaret ve sanayi burjuvazisinin Dumada daha büyük ölçüde temsil edilmesini sağladı, köylü, işçi ve Rus dışındaki milletvekillerinin zaten az olan sayısını büyük ölçüde azalttı. Polonya ve Kafkasya temsilcilerinin sayısı yarı yarıya düşürüldü. Bu yasaya dayanarak seçilen ve Kasım 1907'de toplanan üçüncü Duma, kara-yüzler ile kadetlerden oluşmuştu.

3 Haziran darbesi, Stolipin'in gerici döneminin (başbakanın adına atfen) başlangıcını işaretliyordu. O tarihten başlayan yönetim "3 Haziran rejimi" ve dönem de "3 Haziran dönemi" adını aldı. — 18.

[21] *Oktobristler ya da 17 Ekim Birliği.* — Mülklerini kapitalist doğrultuda işleten büyük toprak sahipleriyle büyük sanayi burjuvazisinin karşı-devrimci partisi. Parti, devrimden korkan çarın, halka "kişi özgürlükleri" ve anayasa verme sözünü içeren "17 Ekim Bildirgesi"nden sonra, Kasım 1905'te kuruldu. Oktobristler çarın bildirgesini hoşnutlukla karşılıyormuş gibi göründüler, ancak çarlık hükümetinin iç ve dış siyasetini başından sonuna desteklediler. Oktobrist önderler, büyük bir sanayici olan A. Guçkov'la, geniş toprakları bulunan M. Rodziyanko'ydu. — 19.

[22] *9 Kasım Yasası.* — Başbakan Stolipin 9 (22) Kasım 1906'da köylülerin kırsal komünlerden çekilmeleri ve çiftlik kurmaları olanağını sağlayan bir yasa çıkarttı. Bu yasa köylüye, komün üyesi olarak elde bulundurduğu toprağı özel mülkiyetine geçirme ve komünden çekilme hakkını vererek, toprağın komün eliyle işletilmesi yöntemini yıktı. Köylü dilerse bu toprağı satabilirdi, ancak o zaman o toprağı işleme hakkı ortadan kalkıyordu. Stolipin'in toprak yasası kırsal bölgedeki üst tabaka kulakların yararınaydı, ancak köydeki yoksulu bütün bütün yıkıcıydı. Yasa, çarlık hükümetine kırsal bölgelerde kulaklardan destek sağlamayı amaçlıyordu. — 19.

[23] *Londra ve Stuttgart Kongreleri Kararları.* — Bu kararlar şunlardır: 1° Londra Uluslararası Sosyalist kongresinin (1896), "İşçi Sınıfının Ekonomi Siyaseti" hakkındaki kararı. Bu kararda, işçilerin sınıf bilincini uyandırmak ve onları siyasal bir güç haline getirmek için işçi sınıfı hareketiyle işçi birliklerinin verdiği ekonomik savaşımın taşıdığı önem vurgulanıyor. 2° Stuttgart Uluslararası

Sosyalist kongresinin (1907), "Sosyalist Partiyle İşçi Birlikleri Arasındaki İlişkiler" hakkındaki kararı. Bu karar, işçi birlikleriyle sosyalist partiler arasında yakın ve uzun ömürlü ilişkiler kurulmasının gereğini dile getirir. — 21.

[24] *Örgütlenme Sorunları Komisyonu İçin Yöneltiler (Direktifler).* — RSDİP'nin beşinci (Bütün-Rusya) konferansında, örgütlenme sorunları üzerinde çok büyük bir görüşme yapıldı. Biri bolşeviklerden, biri menşeviklerden, biri de bundculardan olmak üzere üç ayrı önerge sunuldu. Görüşmeler, genel olarak, yasal olanaklar karşısında nasıl bir tutum takınılacağı, yasal ve yasadışı çalışmaların ilişkisi ve tasfiyeci öğelere karşı takınılacak tutum üzerinde yoğunlaştı. Menşeviklerin önergesi büyük bir çoğunluk oyuyla reddedildi. Bundcular Lenin'in çizgisini benimsedikleri için, onların önergesi oya konmadı. Örgüt sorunlarını görüşüp bir karar taslağı hazırlamak üzere bir kurul seçilmesi kararlaştırıldı. Konferans, Lenin'in önerisini kabul etti ve "Örgütlenme Sorunları Komisyonu İçin Yöneltiler"i benimsedi. — 21.

[25] *Otzovistler.* — Oportünist otzovizm eğiliminin (Rusça *otozvat — çekilme, geri çağırma* sözcüğünden) destekçileri. Bu eğilim 1905-1907 devriminin yenilgisi ardından bolşeviklerin bir kesimine egemen oldu. Otzovistler, üçüncü Dumadaki sosyal-demokrat milletvekillerinin geri çekilmesini, yasal kitle örgütlerindeki eylemlere son verilmesini istiyorlardı.

1908'de otzovistler ayrı bir grup kurdular ve Lenin'e karşı savaşıma giriştiler. "Devrimci" deyimleri perde gibi kullanan otzovistler, gerçekte partiyi, savaşımın yasal olanaklarını kullanmaktan uzak tutmak istiyorlardı. Böylece, parti, yığınlardan kopmuş olacak ve gericiliğin darbelerinin hedefi haline gelecekti. Lenin otzovistleri amansızca eleştirdi, onları "yeni tür tasfiyeciler" ve "foyası ortaya çıkmış menşevikler" olarak niteledi. — 28.

[26] *"Proletari"nin genişletilmiş yazıkurulu konferansı,* 8-17 (21-30) Haziran 1909'da Paris'te yapıldı. Konferansa Lenin'in başkanlığında 9 bolşevik, ayrıca St. Petersburg, Moskova bölgesi ve Urallar örgütleri temsilcileri katıldı. Toplantı, otzovistlerle ültimatomcuların partiye karşıt olan tutumlarını görüşmek üzere yapılmaktaydı. Toplantıya Lenin başkanlık etti ve gündemin bellibaşlı konuları üzerinde konuştu (üzerinde konuştuğu konular arasında otzovizm ve ültimatomculuk; sosyal-demokrat hareket içinde tanrı-kur eğilimleri; Dumadaki eylemlere karşı tutum; partide bolşeviklere düşen görevler de vardı). Konferansta A. Bogdanov (Maksimov) ve V. Şantser (Marat) otzovist ve ültimatomcu doğrultudan yana çıktılar. Ne var ki, konferans, otzovizmi ve ültimatomculuğu "sol tasfiyecilik" olarak mahkûm etti. Konferans, ayrıca, tanrı-kur eğilimini de kınadı ve bu eğilime karşı amansız bir savaş açılmasına, eğilimin

marksist olmayan karakterinin ortaya dökülmesine karar verdi. Otzovistlerle ültimatomcuların önderi Bogdanov, bolşevik saflarından çıkarıldı. — 32.

[27] *Bund.* — Litvanya, Polonya ve Rusya'daki Genel Yahudi İşçiler Birliği. Bu Birlik, 1897'de kuruldu ve daha çok Rusya'nın batı kesimindeki Yahudi zanaatkârları kendine çekti. Bund, RSDİP'ne, 1898 Mart ayında yapılan ilk parti kongresinde katıldı. RSDİP'nin 17 (30) Temmuz ile 10 (23) Ağustos 1903 tarihleri arasında yapılan ikinci kongresinde bundcular, kendi örgütlerinin, Yahudi proletaryanın tek temsilcisi olarak kabul edilmesinde direndiler. Kongre, Bundun örgütsel milliyetçiliğini reddetti. Bunun üzerine, Bund, partiden çekildi.

1906'da dördüncü ("Birlik") kongresi ardından, Bund, yeniden RSDİP'ne bağlandı. Bundcular sürekli olarak menşevikleri desteklediler, bolşeviklere karşı savaşım verdiler. RSDİP'ne resmen bağlanmış olmasına karşın Bund, burjuva-milliyetçi karakterde bir örgüt olarak kaldı. Ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkına sahip olmaları şeklindeki bolşevik isteğine karşılık Bund, kültürel-ulusal özerklik isteğiyle ortaya çıktı. Bund, partiye karşıt olan Ağustos (1912) Blokunun kurulmasında hayli faaldi. Ocak 1912'de RSDİP'nin Prag konferansı, bundcularla öteki oportünistleri partiden çıkardı. Birinci Dünya savaşı yıllarında (1914-1918), bundcular, sosyal-şovenist bir tutum takındılar; 1917'de geçici burjuva hükümetini desteklediler ve Ekim devriminin düşmanları safında çarpıştılar. İç savaş sırasında, önde gelen bundcular, karşı-devrimle saf tuttular. Ama buna karşılık Bundun alelade üyeleri Sovyet hükümetiyle işbirliği yapmaktan yana çıkmaya başladılar. 1921 Martında Bund dağıldı, üyelerinden bir bölüğü Rus Komünist Partisine (Bolşeviklere) katıldı. — 33.

[28] "Menşevik kanadın azınlığı". — Bu sözle kastedilen, Plehanov'un önderliğindeki parti yanlısı menşeviklerdir. Bunlar menşevik tasfiyecilerden ayrılmışlar, tasfiyeciliğe karşı çıkmışlardır. — 33.

[29] Burada kastedilen şey "Partide Bolşeviklere Düşen Ödevler" hakkındaki karardır (Bu kitabın 35-38. sayfalarına bakınız). — 33.

[30] *Dört kongre*:

Halk Üniversitesi Dernekleri Üyelerinin İlk Bütün-Rusya Kongresi, 3-6 (16-19) Ocak 1908 tarihleri arasında St. Petersburg'da yapıldı. Halk üniversiteleri yetişkinler için kurulmuş kültürel öğretim kurumlarıydı. Bu kurumlar 1905-1907 devrimi sırasında, özellikle o devrimden sonra, daha çok burjuva aydınlar tarafından kurulmuştu.

Kongrede bolşeviklerin önderliğindeki işçi grubu, bir önergeyle şu istemleri ortaya attı: halk üniversiteleri yönetim kurullarında

işçi örgütlerine özel temsil hakkı tanınması, onların, ders programlarını kararlaştırma haklarının kabulü, toplumsal bilimler dalında arzu edilen konuşmacıları salık verme hakkı, her milliyet topluluğunun, dersleri kendi ana dilinde yürütmesi olanağının sağlanması. Kongre, önergeyi, bu konuların, kongrenin yetkisi dışında olduğu gerekçesiyle, az bir oy farkıyla reddetti. Bunun üzerine işçi temsilcileri kongreden çıktılar.

Kooperatif Dernekler Temsilcilerinin İlk Bütün-Rusya Kongresi, 16-21 Nisan (29 Nisan-4 Mayıs) 1908'de Moskova'da yapıldı. Kongreye 824 temsilci katıldı. Bunlardan 50'si sosyal-demokrattı (bolşeviklerle menşevikler). Bolşevikler bir sosyal-demokrat grup kurdular ve işçi birlikleriyle işçi kooperatifleri temsilcilerinin burjuva kooperatifçilere karşı savaşımlarına önderlik ettiler. Polis kongreyi dağıttı.

İlk Bütün-Rusya Kadınlar Kongresi, 10-16 (23-29) Aralık 1908'de St. Petersburg'da yapıldı. Kadın işçiler temsilcilerinin çabaları sonucu, kongre sarhoşlukla savaşım konusunda, köylü kadınların koşulları hakkında, kadın ve çocuk işçilerin korunması, Yahudiler için eşit haklar konusunda, vb., bazı kararlar kabul etti. Aynı kadın işçiler temsilcileri kadınların siyasal ve medeni hakları konusunda bir başka önerge daha sundular, kadınlar için de gizli, genel, tek dereceli, eşit oy hakkının tanınmasını istediler. Kongre başkanlık divanı bu önergeyi okutmayı dahi reddedince işçi kadınların temsilcileri kongreden çıktılar.

Fabrika Sağlık Personeli ve İmalat Sanayii Temsilcilerinin İlk Bütün-Rusya Kongresi 1-6 (14-19) Nisan 1909'da Moskova'da yapıldı. Çoğu bolşevik olan temsilciler arasında, büyük sınai merkezlerdeki işçi birliklerini temsil eden 52 işçi de vardı. İşçi temsilcilerinin konuşmaları, siyasal açıdan büyük önem taşıyordu, bütün ülkede çok olumlu karşılandı. Kongre bolşevikler tarafından sunulan ve sağlık denetimini gerçekleştirecek bir örgüt kurulmasını isteyen önergeyi kabul etti. Polis tarafından dağıtıldığı için, kongre çalışmalarını tamamlayamadı. — 36.

[31] *Üçüncü Duma Dönemi.* — 20 nolu nota bakınız. — 37.

[32] Sözkonusu mektup, St. Petersburg'un Viborg mahallesi menşevikleri tarafından yazılan ve *Proletari* n° 45'te yayınlanan mektuptur. Bu menşevikler, menşevik tasfiyecilerin tuttuğu yola karşı çıkmışlardır. Bu mektup "Tasfiyeciler Kendilerini Eleveriyor" başlıklı yazıda (bkz: bu kitabın 48-55. sayfaları) ayrıntılarıyla ele alınmıştır. — 38.

[33] *Ültimatomculuk.* — Oztovizmin bir türü. 25 nolu nota bakınız. — 40.

[34] *Tanrı-kur.* — Lenin'in kastettiği kişiler, "tanrı-kur" eğilimi denen anti-marksist, din felsefesine bağlı bir eğilimden yana olan-

lardı. Bu eğilim, 1905-1907 devriminin yenilgisi ardından marksizmden uzaklaşan partili bazı aydınlar tarafından, Stolipin'in gerici yönetimi günlerinde geliştirilmişti.

"Tanrı-kur"cular (Lunaçarski, Bazarov ve başkaları) yeni bir "sosyalist" din vaazı veriyorlar, marksizmle dini uyuşturmaya çalışıyorlardı. *Proletari*'nin genişletilmiş yazıkurulu konferansı "tanrı-kur" eğilimini kınadı, ve kabul ettiği özel bir kararla, bolşevik hizbin, "bilimsel sosyalizmin bu tür çarpıklıkları"nı tanımadığını ilan etti. Lenin "tanrı-kur"cuların gerici karakterini *Materyalizm ve Ampiryokritisizm* adlı yapıtında ortaya koymuştur (bkz: V. İ. Lenin, *Materyalizm ve Ampiryokritisizm*, Sol Yayınları, Ankara 1988). — 41.

[35] *20. Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket.* — Beş ciltlik menşevik bir yapıt. (Bu yapıtın ilk dört cildi 1909-1911 yıllarında yayınlandı.) Yapıt Rus devriminin tarihine aittir. Yapıtı hazırlayanlar L. Martov, P. Maslov ve A. Potresov'du. İlk başta yapıtın hazırlanmasına Plehanov da katılmıştı, ancak birinci ciltte, Potresov'un tasfiyeci görüşleri dile getiren bir yazısının yer almasını kabul etmediği için 1908 sonunda editörlükten çekildi. — 41.

[36] *Otkliki Bunda* ("Bund Yorumları"). — Bundun yurtdışı komitesinin yayın organı. 1909-1911 yılları arasında düzensiz aralıklarla Cenevre'de yayınlandı. — 47n.

[37] *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata* ("Bir Sosyal-Demokratın Günlüğü"). — G. V. Plehanov'un Mart 1905'ten 1916 yılına kadar, düzensiz aralıklarla toplam 17 sayı çıkardığı bir yayın. — 49.

[38] *Pravda* ("Gerçek"). — 1908-1912 yılları arasında Trotski'nin hizip organı olarak Viyana'da yayınlanan menşevik tasfiyeci gazete. Gazete, "hizipler-üstü" imiş gibi görünmeye çalışırken, bir yandan bütün temel sorunlarda tasfiyeci görüşler ortaya koymuş, ayrıca otzovistlerle ültimatomcuları desteklemişti. — 50.

[39] *Osip.* — N. V. Gogol'ün "Genel Müfettiş" güldürüsündeki baş karakter. — 54.

[40] *Ampiryokritisizm* ya da mahçılık. — Burjuva felsefesinde 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan öznel-idealist bir eğilim. Adını, Avusturyalı filozof Ernst Mach'dan alıyor. Ampiryokritisizm, madde dünyasının ve onun yasalarının nesnel varlığını yadsır ve şeyleri duyular toplamı olarak görür. Ampiryokritikler, felsefi görüşlerini, idealist deneyim kavramına dayandırmaktadır ("ampiryokritisizm" sözü de buradan geliyor, "deneysel-eleştiri"nin felsefesi). Ampiryokritikler bu deneyim kavramını, insan deneyimlerinin ve duyumlarının, dış dünyadan bağımsız bir toplamı olarak görürler.

Materyalizm ve Ampiryokritisizm adlı yapıtında Lenin, Mach'ın teorisiyle onun Rus yandaşlarının Bogdanov, Bazarov ve ötekilerin

görüşlerini amansızca eleştirir. (Bkz: V. İ. Lenin, *Materyalizm ve Ampiryokritisizm*, Sol Yayınları, Ankara 1988). — 54.

[41] Anılan konferans, Aralık 1908'de yapılan, RSDİP'nin beşinci Bütün-Rusya konferansıdır. — 59.

[42] *RSDİP Merkez Yönetim Kurulunun Genel Kurulu*. — "Birlik" genel kurul olarak bilinen bu toplantı 2-23 Ocak (15 Ocak-5 Şubat) 1910 tarihleri arasında Paris'te yapıldı. Toplantı, Lenin istemediği halde, elaltından Trotski'yi destekleyenlerin, yani Zinovyev, Kamenev ve Rikov'un çabaları sonucu yapılmıştı. Toplantıda bolşeviklerin yanısıra, her türlü hizbin ve grubun temsilcileri ve ayrıca "ulusal" sosyal-demokrat örgütler de hazır bulundular.

Lenin'in, tasfiyecilerle savaşım için parti yanlısı menşeviklerle (plehanovcularla) daha yakın işbirliği yapma tasarımı, genel kurulda yenik düştü, uzlaştırmacıların, Kamenev, Zinovyev ve ötekilerin önerileri kabul edildi. Bu kişiler, bütün hiziplerin dağıtılmasını, bolşeviklerle tasfiyeciler ve trotskistler arasında birlik kurulmasını istiyorlardı. Lenin'le yandaşları azınlıktaydı. Ama Lenin'in ısrarlı istekleri karşısında genel kurul, tasfiyeciliği ve otzovizmi kınayan bir karar aldı. Lenin karşı çıktığı halde genel kurul, bolşeviklerin yayın organı *proletari*'nin kapatılmasına ve Bolşevik merkezin (bolşeviklerin ana yönetim organı) dağıtılmasına karar verdi. Lenin genel kurulda alınan karara, Bolşevik merkezin yanısıra, tasfiyecilerle otzovistlerin hizip merkezlerinin kapatılması koşulunun eklenmesini başardı. Bolşevikler, kendi hiziplerine ait olan paraları, Alman Sosyal-Demokrat Partisi üyelerinden oluşan (K. Kautsky, F. Mehring ve Clara Zetkin) bir "güvenç kurulu"na teslim ettiler. *Golos* ve *Vperyod* grupları, genel kurulun kararlarına karşı çıkar ve kendi hiziplerini dağıtmazlarsa o zaman bolşevikler, "güvenç kurulu"nun eline bıraktıkları paralarını geri alabileceklerdi.

Lenin'in itirazlarına karşın, genel kurulda, partinin yönetici organlarına menşevik tasfiyeciler seçildi.

Lenin'in tasfiyecilere, trotskistlere ve uzlaştırmacılara karşı toplantıda verdiği savaşımla ilgili bilgi için "Bir Yazarın Notları"na bakınız (bu kitabın 77-101. sayfaları). — 60.

[43] *Vperyod (İleri) Grubu*. — Otzovistler, ültimatomcular, tanrıkur yandaşları ve ampiryo-monistlerden (Mach, Avenarius ve Bogdanov'un gerici idealist felsefesine inananlar) oluşan, partiye karşıt bir grup. Grup 1909 Aralık ayında Bogdanov'la G. Aleksinski'nin girişimiyle kuruldu, aynı adda bir de dergi çıkardılar. 1912'de *Vperyod* grubu, menşeviklerle güçbirliği yaptı ve Trotski'nin, bolşeviklerle savaşmak üzere düzenlediği, partiye karşıt Ağustos Blokuna katıldı. İşçiler tarafından desteklenmeyen grup 1913'de dağıldı. — 61.

[44] Sözü edilen mektup, 1910 Mart ayının sonunda Paris'te *Go-*

los Sotsiyal-Demokrata yazıkurulu adına bir broşür halinde yayınlanan "Yoldaşlara Mektup" başlıklı bildiridir. Broşürün amacı, menşevik tasfiyecilerin yayın organının, RSDİP merkez yönetim kurulunun ocak ayında yapılan genel kurul toplantısında alınmış karara karşın, kapanmayışını haklı göstermekti. — 68.

[45] *Diskussionni Listok* ("Tartışma Bülteni"). — RSDİP'nin yayın organı *Sotsiyal-Demokrat*'ın eki. RSDİP merkez yönetim kurulunun ocak ayı toplantısında alınan bir karar üzerine Mart 1910 tarihiyle Nisan 1911 arasında yayınlandı. — 68.

[46] Lenin'in sözünü ettiği mektup, *RSDİP merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun* yayınladığı, "Yurtdışındaki Bütün Yoldaşlara" başlığını taşıyan ve 3 (16) Mart 1910'da bir broşür halinde basılan mektuptur. Bu mektup, yurtdışındaki bütün sosyal-demokrat grupları, merkez yönetim kurulunun ocak toplantısında alınan kararlara boyuneğmeye ve parti saflarını sıklaştırmaya çağırıyordu.

RSDİP merkez yönetim kurulunun yurtdışı bürosu (YDB), merkez yönetim kurulunun 1908 Ağustosunda yaptığı bir toplantıda kurulmuştu. YDB, partinin yurtdışındaki temsilcisi olacaktı, merkez yönetim kurulunun Rusya'daki bürosuna karşı sorumluydu ve ona bağlıydı. YDB'nun görevleri şunlardı: Yurtdışında yaşayan merkez yönetim kurulu üyeleriyle düzenli bağlantıyı sürdürmek, RSDİP'nin yurtdışındaki destekçilerine rehberlik etmek ve onların girişimlerini gözlemlemek, yurtdışındaki örgütlerin merkez yönetim kuruluna yaptıkları bağışları kabul etmek. Ocak ayı genel kurul toplantısından kısa süre sonra YDB'nun, tasfiyeci bir çoğunluğun elinde olduğu ve partiye karşıt güçleri kendisinde topladığı ortaya çıktı. YDB'nun tasfiyeci taktikleri karşısında, leninist bolşevikler, bu bürodaki temsilcilerini, Mayıs 1911'de geri çektiler. YDB, Ocak 1912'de dağıtıldı. —73.

[47] Sözü edilen "*açık mektup*" 16 menşevik tasfiyeci tarafından hazırlanan ve tasfiyeci görüşleri kapsayan bir belgedir. Mektup Plehanov'un bir açıklamasına yanıt niteliğindeydi. Plehanov'un açıklaması tasfiyecilerle, onların önderi Potresov'u hedef alıyordu. *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata,* n° 9'da yer almıştı. — 73.

[48] *Lasalcılar ve Ayzenahcılar.* — 1860'larda ve 1870'lerin başında Alman işçi sınıfı hareketinde görülen iki eğilim.

Lasalcılar Ferdinand Lasalle'ın yandaşlarıydı. Lasalle'ın 1863'te kurduğu Alman İşçiler Genel derneğinin üyeleri, lasalcıların özünü oluşturuyordu. Bu derneğin üyeleri, kapitalist devlet tarafından desteklenen üretici kooperatiflerinin yardımıyla, kapitalizmin, barışçıl yoldan sosyalizme dönüşebileceğine inanırlardı. Lasalcılar, işçi sınıfının devrimci savaşımının yerini genel oy ve barışçıl parlamenter çalışmalar için yapılacak bir savaşımın alması gerektiğini savunuyorlardı.

Ayzenahçılar, Marx ve Engels'in etkisi altında kalan ve marksizmi destekleyenler. Wilhelm Liebknecht ve August Bebel'in önderliğindeki ayzenahçılar, 1869'da Eisenach'da yaptıkları bir toplantıda Alman Sosyal-Demokrat İşçi Partisini kurmuşlardı.

Almanya'nın birleştirilmesi ve parlamento taktikleri konusunda lasalcılarla ayzenahçılar arasında çok sert savaşımlar oldu. İşçi sınıfı hareketinin gelişimi ve hükümet baskılarının artması karşısında, bu iki taraf, 1875'te Gotha'da bir kongre yaptılar ve Alman Birleşik Sosyalist İşçi Partisini kurmak üzere kaynaştılar. Lasalcılar partinin oportünist kanadını oluşturdu. — 77.

[49] Burada sözü edilen "Partideki Durum" başlıklı karar, RSDİP merkez yönetim kurulunun 2-23 Ocak (15 Ocak-5 Şubat) 1910 tarihleri arasında Paris'te yaptığı toplantıda alınan ve tasfiyecilikle otzovizmi kınayan karardır. — 85.

[50] *Naşa Zarya* ("Bizim Şafağımız"). — Tasfiyecilerin, 1910-1914 arasında St. Petersburg'da yasal olarak yayınlanan aylık dergisi.

Vozrojdeniye ("Yeniden Doğuş"). — Tasfiyecilerin, 1908'den 1910 Temmuzuna kadar Moskova'da çıkardıkları dergi. — 87.

[51] Burada sözü edilen elkoyma, hükümete ait olan paraya, devrimci amaçlarla elkonmasıdır. — 93.

[52] *Joreciler*. — Fransız Sosyalist Partisinin oportünist kanadının önderi Jean Jaurès'nin yandaşları.

Herveciler. — İşçi sınıfı hareketinde ultra-sol, anarkosendikalist eğilimi temsil eden Gustav Hervé'nin yandaşları.

Guesde'ciler. — Fransız sosyalistleri arasında, marksist solun önderleri Jules Guesde'in yandaşları. Fransız Sosyalist Partisini 1901'de Guesde'ciler kurdu. Parti, Fransız işçi hareketi içindeki oportünistlerle savaştı, burjuvaziyle anlaşmaya girilmesine ve sosyalistlerin burjuva hükümetlerde görev alınmasına karşı koydu.

1905'te devrimci ve reformcu eğilimler birleşti ve tek bir sosyalist parti ortaya çıkardı. Yeni partinin ortaya çıkışından itibaren de özellikle burjuva demokrasisine karşı nasıl bir tutum takınılacağı sorununda görüş ayrılıkları kendini göstermeye başladı. Joreciler, bir reformlar dizisi yoluyla, kapitalizmden sosyalizme barışçıl yoldan geçiş yapılabileceği inancındaydılar, bu nedenle partinin başlıca amacını, parlamentodaki temsilcilerinin sayısını artırmak olarak görüyorlardı. Öte yandan Guesde'ciler, reformların işçi sınıfının yararına olduğunu yadsımamakla birlikte, reformlara gereğinden daha fazla değer ve umut bağlanmasına karşıydılar; reformun en iyisinin bile kapitalist sömürünün temellerini ortadan kaldıramayacağını, bu nedenle de proletaryanın toplumsal devrimi gerçekleştirmek için iktidara elkoyması zorunluluğuna son veremeyeceğini belirtiyorlardı.

Parti-içi savaşımda joreciler herveciler, sık sık Guesde'cilere

karşı işbirliği yaptılar. Lenin'in kastettiği blok işte budur. — 96n.

[53] *X'deki Otzovist Okul.* — 1909 yılında Capri adasında Bogdanov (Maksimov), Aleksinski ve Lunaçarski tarafından, propagandacı ve ajitatör yetiştirmek üzere kurulan okul. Girişime Maksim Gorki de katılmıştı. Okul, bolşeviklere karşı savaşta güçbirliği yapan otzovistlerin, ültimatomcuların ve tanrı-kur yandaşlarının hizip merkeziydi. Partiye bağlılık gösterisi içinde olan kurucular, bazı yerel sosyal-demokrat örgütleri, okula öğrenci göndermeye ikna ettiler. Okula 13 kişi geldi, ancak bir süre sonra, başlarında işçi N. Y. Vilonov'un bulunduğu bir grup, okulun hizipçi karakterini gördü ve Kasım 1909'da bu yeni hizbin hazırlayıcılarından kesinlikle ilgisini kesti. Bu grup *Proletari*'nin yazıkuruluna bir mektup göndermiş ve öğretmenlerin partiye karşıt tutumlarını protesto etmişlerdi. Bu mektup nedeniyle okuldan çıkarıldılar. Lenin'in çağrısı üzerine bu öğrenciler Paris'e gittiler, orada bazı kurslara katıldılar. Bazı dersleri bizzat Lenin verdi. Otzovist okul, aşağıyukarı dört ay açık kaldı. Aralık 1909'da, Capri'de kalmış olan öğrencilerle öğretmenler, partiye karşıt olan *Vperyod* grubunu kurdular. *Proletari*'nin genişletilmiş yazıkurulu konferansı Capri okulunu, "bolşeviklerden ayrılan hizbin yeni merkezi" olarak mahkûm etti. — 96.

[54] *Sozialistische Monatshefte* ("Sosyalist Aylığı"). — Alman sosyal-demokratları arasındaki revizyonıstlerin yayın organı olan bu dergi, 1897-1933 yılları arasında Berlin'de yayınlandı. Dergiye yazı yazanlar arasında E. Bernstein, K. Schmidt ve E. David de vardı.

Dergi, Alman revizyonistlerini hedef alan, Alman Sosyal-Demokrat Partisinin 1903 Eylülünde Dresden'de yaptığı kongrede kabul edilmiş "Parti taktikleri"yle alay ediyordu. Sözkonusu kararda parti, sosyal-demokratların burjuva hükümete katılmalarına karşı olduğunu ilan etmişti.

1904 Ağustosunda Amsterdam'da yapılan Uluslararası Sosyalist kongresi, "Sosyalist Taktiklere İlişkin Uluslararası Kurallar" kararında, Dresden kararını hemen hemen aynen benimsemiştir.

Ministerialistler (*Bakanlık Sosyalistleri*). — Bu deyim ilk kez, 1899'da Fransız sosyalist Millerand'ın burjuva hükümetine girişiyle ilgili olarak ortaya çıkmıştır. — 99.

[55] *Vehi* ("Sınır Taşları"). — N. Berdiyaev, S. Bulgakov, P. Struve, M. Hernschensohn ve karşı-devrimci liberal burjuvazinin öteki temsilcileri tarafından yazılan yazılardan yapılmış bir Kadet derlemesi. 1909'da Moskova'da yayınlandı. Rus aydınları hakkındaki yazılarında *Vehi*'nin yazarları, Rus halkının gözdesi olan devrimci demokratik geleneğin temsilcilerini itibardan düşürmeye çalıştılar, 1905'in devrimci hareketini yerdiler, "süngüleri ve hapishaneleriyle", burjuvaziyi, "halkın öfkesi"nden koruduğu için çara şükranlarını dile getirdiler. Lenin, aydınları otokrasiye hizmete çağıran *Ve-*

hi'ye "liberal döneklik ansiklopedisi" adını takmıştı. — 100.

[56] Sözü edilen yapıt, *20. Yüzyılın Başında Rusya'da Toplumsal Hareket* adlı beş ciltlik yapıttır. Bkz: 35 nolu not. — 100.

[57] *Raboçaya Gazeta* ("İşçi Gazetesi"). — 30 Ekim (12 Kasım) 1910 ile 30 Temmuz (12 Ağustos) 1912 tarihleri arasında düzensiz aralıklarla Paris'te yayınlanan popüler bolşevik gazete. Dokuz sayı yayınlanan *Raboçaya Gazeta* Lenin'in önderliğindeki bir grup bolşevik tarafından kurulmuş, parti yanlısı menşeviklerce de desteklenmişti. 1912'de yapılan Prag konferansı, gazetenin partiyi savunmakta gösterdiği kararlı ve şaşmaz tutumu dikkate alarak, *Raboçaya Gazeta*'yı, RSDİP merkez yönetim kurulunun (bolşeviklerin) resmî yayın organı kabul etti. — 102.

[58] Sözkonusu edilen, Lenin'in yazdığı *Proletari*'nin genişletilmiş yazıkurulu konferansının onayladığı "Otzovizm ve Ültimatomculuk Üzerine" başlıklı karardır. Karar "RSDİP içinde kesin bir eğilim olarak bolşevikliğin, otzovizm ve ültimatomculukla hiçbir ortak yanı bulunmadığını, partinin bolşevik kanadının, devrimci marksizmden bu tür sapmalarla en kararlı biçimde savaşması gerektiğini" belirtmiştir. — 107.

[59] Lenin, "Açık Mektubu" imzalayan 16 tasfiyeci menşeviği kastediyor. (Bkz: 47 nolu not.) — 113.

[60] *Neue Zeit*. — Stuttgart'da 1883-1923 yılları arasında yayınlanan, Alman sosyal-demokratlarının dergisi. Engels'in ölümünden, yani 1890'ların ortasından itibaren dergide revizyonistlerin yazıları çıkmaya başladı. — 122.

[61] *Neue Rheinische Zeitung*. — 1 Haziran 1848 ile 19 Mayıs 1849 tarihleri arasında Köln'de yayınlanan devrimci bir gazete. Gazeteyi Marx'la Engels yönlendirmekteydi. — 124.

[62] Lenin, RSDİP'nin dördüncü (Birlik) kongresince (1906) kabul edilen "Tarım Sorununa İlişkin Taktik Karar"ı kastediyor. — 125.

[63] Kastedilen yazı, Marx'ın, 13 Eylül 1848'de *Neue Rheinische Zeitung*'da yayınlanan "Berlin Karşı-Devrimi" başlıklı yazısıdır. Yazı *Aus Dem Literarischen Nachlass von Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle*'ın 1902'de Franz Mehring tarafından yayınlanan III. cildinde (s. 192-196) yeralmıştır. Lenin, Mehring'in alaya alışını anımsatırken, onun kitaba yazdığı giriş bölümünü (s. 53-54) kastediyor. — 126.

[64] Lenin, *Proletari*'nin 21 Ağustos 1906 tarihinde çıkan sayısına yazdığı "Boykot" başlıklı başyazıyı kastediyor. (Bkz: V. İ. Lenin, *Collected Works*, Vol. II, s. 141-149.) — 128.

[65] *Buligin Duması*. — Çarlık hükümetinin 1905'te toplamaya niyetlendiği danışman niteliğinde bir "temsilciler meclisi". Bu mec-

lisin toplanmasına ve seçimine ilişkin kuralları kapsayan tasarıyı, İçişleri bakanı Buligin'in başkanlığındaki bir kurul hazırlamış ve çarın 6 (19) Ağustos 1905 tarihli buyrultusuyla birlikte yayınlamıştı. Bolşevikler, Buligin Dumasına karşı aktif bir boykot ilan ettiler. Hükümetin toplanmasına fırsat kalmadan bastıran devrim Dumanın gerçekleşmesine engel oldu. — 129.

[66] Lenin, topladığı istatistiklere dayanarak Rus devriminin tarihi üzerine bir deneme yazmak istiyordu. Tahmininee bu çalışma, 300 sayfalık bir kitap olacaktı. Ama, Lenin niyetini gerçekleştiremedi. Sadece "Rusya'da Grev İstatistikleri" başlıklı bir yazı yazdı. Lenin'in, belirttiği gibi bu yazı "konuya ilk yaklaşım"dı. (Bkz: V. İ. Lenin, *Collected Works*, Vol. 16, s. 393-421.) — 129n.

[67] 17 Ekim 1905'te, genel siyasal grevlerin ve geniş devrimci gelişmenin tepe noktasına vardığı bir sırada, çar bir buyrultu yayınladı. Kişi özgürlükleri ve yasama gücüne sahip bir Duma vaadeden bu buyrultu, yığınları aldatmayı amaçlamış bir oyundu, kolayca aldanabilecek olanları yatıştırmaya, devrime saldırıya girişmek üzere zaman kazanmaya dönüktü. Ancak 17 Ekimden sonra da işçi sınıfı ve köylüler, otokrasiye karşı devrimci savaşımı sürdürdüler. — 131.

[68] Aralık 1905'te Moskova işçilerinin otokrasiye karşı silahlı başkaldırısı kastediliyor. Moskovalı bolşeviklerin önderliğindeki işçiler, çarın askerlerine karşı, barikatlarda dokuz gün süren kahramanca bir savaş verdiler. Hükümetin isyanı bastırabilmesini, ancak St. Petersburg'dan getirilen askerler sağlayabildi. Çarlık hükümeti isyancılara karşı eşi görülmedik ölçüde zulmetti. İşçi mahalleleri, işçilerin kanıyla sulandı. Moskova'da ve çevresinde binlerce işçi öldürüldü. — 131.

[69] Bkz: Marx ve Engels, *Selected Correspondence*, Moskova 1965, s. 264. — 132.

[70] 112 nolu nota bakınız. — 133.

[71] Lenin, RSDİP merkez yönetim kurulunun, Ocak 1910'da yapılan birlik genel kurulunu kastediyor. Bkz: 42 nolu not. — 137.

[72] *Novoye Vremya* ("Yeni Zamanlar"). — 1868'den 1917 Ekimine kadar St. Petersburg'da yayınlanan bir gazete. İlk zamanlar ılımlı liberal olan bu gazete, 1876'dan sonra gerici soyluların ve bürokrasinin yayın organı oldu. Gazete, sadece devrimci harekete karşı değil, aynı zamanda liberal burjuva hareketine karşı da savaştı. 1905'ten itibaren kara-yüzlerin organlarından biriydi. — 142.

[73] *Russkoye Bogatstvo* ("Rus Hazinesi"). — 1876'dan 1918 ortalarına kadar St. Petersburg'da yayınlanan aylık dergi. 1890'ların ilk yıllarında liberal narodniklerin organıydı. 1906'dan sonra halkçı sosyalistlerin yayın organı haline geldi. Dergi, çarlık hükümetiy-

le uzlaşılmasını, devrimci savaşımın reddedilmesini savunuyordu. Dergi, marksizme karşı sert bir savaş verdi. — 143.

[74] İ. A. Krilov'un *Tilki ve Üzümler* masalı kastediliyor. — 144.

[75] Ekonomistler için 15 nolu nota bakınız. — 144.

[76] *"Görmüş-geçirmiş insanlar"* ya da *"görmüş-geçirmiş kişiler"*. — üçüncü devlet Dumasındaki sosyal-demokrat grubun üyelerine danışmanlık eden, çoğu tasfiyeci insanlar.

"Görmüş-geçirmiş kişiler", partinin önde gelenlerinin yeraltında olmasından ve Duma grubunun çalışmalarına yasal biçimde katılamayacak oluşlarından yararlanarak, bolşevik partisinin eylemlerini oportünist bir yöne akıtmaya çalıştılar.

Proletari'nin 1909 Haziranında yapılan genişletilmiş yazıkurulu konferansında, Lenin, Duma grubu üyelerine yardımcı olmak üzere bazı bolşeviklerin yasal çalışma yoluna girmelerini önermişti. Konferans, Duma grubuna yardımcı olmak üzere bir kurulu görevlendirdi. Bu kurula seçilenlerden biri de Lenin'di. — 144.

[77] RSDİP ikinci Paris grubunun toplantısı 18 Haziran (1 Temmuz) 1911 tarihinde yapıldı. RSDİP birinci grubu menşevikti. — 156.

[78] *RSDİP merkez yönetim kurulunun yurtdışında yaşayan üyelerinin toplantısı* kastediliyor. (Merkez yönetim kurulu üyelerinin toplantısı denen) toplantıyı Lenin hazırladı. Toplantı 28 Mayıs-4 Haziran (10-17 Haziran) 1911'de Paris'te yapıldı.

Toplantının amacı, RSDİP merkez yönetim kurulu genel kurulunun ve parti konferansının hemen toplantıya çağrılması için gereken düzenlemeleri yapmaktı. O sıralarda, merkez yönetim kurulunun Rusya'da faal olan bütün bolşevik üyeleri tutuklanmıştı. Merkez yönetim kurulunun tasfiyecilerden oluşan yurtdışı bürosu da yurtdışında bir genel kurul toplantısı yapmaya yanaşmadı. Toplantıya üç bolşevik, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrat Partisinin iki temsilcisi ve Letonya Sosyal-Demokrat İşçi Parisinin bir temsilcisi katıldı. Toplantıya ayrıca bir menşevik (bir *Golos* yandaşı) ve bir Bund temsilcisi de katıldı. Ancak görüşmeler sona ermeden önce her ikisi de ayrıldı.

Merkez yönetim kurulu üyeleri toplantısında, merkez yönetim kurulu yurtdışı genel kurul toplantısı yapılması kararına varıldı. Bütün-Rusya konferansı toplamak üzere çalışacak bir hazırlık kurulu ile partinin yayın, ulaşım ve öteki işlerini düzenlemek üzere bir teknik kurul görevlendirildi.

Toplantı, merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosunun parti aleyhtarı tutumunu kınadı ve yurtdışı bürosunun çalışmaya devam edip etmemesi konusunu genel kurula getirmeye karar verdi. Merkez yönetim kurulu üyeleri toplantısı hakkındaki açıklama bir broşür halinde yayınlandı. Bu broşürde parti örgütlerinden, hazırlık

kuruluyla bağlantı kurmaları ve parti konferansını toplamak üzere gereken çalışmalara başlamaları isteniyordu. Yerel parti örgütleri, merkez yönetim kurulu üyeleri toplantısının kararlarını onayladılar. — 160.

[79] *RSDİP'nin Beşinci (Londra) Kongresi,* 30 Nisan-19 Mayıs (13 Mayıs-1 Haziran) 1907 tarihleri arasında yapıldı. Kongre, "Proleter Olmayan Partilere Karşı Tutum" kararında, (köylülerle kentlerdeki küçük-burjuvazinin çıkarlarını temsil eden) narodnik partilerle ortak eylemlerin "sosyal-demokrat program ve taktiklerden ayrılma olasılığına hiçbir biçimde yer vermemesi ve sadece hem gericiliğe, hem liberal burjuvazinin hainee taktiklerine karşı ortak saldırı amacına hizmet etmesi gerektiği"ni belirtti.

1907 Temmuzunda yapılan Parti konferansıyla da, RSDİP'nin üçüncü konferansı kastediliyor. Bu konferans 21-23 Temmuz (3-5 Ağustos) 1907 tarihlerinde toplandı. Devlet Duması seçimlerine katılmaya ilişkin kararında konferans "seçim kampanyasında ve bizzat Dumad sosyal-demokratların, sosyalizm fikrini ve devrimci sloganları yaygınlaştırmaları ve halkın kafasına damla damla akıtmaları ve hem gericiliğe, hem de gerek kurtuluş hareketine, gerek Dumaya kadetlerin önderlik etmesi fikrine karşı kararlı bir savaşım vermeleri gereği" belirtildi. — 164.

[80] *Dağ ve Jironde.* — 18. yüzyılın sonlarına doğru gerçekleştirilen Fransız devrimindeki iki siyasal burjuva grubu. Burjuvazinin daha kararlı temsilcilerine, yani o günlerin devrimci sınıfına montanyarlar (dağlılar) ya da jakobenler adı verilmişti. Montanyarlar, feodal düzenin ortandan kaldırılmasından yanalardı. Jirondenler ise, karşı-devrimle devrim arasında yalpaladılar; siyasetleri monarşiyle uzlaşma siyasetiydi. — 167.

[81] *Kırsal bölgeler gözetmenleri.* — Toprak sahibi soyluların köylüyü, yönetsel açıdan bağlamaları amacıyla 1889'da çarlık Rusyası'nda ortaya çıkarılan bir çeşit yargıç ve yönetici. Bu gözetmenlerin yetkileri hem yönetsel, hem yargısaldı. Her uyezd (kırsal bölgedeki yönetim birimi) içinde, o bölgedeki toprak sahibi soyluların atadığı birçok gözetmen görev yapardı. — 168.

[82] *Chambre introuvable.* — Ağustos 1815'te Bourbon'ların tahtı yeniden ele geçirmeleri ardından seçilen karşı-devrimci Fransız Temsilciler meclisine kral Louis XVIII'in taktığı ad. Meclisin üyeleri öylesine gericiydiler ki, Louis, yeni bir devrimin patlak verebileceği korkusuyla bu meclisi dağıtmak zorunda kaldı. — 188.

[83] Lenin, Maliye bakanı S. Witte'nin gizli bir muhtırasını da içeren broşüre P. B. Struve'nin yazdığı önsözü kastediyor. *Otokrasi ve Zemstvo* başlığını taşıyan broşürü marksist *Zarya* dergisi 1901'de yayınlamıştı. Witte, muhtırasında, zemstvonun çarlıkla bağdaşmaz olduğunu kanıtlamak istiyordu. Struve'ye göre o, zems-

tvoya çarlığın yaptığı baskıları, burjuva liberalinin görüş açısından eleştiriyordu.

Lenin, Witte'nin muhtırasıyla Struve'nin önsözünü "Zemstvoya Zulmedenler ve Liberalizmin Hanniballeri" başlıklı yazısında inceledi. (Bkz: V. İ. Lenin, *Collected Works*, Vol. 5. s. 35-80.) — 190.

[84] *Mimretsov.* — G. İ. Uspenski'nin "Nöbetçi" öyküsündeki kaba ve bilisiz polis memuru. — 191.

[85] Bolşeviklerin, 22 Kasım (5 Aralık) 1910 tarihinde merkez yönetim kurulu yurtdışı bürosuna yaptıkları başvuru kastediliyor. Bolşevikler, merkez yönetim kurulu genel kurulunun hemen toplanmasını ve bolşevik hizbin, Alman Sosyal-Demokrat Partisi üyelerinden oluşan (bkz: 42 nolu not) "Güvenç Kurulu"na bıraktığı parasal fonlarının geri verilmesi sorununu bir çözüme bağlamasını istemişlerdi. Başvuru dilekçesini Lenin ve merkez yönetim kurulu genel kurulunun 1910 toplantısına katılanlar imzaladı. — 196.

[86] *RSDİP'nin Altıncı (Prag) Bütün-Rusya konferansı*, 5-17 (18-30) Ocak 1912'de yapıldı. Toplantıda 20'den fazla parti örgütü temsil edildi. Toplantı bir kongre niteliğindeydi. Konferans aşağıdaki konular üzerine çalıştı: Rus örgütleme kurulunun raporu; bölgelerden gelen raporlar ve merkez organın raporu; yetki tanımlaması; günümüzdeki durum ve partiye düşen görevler; dördüncü devlet Duması seçimleri; tasfiyecilik; başka işler. Lenin, gündemin bellibaşlı konuları üzerinde konuşmalar yaptı ve konferansın ele aldığı temel noktalar üzerinde karar taslakları hazırladı.

Prag konferansı menşevik tasfiyecileri partiden çıkardı ve bolşeviklerle menşevikler arasında bir parti içinde sürdürülen resmî birliği sona erdirdi. Konferansta bir merkez yönetim kurulu seçildi, ayrıca Rusya'daki parti çalışmalarını yönetmek üzere merkez yönetim kurulu Rusya bürosu kuruldu.

Konferansta kabul edilen kararlardan seçmeler bu ciltte yer almıştır. — 199.

[87] *Lena'daki kurşunlamalar.* — Sibirya'daki Lena altın madenlerinde grev yapan işçilerin kurşunlanması olayı kastedilliyor. 4 (17) Nisan 1912'de, grevci işçiler eşleri ve çocuklarıyla birlikte, tutuklanmış grev komitesi üyelerinin salıverilmesinin sağlanmasını dilemek üzere maden şirketi yöneticilerine gittiler. Çarın askerleri göstericilere ateş açtı; 270 işçi öldürüldü, 250 kişi yaralandı. Rus işçiler, Lena olayına, büyük sınai merkezleri etkileyen siyasal bir grevle karşılık verdiler. Yarım milyondan fazla işçinin katıldığı siyasal grevlere, birçok yerde çok büyük siyasal gösteriler eşlik etti. — 205.

[88] *Kopya adaylar.* — Lenin, dördüncü Duma için yapılacak seçimlerde, işçilerin bulunduğu seçim çevrelerinde menşevik tasfiyecilerin kendi adaylarını çıkarmaları tehdidini kastediyor. — 210.

[89] *Jivoye Dyelo* ("Hayati Dava"). — 1912'de St. Petersburg'da menşevik tasfiyeciler tarafından yayınlanan ve toplam 16 sayı çıkan günlük bir gazete. — 210.

[90] *Nevski Golos* ("Yeni Ses"). — 1912 yılında mayıstan ağustosa kadar menşevik tasfiyecilerin St. Petersburg'da yasal olarak yayınladıkları gazete. — 211.

[91] *Listok Golosa Sotsiyal-Demokrata* (" 'Sosyal-Demokratın Sesi' Bülteni"). — Menşevik tasfiyecilerin organı. 1911 Haziran ayı ile 1912 Temmuzu arasında Paris'te, toplam olarak altı sayı çıkarıldı. — 212.

[92] *Lewica*. — Küçük-burjuva milliyetçi Polonya Sosyalist Partisinin (PSP) sol kanadı. Bu kanat 1906'da PSP'ndeki bir bölünme ardından bağımsız bir hizip haline geldi. *Lewica* milliyetçiliği tümden reddetmemekle birlikte, milliyetçilerin birçok istemlerini bir yana bıraktı ve tedhişçi savaşım yolundan vazgeçti. Taktik sorunlarda Rus menşevik tasfiyecilere yakın bir tutum içindeydi. Birinci Dünya savaşı sırasında, *Lewica*'nın geniş bir kesimi enternasyonalist bir tutum takındı ve Polonya Sosyal-Demokrat Partisine yakınlaştı. Aralık 1918'de bu iki parti, Polonya Komünist İşçi Partisini kurdular. — 212.

[93] *Terakki Partisi*. — Karşı-devrimci liberal monarşist burjuvaziyle toprak sahiplerinin partisi. Terakki Partisi yandaşları, ilkin, üçüncü Dumada, burjuva toprak sahiplerinin partileri olan "Barışçıl Yenileşme Partisi" ve "Demokratik Reform Partisi" üyelerinin oluşturduğu bir gruptu. Kasım 1912'de bu grup düzenli bir parti haline dönüştü. Partinin programı, sınırlı hakları kapsayan ılımlı bir anayasayı, ufak-tefek bazı reformları, Dumaya karşı sorumlu bir hükümet düzenini ve devrimci hareketin amansızca bastırılmasını öngörüyordu. — 215.

[94] *Reç* ("Konuşma"). — Kadet Partisinin merkez yayın organı olan günlük gazete. Bu gazete, 1906'dan 26 Ekim (8 Kasım) 1917'ye kadar St. Petersburg'da yayınlandı ve o tarihte kapatıldı. — 215.

[95] Viyana'da 1912 Ağustosunda toplanan *tasfiyeciler konferansı* kastediliyor. Ağustos Bloku diye anılan, partiye karşıt blok da o konferansta kuruldu. Bloku hazırlayan Trotski'ydi. Konferansta Bundun, Kafkasya Bölge komitesinin, Letonya sosyal-demokrat hareketinin ve yurtdışındaki tasfiyeci grupların, özellikle *Golos Sotsiyal-Demokrata* ile Trotski'nin Viyana'da yayınladığı *Pravda*'nın yazıkurulları ve *Vperyod* grubunun temsilcileri katıldı. Tasfiyecilerin St. Petersburg'la Moskova'daki "kurucu grupları" ile *Naşa Zarya* ve *Nevski Golos* gibi tasfiyeci yayınların yazıkurulları da Rusya'dan temsilcilerini yolladılar. Konferansa katılanların ezici çoğunluğu, yurtdışında yaşayan, Rus işçi sınıfından kopmuş kişilerdi.

Konferans, sosyal-demokrat taktiklere ilişkin tüm sorunlarda tasfiyeci anlayış doğrultusunda kararlar aldı ve yasadışı partinin varlığına karşı olduğunu ilan etti. Birbiriyle uzlaşmaz birbirine denk düşmeyen öğelerden oluştuğu için Ağustos Bloku, daha konferans sırasında parçalanmaya başladı. Tasfiyeciler, bir merkez yönetim kurulu seçemediler ve bir hazırlık kurulu kurmakla yetindiler. Bolşeviklerin indirdiği darbeler nedeniyle Ağustos Bloku kısa süre içinde çöktü. — 216.

[96] *Russkiye Vedomosti* ("Rus Kayıt Tutucu"). — 1863'ten Ekim devrimine kadar Moskova'da yayınlanan günlük gazete. Liberal toprak sahipleriyle burjuvazinin görüş ve çıkarlarını savunan gazete, 1905'te sağ kadetlerin organı haline geldi; Ekim devriminden kısa süre sonra kapatıldı. — 226.

[97] *RSDİP Merkez Yönetim Kurulu ile Parti Eylemcilerinin Krakov Toplantısı.* — Gizlilik gereksinmesiyle "Şubat" konferansı diye anılan bu toplantı gerçekte 26 Aralık 1912 tarihiyle 1 Ocak 1913 tarihi (8-14 Ocak 1913) arasında Krakov'da yapıldı. Toplantıya, dördüncü Dumadaki bolşevik milletvekilleri dahil, 14 kişi katıldı. Krakov kararlarından seçmeler, bu kitapta yer alıyor. — 233.

[98] *Sigorta kampanyası.* — Hastalık sigortası kuruluşları için yapılan seçimlere ilişkin savaşım kastediliyor. Çarlık hükümeti 23 Temmuz 1912 tarihinde bir işçi sigortası yasası çıkarmıştı. Yasa işçilerin sadece % 20'sini kapsamına alıyordu. Bolşevikler, işçilerin yasal örgütlerini ele geçirmeyi amaçlayan devrimci girişimlerini yoğunlaştırmak üzere, bu seçim kampanyasından yararlandılar. Yasal ve yasadışı çabalarını birleştirmek suretiyle bolşevikler, sigorta kurumlarında etkili oldular. — 234.

[99] *Luç* ("Işın"). — Eylül 1912-Temmuz 1913 arasında St. Petersburg'da yasal olarak yayınlanan, menşevik tasfiyecilere ait günlük gazete. Lenin'in dediği gibi, gazete, "zengin burjuva dostların sağladığı paralarla" ayakta tutuldu. — 239.

[100] *Pravda* ("Gerçek"). — St. Petersburg'da yasal olarak yayınlanan günlük bolşevik gazetesi. Gazete, St. Petersburg işçilerinin girişimiyle Nisan 1912'de kuruldu. *Pravda* işçi yığınlarına seslenen, çıkarılması da işçilerin bağışlarıyla sağlanan bir gazeteydi. O sıralarda yurtdışında olan Lenin, hemen her gün yazdığı yazılarla ve partinin en iyi yazarlarının katkıda bulunmasını sağlayarak *Pravda*'yı yönlendiriyordu.

Pravda sürekli olarak polis kovuşturması altındaydı. İki yıl üç aylık dönemde, çarlık hükümeti, gazeteyi sekiz kez kapattı. Ancak *Pravda* her seferinde başka bir ad altında yeniden çıktı: *Raboçaya Pravda* ("İşçi Gerçeği"), *Severnaya Pravda* ("Kuzey Gerçeği"), *Pravda Truda* ("Emeğin Gerçeği"), *Za Pravdu* ("Gerçek İçin"), *Proletarskaya Pravda* ("Proleter Gerçeği"), *Put Pravdi* ("Gerçeğin Yolu"), *Ra-*

boçi (ışçı), *Trudovaya Pravda* ("Emekçi Gerçeği"). Gazete 8 (21) Temmuz 1914'te bir kez daha kapatıldı ve ancak 1917 Şubat devriminden sonra çıkarılabildi. Gazete 5 (18) Mart 1917'den sonra RSDİP'nin merkez yayın organı olarak yayınlanmaya başlandı. 5 (18) Temmuz 1917'de *Pravda*'nın binası, Kazaklarla askerî öğrenciler tarafından tahribedildi. Geçici hükümetin kovuşturmaları nedeniyle gazete sık sık adını değiştirmek zorunda kaldı. 27 Ekim (9 Kasım) 1917'den itibaren ise eski adını aldı. — 248.

[101] RSDİP'nin dördüncü (Birlik) kongresinde 7 çekimser ve 42 karşıt oya karşılık 62 oyla kabul edilen, partinin menşevik tarım programı taslağı kastediliyor. — 251.

[102] 49 nolu nota bakınız. — 252.

[103] 1910'daki genel kurul toplantısında Trotski'yle birlikte Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrat Partisi ve Letonya Sosyal-Demokrat Partisi tarafından sunulan bildiri kastediliyor. Bildirinin tam metni, bu kitapta, "Bir Yazarın Notları" başlıklı yazıda, 77. sayfadadır. — 254.

[104] *Osvobojdeniye* ("Kurtuluş"). — P. B. Struve'nin yönetiminde, 1902-1905 yılları arasında yurtdışında yayınlanan 15 günlük burjuva liberal dergi. — 260.

[105] Çarın 17 Ekim 1905 tarihli buyrultusu kastediliyor. Bkz: 67 nolu not. — 260.

[106] Lenin, "yasama gücüne sahip" bir devlet Dumasının toplanmasına ilişkin, 11 (24) Aralık 1905 tarihli yasayı kastediyor. Yasa, Moskova'da silahlı kalkışmanın, tepe noktasında bulunduğu bir sırada, çarlık hükümetince çıkarılmıştı. 11 Aralık yasası çerçevesinde seçilen ilk Dumaya kadetler egemendi. Toprak sahipleriyle kapitalistler Dumada büyük bir çoğunluğa sahiptiler. — 261.

[107] Lenin *Sabler'in papazları* derken, Synod'un genel yönetmeni (kilisenin yönetim kademesinde, bakan yetkilerine sahip baş memur) Sabler'in buyrukları doğrultusunda davranan ve dördüncü Dumaya, çarlık hükümetinin hoşuna giden adayların seçilmesi için seçimlerde faal bir rol oynayan din adamlarını kastediyor. — 261.

[108] *Üç temel direk.* — Burjuva demokratik devriminde bolşeviklerin üç sloganı: demokratik bir cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve toprağa elkonması.

RSDİP'nin *altıncı* (Prag) Bütün-Rusya konferansı, Ocak 1912'de, bu istemleri, dördüncü Duma seçimleri kampanyası için partinin istemleri olarak ortaya atmıştı. — 266.

[109] Lenin "marksist organ" deyimi ile, RSDİP'nin Aralık 1908'de, yapılan Bütün-Rusya konferansını kastediyor, konferansa üstü kapalı olarak atıfta bulunuyor. — 278.

[110] Lenin, RSDİP merkez yönetim kurulunun, 1910'da yapılan

genel kurul toplantısını kastediyor. — Bkz: 42 nolu not. — 280.

[111] *Emeğin Kurtuluşu Grubu*. İlk Rus marksist grubuydu. Grup 1883'te Cenevre'de G. V. Plehanov tarafından kuruldu; RSDİP'nin (1903'te yapılan) ikinci kongresine kadar da ayakta kaldı.

Emeğin Kurtuluşu Grubu, marksizmin Rusya'da yayılmasına büyük katkıda bulundu Grup, Marx'la Engels'in *Komünist Parti Manifestosu*'nu, Marx'ın *Ücretli Emek ve Sermaye*'sini, Engels'in *Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm*'ini ve daha başka yapıtları Rusça'ya çevirdi, yurtdışında bastırttı ve Rusya'da dağıttı. G. V. Plehanov ve onun Emeğin Kurtuluşu Grubu, narodizme ağır darbeler indirdi. Ancak grup bazı ciddi hatalar da yaptı. Plehanov'un ve grubun daha başka bazı üyelerinin gelecekte ortaya çıkacak menşevik görüşlerinin başlangıcı da o hatalara kadar gidiyor. — 281.

[112] *Zemstvo. Zemstvo Kurumları.* — Yerel belediye yönetim organları. 1860'ların devrimci demokratik hareketleri karşısında bu yönetim organlarını çarlık hükümeti kurmuştu. Zemstvoların hakları çok sınırlıydı; salt iktisadi ve kültürel bazı yetkileri vardı (köylüye tarım yardımı, yol yapımı, hastane ve okul yapımı, iktisadi istatistikleri düzenlemek, vb.). Seçilme hakkına konan birçok sınırlamalar nedeniyle, zemstvo kuruluşlarında toprak sahipleriyle devlet memurları önemli bir rol oynuyorlardı. Toplumsal bir olgu olarak zemstvo hareketi, liberal aydınlar tabakasının otokrasiye karşıtlığını ifade etmesinin aracı oldu. Zemstvo kampanyası, 1904 sonyazından Ocak 1905'e kadar, zemstvolardaki burjuva liberal üyeler tarafından yürütüldü. Burjuva liberaller, gerek zemstvo toplantılarında, gerek şölenlerde ılımlı anayasal haklar isteyen muhalif konuşmalar yaptılar ve bu doğrultuda kararlar aldılar. *İskra*'nın, yeni menşevik yazıkurulu, partiye seslenen, (Akselrod'un yazdığı) gizli bir mektupta, işçilerin, isteklerini zemstvo toplantılarına sunarak, zemstvo kampanyasını desteklemeleri isteniyordu. Yeni *İskra*'nın, işçilere, burjuva liberalleri "canlandırma" görevini yükleyen bu oportünist planını Lenin "Zemstvo Kampanyası ve *İskra*'nın Planı" başlıklı yazısında sert bir biçimde eleştirdi. (Bkz: V. İ. Lenin, *Collected Works*, Vol. 7, s. 497-518.) — 281n.

[113] Lenin üç "temel direk"ten öteki ikisini, bolşeviklerin temel sloganlarını, yani demokratik bir cumhuriyet ve toprağa elkonmasını kastediyor. Bkz: 108 nolu not. — 285.

[114] Lenin, St. Petersburg'daki sosyal-demokrat basına para bağışı gönderen işçi gruplarının sayısını kastediyor. 1914'te bolşevik basın 2.873 işçi grubundan (ya da toplam işçi gruplarının %81,1'inden) tasfiyeci gazeteler ise 671 işçi grubundan (ya da %18,9) bağış aldılar. Bu konuya, "İşçi Sınıfı Hareketi İçindeki Değişik Eğilimlerin Gücü Hakkında Nesnel Bilgiler" başlıklı yazıda ay-

rıntılı olarak değinilmiştir. (Bkz: Bu kitabın 298-302. sayfaları). — 286.

[115] *Sol Narodnikler.* — Sosyalist-Devrimciler (SD'ler). Bkz: 7 nolu not. — 289.

[116] *Parti yanlısı bolşevikler.* — Tasfiyecilikle ve otzovizmle uzlaşma tutumunu benimseyen bir grup bolşevik. 1909'da kurulan grup, merkez yönetim kurulunun Ocak 1910'da yapılan "birlik" genel kurulunu, bolşevik *Proletari*'yi kapatma, Trotski'nin Viyana'da yayınladığı *Pravda*'ya ödenek ayırma doğrultusunda kararlar almaya iterek olumsuz bir rol oynadı. Ocak toplantısından sonra uzlaştırmacılar, merkez yönetim kurulunun gerek Rusya bürosunda, gerek yurtdışı bürosunda çoğunluğu elde ettiler. Rusya'da, uzlaştırmacılar arasında, birliğin bolşevik ilkelere dayandırılmasını özdenlikle isteyen kişiler de vardı. Ancak uzlaştırmacıların çoğunluğu, Lenin'in, bolşeviklerle parti yanlısı menşevikler arasında bir blok kurulması ve *Raboçaya Gazeta*'nın ortaklaşa çıkarılması görüşüne karşı durdular. Bunun yerine onlar, yığınlar arasında herhangi bir desteği olmayan, ama partide egemen olduğunu iddia eden ve tasfiyecilerle otzovistlere gizliden gizliye yardım eden dağınık gruplarla bolşevikler arasında birliği savunuyorlardı. Bu tür bir birlik, herhangi bir ilkeye dayanmamaktaydı. Merkez yönetim kurulunun 1911 Haziranında aldığı ve bir parti konferansı toplanmasını öngören kararından sonra, uzlaştırmacılar böyle bir konferans toplanması fikrine karşı çıktılar, bir çeşit hizip programı niteliğinde olan görüşlerini, bir broşürle yayınladılar. Bu program, *Vperyod* grubu ve trotskicilerle birlik fikrinde direniyordu. Lenin uzlaştırmacıları "tutarsız trotskiciler", "Trotski'yi yansıtan kişiler" olarak niteledi. Uzlaştırmacıların görüşlerini, Lenin, "RSDİP İkinci Paris Grubunun Partideki Durumu Hakkında Karar. Giriş", "Uzlaştırmacıların Yeni Hizbi ya da Erdemi", ve "Partideki Bunalımın Tepe Noktası" başlıklı yazılarında ortaya koydu. — 290.

[117] *Güç günler.* — Ekim devriminden önce, Rus tarihçilerin 17. yüzyılın başlarında Rus halkının Polonya ve İsveç'in müdahalesine karşı verdiği savaşımdan ve köylü savaşları döneminden sözederken kullandıkları terimdir.

Rus çarı Korkunç İvan'ın küçük oğlu olduğunu öne süren, Polonya soylularının ortaya çıkardığı sahtekâr Dimitri II'nin komutasındaki Polonya askerleri, 1608'de Moskova yakınlarına kadar gelmişler ve Tuşino köyünde karargâh kurmuşlardır. Orada Moskova hükümetine karşı sahtekâr Dimitri hükümeti ve sarayı kurulmuştu. En sonunda kazananın yanında olmak için canatan bazı Rus soyluları ve boyarlar, iki taraf arasında uzun süre yalpaladılar; bir gün Moskova'yı, ertesi gün Tuşino hükümetini destekliyorlardı. İşte bundan ötürü kendilerine "Tuşino dönekleri" adı takıldı. — 296.

[118] *Brüksel "Birlik" Konferansı*, Uluslararası Sosyalist Büro tarafından toplantıya çağrıldı. 16-18 Temmuz 1914'te yapılan toplantının amacı, RSDİP'nde birliği kurma olasılığını görüşmekti. Konferansa katılanlar şunlardı: RSDİP'nin merkez yönetim kurulu (bolşevikler); (menşeviklerin) hazırlık komitesi, ve onun yan kuruluşları, Kafkasya bölge komitesi ve *Borba* Grubu (Trotski'yi destekleyenler); Dumadaki sosyal-demokrat grup (menşevikler); Plehanov'un "Yedinstvo" (birlik) grubu; *Vperyod* grubu; Bund grubu; Letonya, Litvanya ve Polonya sosyal-demokratlarının temsilcileri.

RSDIP merkez yönetim kurulunun, Lenin tarafından 6-13 Temmuz tarihleri arasında yazılan raporunu, İnessa Armand, konferansta Fransızca olarak okudu. Konferanstaki bolşevik temsilciler kurulunun tutumunu, o sıralarda Poronin'de (Galiçya) bulunan Lenin yönlendirmişti.

Gerçekten konferans, salt görüş alışverişinde bulunmak için düzenlenmişti, bağlayıcı kararlar alma yetkisi yoktu. Ama durum böyle olduğu halde, RSDİP'nin birliği konusunda Kautsky'nin verdiği bir önerge oya kondu ve çoğunluk tarafından kabul edildi. Bolşeviklerle Letonyalı sosyal-demokratlar, oylamaya katılmayı kabul etmediler. — 302.

[119] Kastedilen toplantılar şunlardır: (1) RSDİP'nin Ocak 1912'de yapılan altıncı (Prag) Bütün-Rusya konferansı; (2) Merkez yönetim kurulu ile partili eylemcilerin Aralık 1912-Ocak 1913'te Krakov'da yaptıkları (gizli kalması için "Şubat" konferansı diye anılan) konferans; (3) Merkez yönetim kurulu ile partili eylemcilerin, yaz aylarında Lenin'in kaldığı (Krakov yakınlarındaki) Poronin köyünde 23 Eylül-1 Ekim (6-14 Ekim) 1913'te yaptıkları toplantı. Gizli tutulmasını sağlamak için bu toplantıya "yaz" konferansı adı verilmişti. Bolşevik örgütlerin 22 temsilcisinin katıldığı konferans Lenin'in yönetiminde şu konuları tartıştı: bölgelerden gelen raporlar; merkez yönetim kurulunun raporu; milliyet sorunu; Dumada sosyal-demokrat çalışmalar, örgüt ve bir parti kongresi, grev hareketleri ve öteki işler. Bölge raporları, işçi sınıfı hareketinin daha da hızlandığını ortaya koydu. Konferans, işçi sınıfı hareketinin, tüm Rusya ölçüsünde kılavuzluğunu sağlamak üzere parti eylemlerinin ülke çapında birleştirilmesi gereğini dile getirdi. — 303.

[120] İkinci Enternasyonalin Ağustos 1907'de yapılan Stuttgart kongresinde kabul edilen "Militarizm ve Uluslararası Çatışmalar" kararı ile İkinci Enternasyonalin Kasım 1912'de yapılan Basle kongresinde kabul edilen Savaş bildirgesi kastediliyor. Her iki belge de bütün ülkelerin sosyal-demokratlarını emperyalist yağma savaşlarıyla savaşıma ve bu tür savaşların patlak vermesi durumunda, savaşın ortaya çıkardığı bunalımı, sosyalist devrim savaşımı

için kullanmaya çağırıyordu. İkinci Enternasyonalin önderleri bu kararlara oy vermişlerdi, ama 1914'te Birinci Dünya savaşı patlak verdiği zaman, kendi emperyalist hükümetlerini desteklediler. — 308.

[121] *Gaponade.* — Papaz Gapon'un adından kaynaklanan bir sözcük. Çarlık gizli polisinin casusu olan Gapon, dileklerini çara bildirmek isteyen işçilerin kışlık saraya yürüyüşünü düzenlemişti. 9 Ocak 1905'te yapılan yürüyüş barışçıldı, ancak çarın buyruğuyla, askerler, silahsız işçileri vurdular. 9 Ocak günü, 1905-1907 devriminin başlangıcı oldu. — 309.

[122] *Raboçaya Mıysl* ("İşçilerin Düşüncesi"). — 1897-1902 arasında yayınlanan, ekonomistlerin çıkardığı gazete.

Raboçeye Dyelo ("İşçi Davası"). — 1899-1902 yılları arasında ekonomistlerin Cenevre'de yayınladıkları dergi. — 310.

[123] Lenin'in sözünü ettiği kitap şudur: *Marksizm ve Tasfiyecilik. Modern İşçi Hareketinin Temel Sorunlarına İlişkin Yazılar Sempozyumu. İkinci Bölüm.* Yapıtı, Temmuz 1914'te Priboy Yayınevi çıkardı. Sempozyum, tasfiyecilere karşıt olan ve sınıf bilincine varmış işçilerin tasfiyeciliğin özünü, bolşeviklerle tasfiyeciler arasındaki farklılıkları anlamalarına yardım etmeyi amaçlayan yazıları kapsıyordu. Teknik nedenlerle ve sansürden ötürü, yapıtın ancak ikinci bölümü yayınlanabildi. — 315.

ADLAR DİZİNİ

A

Akselrod, P. B. (1850-1928). — Menşevizmin kurucusu, önderi, teorisyeni. 1905'te "işçi kongresi" düşüncesini öne attı. Gericilik yıllarında tasfiyecilerin önderiydi. Ekim devriminden sonra ülkeden kaçtı, SSCB'ne silahlı bir müdahalede bulunulması fikrini savundu. — 7, 8, 9,11, 12, 13,16, 41, 68, 75, 78, 79, 80, 94, 232, 246, 256, 281n.

Aleksinski, G. A. (doğumu 1879). — Sosyal-demokrat. Moskova sosyal-demokrat örgütünde. 1905'te çalışmaya başladı. 1907'de ikinci Duma'ya seçildi ve Duma sosyal-demokrat grubunun üyesi oldu. 1905-1907 devriminin yenilgisi ardından otzovistlere katıldı. Ekim (1917) devriminden sonra faal bir karşı-devrimci oldu ve bir süre sonra göçtü. — 79, 80, 94, 254.

An. — *N. N. Jordaniya*'nın (1870-1953) takma adı. Kafkasya menşeviklerinin önderi. Gericilik yıllarında tasfiyeciydi. 1918-1921 yılları arasında, Gürcistan'ın menşevik hükümetinin başkanıydı. O hükümetin çökmesinden sonra göçtü. — 100n, 257, 264, 283, 285, 286.

Anton. — *M. S. Makadzyub*'un (doğumu 1876) takma adı. Önde gelen bir menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra siyasetten çekildi. — 73.

Augustovski. — Yezhov'a bakınız.

Avksentiyev, N. D. (1878-1943). — Sosyalist-devrimci partinin sağ kanadının önderi. Ekim devriminden sonra, Sovyet Cumhuriyetine karşı girişilen karşı-devrimci saldırıları düzenleyenlerden biriydi. — 212.

B

Bebel, August (1840-1913). — Tornacı, Alman sosyal-demokrasisinin ve İkinci Enternasyonalin kurucularından. Birçok kez, Sosyal-Demokrat Partinin temsilcisi olarak Reichstag'a seçildi. Marx'la Engels'in öğrencilerindendi. Partide ve uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde oportünizme karşı savaştı. — 125, 173, 174, 175.

Bennigsen, E. P. (doğumu 1875). — Büyük toprak sahibi. Üçüncü ve dördüncü Duma'nın üyesi. Oktobrist Partisine bağlıydı. — 296.

Bernstein, Eduard (1850-1932). — Alman Sosyal-Demokrat Partisinin ve İkinci Enternasyonalin oportünist kanadının önderi. 19. yüzyılın sonunda marksizmin yeni bir biçime sokulmasını ve sosyalist devrim savaşımının unutulmasını önerdi. Bernstein'la yandaşlarının görüşünce tüm sosyal-demokrat çalışmalar, kapitalist toplumun çerçevesi içinde reform savaşımından öteye gitmemeliydi. — 169, 222.

Bismarck, Otto Eduard (1815-1898). — Prens, monarşist, Prusyalı devlet adamı. 1871-1890 arasında Alman İmparatorluğunun ilk başbakanıydı. Küçük Alman devletlerini, Junker Prusyası'nın önderliği altında "kan ve demirle" birleştirdi. Alman sosyal-demokratlarının gittikçe artan gücünü gemleyebilmek için Sosyalistlere Karşı-Yasayı çıkartan odur.

— 173, 265.
Bissolati, Leonida (1857-1920). — İtalya Sosyalist Partisinin kurucularından. Partide reformcu kanada önderlik etti. Birinci Dünya savaşı sırasında bir sosyal-şovenistti ve burjuva hükümetinde üyeydi. — 222.
Blanqui, Auguste (1805-1881). — Fransız devrimci ütopik komünist. — 122, 128.
Bogdanov, A. A. (*Maksimov* diye de bilinir). — *A. A. Malinovski*'nin (1873-1928) takma adı. Önde gelen sosyal-demokratlardan, filozof, yazar. Gericilik yıllarında otzovizm-ültimatomculuk akımının kurucularındandı. Capri'deki parti karşıtı otzovist okulun kurucusuydu. Daha sonraları otzovist *Vperyod* grubunun önderi oldu. Marksist felsefeyi kendine göre değiştirmeye çalıştı, marksizm yerine Mach'la Avenarius'un öznel idealist felsefesini koymaya uğraştı. Prag'da yapılan RSDİP konferansı tarafından partiden çıkarıldı. Sonra, siyasetten çekildi. — 34, 57, 58, 95.
Bogdanov, B. O. (doğumu 1884). — Sosyal-demokrat, menşevik, tasfiyeci. — 141, 142, 143, 144.
Brentano, Lujo (1844-1931). — Alman burjuva iktisatçısı, "devlet sosyalizmi" denen anlayışın savunucusu. Kapitalist düzen içinde kapitalistlerle işçilerin çıkarlarını uzlaştırma ve reformlar yoluyla toplumsal eşitliğin elde edilebileceğini kanıtlamaya çalıştı. Brentano ve yandaşları, işçi sınıfının çıkarlarını burjuva çıkarlarına bağımlı hale getirebilmek için marksist deyişlere başvururlardı. — 125, 128.
Bulgakov, S. N. (1871-1944). — Burjuva iktisatçı, idealist filozof. 1905 devriminden sonra kadetlere katıldı. Karşı-devrimci girişimleri nedeniyle ülkeden çıkarıldı. Yurtdışındayken SSCB'ne karşı düşmanca bir propaganda yürüttü. — 125.
Bulkin, F. A. (doğumu 1888). — St. Petersburglu proleter, sosyal-demokrat, menşevik. 1907'den sonra tasfiyecilere katıldı. Ekim devrimi ardından menşeviklerden ayrıldı. Bolşevik Partisine girdi. — 280.
Buligin, A. G. (1851-1919). — 1905'te İçişleri bakanı. 6 Ağustos 1905'te yayınlanan, fakat uygulanmayan devlet Duması yasasının yazarı. — 129, 135, 294.

C

Cunow, Heinrich (1862-1936). — Alman sosyal-demokrat hareketi içinde revizyonizmin teorisyenlerinden. — 310.

Ç

Çheydze, N. S. (1864-1926). — Gürcü sosyal-demokrat, menşevik, üçüncü ve dördüncü Dumada milletvekili. Birinci Dünya savaşı sırasında merkezciydi. 1917'de Şubat devriminden sonra burjuvaziyle karma hükümet kurulması görüşünü destekledi. 1918'de Gürcistan kurucu meclisinin başkanıydı. O sıralarda orada menşevik hükümet işbaşındaydı. 1921'de yurtdışına gitti. — 315.
Çerevanin, N. — *F. A. Lipkin*'in (1868-1938) takma adı. Menşevik yazar. Gericilik yıllarında tasfiyeciydi. — 41, 43, 74, 281n, 314.

D

Dan, F. I. — *F. I. Gurviç*'in (1871-1947) takma adı. — Menşeviklerin önderlerinden biriydi. Gericilik yıllarında (1907-1910) tasfiyeci olarak belirdi. Ekim devriminden sonra Sovyet yönetimine karşı çıktı. Ülkeyi bırakıp gitti. — 41, 50, 52, 68, 72, 75, 170, 246, 255, 256, 262, 265.
Dnevnitski, P. N. — *F. O. Çederbaum*'un (doğumu 1883) takma adı. Yazar, sosyal-demokrat, menşevik. Karşı-devrim yıllarında tasyfiyeciliğe karşı çıktı, Plehanov'un *Dnevnik Sotsiyal-Demokrata*'sına yazılar yazdı 1910-1912 yılları arasında bolşevik *Zvezda* ile *Pravda*'ya yazdı. Ekim devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı çıktı. — 176n.
Dumbadze, İ. A. (1851-1916). — Çarın gerici generali. Yalta kentinin komu-

tanı sıfatıyla halka karşı son derece acımasız ve sertti. — 190.

E

El. — I. I. Luzin'in (ölümü 1914 dolayı) takma adı. Menşevik, "işçi kongresi" fikrini destekleyenlerden. — 12.
Engels, F. (1820-1895). — 77.

F

Frank, Ludwig (1874-1914). — Hukukçu, Alman Sosyal-Demokrat Partisinin üyesi. Önde gelen oportünistlerden ve revizyonistlerden. — 222.
Frank, S. L. (1877-1950). — İdealist filozof, burjuva ekonomisti. 1909'da karşı-devrimci kadet sempozyumu *Vehi*'ye katkıda bulundu. 1922'de ülkeden çıkarıldı. — 125.

G

Gegeçkori, Y. P. (doğumu 1879). — Gürcü sosyal-demokrat, üçüncü Dumanın üyesi, menşevik önder. Karşı-devrim yıllarında (1907-1910) tasfiyeciydi. 1918-1921 arasında Gürcistan'daki menşevik hükümetin faal üyelerinden birıydi. Daha sonra Rusya'dan göçtü. — 189, 190.
Georg. — Levitski'ye bakınız.
Georgi. — B. S. Tseitlin'in (1879-1920) takma adı. Yazar, önde gelen menşevik tasfiyecilerden — 73.
Gorski, A. — A. E. Dyubua'nın (doğumu 1881) takma adı. Menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra bolşeviklere ve Sovyetlere karşı çıktı. 1922'de Rusya'dan göçtü. — 280.
G. R. — Levitski'ye bakınız.
Gredeskul, N. A. (doğumu 1864). — Hukuk profesörü. Kadet Partisinin önderi. — 215, 216, 228.
Grigori. — Zinovyev'e bakınız.
Guçkov, A. I. (1862-1936). — Büyük sanayici. Oktobrist Partisinin kuruculanından biri. Üçüncü Dumanın başkanıydı. 1917'de geçici hükümette savaş ve donanma bakanıydı. Ekim devriminden sonra yurtdışına gitti. — 26, 186, 187, 215.

H

Hvostov, A. N. (1872-1918). — Önde gelen monarşistlerden. Dördüncü Dumada sağcıların önderiydi. — 222.

İ

I. — Innokenti'ye bakınız.
İgorev, I. — B. I. Gorev'in (doğumu 1874) takma adı. Sosyal-demokrat, bolşevik. 1907'de menşeviklere katıldı. Karşı-devrim yıllarında faal bir tasfiyeciydi. 1917 Şubat devrimi ardından bir "savunmacı" oldu. 1920'de menşeviklerden ayrıldı. — 158n.
Innokenti (veya *I.*). — *I. F. Dubrovinski*'nin (1877-1913) partideki takma adı. Bolşevik Partisinin ileri gelen üyelerinden. İkinci parti kongresinden sonra, merkez yönetim kurulunca, üyeliğe seçilmişti. 1905'teki silahlı Moskova başkaldırısını hazırlayanlardandı. 1908'de *Proletari*'nin yazıkurulu üyesiydi. Karşı-devrim yıllarında (1907-1910) tasfiyecilere karşı uzlaşmacı bir tutum takındı. Birçok kez tutuklandı, 1913'te sürgünde öldü. — 70, 98.
İvanovski. — I. A. Şneyerson'un (1878-1942) takma adı. Sosyal-demokrat. *İskra*'nın yandaşı. 1905'te bolşeviklerden ayrıldı, menşevik gazete ve dergilere yazdı. "İşçi kongresi" fikrini destekleyenlerdendi. — 12.
İzgoyev, A. S. (*A. S. Lande*) (doğumu 1872). — Yazar, Kadet Partisinin önde gelen üyelerinden. *Vehi* sempozyumuna katkıda bulunmuştu. 1922'de karşı-devrimci eylemlere girişti, bu nedenle ülkeden çıkarıldı. — 125, 168, 279.

J

Jaurès, Jean (1859-1914). — Fransız sosyalist hareketiyle uluslararası sosyalist hareketin tanınmış önderlerinden. *L'Humanité* gazetesinin kurucusu ve yazıişleri yönetmeniydi. Militarizme karşı savaşmıştı. Sosyalizmin, savaşları ve sömürge baskısını sona erdireceği kanısındaydı. Ancak,

sosyalizmin, sınıf savaşımı yoluyla değil, demokratik fikirlerin geliştirilmesi yoluyla utkunluk elde edeceğine inanırdı. Lenin, Jaurès'nin reformcu görüşlerini sert biçimde eleştirdi. Birinci Dünya savaşı arifesinde Jaurès, militaristlerin tuttuğu bir kiralık katil tarafından öldürüldü. — 95n, 222.

K

Karaulov, V. A. (1854-1910). — Kadet, üçüncü Dumada milletvekili. — 168.

Kautsky, Karl (1854-1938). — Alman Sosyal-Demokrat Partisinin ve İkinci Enternasyonalin önde gelen teorisyenlerinden. Birinci Dünya savaşından (1914-1918) sonra marksizmden döndü. Merkezciliğin ideologlarından. Ekim devrimi ardından açıkça, proleter devrimine karşı çıkmaya başladı, işçi sınıfının diktatörlüğüne ve Sovyet iktidarına muhalefet etti. — 131, 309, 310.

Kolb, Wilhelm (1870-1918). — Gazeteci, Alman sosyal-demokrat, revizyonist. Birinci Dünya savaşı sırasında sosyal emperyalistti. — 222.

Koltsov, D. (veya L. Sedov — L. S.) — *B. A. Gingsburg*'un (1863-1920) takma adı. Önde gelen menşeviklerden. Gericilik yıllarında tasfiyecilere katıldı. — 73, 256, 257, 262, 276, 277.

Kossovski, V. — *M. Y. Levinson*'un (1870-1914) takma adı. Gazeteci, sosyal-demokrat, Bundun kurucularından. Gericilik yıllarında tasfiyeciydi. — 265.

Kramolnikov, G. I. (doğumu 1880). — Bolşevik, profesyonel devrimci. 1907'de tasfiyeci oldu. 1919'da yeniden Komünist Partisine katıldı. — 73.

K. St. — *J. V. Stalin* (1879-1953). — 100n.

Kuprianov, B. V. — *Lenin, V. I.*'ye bakınız.

Kuskova, Y. D. (1869-1958). — Burjuva yazar. Rus, sosyal-demokrasisinin saflarında, ekonomizmin önde gelen temsilcilerinden. Ekim devriminden sonra Sovyet hükümetine karşı çıktı. — 16, 266.

L

Larin, Y. — *M. A. Lurye*'nin (1882-1932) takma adı. Yazar, iktisatçı. Kıdemli sosyal-demokrat, menşevik. Gericilik yıllarında tasfiyeciydi. 1917'de Şubat devriminden sonra, menşevik sola katıldı, ardından Bolşevik Partisine girdi. Partide ve yönetimde bazı mevkilerde bulundu. — 12, 13, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 189, 191, 227, 265.

Lasalle, Ferdinand (1825-1864). — Alman işçi sınıfı hareketinde önder kişilerden. Alınan İşçileri Birliğinin kurucusu. Bazı sorunlarda oportünist bir tutum takındı. Bu nedenle de Marx ve Engels tarafından sertçe eleştirildi. — 77.

Levitski, V. (G. R. ya da Georg) — *V. O. Çederbaum*'un (doğumu 1883) takma adı. — Yazar, önde gelen menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı çıktı. — 73, 128, 142, 143, 144, 169, 178, 227, 231, 256, 282.

Lieber. — *M. I. Goldman*'ın (1880-1937) takma adı. — Bund'un önde gelen üyelerinden. Menşevik. — 158n.

Liebknecht, Wilhelm (1826-1900). — Alman sosyal-demokrat hareketinin ve İkinci Enternasyonalin kurucularından ve önderlerinden. Marx'la Engels'in arkadaşı ve yoldaşı. — 77, 174, 175.

L. M. — *Martov, L.* ye bakınız.

L. S. — *Kolt ov, D.* ye bakınız.

Luxemburg, Rosa (1871-1919). — Alman ve Polonya sosyal-demokrat hareketlerinin ve İkinci Enternasyonalin seçkin üyelerinden. Alman Komünist Partisinin kurucularından biriydi. Bazı teorik ve siyasal sorunlarda yanlış bir tutum takındı. Alman karşı-devrimciler tarafından 1919'da Karl Liebknecht'le birlikte öldürüldü. — 131, 132, 139, 297, 302.

M

MacDonald, James Ramsay (1866-1937). — İngiliz siyaset adamı, İşçi Partisinin kurucularından ve önderlerinden.

Birçok kez başbakanlık yaptı. — 189, 222.
Makarov, A. A. (1857-1919). — Aşırıcı monarşist. Başbakan Stolipin'in yakın arkadaşı. Lena'daki kan dökümüne ilişkin bir soruya Dumada verdiği "Evet öyle oldu, öyle olacak" yanıtıyla tanınır. — 222.
Maklakov, V. A. (doğumu 1870). — Toprak sahibi, tanınmış Moskovalı avukat, ikinci, üçüncü ve dördüncü Dumada üye, Kadet Partisinin sağ kanadı mensuplarından. Ekim devriminden sonra ülkeden göçtü. — 279.
Maksimov, N. — *Bogdanov, A. A.* ya bakınız.
Mark, — *A. İ. Lyubimov*'un (1879-1919) takma adı — Sosyal-demokrat. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin ikinci kongresinden sonra menşeviklere karşı uzlaşmacı bir tutum takındı. Ekim devrimi ardından siyasal eylemden vazgeçti. — 196.
Markov, N. Y. (doğumu 1876). — Büyük toprak sahibi, azgın bir monarşist. Kara-yüzlerin önderlerinden. Üçüncü ve dördüncü Dumada üyeydi. 1917 Şubat devrimi ardından yurtdışına gitti. Orada monarşist örgütlerin faal üyesiydi. — 183, 184.
Martinov, A. S. (1865-1935). — Ekonomizmin teorisyenlerinden ve önderlerinden, menşevizmin ideologlarından biri. Karşı-devrim yıllarında tasfiyeciydi. 1919'da menşevikliği bıraktı, 1923'te Rus Komünist Partisi (Bolşevik) üyesi oldu. — 41, 68, 75, 78, 95, 246, 256, 281.
Martov, L. (ya da *L. M.*) — *Y. O. Çederbaum*'un (1873-1923) takma adı. Menşevik önder RSDİP'nin ikinci kongresinde opportünist azınlığa önderlik etti. Ondan sonra da önde gelen menşevik ideologlardan ve yazarlardan biri olarak kaldı. Karşı-devrim yıllarında tasfiyecileri destekledi. Ekim devriminden sonra Sovyet hükümetine karşı çıktı. 1920'de ülkeden göçtü. — 41, 52, 53, 68, 69, 70, 71, 74n, 75, 78, 82, 87, 89, 93n, 94, 95, 96n, 98, 122-128, 130-135, 139, 144, 159n, 170, 175, 176, 177, 178, 246, 256, 291.
Marx, Karl (1918-1883). — 77, 124, 126, 132, 271, 276.
Maslov, P. P. (1867-1946). — Sosyal-demokrat, iktisatçı ve yazar. RSDİP'nin ikinci kongresinden sonra menşeviklere katıldı. Maslov'un tarım sorunundaki revizyonist görüşlerini Lenin sertçe eleştirmiştir. Ekim devriminden sonra, SSCB Bilimler Akademisine üye oldu. — 53, 124.
Mayevski, — *Yevg. Ha-az*'a bakınız.
Mehring, F. (1846-1919). — Alman sosyal-demokrasisinin sol kanadının seçkin üyelerinden. Yazın eleştirmeni, tarihçi, yazar. Alman Komünist Partisinin kurucularındandı. — 126.
Mihayil, — *İ. A. İsav*'un (1878-1920) takma adı. Yazar, tanınmış menşevik. Karşı-devrim yıllarında tasfiyeciydi. Ekim devriminden sonra Moskova'daki Emek Müzesinde çalıştı. — 74, 75, 76, 87, 90, 113, 114, 137, 159, 196, 203.
Mihayilova Nat. — *R. S. Halberstadt*'ın (1877-1940) takma adı. — Menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra siyasetten çekildi. — 74.
Milyukov, P. N. (1859-1943). — Tarihçi, Rus liberal önder, Kadet Partisinin önderi. Birinci Dünya savaşı sırasında Rus emperyalistlerin ideologu. İlk geçici hükümette dışişleri bakanıydı. Sovyet Cumhuriyetine karşı, karşı-devrimci eylemleri esinlendirenlerdendir. Sonra göçtü. — 101, 186, 187, 266.
Mirov, — *Vadim*'e bakınız.
Muranov, M. K. (1873-1959). — İşçi, profesyonel devrimci, eski bolşevik-lerden. Dördüncü Dumanın üyesi. Harkov Gubemiyası işçilerinin temsilcisiydi. Ekim devriminden sonra Sovyetlerde ve partide yüksek mevkilerde bulundu. — 266, 267, 268, 269.
Muromtsev, S. A. (1850-1910). — Hukukçu, tanınmış kadet, birinci Dumanın başkanı. — 206.

P

Peşehonov, A. V. (1867-1933). — Zemstvo istatistikçisi, narodnik yazar. Halkçı Sosyalist Partinin kurucularından. 1917'de Kerenski'nin burjuva

hükümetinde gıda bakanıydı. Ekim devriminden sonra, karşı-devrimci eylemlerinden ötürü ülkeden çıkarıldı. — 11, 143, 219, 229, 261, 263.

Petrova. — *L. N. Radçenko*'nun (doğumu 1871) takma adı. Menşevik. Karşı-devrim döneminde tasfiyecilere katıldı. Daha sonra menşeviklerden ayrıldı. — 73.

Petrov (üçüncü), K. M. (doğumu 1877). — Baskı işçisi. Perm Guberniyasından üçüncü Dumaya temsilci seçildi. İşçi komisyonu üyesi bir Trudovik'ti. — 188, 190.

Plehanov, G. V. (1856-1918). — Filozof, eleştirmen, yazar. Rus sosyal-demokrasisinin kurucularından. Seçkin teorisyen, marksizmin propagandacısı, uluslararası işçi sınıfı hareketinin önde gelen kişilerinden. *İskra*'nın yazışleri yönetmenlerinden biriydi. RSDİP'nin ikinci kongresinden sonra menşevik oldu. Karşı-devrim yıllarında, tasfiyecilere karşı duran parti yanlısı menşeviklere önderlik etti. 1914-1918 savaşı sırasında sosyal-şovenistti. Şubat devriminden sonra menşeviklerin aşırı sağ kanadının başına geçti. — 9, 16, 33n, 41, 43, 44, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 61, 69, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 89, 96n, 107, 113, 114, 117, 139, 158, 162, 195, 212, 224, 225, 227, 230, 251, 252, 266, 281, 299, 310, 316.

Portugalov, V. V. (doğumu 1874). — Sosyal-demokrat, menşevik. Daha sonra sosyal-demokratlardan ayrıldı, kadetlere katıldı, burjuva gazetelerine yazdı. Daha sonra yurtdışına göçtü, karşı-devrimci gazetelerde yazı yazdı. — 11.

Potresov, A. N. (1869-1934). — Menşevik önder. Karşı-devrim yıllarında menşevik tasfiyecilerin sağ kanadına önderlik etti. Ekim devriminden sonra göçtü. — 41, 43, 44, 51, 52, 53, 54, 78, 112, 113, 114, 116, 120, 124, 137, 138, 142, 143, 144, 157, 158n, 160, 161, 178, 189, 197, 246, 255, 256, 314.

Prokopoviç, S. N. (1871-1955). — İktisatçı, ilk Rus revizyonistlerden. Daha sonra liberal oldu, 1917'de Kerenski'nin burjuva hükümetinde üyeydi. Sovyet karşıtı eylemleri nedeniyle SSCB'nden çıkarıldı. — 16, 189, 266.

Purişkeviç, V. M. (1870-1920). — Büyük toprak sahibi, azgın bir gerici. Devrimci hareketle savaşması için gerici örgütler kurardı. Yabancı müdahalesi sırasında, Sovyet Rusya'da karşı-devrimin önde gelen hazırlayıcılarındandı. — 26, 183, 184, 185, 187, 188, 221, 254.

R

Riyazanov, D. B. (1870-1938). — Yazar, Rus sosyal-demokrat, Rus ve Alman partilerince hazırlanan birçok yapıtın basılmasına katkıda bulundu. Birinci Dünya savaşı sırasında merkezciydi. 1917 Şubat devriminden sonra bolşevik partisine katıldı. 1931'de menşeviklerin karşı-devrimci eylemlerine yardım ettiği için Sovyetler Birliği Komünist Partisinden çıkarıldı. — 296.

R-kov, N. — *N. A. Rozkov*'un (1868-1927) takma adı. Rus tarihçi. 1905'te bolşevikti. RSDİP merkez yönetim kurulunun üyesiydi, partinin dördüncü ve beşinci kongrelerine katıldı. 1911'de bolşeviklerden ayrıldı, tasfiyecilere katıldı. Ekim devriminden sonra siyasetten çekildi, bilimsel çalışmalar yaptı. — 180, 181-191, 231.

Roman. — *K. M. Yermolayev*'in (1884-1919) takma adı. Önde gelen menşevik tasfiyecilerdendi. Ekim devriminden sonra Sovyet yönetimine karşı çıktı. — 74, 75, 76, 90, 113, 114, 137, 159, 196, 203.

Ronud. — *M. L. Heisin*'in (1871-1924) takma adı. Yazar, önde gelen menşevik tasfiyecilerden. — 74.

S

S. — *Silvester Jibladze*'nin (1859-1922) takma adı. Önde gelen Gürcü menşevik tasfiyeci. — 50, 51.

Savin. — *A. B. Şimanovski*'nin (doğumu 1878) takma adı. Sosyalist-Devrimci Partinin üyesi, yazar. 1908'de tasfi-

yecilerle birleşti. — 212.
Scheidemann, Philipp (1865-1939). Alman Sosyal-Demokrat Partisinin oportünist sağ kanadının önderi. 1919'da burjuva Alman hükümetinin başıydı, işçi sınıfı hareketiyle amansızca savaştı. — 309.
Schwartz (Elias, K. Y.) (doğumu 1886). — Letonyalı sosyal-demokrat, tasfiyeci. — 196.
Sedov, L. — *Koltsov*'a bakınız.
Semkovski, S. (doğumu 1882). — Sosyal-demokrat, menşevik. Karşı-devrim döneminde tasfiyeci basında yazardı. — 258.
Solomonov. — *S. I. Portugeis*'in takma dı. Menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra göçtü. Kitaplarında ve yazılarında Sovyetler Birliğine hakaretler yağdırırdı. — 74.
Sombart, Werner (1863-1941). — Alman burjuva iktisatçısı ve toplumbilimcisi. — 125, 128.
Stolipin, P. A. (1862-1911). — Büyük toprak sahibi, 1906-1911 arasında bakanlar kurulunun başkanıydı. 1905-1907 devriminin yenilgisinde onun payı vardı. O dönemi izleyen kara-yüzler dönemi de onun adıyla birlikte anılmasanır. — 26, 27, 31, 65, 157, 158, 159, 161, 164, 174, 175, 178, 179, 193.
Struve, P. B. (1870-1944). — Yazar, siyaset adamı. Marksizmle monarşizm arasında yalpalamıştır. 1890'larda "yasal marksistler"in önderiydi. Yirminci yüzyılın başında marksizmi bir yana bıraktı ve liberal kampa katıldı. Daha sonraları sağcı bir kadetti. Ekim devrimi ardından, Sovyetlere karşı girişilen harekete katıldı. — 125, 142, 144, 168, 190, 260, 261, 264, 279, 310.
Südekum, Albert (1871-1944). — Alman sosyal-demokratı. Revizyonist. Birinci Dünya savaşı sırasında sosyal-şovenistti. 1918-1920 arasında Prusya'da maliye bakanlığı yaptı. — 309.
S. V. — *Volski, S.* (doğumu 1880). — Sosyal-demokrat, yazar. 1903'te bolşevikti. 1908-1909 arasında otzovistlere önderlik etti. — 211.

Ş

Şçedrin. — *M. Y. Saltikov*'un (1826-1889) takma adı. Büyük Rus hicivcisi, devrimci demokrat. — 294.
Şçeglo, V. A. — *V. A. Heisina*'nın (doğumu 1878) takma adı. Sosyal-demokrat, menşevik. — 12.

T

Tizka, Léon (T.) — *Jogiches*'in (1867-1919) takma adı. Polonya ve Alman işçi sınıfı hareketlerinde önde gelen kişilerdendi. Alman sosyal-demokrat hareketi içinde Rosa Luxemburg'la birlikte oportünizme karşı savaştı. — 98, 196.
Tolmaçov, I. N. (doğumu 1863). — 1907'den 1911'e kadar Odessa kentinin valisi. Azgın bir gerici. — 190.
Tolstoy, Lev Nikolayeviç (1828-1910). — Büyük bir Rus yazarı. — 116, 206.
Treşçenkov, N. V. (1875-1915). — Nisan 1912'de Lena altın madenlerinde işçilerin kurşunlanması olayının kahramanı olan jandarma subayı. — 221.
Trotski, L. D. (*Bronstein*) (1879-1940). — Leninizmin başdüşmanı. Sosyalist devrimin teori ve uygulamasına ilişkin bütün sorunlarda Lenin'e karşı sert bir savaşım verdi. Birinci Dünya savaşı yıllarında bir merkezciydi. Ekim devriminin arifesinde Bolşevik Partisine katıldı, ancak hizipçi çalışmalarını bırakmadı. 1918'de Brest-Litovsk antlaşmasının imzalanmasına karşı çıktı. 1920-1921'de işçi birlikleri ve işçi birliği hareketi hakkında Lenin'in güttüğü siyasete karşı durdu. 1923'te muhalefetin önderiydi. Muhalefet genel parti çizgisine karşı çıkmaktaydı. Komünist Partisi, trotskiciliği küçükburjuva sapması olarak damgaladı. 1927'de Trotski, partiden çıkarıldı. Trotski, Sovyet karşıtı girişimleri gerekçe gösterilerek 1929'da da ülkeden çıkarıldı ve yurttaşlık hakları elinden alındı. — 16, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 89, 90, 96n, 97, 104, 115, 118, 120, 122, 123, 127, 128, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 156,

160, 194, 195, 196, 210, 211, 217, 219, 220, 222, 230, 232, 254, 258, 281, 288-297, 299.

V

Vadim (ya da *Mirov*). — *V. K. İkov*'un (doğumu 1882) takma adı. — Sosyal-demokrat, menşevik. Karşı-devrim yıllarında tasfiyeciydi. – 12, 73.

Vandervelde, Emile (1886-1938). — Belçika İşçi Partisinin ve İkinci Enternasyonalin oportünist kanadının önderlerinden. 1900-1914 arasında Brüksel'deki Uluslararası Sosyalist Büronun başkanıydı. Avrupa reformculuğunun ve oportünizmin başlıca esin kaynaklarından biriydi. Savaşımın devrimci yöntemlerine karşı dururdu. Birinci Dünya savaşının başlangıcında, burjuva hükümete girdi. Ekim devrimine düşmandı, Sovyet Rusya'ya karşı silahlı müdahalede bulunmasını teşvik etmişti. — 300, 303.

Vlasov, A. — Menşevik tasfiyeci gazete *Luç* n° 109 (195)'da 14 Mayıs 1913'te yayınlanan "Örgüt Sorunu Üzerine" başlıklı yazının yazarı. — 261.

Y

Yevg. Ha-az (Mayevski). — *V. A. Gutovski*'nin (1875-1918) takma adı. Tanınmış menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra Sovyetlere karşı faal bir savaşım verdi. — 73, 262.

Yezhov (Avgustovski). — *S. O. Çederbaum*'un (1879-1939) takma adı. Yazar, menşevik, sosyal-demokrat. Karşı-devrim yıllarında faal bir tasfiyeciydi. — 73, 227, 246, 256.

Yonov (Koigen, F. M.). (1870-1923). — Sosyal-demokrat, Bund'un önderlerinden. Tasfiyecilere karşı uzlaşmacı bir tutum takınmıştı. Bund dağıldığı zaman, Rus Komünist Partisine (Bolşevik) katıldı. — 82, 83, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 193.

Y. P-y. — *Y. A. Piletski*'nin (doğumu 1876) takma adı. Menşevik tasfiyeci. Daha sonra bolşeviklere katıldı. — 74.

Yuri. — *Y. Çatski*'nin (doğumu 1881) takma adı. Tanınmış menşevik tasfiyeci. Ekim devriminden sonra göçtü ve menşevik basına yazılar yazdı. Sovyetlere düşmandı. — 74, 75, 76, 87, 90, 113, 114, 137, 159, 196, 203.

Z

Zinovyev, G. Y. (*Radomislski*) (1833-1936). — Rus sosyal-demokrat hareketine 1901'de katıldı. Birçok kez Lenin'e ve partinin siyasetine karşı durdu. Stolipin'in gerici yönetim yıllarında tasfiyecilere, otzovistlere ve trotskicilere karşı uzlaşmacı bir tutum takındı. Ekim 1917'de Kamenev'le birlikte, parti merkez yönetim kurulunun, silahlı başkalkını kararını açığa döktü. 1925'te "yeni muhalefet"in hazırlayıcılarındandı. 1926'da partiye karşıt olan Trotski-Zinovyev blokunun önderlerindendi. 1934'te partiye karşıt eylemleri nedeniyle, partiden çıkarıldı. — 70.

SOL YAYINLARI
Sorumlu Yönetmen: Muzaffer İlhan Erdost
İlhanilhan Kitabevi
Bayındır Sokak 23/6
Yenişehir Ankara

2000000008950
TASFIYECILIK UZERINE (V.I.LEN
AKYUZ KITABEVI (216)349 43 14